Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

Mesvæ

1550

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

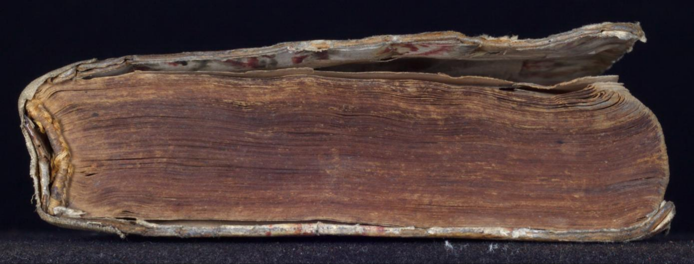

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

4280/A
A. XXII. Mes
a 26 d 2492

Ant. Matani

Italy
04

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

7942

IOANNIS

MESVAE DAMASCENI, DE RE MEDICA LIBRI TRES,

IACOBO SYLVIO MEDICO INTERPRETE.

Index locupletissimus cùm capitum, tum omnium quæ scitu digna sunt operi præfixus est: in quo prior numerus, paginam: posterior, lineam indicat.

LVGDVNI,
APVD GVLIELMVM
Rouillium, sub scuto Veneto.
1550.

Marci Gasparini

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

STEPHANO PONCHERIO BAIONENSI EPISCOPO, TUM INTEGERRIMO, TUM DOCTISSIMO, IACOBUS SYLUIUS MEDICUS

STEPHANO
PONCHERIO
BAIONENSI EPISCO-
po, tum integerrimo, tum do-
ctißimo, Iacobus Syl-
uius Medicus

*

S. D. P.

INCREDIBILIS virtus tua, morúmq; integritas, & eruditio singularis, summa deniq; omnibus in rebus gerẽdis prudẽtia, non mediocriter nos cõmouerunt, Præsul dignißime, vt hos labores nostros nomini tuo dedicaremus. Acceßit tuorum in nos beneficiorum & magnorum & multorum memoria, quam nobis immortalem fore monumento aliquo, & amplitudine tua dignißimo, & conditioni meæ proprio maximè, hoc est ingenij mei partu aliquo recenti nec incelebri, planè testari visum est: cuiusmodi profectò est, quam dignitati tuæ nunc offerimus, Ioannis Mesuæ medici præstantißimi interpretationem: opus sanè quàm arduum & nuper impeditum, nunc autem cura nostra expeditum sic, atque expolitum, vt iam doctis non placere modò sed etiam prodesse poßit plurimum. Quàm verò, non sit facilè rebus longa & obscura caligine mersis, & velut illuuie sordida obsitis, dare, aut verius reddere splendorem, norunt omnes. Hanc quoque difficultatem auxit desiderium exemplaris alicuius, qua est lingua à Mesue scriptum hoc opus. Sunt enim qui Græcè putent scripsisse, quo tempore Godefredus Lotharingorum rex Syriam, & in ea Damascum, & Hierusalem expugnauit. Sunt qui sub Hadria

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

driano Pontifice, anno Christi millesimo centesimo quinquagesimo octauo, floruisse contendunt. Alij Arabicè omnino scripsisse existimant, quæ mihi sententia magis arridet, cùm & versio vetus impolita quidem, sed (vt coniectare licet) fidelis, voces Arabicas non paucas seruarit, non substituerit. Legisse tamen non Arabes solos, sed etiã Græcum nescio quem in simplicibus sæpe citatum & Hippocratem & Galenum, ipsius scripta therapeutica omnia planè cõuincunt. In quibus singulis exactißima vsum methodo Mesuen facilè deprehendet quisquis attentè ipsa legerit. Nam quomodo Galenus libris quinque primis simplicium, methodum (quæ in vniuersalibus versatur, vt in particularibus exercitatio) exquisitam docet medicamentorum omnium facultates inueniendi: libris verò reliquis eam methodum in singulis simplicibus exercet, quòd sine hac in particularibus exercitatione nulla res perfecta cognoscitur. Ad eundem prorsus modum scriptor illustris Mesues libro primo viam rationémq; scribit, medicamenta præsertim purgantia (quòd horum in medicina vis sit maxima, & periculo, nisi diligenter cauetur, exposita) deligendi, & horum vires si quæ sint noxiæ, castigandi: libro deinde secundo eam applicat methodum simplicibus medicamentis purgantibus, non quidem omnibus sed ætate sua consuetioribus. Quomodo item Galenus libros scripsit de medicamentorum tum generalium, tum cuique parti affectæ familiarium compositione, & de antidotis: sic Mesues lib. de antidotis medicamenta scripsit generalia, sectionibus duodecim ceu claßibus distributa. Deinde etiam cuique singularum partium affectui proprium, libro quem ob id medicorum vulgus de appropriatis appellat, nos medica Mesuæ opera, & practica aliquoties vocauimus. Quæ fortasse aliquando etiam expoliemus, si hunc laborem doctis non displicere in-

tellexerimus. Sed quãta, Deus bone, in horum singulis Mesue libris emicat methodus diuisione vbique exacta procedens, & vbi necesse est, diffinitione. Quòd si optimus est medicus, quisquis optimè in medicis diuisionibus exercitus, vt Galeno videtur, quis Mesuen medicum esse omnino præstantissimum negabit? Nam librum primum in theoremata quatuor distribuit: deinde vnumquodque ita ingenio summo & acerrimo tractat, vt mirari subeat hactenus minoris quàm pro merito æstimatum fuisse Mesuen. Quanquã eum semper Arabica familia prædicauit: Græca verò ferè aspernata est, sed verbis tantum: cùm asclepiadarum permultis solenne hactenus fuerit post Hippocratẽ & Galenum, etiam Mesuen tractare, ex illóq; ceu sylua quadam remedia omnis generis depromere continẽter, quibus haud scio an meliora scriptores Græci habeant, quamuis & his accepta sit referenda pars bona eorum quæ Mesues recenset. Sed tamen is ipse & eo priores medici Arabes præclara multa remedia à se inuenta multo vsu probarunt, quæ etiã in opus suum Mesues coniecit. Quid verò attinet commemorare nunquam satis laudatum ordinem in simplicibus ab eo seruatum. Cum enim autore Galeno semper sit à mitioribus remedijs curando inchoandum, nisi morbus sit extremus. Mesues operibus ipsis scripta communione iunxit, & prima scripsit medicamenta purgantia maximè clementia, & parte maxima Græcis prioribus incognita, magno mortalium incommodo, quippe qui Elleboro, peplio, colocynthide, & similiter valentibus medicamentis purgabantur quanto cum periculo, abundè docet Hippocr. lib. 5. aph. 1. & de Elleborismo epistola ad Democritum, cum hæc mitiora nondum essent inuenta. Adde, quòd vbi simplicia singula verbis circunscripsit & quæ parum cognita existimabat, velut definiuit, quod vnumquodque habeat species

Libro 1. ad Glauconem,

Lib. 5. meth,

ac differentias, diuisione explicat: deinde harum quanlibet describit & suis coloribus bellè pingit, si est ignotior, posteaquam vnaquæque ad agendum in corpus nostrum facultatem sit sortita, ex ipsis qualitatibus primis, tum ex varia substantiarum inibi simul mistarum natura, tum denique in multis ex totius substantiæ proprietate seu forma nobis incognita, doctè explicat. Addit etiam quid corpus nostrum ab his immutetur, & quæ à quibus pati sunt habilia, castigationes appellans, noxarum corpori nostro à quibusdam ipsis impendentium. Quas quidem castigationes nunc primis quoque aut secundis, aut tertijs qualitatibus, sæpe etiam quartis, & substantiarum cõtrarietati & toti etiam substantiæ committit. An non est hæc methodus Hippocratis à Platone, à Galeno, à cæteris omnibus doctis viris exercita, quoties aliquid vel discere ipsi, vel alios docere voluerunt. In syrupis quoque simplices compositis priores descripsit: quia simplex composito & natura & doctrina est prius. In electarijs, quæ vocarunt delicata, & naturæ nostræ familiaria magis, priora scripsit, deinde amara & magis medicamentosa. Galenus prætereà in libris de medicamentorum compositionibus passim medicos accusat, qui simplicium mensuras & pondera in suis descriptionibus neglexerunt, aut etiam componendi modum: omnium tamen maximè illos, qui remediorum vires citra limitationem compositis adscripserunt: vt ad vocem perditam, ad surditatem, ad cephalalgiam remedium: cum horum affectuum quisque sit multiplex, variásque ac sæpe contrarias sequatur causas, quarum cuique suum esse oportet remediũ: nullum omnium semper commune. At Mesuen quis admiratione & imitatione dignissimum non suspiciat, & merita laude exornet? cum in singulis remediorum suorum descriptionibus leget primùm, quibus morborum differen-

Initio metho. & lib. de natura hominis in fine.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

tijs, & à qua causa hoc remedium sit salutare: deinde quanta cuiusque simplicis portione constet: adhæc quónam modo inuicem hæc miscenda sint: postremò quãtum cuiusq; remedij dandum sit his & illis viribus: imbecillis scilicet minimam, valentibus maximã, et horũ medijs mediocrem δόσιν largiendam, cùm aliter quãtitas remediorum explicari non queat. Si igitur medicamentorum compositiones scribenti, facultas eorum saltem generalis, & coctionis ratio, & vtẽdi modus docẽda sunt, vt Galeno visum est. Hæc autem omnia Mesues ad viuum exequutus est, is profectò ad Galeni canonẽ medicamentorũ compositorum scriptor idoneus fuerit. Sed remediorum etiam idem pollentium et sæpe ijsdem cõstantium copia passim illusit Mesues. Id autem qui Mesuæ vitio vertunt, Galenum & cæteros omnes medicos illustres accusant, apud quos stomachica, stomatica, arteriaca, sarcotica, colletica, colica, et id genus alia remedia inuenias plurima, omnino aut paulominus similia. Mesuæ præterea vitio datur ab ætatis huius medicis, quòd Dioscoridi & Galeno quædam adscribat, in simplicibus præsertim & antidotis, quæ ipsis ignorata aut saltem indicta fuerunt. Sed ab hac calumnia Mesuen vindicare non fuerit difficile, si recipiamus, quod verissimũ putem, ipsius ætate, vt nunc quoque libros non paucos pro Galenicis receptos, quomodo in aliorum doctorum propè omnium scripta, libri aliquot spurij irrepserũt. Hos autem sua lingua versos vt credi potest, habuit Mesues, ex his descripta quædam Galeno adscripsit, quorum pars bona in spurijs illis Galeni libris, versione veteri, etiam hodie legitur. Et nos Dioscoridem aliquando vidimus cui primarum qualitatum ordines passim erant inscripti, cuius diligentia nescio: At certum est Mesuen in suo Dioscoride, & suo Galeno hæc legisse. Toties enim memoria labi non potuit, sed omnia hæc, si-

Lib. 1. com. ph. g.

ue ex horum alterutro, vt dixi, suppositítio descripserit, siue ex alio quouis, quid attinet accusare, cùm vera sint omnia? Quæ tamen ex his & alijs quibusdam parum rectè, ab eo scripta clamantur mitiora quædam, alia autem vera ostendimus nostris in Mesuen scholijs. Sed quid tempus occupo calumnijs in Mesuen diluendis, cum satius fuerit, merita laude hominem illustrare? An quæso Manardus ætate nostra medicus longè doctißimus obscuram & sordidam Mesuæ versionẽ verius quàm Mesuen emaculare alicubi, paßim clariorem reddere tentasset, nisi eximium aliquem illum scriptorem existimasset? Manardi grauem sentẽtiam Ioannes Tagaultius mihi in re medica præceptor vndequaque absolutus confirmat, commentarijs duobus eruditißimis, priore in Mesuæ canones, posteriore in simplicia, haud ita pridèm editis. Quid quòd Petrum Brissotum, omnium qui post Galenum floruerunt medicorum clarißimum, non piguit pharmacopœis Mesuen publicè interpretari? Sed quid in re tam perspicua testibus vtor parum necessarijs? quasi verò non intelligant huius tempestatis medici, quantumuis Græcorum lectione exerciti, Mesuen tanquam coryphæum sibi familiarem reddendũ esse: ex eo remedia propè omnia tam sumenda quàm admouenda, corroganda esse, sine Mesuæ doctrina humores non apparari, nõ vacuari, non obstructa liberari, nullum propè opus medicum perfici. Hunc igitur tantorum nobis bonorum autorem colamus, contra maledicorum calumnias tueamur, iusto semper honore prosequamur. Sic tamen vt neque Hippocrati neque Galeno æquemus, cæteris ipsum præponere non dubitemus, in therapeutica medicinæ parte. Hanc enim solùm quòd sciam tractauit, eámque absolutißimè, si opera ipsius omnia perlegeris: quanquàm fusius causæ quædam salubres effectrices extendi poßint, quàm in suis practicis

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

explicuit: tantum quantum rei propositæ conueniebat, edocuit. Quapropter Ioannes Capella senior, regis Gallorum Francisci medicus, omnium medicorum, Græcorum Latinorum, Arabum lectione & longissimo medicorum operum vsu exercitatissimus, Mesuæ practicam cæteris iure optimo mihi præponere videtur: Ex quibus omnibus iam intellexisti Præsul optime, quàm sit non medicorum ordini modò & pharmacopœorum, sed reliquis quoq; hominibus vtilis, et propè necessarius Mesues: tibi verò iucundus, nec incommodus, quòd medicorum libris non mediocriter delecteris, quoties tibi à negotijs tum pontificijs tum regijs vacat: & de his pronunties aliquid, præsertim quando tibi consuetudo intercedit cum Emario Ranconeto collega tuo iuris prudentissimo, & omni disciplinarũ genere exercitatissimo, medicæ rei amantissimo & studiosissimo. Hunc igitur laborem nostrum manu grata suscipe, Præsul venerande, hunc diligenter, vt libros bonos soles, versa, nec studij & operæ in eo collocatæ (certo scio) vnquam pœnitebit. Malui autem hac epistola Mesuæ defensionẽ et laudes meritas inscribere, quàm tuas: quòd probè sciam te omni genere laudis cumulatissimũ, hæc hominum de tua amplitudine elogia, non affectare: sed Dei Optimi Maximi gloriam tibi solã expeti, quod hominis planè Christiani testimonium est certissimum.

Vale.

*

INDEX PRAECIPVORVM CAPITVM LIBRI PRIMI.

***

DE medicamentorum delectu, indicatione sumpta ab ipsorum propria essentia pagi. 4. linea 1.
De medicamentorum delectu, indicatione sumpta ab ipsorum facultate 11.12
De medicamentorum purgantium correctione. 17.22
Medicamentorum purgantium correctio, per ipsorum temperaturæ cōtraria 28.10
Medicamentorum purgantium correctio, per ipsorum effectus contraria, 22.17
De proportione medicament. inuicem miscendorum. 25.8
Quibus modis ars medicamenta corrigit & coctionis differentiæ. 26.20
De lotione. 27.30
De infusione. 28.22
De tritura. 29.9
Correctio symptomatum, à sumpto purgante medicamēto nondum vacuato excitatorum. 30.10
De medicamento illegitimè & molestè vacuante. 32.32
De medicamēto immodicè vacuante 33.39
Trochisci ad fluxum. 36.31
Electarium. 37.4
Curatio febriū purg. superueniētiū 42.29
Cephalalgia post purgationem. 43.31
De vertigine post purgationem. 44.10
De visus imbecillitate post purga. 44.35
De vētriculi imbecillitate post purg. 45.21
De siti post purgationem 48.28
De singultu post purgationem 49.35
De dolore ventriculi post purga. 50.23
De vlceratis intestinis post purg. 50.33
De cruenta deiectione post pur. 51.15
De tenesmo post purgationem 51.30
De lassitudine seu imbecillitate corporis post purgationem 51.38
De conuulsione post purgationem 53.8

SIMPLICIVM MEDICAMENTORUM index libri secundi.

ABsinthium pag. 70.22
Adiantum 77.37
Agaricus 86.39
Aloë 56.31
Aristolochia 120.28
Armenus lapis 99.38
Asarum. 78.35
BAlanus myrepsica 98.14
Bellericæ 62.33
Bryonia 116.29
CAssia fistula 64.33
Centaurium 95.24
Cnicus 97.20
Colocynthis 88.18
Cucumer agrestis 94.5
Cyaneus lapis 100.29
Cyclaminus 118.39
DRacunculus 114.11
ELleborus 123.26
Emblicæ 62.15
Epithymum 73.35

Esula 113.3
Eupatorium 73.15
Euphorbium 107.21
Fumaria 72.30
Genista, seu spartum. 122.28
Hermodactylus 91.34
Hyssopus 75.28
Iris 92.38
Ius gallorum 79.20
Manna 66.31
Myrobalani, Citrinæ, nigræ, & Indæ 60.4
Nitrum 104.24
Opopanax 108.31
Polypodium 90.8
Pruna 76.20
Psyllium 77.1
Rhabarbarum 62.38
Ricinus 121.37
Rosæ. 68.7
Sagapenum 106.14
Salis generæ 102.36
Sarcocolla 105.19
Scammonium 81.22.
Scilla 90.32
Senna 101.33
Serum lactis 67.16
Stœchas 71.34
Tamar indi 65.39
Turbith 85.16
Thymelæa 110.16
Thymus 74.35
Violæ 69.32
Volubilis 80.9

INDEX LIBRI TERtij, de antidotis.

CONDITA 136.4

Acori 140.27
Buglossi 145.25
Cepularum myrobalanorum 147.20
Cydoniorum 150.17
Cydoniorum aliud 153.20
Cydoniorum alterum 153.34
Cydoniorum tertium 154.4
Cydoniorum quartum 154.10
Citrorum 157.1
Citrorum alterum 157.22
Diacydonium factum cum succo cydoniorum 152.7
Diacydonium aliud 152.17
Diacydonium cholagogum 153.1
Diasatyrion analepticum 137.33
Diasatyrion alterum 138.20
Diazingiber 140.14
Emblicarum myrobalanorum 149.16
Eryngij 137.10
Fructuum 146.24
Fructuum aliud 158.3
Fructuum succi 158.18
Mellis rosati 143.32
Mellis violati 145.11
Pomorum 155.9
Pomorum alterum 155.17
Persicorum 155.32
Persicorum alterum 156.7
Prunorum 156.17
Pyrorum. 154.31
Radicis pastinacæ. 139.15
Sacchari rosati 141.8
Sacchari violati 142.21
Sacchar. buglossati 143.7
Sacchar. rosmarinati 143.17
Seminum 146.3
Sorborum 156.7
Surculi conditi 141.4
Zingiberis 139.30

SAP

SAPAE 159.1
Sapa quid 159.17
Baccarum oxyacanth 163.15
Citrorum 162.14
Cornorum 163.19
Fructuum 162.16
Fructuum alia 162.22
Granatorum acidorum 162.10
Myrtinæ 162.27
Omphacῶn, id est, vuarum immaturarum 163.7
Persicorum 162.12
Pomorum 163.22
Prunorum 163.28
Pyrorum 163.27
Rhois, & mororũ domesticorum 163.19
Ribes 160.21

IVLEPI 164.14
Rosarum 166.16
Rosarum alterum 167.25
Rosarum & violarum 169.6
Violarum succi 168.25
Violatum 168.8
Zyzyphorum 171.14

SYRVPI 171.27
Absinthij 205.28
Acetum scillinum 201.1
Acetatus simplex 189.8
Acetatus cum radicibus 190.18
Acetatus de succis herbarum 191.31
Acetatus de succis herbarum cum aromatibus 192.10
Acetátus cholagogus, & refrigeratorius 192.19
Acetatus diarhodon 191.34
Adiantinus 186.22
Adiantinus alter thora. 186.22
Aqua mulsa 193.16
Byzantinus ad icterum, &c. 191.6
Calaminthæ 204.28
Calaminthæ alter 205.6
De cannis 186.3
Contra catarrhum calidum, coryzam, pleuritidem, tussim 187.9
Corticum citri 177.13
Cucurbitæ 173.25
Cydoniorum 173.1
Cydoniorum acidus 184.1
Dactylorum 181.3
Epithymi 209.12
Eupatorij 206.20
Fumariæ maior 208.1
Fumariæ minor 208.33
Glycyrrhizæ 211.27
Granatorum dulcium 174.24
Granatorum acidorum 174.9
Hyssopi 212.20
Mannæ acidus 184.24
Menthæ 207.12
Myrtorum 179.18
Oenomeli, id est, vinum mulsum 195.12
Omphacij 178.16
Oxymeli scilliticum 202.24
Oxymeli scilliticum de radicibus 203.7
Oxymeli scilliticum Democriti 203.12
Oxymeli vacuans melancholiam 200.6
Oxymeli ex ligustico 200.19
Oxymeli ex calaminthe 200.27
Oxymeli phlegmagogum 199.32
Oxymeli de radicibus 199.7
Oxymeli ex aqua, aceto, melle 196.17
Oxysaccharum simplex 204.1
Papaueris ad catarrhum & tussim causam insomniæ 187.27
Papaueris ad tussim siccam, phthisim, catarrhum insomniæ causam 188.16
Persicorum 173.11
Pomorum 172.5
Pomorum acidorum 182.31

Pomo

Pomorum alius acidus 182.83
Pomorum alter acidus 183.8
Prunorum 171.17
Prunorum acidorum alter 182.21
Portulacæ 184.32
Prasij 213.9
Pyrorum 172.26
Quinque radicum 191.22
Saporis de pomis 183.14
Stœchados 210.29
Succi citri acidi 175.18
Succi ozalidis 181.16
Succorum fructuum acidus 184.8
Succorum & aquarum fructuum acidus 184.15
Thymi 210.4
Violatus 186.10
Vuarum purgatarum 181.1
Zizyphorum 186.27

ECLEGMATA 214.1

Amigdalarum 222.27
Ad asthma & tußim anti. 220.32
Bryoniæ radices 221.6
Diakaryon id est, ex nucibus 220.1
Diacodyon 215.29
Diamorum 219.14
Ad gutturis intemperiem calidam &c. 214.16
Papauerinum 214.26
Papauerinum aliud 215.3
Phthisicis saluberrimum 222.16
Pineorum nucleorum 222.34
Pulmonis vulpis 222.2
Scillæ 220.26
Ad tußim expertum, & raucedinem à frigore vel pituita crassa 221.14

DECOCTA 224.1

Apozema adianthi albi 225.9
Aquæ fructuum 225.26
Eupatorij 227.1
Epithymi 227.7
Diacaßia 228.23
Fumariæ 225.34
Myrobalanorum 226.22
Stœchados 226.32
Thymi 226.10

INFVSA 227.20

Aquæ casei 227.20
Hieræ 228.6
Hieræ aliud 228.12
Hieræ tertium 228.16
Succi herbarum 228.1

ELECTARIA 230.1

Alkanzi 257.5
Albarif 278.27
Albarif alterum 279.4
Alsebran 287.33
Anacardinum 257.34
Aromatum 235.8
Aromaticum rosatum 243.1
Aromaticum moschatum 244.6
Aromaticum caryophyllatum 244.11
Aromaticum nardinum 244.26
Athanasia magna 263.5
Baccarum myrti 246.34
Cinnamomi 246.20
Citri 240.14
Confirmans 256.33
Διὰ βρυωνίας *Democriti* 286.30
Diacalaminthe 247.7
Διὰ κόκκου Κνιδίου 287.13
Diacosten 256.10
Diacurcuma magna 254.17
Diacurcuma minor 254.34
Diacydonides 289.13
Diacyminum 244.37
Diacyminum alterum 245.12
Diagalanga 241.25
Dialacca magna 255.15

Dia

Diamorusia 255.3
Diambra 246.1
Diamanna autori descripta 277.23
Dialacca minor 255.33
Dianison 245.28
Diaphœnicum 28[illegible]32
Diaphysalidon 288.20
Diarhodon commune 242.4
Diasulphur 264.21
Diatrion pepereon 247.25
Episcopi 283.32
Eupatorij 288.8
Gemmarum 236.19
Granorum tinctoriorum 238.6
Hamech bilem purg. 284.14
Hamech alterum 285.12
Hamech lætificans 239.29
Hiera picra 266.8
Hiera Hermetis 271.16
Hiera Archigenis omnibus descripta 272.8
Hiera Archigenis Paulo aliter descripta 273.18
Hiera diacolocynthidos Rufi 274.12
Hiera ab autore inuenta 277.12
Indum maius 279.19
Indum minus 280.3
Laseris 257.18
Mannæ Galeno inuentum 278.13
A' Mesuæ inuentum 256.16
Moschi dulce 240.28
Oxalidis 250.5
Philonis antidotus 258.27
Philonis Antidotus descripta ab Hamech 262.4
Psyllij 283.5
Regium 249.24
Regium alterum 249.32
Rhabarbari 256.3
Rosatum cholagog. 285.32
Rosatum Gabriëlis 243.13
Rosatum minus 244.1
Seminum 249.7
Styracis 265.14
Theriaca Antidotus diatessarwn 250.25
Tryphera antidotus, Sarracenica magna 251.1
Tryphera antidotus moschata 251.27
Tryphera antidotus Galeni 251.37
Tryphera antidotus minor Phenonis 252.15
Tryphera antidotus alia minor 253.9
Tryphera Persica 253.16
Xylaloës 239.16
Zazenea antidotus 262.17

CATAPOTIA 290.1

Agarici 301.18
Aromatica autoris 290.1
Bdellij maiora 303.18
Bdellij minora 303.29
Bdellij autoris 303.33
Ad catarrhum coryzam, tussim etiam 303.7
Colocynthidos 297.35
Diarhodon 293.35
Euphorbij 300.9
Eupatorij maiora 295.13
Eupatorij minora 295.22
Ad febres biliosas 301.27
Fœtida maiora 298.20
Fœtida minora 299.1
Halicacabi autoris 296.13
Hermetis ex trochiscis colocynthidos duplicia 297.21
Hermodactylorum maiora 304.21
Hermodactylorum minora 304.30
Hermodactylorum autoris 305.3
Inda Haly 296.35
Lapidis Armeni 302.27
Lapidis Cyanei 302.17

Oto

Opopanacis 304.9
Optica maiora 300.24
Optica minora 301.6
Philagrij 297.28
Polychresta autoris 194.6
Polychresta maiora 294.27
Polychresta minora 295.4
Rhabarbari 195.26
Rhabarbari alia 395.33
Sagapeni 299.8
Sagapeni aliud 299.16
Sarcocollæ 298.12
Sebellia 305.8
Stomachica 292.3
Stomachica alia 292.17
Stomach. alia 293.9
Stomach. alia autoris 293.16
Stomach. alia 293.24
Stomach. item alia 293.29
Thymelææ 300.15
Turbith aurea 302.1
Turbith alia 302.12

TROCHISCI 307.18

ABsinthij 312.26
Aloës ligni 316.29
Anisi 314.5
Anisi alij 314.12
Cancami 314.21
Caphuræ 311.22
Capparum 317.1
Colocynthidos 315.15
Cyperi 316.21
Diarhodon 309.17
Electri 317.16
Eupatorij 313.35
Galliæ moschatæ 308.3
Galliæ Sebellinæ 308.20
Galliæ aromaticæ 308.34
Galliæ magnæ 309.14
Halicacabi 318.3
Hamech 316.1
Oxyacanthæ 313.12
Oxyacanthæ alij 313.18
Ramich 310.28
Rhabarbari 312.8
Rosarum 309
Rosarum & eupatorij 310.11
Rosarum multorum scriptis celebratis 310.17
Santalorum 315.26
Santalorum alij 315.33
Sigillatæ terræ 314.28
Spodij 312.24
Spodij alij 312.32

PVLVERES 319.20

ALoës ligni 319.23
Aloës ligni alius 320.1
Aromatum 320.14
Baccarum myrti 320.34
Diarhodon 320.7
Impinguare expertus 320.22
Ad tussim 321.5

OLEA 325.1

AMygdalarum dulcium 327.7
Amygdalarũ amararum 337.16
Anethinum 349.25
Auellanarum nucum 339.10
Baccarum viridium terebinthi 343.21
Baccarum lauri 343.1
Balaninum 341.6
Balsamelæon 344.16
Καρύινον, ex nucibus regijs 338.15
Cerasorum 342.14
Chamæmelinum 348.19
Chrysomelorum 339.24
Κίκινον Latinis ricininum 341.31
Cinnamomi & sabinæ & pulegij 353.22
Cnici 342.4
Costinum 355.30
Cyprinum 356.9

Cro

Croci 358.12
Cucurbitæ 352.5
Cucurbitæ seminis 346.9
Enulatum 353.15
Euphorbij 359.8
Fraxininum 365.17
Frumenti 364.10
Gagatis sacratum 365.22
Irinum 350.30
Iuniperi 364.25
De lactucæ folijs 351.26
Lactucæ seminis 346.7
Laurinum 343.1
Lentiscinum 343.27
Leucoij lutei 351.15
Liliorum 350.19
Lini 345.22
Mastichinum 354.33
Meliloti 349.4
Melinum 352.10
Myrtinum 353.1
Nardinum benedictum 354.7
Nucis Indicæ 342.9
Nucleorum cerasi syluestris 342.20
Nymphæatum 351.28
Ouorum 363.17
Papauerinum 345.32
Papaueris per impreßionem 351.22
Persicorum 340.11
Philosophorum 366.13
Piperum 358.22
Pistaciorum & strobilorum 342.27
Pomorum citreorum vel aranciorum 358.5
Pomorum mandragoræ 353.8
Ranarum 362.4
Ricininum 341.31
Rutaceum 353.29
Rosatum completum 347.1
Sambucinum 351.9
Sampsuchinum 356.17
Scorpionum 361.11
Seminum citri & arancij 342.22
Sesaminum 345.7
Σικυώνιον 357.16
Sinapinum 364.19
Styracis 355.18
Thymi 357.1
Thimelææ 356.28
Violatum 349.6
Viperinum 361.1
Vulpinum 360.10

VNGVENTA 372.6

Aegyptiacum 382.18
Arabicum, idem quod diaphœnicum Arabum pollens 375.9
Aureum 381.13
Basilicon magnum 379.26
Basilicum minus 380.6
Bdellij 380.22
Cantharidum 378.13
Cerusæ 381.24
Κηράσεως magnum 375.34
Κηράσεως paruum 376.23
Cyclamini magnum 376.31
Cyclamini paruum 377.28
Diaphœnicum Arabum 374.17
Diaphœnicon 373.13
Ad Nicodemum relatũ mirabile 375.19
Palmeum 372.26
Panni linei Heben Zezar 378.1
Papaueris 379.19
Philagrios 381.4
Pollens idem quod vnguentum ex bdellio 380.32
Psωricum Alexandri 383.19
Psωricum medicamen compositum ad fistulas, &c. 383.30
Rosatum 378.20
Ad scabiem expertum 384.8

Seri

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

Opopanacis 304.9
Optica maioræ 300.24
Optica minora 301.6
Philagrij 297.28
Polychresta autoris 194.6
Polychresta maiora 294.27
Polychresta minora 295.4
Rhabarbari 195.26
Rhabarbari alia 395.33
Sagapeni 299.8
Sagapeni aliud 299.16
Sarcocollæ 298.12
Sebellia 305.8
Stomachica 292.3
Stomachica alia 292.17
Stomach. alia 293.9
Stomach. alia autoris 293.16
Stomach. alia 293.24
Stomach. item alia 293.29
Thymeleæ 300.15
Turbith aurea 302.1
Turbith alia 302.12

TROCHISCI 307.18

Absinthij 312.26
Aloës ligni 316.29
Anisi 314.5
Anisi alij 314.12
Cancami 314.21
Caphuræ 311.22
Capparum 317.1
Colocynthidos 315.15
Cyperi 316.21
Diarhodon 309.17
Electri 317.16
Eupatorij 313.35
Galliæ moschatæ 308.3
Galliæ Sebellinæ 308.20
Galliæ aromaticæ 308.34
Galliæ magnæ 309.14
Halicacabi 318.3
Hamech 316.1
Oxyacanthæ 313.12
Oxyacanthæ alij 313.18
Ramich 310.28
Rhabarbari 312.8
Rosarum 309
Rosarum & eupatorij 310.11
Rosarum multorum scriptis celebratis 310.17
Santalorum 315.26
Santalorum alij 315.33
Sigillatæ terræ 314.28
Spodij 312.24
Spodij alij 312.32

PVLVERES 319.20

Aloës ligni 319.23
Aloës ligni alius 320.1
Aromatum 320.14
Baccarum myrti 320.34
Diarhodon 320.7
Impinguare expertus 320.22
Ad tussim 321.5

OLEA 325.1

Amygdalarum dulcium 327.7
Amygdalarũ amararum 337.16
Anethinum 349.25
Auellanarum nucum 339.10
Baccarum viridium terebinthi 343.21
Baccarum lauri 343.1
Balaninum 341.6
Balsamelæon 344.16
Καρύινον, ex nucibus regijs 338.15
Cerasorum 342.14
Chamæmelinum 348.19
Chrysomelorum 339.24
Κίκινον Latinis ricininum 341.31
Cinnamomi & sabinæ & pulegij 353.22
Cnici 342.4
Costinum 355.30
Cyprinum 356.9

Cre

Croci 358.12
Cucurbitæ 352.5
Cucurbitæ seminis 346.9
Enulatum 353.15
Euphorbij 359.8
Fraxininum 365.17
Frumenti 364.10
Gagatis sacratum 365.22
Irinum 350.30
Iuniperi 364.25
De lactucæ folijs 351.26
Lactucæ seminis 346.7
Laurinum 343.1
Lentiscinum 343.27
Leucoij lutei 351.15
Liliorum 350.19
Lini 345.22
Mastichinum 354.33
Meliloti 349.4
Melinum 352.10
Myrtinum 353.1
Nardinum benedictum 354.7
Nucis Indicæ 342.9
Nucleorum cerasi syluestris 342.20
Nymphæatum 351.28
Ouorum 363.17
Papauerinum 345.32
Papaueris per impreßionem 351.22
Persicorum 340.11
Philosophorum 366.13
Piperum 358.22
Pistaciorum & strobilorum 342.27
Pomorum citreorum vel aranciorum 358.5
Pomorum mandragoræ 353.8
Ranarum 362.4
Ricininum 341.31
Rutaceum 353.29
Rosatum completum 347.1
Sambucinum 351.9
Sampsuchinum 356.17
Scorpionum 361.11
Seminum citri & arancij 342.22
Sesaminum 345.7
Σικυώνιον 357.16
Sinapinum 364.19
Styracis 355.18
Thymi 357.1
Thimelææ 356.28
Violatum 349.6
Viperinum 361.1
Vulpinum 360.10

VNGVENTA 372.6

Aegyptiacum 382.18
Arabicum, idem quod diaphœnicum Arabum pollens 375.9
Aureum 381.13
Basilicon magnum 379.26
Basilicum minus 380.6
Bdellij 380.22
Cantharidum 378.13
Cerusæ 381.24
Κεράσεως magnum 375.34
Κεράσεως paruum 376.23
Cyclamini magnum 376.31
Cyclamini paruum 377.28
Diaphœnicum Arabum 374.17
Diaphœnicon 373.13
Ad Nicodemum relatũ mirabile 375.19
Palmeum 372.26
Panni linei Heben Zezar 378.1
Papaueris 379.19
Philagrios 381.4
Pollens idem quod vnguentum ex bdellio 380.32
Pſωricum Alexandri 383.19
Pſωricum medicamen compositum ad fistulas, &c. 383.30
Rosatum 378.20
Ad scabiem expertum 384.8

Seri

Sericinum 382.12
Tripharmacum 383.3
Violatum 379.13
Vlcera sanans 384.1

CERATA 386.9

Alexandri 391.3
Alexandri alterum 391.15
Andromachi 391.29
Diapente 390.30
Euphorbij 392.4
Galeni santalinum 388.19
Galeni stomachicum. 389.19
Oesypatum 387.1
Oesypatum ex Phylagrio 387.18
Oesypatum ex Paulo 387.32
Santalinum 388.3

EMPLASTRA 393.1

Alexandri ex allijs 404.11
Aristarchi 404.22
Andromachi causticum 399.32
Ad Andromachum relatum 399.19
Baccarum lauri 397.3
Diachylon 39[illegible].18
Diachylon magnum 395.16
Diachylon paruum 396.28
Diaphœnicon 403.34
Diaphœnicon Alexandri ibidem
Fermenti Democriti 401.26
Galliæ 398.4
Galliæ alterum 398.32
De meliloto 405.16
Oribasij 405.1
Oribasij alterum 405.8
Sinapinum 400.25
Ventriculum & hepar calefaciẽs 397.27
Vulnera sanans 406.15
Zachariæ filij 403.1

FINIS.

*esse in vsu multo, †mediocri, O nullo significat.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

IOANNIS MESVAE DAMASCENI

*

LIBER PRIMVS,

SEV METHODVS MEDICAmenta purgantia simplicia deligendi & castigandi, Theorematis quatuor absolutus: *IACOBO SYLVIO* Medico interprete.

IN NOMINE DEI MISERIcordis (cuius nutu sermo recipit gratiam, & doctrina perfectionem) principium sit verborum Ioannis filij Mesuæ, filij Hamech, filij Hely, filij Abdela Regis Damasci.

Pia Mesuæ inuocatio. Genealogiæ modus Hebræorum biblijs consuetus.

PROOEMIVM.

DE CASTIGANDIS MEDICAmentis simplicibus purgatoriis mentio à quibusdam veteribus habita, sapientes plerosque impulit in eius rei inquisitione multam ponere operam: ac de inuentis à se multi multa scripserunt, sed capita tantùm quædam rerum sparsa, nullaq; Methodo cohærentia. Ob id rogauerunt nos amicorum integerrimi, quorum amicitiæ multa debemus, vt imperfecta & dispersa huius inuentionis pręcepta perficeremus, in opusq; vnum exacta Methodo transferremus. Quorum iustis precibus victi, commentarium hunc aggredimur, confisi auxilio,

Medicamentorũ purgãtiũ, ceu virибus maximorum, ratio habenda est maxima.

Causa prope eadẽ impulit Hipp. scribere lib. rat. victus

ac bonitate Dei, qui sit benedictus. Ergò pie Deus, horũ præceptorum collectionem compositionemq́ue fac felicem, qui ex thesauris largitatis tuæ, summaq; tua benignitate, omnia fortunas & felicia facis. Opus autem hoc in libros duos diuidemus, quorum priore vniuersalem castigandorum certis quibusdam rationibus medicamentorum scientiam tredemus: posteriore verò vbi cuiusque medicamenti purgantis essentiam, [species, delectum,] facultates, castigationem particulatim executi erimus, finem faciemus. In hoc autem priore Libro quatuor theoremata, seu proposita docere statuimus.

*

acutorũ: & Gale. therapeuticã Methodum.

Mesuæ pietas.

Methodus est in vniuersalibus, nat. priorib. Exercitatio in particularibus. Gale. in Meth. & lib. simpli. & alibi paßim.

THEOREMATA
PRIMI LIBRI QVATVOR.

*

1 *Quæ in medicamento purgante deligendo sunt obseruanda, ac æstimanda: primò, propria scilicet ipsius essentia: secundò, facultas.*

2 *Qua ratione vis medicamenti malefica priusquàm sumatur, corrigenda sit. Quod duplici fit ratione: vna quidem, admisto ei altero medicamento, & eo ipsi contrario, vel tota sua substantia seu proprietate sua, vel temperie, vel effecto: admisto, inquam proportione iusta. Altera verò ratione per quadruplicem artificis industriam. 1. coctionem, 2. lotionem, 3. infusionem, 4. trituram.* Lib. 3. simpl. cap. 14.

3 *Quibus remedijs propulsemus incommoda tria in nobis à medicamento excitari solita purgandi tempore.*
Primum materias ab eo moueri, sed non vacuari.
Secundum, eas vacuari quidem, sed molestè & illegitimè.
Tertium, vacuari vltrà quàm conuenit.

4 *Quibus auxilijs sanemus affectus in corpore post purgationem relictos, quales ferè sunt tredecim, singuli capitibus singulis à nobis traditi, 1. Febris, 2. Cephalalgia, 3. Vertigo, 4. Visus obtusitas, 5. Ventriculi imbecillitas, 6. Sitis, 7. Singultus, 8. Ventriculi dolor, 9. Intestinorum vlceratio, 10. Deiectio cruenta, 11. Tenesmus, 12. Corporis laxitas & debilitas, 13. Conuulsio.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

THEOREMA PRIMVM.

*

MEDICAMENTVM est purgatorium, non à temperamento, neque vt contrarium agens in contrariũ, quatenus contrarium: neque vt simile trahens & euellens alterum, aut, vt contrarium: neque vt leue sursum, graue deorsum, agitans purgandam materiam, sed quia talem [cœlitus est sortitum facultatem.] Omnis enim res (vt à Philosophis dicitur) facultate duplici est dotata & prædita: vna quidem elementari, qua calfacit, refrigerat, [humectat, siccat,] non autem purgat: altera verò cœlesti, hacq; vel communi, vel sibi propria, & temperiem illam dirigente, & qua hoc medicamentum est purgatorium, illud hanc, vel illam vacuationem prouocat, aliud aliam atque aliã habet virtutem. Quæ omnia potest medicamentum à cœlesti virtute ad temperaturam accedẽte. Rebus enim omnibus natura (vt inquit Plato) proprietates quasdam indidit, quibus hæ ipsæ quod sibi est proprium agunt, idque pro formæ natura & motione insita, cùm nullius rei actio propria esse possit vlla, nisi quam forma ipsa excitat & dirigit. Hoc autem demonstrare, medici non est, sed philosophi, altiora speculantis. Absurdum igitur fuerit existimare, à simili trahi simile: absurdius, à contrario: contraria enim mutuò se expellunt, non attrahunt. Medicamentum prætereà humores purgat, sed naturâ eius actionem inchoante, limitante, dirigente. Nam ipsa humorum vacuatio naturæ est opus, sed per medicamentum ipsius naturæ artificis instrumentum. Natura enim (vt ait Hippocrates) morbos curat, non medicus: medici verò munus præcipuum est, naturæ instrumenta suppeditare: quæ si opus naturæ, aut quãtitate, aut qualitate malefica vincunt, immo-

Medicamentum purgatorium humorẽ sibi familiarẽ trahit similitudine totius substantiæ, sed adiutũ calore, Gal. lib. facul. natu. & simp.

Quod Galenus vocat totius substãtiæ similitudinem, seu qualitatis proprietatẽ sola experiẽtia noscẽdã, Mesues virtutem cœlestem, seu formã specificam, seu occultã qualitatem, appellat.

Medicamentum qualitatibus sensui alicui manifestis similem sibi humorem non trahit, sed tota sua substantia seu qualitate occulta similem.

Medicamentum potestate calidum est, actu verò calidum fit à nostro calore natiuo, tuncq; attrahit humorem quemuis, priùs tamen sequi paratiorem, substantia verò tota priùs familiarem, deinde sequi promptiorem.

dera

** Medicamentum purgans largius sumptum, largiori tantùm vacuatione per se nocet: per accid. verò spasmum, syncopem, tremorem, &c. inducit.*

deratiùs agunt magno naturæ incommodo. Quantitate verò si plus quàm natura exigit, vincant, noxam multitudinis inuehunt: si autẽ qualitate malefica, non multitudinis modò noxam, sed aliam quoque atque aliam excitant. Quapropter tua interest, *medicaméta malefica à salubribus discernere. †Sunt autem malefica quædam toto genere, quorum virtus effrenis omnibus est cognita, vt thymelæa, lathyris, euphorbium. Alia [specie tantùm, vel accidente maligna, eaq;] in multis generibus, vt turbith nigrũ, agaricus niger, & durus, colocynthis vnica in planta sua, scammonium Sceniticũ, à quibus [ambobus] abstine, nisi si quando in magnis affectibus est his [priùs omni ratione correctis] vtendum, idq; cum formidine, & præmeditatione. Morbis enim quibusdam venena sunt salubria, vt vipera elephantiasi, malefica tamen vi eius modis omnibus, vel saltem quibus nobis licet, fracta, vt dicemus [lib. 2.] quãquam stolidi quidam, præcipuè rustici, & idiotæ improuidi, quibusdam non castigatis vtuntur, ignorantes, quãtam noxam principibus corporis partibus, ^ & virtutibus ipsum corpus gubernantibus, afferat venenum illorum perniciosum. Neque tantùm hæc deleteria sunt vitanda, sed omnia quoque alia medicamenta etiam benigna, nisi dicendæ pòst (si per Dei gratiam mihi licuerit) conditiones obseruentur. Huius autem obseruationis in secernendo * medicamentum benignum à malefico, methodus versatur in consideranda medicamenti substantia, temperatura, sequentibus temperaturam qualitatibus, tactilibus, olfactilibus, gustatilibus, [visibilibus] tempore, loco natali, vicinia medicamenti alterius, numero. Ab his enim singulis differentiis dispositio quædam propria & virtus medicamento acquiritur. Porrò à medicamenti substantia differentiæ ipsius sunt obseruandæ, si id est leue, graue, rarum, densum, crassum, tenue, lentum, friabile. [1] Per quæ medicamenta bona à malis secernere poteris. Quæ enim sunt inter hæc facultate valentiora, qualia sunt omnia trahẽdo purgantia, quò sunt leuiora, eò meliora, grauiora autem maligna. Ob id scammonium, colocynthis, euphorbium, agaricus, nitrum, aloë, & similia leuiora sunt præstantiora: similiter quæ humiditatem habent excremẽtosam, vt agaricus, turbith, polypodiũ, scilla,

† Medicamentorũ purgãtiũ qualitate malefica noxiorũ differentiæ. Gale. initio. lib. 11. simp. & fine lib. 2. ad Glauc. & in vsu theriaces.

^ Medicamentũ, vt materias cæteras, salubre faciũt, quãtitas, qualitas, tempus, Gal. lib. 1. et 4. san. tuẽ. et alibi passim.

** Medicamentũ maleficũ à benigno secernes, substantia, quantitate, qualitate, actiõe, situ, tempore.*

1 Qualitates hæ tactiles, quia substãtiæ per se nõ sensibili sũt pximæ, ipsũ declarant.

& similia leuiora sunt meliora. Contrà verò grauiora sunt meliora, vel quibus coacta esse substantia debet (vt hermodactylus, iris, cyanus lapis:) vel quæ comprimendo purgant (vt myrobalani, species rhabarbari, absinthium, absinthij succus) vel quæ leniendo purgant & lubricando (vt psyllium, pruna, myxa, cassia fistula:) vel quæ plena, non vacua esse oportet, qualia cassia fistula, tamar Indi, balanus myrepsica, cnicus, granum nil, [quod cartamum Indicum quidam vocant,] ricinus, & similia. De substātia rara, vt de leui: de dēsa, vt de graui est iudicandum. Quamuis autem substantia friabilis esse tenuis, & lenta esse crassa videatur, tamen id absolutè verum non est, cùm ex his quæ substantia sunt crassa (vt idem de tenui pollicear) quædam lenta & friabilia inueniantur, vt ex aloë crassa quædam lenta, alia friabilis. Idem ostendunt scammonium, salis species, & nitrum. Sagapenum quoque est lentum & tenax, sed tenue: & item anacardus. Non est igitur vnicum tenue, friabilis causa, neq; crassum lenti & glutinosi, sed à puritate & impuritate cum tenuitate & crassitie iuncta, proficiscitur vtrunque: nam purum & tenue est friabile, impurum simul est crassum, & lentum. Præter illa quorum essentia est humida lenta, vt saccharum, saccharum candum, manna. In his enim quod purius & tenuius, est glutinosius.

Quæ medicamēta purgantia commendāt. Leuitas, grauitas, tenacitas. Abstergēdi potentia, & in gustu asperitas & lenitas, notæ sunt medicamenti consistētiæ, li. 9. simpl. initio, in terra Samia. Raritas. Densitas Tenuitas. Craßities. Lentor. Friabilitas.

2

A temperamento autem medicamentum benignum à malefico secernitur, per qualitatum primarum actiones & opera: nam medicamentum calidum, calfactio, tenuatio, rarefactio, maturatio, coctio, viarum apertio, & similia effecta propria consequuntur: si autem immodicè calidum est, morsus, desiccatio, sitis: si denique est summè calidum, inflammatio, vstio cauterij modo, morsus acerrimus, attractio immodica, cōsumptio, phœnigmos, id est, rubrificatio. Frigidum autem frigefactio, cruditas, & similia: si supramodum est frigidum, coarctatio, obstructio: si extremè frigidum est, cōgelatio, [stupefactio] mortificatio. Humidum item, humectatio, lubricatio, lenitio, glutinatio: si admodum est humidum, obstructio flatus, nausea, & similia [præsertim si etiam glutinosum sit.] Siccum denique, siccatio, rarefactio, emaciatio, coarctatio cauitatum, cutis corrugatio, cutis scissio, furfuratio, & similia. Propterea medicamentum purgans calidum, salubrius frigido: humidum sicco, & etiam calido. In summa quanto medicamentum est temperamento hominis medio propinquius,

Effecta calidi ordine 1. & 2. 3. 4. Effecta fri. ord. 1. & 2. 3. 4. Effecta humidi sicci: plura de his initio lib. 2. de ratione comp. med. scripsimus. Vita enim à calido in

tan

tanto salubrius: quãto remotius, tãto malignius. †Quod si qua litatibus his à media hominis temperatura extremè recedat, venenum potius est dicendum, quàm medicamentum.

Tactus index est certus, mollis, duri, asperi, lenis: molle est, quod cedit nostræ carni: durum contrà, cui nostra caro cedit: illud quoq; facilè patitur, alteratur, corrigitur: hoc difficulter. Asperum quoque à siccitate est, lene ab humiditate: ob id quæ medicamenta purgantia, præsertim virium violentarum, sunt lenia, sunt salubriora, & alia similiter, præsertim quibus & lenibus & asperis in eodem genere esse contingit: aspera contrà. Sic colocynthis, absinthium, fumaria, elaterium, agaricus, & similia lenia probantur, aspera improbantur.

Medicamenta bene olentia sunt salubriora, quia odor ille bonus, partes principes facultatum, ceu fontes roborat, spiritus instaurat, & facultates animamq; exhilarat: grauis contrà ob id effecta molesta, & difficilia illi succedunt.

Sapor autem præter cætera obseruandus in iudicando medicamento purgante salubri, aut insalubri. Nam hic medicamenti virtutem immutat, & modicè diuersam facit: hoc autem loco de saporibus tantum nobis est dicendum, quantum ad discernendum medicamentum bonum à malo pertineat, quatenus scilicet eos propriæ quædam & puræ dispositiones omnino consequantur.

Acre enim medicamentum facile inflammatur, mordet, penetrat, aperit, vrit, vlcerat, flatus dissipat, tenuat, incidit, separat, resoluit, è longinquo attrahit, siccat, emaciat, sitim facit: ob hæc omnia citò & valenter agit, & sua tenui essentia amarum medicamentum, & cætera imbecilliter aut tardè purgantia, celerat, & purgantiora reddit.

Amarum autem siccat, consumit, vlcerat, aperit orificia venarum, hæmorrhagiam mouet, à putredine vindicat, terget, incìdit, torminosum est, conturbat, resoluit, attrahit, sed tardiùs, quàm acre: flatus dissipat, sitim excitat, valenter agit, sed tardè, suaque crassa substantia acre obtundit.

Salsum verò incìdit, terget, tenuat, liquat, mordet, à putredine vindicat, conturbat, subuertit ventriculum, & ad vomitum impellit, siccat, sitim excitat, asperat, expurgat radendo, aperit, & hæc omnia opera imbecillia & tarda efficit: ob hæc, suamq; mediocrem substantiam, omnia imbecilliter, & tardè soluentia roborat.

humido: mors à contrarijs, ob id intemperies fri. sic. perniciosior, licet alia etiã immodicæ nocent. 3.

†Sequentes temperaturam qualitatis.

Tactiles aliæ in substantia sunt dictæ.

Olfactiles.

Gustatiles sapores temperamentũ certius indicant, quàm odores, colores lib. 4. simpl.

Effecta saporum seu temperamẽtorum, quæ ipsi sapores sequuntur.

Acris.

Amari.

Salsi.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

Pinguis. Vnctuosum item lenit, lubricat, laxat, mollit, abominabile est, & nauseabundum, flatus gignit, obstruit, Hæc omnia imbecilliter & tardè perficit, suaque mediocri substantia acre, amarum, salsum reprimit.

Dulcis. Dulce lauat, lenit, obstruit, flatulentum est: omnia autem hæc præstat imbecilliter, nec citò, nec tardè, sed in horum medio: acre autem amarum, salsum quoque reprimit, sed insipidum roborat.

Acidi. Acidum penetrat, aperit, incidit, diuidit, tenuat, terget, densat, asperat, extinguit colorem, citò agit hæc opera: sed in medio valentium, & imbecillium est: sua denique substantia tenui acre obtundit, dulci & insipido vigorem addit.

Acerbi, austeri. Stypticum intrò cogit, densat, repellit, roborat, diuisa glutinat, tardè & imbecilliter agit, suaque substantia crassa prædicta omnia obtundit, quibus acre, [amarum,] & salsum vires addunt.

Insipidi. Insipidum denique lubricat, flatulentum est, obstruit, densat, congelat, calorem extinguit, & hæc omnia tardè, & debiliter, sua tamen substantia mediocri, acre, amarum salsum, acidum reprimit.

De medicamentis purgantibus iudicia ex sapore. Propter hæc, quæ medicamenta purgantia sunt solùm & omnino acria, vt euphorbium, thymelæa, sunt maligniora, quàm synceriter amara, vt colocynthis, cucumer agrestis. In horum medio sunt acria simul & amara, vt scammonium. Innocentiora his sunt acria simul & styptica, vt thymum, epithymum. His adhuc mitiora, quæ amara, simul & styptica sunt, vt rhabarbarum, absinthium, fumaria, [aloë:] in horum medio acria & amara, & simul styptica, vt stœchas. In summa quanto medicamentum ab acri & amaro sapore recedit longiùs tanto est benignius: quoque acris & amari medicamenti proportionem styptica substantia magis vincit, eò est sanius medicamentum. Saluberrima quoque sunt dulcia, vt cassia fistula, manna: & insipida, vt psyllij viscago: & dulcia simul & acida, vt pruna, tamar Indi. Minus his salubria, dulcia & amara simul, vt violæ: meliora, quibus ad dulcedinem & amaritudinem accessit styptica substantia, vt rosæ: stypticitas enim medicamenta omnia purgantia reddit salubriora. Quibus autem natura deest, salubre aliquid ars naturæ imitatrix & ministra, id sufficere debet, quo autem modo, dicemus posteà.

Alimẽta medicamẽtosa sunt meliora. lib. 8. compo. ph. part. in cõp. Andromachi cyphoidibus.

Ex

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

Ex colore autem ſecretio medicamenti benigni à maligno certa, &vniuerſalis ſumi nequit,quanquam ex accidenti in quibuſdam generibus ſit ordinata & ſcientifica: vt agaricus,colocynthis,turbith,alba ſunt præſtantiora:nigra,maleſica ſcammonium ſubalbum aut varium, eſt bonum: nigrum verò,malum:roſa exactè rubra,melior, & alia aliter,vt in ſimplicibus ſingulis docebimus.De his autem qualitatibus temperamentum ſequentibus,ſi plura requiris,lege philoſophiam naturalem.

Viſiles.

Gal.cap.vlti.lib.4.ſimpli.

Ad medicamenti quoque delectum rectè iudicandum, & bonum ſit an malum expendendum, tempus iuuat, tum quo medicamenta ſunt præcipuè colligenda, vel non colligenda: tum quanto virtus medicamentorum durare poteſt.

4.Tempus.

Quædam enim recentia ſunt meliora, quàm vetera: alia contrà,dum antiquata ſunt,euaſerunt meliora:alia in horum medio ſunt.

Meliora ſiquidem recentia ſunt,primò ſtyptica & amara: (nā cùm ipſa ſint ſiccißima, vetuſtate adhuc ſicciora euadūt, ob id deteriora)ſecundo loco,quorum facultas imbecilla eſt, aut ſuperficiaria,aut facilè reſolubilis,ob raram corporis medicamentorum texturam. Antiquatis enim his tempus vires omnes reſoluit.In contrariis horum contrà res habet, hoc eſt, antiquata ſunt præſtantiora, & acria ſimiliter. Tempore etenim calor eorum inflammabilis & ſuperficiarius(quo hæc, dum recentia ſunt, mordent & vrunt)expirat, acrimonia autem à reliquo obtunditur.

Media autem recentium & antiquatorum,dulcia,inſipida,& ſalſa ſunt præſtantiora. Nam ſalſa recentia turbant ventrem,& euertunt ad nauſeam & vomitum:veterata eadem, morſu violenter pungunt.Reliqua duo recentia quidem ob largum humorem excrementoſum ſunt flatulenta: [vetuſta verò,exanimata ſunt.]Recentia verò & antiqua intellige pro cuiuſque generis natura, [non eodem dierum, menſium, vel annorum numero metienda:] nec quæ germini proxima ſunt recentia,nec iam vetuſtate putrentia,& velut iam cineſacta: veterata hic intelligo, ſed minus diu, aut magis, poſt collectum ſeruata. Quo autem ſint tempore medicamenta colligenda,quandiu & viribus integris ſeruari poſſint, poſteà Deo auſpice dicemus.

Salſa recentia nauſeabunda ob largam humiditatem putātur, ob ſiccitatē verò auctā antiquata mordēt. Epithymū, rhabarbarum etiā trima, ſunt adhuc recentia.

Lib.2.in ſingulis ſimplicibus.

Locus autem natalis,quia mendicamentis ſimplicibus mul *5. Locus*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

tis non modò promptam generationem & felicem præstat, sed & propriam quandam virtutem impertit, in medicamentorum delectu, maximi faciendus est. Natura etenim (vt Plato inquit) locis quibusdam, aliquas virtutes proprias impertiuit, quas illa rebus in se genitis & crescẽtibus communes faciant, sed tantum diuersas, quantũ causæ harum differunt, & artifex natura est multiplex. In locis itaque liberis, excrementaq; nulla sortitis, plantæ proprietatem perfectionemque assequuntur generi suo debitam: in non liberis, excrementorum naturam induunt, & à perfectis degenerant. Attrahunt enim singuli ex terra alimentum sibi familiare, & conueniens: vitis (verbi gratia) dulce: lupinus, nitrosum: colocynthis, cucumer agrestis, amarum, ex partibus terræ adustis natum. Eius autem rei inquisitio, sermonis non est præsentis, sed altioris.

Ob id plantæ humido excrementoso præditæ natura, in locis [humidioribus quidem, deteriores:] siccioribus verò, præstantiores euadunt: sicciores contrà, in locis siccioribus, peiores, [meliores, in humidioribus:] sic agaricus, hermodactylus, turbith, in locis humidioribus damnantur: & thymelæa, cucumer agrestis, colocynthis in siccioribus & calidioribus mala sunt & venenosa: absinthium item maritimum est maleficum vt scammonium ex regione Scenitarum: Antiochenum verò est præcipuum: [quæ enim immoderatius calidæ sunt, vt scammonium, in locis calidioribus, peiores etiam euadunt, & frigidæ ad portionem.]

Adhæc terræ, & per hanc plantis virtutem magnam impertit, & variam non sol tantum, sed aliorum quoque corporum cœlestium aspectus, hunc locum & illum aliter atque aliter afficiens. In quo causarum genere, quædam plantæ locum & cœlum habentes suæ temperaturæ contrarium, sunt meliores: aliæ simili emendantur: sic guaril, & aquaticum si symbrium, & quæ aliæ humido abundant excrementoso, sub cœlo suæ naturæ dissimili meliores sunt, turbith quoq;, agaricus, scammonium, sub dissimili sunt meliora. Plantæ præterea nõnullæ ex alterius cuiusdam vicinia * vel cõtactu, meliores aut peiores euadunt: sic hermodactylis scilla, aut raphanus vicina, vigorem addit: & thymus epithymo, & quercus polypodio, & sennæ ruta. Contrà autem maligniora euadunt, scammonia, esulæ aut tithymalis propinqua: polypodium, lapidibus: epithymum, ozimo. Numerus quoq; plantarum vel fructuum

In Timæo.

Triticũ, vinũ, &c. in agro non stercorisato vel aliter corrupto, melius & durantius, licet parcius.

Absinthium seriphium seu marinũ etiam damnant Dioscor. et Gal. libro 6. simpli.

Guaril putatur lacerta syluestris, coitũ valde prouocãs, sed huic loco non cõuenit agẽti de plãtis. 6

**Vicinia et contactus.*

ctuum

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

ctuum, vires eorum mutat: nam caſsia fiſtula ſingularis & ſola eſt præſtantior: cōtrà ſola colocynthis, ſcilla, cucumer agreſtis, deterior: vis enim plantæ & terræ, diffuſa, multisque diſtributa, eſt remiſsior: tota verò in vnicam plantam, aut fructum ſolum coacta, valentior. Eodem pertinet fructus quantitas, quòd in paruum virtus coacta, eſt valentior: in magnum ſoluta, imbecillior: ob id colocynthis magna eſt melior.

De medicamentorum delectu, indicatione ſumpta ab ipſorum facultate.

MEdicamentum purgans à noſtro calore in energeian reductum, motu violento vacuat: neq; enim vacuaret, niſi naturæ vim afferret: vacuat autem proprium & familiarē ſibi humorem, non etiam alium quemuis, niſi actio eius, ob quantitatem iniuſtam [& qualitatem alienam] effrenis ac immodica euaſerit. Quanquàm verò omnia propè medicamenta purgantia genere ſunt deleteria, ac ſua violētia naturæ noſtræ grauiſsima: ipſa tamen natura, quibus poteſt modis, illorum motibus facultates noſtrum corpus diſpenſantes purgando diſſoluentibus occurrit: dum corporis excrementa illis trahentibus, non modò facilis permittit, ſed etiam his per medicamenta expellendis, tanquam onere leuata, recreatur, nō minùs quàm ſi ipſa motu ſuo naturali expelleret.

Porrò fit purgatio duobus potiſsimùm modis (vt libro primo Aphoriſm. meminit Hippocrates) interdum vomitu agitata ſurſum ad ſtomachum materia: frequentiùs, deiectione, excrementis ad aluum deturbatis. *Apho. 2. lib. 1. & Apho. 4.6.7.8.9. lib. 4.* Ne putes autē medicamentum purgans ventriculo receptum ad humorem vacuandum penetrare, ſed vi attractrice ſibi inſita delectu quodam cognatum humorem & familiarē, ex venis & corporis meatibus ſenſum latētibus, ad ſe in ventriculū & inteſtina, rapere: quo modo Magnes ferrum, & ſuccinū feſtucam, & alia quædam alia attrahunt. Hoc autem humore ventriculi & inteſtinorum natura dum grauatur, eum expellit: quanquàm ad ventriculum rariùs repat: vomitu, ſi ſtomachum agitet: aut deiectione, ſi ad *Cōmoda ſex deiectionis.*
pylorum declinet, vacuandus: frequentiùs ad inteſtina, propter
multas cauſas. Materia enim ob inſitam grauitatē ad inferna 1
ruit. Præterea venarū meatus, excremētis expellēdis dedicati, 2
plures ad inteſtina, quàm ad ventriculū feruntur. Tertio loco 3

in-

intestina vacuandis excremētis destinauit natura, nō ventriculum. Excremēta enim ad partes ignobiles, & propinquas sedi, à natura transmitti, fuit melius, quàm ad nobilem particulā, & à sede remotum ventriculum: in quem si repant, ea deiici quoq; per intestina præstat, quàm per gulam euomi: quòd pylωrum, inferiorem ventriculi portam expulsioni, gulam verò attractioni, dedicauit natura. Ex quibus apparet, eandem naturam medicamenti purgantis opus deiectione potiùs, quàm vomitu moliri: omnis enim partis actio contra primum naturæ institutum facta, est improspera.

Gale. Apho. 21. lib. 1.

Est igitur medicamentum purgās aut vomitorium, aut deiectorium.

Medicamentum purgās duplex, Vomitorium.

Vomitorium est, quod stomachum (id est, os ventris superius) suæ substantiæ proprietate debilitans, & in ipso immorans, ad ipsum ex hepate intestinis, & partibus cæteris, materias attrahit, à quibus offensus stomachus, & ad nauseam euersus, vomitu per os expellit, motu scilicet suæ naturæ cōtrario.

Deiectoriū.

Deiectorium est, quod in ventriculo manens: ab hepate, & cæteris partibus humorem sibi familiarem, ad intestina potiùs attrahit, propter commoda priùs dicta, à quo quidem humore irritata naturalis intestinorum facultas, ipsum, vt solet alia excrementa, ad sedem protrudit. Sicq; vomitorium medicamentum, est tantùm vomitorium: & deiectorium nihil aliud, quàm deiectorium. Est autem quando deiectorium fit vomitorium (vt etiam aliquando contrà, vomitorium fit deiectorium) illudq; ob naturam vel medicamenti, vel ægri, vel vtriusque simul. Medicamentum enim, si ventriculo supernatat, aut stomacho molestum est, ipsumque valenter agitat & subuertit, aut nimis abominable est, fit pro deiectorio vomitorium. Adhæc, cui stomachus tum est imbecillus, cùm sumitur medicamentum deiectorium: cuiue stercus iam siccius intestinis obstructis, pertinaciùs hæret: aut intestina ipsa arctata & angustiora reddita sunt, aut flatus aliquis medicamentum subleuat, vomitoriū euadit. Postremò corporis aut animi motus aliquis immoderatior: vel fœtor: vel rei abominabilis aspectus, & similia, medicamentum diectorium reddunt vomitorium. Vtì contrà, quod natura sua est vomitorium, euadit deiectorium, causa similiter medicamenti, vel ægri, vel vtriusq;, sed ratione diuersa. Si enim medicamentū ex sua natura promptè ad aluum descendat, aut ei grata quædam sint admixta: si item

Medicamentum ex deiectorio fit vomitorium tribus causis.
Medicamenti.
Aegri.
Vtriusque.
Medicamentum ex vomitorio fit

item stomachus tunc est robustus, aut ob inanitionem & vehementem famem valẽter appetit, aut aluus natura est lubrica & facilis: si denique iucunda quædam obiecta externa apprehensionem medicamenti prohibeant: id pro vomitorio fiet deiectorium. Huc accedit, quòd natura in melius omnia prudenter dirigens, rem vomitoriam efficit deiectoriam, propter dicta priùs commoda. Ex vomitoriis prætereà quædam sunt vehementia, alia clementia, quædam mediocria. Vehementia quidem, quæ naturæ ipsi vim magnam afferunt, vt vomitu vacuent: qualia sunt elleborus albus, struthium, thymelæa, balanus, myrepsica minor, lathyris, ricinus, thapsia, ruta agrestis, cucumer agrestis, & similia. Clementia, vi nulla, aut minima naturæ molestia, vomitum cient: cuiusmodi sunt, asarum, flos myricæ, semen cæparum, anethi, atriplicis, melanthij, rapæ, rhaphanidis, rhaphanus, sal, & similia. Mediocria sunt, nux vomica, cnicus, nitrum, sal gemma, sal Indus, balanus myrepsica maior, & similia. Medicamentum autem deiectorium vacuat facultate propria sibi insita, eaq; aut dissoluente, vt scammonium, turbith: aut per adstrictionem exprimente, vt myrobalani: aut leniente, vt casia fistula, manna: aut lubricante, vt muccago seminis psyllij. Cæterùm quæ dissoluendo purgant & deiiciunt, ferè eadem vel attrahunt, vel eradicant: attrahunt quidem, à supernis partibus materias: eradicant ab infernis. Reliquis verò tribus deiectoriorum generibus facultas purgatrix insita, est admodum imbecilla: ob idq; parum perspicua, vt quæ solum materias, quibus ipsa occurrunt, euacuet, neq; hepar transcendat. A' capite autem per accidens vacuare videri hæc possint, quòd materias ad ipsum tolli consuetas vacuant. Medicamenta enim purgantia iuuant per se, quædam etiam per accidens. Per se enim, quæ ex sua temperie, & propria facultate commodant, vt pituitæ turbith: bili flauæ tamar Indi, temperatura & proprietate opponuntur. Per accidens verò, id est, alio aliquo interueniente, quando quædam ab aliquibus fiunt contra propriã ipsorum facultatem, vt hæc ab his posse fieri non facilè credatur, vt scammonium cùm sit calidum, corpus tamen refrigerat, per accidens scilicet, seu per calidæ materiæ vacuationẽ: qua enim causa præsente fit hoc, eadem absente fit contrarium. Facultas prætereà medicamentorum, in materias ostenditur, quando ea humorem sibi familiarem delectu quodam educunt: non autem (vt quibusdã visum

deiectorium tribus causis. Medicamenti. Aegri. Vtriusque.

Vomitoriorum differẽtiæ tres, à maioris & minoris ratione sumptæ.

Deiectoriorum differẽtiæ quatuor Trahendo. Comprimẽdo. Leniendo. Lubricãdo.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

ſum eſt)eum,qui cæteris in corpore ſit largior,& poſt hunc, alium copia illi proximum. Nam omnia medicamenta purgantia pituitam ferè vacuarent, vtpote in nobis vtraque bile propè ſemper largiorem:quod falſum eſt: imò humorem abſolutè non vacuant,ſed hoc genus medicamenti,humorē hunc ſibi familiarem delectu quodam expellit,eumq́; interdum tenuem,craſſo in nobis relicto:interdum contrà. Cuiuſq; enim medicamenti purgantis actio inſita,& bene directa,hæc eligit,illa relinquit:hunc vel illum humorem reſpicit,nō omnē: nec vltrà quàm paſſurus humor exigit,tranſgreditur , niſi immoderatius agat. Rei cuius abundè ſcientem te naturalis philoſophia reddiderit. *Hippoc. lib. de natu. humana.* Medicamentum igitur omne,humorē ſibi familiarem primum educit: deinde illum,qui ad ſequendum magis eſt habilis,poſteà alium ſequi paratiorē: poſtremò ſanguinem,quem ceu theſaurum quendam natura,quandiu poteſt,retinet,trahique prohibet:tandem verò victa,trahentibus permittit expellendum. In hac autem humorum ſucceſsione, primum ſibi cognatum trahit medicamentum,ſuo iure directum:alios verò tanquam degenerans,ob actionis vehementiam:quomodò ſi quis iraſci facilis, ira ſic incitetur, vt furiat. Tunc enim rectas actiones ſuas,vltrà quàm par eſt,& quàm ſtatuerat,tranſgredietur. Hoc autem ordine vacuant materias hæc purgantia medicamenta , vt cholagωgum bilem primùm trahat,hinc pituitam, poſteà atram bilē,poſtremò ſanguinem:phlegmagωgum pituitam primùm educat,poſteà bilem flauam,hinc atram,poſtremum ſanguinem : Melanagωga deniq;,bilem atram primùm,deinde flauam , tertiò pituitam,ad poſtremum ſanguinem. Nullum enim medicamentū facultatem habet primam,& per ſe hæmagωgam,id eſt,qua ſanguinem abigat & vacuet,quem natura vſq; ad poſtremum retinet, neq; trahi permittit, niſi coacta vi medicamenti im- *Lib. 2. de different. febr. cap. 12.* moderatiore. Quòd ſi ſanguis iam corruptus eſt,ac computruit,ſanguis eſſe deſiit,& portione tenui in bilem flauā abiit, craſſa in atram,vt inquit Gale.quam vtranque medicamento purgante vacuari poſſe,nemini ambigitur. Omnia autē,quæ ſummè & effreni virtute purgant medicamenta,ſanguinem tandem,non tamen propria vi educunt,ſed vel excoriatis venis,vel orificiis venarum,tam latè apertis , vt ſanguis effluat: vel ſua vi immoderatiore,extremam vacuationem moliente. Qualia ſunt,aloë mala , cucumer agreſtis, centaurium,colo-

cyn

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

cynthis vnica in planta vna, ſcammonium è regione Scenitarum, euphorbium, thymelæa ſeu granum gnidium, præſertim paruum. Sunt tamen medicamenta quædam, ſanguinem purũ & clarum efficientia, vt lupulus, adiantum albũ, rhabarbarum Sceniticũ, ſerum lactis, præcipuè caprarum bono paſtu educatarum: ſuccus roſarum, caſsia fiſtula, abſinthium, fumaria, aloë, ſuccus bonorum fructuũ, vt damaſcenorum, aſphodelus, potiſsimumque ipſius ſuccus, & ſimilia. Medicamenta autem præcipuè cholagωga ſunt, aloë, ſcammoniũ, abſinthiũ, eupatorium, lupulus, myrobalani citreæ, fumaria, rhabarbarum, ſerum lactis, ſuccus roſarum, violæ, caſsia fiſtula, tamar Indi, manna, pſyllium, pruna, ſuccus fructuum bonorum. Phlegmagωga verò magis ſunt, myrobalani cepulæ, emblicæ, bellericæ, ſal gemma, colocynthis, turbith, ſtœchas, iris, ſarcocolla, balanus myrepſica, ricinus, hyſſopus, thymus, opopanax, ſagapenum, euphorbium, ariſtolochia, cnicus, centauriũ, eupatorium, agaricus, cucumer agreſtis, hermodactyli, ſcilla, cuminum, aſarum, polium, polypodium, vrtica, zingiber, ſerum lactis, mel, ſaccharum rubrum. Bilem atram propriè & potiſsimum vacuant, epithymum, ſtœchas, myrobalani nigræ, polypodium, eſula, calaminthe montana, ſenna, elleborus niger, ſal Indus, ſal naphthicus, ſal niger, lapis cyanus, lapis Armenus, & ſimilia.

Humores quoq; vſtos, ſenna, myrobalani nigræ, fumaria, lupulus, volubilis maior, ſerum lactis, & ſimilia.

Aquas denique, turbith, thymus, adiantum album, euphorbium, ricinus, cucumer agreſtis, centaurium, ariſtolochia, ſal, ſal gemma: aquam autem rufam, iris cucumer agreſtis, agaricus, ſagapenum, granum gnidium, eſula, æs vſtum, & ſimilia. Medicamentorũ quoq; facultas quædã eſt partibus quibuſdã familiaris, eas iuuans, & humoribus ſuperfluis expurgãs. Expurgantur autem hi humores à vẽtriculo, & inteſtinis facillimè: à venis meſaraïcis, minus promptè: & his adhuc ægriùs ex venis ſimæ hepatis [& gibbæ.] Difficulter item à venis tenuibus ſingularum corporis partiũ: difficillimè à iuncturis, præſertim cùm ipſi dictis partibus diu immorati ſunt, & impacti tenaciùs adhærent. Cùm autẽ medicamenta ſoluendo purgantia poſsint à partibus remotis, ſupernis quidem attrahere, infernis verò eradicare: tria verò reliqua purgantium genera materias potius obuias educunt, [illis in parte difficulter va-

Medicamenta quæ, quas partes reſpiciant. Gale. lib.5. ſimpli. cap.23.

Partes quò longius abſunt à ventriculo & inteſtinis et meatus habent anguſtiores, eò ægrius purgantur.

n

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

cuanda, his in ea quæ promptè vacuatur, vtendum eſt:] obſeruata ſimul proprietate medicamento cuiq; purgãti inſita, hãc vel illam partem magis reſpiciẽte. Vt partes capitis, agaricus, colocynthis, ſtœchas, aloë, ſcylla, epithymum, myrobalani cæpulæ & Indæ, ſal Indus, lapis cyanus, lapis Armenus, reſpiciunt magis, & ab his materias potius vacuant. Vt thoracem, & pulmones, agaricus, thymus, hyſſopus, volubilis, manna, caſsia fiſtula, ſarcocolla, iris, colocynthis, & ſimilia. Ventriculum, & inteſtina, abſinthium, aloë, myrobalani, & quæ alia obuias tantùm materias educunt. Splenem verò, agaricus, ſenna, epithymum, elleborus niger, ſtœchas, eupatoriũ, abſinthium, calaminthe montana, ſal Indus, ſal niger, & ſimilia. Hepar item, agaricus, volubilis maior, lupulus, ſerum lactis, rhabarbarum, eupatorium, abſinthium, & vtriuſq; ac roſarum ſuccus, myrobalani, tamar Indi, fumaria, iris, granum gnidium, ſenna, eſula, æs vſtum, ſagapenum, ſarcocolla, & ſimilia. Iuncturas deniq; ac partes alias remotas, hermodactylus, ſarcocolla, opopanax, ſagapenum, euphorbium, colocynthis, turbith, ſal gemma, ſal Indus, centaurium, cucumer agreſtis, elleborus niger, polypodium, & ſimilia. Ab ipſa verò cute, materias educunt ac expurgant ſerum lactis, fumaria, colocynthis, epithymũ, agaricus, polypodium, myrobalani Indę, volubilis, & ſimilia. Præter iam dicta, indicatio ab aëris temperie magni eſt momenti ad rectum medicamentorum purgantium vſum. Nam aëre multùm calido aut frigido, à medicamentis purgantibus abſtinendum eſt, quod inſinuauit Hippocrates, Sub cane, & ante canem difficiles medicationes pronuntians: quia (vt inquit Galenus) natura ab aëre calidiſsimo inflammata [nec acrimoniã medicamenti purgantis ferente] febres excitantur, & virtus à multo calore externo reſoluta, & infirmata, à medicamento purgante magis deiicitur. Adde quod aër externus, balnei modo, calore ſuo præſertim immoderatiore medicamenti intrò trahentis, vim ad cutim attrahens [purgationi obſiſtit.] Quòd ſi æſtate vacuandum eſt, purgabis (vt etiam iubet Hippocrates) ſuperiorem ventrem, vt hyeme inferiorem. Rectè ſiquidem (inquit Galenus) imperat Hippocrates æſtate vomitu purgandum corpus: quia tunc bilis flaua abundat, & tota animalis natura, ob ambientis caliditatem omnino magis ad ſuperiora mouetur: humores enim per anni partium diſpoſitionem ſibi ſimilem augentur, aut minuuntur per cõtrariam ſibi aër

Aph.5. li.4.

Gale. hæc omnia in cõmentario eius Apho.

Aph.4.li.4. Cõmẽtario. Hæc nõ habet eo loco Galenus, ſed in natura humana.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

aëris temperaturam, vt æstate bilis flaua augetur: calida item & acria [& leuia] facilè ad superiora feruntur. Dandum igitur medicamentum hoc tempore, quod bilem per superiora educat. In hyeme verò augetur pituita, quæ cùm grauis sit, ad inferiora repit: dandum igitur tunc medicamentum, quod per inferiora educat. Medicamenta igitur æstate vitanda sunt, quæ acria & valentia sunt, purgantq; dissoluendo: hyeme verò purgantia lubricando. Illa enim febres, vlcerationes, dysenterias, promptè excitant: hæc diarrhœas, & lienterias. Acria verò illa non in æstu solùm, sed etiam frigore vitanda, quia vt in illo excoriationem & febres (vt diximus) promptè excitant, sic in hoc hypercatharsin, hoc est, purgationem immodicam & virium dissolutionem.

THEOREMA SECVNDVM.

*

De medicamentorum purgantium correctione.

MEDICAMENTORVM purgantium tam bonorum, quàm maleficorum differentias priùs demonstrauimus: nunc autem horum malignitatẽ auferre, vel saltem obtundere, & quibus poterimus modis corrigere, partim malitiam eorũ, & excessum frangentibus, partim salubrem aliquam facultatem afferentibus, Dei benedicti beneficentia adiuti, tentabimus. Corrigimus autem medicamentum purgans maleficum, aut misto ipsi altero facultatem habente contrariam ipsi excessui, aut arte aliqua, & industria melius ipsum reddendo. Verùm facultatis contrariæ mistio tribus modis perficitur, vt inquit Democritus. Aut enim malitiam à proprietate innatam, vt qualitatem venenosam, & vitæ nostræ inimicam, aliis proprietatẽ oppositam natura sortitis, emendamus: aut intemperiem eorum calidam, frigidam, humidam, siccam, contraria qualitate mista, permutamus: aut denique effectis ipsorum noxiis pòst dicendis, contraria opponimus. Duo præterea omnino obseruantes:

Corrigendi medicamẽti ratio duplex.

Miscendorũ cognatio quædã ne-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

cessaria est ad sui mutationem & vnionem. Arist. lib. 1. de generatione, cap. 7.

primùm, vt medicamẽtis prædictis sit quædam proprietatum inter se concordia, & cognatio, qua sese mutuò afficiant, vt transmutatione absoluta, ex his duobus contrariis virtus vna consurgat: vt exempli gratia, zingiber, turbith ipsi vim miram imprimit: & raphanus, hermodactylis: raphanus autem cum turbith, frustrà permiscetur: quia his duobus insita non est inter se concordia. Scammonium quoque cor proprietate sua & calore ipsum inflammante, ac multum dissoluente, lædit: licet verò ambra cor roboret, & crystallus inflammationem extinguat, & galla partes dissolutas cogat, tamẽ nullum eorum rectè scammonio miscetur: quia hæc, ac scammonium agendo inuicem & patiendo in vnius virtutis concordiam non conspirant, nec contendunt. Quæ verò medicamenta proprietatibus suis concordent, ac symbolum habeant, ab his disce, qui rerum variarum arcana scrutantur. Secundum tibi obseruãdum est, vt proportione idonea misceas hæc, medicamento corrigendo opposita, inuicemq; agere & pati idonea: vt ex his iam consentientibus, medicamentum resultet vnum, velut pacatũ, pugnæ omnis expers, magnarumq; virium. De his autem proportionibus, quantum operi proposito expedit, posteà dicemus.

Correctio medicamentorũ per alia oppositã proprietatũ virtutẽ habentia.

Medicamento purganti proprietatem quandam laudabilem, quæ miscentur opposita conferunt: quorum propria virtus ab ipsorum forma proficiscens, in his atque aliis varia, aliquam medicamenti noxam peculiariter respicit, ac corrigit: qualia sunt triplicia. Medicamenti enim purgantis virtutem vel imbecillam augent, vel violentam minuunt, vel malignam permutant.

Canon primus.

SIquidem medicamentorum actio imbecilla est intendenda, misto proportione iusta eorum aliquo, quæ actionis vigorem ipsi tribuunt, ob agendi inuicem ac patiendi proprietatem cognatam: seu ob totam suam substantiam, non ob caliditatem vel frigiditatem. Quomodo corallium sanat stomachi imbecillitatem, pæonia epilepsiam, non quia illud frigidum, hæc calida: aut quia illud graue, hæc leuis: sed quia hanc virtutis dotem vtrunque est sortitum: sic serpens iuuenescere facit, magnes ferrum attrahit, & alia similiter. Porrò medicamenti facultas purgatrix est imbecilla, quando debiliter, & minùs quàm opus est purgat, aut tardè purgat, tum scilicet primùm,

cùm

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

cùm corpus cibo aut ſomno reficiendum eſt: imò interdum die poſtero:& interdum humores mouet,nō vacuat:interdum coctionem vitiat,cibum crudum, aut tantùm coqui cœptum, vnà ſecum detrahens,ac deturbans. Si igitur medicamēti purgatio ſit debilis,imperfecta,parcior quàm opus eſt (vt turbith reuerà pituitam tantùm tenuem vacuat: epithymum parum aut nihil vacuat,niſi eius larga vis ſumatur:manna, hermodactylus,& alia multa debiliter vacuant)robur facultatis ei addendum eſt per ea,quæ ipſi ſunt familiaria, & ſeſe mutuò ferunt, vt ex vtriſque conflata virtus vna, purgationem abſolutam perficiat: vt turbith , zingibere adiutum, pituitam craſſam, & ſuccum crudum vacuat, alioqui per ſe non vacuaturum. Epithymum cum ſero lactis, vel hydromelite, vel ſale Indo, vel ſale gemma, vel myrobalanis nigris potentiùs purgat. Manna cum thymo,aut ammi, aut cardamomo, laudatā & abſolutam facit purgationem. Hermodactylus cum cumino,aut pipere, item hermodactyli puluis cum ſucco ſcillæ, vel raphani in trochiſcos coactus, materiam craſſam & lentam à iuncturis mirè educit. Si autem tardiùs & longo pòſt tempore purget medicamentū,(vt agaricus,aloë, hermodactylus, turbith,& ſimilia)miſce purgationem tutò accelerantia,vt agarico oxymeli, ſalem gemmam: aloë, aromata: hermodactylo, ſcillam, raphanum:turbith,zingiber.

Canon ſecundus.

MEdicamēti malignitatem permutamus,his miſtis, quæ proprietate quadam id præſtant. Malignitas autem medicamenti in eo parte plurima eſt, quod corpus & ſeneſcere cogit,& vſu crebro lædit partes ipſas principes virtutū nos gubernantium,ceu fontes,& ſpiritus,caloremq; natiuum,harum motores, infirmat. Quapropter medicamentis ſoluendo purgantibus miſcere cogimur, quæ cor & alias partes principes,quadam proprietate roborant: illaque purgantia ſalubria reddant, adeò vt miſtis vtriſque corpus ſit ſanum, & iuueneſcere videatur. Qualia ſunt cardiaca,ſtomachica,cerebrica,& quæ alias quoque partes principes,& viſcera roborare cognoſcuntur. Cor nanque in omni vacuatione imprimis roborandum eſt:(quòd ipſum cor,ceu vitæ baſim, ſymptomata purgationi ſuccedentia primùm infeſtent)ſecundo loco ventriculus,vt qui medicamentum primus ſit ſuſcepturus. Aliarum ve-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

rò partium robori non admodùm, nec primò ſtudemus, niſi cùm ab ipſis vacuandum eſt. At medicamentũ facultate cardiacum, quadruplex eligendum eſt: vel roborans tantùm, vt poma dulcia,& aromatica,xylaloë,doronicum,& ſimilia: vel alterans purgantis medicamenti temperiem,tam calidam, vt dum ſcammonio roſa,ſantala,& ſimilia,miſcentur: quàm frigidam, vt dum tamar Indis miſcetur macis, & ſimilia: vel roborans,& ſimul purgationem adiuuans, vt ſuccus roſarum,& violarum, & myrobalani emblicæ, & ſimilia: vel purgantis violentiam,& immodicam vacuationem exoluens, ac remittens,vt ſuccinum,ſpodium,& ſimilia. Stomachicũ verò etiam miſcendum medicamentis diſſoluendo purgãtibus, vt ſtomachum,[& hepar]facultatis naturalis fontes, muniat & tueatur:cuiuſmodi eſt,maſtiche,ſpica nardi, & ſimilia: vt etiam à medicamentis excitatam intemperiem corrigat, calidam,frigidam,humidam, ſiccam. Quam in rem victus quoque ratio idonea iuuat,à nobis contra hæc inſtitui conſueta.

Liber ſecretorũ Galeno aſcriptus eſt:hãc enim nucem ignorauit.

Miſcendũ item cerebricũ aliquod medicamẽtũ: quamobrẽ pleriq; medici(vt ait Galenus)hieris miſcuerunt nucem moſchatam,cerebrum,& neruos roborantem:quod idem præſtat ſtœcas,gallia,caſtorium,& ſimilia. Hepaticum ſimiliter miſcendum, & aliis partibus familiare medicamentum, qualia plurima inuenias in tabulis medicamentorum ſimplicium.

Canon tertius.

MEliorem medicamenti purgationem reddunt, quæ ipſius virtutem ad partem purgandam inſita ſibi proprietate deducunt. Natura enim medicamenti actionem dirigit,& hanc & illam ipſius virtutem diſtinguit & dirigit. Medicus autem naturæ ipſi,rebus inuicem,quàm optimè fieri poteſt,miſtis,ſuffragatur. Domini enim benedicti opere factum eſt, vt rerum ſumptarum proprietates natura dirigat, aliter tamen atque aliter:vt exempli gratia, agaricus cum ſtœchade aut acaro,capitis affectibus prodeſſe certò cognoſcitur, hepatis autem,intybus & cichorium agreſte, ſpica nardi, thoracis, thymus, & hyſſopus. Confidimus igitur naturam ad partes virtute medicamentorum varia egentes, hoc & illud tranſmiſſuram,cùm ſint hæc inſtrumenta ipſi auxiliantia,quæ natura ſapiens diſtinguit & dirigit: quomodo, exempli gratia, artifici norma, & perpendiculum ſubſeruiunt, illa ad angu-

lum

lum conſtituendum, hoc ad operis rectitudinem. Sic naturam confidimus his vel illis partibus, hac virtute rei ſumptæ neceſſariò egentibus, porrecturam, præſtaturamque. Præſtantiora igitur medicamenta purgantia efficimus, miſcendo quæ illorum virtutes ad partem vacuandam deducunt. Illa verò ſunt, (vt diximus) quorum virtus huic vel illi parti eſt familiaris. Hoc autem loco docere libet medicamentorum cum partibus cognationem, quæ aliorum medicamentorum virtutes ad partes ipſas perducit. Ad caput enim medicamenti purgantis facultatem deducunt, nux moſchata, pæonia, ſtœchas, acorus, xylaloë, ſal Indus, ſal gemma, balſamum xylobalſamum, carpobalſamum, anacardus, thus, ladanum, buthūr ſcenden, myrrha, chamædrys, chamæpitys, ſchœnu anthos, ſcilla, ſpica nardi, caſtorium, gentiana, thymus, hyſſopus, opus Cyrenaicus, ſtrobyli, piper, maiorana, ſagapenum. Ad thoracem verò & pulmones, iris, thymus, hyſſopus, crocus, glycyrrhiza, eius ſuccus, vuæ paſſæ, adiantum, ſcilla, ammi, cardamomum, ſuccus braſſicæ, ius galli antiqui, naſturtium, amygdalæ, ſtrobyli, auellanæ, pulmo vulpis, ſeſeli, opopanax, myrrha, ſagapenum: raphanus, calamus aromaticus, aſphodelus, volubilis maior, laurus, calamintha ſabina, violæ ariſtolochia [vtraque,] tragacantha, gummi, thus, mel, ſaccharum, morum, fœnum græcum, marrubium, lilium, & ſimilia.

Ad hepar item, ſpica, aſarum, aniſum, fœniculus, & eius ſuccus, intybus, cichorium agreſte, amygdalæ amaræ, folium, daucus, eupatorium, abſinthium, cancamum, caſſutha, † grana quatuor, cinnamomum, aſparagi, decoctum cicerum, chamædrys, arnogloſſa, volubilis, iris, laurus, ſchœnu anthos, chamæmelum, fumaria, ſerum lactis, petroſelini & fœniculi ſuccus, polium, ſcilla, & ſimilia. Ad ſplenem, daucus, calamintha, ſpica nardi, tamarix, capparis, cyclaminus, cortex ſalicis, ſal gemma, ſal Indus, iris, acorus, praſium, rubia tinctoria, abſinthium, eupatorium, aniſum, fœniculus, aſparagus, caſſutha, aſplenon, ſcilla, aſarum, volubilis, ſcordium, agnus, chamæpitys, amygdalæ amaræ, ariſtolochia & ſimilia. Ad iuncturas denique medicamenti purgantis vim deducunt, zingiber, ruta agreſtis, opus Cyrenaicus, opopanax, thapſia, cardamomū, aqua porri, ſuccus braſſicæ, acorus, triplex piper, ſcordium, chamędrys, chamæpitys, thymus, amomum, polium, & ſimilia. Quæ ad alias quoque partes deducunt, virtutem me-

† Semen cucumeris, cucurbitæ, melonis, citreoli.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

dicamenti ex tabulis medicamentorum ſimplicium, collige, nobis præſtantiora & præcipua ſcripſiſſe ſuffecit.

Medicamentorum purgantium correctio, per ipſorum temperaturæ contraria.

MEdicamenti purgantis temperiem immodicè calidam, vel frigidam, vel humidam, vel ſiccam, [vel harũ coniugatione aliqua noxiam] contrario aliquo valentiore, imbecilliore, æquali, pro ſcopis, & indicationibus variis permutamus. Hac autem de re fuſiùs ſcribere non ſtatui, quæ pleniùs apud Haly ſenem, & Alchindum legere potes.

Medicamentorum purgantium correctio, per ipſorum effectis contraria.

MEdicamenta valenter purgantia, opus excitant violentum, & effecta ſæpe malefica, & noxia ſymptomata, naturamque proſternentia, qualia ſunt conturbatio, animi deliquium, morſus ſtomachi, flatuum generatio, inflatio, punctio, inciſio, vlceratio, venarum in orificiis apertio, attractio immodica, viſcerum lubricitas, congelatio, ſiccatio, corrugatio, inuiſcatio ſeu adheſus, obſtructio, arctatio, & ſimilia. Quibus per ipſis effectis contraria eſt occurrendum: qualia plerunque ſunt odore aut ſapore, aut tota ſubſtantia iucunda, ob id medicamentum melius & ſalubrius reddentia. Odor enim iucundus, medicamentum reddit melius, quòd agitationem, & nauſeam ſedat, cor & cerebrum roborat, animum gaudio exhilarat: fœtens verò atque grauis, contraria molitur. Odoratum verò purganti medicamento opponatur, calidum aut frigidum, quantum ipſius medicamenti intemperies poſtulat [& ægri, morbi, aëris.] Medicamenti quoque actionem temperant ſapores iucundi, & medicamenti effecto contrarij: acerbus, auſterus, acidus, dulcis, vnctuoſus, ſalſus, amarus, acer: prudente medico coniectore, qua horum differentia ſit opus, ad frangendos medicamenti purgantis exceſſus varios. Res enim acres, vt aromata, flatus à medicamẽto excitatos, tenuãt & diſsipant: ob id ipſi hæc miſcentur, vt daucus, fœniculus, piper longum. Fœniculus, aniſum, polypodium, & ſimilia, ſcammonio miſta, materiã craſſam, lentam incidendo, apparant ſcammonio expellendã, id quod ipſum forſan per ſe nõ effe-

cer

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

cerit. Scilla hieris magnis ratione eadem addita est vt materias euulsu contumaces vacuent. Piper quoque hieris, & thapsia, & acria alia catapotiis fœtidis, vim quandam trahẽdi à partibus remotis impertiuntur. Eadem acria medicamenti purgationem imbecillam aut tardam celerant, & efficaciorem reddũt: ob id ipsi turbith miscetur zingiber: rhaphanus: hermodactylis: cnico, cardamomum: quod necessariò humorum congelationem tollit, & obstructiones aperit, medicamentoque penetrandi virtutem impertit, cùm eam per se non haberet: quo fine scordium & diuretica acria magnis medicamentis miscentur. Medicamenta item amara, medicamentum acrimoniâ purgatorium, non modò substantia sua quadantenus frangunt ac reprimunt, sed etiam purgationem adiuuant: ob id rectè quidam scammonio aloën miscuerunt. Amara præterea stomachum firmant, & flatus dissipant, medicamentum [corpusque sumentis] à putredine imminente & præsente vindicant. Salsa item medicamenta purgantem vim debilem ac tardam celerant & perficiunt: ob id salem gemmam, & alias salis species, rectè agarico miscuerunt, & epithymo, & aliis purgantibus permultis. His enim vigorem, & facilem actionem, crassas & lentas materias incidendi, & tenuandi, & tergendi facultatem impertiuntur, siccitatem intendunt, ob id sitim excitant, eaq; putrere & putrefacere prohibent, & fieri cœptam putredinem emendant, humores partibus mersos & imbutos exiccant, obstructiones liberant, flatus dissipant, quosdam tamen conturbant, aliis contrà turbationem sedant. Vnctuosa verò medicamentum lubricando purgatorium, magis lubricum faciunt, & quod adhærere est procliue, simul lubricant, & tardius purgans citò deturbãt, acrimoniam morsumque pungentium frangunt, asperitatem leniunt. Quibusdam tamẽ nausebunda sunt, & stomachũ infirmant. Dulcia medicamentũ purgans etiã prius abominabile, efficiũt gratius, magisq; tum lauans, tum tergens, tum expurgãs: turbationem sedant, acrimoniã & morsum serrantem frangunt, purgationẽ tardam celerant, & ne medicamentum adhæreat, lubricando prohibent, corpus roborant. Ob hæc sunt velut fundamentũ & materia compositionum. Quibusdam tamẽ inflammationem pariunt, aliis flatus. Insipida purgans medicamentum lubricant, eiusq; inflammationem extinguunt acrimoniã obtũdunt, morsum serrantẽ auferunt. Acida medicamenti purgã-

Vide lib. 7. simpli. centaurium maius.

Amara ca. costomacha Gal. vt abrotonum, seriphium, nisi simul astringant, vt aloë, absinthium.

Mel, sacchavũ & dulcia alia cur compositis miscentur.

tis calorem,& ab eo cordis, ventriculi,& corporis reliqui inflammationem extinguunt,morſum,& acrimoniam obtundunt,nauſeam & conturbationem ſedant,vim penetrandi, & incidendi, & tenuandi augent. Styptica omne medicamentum purgans,præcipuè quod acrimonia ſoluit, & immodicè trahit,& venas proprietate innata ſic aperit,vt ſanguis effluat, & viſcera excoriat, vel ea immodicè lenit & lubricat, melius reddunt tribus de cauſis:prima, quia medicamento ſic purganti repugnant ſubſtantia ſua,non modò craſſa, ſed frigida,qua illius acrimoniam & inflammationem frangunt. Ob id rectè maiores ſcammonium in malo cydonio coxerunt, & eidem ipſum etiam commiſcuerunt:Secunda, miſtis quoque ſtypticis,facta ventriculi compreſsio,citiùs & faciliùs,purgatorium illud vehemens à corpore propellit: quocirca rectè etiam ſcammonio,myrobalanos miſcuerunt. Sptyptica denique cor,ventriculum,reliquaſque partes nutritorias,ne à vehementibus illis lædantur muniunt,roborant,nauſeamque ac ventriculi ſubuerſionem ſedāt. Non ſolis autem purgantibus valenter, ſed omnibus quoque aliis miſta ſtyptica, ipſorum actionem reddunt ſalubriorem. Dulcia verò omnibus commodè miſcentur,præterquàm ſalſis. Vnctuoſa commodè miſcentur acribus, amaris, mordentibus, pungentibus, vlcerantibus,ægrè lubricantibus:dulcibus autem,& inſipidis, incommodè:acidis autem miſta,ventriculum ad vomitum promptiùs euertunt. Acida ſalubriter miſcentur acribus,vrentibus, mordentibus,dulcibus,& aliis incendi aptis: inutiliter, amaris,ſalſis, ſtypticis, vlcerantibus, ſerrantibus. Inſipida vtiliter miſcentur acribus,amaris,ſalſis,ſerrantibus,mordentibus, vlcerantibus,inflammantibus:ſtypticis inutiliter. Salſa inutiliter miſcentur acribus, amaris, dulcibus, vnctuoſis: præterquàm quibus actio imbecilla,aut tarda,vigore ob id indigēs. Omnia enim tardè ac imbecilliter purgantia, ab acri & ſalſo vigorem accipiunt. Amara & acria quadantenus vtiliter miſcentur:ſalſis verò,vlcerantibus,ſerrantibus,ſiccantibus,inutiliter. Poſtremò glutinoſa omnia,ſua ſubſtantia,medicamentorum malignitatem frangunt,& exulcerare viſcera,venarumq; ora aperire, interpoſitu ſuo prohibent. Quapropter tragacanthum,aut maſtiche,aut bdellium,rectè miſcentur aloë, colocynthidi,cucumeri agreſti,& ſimilibus. Hanc in rem quoque ladanum eſſe mirum prædicant nonnulli,præſertim ſi pau-

Gal.in lib. 3.ſimpli. cap.14.

co

co oleo roſato ſolutum, colocynthidi miſceatur. Alia aliorum ſunt remedia à nobis particulatim dicenda in ſingulis ſimplicibus purgatoriis.

De proportione medicamentorum inuicem miſcendorum.

PRædicta autem medicamenta proportione quantitateq; idonea ſunt permiſcenda, vt ex his licet diuerſa potentibus, vna tamen facultas conſurgat. Qua igitur menſura vnum alteri miſcendum ſit, vt ſalubre fiat medicamentum, indicatione ab ipſorum proprietate tantùm ſumpta, hìc breuiter docere ſtatui, non etiam à quantitate & qualitate. Id enim liber Haly ſenis & Alchindi abundè docet: quod autē breuiter perſequi ſtatuimus, eſt huiuſmodi. Omne medicamentum purgans aut violentum eſt, vt ſcammonium, euphorbium granū gnidium, & alia multum acria: aut imbecillum, vt caſsia fiſtula, manna, violæ, & alia ſimiliter dulcia & ſalubria: aut mediocre, vt ſubacria ſubamara, & alia violentorum & imbecillorum media, quorum magna eſt latitudo, ac per magis & minus in bonitate & malignitate differentia. Adhæc omne alexiterium (Bezahar Arabes vocant) quod medicamentum †purgans emendat, aut valenter, aut imbecilliter, aut mediocriter iuuat: id eſt, medicamenti purgantis noxam oppoſitu ſuo frangit, vel intemperiem corrigit, vel virtutem [cordis] regit. Valenter autem iuuant, quæ præterquàm quòd hæc tria præſtāt, etiam nos nutriunt, vt dulcia. Parum iuuant, quæ vno modo, vel duobus iuuant, tamen non nutriunt corpus, ſed ipſum alterando permutant, vt amara, ſalſa, ſtyptica, & ſimilia. Mediocriter iuuant, quæ pluribus modis commodant, & quadantenus nutrire poſſunt, vt vnctuoſa, inſipida, ex auſtero dulcia, vt dactyli, cydonia: aut dulcacria, vt mel: aut acidodulcia, vt *meſa: aut dulcia, & ſimul inſipida, vt poma. Si eſt igitur medicamentum violentum, alteri plurimùm iuuanti miſcēdum: amboq; proprietatibus inter ſe ad miſtionem concordant, & cōſentiunt. De vtriuſq; quantitate ſic ſtatues, vt quòd plurimùm iuuare confidis, largiùs miſceas, ceu à quo commodum expectas: violentum autem parcius, vt à quo propter actionis vehementiam, noxa corpori aliqua impēdet. Id quod Democritus his verbis volebat: Medicamentū ex violento imbecillum,

†Medicamētū eſt noxiū ſubſtantia ſua malefica, qualitatibus primis, vel alijs cor lædētibus, ob id trifariàm corrigitur.

**Granata, vel fructus alij acidorū, & dulciū mediј.*

efficias oportet. Quia medicamentum alteri proprietatibus concordanti miſtum, quantitate idonea eſt ſalubrius, non correctum autem, malignius. Quod ſi medicamentum violentum, alteri parum iuuanti miſcendum eſt, vtrunq; eſt minuendum: illud quidem ob impendentem noxam: hoc, quia tã tùm illius temperaturam alterat, vel [actionem] immutat.

Si autem medicamentum imbecillum alteri valde iuuanti miſcendum eſt, illud vtpote ob debilitatem innoxium, eſt augendum, vt ei quantitas vigorem & robur adiiciat (quod etiam voluit Democritus, medicamentum ex imbecillo valentius faciendum, imperans:) augendum quoq; quod magnopere iuuans eſt, ob dictam priùs cauſam. Si deniq; medicamentum imbecillum alteri parum iuuanti miſcendum eſt: illud augendum, hoc minuẽdum, propter dictas priùs cauſas. Hæc de miſcendorum quantitate tibi cognoſcenda ſunt: quanquàm ſunt, qui alia quoque addant, ſcopis aliis intenti.

Quibus modis ars medicamenta corrigit: & coctionis differentiæ.

Artifex medicus his modis noxas medicamẽtorũ quaſdam corrigit.

MEdicamenti purgantis malitiam ars reprimit, & facultates nouas impertit, quatuor modis, coctione, lotione, infuſione, tritura. Coctio, vna eſt elixatio, altera aſſatio. Elixatio medicamenti humorẽ excrementoſum coquit, reſoluit, flatus ab eodem craſſos, mordaces ad nauſeam ventriculum euertentes, diſsipat: eius denique acrimoniam, motus in corpore moleſtos, vim validè ſerrantem, excoriantemq́; frangit, & prohibet. Propterea ſcammonium in pomo vel cydonio coctum, vel in vaſe vitreo cum ſucco roſarum, & oleo amygdalarum dulcium, eſt præſtantius, vt mox in ſimplicibus dicemus. Attractio quoque medicamenti vehementior & malignior elixatione obtunditur, vt cum medicamentum maleficum intra cauitatẽ alterius benigni coquimus, vt illius virtus in hoc fracta maneat: qualiter, exempli gratiâ, ſi radicem raphani, radicibus ellebori transfixã, ſub cineribus coquimus, & eam damus edendam. Habet enim virtutẽ ellebori purgatricem, ſed multũ repreſſam. Sapam quoq;, aut ſyrupũ roſatum, quibus incoctum ſit ſcammoniũ, propinamus. Id quod philoſophi appellant ſeparationẽ rei, ſecũdum ſpeciem, à re quæ eſt ſecundum materiam, [hoc eſt formæ, & virtutis ſpecificæ, à materia tranſſumptionẽ.] Præterea medicamentorũ multorũ

ma

malignitas reprimitur ipſorum coctione in herbarũ, vel ſeminum, vel aliorum, ſuccis & aquis ſua facultate illorum violentiam permutantibus. Cæterùm coctionẽ non ſuſtinẽt omnia æqualem, ſed quędã debilẽ, alia valentẽ. Quorum enim virtus facilè reſoluitur, quia vel imbecilla eſt, vel in ſuperficie eſt poſita, vel in ſubiecto raro conſiſtit, omnia eiuſmodi parum diu, nec valenter coquẽda ſunt, quòd virtus eorum à coctione immodica reſoluitur. Talia ſunt, ſemina quatuor [frigida maiora,] adiantum album, epithymum, violæ, & flores [propè] reliqui. Contrario his modo affecta medicamẽta diu coquenda ſunt. Omnia enim craſſæ eſſentiæ cocta, fiunt clementiora: omne item medicamentũ, arte & legitimè coctũ, parte plurima eſt benignius. Sic omnia acria decocta, fiunt meliora (horum enim violentiam, ſi qua ineſt, coctio frãgit) niſi ſi qua horum virtutẽ habent aut imbecillã, aut ſuperficiariam. Quæ deniq; inter hæc duo extrema ſunt media, mediocrem quoq; decoctionem ſuſtinent. Purgantia autẽ humiditate multa, aut lubricando, vel nihil vel minimum coctio iuuat. Præter hæc coctio facultates medicamentorum diuerſas omnium optimè permiſcet, vt ex his omnibus vna reſultet, velut concreta, faciens actionem: quarũ ſi qua erit imbecillior, minus valenter coquenda eſt: vegetæ verò magis. Calorem enim coquentem temperabis proportione & naturã, tum ſubſtantiæ, tum facultatis coquẽdorum medicamentorũ. Flammeus enim ac vehemens calor, medicamenti facultatem reſoluit. Aſſatio autẽ, in frixorio vel patella facta coctio, medicamenti virtutẽ nunc auget, vt aſſata ſcilla purgantior euadit: nũc minuit, vt pſylliũ per aſſationem humiditate lubrica ſpoliatum, minùs purgat.

Coquenda parum.

Coquenda multum.

Aſſationis facultas.

Alia quoq; multa fiunt aſſando meliora. Eſt quando medicamenti facultatẽ vnam aſſatio reprimit, & alteram vegetiorem reddit: vt myrobalani, rhabarbarum, aſſando virtutem purgatoriam remittunt, aſtrictoriã intendũt: ſunt enim ambo duplici hac facultate prædita. Sic balanus myrepſica, cùm ſit vomitoria ſimul & deiectoria, per aſſationem excoquitur humiditas eius excrementoſa & nitroſa, ad nauſeam vẽtriculum cogens: remanet autem virtus deiectoria.

Meſues in ſimplicibus.

Lib. 6. ſimpli. Meſues in ſimplicibus.

De lotione.

Lotio medicamenta multis modis meliora reddit, nunc acrimoniam eorum ſuperficiariam auferẽdo (vt ex aqua

aut

aut muccagine tragacanthi lotum ſemen vrticæ, guttur, & partes alias, quas permeat, adurere deſinit: ſal quoque naphthicus [id eſt, Sodomites] aqua cucurbitæ aut ſimili lotus, fit clementior:) nunc facultate eorum maligniorem auferendo, ſalubriorem verò relinquendo, (vt lapis Cyanus & Armenus moleſtè vomitoria, & deiectoria, per lotionem multam vomitoria eſſe deſinunt, tantùm clementer fiunt deiectoria & cancamum lotum clementius purgat, tamen obſtructiones vt illotum liberat: & aloë lota potẽtius roborat partes nutritorias minùs aluum ſubducit: non lota contrà:) nunc facultatem eorum valentiorem efficiendo, (vt aloë ex aqua aromatum lota, potentiùs roborat: ex decocto autem valenter purgantiũ, vt agarici, turbith, & ſimilium, ſi lauetur, purgantior euadit: lota denique ex aqua bdellij, aut tragacanthi, ora venarum ſic aperire, vt ſanguis inde effluat, deſinit:) nũc partes impuras auferendo. Quibus autem medicamentis virtus in ſuperficie eſt (vt intybo, cichorio agreſti, roſis, & ſimilibus) illa lotione diſſipatur: [ob id lauanda nõn ſunt,] cætera magis & minùs lauentur, quatenus ſcilicet eorum virtus ferre poteſt.

Meſues in ſimpl. cap. de aloë.

De infuſione.

INfuſio quoque medicamenta efficit meliora, facultatem eorum nunc maleficam auferendo, (ſic granum gnidium & eſula aceto macerata, acrimoniam ſuperficiariam ſerrantem amittunt: & turbith lacti recens mulſo infuſum & ſiccatum ventrem turbare deſinit:) nunc bonam augendo (ſic turbith, ſucco cucumeris agreſtis maceratum, materiam craſſam à partibus remotis valentius educit: & hermodactylus aceto ſcillato aut ſcillæ ſucco, aut rhaphani infuſus, à iuncturis potenter trahit & agaricus oxymelite maceratus, fit purgantior:) nunc in liquorem cui infunduntur transferendo, (vt liquor cui infuſa ſit aloë, aloës virtutem adipiſcitur, & in aliis ſimiliter: quod multis de cauſis facimus: interdum vt medicamenti virtus ad partes remotas promptiùs penetret, vt cũ decoctum aromatum cui infuſa ſit aloë propinatur: interdum vt virtus illa mitior fiat, vt dum ſcammonium panno ligatum incoquitur ſyrupo vel ſapæ, vel alij ſucco: interdum vt facultas vna ſeparetur ab altera, vt rhabarbarũ, & myrobalani infuſa, virtutem deiectoriam liquori tranſmittunt, aſtrictoriam retinent) nunc nouam, vt lubricam impartiendo, ſic medulla

col

colocynthidos muccagine tragacanthi imbuta, ventriculi villis adhærere deſinit, citò permeat, nec ſedi, nec veſicæ nocet: ſic ſcammonium oleo violato infuſum, & ſimilia. Nec tamẽ medicamentorum omnium virtus ſola in eum liquorem cui infunduntur, tranſit: ſed quorundam, vt caſſiæ fiſtulæ, tamar Indorum, & ſimilium aliqua quoq; ſubſtantia.

De tritura.

TRitura medicamentis admodum cõfert, multa quidem craſsis, vt ſcammonio craſſo: pauca verò tenuibus, & texturæ debilis, & virtute citò exhalabili præditis, vt ſcammonio Antiocheno: mediocris denique amborum mediis, quantoq́; medicamẽti eſſentia craſsior, tanto largiore tritura eget: quanto tenuior, tanto parciore. Confert autem medicamentis tritura, vt in vnum melius miſceãtur (quæ res theriacæ & aliis compoſitionibus eſt multũ vtilis & neceſſaria) vt aliquam facultatem nouam adipiſcantur (ſic Galenus cuminum læuiſsimè terendo effecit vreticum, quod prius erat deiectorium. Nã purgatoria acria interdum tenuiſsimè puluerata promptiùs per ora vaſorum penetrant in partes vrinarias, & alias remotiores, per eaſq́ue vacuant) vt denique vis quædam malefica obtundatur. Colocynthidis enim medulla quantum tenuiſsimè fieri poteſt puluerata, innocenter purgat. Quòd ſi portiones quædam craſsiores ſenſuq́; perceptæ ſumantur, villis, ventriculi & ſpiris inteſtinorum adhærent, humoreq́; inibi reperto imbutæ tument, & partes dictas tumefaciunt ac vlcerant, vt inquit filius Serapionis. Fiat autem tritura omnis clemẽter & pro terendorum ſubſtantiæ ratione: Quæ enim eſt immodica, virtutem diſſoluit. Rhabarbarum verò contrà quàm dictum nuper ſcammonium habet, nam purius & grauius eſt melius, probeq́ue tritum, vegetius euadit: rarum verò & laxum impenſius pulueratum, vim purgatricem propè omnem amittit.

In dioſpolitico lib. 4. ſanit. tuenda.

*

THEO

THEOREMA TERTIVM.

*

Correctio symptωmatum à sumpto purgante medicamento nondum vacuato excitatorum.

SYMPTωMATIBVS formidandis, iisdemque causis multorum morborum & senij & mortis acerbæ, à medicamẽto purgante orientibus, occurrendum est. Ea autẽ sunt humorum prauorũ commotio citra vacuationem, vacuatio illegitima & molesta, vacuatio denique immoderatissima & multò largior, quàm necessitas postulet. Quorum causa est incompetentia & vitium, vel sumentis, vel medicamẽti, vel accidentium vtriq; superuenientium. Quæ tria si cõmoderatè se habent, magni sunt momenti ad corpus incolume seruandum. Vitio autem sumentis purgatio malè procedit, quia is vel est ex eorum numero, quibus est interdictus medicamentorum vsus, vel materiam vacuandam non æquauit, nec obedientem naturæ coquendo reddidit, nec meatus, per quos facienda erat vacuatio, aperuit, & leues ac lubricos reddidit. Quæ præparamenta cùm præcesserunt, reuera corpus ab impendente periculo securum reddunt. Medicamentum autẽ improsperæ vacuationis est causa, quando est genere malignum, aut notas nõ habet omnes boni medicamenti, aut nec proportionem artificialem, cuius antè meminimus. Vitanda igitur tibi sunt medicamenta quæ nec arte, nec ratione alia fieri meliora possunt: eligenda verò alia, obseruatis conditionibus, & modis proportionum prædictis. Vitio deniq; accidentium superuenientium vitiosa fit purgatio, si in victus ratione, per sex res non naturales, tibi notas, æger deliquerit. Medicamentum autẽ humores prauos commouet, sed nõ vacuat, aut tardius vacuat ob ipsius actionem remissam & debilem: vel ob materiam expelli contumacem, quæ commouetur quidem, sed expulsioni resistit, & latiùs in corpore spargitur & increscit: vel ob imbecillam sumentis virtutem, non potentem in medicamentum agere, quo fit vt nec medicamentum in virtutem & naturam agat, vel ob

fla

flatus craſſos medicamentum leuantes, & in poros corporis impingentes (vnde febres putridæ,ſyncope, & mors feſtina) vel ob facultatis expultricis imbecillitatem : vel ob meatus, per quos vacuandum eſt,obſtructos aut conſtipatos. Quibus cauſis omnibus qua ratione optima proſpicias,accipe. Si ob naturæ imbecillitatem id contigit(quod ſenſu deprehendere potes:aut enim ex morbo reualeſcit homo,aut alia ſimili cauſa imbecillus eſt)& medicamentum lauando & lubricando eſt purgatorium,cibo naturam mox roborante,dato & potu aquæ minimum frigidæ:medicamenti actio adiuuatur. Si ob flatus,& malam humorum qualitatem(quod præcedentia flatuum ſigna, aut intemperiei cum humore æqualis vel inæqualis declarant)clyſteribus aut vomitu vacuandum eſt:deinde flatus diſſoluendi aut mala qualitas contrario eſt alteranda. Si facultas expultrix eſt imbecilla, aut medicamenti actio debilis aut remiſſa, data aqua modicè frigida,& hora poſt adſtringente aliquo,vt cydonio,pyro,vel ſimili : medicamentum potenter ad inferiora detruditur. Ob inteſtinorum obſtructionem,clyſteribus affectui conuenientibus medendum eſt,& aliis conſtipatam aluum expedientibus. Quibus auxiliis,ſi purgatio non procedat,nulla inde noxa inſignis metuenda eſt. Si autem medicamentum purgans comprimendo non vacuet,aquam frigidam priorum nonnulli propinandam cenſent,quòd adaucta per aquam grauitate,citius lubricet ac deſcendat medicamentum. Quod verum eſt,ſi libera habent inteſtina:ſi verò obſtructa ſint,aut in ſuis anfractibus arctata,augetur per aquam frigidam anguſtia.Id quod cùm intellexeris potabis tepidam, quòd hæc præterquàm quòd anguſtiam non auget, lubricare cogit medicamentum huiuſmodi.Non eſt igitur id auxilium abſolutè,& ſine limitatione ſcribendum.Omne enim medicamentũ comprimendo purgans niſi vacuet, inteſtina præſertim tenuia & alios meatus exiles lædit.Quapropter vacuãdum eſt prædictis tum lubricantibus:tum ad inferiora trahentibus. Si autem medicamentum ſoluendo purgatorium,& ob id fugiendũ,non vacuarit,quàm potes celerrimè à corpore expellatur vel vomitu, vel potiùs deiectione, ad quam clyſteribus etiã potenter attrahentibus ipſum reuelles,ſi ad ſuperiora moueatur : tale enim niſi citò vacuetur,anguſtiam, æſtuationẽ, conuulſoriũ quendam motum,in quo partes extenduntur & retrahuntur,totius

Vt Galenus ſe feciſſe narrat in iuuene,qui ſcammoniũ ſumpſerat.lib.2. alimẽtorum paulò antè cydonia.

Hæc de purgante per lubricationem medicamento.

cor

corporis molestiam violentam, cordis morsum, præfocationẽ in quibusdam, scotωma, capitis & oculorum dolorem tantum: vt hi foras elidi videantur. Præter dicta auxilia horum medicamentorum malignitatem frequenter obtundit, & acrimoniam frangit, Rufo autore, potus aquæ vehementer frigidæ, & in eadem sesio, & quæcunq; eius vehementiam, acrimoniã, inflammationem, furiosum impetum frãgunt: adhæc theriacæ, & cætera partim paulò antè dicta, partim dicenda. Si autẽ medicamentum benignum est, tamẽ non vacuarit, sed angustiam, vẽtris tormina, æstuationem corporis, capitis dolorem, vertiginem, scotωma seu oculorum obtenebrationem, pandiculationes, oscitationes excitet, citò expellatur, sumptis primũ astringentibus, ipsum deturbaturis, vt cydoniis, mastiche, & similibus: deinde balanis & clysteribus ad inferiora trahẽtibus. Plurima enim talia medicamentum infrà valenter compellunt. Sed in clysteribus pro vario affectu compositis, spes omnia hæc deturbandi, & à magnis periculis vindicandi magna est. Quòd si hæc non profuerint, & symptomata praua multiplicentur, & materia tenuata seorsum feratur, secanda necessariò vena est, præsertim brachij interna, deinde vena malleoli: phlebotome enim ad hæc est efficax. Vomitus autẽ tunc prouocandus vel intendendus, quando à medicamento stomachus per os ventriculi (quod etiam cor nominant) mordetur, & nauseam aut singultum suffocatorium, excitat medicamentum genere strangulatorium: non neglectis etiã tum clysteribus, præsertim si vẽtrem aut hypochondria angit medicamentum, & torminibus ac æstuatione fatigat.

Astringentia si post alia sumantur ea deturbãt Gal. lib. 1. & 2. Aliment. & libr. 6. Sanit. tuendæ.

De medicamento illegitimè & molestè vacuante.

MEdicamentum illegitimè & molestè purgat, quod vacuat quidem, sed non quos humores vacuari oportuit: idque præterea facit cum subuersione, vomitu, torminibus, æstuationibus. Si autem vacuat corruptum quidem & impurum, non tamẽ quem volebamus humorem his ipse alio purgante sumpto, est vacuandus: alioqui latiùs in corpore spargetur & increscet, ob agitationem & commotionẽ in eo factam, & aliarum materiarum affluentium, in ipsum conuersionem: quomodo in lacunam dum diuersa tum pura, tum impura

Aph. 9. li. 2.

Vt alexiteria iuuat alterãdo & vacuando. lib. 5. simpl.

afflu

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

affluunt, eam ſubuertunt, & totam tandem impuram reddũt. Quòd ſi non corruptum humorem, ſed benignum & neceſſarium vacuat medicamentum, æger, æſtuat, vexatur, viribus immodicè deiectis languet, natura expulſioni repugnante, (quorum nullum adeſt, vbi excrementa ſola vacuantur) proinde mox eius medicamenti vires frange, ipſumque à corpore lubricando deturba: quæ duo aqua calida in horas pota præſtat, aliaq; idem potentia plenius trademus. Si autem vomitũ & animæ ſubuerſionem medicamentum excitat, vomitoriũ, vel natura, vel quia eſt abominabile, aut à flatibus leuatur, aut ob ſtomachi imbecillitatem, aut ſtercus ſiccius, aut inteſtinorum anguſtiam: ſi ob hæc poſtrema clyſtere idoneo ſtercus molliatur, & inteſtinorum ab his obſtructio liberetur: qui ſi non ſufficit, vomitu expellatur medicamentum. Quòd ſi ſumptum eſt abominabile medicamẽtum, aut ſtomachus eſt imbecillus, ob idq; vomitus timeatur, à corporis & animi motibus, quantum potes, abſtine, donec in medicamentum ipſum natura vndique agat, aliter in naturam nõ acturum: odoretq; æger flores, & alias plantarum partes ſuauiter olentes, mentham, ſampſuchum, citri folia & fructum, apium, abſinthium, cydonia, macianum, roſas, bolum aqua roſarũ & aceto aſperſum, lutum quo panni abluuntur, roſis recentibus, & aqua roſarum nutritum. Extrema quoque fricuiſſe, & vinculis dolorificis aſtrinxiſſe, manus item ac pedes aquæ calenti multum mordenti impoſuiſſe, iuuat. Si autem medicamentum eſt ſtypticum, mordere [aliquid prædictorum] quaſi lambendo bibere, faciem aqua roſata, vel alia redolente leuiter aſpergere, gaudere, delitias curare, præſertim nauſea incipiente, vomitũ prohibet. Vbi verò anima eſt ſedata, ambulet, ac paululũ moueatur, quò promptius medicamentum deſcendat, vt docuit Hippocrates. Tormina autem medicamentum excitat, quod ſtomachum & partes, quas permeat, pungendo lædit, vel intemperie ſua afficit, aut quod immodicè trahit humorem tam benignum, quàm malignum. Ob id vim eius citò obtũdimus, ipſumq; citò à corpore expellimus, vt à nobis partim dictum eſt, partim mox dicetur.

Cauſæ medicamẽtũ ex deiectorio vomitorium facientes prius dictæ.

Apho. 14. & 15. lib. 4.

Remedia vomitus.

Abſinthium Ponticũ ſeu Romanum intellige ex Gale. lib. 6. ſimp.

Aphor. duobus prædictis.

De medicamento immodicè vacuante.

HYpercatharſis, hoc eſt, à medicamento purgante vacuatio immodica, fit ratione ſumentis, medicamenti, acci-

Gale. libr. 3. ſim. cap. 26. & 27.

dentium vtrique ſuperuenientium. Ratione ſumentis, quòd is vel excrementis ad fluendum paratiſsimis redundet, vel venarum facultate retentrice ſit imbecilla, vel orificiis earum amplioribus, vel ex iis eſt, quibus purgatio eſt interdicta, quos in libro de pharmacia declarauimus. Ratione verò medicamenti, quoniam id aut qualitatem habet alienam & deleteriã, venenoſamque, aut largiùs ſumptum eſt, aut proportione ſui ventriculi, & inteſtinorum villis adhæret, aut venarum ora mordet, pungit, aperit, aut cor intemperatius reddit, quas hypercatharſews cauſas ex his quæ præceſſerunt, diſcernito. Ratione denique illorum quæ vtrique ſuperueniunt: auſtralis enim conſtitutio, vt inquit Gale. ſi vincat, aperit, rarefacit, humores ad fluendum idoneos reddit: aquilonia quoque, ſi præpoleat, fluxiones etiam comprimendo & exprimendo excitat: quapropter per hos flatus, qui promptè tunc fluxionibus tentantur, purgandi non veniunt. Potus quoque largior aquæ frigidæ, ac errores alii quidem in ſumendis, admouendis, educendis, faciendis, hypercatharſim * promouent. Huic immodicæ vacuationi ne vires proſternat, reſiſtemus, per auxilia dictis fluxus cauſis (quas præcedentia declarant) contraria: qualia ſunt: quæ medicamenti virtutem frangunt, obtundunt, incraſſant, compingunt, motu moleſto exuunt, expellunt vomitu, oppoſito ſcilicet motu fluxui ventris: adhæc quæ retentricem vim venarum, & orificiorum laxiorum & inteſtinorum roborant cogendo & conſtringendo: quæ denique cor ipſum roborant, & animam recreant, exhilarantq;: his enim omnibus tota hypercatharſews curatio perficitur.

Aph.5. li.3.

** Hypercatharſews remedia cauſis ipſius cōtraria.*

Canon primus.

SI igitur fiat ob medicamenti actionem immodicam, frangenda virtus eius eſt, ipſumq; citò à corpore expellendum per lauantia, vt aquam calidam, aut aquam hordei, aut muccaginem ſeminum pſyllij & cydoniorum: vel tergentia, vt ſaccharum rubrum, mel decoctum vuarum paſſarum, hydromel, & ſimilia: vel comprimentia, vt cydonia, ſylueſtria poma (maciana vocat) pyra, maſtichen, myrobalanos, & ſimilia. Eadem ratione cum medicamentum aliquod violentum, præſertim expulſu difficile, deturbãdum eſt. Rufus primùm propinat muccaginem propoſito affectui idoneam, cum aqua tepida, & pauco oleo amygdalino: horis poſteà duabus aliquid

Remedium triplex medicamētum ex corpore pellit.

com

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

comprimens exhibet: sic medicamenti virtutem totam à corpore expellit, vt nullum ipsius vestigium supersit. Addit Galenus, aquam calidam lauare expurgare, medicamentumq; purgatorium etiam si alicui parti hæserit, deturbare: frigidam verò, quòd villis viscerum adhæret, magis impingere. Serum denique lactis caprini cum melle, & pauco sale medicamentum probè expellit, vt Ioannitius ait, vt nullum eius maneat vestigium. *Libr. 3. rat. vict. acutorum.*

Canon secundus.

INtestinorum verò ac venarum, & in ipsis orificiorum atque etiam corporis pororum vim retentricem firmamus, sumptis modo quo poteris optimo, vel etiam clystere si opus est, iniectis rebus odoratis ac constringentibus, cogentibus, contrahentibus. Quæ propè omnia mastiche præstabit: cogendo enim & contrahẽdo roborat. Si igitur mastichis drachmæ duæ aut tres cum succo cydoniorum bibantur, medicamentum reliquum expellent comprimendo, ac tandem aluum adstringent, vt Hamech visum est. Adhæc stomachum & ventrem reliquum, oleo rosato, quàm pati potest calidissimo, illeuisse, pulueremque mastiches, & gallæ, aut rosarum, superspargisse, in id est mirificum. Idem, Hamech autore, præstabit tragacantha assata à drach. tribus, ad drach. quatuor, ex lacte dulci, aut acido, si affectus id exigat, cocta, & pota. Adhæc semen nasturtij tostum, à drach. duabus vsque ad aureos duos, cum succo cydoniorum aut myrtorum, coquendo impinguatum, in id est omnium valentissimum, præsertim si semen non sit tritum: nam terendo lentorem amittit. Coriandro autẽ tibi est vtẽdum, cùm incrassare, & compingere materiam studes: sphragide verò Lemnia, & sanguine draconis, cùm vlcus suspicaris: spodio autem, & adipibus, & muccagine seminis psyllij, cùm pungens, & mordax, & excorians dolor est sedandus, & reliquum medicamentum expellendum. Acacia verò, & sanguine draconis, & succino, cùm sanguinis deiectio sistenda est. Succo item barbæ hircinæ, quando venarum, pororum, orificiorum amplitudo laxior materias intestinis permittit. Narcoticis denique, cùm est stupefaciendum, somnus conciliandus, materiæ incrassandæ. Id quod postremum est tentandũ, ac in deploratis, & magnis, & periculosis causis, vbi cætera nõ satis contulerunt. Porrò inter cõstipantia, in vnũ cogentia,

roborantia, ſiſtentia, primas tenent maſtiche, roſa, ſemen roſarum, xylaloë cruda, balauſtium, acacia, ſuccus barbæ hircinæ, galla, gummi, lutum Lemnium, ſpodium, acini granatorum, rhus, ammi, ſemen portulacæ & arnogloſſæ, fructus tamaricis, & coriandri folia, & grana myrti, cyminum, vel aniſum aceto infuſum & torrefactum, cortex thuris, coagulum leporis, ſanguis draconis, ſemen naſturtij aſſatum, gallia, fructus rubi, & ſimilia. Ex compoſitis verò in idem ſymptωma vtenda ſunt ſaccharum roſatum, cum maſtiche, & gallia, & ex cydoniis malis compoſitiones, & alia id genus. Inter quæ noſtrū electarium Diacyminum eligimus ad cohibendum alui fluorem, medicamentum purgatorium in corpore frigido ſequentem. Nam viſcera calfaciendo roborat, flatus diſsipat, hæmorrhoidum quoque fluorem & flatus compeſcit. Eſt autem eiuſmodi. Ligni aloës, ſpicæ nardi, galliæ moſchatæ, cyperi, calami aromatici, ana drach. duas: cymini Carmani aceto horis 24. macerati & torrefacti, drachm. tres: ſeminis porri torrefacti, drach. vnam & dimidiam: myrobalanorū emblicarum, ſucco cydonij maceratarum & toſtarum drach. duas, & dimidiam: ſeminis naſturtij toſti drach. ſex: ſeminis vuarum paſſarū drachm. quinque: baccarum myrti tenuiſsimè tritarum, drachm. ſexdecim: balauſtij, concharum vſtarum, thuris fructus tamaricis, ana drach. duas & ſemiſſem, ammeos drach. tres: tere omnia tenuiſsimè: & iterum vino odoro frangantur, & ſiccentur: deinde frangantur aqua cydoniorum, aut aqua baccarum myrti, & hypociſthidos, & ſiccentur, vbi erunt probè perſiccata in vaſe vitrato, iterum tere, & miua excipe. Dantur drach. tres cum ſyrupo cydoniorum, aut myrtino.

Cōpoſita in hypercatharſin corporis frigidi.

Electarium Diacymmnū.

Diacyminū.

Trochiſci ad fluxum.

IN eundem fluxum, præſertim diuturnum, efficaciſsimi quoque ſunt hi trochiſci noſtri. Balauſtiorum, corticum glandium aceto maceratorum & toſtorum, rhois, baccarum myrti, hypociſthidos ana drac. duas, cymini Carmani, gallarū aceto maceratarum & toſtarum, capitum granatorum, fructus tamaricis, macis, xylaloës, galliæ aromaticæ, maſtiches, ſpicæ, ana drach. vnam ſeminis oxalidis, gummi, boli armenicæ, ſeminum vuæ, paſſerum toſtorum, ana drach. vnam & dimidiam: ſe. coriandri aceto macerati & toſti, drachm. duas, cum vino pontico: finge trochiſcos ponderis drachm. vnius, quo

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

quorum vnus datur cum ſyrupo cydoniorum, vel aliquo ſucco ſtyptico.

Electarium.

SI verò à medicamento purgatorio aluus immodicè fluat corpore calidiore, ſumat hoc electarium. Baccharum myrti drach. duodecim, roſarum, ſpodij, rhu, ſantali albi, luthei, rubri balauſtij, gummi, ana drach. vnã & dimidiam. granorum granati acidi aſſatorum drach. ſeptem: coriandri aceto macerati & aſſati drach. quatuor, ſeminis roſarum, oxalidis, plantaginis ana drach. vnam: omnia hæc probè trita frange omphacio ſolo, vel ſucco mirti, & aceto ſimul, & ſiccata excipe miua, facta ex ſucco cydoniorum & aceto. Dantur drach. tres cum ſyru. cydoniorum acidorum. Ad affectum eundem, etiãſi inteſtinorum vlceratio adſit, mirè valent hi trochiſci, à nobis compoſiti. Spodij drach. ſeptem ſeminis roſarum, & roſarum ipſarũ, acatiæ, balauſtij, ſanguinis draconis, ana drach. duas & ſemiſſem: ſeminis oxalidis drach. vnã & ſemiſſem: oxyacãthæ, carnis rhu, ſeminis plantaginis & portulacæ, aſſati, ana drach. vnam & ſextam drach. vnius, gummi aſſati drach. vnam, fiãt trochiſci ponderis drach. ſemiſsis. Datur cum decocto hordei excorticati. Ad eandem hypercatharſin cum ventriculi hepatis & aliorum viſcerum imbecillitate, epithema hoc ſalubre ſum expertus. Acaciæ, hypociſthidos, rhu, gallæ, ladani, calami aromatici, roſarum & ſeminis ipſarum, ſantali albi & rubri, galliæ moſchatæ, ramic, [id eſt, compoſitionis ex gallia moſchata, & paſsis vuis] maſtiches, xylaloës, ſpicæ, thuris, coſti, myrrhæ, cyperi, abſinthij, ana drach. duas: probè omnia terantur. Tunc tortellorum de ſeni drach. tres, dactylos ſiccos duodecim numero, gummi aſsi drach. quinq;. †myuæ glutinoſæ vncias tres: horis 24. macera: aquæ roſatæ, vini auſteri, ſucci roſarum, ſucci foliorum myrti, & foliorum rhamni ana, vnc. vna & dimidia: calfacta poſt coque igne lento, ad mellis ſpiſſitudinem: tunc iniectis pulueribus tere in mortario, donec glutinoſum euadat, extende, linteo, aut alutæ, & ſuffi xylaloë & ventri toti impone. Alterum recipit, roſarum, & ſeminis earum, pulpæ rhois, ſantali albi & rubri, ſpodij, ſanguinis draconis, ſuccini, balauſtij, gallæ, acaciæ, hypociſthidos, galliæ, moſchatæ, corticũ mãdragoræ, capitum granatorum, ana drach. tres: caphuræ drach. vnã, & tertiam drach. vnius: puluera tenuiter, tunc acccipe ſucci extremitatum vitis, vncias duas: ompha-

In hypercathaßin corporis calidi compoſita.

Ex fructu rhu, recenti pulpa ſeparanda.

Cortex hordei deterſorius eſt, ob id vacuatione promouet.

Epithema, id eſt, ſcutum ſeu emplaſtrũ partis alicuius.

Ramic, in trochiſcis dicetur.

Eſt panis liquore idoneo, vt aqua roſarũ, merſus & aliquoties aſſatus vt biſcoctus.

†Hæc Myua cydoniorũ longa coctione lente ſcit.

cij vnc.semissem:succi extremitatum myrti & aceti ana vnciam vnam:quibus infunde horis 24.hordei excorticati vnc. duas,gummi vnc.vnam, granorum myrti tenuissimè tritorũ vncias tres: quibus adde miuæ acetatæ vnc.tres: coque igni lento ad viscosam spissitudinem,tunc in mortario species tundendo permistæ intendantur linteo,& cum xylaloë suffiatur, & ventri toti imponatur.Est enim sanum hoc & expertum epithema.Clysteribus quoq; si affectus postulat, vtendũ idoneis, qualis fuerit optimus ex butyri drac.triginta:sanguinis draconis drac.tribus, aut pluribus, aut paucioribus,pro necessitate.

Canon tertius.

REuellimus item medicamentum ad loca sedi immodicè fluenti opposita, vt cutim, balneo & frictione sudorem prouocantes:vt cœla, vinculis ipsorum dolorificis, & cucurbitulis:vt vesicam per vretica,& per os vomitoriũ dantes. Præstantissima autem inter hæc sunt frictio & balneum, præsertim ex aqua dulci, cui chamæmelũ, absinthium, sampsuchus, folia citri & similia incocta, efficacius ipsum reddiderũt, quia poros dilatant,& corpus roborãt. Ne autẽ cum imperitis quibusdam adstringentia incoquas, corpore enim densato materiæ & vapores intrò compelluntur,quæ res fluorẽ auget.Præcipuo igitur studio poros rarefac, & foràs quibus potes modis attrahe, vt per cutim materia , & vapores acres expirent: id quod sudor in balneo,vel aquæ calentis vapore,præstabit.Frictiones autem fiant primùm lenes,pòst etiam valentiores, ne tamẽ ægrum lædant:identidemq; repetantur, donec multus reddatur sudor,idemq; frequentissi. tergendus est : hoc enim modo promptius effluit, cum in poris diu relictus cõcrescat,& alterum vel sudorem vel vaporem exitu prohibeat. Fricuisse etiam extrema multùm iuuat. At verò vulgus medicinæ imperitũ,omnes à medicamẽto indiscriminatim lauat, ignorans balneũ foràs trahere(vt Galenus ait)& materiæ reliquias virtute medicamenti purgantis ad intestina omninò repentes, in oppositũ mouere,ac facultate sua ad totũ corporis habitũ reuocare: tunc quidem facilè erit iuuare,vt promptiùs reperet, vel saltem exolueretur:nunc autem difficile:Prætereà dãnandum est balneum,licet ipsius virtute attractio materiæ ad exteriora,eaque ignobilia speratur: ipsa enim transmittitur ab ignobilibus partibus intestinis, ad ignobilem cutim, sed per

Non fiant duræ, quia densant,sed multa potius quæ digerunt li.2. & 3.sanitat. Apho.lib.4. sub cane.

par

parteſ nobiles, hepar & venas, cùm præſertim natura melius vacuet propinqua, maximè ſi viæ adſint conuenientes. Materia enim vacuanda eſt per partem, ad quam magis declinat, præcipuè ſi ea erit idonea, inquit Hippocrates. Errant igitur omnes ſine diſcrimine, poſt ſumptum medicamentum lauantes, obſtructionesq; & cutis vitia excitant. Reuera autem balneum nequaquam ſalubre eſt, poſt medicamentum purgatorium, niſi cùm immodicè vacuat: tunc enim auertendo materiam fluorem ſiſtit. Poſtquam verò in balneo diu ſudatum eſt adſtringentibus vires ſunt firmandæ, ne laxata purgando viſcera, materias recipiant, & vt materiæ ad oppoſitum conuertãtur. Si verò hæc non contulerint, corpus eius totum pannis lineis aqua infuſis tam diu in balneo vndique percutiat, donec ipſa cutis rubeat & infletur, tunc fricetur vt ſudet. Sedere autem in balneo, ſuper calidos lateres, aut lapides leues raros: aliis verò hypochondria, ventrem, lumbos calfacere, in id multùm confert.

Lib. 1. apho. 21.

Extremorum item ligaturæ per inſtitas dolorificæ, & frictiones materiam per aluum fluentem in contrarium auertunt præſertim ſi ab alis & inguinibus cœptæ deſcendat. Idem præſtant diuretica, hoc eſt, vrinam mouentia. Mictus enim noctu plurimus, paruam ſignificat deiectionem, vt inquit Hippocra. quoniam vrina largior, vt etiam ſudor, multam deiectionem ſiſtit, materia ab inteſtinis, & ſima hepatis, ad renes vel poros partium retracta, & ob ſtercus ſiccum, & ad excretionem pigrum relinquente, vt Humain viſum eſt. Vomitum quoque in hoc affectu prouocare in contrarium reuellit [vt à longo alui profluuio habito, ſpontinus vomitus ſuperueniens morbum ſoluit.] Quomodo enim fluor alui vomitum, aliquando, ſic vomitus fluorem alui curat, autore Hippoc. quando ſcilicet materia illorum cauſa ad oppoſitum trahitur, vt ait Humain. Auertunt etiam alui profluuium cucurbitulæ, hypochondriis, lateribus, ventriculo, lumbis, affixæ.

Aph. 83. lib. 4.

Is fuit Ioānitius Aph. expoſitor.

Aph. 15. lib. ſexto.

Cano quartus.

MOleſtam autem humorũ in corpore agitationem & fluctuationem quiete, & ſomno ſedamus: cum enim vacuationem ab elleboro immodicam ſiſtere voles, ſomnum impera & quietẽ, inquit Hippoc. corporis ſcilicet ac animi, vt Heben Meſues interpretatur, idq; ſenſuũ obiectis celebribus, & iucundis homini adhibitis. Somnus etiã inducendus eſt animũ

Aph. 15. li. 4

demulcentibus melodiis,& cantionibus, & musicis omnibus instrumentis:ad hæc remediis somnificis,& reliquis delirium sedantibus. Somnus enim profundior,& quies omnes humorum agitationes maximè sedat, vt contrà indicat nauigatio turbari motione corpus,vt inquit Hippoc. Prætereà in hoc affectu à cibo & potu omnino abstinendus homo est,nisi syncope,hoc est,virium præceps lapsus,timeatur:hi enim humorum agitationem augent,non remittunt.

Aph.14. lib.4.

Canon quintus.

SCopus tibi sit præcipuus, animũ exhilarare, corq; roborare,sumendis,admouendis,educendis,faciendis. Hominem igitur in domo temperata compone ,non autẽ frigida(quoniam frigus humores intrò compellit,quos foras ad cutim traxisse fuerit salubrius)neq; item calida, quòd calor corpora resoluendo infirmat vires, ac deiicit. Cibus autem & potus, omnis est tibi deligendus, qui animum recreet , ac ipsum cor roboret,de quo posteà pleniùs dicturi sumus.

Canon sextus.

HVmores verò congelare,& narcoticis vti perfugium est vltimum:tuncq; solum, quando prædicta omnia nihil contulerunt,& curatio propè deplorata est: narcotica autem fortia tibi vtenda sunt,qualia antidotus theriace & Philonis, & similes:at verò grauissimè errãt,qui horum affectuum initio narcoticis vtuntur: hæc enim verè non curant, sed velut cõgelatã materiã intus cohibent,quæ non multò pòst impetu maiore ruit,quàm prius,relictis in corpore per hæc congelationis,& mortis quibusdam rudimentis. Vera autem curatio fuerit causæ fluorẽ excitantis ablatio,partibus intereà & facultatibus nos gubernãtibus,in vnũ reductis,& roboratis,vti diximus. Vbi verò necessitas inuitat, præsertim quando prædicta omnia nõ cõtulerũt,narcoticis vti cogimur,priùs tamẽ castigatis secundũ modos & conditiones,quibus ipsorũ nocumenta emendantur,eaq; quã plurima:vitæ enim sunt omnino cõtraria(congelant nanq;,& stupefaciũt, & mortificant)præcipuè si simplicia sint,& eò magis si sint recentia. His autem narcoticorum noxis,ars tribus remediorum mistis generibus præcauet,& horum actiones tutas reddit. Primo loco miscentur, quæ narcoticorum congelationẽ resoluunt, & auferunt, vt castorium,piper,crocus,hæc enim sunt velunt theriaca narco-

tico

ticorum: piper quidem & caſtorium reſoluendo,& diſsipãdo, crocus autem coquendo,& narcotici vim cohibendo. Secunda miſcẽtur,quæ facultates noſtrum corpus diſpenſantes firmãt, & ſpiritus inſtaurant, vt ſpica, doronicum, zedoaria, & alia tum cardiaca, tum ſtomachica, vitæ, ſeu dictis facultatibus commodantia. Tertia miſcentur narcoticis, quæ materias de parte in partem fluentes agitatasq́ue ſiſtunt, & cohibent, vt myrrha, thus, gummi iuniperi,& ſimilia. His enim narcoticorum malignitas reprimitur. Verumtamen ſi narcoticis abſtinere potes, præſtantius quidem fuerit:ſin vti cogaris, potui ne da, ſed emplaſtris adhibe, aut ſi per hæc parum proficitur, balanis aut clyſteribus. Quòd ſi potui dare cogeris, cum præmeditatione & cautè dabis idq́ue antiquatum potius, quale ſcilicet minùs eſt noxium, virtute narcotici, coctione & rerũ aliarum miſtione, cocta & fracta. Veſpere autem dormituris tempeſtiuè datur, quia ſomnum conciliat agitationes ſedantem. Dant item nonnulli manè,preſertim,quando ægrum inſomnia non torquet, tuncq́ue minùs crebram deſurgendi neceſsitatem ,morſũm excrementorum obtudendo,faciunt. Sed narcoticorum vſus eſt fugiendus mox à cibo, & in plenis corporibus aut impuris: purgatis autẽ eſt tutior. Caue itẽ ea dare diebus ſimul multis, ſed tẽpus interpone,quo roborãtia dabis, quæ vitæ ſeruent theſaurũ. Adde quòd narcotica, oculis quoque & ſenſoriis aliis nocent, niſi horum noxam ſtudioſè vites, vt dando tam paruam quantitatem, quæ viribus noſtris non officiat. Pauco enim & ſæpe quàm multo ſemel vti, præſtat. Quod autem ad dolorum inſultus attinet,ante hos norcotica adhibere eſt ſatius:quanquàm interdum in ipſa commotione violenta, vt colico dolore vehementi,exhibere oporteat quod ſignificauit Galenus, dum colico dolori multum vehementi, interdum neceſſariam magis eſſe dicit,per ſtupefacientia falſam curationem,præſertim cùm magna eſt doloris intentio, quàm veram,ne vires interim reſoluãtur,& collabãtur. Hæc verò narcotica fuerint vſu tutiora,primùm quod ſcripſit Iſraëlita valenter adſtringẽs,ob id ſalubre ad fluorem alui,à medicamento vel alia cauſa excitatum:recipit thuris drach. vnam: coaguli leporis drach. duas:opij drach. vnam:gallarum drach. tres; fiant ex eis trochiſci drachmæ vnius. Datur autem vnus potui. Catapotia quoq; hæc filij Zezar,ad alui fluorem & fluxiones ad viſcera vel à viſceribus, recipiunt bdellij, gummi

iuniperi,opij, thuris minuti, myrrhæ, croci, ana:fac catapotia ciceris magnitudine, da veſpere à tribus ad quinque. Noſtri præterea trochiſci ſunt efficaces ad immodicum alui fluorem à medicamento purgante excitatum,vel alia cauſa & ad choleram morbum. Nam & vomitum à cauſa pręſertim frigida ſtringunt,& facultates corpus gubernantes roborant, & ſomnum conciliant: recipiunt verò cyperi,thuris minuti, ameos, gallæ, croci, galliæ moſchatæ, caryophyllorum, balauſtij,chamæpityos,malicorij, myrrhę,ſpicæ, ana drac.duas hyoſcyami,opij,ana drach.vnam,& dimidiam:fac trochiſcos aurei vnius:datur vnus. Sunt & alij noſtri trochiſci in præſentem ſcopum efficaciſsimi,hoc eſt,ad ſtupefaciendum,& omnẽ alui fluorem & vomitum à cauſa calida. Recipiunt ſpodij,ſeminis roſæ acaciæ,hypociſthidos,balauſtij,ſanguinis draconis, gallæ,croci,ana drach. duas: boli drachmam vnam & dimidiam:opii,hyoſcyami, ana drachmam vnam:fac trochiſchos drachmæ vnius:datur vnus cum aqua roſarum.

THEOREMA QVARTVM.

*

QVARTVS nobis ſcopus ſupereſt, correctio ſcilicet noxarum in corpore à medicamento poſt purgationem relictarum,capitibus tredecim abſoluenda.

Curatio febrium purgationi ſuperuenientium.

CAPVT I.

DE morborũ purgationi immodicæ ſuccedentium curatione agamus,primumq; de febribus. Has autem medicamentũ purgans excitat, vel quod ipſum immodicè calidũ &
1 acre intemperiem calidã ſiccam in corpore relinquat,vel quod
2 materiam commouit,non expulit, hæc autem velut cõculcata putreſcit,& febrem excitat vel quòd ſumpto valenti medi-
3 camento purgante,motus vehemens corporis aut animi ſu-
4 peruenit:vel quia frigoris occurſu pori ſunt denſati,qui vaporẽ
5 tranſpiratione prohibuerũt:vel quia ſol humores iã motos in-
6 cendit:vel quia poſt medicamentum purgans homo cibũ celerauit,quo factum eſt,vt medicamenti aliquid cũ alimẽto in venas penetrarit,& fluxũ valentẽ concitauit,aut materiã cõ-

cul

culcauit,& ob id putredini parauit:vel quia quæ materiā coquere & expulsioni parare debebāt,antè nō sunt sumpta. Quapropter medicamentū purgans,dū crudā materiam trahit,interdū naturā dissoluit,nec vacuat humores, sed conculcat & putredini parat. Atq;, vt summatim dicā,error omnis in victus ratione febres has excitare potest. Has autē febriū causas precessisse cū certò intellexerimus, abigere per cōtraria, si adhuc perseuerant,oportet:nisi febris magnitudo curādi ordinē interpellet. Interdum enim causæ febriū gignentis maior est habenda ratio:interdū febris,præsertim cùm malignior est. Quę duo tibi diligēter sunt discernēda. Quòd si causa febris est frigus,poros dēsans,adhibe quæ diximus poros aperire, & vapores transpirabiles reddere:quas ad res sudorem prouocasse est imprimis salubre. Si autē vel solis æstus, vel medicamēti calor vehemens & acer,febrim excitat, calorem hunc extingue refrigerantibus,& acrimoniam obtūde remediis post dicēdis. Si prætereà materia vacuanda tātùm est,cōmota & inde cōculcata putret,æquetur,& expulsioni parata vacuetur. Si à motu corporis aut animi post medicamentum febris est,cura vt diariam ab his causis natam. Si à festina comestione sequuta est febris à cibis abstinēdo curatur. Si prætereà febris est multū ardens,calorē flammeū extinguentibus cura, aërē appara,cibū, potum,vnguenta,emplastra cordis,& hepatis frigida suffice, & odoramenta frigida,& medicamenta cardiaca frigida. Postremò balneis temperatis corpus humecta & vtere reliquis omnibus,quæ cōtra febrium ardorem à peritis scripta sunt. Si autem pigra febris est,interdum eius causa æquāda,expulsioni paranda,vacuāda:est quando febris maius est momentum.

7

Curatio statim se exhibet post effectricis causæ cognitionem, libro 7.meth.

Cephalalgia post purgationem.

CAP. II.

DOlor capitis à purgatione fit,vaporibus in caput sublatis,à medicamento purgante:præsertim violento,aut imperfectè vacuante,aut materiā mouente quidem in capite,sed non educentè:aut à causa aliqua externa superueniente,vt capitis calore,frigore, & similibus. Eius autem doloris curatio est quoque in promptu, causa ipsius cognita. Si enim à vapore est sursum ascendente, ad contraria is reuellitur dictis prius remediis. Si verò iam sit elatus, idemque calidus, humeralem venam incidimus. Si autem frigidus est, curandus quomodo aliī dolores à causa frigida. Ad id autem secta malleoli vena re

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

medium est præstantissimum. Si denique crassus est vapor & frigidus, curatur remediis morbo conuenientibus, tibi non ignotis. Verùm si materia est mota, tandem vbi cocta erit, vacuetur purgatione idonea. Si postremò dolet caput ab intemperie, medicamēto vel aliis causis succedente, curetur alterantibus contrariis conuenientibus.

De vertigine post purgationem.

CAP. III.

Vt si phialā aqua plenā circūagas et corpus vertas, phiala & te quiescente, motus aquæ & spirituū in gyrum perseuerat. Sic in ebrijs vertigo fit.

VErtigo inde accidit quòd interdum vapores à medicamento moti & sublati, caput petunt: ibiq; motum rebus agitatis proprium excitant, qualis est aquæ in gyrum cōmotæ, vel in vorticibus circumactæ ob alterius occursum: qualis item est rerum leuium venti vertiginosi turbinoso flatu circumactarum. Vertigo autem à vaporibus in nobis fit, quando hi in cerebri ventriculis & arteriis circumacti, vnà secum spiritus circumagūt, & maximè quo loco nerui sensuum opifices oriuntur. Quapropter imaginatur æger omnia super seipsum volui, & terram sub pedibus tremere & moueri. Istud autem symptoma hoc modo curabis: si abundet sanguis, humeralem incide: scarificato: item aurium cartilago, & cucurbitulæ ceruicibus affixæ & cruribus, in id admodum conducunt: & præter hæc victus ratio tenuis, quæ sanguinem minuat: post hæc omnia aquæ dulcis balneo lauabis. Si autem vertigo est ab humorum copia, vacuentur vomitu, aut [potius] deiectione: post hæc cerebrum his quæ affectui quoq; conueniunt, roborandum est. Frictio quoq; partium inferiorum, & alia quæuis in contrarium reuulsio, prodest. Prouidendum quoque est partibus his, vapores in cerebrum transmittentibus, vt ventriculo, hepati, lieni, folliculo fellis, & aliis: Postremò quod in capite, reliquum est vaporum, id resoluendum est.

De visus imbecillitate post purgationem.

CAP. IIII.

VIsio fit imbecilla post purgationem, interdum ab oculi partium siccitate immodica superfluæ vacuationi succedente: interdum ab humore in nerui optici cauitate coacto, quem medicamentū liquauit, & nō vacuauit: interdū à vapore crasso turbido, quem medicamentū ad caput & videndi instrumenta subleuat. Si autem visio imbecilla sit ob siccitatem

vacua

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

vacuationi immodicæ ſuccedentẽ, humectantibus curanda, cibo, potu, proba nutritione, balneo, ſomno, & cæteris corpus totum, & oculos præcipuè, humectantibus. Si ab humore per medicamentum liquato in neruo optico, curabitur catapotiis coccis, & ex hiera, & ex aromatibus, quæ in antidotario deſcripta habes. Deſtillato quoq; in oculum ſucco chelidonij, & fœniculi, & felle perdicis, aut ericij, aut aquilæ, aut capræ, aut collyrio ex fellibus. Si ex vapore craſſo & turbido excitatur viſio imbecilla, humor eſt vacuandus, à quo tenuato vapor attollitur, & vapores ſurſum aſcendẽtes ſunt tum repellendi, tum ad inferiora reuellẽdi per horum frictionem, & exercitationem. In oculum verò dicta collyria inſtillanda. Adhæc ſalubre eſt ieiuno quidem ventriculum excremẽtis purgare hieræ picræ infuſo, aut aloës, aut abſinthij decocto, aut oxymelite ſcillino. Poſt paſtum verò vapores à cibo leuari ſolitos prohibere, coriandro præſertim, & cydonio, & ſimilibus. Poſtremò adhibe oculis, quæ ipſos roborent, & tergeant, quantũ tibi videbitur.

De Ventriculi imbecillitate poſt purgationem.

CAP. V.

VEntriculi imbecillitas interdum eſt cõmunis toti ipſius corpori, tuncq; omnis facultas naturalis (cuius origo eſt ventriculus) imbecilla ſimul efficitur: interdum ori ipſius (quẽ ſtomachum appellant) eſt propria, tũc appetẽtia fit imbecilla: interdum fundo ipſius, & villis retinentibus, tũc retentrix imbecilla ſequitur. Ventriculo autẽ imbecillitas poſt purgationẽ accidit, quod medicamentũ ei intemperiem pariat, aut ipſius corpus inanitione immodica extenuet & rarefaciat: aut humorem benignũ ſupernatãtẽ vacuet, & noxium relinquat poris immerſum, aut adhærentẽ, aut imbibitum: aut materiam mouit in eo, ſed non expulit: aut ipſum medicamentũ in ventriculo permanet, villis eius adhærẽs: aut ipſum eſt igneum & multùm acre, ob id ventriculi ſuperficiem vehemẽter afficit, & vlcerat. Agens nanq; in partem ſenſu exacto præditam, vehementiùs imprimitur, & magis afficit. Huic autẽ morbo alios multos excitaturo, facilè cognita tibi ipſius cauſa, occurres: nunc per ea, quæ corrigunt quantũ incommodi à medicamento ventriculus accepit: nunc per ea, quæ imbecillitatis cauſas vel auferunt, vel corrigunt: nunc per ipſum roborantia: nunc per ea, quæ prohibẽt materias ab aliis partibus in ipſum

Curatio. lib. 7. methodi etiam docetur.

effun

** Lib. 2. de diffe. feb. ad finē & lib. method. 12. Lib. 1. Feb.*

effundi & affluere. *Id quod frequenter contingit, præsertim cùm materiæ redundant in aliqua parte vicina, eaq; robusta: transmittit enim ad imbecillum ventriculum, ob id promptũ ad recipiendum. Agens enim etiam nõ ita validum, facilè imprimit in corpus ad patiendum præparatum.

Canon primus.

Medicamēti natura lib. 3. temp. & initio simp.

CVm medicamentis purgantibus propè omnibus propriũ sit ventriculo nocere, multisq; causis & modis ipsum lacessere, ob suæ scilicet substantiæ contrarietatem, & actionis violentiam, in ventriculum ipsa recipiētem, totamq; ipsius naturam: multa cura, præcipuoq; studio, his tum causis, tum modis molestiarum est resistendum, his præsertim remediis, quæ ipsum roborãt, & quietē somnumq; cõciliant: vt alimentis his delectis, & paulatim datis, quæ ventriculum roborēt, eiusque partes in vnum cogãt, & lassitudinē ab eo purgãte medicamēto ipsi impressam abigant. Neq; imitandi sunt, qui post purgatorium medicamentũ festinanter iura pinguia, & pulmenta mollia propinant, cùm hæc ventriculũ laxent, & emolliant, & repleant, ob hæcq; cibi fastidiũ & nauseam generēt. Quanquàm iusculum huiusmodi sorbere interdum est necesse, tum præsertim, quando medicamentũ violentiùs à partibus nutritoriis deturbandum est. Iusculum enim lauat, & citò lubricare facit medicamentum. Dandus itaq; tunc cibus, qui ventriculi partes laxas in vnum cogat, ipsumq; roboret: qualis maximè idoneus fuerit subacidus, & subausteris aromatibus parum astringentibus conditus, vt miua & segles, conditũ cydoniorum, & similia. Paucus autem dandus est, quantus scilicet ventriculum grauaturus non est, sensimq; augendus, donec ad consuetam ventriculo quantitatē ventum sit. His autem cibis omnino miscere oportet mentham, omphaciũ, cydonia, †matiana mala, succum granatorum & rhois, cydonia condita, cydoniorum conditum, aromata, & similia. Bibat autem vinum tenue, odorum, leue, aqua sole vel igni parum cocta, quanta opus est, dilutum, pauca quoq; rosata adiecta. Vitet autem vinum dulce, crassum, turbidum, aquam prætereà tum calidã, tum exactè frigidam: illa enim ventriculum laxat, & virtutē eius dissipat: hæc imbecillum calorem extinguit. Potus verò sit parcus, etiam si magna sitis est, quam potu largo placare ne ten

Sic Gal. lib. 7. metho.

† Cestiana Gale. ibidē.

Vt lib. 10. method. &

tentes. Nam sitim tolerare, ventriculum roborat. Vitet præter hæc pinguia, pisces, fructus, cibos coctu difficiles, & mali succi, coitum, & iram. Hæc enim post purgationem corpus senescere faciunt, & in morbos præcipitant. Somnus verò post purgationem ventriculum & corpus reliquum emendat, & pristino vigori maximè restituit. Omnes enim ventriculi molestias ex vacuationis agitatione proficiscentes sedat. Deligatur itaque cibus & potus talis, & paucus aër temperatus, gaudium, deliciæ, & reliqua id genus, victus ratio. Balneum verò his est nocentissimum, nisi immoderatiùs vacuẽtur: tunc enim necessarium ob id per immodicam huiusmodi vacuationem imperandum est.

aph. 21. li. 5.

Sicca retentricẽ vẽtriculi roborant lib. Symp.

Balneum aquæ temperatæ ad cutim auertit. Sit autẽ breue, & si opus est, freq́uẽs, ne vires reliquas dißipet.

Canon secundus.

IN auferendis verò causis imbecilli ventriculi, danda est opera, vt quæ illas auferunt remedia omnino etiam ventriculum roborent, vt his integra succedat vẽtriculi sanitas. Quã rem præstabunt mista illis cardiaca medicamenta, & stomachica. Si autem imbecillus est ventriculus, ab intemperie per medicamentum excitata, curabis idoneis ei intemperaturæ mistis remediis. At si imbecillus est ventriculus, ob id quòd per purgationem latera eius sint rarefacta & attenuata, sanatio est difficilis. Curabis tamen partim victus ratione, virtutem eius paulatim instaurante, potisimûm quiete, & cibo boni succi citò nutriente sed pauco, qualis est vitellus oui recentis & sorbilis, hepar gallinæ iuuenis & pinguis, alæ auium & pullorum, vinum odorum: partim medicamentis virtutem ipsius congregantibus sumptis, qualia sunt astringentia, odorata, non valentia. Emplastrum quoque ex medicamentis astringentibus, & odoris ipsi imposuisse confert: conseruat enim ipsius calorem resolui periclitantem, ob ventriculi raritatem. Quòd si adeò attenuatus sit ventriculus, vt hectica immineat, ventriculum modis omnibus humecta, præcipuè his, quæ tum corpus, tum virtutem instaurare partim diximus, partim dicemus. Si prætereà ventriculus est imbecillus, ob id quòd humorem benignum vacuauit medicamentum, & prauum reliquit, aut quia humorem prauum commouit quidem, sed non vacuauit: eo humore vacuato sanabitur, si ventriculum quoque posteà roboraris. Quòd si

Hæc lib. 7. metho.

Olea, vnguenta cerata, emplastra, lib. 7. metho.

imbe

imbecillus est, quia medicamenti portio villis ipsius adhæret, dictis remediis curatur. Si ventriculum vlcus à medicamento imbecillum fecerit, idq; recens sit, da roborãtia, & vlcus glutinantia: si vetus, tergentia aliquando, aliquãdo glutinantia & roborantia.

Canon tertius.

Modis autem tribus vẽtriculum imbecillum roborabis: primò, causa lædente ablata, quemadmodum ante docui: secũdò, his quæ ipsius lassitudinem tollere scripsimus: terciò, cibo, potu, & aliis omnibus, quæ roborant, & virtutem instaurant, adiuuantibus in id aromatibus stypticis, & rebus aliis parum acidis, præsertim primum aut secundũ [caloris aut frigoris] gradum non excedentibus, quibus natura gaudet. In singulis autem tribus modis prædictis, cor vitæ thesaurum roborare conuenit.

Canon quartus.

Balnea fusam à se materiam ad fluendũ excitant.

Vacuata ex ventriculo materia, ad ipsum affusa, iterum recipi in eundem prohibebis bifariam: primò, materiæ ad contraria reuulsione, per frictionem extremorum, & alia iam dicta, præter balnea: secundò, virtutem ventriculi in vnũ cogendo, ipsumque ventriculum roborando, ne humores ab aliis partibus transmissos recipiat. Virtus nanq; vnita contrariam fugat, non admittit.

De siti post purgationem.

CAP. VI.

Hæc propè omnia ex cõmẽtario Gale. in Apho. 19. lib. 4.

Sitis à calido, vel sicco, vel vtroque lib. 1. simpli. cap. 30.

Aphoris. 19. lib. 4. ab hoc diuersus est.

Sitis antè interdum fit, quàm purgatorium medicamentũ vacuet, interdum purgationem sequitur: est quãdo immodicam purgationẽ. Si ante vacuationẽ excitetur sitis: eius causa est, vel medicamentum, vel ventriculus, vel humor vacuandus. Medicamentum quidẽ calidum, acre: salsum, amarũ, aut aliter desiccans: ventriculus verò natura calidus aut siccus, aut calidus simul & siccus humor calidus & acer, vt bilis, flaua præsertim, & salsa pituita ventriculo consuetior. Hìc autem cum medicamento vbi vacuatus erit, sitis cessat, nisi fortè is humor intemperiẽ in parte reliquerit. Si autem vẽtriculus humore crasso, lento, & pituitoso abundat, sitis nõ gignitur. Hoc autem vi purgatrice medicamenti vacuato, sitim succedere bonũ est. Id quod Hippocrates innuit hoc aphorismo. Si quis

ob suam

ob ſuam plenitudinem non ſitiat purgatus, iterumq́; ſumpto medicamento non ſitiat, iterum atque iterum purgandus eſt, donec ſitiat. Qua ſententia voluit Hippocrates, vt Rufus eſt interpretatus, †confertim exquiſitiſsimè corpus eſſe vacuandum, donec ſitiat. Rufus autem malè oblitus erat ſermonem hunc Hippoc. in Epidemiis dicentis, per opus medicamẽti purgatorij non veniendum eſſe ad vltimam vacuationem, quòd hæc naturam terret. Ob id ſalubrius putauit Galenus, vacuationẽ iterare, quàm ſemel multam facere. Hac igitur ratione ſitis à purgatione laudatur. Sitis verò illa laudabilis Ioannitio ſignificatur, cum qua ſimul adſint etiam laudabiles & legitimæ, læuitas, iucunditas, quies. Immoderatæ autẽ actioni purgantis medicamenti ſuccedens ſitis, ab Hippoc. non intelligitur, quòd inanitio immodica hecticam, & attenuationem ventriculi, & ſitim, & aſperitatem excitat: eſtq́; illa terroris ſignũ potiùs, quàm commodi alicuius. Siti verò quam Hippocrates intellexit, nullis opus eſt remediis, præterquàm tolerantia, & ſomno. His enim duobus ſic ſedatur, vt etiam probiùs coquat ventriculus. Ne igitur tam confidenter potum multum mox propines. Hic enim virtutẽ abolet, ſitimq́; potiùs auget, quàm minuat. Ad hæc obſtructiones prauas excitat, quibus hydrops interdum ſuccedit. Cùm verò ſitis eſt à calore ventriculi, blãdè tractanda eſt, quoàd medicamenti purgantis actio erit abſoluta. Tunc enim ſi ventriculi intemperies perſeueret, ſitim curato his quæ intemperiem conuenienter permutant. Cauendum autem tibi eſt, ne naturam potu multo obruas, cùm ſitis potiùs frangenda ſit his, quæ lambendo ſumuntur, qualia multa doctis ſcribuntur. Si denique ſitis vacuationem immoderatam ſequatur, modis omnibus, totaque victus ratione humecta: cautione tamen interim adhibita, vt coctio ſumptorum fiat, & prædictis roboretur.

† ἀθρόως Græcè, vulgò ſimul & ſemel.

Rufus Epheſius medicus carpitur.

Vt ſiccitatẽ emẽdat. Galen. libr. 7. meth.

De ſingultu poſt purgationem.

CAP. VII.

SIngultus eſt ventriculi motus conuulſorius, à re ipſa noxia excitatus: ſeu, eſt partium ventriculi motu violento aggregatarum contractio. Is autem medicamento purganti aut interuenit, aut ſuccedit. Interuenit quidem, nunc medicamenti purgantis ratione, nũc ob materiæ per ipſum motæ naturam. Medicamenti rationẽ, quia ipſum aut ſuo calore immodico &

Sic Gale. in ſympto. differ. & aph. 3. lib. 7.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

acrimonia mordet ventriculum, aut ſiccitate eundem corru- gat & coarctat. Ob materiæ verò per medicamentum motæ naturam, cùm ipſa in ventriculum effuſa aut calida acris, mordax, ſuo morſu conuulſionem excitat: aut craſſa frigida eundem grauat & replet: aut in flatum eſt ſoluta craſſum, replentem ac extendentem ipſius tunicas. Succedit autem ſingultus actione medicamenti purgantis, ob ſiccitatem ab immodica vacuatione excitatam, & eam aut nondum conſummatam, aut confirmatæ proximam, quæ Hippocrati ſignum eſt lethale. Singultus verò quem medicamentum purgans per ſe excitauit, curatur, his viciſsim adhibitis, quæ ipſius virtutem alterant. Ob materiæ verò naturam factum curabis, blandè acrimoniam ipſius frangentibus, donec ipſa materia vacuetur: quando etiam veſtigia ab ipſa ventriculo impreſſa alterare oportet. Factus verò ſingultus à ſiccitate non conſummata, humectantibus iuuatur: quin & interdum ſanatur. A' ſiccitate autem velut ſigillo impreſſa, & conſummatæ propinqua, vix ſanatur, vt inquit Hippocrates in Aphoriſmis. Id quod eo poſteriores quoque aſſeruerunt.

Lib. 7. meth.

Initio prog.

De dolore ventriculi poſt purgationem.

CAP. VIII.

DOlet ventriculus poſt purgationem, vel ob intemperiem ipſius æqualem vel inæqualem, à medicamento purgante excitatam: aut ab eodẽ vlceratus, aut flatu calido acri pungente, vel craſſo frigido, quem medicamentum in ventriculo mouit, non diſsipauit. Si intemperies eſt, eaque ſola, curabitur contrariis alterantibus quantum conuenit. Si verò nõ ſola eſt, ſed cum materia, ea prius coquenda, pòſt vacuanda. Si vlceratus eſt ventriculus, hæc ſolutio continui curãda remediis à nobis dictis. Si à flatu calido aut frigido, reſoluatur hic remediis, quæ docti ſcripſerunt.

Dolor ab alteratiõe ſubita aut ſolutione continui Gal. vt hic Meſuæ. Lib. 6. ſani. tuenda, & libr. 7. metho. 5. Gal. Ibidem. Gal. lib. metho.

De vlceratis inteſtinis poſt purgationem.

CAP. IX.

INteſtina vlcerantur aut à medicamenti facultate, aut materia acri, incidente, vlcerante, à medicamento mota. Diximus autem medicamenta, quibus eſt incidendi ac vlcerandi proprietas. De hiſque iterum dicemus in ſimplicibus.

Diſtinguenda verò tibi ſunt inteſtina vlcerata, ſíntne ſupe- riora

riora seu tenuia, aut inferiora & crassa, aut media.

Quam rem ex situ doloris & puncturæ discernes, & strepitum [βορβορυγμοὺς Græci, vulgus gurgulationes vocat] differētiis, & aliis signis, quæ à peritis medicis conscripta sunt: à quibus etiam ratio curandi vlcera intestinorum superiorum, inferiorum, & mediorum exactè est tradita: & ex illis tibi est cognoscendum. Quòd si hæc à medicamenti purgantis reliquiis excitata suspitio est, curabis virtutem medicamenti frangentibus remediis, & foras extrudentibus. Si à materia acri & vlcerante, eam coque & blandè clementerque expelle, ne noxam noxa cumules. Post hæc tergentibus & glutinantibus dictis vtere.

Gal. lib. 6. loc. affect. cap. 2.

De cruenta deiectione post purgationem.

CAP. X.

DEiectio fit cruenta vel intestinis à purgatione vlceratis, vel vasorum orificiis à medicamento mordente, vt colocynthide, cucumere agresti, & similibus, adeò patefactis, vt sanguine manent: vel ob id, quòd vacuatio tam immoderata per medicamenti attractionem superfluam excitatur, vt vis naturæ afferatur, cogaturque ipsa magno suo incommodo sanguinem trahenti violentiùs medicamento permittere. Vlcerū autem curationem iam diximus. Si venarum ora immoderatiùs pateant, curabis remediis priùs dictis, præsertim quæ partium essentiam vniunt, roborant, glutinant. Si denique cruenta sit deiectio, à purgatione immodica est iam dicta prius curatio.

Hipp. lib. de natu. humana.

De Tenesmo post purgationem.

CAP. XI.

TEnesmus fit spinctere vel vlcerato, vel medicamenti, aut materiæ per sedem vacuatæ acrimonia commorso, vel perfrigerato. Ob quæ fit inanis quædam desidendi cupiditas. Curatur tenesmus balanis, enæmatibus, emplastris, pro varia affectus causa scriptis à doctoribus.

Spincter musculus sedi trāsuersus, eam claudens.

A pituita etiā vitrea & salsa mordetur.

De laßitudine seu imbecillitate corporis post purgationem.

CAP. XII.

COrporis imbecillitas interdum vacuationi immodicę succedit tanta, vt vires prosternātur, ob id rectè Galenus vacuationem repetere, quàm exquisitè semel vacuare maluit: &

Syncope est præceps viriū lapsus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

Aph. 5. li. 1. in progn. li. 2. rat. vic. acutorum.

Copiæ quàm inopiæ præsentius remedium.

Natura morbos sanat.

Plenum inanitur omni propemodũ genere causarum salubrium: inane autẽ corpus viuum sola nutritione repleri potest, vt li. 7. meth. per cibũ coctũ à virtute robusta, qualis in plenis est potiùs, quàm inanitis.

in morbos à plenitudine, quàm ab inanitione, aliquem prolabi, tolerabilius esse existimauit: idipsumque verbis Hippocratis confirmauit, dicentis facilius esse repletum inanire, quàm inanitum replere. Morbum autem posse curari, vel non posse, ad virtutem refertur, autore Ioannitio: illud quidem saluam, & integram: hoc verò lapsam, vel imbecillam. In morbis autem à repletione, salua magis est natura: in his verò, quos inanitio parit, velut lapsa iacet. Est igitur repletum inanire promptius, quàm contrà: Corporis quoque imbecillitas interdum sequitur medicamenti purgantis malignitatem, ob excitatam scilicet ab eo intemperiem: aut naturæ fatigationem, propter ipsius cum natura contrarietatem. Quapropter æquum esse censuit Democritus, valens medicamentum reddere imbecillum, malignum verò salubre. Id quod opere hoc toto contendimus, & præstare conamur. Imbecillitas corporis purgati item gignitur, interdum ab externo calore & æstu, natiuum calorem & spiritum dissoluẽte, & à corpore profundo ad cutim trahente. Ira quoque purgationi accedens, & solicitudo, & coïtus, & labor, & reliqua viuendi ratio praua, vires deiicit. Hanc autem corporis imbecillitatem sanabis, cognita ipsius causa: ad quam propulsandam interdum conatus omnes nostros dirigimus, eaque demum est ritè curandi methodus, & opus medici præcipuum. Est tamen quando priùs contra ipsum symptoma nobis pugnandum est: tunc præsertim, cùm ob ipsius vehementiam virium resolutio timetur. Si autem imbecillitas hæc ob vacuationem immodicam contingit, analepticæ artis parte, hoc est refectoria & renutritoria, vtendum est, vt in ventriculi imbecillitate diximus. †Si verò imbecillitas hæc corporis ab intemperie est, contrariis antè dictis profligetur. Si fiat spiritibus ab æstu, labore, coïtu, ira, resolutis, prædicta victus ratio est necessaria. Cùm verò contra symptoma pugnamus, renutritoria victus ratione & roborante est opus. In id etiam perquàm commoda est delectatio, & alimenti paulatim pro viribus facta accessio. Adhæc somnus, quies, iucunda & suaueolentia adhibita, medicamenta cardiaca & stomachica. Balnea quoque præsertim dulcis aquæ, absoluta propemodum curatione sunt saluberrima: & in his ipsis ius pullorum & auium aliarum, & vitellos ouorum sorbere, præsertim si lenis frictio præcesserit, & neruorum musculorumque vnctio ex oleo aliquo temperato, quale est oleũ

Curatio.

†Sic omnino Gale. lib. 7. meth.

Sic lib. 7. metho. Gal.

ex

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

ex ſpica, oleum chamæmeli, oleum leucoij lutei. Oleum quoque vetus, autore Galeno, laſsitudinem ſoluit. Adhæc oleum maſtichinum, cum oleo roſato, & vino antiquo factum, laſsitudinem, debilitatemque neruorum aufert.

De conuulſione poſt purgationem.

CAP. XIII.

Conuulſio in purgatione ipſa interdum accidit, interdum poſt ipſam. Quæ autem in purgatione accidit, interdũ fit ob materiam multam à medicamento commotam, non tamen vacuatam, ſed ad neruos & muſculos aliquando procumbentem, eoſque replentem, & villos ipſorum extendentem. Quo fit, vt nerui & muſculi in latum aucti, breuiores euadant, longitudine ſcilicet naturali tum minuta. Quapropter ceu chordis tenſis vinctæ partes, motu contrahuntur dolorifico multùm, qualiter arcuum chordæ breuiores redditæ. Porrò ad hanc conuulſionem propenſi ſunt magis, quibus eſt corpus impenſe plenum, & meatus in eo anguſti: quibus item nerui ſunt humidiores: qui denique vino ſe multo frequenter ingurgitant. Fit item conuulſio hæc interdum à vapore turbido, craſſo, quem cum flatu inflante medicamentum ad neruos ſuſtulit. Fit etiam à frigore vehementi, neruos & muſculos corporis purgati lædente, cogente, denſante. Quapropter hi verſus principium ſuum contrahuntur. Nonnunquàm fit à medicamenti qualitate venenoſa, neruos & muſculos feriente, quam vt hi à ſe expellant aut vt omninò vitent, contrahuntur. Quæ verò ex ſiccitate conuulſio ab Hippocrate ceu lethalis damnatur, ea potiſsimũ intelligitur, quæ fit à ſiccitate conſummata. Quanquàm autem ex repletione conuulſionem febris ſuperueniens ſoluat Hippocrati, rectè viri huius conſilium eſt accipiendum. Quædam enim à plenitudine conuulſio eſt, quam febris ſuperueniens tantum abeſt vt ſoluat, vt etiam febrem ea de cauſa excitaſſe, malum geminet: qualis ea præſertim fuerit cõuulſio, quam parit materia multa per medicamentum commota: ſed nõ vacuata, quæ in neruos & muſculos, vt dixi, incubuit. Medicamentum nanque purgans, febrim flammeam dum reddit, venenoſam ei qualitatem acquirit longè nocentiſsimam. Rectè autem curabitur, ſi repentè materiam commotam vacuaris, idque vel medicamenti vim adiuuando, acquiſita ſcilicet ei & facultate pleni-

Conuulſionis eſſentia
Gale. aphor. 39. lib. 6.
Aph. 5. li. 5.
Vt aphor. 1. lib. 5.
Aphor. 3. & 4. lib. 5. & alijs paſſim, & initio prognoſ.
Aph. 26. lib. 2. & 57. li. 4. & 5. & 70. lib. 5.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

Sic Gal.lib. 5.meth.in puncto neruo.

tudinem vacuatura:vel etiam ſuperdato valenter purgante alio,ſi opus eſſe tibi videbitur.Poſthæc noxas neruoſo generi impreſſas corrige,ipſumq; robora,& ſpinalem medullam, & cerebrum,& corpus reliquum.Si autem à vaporibus elatis cõuulſio fiat,curabis dicta victus ratione, & dictis omnibus remediis,quæ vapores in contrarium reuellere poſſunt.Si à frigore,calefacientia neruos & muſculos omnia ſunt remedio.Si à qualitate venenoſa,curabis per ea priùs dicta, quæ malignitatem hanc citò de corpore detrudunt:adhæc tum ea, quæ neruos & muſculos à noxis in idem acceptis vindicant, tum per ea quæ ipſos roborant.Conuulſionem verò ab euacuatione immodica,lethalẽ ſcripſit Hippocrates, quæ à ſiccitate omnino eſt:quam ſi conſummata eſt, inſanabilem diximus.Si non eſt confirmata,curetur ratione victus humectante, & auctiore tum cibo, tum ſomno,& ſimilibus.

Apho.3.& 4.li.5.& alibi paßim: Gal.li.7.& 10.meth.& lib.febrium & de maraſmo.

*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

INDEX MEDICAMENTORVM simplicium purgantium à Mesue libro secundo tractandorum.

*

MEDICAMENTA SIMPLICIA PVRGANTIA.

- **Clementer.**
  - **Chologoga.**
    - Aloë, Absinthium, Rosæ, Rhabarbarum, Myrobalani, — trahendo & astringendo.
    - flauæ: nã aliæ aliud vacuant.
    - Pruna, Tamar Indi, — astringendo.
    - Cassia, Manna, Viola nigra, Psyllium, Adiantum etiã phleg. — Lubricando.
  - **Phlegmagoga.**
    - Cnicus,
    - Lupulus,
    - Hyssopus,
    - Eupatorium & cholag.
  - **Melanogoga.**
    - Stœchas,
    - Aqua lactis.
    - Fumaria,
    - Epithymus,
    - Thymus leuiter, magis phleg.
    - Polypodium,
    - Ius gallorum phleg. cum phleg. melanogogum cum melanog.
- **Valenter.**
  - **Radices**
    - Agaricus,
    - Asarum,
    - Aristolochia,
    - Bryonia,
    - Cyclaminus,
    - Cucu. agrestis,
    - Dracũculus & arus,
    - Elleborus,
    - Esula,
    - Hermodactylus
    - Iris,
    - Scilla,
    - Turbith.
  - **Lachrymæ.**
    - Euphorbium,
    - Opopanax.
    - Scammonium,
    - Sagapenum,
    - Sarcocolla.
  - **Fructus & flores.**
    - Balanꝰ myrepsica
    - Centaurium,
    - Colocynthis,
    - Coccum Gnilium,
    - Genista,
    - Ricinus,
    - Senna.
  - **Terrea.**
    - Armenus lapis,
    - Cyanus lapis,
    - Nitrum,
    - Salis genera.

IOANNIS MESVAE DAMASCENI LIBER

ſecundus, de ſingulis medicamentis purgantibus deligendis, & caſtigandis,

IACOBO SYLVIO medico interprete.

⁂

HACTENVS generalem quendam medicamenta purgantia deligendi, & caſtigandi, modum produximus, libro ſuperiore. In quo ſcopos diſtinximus, quibus intentus quis ipſa inueniat, & modo idoneo exploret, an conditiones illas celebriores habeant: idque ſcrutãdi principio à nobis breuiter ac pulchrè tradito. In eo autem theoremata quatuor ad hanc rẽ neceſſaria pertractaui. Nunc verò conſilium eſt, ſingula purgantia medicamenta ſeorſum explicare, & in horum quouis ſubſtantiam, facultatem, caſtigationem noxarum corpori ab ipſis impendentium. Quibus abſolutis, librum finierimus. Deum igitur adiutorem implo-remus, ad quem conſpirãt omnia, & à quo miſericordia omnis proficiſcitur, qui ſit benedictus. Incipiamus autem à medicamentis purgantibus, quæ ob id benedicta vocamus, quòd harum actio nullam corpori noxam imprimit: horumque primam Aloën ipſam ſtatuamus.

De aloë.

CAPVT I.

ALOE medicamentorum purgantium præſtantiſſima, & ob ſuam quandam prærogatiuam excellentiſſima. Cùm enim cætera purgantia partes noſtras principes, & ex his, ceu fontibus profectas facultates noſtrum corpus diſpenſanteis, vel actionis vehementiâ lædant [vel nihil iuuent,] Aloë ſola eas partes imbecillas roborat, & ad functiones ſuas reducit, nullâ omnino actione, noxia: præterquàm quòd venarum ora tantùm aperit, vt per hæc ſanguis effluat. Ad has eius doteis accedit, quod cæteris purgantibus, & his præſertim quæ vacuando corpora diſſol-

uunt,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

a Syriaca non bona, Cœlesyriaca & Arabica melior. Indica optima Gal.
b ὑποξάνθη καὶ ὑπατίζουσα Diosco.
c Sic Dioscor. Planta tamen tota odore est graui. Idem.

uunt, aloë mista, hæc ipsa corrigit, & noxis eorum prohibitis meliora reddit. Nam sua crassiore substantiâ tenuem illorum acremq; naturã frangit, & noxã partiũ ab his promptã, celeremq;, proprietate quadã substantiæ inhibet: sua deniq; purgandi tarditate, horum celeritatem cõtemperat, purgationẽq; auget. His igitur ipsis nunquam non miscẽda aloë. Eam verò mittunt India, Persis, Armenia, Arabia. Optima autem est a Indica: post hanc persica: tertio loco Armenia, Arabica ignobilissima. Bonitatem eius præcipuam declarant color, odor, sapor, pondus, consistentia, & in singulis conditiones quædã spectãdę. Colore enim est b flauo in rubrũ inclinãte hepatis modo ac perspicuo & splẽdẽte: opaca enim & obscura est deterior & quę vetustate nigrescit. Odor verò inest c bonus qdẽ, sed suus, nõ autẽ per adulteriũ acquisititius. Sapor autẽ primo gustatu d dulcis, subamarus [mox valenter amarus.] Substantia deniq; sit tenera, friabili [puta, e doli experte, rara] ob id leui, quoq; leuior, eò præstãtior: & quãto à dictis cõditionibus abest lõgius, tãtò est deterior. Adulterãtes eã institores ac sophistæ partes eius crassas & impuras, lotione secretas, aqua marina paucum crocũ habẽte aliquoties lauãt, & siccãt, donec lucida colore flauo, odore bono euadat: sed odor croci dolũ prodit. f Calfacit ordine secundo, siccat tertio, sed tamẽ sine morsu: ob id excrementa cõsumit, & à putredine vindicat: etiã cadauera pręsertim g myrrhæ mista: sanguini verò draconis, & myrrhæ iũcta sanat vlcera putrida & maligna, quia vt dixi, sine morsu siccat: ora tamẽ venarũ aperit, pręsertim hepatis. Quapropter hepar ab ea lædi h quidã putauerũt, vtq; ipsum potius iuuaret, correctione effecerũt. Adhæc i aloë lota, minùs aluũ subducit, stomachũ magis roborat: nõ lota cõtrà. Postremo melle excepta minus trahendo quidem purgat: magis autẽ partes quas permeat, tergẽdo. k Bilẽ pituitãq; purgat, ob id affectibus vẽtriculi, & cerebri, & reliquarũ partiũ, inde natis, vt dolori inflãmationi sic præcauet, vt eius creber l vsus sensuũ instrumenta & corpus reliquũ, nullo insanabili affectu tentari sinat: sed sensus acuat, cogitationẽ reddat meliorẽ. Hepati confert, iterũ tollit, hæmorrhoidibus & sedi nocet, ob id vitanda his, quibus istæ tu-

d Sapore parũ adstringẽte multũ amaro Dioscor. Gale.
e ἄδολος καὶ ἄλιθος Diosc.
f Calida 1. ordine intẽso, vel 2. remisso Gal.
g Id etiã literæ sacræ confirmant.
h Vt Auicẽnas qui experiẽtia scribit in hepate calidiore & sicciore.
i Gal. li. 7. metho.
k Hæc interpretatio Mesue Gal. 7. metho. cõciliat.
l Vide Gal. 6. sim. et hieram eius picram lib. 7. met. & lib. 6. com. p. p. & li. 6. san.

d 5

partes dolent, & aëre [a] frigido, quia tunc sumpta excorticatis sanguinē educit. Vinū autē, vel aqua rosata, vel succus fœniculi quo aloë fuit macerata, oculos lotione terget, visionē acuit, delachrymationē sistit. Datur ab aureo, vno ad drac. duas. Infusa autem ab aureo vno, ad drach. tres. Veruntamē cùm & tardiùs purget aloë, ob id diu ante cibū sumēda: & tā imbecilliter vt eius facultas purgatrix hepar vix trāseat, nisi largior sumatur: cùm deniq; adeò venarum ora patefaciat, vt inde sanguis emanet, his eius incōmodis hac ratione occurrimus. Imprimis tarditatē purgādi aloë ipsi celeramus, si cū aromatibus essentię tenuioris & acribus, vt mace, nuce moscata, cinnamomo, spica nardi, calamo aromatico, cubebis, schœnanto, asaro, mastiche, caryophyllis, portione pari: croco autem portione dimidia, in aquæ sextuplo igni lento, ad aquę eius tertiā, coquantur: aloës vnciæ sex, in libras aquæ singulas: post siccentur in vmbra primùm, deinde in sole. Idē alij similiter efficiunt per aromata sex, quibus cū aloë mistis Galenus hierā picrā componit. Eius enim actionē talia citatiorē reddunt, & prætereà hyssopus, cinnamomū, cassia, & alia plurima. Sunt qui celeritatem purgandi aloë acquirāt, macerātes aqua illa, cui incocta sunt aromata deinde expressum potui dantes: à partibus autem remotis, trahendi potestatem aloë conciliamus, aliis purgantibus valenter (qualia sunt colocynthis, turbith, & similia) mistis: vel in decocto illo aromatum, vel in sero lactis, vel in trochiscis, vel catapotiis, vel in alia medicamenti forma.

Postremò venas aperire desinit aloë, bdellio, aut tragacātho, aut mastiche, aut simili permista. Hæc autē tria eius incōmoda nō modò maiora habet aloë, dictas bonitatis notas egressa: sed prætereà vētrē totū torminibus dolorificis cōturbat vētriculū, & hepar, & viscera alia lædit molesta adeò vacuatione, vt sua virtute illis hærēte, interdum sanguinē quoq; vacuet. Hæmorrhoidibus & sedi eadē maximè nocet. Lotione igitur partes huius impuræ separētur, & quod purius est, aromatū decocto maceretur, & his misceātur quæ ipsam prōptè lubricādo per intestina deturbēt, qualia sunt aqua hordei, cū oleo nucū aut vuarū passarū decoctū aut aqua tepida cū melle. Bdelliū autē & tragacāthū, præter cætera omnē aloën castigant, & emēdant.

Aloë oui albumine dissoluta euadit emplastica, tuncq; sanguinē non ex venis hæmorrhoidibus solus, sed vndecun-

que

a Tuta est frigidis & humidis, sic cis vt biliosis iuuenibus & senibus vsu multo et crebro est noxia. Calido legendū videtur, quia calida sicca calidis siccis corporibus æstate noxia. aph. 34. lib. 2. nisi vacuata. bile plus prosit, quàm lædat calfacto & siccato magis corpore.

Intemperaturæ ventriculi siccæ calidæ, & siccæ frigidæ obest. Gal. li. 6. sani. tuen. & li. 7. meth.

Lib. 5. metho.

que fluentem per ora, vel diuisionem venarum, atque adeò per arteriam apertam sistit: rupto quoque, vel eroso, vel hiante in pulmonibus vase, si liquore idoneo soluta, faucibus diu & sæpe cōtineatur. Sic enim foris quoque vasis sanguine fluentibus admouetur: & si hæmorrhoidibus immodicè fluentibus, similiter soluta adhibetur, adiuuante talē ipsius actionem facultate aloës adstrictoria, & nō minimū sarcotica, cuius gratia præcipuè id à Galeno commēdatur in hæmorrhagia lib. 5. meth. Deuorata verò multa & sæpe, & in hepar, aliasq; partes distributa, calore suo & crassa substantia venas tum hepatis, tum hæmorrhoidas aperit. Lib. 5. simp. Anastomωtica enim sunt: maximè quidem calida, crassa, acria, & mordacia: non minimū tamē calida, crassa, qualis aloë. Quod autem calore & crassitie sanguinem efficit melancholicū magis, id etiā nō parum ad vasorū apertionem facit vi adstrictoria eius leuicula, hoc opus ob imbecillitatē prohibere non potente. Quam rem experientia quoque confirmat. Vsu enim crebro catapotiorum, aloën multam recipientium, hæmorrhoides multis tumere cœperunt: & quibus iam prius aliquoties fluxerant, frequentiùs, & largiùs, & periculosius fluunt. Vt verissimum sit Galeni theorema, nihil sumptum & admotum vires habere easdem, Lib. 3. tēper. sed quædam genere etiam contrarias, alia maioris & minoris tantùm ratione, vt in methodo componendi medic. probauimus. Quod symptoma venarum scilicet apertionē, si aloë facit, per se, vt Mesues velle videtur, aut per humorum acrium vacuationem, qui intestini recti finem mordeant, & calfaciant: quod & medicamentis melanogogis Galenus tribuit Apho. 47. lib. 6. Id quia longiore eget oratione, in præsens omitto. Aloën succotrinam Auicē. & Mesues præferunt, Diosco. & Halyabbas hepaticam.

De myrobalanis, citrinis, nigris, & Indis.

CAP. II.

Myrobalanus, id est, vnguētaria glans. Hæc autem genera quinque Græcis indicta, pomorū aut prunorum generis verius sunt quàm glandium.

De myrobalanorū generibus lege lib.j. nostræ methodi cōpo.med.

** Temperatura & facultas.*

Chrysobalanus Galeni cùm calore digerat, esse nequit myrobalanus citrina de qua vide nostra simplicia.

Myrobalani, citreæ, nigræ, cepulæ, eiusdem arboris fructus quibusdam videntur, vt immaturi sint citreæ, maturi nigræ. Cumque arbor ea his autoribus sit bifera, primi partus sunt citreæ & nigræ, secundi verò cepulæ. Aliis diuersarum arborum fructus videntur, idq; creditur, quòd eorum facultates, & opera variant. Sunt autē etiam hæ medicamenta benigna. Tantùm enim abest, vt purgando vires deiiciant, vt etiam cor, ventriculum, hepar, corpusque reliquum confirment, cogendoq; in vnum roborent: qua re vnica his incommodant, qui sunt obstructionibus obnoxii, has enim excitant. Prætereà medicamentis acribus, & purgando exoluentibus, vt scammonio perfectè corrigendis rectè miscētur: sed huic præsertim citrinæ sunt miscendæ. Id enim contraria, tum substantia, tum qualitate frangit, & purgationem iuuat.

Citrinæ autem colore sunt multùm citrino, in viridem inclinante, graues, quia magnæ, & carne multa densa: si frangitur gummosa, osse exiguo. Cepulæ subnigræ in rubrum inclinantes: quò maiores, eò meliores, carne multa, ob hæc etiam graues, adeò vt aqua mergantur. Indæ sunt nigræ, magnæ, carne densa, graues, tamen exosses. * A' quibus notis quò harum singulæ absunt longiùs, eò sunt deteriores: hæ autem omnes sunt frigidæ primo gradu, siccæ secundo. Siccando enim excrementa partium putrida valenter absumunt, mollesque partes, & laxas durant, & densant, multaq; adstrictione cogūt. Cor, stomachum, reliquumq; ventriculum, & hepar roborāt: quapropter exhilarant, colorem cutis, odorem oris, & sudoris commendāt: corpus floridum & iuuenile diu tuentur, tremori cordis conferunt, hæmorrhoidibus commodant. Purgant ventriculum bile, ab eaq; tertianam, & reliquas febres biliosas & ardorē extinguunt, præsertim citrinæ. Hæ enim præter cæteras sunt cholagogæ: ob id calidis & biliosis naturis salubres.

Eædem omphacio, vel aqua rosarū, vel succo fœniculi maceratæ, confricatæ, oculum tergent, intemperiem eius calidā auferunt. Earum quoq; puluis tenuissimus, per se quidem delachrymationem stringit, oculum ab humore multo laxiorem iuuat: cum mastiche verò, vlcera siccando sanat. Cepulæ verò sunt phlegmagogæ, ventriculum purgant, & roborant, ratio-

nalem

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

nalem animæ partem vegetant, visum [& sensus alios] acuunt: præsertim conditæ, hydropi & febribus diuturnis conducunt. Nigræ melancholiam purgant, & bilem vstam, tremori, tristitiæ, lepræ, quartanæ, & cæteris affectibus melācholicis prosunt, coloremq; cutis viuidum efficiunt. Quia verò dictæ myrobalani omnes obstructionem promptè excitant, in corpore obstructioni opportuno, & villis ventriculi, & intestinorū facilè adhærentes, ceu rugis quibusdam ea exasperant, non dentur obstructioni obnoxiis: aliis verò dentur cum diureticis, vel infusæ sero lactis, vel succo fumariæ, vel cum absinthio, agarico, rhabarbaro, spica nardi. Oleo autē amygdalarum dulciū, vel rosato, vel violato, vel sesamino imbutæ & confricatæ, vel cum amygdalis dulcibus, aut vuis passis, aut harum melle tritæ, vel cum cassia, vel manna, vel tamar Indis, vel violis conditis, vel alio leniente medicamento sumptæ, ventriculum & intestina leniunt, & citò per ea lubricāt, etiam si quibusdam aliter visum est: neq; ampliùs his adhærent, aut rugas inducunt. Hæc verò ipsarum incommoda sic emēdabis, & saporem delicatum acquires. Tritas æstate merges oleo amygdalarum dulcium, confricabis, & lubricas reddes in vmbra, siccabis sole, affusoq; identidem oleo confricabis: idq; triduo cùm feceris, altero deindè triduo aqua saccharata, vel sero lactis parùm saccharato, aliquandiu mersas, in sole iterùm siccabis, affusoq; frequenter eodem liquore confricabis, coges in trochiscos, in vmbra siccabis. Alij ipsarum tritarum partem vnam diebus octo macerant sero lactis caprini, in vase vitreo oris angusti: deindè semel feruefaciunt, manibus confricāt, colant, aqua deindè siccata trochiscos, vel catapotia fingunt. Hisque addunt nonnulli medicamenta purgantia benigna. Hæc vel illa pro scopis & indicationibus variis. Datur citrinarum tritarum puluis à drachmis duabus, ad drachmas quinq;: maceratarū verò expressum, à drachmis quinq;, ad drach. viginti. Indarum & cepularum puluis à drach. duabus, ad drach. quatuor: expressum infusarum à drach. quatuor, ad drachm. decem. Ne sume flante Borea: & his sumptis, piscibus abstine. Veruntamen harum decoctum promptiùs, & valentiùs obstruit, quàm maceratarū expressum. Assæ item ipsæ minùs purgant, potentiùs constipant, & adstringunt, & his magis vstæ. Harum quoquè tritarum puluis quò tenuior, eò vehementiùs adstringit: maceratarum verò expressum, minùs adstringit, omnium maxi-

ma

Castigatio.

Electarium Albaril prius idem habet in Antidotario.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

mè purgat. Ob id eas infundimus, quãdo ſolam vacuationem expetimus. Cepulæ verò conditæ purgãt quidẽ minùs, partes nutritorias roborãt magis: non cõditæ contrà. Cõdiuntur autem vel recẽtes, ſi harũ eſt facultas: vel ſiccæ, ſed induſtria humectatæ. Recentes quidem, denſæ, ſtylo confixæ, poſteà igni lento coctæ, quantum ſufficit: aqua deinde expreſſa, vno die ſuper tabulã ſiccantur, pòſt mulſa biduo macerantur, igni lento percoquuntur, vaſe vitreo reconduntur, poſt ſex menſes vtendæ, ſi verò ſiccæ ſint, aqua ſub ſole dies octo macerentur: deinde in dolio, vel alio vaſe magno vel foſſa in arenis humidis tertio quoq; die mutandis ſecretas, identidem aqua irrigabis, donec tumefiant: reliqua vt priùs perſequere.

Id repetet in Conditis.

De emblicis.

CAP. III.

EMblicæ parum frigent, ſiccant ordine primo, pituita etiã putri ventriculũ purgant eumq; & cerebrũ, neruos, cor, hepar, & partes laxas conſtringendo roborant, ob id tremori cordis conferunt, appetentiã inuitant, vomitũ ſiſtunt, furorẽ & latratus eius cohibent, vim animæ rationalẽ augent, calorem viſcerum inſigniorẽ & inde natam ſitim extingunt. Præſtantiores ſunt magnæ, carnis multæ, denſæ, graues, oſsium paruorum: largius purgant, & rugis ventriculo minus incommodant, ſi aqua in ſole macerentur, donec humectatæ tumefiãt. Poſteà expreſſæ mulſa biduo macerantur, igni lento coquuntur: vbi coctæ refrixerint, mellis albiſsimi parte quarta exceptæ reconduntur: aromatibus quoque, cinnamomo, xylaloë, cardammo, croco, gallia, & ſimilibus nonnulli condiũt. Eæ etiam lacte manè & veſpere mutato, macerantur triduo, ſiccantur vento, & in vmbra, & reconduntur.

Nutritio.

De belliricis.

CAP. IIII.

BEllericæ etiam ſunt benignæ, & roborant: frigidæ primo gradu, ſiccæ ſecundo, cætera emblicis viribus proximæ. Optimæ ſunt magnæ, multa & denſa carne, graues.

De Rhabarbaro.

CAP. V.

* RRabarbarum etiam clemens, & excellens eſt medicamentum, multas dotes medicamento purganti maximè expetitas complexum. Calidum ſiccũ ordine ſecundo potiùs,

**Rhabarbarum, hoc à rha pontico veterum diuerſa res eſt, priſcis in cognita. Paulo tamẽ in podagris adhibetur.*

Mistum rhaponticum ex terreo frigido adstringente constat: acrem quoque & calidam substantiam vbi multum est mansum, ostendit, tenuem eius substantiã & aëream raritas & leuitas ostendunt Gale.

Rheo suo veteres Graeci vim purgatricẽ nõ adscripserunt. Rheon hepaticis, nephriticis torminibus, lieni, pectori, vesicæ vitijs, vẽtriculi dolori, imbecillitati, & inflatiõi salubre

tiùs, quàm primo, substantia duplici cõstat, vna aquea, terrea, adstringente, corpus dante, profunda: altera aërea, & ignea (à qua rarum efficitur) superficiaria, quæ suam terreã, essentiam adurendo amarum effecit, & purgatorium, & obstructa liberans. Has autẽ substantias macerando separamus, vt calida & purgatrix in humorẽ transferatur, terrea verò adstringens remaneat. Bilem verò pituitamq; illa vacuat, præcipuè à ventriculo & hepate, & inde sanguinem purgat, obstructiones liberat, & affectus inde natos sanat, icterum, hydropen, splenis tumorem, febres putridas, etiam diuturnas, dolorem hypochondriorum punctorium. Hac verò hæmorrhagiã pulmonũ, vel aliarum partium sistit: ex casu quoq; ictu contusa, rupta, fracta, interna, & externa sanat, si eius drachmas vnà cũ *mumiæ granis duobus, & rubiæ tinctorum grano vno & dimidio, & vino austero bibatur. Oleum quoq; eius cõtusis & contractis musculis vtiliter illinitur: singultum itẽ & dysenteriam sanat, præcipuè assum, & cum succo plantaginis & pauco vino austero potum. Rhabarbarum quoddã est Indicũ, alterũ Barbarum generis nomine appellatum, tertium Turchicũ, omnium ignobilissimum, vt Indicũ est præstantissimũ, præsertim si recens est, & subnigrum, in rubrum inclinans: si rarum, tamen graue, si fractum ex rufo & glauco, alternat: si mansum, vel aliquo liquore solutum, croci modo tingit. Indigenæ ipsum dies quinq; aqua macerant, qua siccata, trochiscos fingunt regibus. Reliquum verò etiam siccatũ, sed iam exanimatum, & vi purgatrice tota, aut propè tota priuatum, venale ad nos transmittunt. Hoc autem est densum, valenter adstringens, croci colore non inficit, confractum intus nigricat, amissa colorum dicta varietate. Innoxium est rhabarbarum, omni tempore tutò datur, omni est ætati salubre, atque adeò pue-

Diosc. Alias quoque vires suo rheo tribuũt Dioscori. & Gale. de quibus hîc non putaui dicẽdũ.

**Mumiæ et rubiæ nõ ita valẽtiũ medicamentorum mensura hic est parcior, vt mendi suspicio sit, præsertim cum Auicẽ. (quẽ Mes. passim est sequut⁹) rubiæ drachmam vnã rhabarbaro misceat, ca. de rubia, & lib. 3. in curãdo abscessu calido hepatis.*

Rha ex locis supra Bosphorum, seu supra Pontum afferebatur, ex India nullum. Rhaponticum simile costo nigro, sed minus & paulò ruffius Plin. vel centaurio magno, sed minus nigro colore, crocum dum manditur, aliquo pacto referente Dioscorid.

*Spicæ veræ radix afferri cœpta ex India, misceri tutò potest, si vires eius spectes in Gal. etiã si rhabarbarum illis parũ egeat. Quibus affectibus cõuenit rhabarbarũ infusum, Tritum. Assum. Vstum. Potest igitur coqui rhabarbarum, nihil tamen nimis: coquendo autem vis in liquorem abit purgatoria.

† Tres in Mesuæ legendum puto, nec tam stupidus fuit, vt ad drachmas decem daret, vt omnes eius codices habẽt. Quæ mensura si Mesuæ placuisset, à drach. sex, septem, vel circiter, ad drach. decẽ scripsisset, nõ à drachma vna & dimidia, interuallo scilicet inter hæc immodico, nec Mesuæ consueto. vt cæteras doses intuenti apparet: triti drachm. quatuor multæ sunt.

ris & prægnantibus. Efficaciùs autem agit sumptum ex sero lactis, præsertim caprini: aqua quoq; intybi & apij, vel plantaginis cocta, & colata maceratũ idq; omninò cum *spica nardi, actionem eius imprimis iuuante, expressumq;. Quod si ad liberandas obstructiones propinandum est, vini albi, puri, & odori, modicum macerãdo admisceatur, expressumq; eius tũc sumatur, & cùm detersione ac purgatione opus est. Quòd si post purgationem viscera adstringẽdo roborari volumus, puluis eius triti datur: si adstrictio maior expetitur, assum datur: si maxima, vstum.

Rhabarbarum legitimum & integrum, aliquãdiu teri coquiq; viribus integris potest, rariori autem & laxiori vehemẽs contritio & coctio virtutem resoluit.

Datur expressum à sesquidrachma ad drach. †tres: tritum verò, à drachma vna ad drach. quatuor. Annos tres aut quatuor integrum incorruptumq́ue seruatur, si cera sola, vel cera cum terebinthina liquata circumlinatur, aut melle albo, aut psyllio, aut milio mergatur.

Cùm alia res sit rhabarbarum Mesuæ à rheo veterum, etiam Manardo medicorum ætatis nostræ doctißimo: mirum mihi est, cur ex Dioscor. Plin. Gal. rheo seu rechomate testimonia contra Mesuæ rhabarbarum opponat.

De Caßia fistula.

CAP. VI.

CAssia fistula *calido frigido temperata, nisi quòd paulò est calidior, humida primo gradu, clementer & innoxiè à ventriculo bilem & pituitam purgat leniendo, febribus inde ortis confert, sanguinem hac ratione puriorem reddit, ac eius sanguinis, & bilis flauæ acrimoniam frangit, resoluit thoracis

*Caßia syrinx, id est, fistula Græcorũ, est quã hodiè caßiã ligneam vocant, aut verius quod de cinnamomo venditant. Caßia verò hæc nigra, & cathartica, est Arabibus inuenta: pulchrè Actuario descripta, salubris sanis, & ægris, ad aluum clemẽter lenienta:

& pul

& pulmonis, & asperæ arteriæ phlegmonas, easque partes lenit ipsa morsus expers, sitim sedat, præsertim sumpta cum succo intybi, vel cichorij, vel solani arte depurato. Intemperiem denique renum calidam mitigat, cum diureticis sumpta, & glycyrrhizæ decocto, ob idque calculum in his gigni prohibet. Deligenda est fistula insigni, plena, ob id graui, splendente foris ac etiam in pulpa pingui, quæ recens sumenda est potiùs quàm vasis seruata: si autem viscera sunt ficciora, cassiæ lubricitas augenda est oleo amygdalarum dulcium: si debilia & lubrica sint, minuenda myrobalanis vel rhabarbaro, vel aqua cum mastiche cocta, vel spica addita: si ad vias vrinarias ferri eam volumus, vretica misceantur. Quoniam verò tardiùs & imbecilliùs purgat, acre aliquid (quale thymum, hyssopum) actionem eius intendens misceatur, aut potiùs aliquid medicamentorum valenter purgantium: efficaciusq; purgat hæc, si ex sero lactis propinetur. Tam est benignum & innoxium hoc medicamentum, vt omni ætati, & ipsis etiam pueris & prægnantibus tutò sumatur.

dum quouis tempore tutò sumitur, etiam initio epularum, aut paulò ante cœnã. Saccharo recẽs condita Italis affertur ad eosdẽ vsus, nondũ Gallis. Vires seminis quàm pulpæ internæ maiores Manardus tribuit, Musa negat, ego periculũ nondum feci.

Huius dosim Mesues omisit, quod sit medicamentum tutissimum: hodie datur, cortice, membranis, & seminibus per cribrum purgata, ab Vncia dimidia ad sescunciam, Vel drach. decem mane Vel ante cœnam: sed paulò ante pastus duos tres proximos, etiam drachmis duabus tribus, quatuor datur his, quibus est aluus natura pigrior. In quem Vsum quibusdam iucundius est pulpam lata culteli cuspide exceptam, deuorare. Conditam sacchar o ab indigenis dum recens est, ostendunt Veneti, & Lusitani. Quam autem Vim purgatoriam tribuit Manardus semini ipsius, maiorem scilicet, quàm pulpæ ipsi, non recipiendam confirmat Musa suo multiplici experimento. Cortex Verò huius ad menses mouendos, aut partum iuuandum inefficacior est multò, quàm cassiæ aromaticæ: de qua nos in simplicibus.

De Tamar Indis.

CAP. VII.

TAmar Indi dactyli sunt acidi, fructus palmæ syluestris Indicæ: medicamentum quoque excellens ac innocens,

Tamar Barbaris est da-

e

ctylus vt sunt Tamarindi palmæ cuiusdã syluestris in India fructus semine proximo caßiæ. Res etiam noua est, priscis indicta. †Tertio, Auer. De his multa in nostris simplicibus.

frigidum siccum ordine† secundo. Ob id humorum acrimoniam reprimit, bilem purgat, eiusque & sanguinis feruorem furoremq; compescit, febres acutas lenitione egentes & icterum sanat: sitim ac omnem ventriculi hepatisq; ardorem extinguit, vomitum sistit. Præcellunt subnigri, splendentes, teneri, villis seu radicibus quibusdam permisti, recẽtes, pingues, dulcacidi, synceri. Adulterantur carne prunorum, sed obscura nigredo dolum detegit: prætereà humiditas largior & prunorum tum odor, tum sapor. Quidam siccos vino puro humectant, vt recentes videantur. Ne ventriculum frigidum lædãt, cauetur mistis hunc roborantibus, spica nardi, mace, mastiche, succo absinthij, fœniculi, apij intybi, cichorij agrestis. Actionẽ verò eorũ imbecillam intendit, serũ lactis caprini, vel succus fumariæ, lupíve salictarij. Macerantur autem sextuplo prædictorum liquorum, vel aliorum simplicium, aut compositorum, vt triplicis granati: deinde manibus fricantur, pòst semel feruefiunt: postremò colantur, donec potio sit liquida & clara, præsertim quando flammeum calorem citiùs extinguere libet: quando etiam rosæ, santala præcipuè, citrea, spodium simul cum his macerata, vt potentiùs refrigerent. Non colati quoque dantur, quando potentiùs ardor ille extinguẽdus est. Addunt quidam prunorum par pondus. Mediocriter coqui (viribus seruatis) possunt, si opus est, quas tamẽ immodica coctio adimit. Ob id verò, quòd imbecilliter purgant, ab vnciis duabus ad quinque propinantur. Annos tres seruantur in vase vitreato benè obstructo, & in locum purum & perflatilem seposito, nisi externus vel calor vel humor putredinis initium ipsis attulerit.

De Manna. CAP. VIII.

Galeni est mel aërium seu roridũ.

MEl est ros frigore noctis æstiuæ concretus, ex halitibus à terra & aquis Solis calore sublatis æstate, id est, die calido sicco, ac deinde exactè tenuatis & coctis. Manna est ros ex vapore elato, & cocto in aëre temperato, fœcundo, lætis aspectibus cadens super quasdam plantas & lapides, à quibus duæ ipsius differentiæ statuuntur. Quæ enim lapidibus incidit, guttarum aut seminis modo coagulatur: quæ si recens, dulcis, alba, aut saltem subcitrina, est melior: mala verò, antiqua, fusca, cœnosa. Quæ plantis, harum tum facultatem aliquam assumit, tum foliis & floribus est permista, neque id nimis:

mis:quæ si præterea recens est,& subalbida,est melior. Temperata est, aut paulò calidior, guttur, thoracem, ventriculum lenit,terget,bilem clementer purgat,sitim sedat. Adulteratur saccharo,& folliculis sennæ: sed hæc tempore maturari eget, dumque mollescit,& liquescit,dolum prodit. Quoniam verò imbecilliter vacuat,præsertim cruda (cocta enim citiùs agit) thymo & hyssopo,vel alio, vis eius vt casiæ intenditur. Valentibus autem medicamẽtis mista, eorum actionem reddit meliorẽ, cùm suo dulci sapore illa naturæ magis familiaria reddat. Ob id eam Galenus † scammonio miscuit,quod à posterioribus est laudatum:alij deinde turbith,alij aliis. Datur à drach. sex ad drachmas quindecim:annum seruatur.

Calida humida primo gradu Auerroi.

† Mel, rem mannæ congenerem miscuit Gale. vbi autem mannã non legi, nisi in libris falsò illi adscriptis.

De sero lactis.

CAP. IX.

SErum lactis calidum siccum gradu primo vsque ad secundum lauat,tenuat,nitrosa sua substantia obstructa aperit, terget,purgat clementer,& sine morsu bilem flauam & vstos humores:ob hæc maniæ, melancholiæ, impetigini, pruritui, lepræ,vlceribus malignis,& cæteris cutis vitiis, morbis omnibus obstructiones sequentibus, vt hydropi, ictero, febribus à bile putridis,lienis tumori,serum optimum est lactis caprarũ nimirùm nigrarum,bonis pabulis nutritarum,recens fœtarũ, recens,iucundi odoris & saporis, & sui non alieni, non corruptum: secundum in bonitate est bouinum. Eo ferè medicamenta alia maceramus,est innoxium: sed cùm sit imbecillum ad purgandum, cum melle & lupi salictarij germinibus, vel floribus,sanguinem potentiùs purgat, bile flaua & humorib. adustis:prætereà cum myrobalanis , rhabarbaro,tamar Indis, casia fistulari,fumariæ succo,aut semine rosarum, aut violarum succo. Cum myrobalanis,cepulis,hyssopo,thymo,agarico,bilem & pituitam vacuat. Cum myroba. Indis,epithymo, polypodio,melancholiam,& alios humores vstos. Cum asaro, iride,aquas serosas educit,addita semper spica ipsius actionem intendente:sed cum cichorio agresti,intybo, cassutha, lingua arietis,volubili,spica,rhabarbaro,absinthio, eupatorio, asaro, fumaria,apio,fœniculo,amygdalis amaris,scolopendrio,seminibus quatuor,& aliis etiam diureticis,obstructiones potẽtiùs aperit. Fit autem ex lacte ebutyrato, seu à quo est pingue innatans secretum,quando lubricitatis causam ex partibus ex-

Particeps caloris libr.3. alim. frigidũ autẽ & humidũ lib. 4. simplic. ca.16.

Vim subducẽdi aluum sero lactis tribuit Dio sco. & Gal. in alimen. & simp.

Hæc ei etiã tribuit Dio.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

Hemina Diosc. sextario vno, pueris: duobus viris, Paulus.

cretoriis auferre volumus: ex lacte non ebutyrato, cum partes eas lenire magis & lubricare studium est. Datur ab vnciis sex ad libram vnam.

De Rosis.

CAP. X.

Ruber signũ inseparabile est formæ rosarum rubrarum manentis, non causa.

Vnguẽtum rosatũ soluit aluum Diosc.

Experimur rosas bilẽ et aquas purgare, etiãsi veteres id tacuerint.

Rosæ partes Plin. folia, flores, pars lutea, caput foliorũ partes candidæ vngues dicũtur. florũ semẽ capillus, sũt partes capitis, caput, calix

Incarnatæ vulgò dictæ ambarũ ceu mediæ odoratißi. & purgantißimæ sunt initio. Damascenas albißimas purgatißi. scribit Manard.

ROsa est frigida primo gradu, sicca secundo, ex substantiis diuersis etiam separabilibus composita: aquea quidẽ mediocri & terrea, adstringente, materiam ei multam præbente: aërea verò dulci & aromatica: ignea deniq; tenui, à qua est amaritudo, rubor, perfectio, & forma. Igneæ tamen substantiæ vis, quæ ruborem & speciem impreßit, valentior fuit, quàm quæ amaritudinem. Ob id hæc sola siccatione perditur, illis adhuc permanentibus: quæ si perierint, non magis rosa fuerit, quàm homo mortuus est homo: recentes tamen sunt amaræ magis: quàm adstringentes. Ob eamq; amaritudinem rosæ recentes succo præsertim purgant: siccatæ verò resoluta caliditate amaritudinem excitante, substantiam stypticam & constipantem ostendunt. Succus autem rosarum calidus est propè ad primum gradũ, quia est à substãtia terrestri & frigida secretus: purgat, resoluit, aperit, terget. Sicca verò rosa est frigidior, & magis styptica, & ea magis, quæ nõ fuit perfecta: & alba magis quàm rubra. Rosa præterea resoluit, intemperies calidas extinguit, partes cogendo & constipando roborat: id autem semine & pilis in calicis medio inuẽtis maximè. Cùm autem rosæ sint rubræ, & albæ, & ambæ foliorum multorum vel paucorum, crisporum vel planorum: in vtroque genere est præstantior, cui color genuinus est perfectior, & folia adsunt pauca & plana. Albæ nihil aut minimùm purgant, potentiùs adstringunt & roborãt, quàm rubræ. Succus completarum est melior, idemq; & aqua, in qua ipsæ recentes & perfectæ sunt maceratæ: purgat bile flaua sanguinem venarum & arteriarũ: confert ictero, quia obstructiones ventriculi & hepatis aperit & expurgat. Cor, ventriculum, hepar roborat, cordis tremorẽ sanat, vacuata eius causa. Febribus biliosis confert. Easdẽ partes roborat oleum rosatum & aqua sublimando ex rosis educta. Cogendo substantiam ipsarum laxam, facultatem reten-

tri

tricem roborant,inflammationem omnem extingũt, & ab ea dolorem ſedant,ſomnum conciliant: coryzam tamen & ſternutationem excitant,catarrhis obſunt: vuam ſtringũt, & guttur,& roborant ea,crapulam auferunt. Roſa cùm ſit medicamentũ benignum,ſed ad purgandum imbecillum, adminiculis quibuſdam eget,vt ſero lactis,melle: ſucci enim roſarũ vncia vna cũ ſeri lactis vnciis duabus,aut tribus,& pauca ſpica, cõmodè vacuat:foliorũ quoq; ſero lactis infuſorũ, cũ pauco melle expreſſum,ſine moleſtia purgat. Syrupus quoq; ex ſucco roſarũ,& roſis ipſis eſt clemẽter purgatorius. Oleũ verò roſatum valentium medicamentorũ, vt ſcammonij euphorbij, acrimoniam potu obtũdit,& noxam à ſiccitate myrobalanorum corrigit: vt oleum violatum,amygdalarũ dulcium, ſeſaminum,omphacinum. Roſæ melle conditæ tergent,purgant, roborant:ſaccharo autem,minùs tergent,magis roborant, & adſtringunt. Aqua cui infuſæ ſunt roſæ,mundum facit,terget, purgat:per ſublimationem verò facta,multùm roborat, non purgat:quia ſubtilis eius caliditas igni eſt diſſoluta. Acetũ roſatum inflammationes omnes ſedat, incìdit, purgat, roborat. Roſæ,præſertim recentes,coctionem nullam ſuſtinent: facultas enim earum tergens & purgatoria,mox igni reſoluitur,remanet adſtringẽs iam manifeſtior. Succus autem earum mediocriter coquendo fit tenuior,& potentiùs terget. Oleũ præſertim omphacinum cum roſis imperfectis inſolatum, valentiùs refrigerat,& adſtringit. Oleũ verò dulce ex maturis oliuis expreſſum, vel ſeſaminum cum roſis perfectis inſolatum, potentiùs reſoluit. Datur roſarum ſuccus ab vncia vna ad vncias duas: ſyrupus autem cum ſucco earum factus, ab vnciis duabus ad vncias quinque.

Mel roſatũ.

De Violis. CAP. XI.

VIola recens, eſt frigida, humida ordine primo : ſiccata, minùs tum frigida,tum humida. In recente enim excrementoſa,in ſuperficie humiditas purgatrix lubricando caliditatem obtundit,perfectionis ipſius,& formæ cauſam. Hęc autem ſiccando reſoluta cùm eſt,caliditas priùs obruta emicat,& ab ea ſapor amarus,fitq; trahendo purgatrix. Viola recens refrigerat,narcoticorũ ritu dolores calidos ſedat,inflammationes omnes extinguit,aſperam arteriam & thoracẽ lenit, & purgat bilem flauam, & ab ea calorem extinguit, & ce-

Multiplex recentiũ infuſum purgat, & eo magis ſemẽ.

phalalgiam à cauſa calida:ſomniferæ ſunt, conferunt vuæ, cynanchæ: præter cætera verò pleuritidi, & cæteris tumoribus thoracicis: phlegmonem hepatis, obſtructionem eius ſiccam, icterum, valde iuuant, & febres ſymptomaticas ſeu inflammatorias: ſitim ſedãt, ſed coryzam excitant. Melior eſt viola matutina, cuius virtutem neque ſolis calor reſoluit, neque pluuia diſsipauit. Cùm imbecilliter purgent, additur à quibuſdam violarum parti dimidium turbith, ab aliis ſcammonium, & fin guntur trochiſci. Violæ & oleum violatum, vt medicamentorum vehementiam obtundant, ipſis adduntur, ſuccus violarum, & ſyrupus leniendo ſoluit. Violæ melle conditæ magis tergent, minùs refrigerant: cum ſaccharo contrà. Nec violæ, nec harum ſuccus, multam coctionem ſuſtinent. Acetum violatum, febrium ardorem mirè ſedat. Oleum ſit omphacinum, aut amygdalinum, ex quo oleum violatum fiet. Dantur potu expreſſo ab vnciis quatuor, ad vncias octo. Succus ab vncia vna, ad vncias duas. Syrupus violatus ab vnciis duabus, vſque ad vnc. quatuor. Conditum violarum, ab vnc. vna & ſemiſſe ad vncias tres.

De abſinthio. CAP. XII.

Abſinthium Ponticũ. ſeu Cappadocũ Dioſcor. & Gale. dicitur. Meſuæ Romanum, vt in noſtris ſimp. probauimus.

†Tertio Galen.

Chalagogã vim Dioſc. etiã & Galen. tribuũt.

ABſinthium cũ ſit multiplex, Romanũ eligimus, foliis albis, læuibus, & planis, nõ aſperis odore iucũdo, abſinthiũ marinum nihil imitante, lectũ in terra libera, calidum ordine primo, ſiccũ† ſecundo, in quoto etiam calet flos. Conſtat ſubſtantia duplici, vna calida, amara, nitroſa, purgante, obſtructa liberante: altera terrea ſtyptica, partes cogendo roborãte, largiore præſertim ſiccatũ. Cùm autẽ ſubſtantia eius calida ſit ſuperficiaria vbi ſumptũ eſt abſinthiũ, ab ea prior fit actio: à terrea ſtyptica poſterior, per quam comprimendo ventrẽ ſoluere nonnulli malè ſunt opinati. Bilem enim flauam, & aquas à ventriculo inteſtinis, hepate, venis, vacuat etiam interdũ per vrinas. Pituitam verò aut nõ vacuat, aut maximè paucã, licet phlegmagogũ quoq; ipſum Auenzoar cenſuerit. Abſinthium à putredine vindicat, præcipuè potu quotidiano vnciæ vnius, vel duarũ, vini aut aquæ, cui infuſum vel incoctum fuerit, vel aquæ ex eo ſublimatæ. Siccum idem pãnis interpoſitũ à tineis & vermibus vindicat, & tutos reddit. Partibus attritis, aut contuſis præcipuè cum melle aut vino, & pauco cymino calfactum, & appoſitũ mirè confert. Si vino itẽ, aut aqua, aut oleo, cui

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

cui absinthium, radix cucumeris agrestis incocta fuerint, spongia mersa & expressa temporibus alligatur, hemicraniā sanat. Auris quoq; suffita vino aut aqua, cui incoctū sit absinthium, dolore, tinnitu, surditate liberatur. Acetū item autē aut vinum cui incoctum sit absinthium, cum cortice citri, oris fœtorem à gingiuarum & dentium, vel materiarum in ventriculo, putredine emendat. Idem præstat aqua eius distillata. Succus absinthij cū nucleis persicorum, vermes aurium, & aliarum partium enecat, & educit: sed maximè hoc electuario lumbricos enecat, absinthij vnciæ duæ euphorbij drachma vna & dimidia, cornu cerui vsti vnc. dimidia, mellis quantum sufficit. Ex absinthio, fumaria, pasśis vuis purgatis, myrobalanis citreis, potio fit commoda contra pruritum & scabiem. Absinthium vētriculum & hepar roborat, appetentiam excitat, obstructiones tollit, & inde natos affectus, vt icterum, hydropem: febribus putridis etiam diuturnis confert. Absinthium innocenter sumitur, succo tamen lædit ventriculum ob nitrosum saporem. Quia autem imbecilliter soluit, rosæ fumaria, serum lactis, spica vuæ passæ purgatæ, illi miscentur, vt meliùs & tutiùs purget. Colligitur vere, & succus ex eo, vere medio præsertim: extractus, sole vel calidis cineribus in vase vitreo siccatur, vt aloë, aqua ex eo vt rosis & aliis sublimando destillatur eodem vere: flos verò æstatis principio legendus: mediocrem sustinet decoctionem. Absinthij decoctum vel infusum bibitur ab vnc. quinq;, ad vnc. octo: succus à drach. tribus, ad drac. quatuor: puluis à drach. duabus, ad drach. tres.

Capitis dolorem facit Dioscor.

Destillanda calore vaporis aquæ feruentis vt odorem, saporem, vires retineat, nō ignis primò.

Semen drach. sex cum marinæ aquæ sextario purgationis gratia antiquos dedisse, testatur Plinius. Dioscoridi thoracem purgat cum iride, & icterum, inappetentiámque sanat.

De Stœchade.

CAPVT XIII.

STœchas laudatior Arabica, * est herba foliis tenuibus, oblongis, stipite gracili, cinericio, cubitali, flore spicarum siliginis æmulo, breuiore, sine semine, calida recessū primo, sicca secundo: duabus constans substantiis, vna terrea, frigida, styptica, & ea pauca: altera ignea, tenui, modicè amara, acri multùm: tenuat, terget, purgat, resoluit, aperit hæpatis & lienis, & aliorum viscerum obstructa: sa-

**Est etiam Gallica ex insulis Stœchadibus ad Massiliam, Græcis laudata, facultate tamen purgatricæ ab his omiss-*

Tenuat, terget, obstructa aperit, menses ciet: viscera omnia et corpus reliquū roborat, thoracis dolores & alios affectus leuat hyssopi modo Plin. Gal.

putredinem prohibet, omnes internas partium intemperies, præsertim cū materia, corrigit cerebrū, neruos, cor, & alia viscera partesq; omnes internas vi pauca adstringēte roborat, Purgat autē bilē atram & pituitā etiā ex cerebro, neruis & sensuū instrumētis, easq; partes roborat: omnibus frigidis affectibus est salubre, fotu, lauacro, potu. Oleū quoq; stœchados cerebrū, & neruos calfaciendo, ceu vitā illis restituit. Sumpta stœchas cū scilla vel aceto scillite, epilepsiam & vertiginē iuuat. Cū lapide Cyaneo, aut sale Indo, aut aliis valētibus, cōfert melancholicis affectibus, quibus timor & mœror comes adest. Cum succo autē buglossi, aut pomorum dulcium affectus cordis melancholicos iuuat, dolorē neruorum, iuncturarū musculorū, sedat, quouis modo adhibita: suffitu nariū obstructionē expedit. Syrupo, vel alia forma stœchas sumpta, quartanis, & reliquis diuturnis febribus, præsertim pituitosis, succurrit. Calidis siccis, biliosis, pręsertim quibus multa bilis flaua in ventriculo redundat, est noxia, quia turbat ventriculum, & sitim, vomitū, ardorem molestū excitat. Quia imbecilliter purgat, ipsi additur pars sexta salis, & salis gēmæ: additur & myrobalanus nigra aut cepula, vt valentior eius fiat actio: & scilla præcipuè in capitis affectibus: itē sero lactis macerata, vel cocta, fit potētior: cū vuis autem passis purgatis succo pomorum dulcium cocta, innocentior. Oleū vetus cū stœchade & pauca spica factum, est efficax. Pars stœchados potior est flos, paucam decoctionem sustinens: longiorem verò eius folia floribus: ignobiliora. Potatur stœchados decoctum ab vnciis quinque, ad vncias septem: puluis autem à drach. tribus, ad drach. quinque.

De Fumaria.

CAPVT XIIII.

Auic. frig. ꝑ gra. Amara acris, acerba, purgatrix, Gal. Cholagoga etiā Pli. vretica. Diosc. & Gal.

FVmaria in superficie calida est, in profundo frigidior, nō absolutè frigida cum quibusdam, sicca ordine secūdo. Ab illa autē substantia calida (quæ semini maior inest) est amara & subacris, purgatoria attenuans, penetrās, obstructa aperiēs. A frigida autem styptica constringendo, ventriculum, hepar, & cætera viscera laxiora & molliora roborat. Quapropter ad actionem nullo externo eget auxilio, cùm per se purget ac roboret. Purgat verò bilem & vstos humores, etiam ex venis: clarum ob id & purum sanguinem efficit. Ob id mirè prodest morbis omnibus, hos humores sequentibus lepræ, scabiei, pruritui, impetigini, serpigini, & similibus cutis vitiis. Quia

item

item obſtructa liberat, morbos omnes indè natos ſanat, vt febres bilioſas putridas. Herba eſt innocens, quia tamen magna vbiq; copia luxuriat, vileſcit. Flore eſt nunc ſubalbo, cinericio nunc, nunc pallido, violaceo. Optima eſt viridis, tenera, foliis teneris, planis, non criſpis, flore ſubuiolaceo. Herba & ſuccus eius initio veris ſunt efficaciſsima, ſemen veris exitu. Quoniã verò imbecillius purgat, fortior euadet cum myrobalanis, ſena, ſero lactis, paſsis vuis ſemine carentibus, melle ex his paſsis. Succus extrahitur vt ſuccus abſinthij, in vaſe vitreo diu ſeruari poteſt, oleo ſuperfuſos ſuccus *datur ab vncia dimidia, ad vncias duas: puluis à drachmis tribus, ad drach. quinque: decoctum ab vnc. decem, ad vnc. quindecim.

Aëtius tutò dari febriẽtibus ait. Lachrymas quoque educit fumi modo, vnde illi nomẽ sed viſum acuit.

**Avic. dat ad vncias octo: alij etiã ad plures innoxiè propinant.*

De eupatorio.

CAPVT XV.

EVpatorium † herba eſt cubitalis, eximiæ amaritudinis, foliis, centaurij parui, viridibus, aſperis, inciſis: caule tenui, quæ ſiccata flaueſcit, floribus ſubluteis oblongis. Quibuſdam herba pulicum dicta, ob lentorem ei adhærentem, calida eſt gradu primo, ſicca ſecundo: duplici quoque cõſtans ſubſtantia calida tenui, qua bilem & pituitam facilè purgat, tenuat, incidit, terget, expurgat, putredinem prohibet, reſoluit ſine attractione, obſtructiones tollit, & morbos ab his natos ſanat, febribus diuturnis mirè ſubuenit. Altera eſt terrea adſtringens, qua ventriculum, hepar, & cætera viſcera cogendo roborat. Cum ſero lactis efficaciùs purgat, per ſe enim eſt imbecillum. Herba colligitur, ſuccus exprimitur, vt ex abſinthio fine veris. Decoctum eius datur ab vnc. quatuor, ad vnc. ſex, puluis à drach. duabus, ad drach. tres. Eius penuriâ abſinthij & aſari ana pondus dimidium.

†Nec eupatoriũ vulgare, folio cãnabis, nec verũ, agrimonia dicta, eſt ſed conyzæ ſpecies videtur intelligi.

Cum Meſues diuerſum à Græcorũ eupatorium pingat, huius vires ex Græcorum eupatorio non ſunt expendendæ.

De epithymo.

CAPVT XVI.

EPithymum thymo, thymbræ, cuidã ſpeciei origani, ſupercreſcit caſſuthæ modo: duplex id eſt, Creticũ, idemq; præſtantius, præcipuè capitulis florulentis, ſubrufum, acre etiã odoratu abſolutum, graue. Alterum Syriacum, minùs rufum, ignobilius, vt etiã pallidum & ſubcitrinum, calidum ſiccum ſecundo. Duplici ſubſtãtia compoſitum, terrea pauca, parùm

adstringente, & ignea acri, melancholiam præter cætera, tanquã prærogatiua quadã, facile & citra molestiã purgante (ac etiam pituitæ aliquid quorundam sententia. Humores quoque adustos paulo videtur vacuare, sed falsò, non enim eos ab hoc vacuari inueni) ob id affectus melancholicos potisimùm capitis melancholiam, epilepsiam, desipientiam, timorem, vertiginem, cephalalgiã melancholicam: syncopem quoque cardiacam, cordis tremorem, & affectus alios cordis melancholicos. Obstructionem lienis & morbos inde ortos sanat, & melancholiam hypochondriacam, obstructiones renum, cancrũ, lepram, vlcera nigra, quartanã, vsu multo sanat, nam tenuat, resoluit, obstructiones aperit, viscera roborat. In calidis & siccis naturis non vtendum: quia calorem immodicè auget, ac inde sitim excitat. Imbecillius & tardius purgat, nisi largiùs sumatur, aut cum myrob. Indis, aut pauco elleboro nigro, aut mulsa, cum pauco sale, aut vuarum passarum decocto, cum sale præsertim gemmeo, vel Indo, vel Naphthico, aut sero lactis caprini, vel pipere aliquo, zingibere, vel alio acri: sic enim citò ac facilè purgat. Sumendum autem omnino est, vel cum oleo amygdalarum dulcium, vel decocto vuarum passarum purgatarum, vt leniendo aluum magis subducat, & ne substantia nitrosa partes lędat quas permeat, Parum diu coqui sustinet. Datur decocto à drach. quinque ad drach. viginti: puluere à drach. tribus ad drachmas septem: cauendo æstatem.

Epithymum Arabum velut cassuta thymi est, vt etiam hyssopi, satureiæ & sampsuchi sæpe vidi. Quod sine radice Plin. ait, à Græcorum epithymo re & viribus est diuersum Manardus caput hoc loco interserit de tymbra seu satureïa, quod non habent exemplaria nostra, multáque idem in plerisque notat, quæ desideramus.

De Thymo.

CAPVT XVII.

THymus quibusdam hyssopus hortensis videtur, aliis origani species. Planta est multis caulibus, gracilibus, semicubitum altis: foliis origani, minoribus, in summo minutis in capitula quædam subpurpurea coëuntibus. Flore calaminthes in rubrum inclinante, cui epithymum innascitur.

Cali

Calidus ſiccus receſſu ſecundo, aut potiùs tertio cum Galeno. Calfacit, tenuat, incidit, reſoluit, obſtructa aperit, flatus etiam craſſos diſsipat. Pituitam clementer educit, & vt † quibuſdam placet, etiam melancholiam ſed imbecilliter & cum ſale gemmeo vel Indo. Illam verò pituitam etiam craſſam & lentã, potiſsimum à thoracis partibus & reſpiratoriis euocat, & à cerebro. Ob id harum partium & neruorum affectibus frigidis & pituitoſis mirè ſuccurrit, vt aſthmati, tuſsi, dolentibus à frigido pulmonibus, præſertim ex ipſo ſyrupus, vel decoctum, vel oleum ex eius flore incoctis factum: quod etiam viſum acuit, & ſanitatem conſeruat. Partes neruoſas calore ſuo roborat. Suffitu autem dolorem auris & tinnitum flatuoſum ſanat. Saluberrimus eſt ſenibus, & contra hyemis frigidæ humidæ iniuriam: appetentiam excitat, coctionem iuuat, cũ nitro & melle lumbricos necat, menſes ac vrinas mouet, rigori febrili prodeſt. Caliditas eius vehemens aliorum miſtione obtunditur, ſiue coquatur cum paſsis vuis, ſiue aceto infundatur, ſiue mulſæ cum pauco ſale gemmeo, purgationem eius augente. Decocto eius mannæ drachmæ ſeptem diſſolutæ, clementer & quantum ſatis eſt, ſubducunt. Coctionem & trituram mediocrem ſuſtinet. Quod ſi tenuius pulueretur, penetrat magis, & vrinas largiores mouet, deiectionem verò minorem. Datur decocto à drach. quinq; ad drach. decẽ: puluere autem à drachmis duabus ad drachmas quatuor.

Galeno lege, non cum quibuſdam exemplaribus Dioſco. apud quem nulla eſt graduũ definitio. Gal. autem thymum calidũ ſiccũ ordine tertio ſcribit libro 6. ſimpl. & capita reliquarum virium latius hîc explicatarum addit.

† Cum ſale & aceto pituitam per aluum purgat Dioſco.

De Hyſſopo.

CAP. XVIII.

HYſſopus duplex, hortenſis & montanus: ille ſemicubitalis, caulibus & ramis paucioribus, quàm thymus: foliis thymi, ſed maioribus: flore purpureo: hîc breuior & foliis minoribus. Hyſſopus eſt calidus ſiccus ordine ſecundo, vel potiùs tertio. Pituitam etiam craſſam & putrem purgat, ſed minus quàm thymus. Thoracem & pulmones parteſque alias reſpiratorias pituita eadem, & humoribus aliis putribus & pure expurgat, & tenuando, ac incidendo tergendoque ſputum facilè reddit. Ob hæc aſthmati, tuſsi à materiis prædictis eſt ſalubre, & epilepſiæ pituitoſæ, cæteriſque cerebri affectibus pituitoſis: præſertim ſumptus ſyrupo vel decocto cum oxymelite ſcillitico, & cum origano, etiam in omni ætate expertus: coctionem quoque iuuat

pro

propter hæc respirationem leuat, & cutis colorem floridum efficit. Coctus cum vino, hepatis, & lienis, & aliorum viscerum tumores resoluit sumptus, & cum ficubus, & iride, & nitro admotus: lumbricos necat, cum ficubus coctus: cum aceto autem vel oxymelite, dolorem dentium sedat: suffitu autem aurium tinnitum dissipat. Nam tenuat, terget, digerit, flatus dissipat. Odore & sapore acerrimo est præstantior, præsertim qui habilior est, & quo tempore florere incipit, quando etiam colligẽdus. Imbecilliter purgat, nisi cardamomum, & ius misceatur, aut cum manna, vel melle, vel vuis passis purgatis, vel scilla coquatur. Mediocrem sustinet coctionem & trituram, vt thymus. Datur decocto à drach. sex ad drach. decem, puluere à drachmis tribus vsque ad drachmas septem.

Cum oxymelite & sale est phlegmagogus Plin. crassos humores per aluum vacuat Dioscor. valentiùs autem cum ficis cardamo, vel iride, vel erysimo.

De Prunis.

CAPVT XIX.

PRuna aluum subducunt, & alterant: sed alba, flaua, rubra, minus sunt medicamentosa, quàm nigra: quorum, quæ μίσα, id est, dulcacida sunt, alterant magis. Dulcia verò soluunt largiùs, tamen vtraque alterant, & soluunt, magis scilicet & minùs. Damascena verò, & Armena, vtrunq; præter cætera præstant: humida tamen potiùs quàm sicca, quæ etiam in ventriculo promptiùs quàm sicca, corrumpuntur. Dulcia calido frigido temperata, aut paulò frigidiora, humida ordine secundo: μίσα, id est, dulcacidá frigida, principio secũdi. Omnia tamen lauant, leniunt, refrigerant: bilem educunt, ob hæc duo biliosis, tum febribus, tum morbis aliis sunt salubria: stomacho nocent, pauci sunt alimenti: quia imbecilliter soluunt, eis adduntur præsertim infusione, Tamar Indi, cassia fistula manna, violæ conditæ. Ex horum succo fit syrupus, & ex carnibus electarium in eadem salubre Armeni truncum pruni arboris locis duobus vel tribus palmæ vnius interuallo tenuiter perforant: immissoq; scammonio lutant, pruna ob id purgantiora euadunt. Dantur succo seu decocto cum sacchar o ad libram vnam

De Psyllio.

CAPVT XX.

Psyl

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

PSyllium purgat leniendo, alterat. Eſt vel album vel nigrũ, vel ſubpurpureum: duabus ſubſtantiis compoſitum, medulla, ſcilicet interiore, calida, ſicca ordine quarto, acri admodùm, incidente, rubrificãte, vlcerante, venenoſa: cortice verò frigido multùm, ruffus autẽ frigido humido ad gradum tertium, vel potiùs cum Dioſcor. ad ſecundum. Nam res frigida ſimul & humida, ſecundum gradum nõ tranſcendit, vt inquit Hippocrates in Epidemiis. Vbi & Galenus ait rem humidam non tranſire metam, quam hominis victus aſſequitur. Ob id humidum per ſe non eſt dolorificum: ſed tantùm copia diſtendente & continuitatem ſoluẽte. Aqua frigida maceratum & agitatum eſt cholagogum, ob id febribus bilioſis eſt ſalubre, & inflammationibus thoracis. Thoracẽ quoq; lenit, ſitim extinguit. Cum aceto autem agitatum, phlegmonas, eryſipelata, herpetas, & cæteros tumores calidos extinguit, & harum dolorem ſedat: præſertim cataplaſmate impoſitum. Sic & cephalalgiam calidam mitigat. Frixum verò, & (vt dixi) conquaſſatum, fluorem bilioſum, dyſentericum, à medicamento acri, vt ſcammonio, excitatum, ſedat cum oleo roſaceo ſumptum vel iniectum. Ex pſyllio ſic macerato cum aqua fontana frigida, & quaſſato: muccoſa potio, præcipuè cum oleo violato, aut ſyrupo violato, aluum ſubducit. Deligẽdum maturum: magnũ, graue, & quod aqua mergatur. Datur potu à drach. vna, vſque ad drach. tres. Non ſumẽdum autem quibus viſcera ſunt imbecilla, neque etiam tritum. Nam ſic ſumptum ſubſtantia medullari detecta vlcerat, & excoriat.

Auic. libr. 2. cap. 1.

Venenũ tota ſubſtantia potius quàm calore, videtur etiam Græcis frigidum ſolùm ſtatuẽtibus, ob id rarò ſumitur.

Galenus frigidum ſecundo gradu, humidi & ſicci medium. Dioſcorides & Hippocrates graduum non meminerunt. Ex libro igitur aliquo, qui falsò Dioſcoridis aut Hippocratis titulo circumferebatur, hæc ſumpſit, quod qua ratione ſit excuſandum, in præfatione docui.

De Adianto.

CAP. XXI.

ADiantum album, capillus veneris, vel hominis nemoralis, vel fontium, vel coriandrum putei dicitur: foliis eſt coriandri viridibus, tenuibus, cauliculis ſemicubitalibus, ſetarum porcinarum modo tenuibus, colore ex rubro nigreſcente, præ

Adiantum album, vulgò capillus veneris.

te, præ

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

te,præſertim circa radicem,& vbi iam adoleuerunt,ſine flore,in puteis,fontibus,& aquoſis:temperatus eſt,aut temperato proximus:conſtat ſubſtantia aquea & terrea, ſed tenui modicè,eaq; ſtyptica:altera verò ſuperficiaria,calida,tenui admodum,ob quam virtus eius facilè reſoluitur.Quia virtus imbecilla à ſubiecto imbecillo promptè diſsipatur. Hac autem tenuant,obſtructa aperiunt,digerunt, ventrem ſoluunt,præſertim recentes:ſicci enim conſtringendo fluxum ſiſtunt:bilē verò flauam,& pituitam ventre toto & hepate:humoresq; craſſos quamuis imbibitos etiam ex thorace & pulmone ſcreatu educunt,reſpirationem ob id liberiorem reddunt, ſanguinem clarum reddunt,& inde colorem commendant,& partiū prædictarum dolorem leniunt,obſtructiones hepatis,lienis,tollūt: ob id ictero & morbis omnibus obſtructionem ſequētibus infuſi,præſertim aqua apij,& intybi,aut decocto cicerum nigrorum,aut ſeminum quatuor,aut ſero lactis.Cum oleo autem chamæmeli ſtrumas delent. Syrupus ex his, pleuritidi, peripneumoniæ prodeſt, vrinam mouet. Decoctum eorum calculum frangit,purgat vterum à partu.

Græci nullā vim purgatoriam tribuunt.

Abſolutè ſtrumas etiā, id eſt, ſcropulas Dioſcori. & Gale. etiam delēt.ſed rectè oleū addit Meſues.

Plin. nigro præcipuè vim ſaxifragam tribuit, & ob id etiā appellatione.

Parte verò ſtyptica fluxiones cohibet, † ſanguinem ſiſtit, ventriculum & ventrem reliquum roborat, ne excrementa promptè recipiāt:roborat etiam capillorum radices,ob id eorum defluuium ſiſtit:quinetiam pilis partem replet,præſertim cum oleo myrtino,aut oleo ladani,& vino ſtyptico. Idē præſtat puluis eorum vſtorum,cinis ipſorum vel decoctum ex vino furfures abigit lotione, fiſtulas lachrymantes ſanat. Imbecillitatem eorum in purgando corrigunt violæ,caſsia fiſtula,manna,ſerum lactis:paruam ſuſtinent decoctionem. Meliores ſunt bene habiti,folijs virentibus: ſtrigoſi enim,& flaueſcentibus foliis inutiles. Dantur decocto ad aluum ſubducendam,libra vna.

† Sputum ſang. Dioſc. pota ex vino ventriculum roborāt eidē. Achoras,id eſt,tineam cum lixiuio ſanat, Dioſco.

De Aſaro.

CAP. XXI.

Minora & rotundiora hederaceis, Dioſco.

† Cytini Dioſcori.ſed etiam rectè Meſues.

Asarum herba montana, foliis vt hedera anguloſis,floribus†hyoſcyami. Tota planta eſt aromatica,& guſtum mordens. Radice præcipua,præſertim magna odore tenui,ſapore acri,& parum ſtyptico.Calida ſicca ordine tertio,vel potiùs cum Dioſcoride calida ſecundo,ſicca tertio. Tenuat,reſoluit, obſtructa aperit,hepatis lienis,& horū duritiē ſoluit,&

affe

affectus alios inde natos, febres putridas & diuturnas, icterũ, hydropem, præsertim vino infusum. Purgat vomitu, & deiectione, & vrinis bilem, sed pituitam manifestiùs, etiam exilibus, ischio, & aliis articulis: ob id harum partium dolores mitigat, præsertim infusum, vel aliter exhibitum. Oleum asari cũ ladano spinæ illitum sudores mouet, & rigorem febrilem inhibet. Vrinas mouet, semen auget. Valentiùs agit cum sero lactis, spica & hydromelite. Mustum his radicibus conditum, post tertium mensem hydropes & splenem sanat. Mediocriter coqui & teri potest: & quo tenuius est tritum, eò magis vrinas mouet, minùs autem aluum ducit. Datur infuso ab aureis duobus ad drach. quatuor: puluere autem à drach. vna, ad aureos duos.

Asari radices ellebori albi modo purgant, & alia præstant.

Crateye, Diosc. Plin.

Asari vnc. tres musti heminis 12. miscet Dios. ad lotium, hydropem, ischiadem, icterũ. Drachma septẽ dat Diosco.

Validiorem asarum acoro calido sicco gradu tertio Galenus scribit.

De Iure Gallorum.

CAP. XXIII.

GAllorum & gallinarũ iuuenum mediocriter pinguium caro, alimenti est inter aues optimi, quia facilè in sanguinem vertitur, & parum excrementosa est. Caro autem gallinarum est melior quàm gallorum, nisi sint castrati. Nigrarum quoq;, & quæ nondum pepererunt est melior, & leuior, vt gallorum qui nondum coierunt. Decrepitorum autem præcipuè gallorum caro nitrosa & salsa, cibo inepta, medicamentosa est iure suo maximè: potissimum verò gallorum ruforum, qui ad motum sint alacres, ad coitum ardentes, ad dimicandũ fortes, obesorum & macrorũ medij, quoq; vetustiores, eò magis sunt medicamentosi Galeno. Id ius ob nitrosam & salsam substantiam calidum est, lauat, terget, tenuat, flatus dissipat, cum semine anethi, vel dauci, & polypodio, & sale gemmæ coctum: & dolorem ventriculi, cœli, ilium, renum, à flatibus ortum sedat, obstructa aperit. Purgat pituitam quidem cum turbith, & cnico, ob id confert arthriticis doloribus ex hac natis. Melancholicam verò cum epithymo & polypodio, & cum iisdem atque thymo, hyssopo, anetho, & sale gemmæ, arthriticis confert. Gallus autem furfure à Galeno nutritus, aliis etiam melle & pauco sale, plurimum fatigetur vel à nobis

Ius gallorũ aluum subducit, gallinarũ astringit. Gale.

Quidã brassicam marinã, mercurialem, cnicum, polypodium incoquunt, vt vacuẽt humores crassos, lẽtos, crudos, nigros, Diosco.

venan

venantibus, vel potiùs dimicando decapitatus, & exenteratus cum sale, aut sale gemmæ, igne lento, aqua† sufficiente coquatur ad duarum aquæ partium consumptionem: aliis atq; aliis simul incoctis pro variis medicorum scopis. Potatur eius decoctum ad libras duas.

† Sextarijs 20. Dioscor. congijs 3. Plin. reducatur ad tres cotylas, id est libras.

De Volubili.

CAP. XXIIII.

Cissampelos videtur Dioscori. Gale. Pauli.

Volubilis multæ sunt species. Vna enim est magna lactaria, funis arborum dicta: flore albo campanæ æmulo. Dioscoridi est temperata, vel paulò calidior, sicca ordine secundo, resoluit, maturat, terget, soluit, aperit orifica vasorum, ob id datur cum tragacantho, mastice, spica nardi, sero lactis: obstructionem venarum mesaraicarum & hepatis liberat: ob id sanat icterum cum succo apij, & intybi, vel sero lactis: bilem vstam clementer purgat, ob id febres putridas, præsertim biliosas diuturnas: thoracem, & pulmonem excrementis repurgat, ob id asthmati confert, phlegmonem hepatis externã iuuat: præsertim cum polenta & oleo rosaceo, & aceto. Cephalalgiam antiquam, præsertim cum oleo rosato aut chamæmelino, & aceto, succus eius aurium vlcera sanat. Secunda est parua, foliis & floribus minor, super terram & aliarum plantarũ ramos serpit. Tertia etiam lactaria, foliis subalbis, lanuginosa, immodicè calida, incîdit, vlcerat, & ita soluendo sanguinem educit. Ob id prorsus vitanda, tanquàm venenosa. Quarta est foliis citreoli modo asperis, flore foliaceo, squammatim compacto [quod sicut ampulæ adhærentes, malè vertit interpres] Lupulus vocatur temperatus, vel potiùs frigidus principio ordinis primi. Sanguinem bile flaua modicè purgat, eumq; clarum reddit, & sedato eius calore temperat, præsertim sero lactis infusa: iterum syrupus ex eo sanat, febribusque biliosis & sanguineis prodest. Ipsa quoq; & succus eius cum ordei polenta cephalalgiam calidam sanat, & ventriculi, ac hepatis intemperiem calidam. Cumq; tam sit efficax medicamentum, mirari subit, cur à nostræ tempestatis medicis in vsu tam raró habeatur. Quinta est radice bryoniæ, aut maiore cucurbitulæ magnæ instar, caule bicubitali, foliis angustis, paruis, in sagittæ pennatæ modum figuratis, leui causa deciduis, lactis præter cæteras fœcunda, quo fit scammonium, ob id domina lactariarum vocatur, calida sicca ordine secundo vel potiùs cum

Vbique frequens.

Periclimenus est potiùs quàm clematis altera Diosco. Lupus Plin. dicitur, & lupus salictarius.

Flores huius cereuisiæ largiùs incocti caput tẽtãt.

Gale

Galeno tertij principio: in eiusdem verò fine succus ipsius lacteus, idemq; acer, & mordax magis, quàm cæteræ ipsius partes, minùs quàm tertia: tergetque ac resoluit, vt mox in scammonio audies. Hæc & magna cæteris præfertur, præsertim si ex locis sint temperatis. Huius denique radice cum oleo rosato, vel chamæmelino emplastrum, cephalalgiam frigidam, & antiquam, ac hemicraniem sanat. Decocti primæ dantur vnc. quatuor, infusi autem in sero lactis libra vna.

Helxinæ vel hederæ folia molliora triãguli figura, floris albi, rotundi, caui, calathi forma Dioscor.

Conuoluuli, seu volubiles, & quæ vicinis plantis se implicant, sunt similax, læuis, aspera, hortulana, clematis duplex, cyclaminus altera, & aliæ non paucæ Dioscoridi.

DE MEDICAMENTIS

violenter, & molestè purgantibus, iisdemq; deleteriis.

***

Scammonia propriè plãta: scammoniũ, liquor & succus. Colophoniũ Plin. ex Mysia Asiæ Dioscor. laudatur. Syriacũ & Iudaicũ, malum, dẽsum, graue, Dio. Resecatur radicis caput in cauũ, quo liquor colligendus est. Alij liquorẽ excipiũt folijs iuglãdis suffossam foueam tegentibus.

De Scammonio.

CAP. I.

SCAMMONIVM EST MEDICAmentorum purgantium maximum, vt purgatorij nomine simpliciter pronuntiato, per ἀντονομασίαν, scammonium intelligatur, vt ait Democritus. Est autem lacteus ipse succus: postremę volubilis natæ in Antiochia, Armenia, regione Scenitarum, Arabia, Turchia. Plurima etiam apud nos nascitur, sed praua, loci (opinor) natura, & colẽdi modo, & arte conficiendi. Quibus tribus euadit hæc bona, alia mala. Fit autem multis modis. Primo, cùm primùm radix super terram extiterit pars eius non euulsæ: quæ terræ superemi net incisa, succum quẽdam gummeum quotidie remittit, qui siccatus seruatur. Deinde radix omnino euulsa inciditur, lacq; inde profluens siccatur, vel igne lẽto, vel Sole, & in offas quasdam formatur, & obsignatur. Colore autem est subalbo, vel vario. Posteà taleolæ radicum tritæ exprimuntur, & succus, vt dixi, siccatur, sigillo notatur. Nunc autem bonitatis fides per sigilla hæc periit: est autẽ hæc crassa, nigra, grauis. Sunt etiam,

qui ex foliis & caulibus tritis succum extrahunt, & quo dixi modo, siccant, coguntque: sed hic ex nigro virescit, estq; odoris tetri. Præstantissimum est Antiochenum, præcipuè, quod primùm summa radice incisa exudat: reliqua hoc inferiora: viride pessimum. Secundas tenet Armenium. Nostras verò, & quòd ager Scenitarum mittit, omnino prauum est, etiã quod primum profluit. † Sit autem clarum gummis modo, aut subalbum, aut varium: præcipuè quod primùm effluxit. Idem fractum, saliuæ aut aquæ attractu lactescit. Sit præterea tenerum, & friabile, pulueratuque facile, leui ponderè, odoris proprij, sed boni, non tetri. A' quibus notis quantò magis recedit scammonium, tantò est deterius. Viginti annos seruatur, sed quò antiquius, eò imbecillius. Calidum est ac siccum, ordine tertio, acre minus tamẽ quàm planta ipsa, acrimoniæ, opinor, parte per artem fracta & obtusa. Est etiam amarum, incidit, terget, purgat, bilem flauam ex sanguine attrahendo, etiam à remotissimis partibus: tanta eius est ceu furiosi vehementia. Cor, ventriculum, hepar intestina lædit, reliquaq; viscera conturbat, ventriculum subuertit, appetentiam deiicit, nauseam mouet, sitim excitat. Ex scammonio autem myrrha, costo, croco, omphacio, opio pauco, cum vino austero fiant trochisci drach. vnius pondere. Quibus ex vitello oui & aceto forti solutis, & illitis, fronti quidem ac temporibus, cephalalgia frigida vetus, & hemicrania solutu contumax sanatur: denti verò, eius dolor & rosio cessat: strumis autem, præsertim cum succo apij vel dauci, eas discutit: *occipiti deniq; cum succo sisymbrij & aceto caron & lethargum magnopere iuuat, si opij loco habuerint castorium. Scammonium item cum lana subditum menses mouet, & abortum facit. Scorpionis ictum cum succo menthæ aut vino illitum sanat. Non sumendum igitur calidis & siccis naturis, & febricitare paratis. Sumpto autem eo, frigus, æstus, fructus præsertim frigidi, aqua frigidior, somnus longior, exercitatio, ira [& cæteri vehementes animi affectus] vitantur. Nostris corporibus valde noxium est scammonium, quod flatu mordaci ventriculum subuertit ad nauseam, & molestè turbat. Id quod ne contingat, coquitur in pomo, præsertim cum dauco, galanga, semine apij, fœniculi, & similibus.

Secundum Prienẽse alijs. † *Taurino glutini simillimum, splendẽs, nitidum, decorum, rarũ, fungosum, tenuissimis fistulis, spongiosum.* Dio. *Plin. quàm leuiss. citò liquescens, virus redolens Pli. lingua, & cum diluitur albescẽs, sed linguam non vrens, quod tithymali succo adulteratũ facit. Omnis liquor & succus plãta est valentior. Ellebori modo purgat et magis bilem Pau. et phlegma* Dios. *Stomacho nocet plusquã cætera purgantia Paul. ob id sal, piper zingiber vel aliud stomacho gratum miscet.*

**Dat Paulus his, qui bono sunt stomacho, & febribus carent.*

Iis

Iis enim coquitur vapor eius flatulentus, ſerranſque & mordens diſsipatur, & noxæ præterea eius aliæ miteſcunt. Deinde quòd calore vehementi corpus accẽdit, & febres in eo ſi ad eas eſt paratum, accendit, ſitimque inexpletam. Ea autem noxa tollitur miſtis coquendo refrigerantibus, & acrimoniã eius flammeamque caliditatem frangentibus, muccagine pſyllij, ſucco & carne prunorum, ſucco & aqua roſarum, & violarum recentium, cydoniorum acido dulciũ, rhoïs, ſpodio: oleo quoque roſato aut violato, ante coctionem eadem ratione inuoluendum. Tertio loco vehementer attrahendo venarum ora immodicè dilatat, vnde fluxus ventris ferè fit immoderatior.

Quod incommodum vitamus mixtis coquendo, quæ partium harum vires tuentur, & laxam ſubſtantiam cogendo roborant: qualia ſunt ſtyptica, quæ prætereà ſcammonij acrimoniam ſuperficiariam tollunt, tenuitatem & penetrandi facultatem reprimunt, vt maſtiche, ſuccus & caro cydoniorum, cydonium ipſum, myrobalani citreæ, aloë. Quarto dolores punctorios viſceribus rodendo adfert, ac inteſtinis rodendo excoriatis, dyſenteriam vel tineſmum excitat. Hæc ne fiant, medicamenta illi miſcemus, quæ tum citò ac clementer ipſum velut furioſum deturbent, & corpore expellant, tum virtutem eius ſerrantem & acrem obtundant. Prioris generis ſunt lubricantia, vt muccago pſyllij, caro prunorum, adſtringentia, vt maſtiche, cydonia poſt ipſum ſumpta, præſertim vbi iam purgare cœpit ipſum, eum celeriter deſcẽdere ac egredi compellunt. Aqua quoque calida pota aliquandiu poſt ipſum ſumptum, furioſam eius vehementiã frangit. Idem pſyllij muccago cum aqua calente, extracta cum oleo roſato, ſumpta horis quatuor, vel quinque poſt ſcammonium, efficaciſsimè præſtat Rufo autore: addito horis pòſt duabus myrobalanorum infuſo, hæ enim ipſum citò deturbant. Secundi generis ſunt humida, pinguia, & lenta, vt tragacanthum, bdellium, oleum roſatum, & amygdalinum, & ſimilia. Poſtremò ſubſtantiæ ſuæ totius proprietate, lædit cor, ventriculum, hepar, facultatum quarundam nos gubernantium ceu fontes quoſdam.

Quibus noxis per quædam proprietate & facultate contraria reſiſtimus. Quæ incommoda cùm ſint maxima, iis accuratè reſiſtimus, miſcendo quæ medicamenti actionem efficiunt tutiorem, & partes dictas facultateſque in his ſitas roborant, qualia ſunt medicamenta cardiaca, ſtomachica, hepatica,

tam calida, quàm frigida. In hanc quoque rem commodat nō parum eius per artem præparatio, quæ Rufo ſic perficitur. Scammonium oleo violato aut roſato, aut amygdalarum dulcium toto propè die inuoluit, identidem reuoluendo: poſteà tritum inuoluit infuſo myrobalanorum citrearum, ex ſucco cydoniorum facto, donecque ſiccetur in ſcutellam reuoluit: tunc in malo cydonio coquit, formatque trochiſcos quarta parte drachmæ vnius graues, quorum ſinguli citra moleſtiam purgant. Vel ſeminis apij, fœniculi, dauci, ana drachm. duæ ſucco cydoniorum igni lento incoquuntur & colantur. Hocque ſucco ſcammonium, vt dictum priùs eſt, inuoluitur, & ſiccatur. Poſt in malo cydonio cum myrobalanorum citrearum propè dimidio coquitur eidem Rufo, non ſolùm minuenti, ſed etiam augenti, vel mutanti vires ſcammonij pro ſcopis variis, ſi affectus poſtulat, & res patitur. Galenus autem mannæ ſextuplo, & ſucci roſarum triplo, ſcammonium in malo cydonio probè coctum miſcuit: quo parandi modo multa eius nocumenta ſuſtulit, interdū muccaginē pſyllij, aliquādo cardiaca, aliquādo alia, pro variis ſcopis. Hamech verò ex ſcāmonij parte vna, foliorum violarū partibus duabus, glycyrizæ parte dimidia oleo roſato inuolutis, format trochiſcos drachm. vnius pondere, è quibus vnum exhibet. Humain quoque ſcammonium in oleo amygdalino cum pauca maſtiche diſſolutum in ſole biduo agitat, oleum paulatim & ſæpe affundendo: deinde in aqua roſarum, in qua bdellium fuit diſſolutum, biduo ſimiliter agitat, & ſiccat: poſt in malo cydonio coquit, & cum tertia parte myrobalanorum citrinarum, format trochiſcos. Dantur hi drach. dimidia. Paulus autem zingiber, piper longum, aniſum ſcammonio miſcens, coquendo in pomo acido, vel auſtero, innocētius efficit. Nos autem fruſtra ſcammonij amygdalis purgatis, & tritis inuoluta: foliis quoque quibuſdam tegimus, & ſub cinere calido coquimus: amygdalis deinde abiectis, ſcammonium in aqua cydoniorum acidorum (cui ſpica, aniſum, & alia quædam, tum aromata, tum ſemina odorata fuerint incocta) diſſoluimus: pòſt ſiccamus, & cum maſtiche, & bdellio coquimus in cydonio, vel pomo auſtero, maza circundato. Deinde trochiſcos cum æquali portione rhoïs, & quarta parte ſpodij formamus, vt priores longè optimos pondere ſcripculi vnius. Dantur ſinguli, & purgant innoxiè. Idem ſcammonium poſtquàm oleo roſato, aut amygdalino

Cum cydonijs miſcet Gal. lib j. alimē. vbi autē cū melle aërio, ſeu manna miſceat, nō legi.

lino eſt inuolutum, cum octupla miua, & pauca ſpica in pomo etiam coquimus. Aloë item ſcammonij violentiam frangit, & myrobalani præter cætera. Coctum etiam in ſucco portulacæ, vel muccaginis ſeminis eius, noxas multas exuit. Coquatur autem clementi calore: nam calor repentinus malignitatem eius auget, & parum diu teratur, quia trituram longiorẽ non ſuſtinet. Datur per ſe à granis quinq; ad duodecim.

Alij accuratius terẽdũ contendũt.

Vltra duodecim grana & etiam ſcriptulum, ſine noxa quidam dederunt, obolis duobus aluum ſoluit Dioſco. interdum tribus, etiam duobus ellebori obolis, & drach. vna aloës, cum largius purgãdũ, aut ipſius per ſe drac. vna.

De turbith.

CAPVT II.

TVrbith radix eſt herbæ lactariæ, folia ferulæ, ſed minora habentis. Eſt autem turbith quoddam hortenſe, alterum ſylueſtre: & in his magnum & paruum, & album, flauum, nigrum. In locis ſiccioribus, quia lacte eſt craſsiore, gummoſius euadit, & melius. Laudatur enim gummoſum, album, vacuum, arundinoſum, cortice cinericio & plano, recens mediocriter, fractu facile. Non gummoſum autem imbecillum eſt, ac ventrẽ conturbat. Malum quoq; eſt flauum & nigrum, craſſum & gracile, cortice criſpo, & dum frangitur intus ceu neruoſo: quod eſt ſylueſtre. Recens etiam minùs viſcera conturbat, ac euertit: vetus imbecillum eſt. Corticibus extremis liquato gummi illitis, ipſum quidam mentiuntur: quod ſi frãgatur, intus gummoſum haudquaquàm erit. Calidum eſt ordine tertio, purgat trahendo mediocriter, flatus excitat, ventriculum ad nauſeam euertentes: ſiccat quoq; excrementis etiam tenuibus vacuatis. Correctum enim turbith pituitam craſſam & lentam, & putrem à ventriculo, thorace, neruis, etiam à remotis, præcipuè iũcturis educit. Ob id ad dolores arthriticos vſus eius eſt: à pſora, lepra, baras, & aliis vitiis pituitoſis, tum cutis, tum aliarum partium: & pituitoſis febribus, aut præſeruat, aut vindicat. Hoc autem ſumpto, vitabis auſtrum, & vſum piſcium. Purgat tardè & imbecilliter, & ſtomachum ad nauſeã ſubuertit, & vſu crebro corpus extenuat. Ob id cortex eius ad album vſque abradendus eſt. Acribus autem, vt zingibere, ſic eius actio intẽditur, vt proprietate quadam mi-

Hæc Serapio etiã ſuo Turbith tribuit.

rabili per id cumulatum, etiam à iuncturis & his remotiſsimis & profundiſsimis pituitam craſſam & lentam extrahat, cùm per ſe ſolam tenuem pituitam educat, idque tardè.

Ne verò ſtomachum exagitet, ac euertat, medicamēta ſtomachica miſcentur, & odorata agitationem eius placatura, vt maſtiche, zingiber, piper longum, gallia, & aromatica alia. Ne denique corpus emaciet, oleum amygdalinum, vel amygdala, vel ſaccharum ei miſcenda ſunt, vel cum Rufo piſtatia. Iudæus autem turbith partem vnam, zingiberis partem dimidiam, amygdalarum duplum, cū condito vel ſiccato ſucco cydoniorum miſcet, tāquàm purgatorium ſalubre. Hamech verò turbith partem vnā, foliorū violarum partes duas, zingiberis partem dimidiam miſcet in trochiſcos citra moleſtiam purgātes. Ioannitius autem, dactylorum aceto dies duos infuſorū, partes centum, penidiorum partes quinquaginta, amygdalarum purgatarum, partes triginta, turbith partes triginta quinque, ſcammonij partes duodecim, zingiberis, piperis longi, foliorū rutæ ſiccorum, ana partes quatuor, miſcet cum melle deſpumato, & medicamentum fit mirabile. Sed filius Zezar, turbith partes decem: zingiberis partes quinq;: ſacchari partes viginti: interdum maſtiches drach. tres: aliàs alia miſcuit pro variis indicationibus, ad morbos hoc remedio egentes. Idē quoq; turbith à raſo cortice purgatum ſucco cucumeris agreſtis, horas viginti quatuor macerat & ſiccat. Fitq; ſic valentiſsimum ad articulares affectus. Si quam in corpore noxam reliquit, pota mulſa calente, aut quæ ſaccharo rubro eſt dulcorata, aqua calida eam profligabis. Coctionem & trituram mediocrē ſuſtinet. Datur puluere à drachma vna ad drachma duas. Decocto autem à drachmis duabus ad drachmas quatuor.

Turbith Serapionis eſt Dioſcori. tripolium folio iſatidis. Pityuſa autem Dioſco. turpet dicta folio pini: vulgare verò turbith eſt radix tithymali myrtitæ à myrtaceo folio, Meſuæ autem turbith folio ferulæ quid ſit, hodie parum eſt cōpertum.

De Agarico.

CAP. III.

AGaricus medicamentum efficax oritur in truncis arborum magnarum, vetuſtate iam putreſcentium, & ero-

sit

†Mas rotundus, & vndiquaque ſibi coalitus, Dioſc.

Fœmina mare melior, curſu venarum recto conſtat eidẽ. Dulcis vterque eidem. Subacris & modicè ſtypticus Gal. albiſs. fractu facile minimum lignoſus aut perforatus Paul.

**Craſſos humores incidit obſtructiones viſcerum purgat. Gal. Vbi autem cætera hæc ſcribat, nondum legi.*

ſarum,tanquam earum vel apoſtema,vel fungus. Eſt autem his duplex mas,† & fœmina. Mas eſt malus præſertim qui longus,niger,durus,denſus,grauis,& in fragmentis ceu villos neruorũ oſtendit. Fœmina ſi rotundior, alba, poroſa, & rara valde,& frangi facilis,leuis,dulcis primo guſtatu,mox amara & ſtyptica,eſt melior,præcipuè ſumma corporis ſui parte. Nã ſtipes quòd ligni putrefacti aliquid præferat,malus eſt, vt eroſus agaricus. Calidus eſt ordine primo, ſiccus ſecundo, conſtatque ſubſtantia duplici,aërea ſuperficiaria, dulci primo guſtatu percepta:& terrea ſtyptica, ſed tenui ob vincentem in hac igneam ſubſtantiam,amaritudinis effectricem,quibus incidit tenuat,terget,obſtructa omnia liberat, flatus diſsipat,purgat. *Pituitam autẽ craſſam,lentam, putrem,& bilem flauam,& atram purgat Galeno,à cerebro,neruis,muſculis,ſenſoriis,ſpina dorſi:thorace,pulmone,ventriculo, hepate, liene, renibus, vtero,iuncturis. Ob hæc medicamentum familiæ Democrito eſt dictum,quòd ad omnes omnium partium internarum affectiones,præcipuè cephalalgiam veterem, epilepſiam, vertiginem,maniam melancholicam,& alios cerebri ac neruorũ affectus etiam cũ tumore coniunctos:ad aſthma item, & ſpirandi difficultatẽ,& thoracis,aut pulmonis vlcera:ad affectus ventriculi,& vaſorum aliorum:ad icterum,hydropẽ, lienis duritiem,& dolorẽ,& tumorem,tum ipſius,tum hepatis,& renũ & reliquos morbos obſtructioni ſuccedentes. Vrinam quoque mouet, ac menſes vterumque expurgat. †Cutis colorem floridum reddit,lumbricos necat, iſchiadi,& cæterorum articulorum doloribus confert,& febribus diuturnis ex materia varia natis,eaſq; ad typum aliquem reducit,præſertim potus cum idoneis illi materiæ aliis medicamentis. Viſcera reddit imbecilla,ob id tergẽtibus miſcetur,ne in ea virtus eius altius penetret. Tardè quoq; & imbecilliter vacuat Dioſ. niſi cũ tertia parte ſalis gẽmæ,& mãna in trochiſcos cogatur. Per ſe tamen eidẽ ſaluber dicitur ob ſubſtantiam & dulcẽ & ſtypticam, le-

† Præfocationi vteri his confert. In coxẽdicis, et aliorũ articulorũ doloribus cum oxymelite datur, et ad omnes inter nos affectus ſtomacho diſſoluto, per ſe ſi edatur. Phthiſicis cum defruto torminibus, cruditati, acido ructui Dioſcor.

Tardè agit agaricus ventriculo parum moleſtus. Paulus non Dioſcor. noſter.

Hos trochiſcos apud Gale. nondum legi.

gitima portione mistam. Humain verò mulsa ei vires,& celeritatem addit. Haly autem ex agarici parte vna, ligustici, vel dauci parte sexta, salis gemmæ parte quarta cum polypodij recentis muccagine trochiscos virtutis mirè facit, quando est eo opus. Iudæus oxymelite scillitico vires eius auget, & acribus aliis. Galenus puluerem eius vino(cui infusum est zingiber)macerat,& cogit in trochiscos efficaces multum. Additur eadem ratione & spica & serũ lactis, præcipuè caprini. Coctionem & trituram mediocrem sustinet. Datur pul. à drach. vna ad drach. duas: decocto à drach. duabus ad drach. quinq;, seruatur annos quatuor.

Pau. dat drach. duas cum mulsa, Dios. variũ pondus pro affectuum varietate.

Agaricus aut radix est cum Galeno, aut velut fungus quidam candidus, odoratus, nocte lucens, truncis ilicum & aliarum arborum glandiferarum truncis innatus.

De Colocynthide.

CAPVT IIII.

Colocynthis est cucurbitæ syluestris fructus, & planta, fel terræ etiam quibusdam dicta,& Arabibus plantarum mors, quòd herbas alias sibi vicinas veneni modo interficit: vt vicina illi terra adusta videatur. Foliis, sarmentis super terram serpentibus, fructu licet minoribus, cucurbitam imitatur. In ea mas est foris lanuginosus, nigricans, subasper, durus, grauis: & fœmina præstãtior, præsertim si est magna, exactè matura, alba, lenis, rara, leuis: vti eius interior medulla albissima, rara, lenis,& leuis, quoq; leuior, eò melior: sitque ex agro laxo, arenoso, libero, Autumno lecta, cùm languescente virore cœperit in luteum colorem mutari. Immatura, & his notis destituta mala, flatus torminosos & molestissimos excitat immodicè purgat, vt etiam sanguinem educat, & sæpe mortem afferat. Pessima est etiam ac venenosa, quam produxit vnicam tota vna planta. Quæ planta si loco illo est vnica, multo perniciosiorem fructum parit: præsertim si locus ille est vliginosus, vel puluerulentus, vel thermis propinquus, vel serpentibus abundet. Calida est ac sicca ordine tertio, ignea substantia & terrea per vstionem tenuata [eximiè amara] constat. Pituitam & alios humores crassos & glutinosos, magis ex profundis partibus & distantibus, vt cerebro, neruis, musculis, iuncturis, pulmone, thorace, quàm ex venis attractos, vt censet Dioscorides, purgat: ac etiam bilem flauam, vt voluit Humain

Id verũ in canonibus demõstrarunt alij id parui faciũt.

Pituitam bilem, et strigmenta Dioſco. purgat.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

Pulpa colocynthidis vacuat præcipuè bilem & muccos, nō à sanguine, vt elleborus & scammonium sed à neruis & neruosis partibus, Paul. non Diosc. Danda quibus caput est læsum, et meninges, aut pericranios, vertiginosis, hemicranisis, epilepticis, apoplecticis cynico spasmo, asthmaticis, orthopnœicis. Paulus.

main. Quapropter dictarum partium morbis mirè subuenit, cephalalgiæ, antiquæ, dolori cranij totius, hemicraniæ contumaci, epilepsiæ, apoplexiæ, vertigini, aquosæ fluxioni in oculum, podagræ frigidæ, ischiadi maximè, ac reliquis neruorum iuncturarumque affectibus: asthmati item, ac tussi antiquæ, dyspnœæ ex thoracis repleti angustia. Ac prætereà summè omnium prodest colico dolori, tam à pituita, quàm flatibus, & hydropi. Omnia autem hæc siue sumpta, siue clystere, aut balano intestinis immissa præstat: vtero autem imposita, fœtum necat. Eadem cum aceto forti affricta, alphos, lepram [psoram] elephantiam sanat. Oleum denique super cineres calidos incoctum cortici eius inanito, capillos illitu nigrat, eosque ne cadant firmat, canitiem tardat. Idem auri instillatum eius dolorem ac tinnitum sanat. Acetum autem similiter incoctum collusione dolorem dentium sanat: incidit enim, tenuat, terget, digerit. Ne autem cordi, ventriculo, hepati, & cæteris visceribus noceat turbando, subuertendo, violenter trahendo, miscenda ei sunt dictas partes roborantia, vt mastiche, gallia, & similia, vti miscētur glutinosa, lubricando citius deturbantia acrimoniam mordacem obtundentia: vt gummi, tragacantha, bdellium, mastiche, & similia, ne amplius vias vlceret [per quas fertur] & ora venarum adeò vehemēter aperiat, vt inde sanguis manet. †Filius Serapionis colocynthidem mulsâ cui incocta fuerat ruta macerabat, siccabat, læuissimè terebat, ex mulsa prędicta dabat. Græcus quidā colocynthidem rosato oleo fricabat, & cum æquali portione ladani in catapotia formabat, vtilia prædictis affectibus. Ego autem eam minutissimè forpicibis incîdo, glutino, & muccagine tragacanthi aut bdellij perlino, sicco, tenuissimè tero: cū ladano, vel mulsa, vel mastiche oleo rosato dissoluta, in pastillos cogo citra molestiam purgatorios. Quòd si noxam corpori impresserit, mulsa, vel vuarum passarum decoctum, cum oleo amygdalino, vel oleo nucum, eam abolet, *

Longā decoctionē sustinet, estq;, vt mihi cū Serapionis filio videtur contra filij Zezar sententiā, puluerāda tenuissimè, vt eius facultas malefica permista illi exquisitè alia ple-

Cum oleo spinæ affricatū lumborū & coxarum dolores sanat, & alia multa potest, Dioscor. Plin. Gal. Paulo.

†Eius drac. vnā in mulsæ cyathis duobus cū ruta coquit Paulus nō Serapio.

**Serapio parū, Paul. et Auic. multū teri volunt, quia asperæ eius partes interioribus hærentes vlcerāt. Paulus ad drach. vnam, seu octodecim ceratia, id est, siliquas,*

nius obtundatur, vtque viscera celeriùs permeet, neq; in ipsis ob partium minùs tritarum crassitiem cesset: qua fortasse fit, in visceribus pigra retineatur, eaque vlceret, præsertim cùm sensu perceptibiles fuerint eius particulæ. Datur à siliquis sex ad decem, frigus, & æstum vitantibus.

propinat. Trũcis arborũ præcipuè roborũ et lapidibus muscosis. Diosc.

†Digiti minimi craßitudine Diosco. plin.

Cũ mulsa potest quod colocynthis Paul.

Bilẽ trahit, et pituitã Dios. sine graduũ mẽtione etiã Galeno: dictæ itẽ qualitates mitius calfacere ostendũt gra. 2. Aui. tẽperatum Auer.

Clementer purgat sine morsu, siccat securiùs epithymo Auerro. Mãdũt per se multi sine stomachi subuersione: stomachum tamen ab eo offendi etiam Plin. *scribit.*

De Polypodio.

CAPVT V.

Polypodiũ radix est plãtæ, lapidibus & arboribus, increscẽtis quã δενδροπτέριν, id est arborũ filicẽ, Græci vocant. Quod lapidibus innascitur, humiditate excrementosa, cruda, flatulẽta, vẽtriculũ ad nauseã euertẽte, abundat. Præstantius quod arboribus, præsertim glãdiferis, innascitur: præsertim si †magnũ est, recẽs, solidũ, nodosum, foris ex nigro rubescens, colore intus herbaceo, vt pistaciũ, sapore dulci, austero, tandẽ subamaro, nõnihil aromatico. Dioscoridi calidũ est tertio gradu, siccũ secũdo, humores crassos, lẽtos terget, digerit, siccat, biẽ atrã, & pituitã vel crassam vel lẽtã purgat etiã à iũcturis. Affectibus ob hæc melãcholicis prodest, vt quartanis, præsertim cũ mulsa, epithymo, sale Indo, colico etiã dolori, & splenis duritiei quouis modo vsurpatũ. Contra rimas, quæ inter digitos fiunt, trita illinitur. Corpora enim extenuat & siccat. Ne verò ventriculum ad nauseam euertat, vtque citiùs vacuet, datur ex mulsa, vel aqua hordei, vel vuarum passarum, vel ex iusculo gallorum & gallinarũ, vt suasit Hamech, coctũ, vel sero lactis. Bibitur vtiliss. ter mistis seminibus odoris, vel aliis aromaticis, vt dauco, aniso, fœniculo, zingibere, vel simili, animã & facultatem ventriculi naturalem corroborante. Longã satis coctionem sustinet. Datur à drach. duabus, ad aur. quatuor.

Diosc. etiã cũ beta vel malua coquit, vel aridũ mulsæ inspergit. Vncia vna nostratis vacuat parũ & sine molestia.

De Scilla. CAPVT VI.

Scilla, autore Galen. *bifariã vtilis, tũ quòd humores expelli apparat, tũ quòd apparatos vacuat. Melior est, quæ alteri cõnexa eruitur (sola enim & singularis, vt etiã prope thermas orta, est venenosa sapore dulci, acri, amaro, laminis splendẽtibus, ex agro libero, calida ordine tertio: sicca prope tertiũ.

*Id in Gal. nondùm legi.

Id in canonibus demonstrauit. Cãdidißimã Pli. vtilißimã addit albã Ga. in The-

Sub

Substātiā habet superficiariā, igneā, acrē admodū: ac terream adustione amarā: aëriā deniq; mediocrē, eāq; dulcē. Humores crassos ac lentos, & bilē atrā incidēdo, tenuando, tergendo, vt prōptius expellantur apparat, & maxime oxymeli ex ea scillites, & eosdē ipsa purgat. Quapropter capitis affectibus (cephalalgiæ, cephalææ, epilepsiæ, vertigini, scotomati) neruorum, & iūcturarū, pulmonis & thoracis, præsertim electariū ex succo ipsius & melle sumptū lābendo, cōfert. Idē vocē clarā reddit, & oxymel scillites, & acetum scillites. Eadē splenis obstructionem & tumorē sanant, putredinem in corpore prohibēt, ob id sanitatē tuentur, iuuenile corpus diu seruāt, sed emaciāt. Gingiuas quoq; laxas sanat, dentes cōmotos ore colluto acetū scillites firmat, oris fœtorē tollit, & halitū reddit odoriferū, dolorem ventriculi sedat, coctionē iuuat, corporis colorē cōmendat, corpus molle & laxum confirmat, quouis modo vsurpatum: scilla enim tenuat, incidit, terget, foras trahit, resoluit materiam crassam lentore partibus adhærentem: à putredine vindicat, vlcerat, vrit. Assata scilla faciliùs soluit, immissa autem aceto humores crassos, lentos, altiùs mersos, expelli promptos reddit: laminæ autem ipsius mazâ separatim inuolutæ sub cinere calido quantùm sufficit, coquuntur, exoluuntur, in vsum veniūt: vel ipsæ laminæ vase luteo vitrato, sursum stricto, operculato, pergameno includuntur. Dies quadraginta per æstiuos dies insolantur, vase identidē verso, vt ex æquo vndiq; caleat: extracta vsurpetur, vel cū æquali farina orobi, fiant trochisci, quādo opus est, vtendi. †Ex his sic assatis etiā fit acetum scillites, vel cū Paulo mox vbi à scilla exemptæ sunt laminæ aceto mersæ, insolentur in vase simili à Veris initio ad Aestatis finē, post vsurpetur. Datur autem potio à drach. quinq; ad drachmas duodecim: oxymeli autē scillites ab aur. sex ad vnc. tres: trochisci autem à drachmis duabus, ad drachmas quatuor. Mediocrem ferre coctionem potest scilla.

rap. Calida secundo gradu Gal. Tußi antiquæ, & asthmati, trib. obolis sumpta eclegmate, prodest. Diosco. vrinā ciet, ictērū, hydropē eodē pōdero iuuat. Idē. Vredinem qualis ab vrtica fit, in partibus mollibus excitat, quā oleum sanat. Gale. lib. 2. simp. capi. 5. non autem causticū vult. Multi vsus fit per assationem Diosco. per eamq; vel elixationem eius vehementia reprimitur Galeno.

De Hermodactylis. CAPVT VI.

HErmodactylus est radix herbæ cuiusdam montanæ: & ea vel digitum longa, vel rotunda, ac eadem præstantior, si multū est alba, intus & foris magna mediocriter dura:

† De his trochiscis, & farinæ mensura in trochiscis scillinis dicetur.
Acetū scillites Vni scillæ parti octo salis partibus additis cochlear I. vel duo dat Diosc, ad aluum leniendam.

De hoc in nostris sim. Serapionem & Auic. sequitur.

Alexander. Trallianus. Paulo malus est stomacho, decocto radix purgat peculiariter arthriticos in ipsis fluxionibus.

Castigatio. Alkansi.

Ireos flores albos, pallidos, luteos, purpureos, cœruleos Diosco. scribit: radicis non florum colore distinguit.

† Optima Dios. est Illyrica densa, submutila, frangi cõtumax, subrufa, valde odorata ster nutamenta mouẽs dum frãgitur gustu amara.

altera scillæ aut raphano proxima, si creuit, si vere lecta est, & menses deinde sex siccata est. Rubra autem & nigra mala est, & quæ in loco pingui & humido prouenit, quòd inde humor eius inflans, & excrementosus ei largior insit. Rara verò laxa, leuis, est imbecillior. Calidus est ac siccus ordinis secũdi initio, cum humiditate tamen excrementosa, flatulenta, nauseabunda, qua ventriculo nocet, præsertim quando in eum ex partibus aliis excrementa confluunt. Pituitam crassam, præsertim à iuncturis trahit, ob id podagræ, & aliis arthritidis differentiis confert, non sumptus modò, sed etiam cataplasmate admotus, præsertim cum vitellis ouorum, & farina hordei, vel mica panis. Impinguat, sperma auget, vlceribus confert, quia terget sordem eorum, & carnem in his putrem cõsumit. Cuminum, zingiber, piper longum, libysticum, mẽtastrum, mastiche, mista, hermodactylum prohibent, ne suo humore excrementoso, & flatulento lædat ventriculum, néue flatus crassos & nauseabundos in eo excitet, aut multa in ipso excrementa colligat. Si verò hermodactylus cum pauco zingibere, & succo raphani, vel cum scilla assata, aut scillæ succo, & zingibere, & pauca spica, in trochiscos fingatur, purgat celeriùs & pleniùs: (per se enim tardè & imbecilliter vacuat) Myrobalani quoq; roborando stomachum hermodactylos citò deturbant, & humorem in ventriculum affluxum prohibent. Datur ab aureo vno ad aureos duos: annos tres seruatur.

Mesues agit de hermodactylo, radice etiam Paulo diuersa, ab vtroque ephemero, quorũ Colchicum venenosum, radice rotunda quamuis sit, tamen id non est Mesuæ hermodactylus optatior, vt nec Pauli. Ephemerum verò absolutè dictum, aliter iris agrestis, folijs & caule lilij, aut satirij, radice vna digitali craßitudine longa, licet à Diosc. o. Plin. Gal. inter medicinas recensetur, tamen id Mesues & Paulus hermodactyli nomine non accipiunt.

De Iride.

CAP. VIII.

IRis radix est herbæ, quam κριϊνώδη, id est, lilialem vocat autor Græcus, cuius flos vel cœruleus, ac versicolor, vt iris arcus cœlestis, vnde illi nomen: vel albus. †Alterius radix optima est,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

ma eſt,ſi magna,dura,denſa,crebrò geniculata,ex albo rubeſcens,odore ſeu viola aromatico,ſapore acri,& mordente.Veris initio collecta. Secundam bonitatis rationem flos obtinet, cœruleus præſertim:albus enim ad omnia eſt imbecillior.Radix eſt calida ſicca ordine tertio, acris:terget, coquit, reſoluit, lenit,aperit obſtructa,ſedat dolores,pituitam craſſam, & miſtam illi bilem purgat,ac præter hæc aquas ſeroſas, idque clementer.Materiam craſſam,lentam hærentem in thorace,ac pulmone coquit,tenuat,ac promptè educit, viſceraque omnia expurgat.Hepatis quoque ac lienis,& vicinarum partium tollit obſtructiones:affectus,ab ea excitatos, hydropem, dolorē, tumorem,duritiem,& ſimiles ſanat,aut lenit. Omnes quoque tumores etiam duros,& ſtrumas digerit, præſertim neruorũ, & iuncturarum:maximè cum betæ vel braſsicæ ſucco, vel vino,& melle,& oleo chamæmelino.Cephalalgiam veterem ſanat:præſertim cataplaſmate impoſita,& ſucco eius in nares attracto. Hic enim ſternutamentum mouet, & per nares detrahit vim maximam excremētorum in partes alias, per meatus occultos,alioqui defluxurorum.Succus autem ex ea vt abſinthio extrahitur.Cum ſapa autem tuſsim veterem ab humore craſſo,lento,factam,multùm iuuat, & ab eodem ſpirandi difficultatem.Vterum prætereà expurgat.Peſſo quoq; ſuppoſita vel emplaſtro admota,vteri dolores ſedat, menſes euocat, aborſum facit. Vlcera antiqua, ſordida, putrida, purgat, terget,carne proba implet,quale etiam oſſa nuda veſtit. Iſchiadi ſalubriter aut clyſtere iniicitur,aut emplaſtro imponitur.

†Os ſi colluitur aceto cui incocta fuerit, denſium dolorem ſanat,& rheumatiſmum ſiſtit: ſuppoſita item hæmorrhoidas aperit.Inuitam ſeminis vacuationem ſumpta cohibet. Succus eius cum farina fabarum & cinerum illitus, faciem expurgat, eiuſquè maculas deterget. Oleum denique irinum neruos & iuncturas,firmat,ſpaſmum ex repletione, cephalalgiam, dolorem hepatis,ſplenis,renum,vteri iuncturarũ,thoracis & podagræ,pleuritidem, peripneumoniam oblitum iuuat, catarrhum coquit,ſomnum conciliat temporibus inunctum:auriũ dolorem inſtillatum auri,narium graueolentiam ipſis iniectũ corrigit.Fit autem ex floribus iridis,& radicum dimidio,vt roſatum oleum,& violatum.*Ne vētriculum lædat,ſumatur ex mulſa & pauca ſpica, vel cum ſero lactis, melle, maſtiche: ad affectus autem thoracis,& pulmonis,cum ſapa,vt dixi,propinatur.

Radices colligendas incipiente foliorũ defluuio docet Dioſcorides.

Tenuat,terget, coquit Paulo.

Cum aceto pota,ſplenis: cũ aceto & roſaceo admota,dolori capitis confert Dioſco.

† Cum elleboro albo & duplo mellis Dioſco.

**Dioſc.dat dra. 7. cum mulſa, Paulus obolos octo dicit agarici modo purgare, modo nõ ſit antiqua nec perforata.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

natur. Teri, & coqui mediocriter potest. Datur à drach. duabus, ad drach. sex: annos duos seruatur.

Cucumer asininus. Elaterius succus ex huius fructu quomodo trahatur, Diosco. docet amarus extremè Gale. Tẽpestiuus est hic fructus quãdo tactu solo succũ eiaculatur Diosc. autũno Pli. Tẽpore quo folia decidunt, Manardus. ex Diosco. Calidus secũdo gradu Gal. Quibus iunctum elaterium nunc vomitũ, nũc deiectionem faciat, docet Diosco. Pau. dicit vacuare vt scãmonium tribus obolis tritũ cũ lactis cotyla, bilẽ, et pituitã trahit, & ægrè spirantibus prodest Diosco. †Hoc fusius Dioscori.

De Cucumere agresti. CAP. IX.

CVcumer agrestis foliis satiui cucumeris, sed asperioribus, fructu eiusdem, sed paruo, asperrimo, amarissimo: cuius perfecti, ac præcipuè ex eo succi laus est præcipua, secunda radicis. Idem fructus iam absolutus si maturitate pallescat, viridisq; esse desierit, & amaritudine sit eximia, succumq; remittat album, & suppinguem, est calidior. Imperfectus autem tam est noxius, vt sanguinem educat. Succus autem exeunte Aestate excipitur, radix fine veris colligitur. Eadem in medicamenta multum efficacia, & celebria recipitur. Calidus est ac siccus ordine tertio: substantia ignea, & terrea vsta constat.

Purgat potenter pituitã vomitu & deiectione, & interdum bilem, si vacuari parata est: seorsum quoq; excrementũ, etiam euulsu contumax, atque adeò à iuncturis mirificè trahit, præsertim succo & radice, ob id earum dolores sanat, ischiadẽ etiã iuuat apertè cataplasmate impositus, vel clystere iniectus.

Vim nanq; purgatricem scammonio proximam ei tribuit Ioannitius. Si enim vacuet, immodicè etiam sanguinem trahit.

Radices item eius cum absinthio in aqua, & oleo percoctæ, hemicraniam molestam, & curatu difficilẽ sanant, si ipso decocto tempora foueantur, & iisdẽ radices eædem, & herbæ tritæ cataplasmate applicentur. Succus quoq; ipsius naribus iniectus cum pauco lacte idem efficit. Excrementa enim cerebri euocat, & nasi fœtorem ab horum putredine ortum persanat: cephalalgiam quoq; veterẽ, & epilepsiam. Idem cataplasma, præsertim si stercus caprinũ addatur, tumores magnos & duros, & strumas resoluit. †Succus quoq; & decoctũ tũ fructus, tum radicis hydropem iuuat potu (valenter enim aquas serosas vacuat) & icterum, & obstructionẽ hepatis & lienis. Puluis radicis cum melle cicatricem fœdam tenuat, ecchymomata contusionibus succedentia dissipat. Succus radicis cum farina fabarum, sordẽ faciei & fœditatem cutis illitus terget. Radix ex aceto forti alphis affricta, eos delet, & lentigines. Resoluit enim tenuat, terget, siccat, soluit molestè & tardè, aperit ob-

stru

ſtructa,& ora venarum. Ne ora venarum aperiat & vlceret hic ſuccus,& cum torminibus,& anxia moleſtia vacuet: datur cum bdellio vel tragacantho, vel lacte dulci recenter mulſo, aut mulſa & ſale: promptiùs autem purgat cum pauco ſale gemmæ,& aromatibus. Succus autem ex fructibus per maturitatem pallentibus clementer ſine compreſsione multa extractus ſiccatur, vt ſcammonium,& aloë. Nonnulli inter ſiccandum ei immergunt aromata nodulo ligata, quem extrahunt, dum ſiccando cogi incipit: alij alia immittunt, pro ſcopis variis. †Triennio ſeruatur, poſt ſex menſes vtendus. Noxam autem ab eo corpori impreſſam delent aqua hordei, mulſa, vinum, oleum. Datur ſuccus à granis decem ad drachmas vnius partem tertiam: puluis radicis à granis quindecim ad drachmæ ſemiſſem. Decoctum ab vnciis duabus, ad vncias quatuor.

†A bimatu ad decenniũ purgationi eſt aptum Dioſ. A trimatu incipere & nullũ ex medicamentis longiore æuo durare, et quò vetuſtius eò melius, ſcribit Plin. & ducentis annis ſeruatũ, teſtatur Theoph.

Dioſcoridi integra menſura eſt obolus, minima ſemiobolus, infantibus dichalcos, id eſt, æra duo ſeu grana quatuor: maiore copia eſt periculoſum, Paul. dat obolos tres.

De Centaurio.

CAP. X.

Centaurium eſt maius & minus: notis plurimis diſtinguuntur: ad omnia minus eſt præſtantius, idque ſuis floribus pallidis,& citreis, ac ſemine. Colligitur Aeſtatis initio. Calfacit, ſiccat, ordine †ſecundo, vel cum Rufo tertij initio: conſtans terrea ſubſtantia ob vſtionem valde amara: & alia terrea non aduſta, aquoſæ miſta, qua modicè adſtringit,& aërea parum dulci,& ignea ſubacri ſine morſu. Ob hæc, vlcera & vulnera efficaciſsimè curat,& glutinat. Terget enim, ſiccat, excrementa conſumit, aluum ſoluit aliquando tam violenter, vt aperiat ora venarum, quibus ſanguis emanet. Qua de re dubitauit Hermes, præſertim cùm vulnera conglutinet & ſanet, & Alkindi ſententia, ſanguinis ſputo conferat, ipſum ſiſtendo & apertam vaſis partem glutinando. Sed ambiguitatẽ hanc ſoluit ſubſtantiarum in eo præcipuarum contrarietas, amaræ ſcilicet, & hac largioris ſtypticæ, quæ prima cogendo agit, quòd à dominante ſubſtantia hæc facultas ſit ad agendum promptior. Poſt longam autem eius actionem calor mordax

Centauriũ maius eſt vulgare herba Ponticum. Vtriq; ſunt ſuæ dotes. Flos noſtrati ex punico purpuraſcit ſed quòd maius vocant flaueſcit. Exprimitur cum ſemine, prægnãs eſt Dioſco.

† Auic. tertio, Gale. ordinem non ſignauit.

ex acri

ex acri substantia excitatus, corpus agitat, & noxas prædictas affert, non semper tamen, sed quando immodicè purgat.

† Hic modus loquēdi innuit, hactenus de vtroque locutum & vtrūque pituitam & bilē vacuare, sed minus magis cui solius hæc à Dioscori. Gale. Pau. tribuitur: non etiā magno: & sanguinem vacuare, si clystere in ischiade inijcitur, Gale. minori tribuit: ad rupta, & conuulsa datur maius Dioscori. & Gale. Succus minoris ad hæc optimus Gale. sumptus & admotus, vt etiā duratū splenem sanet. Cum contu-

†Purgat autē centauriū præsertim minus, pituitam crudā, & bilem flauam, & materias alias etiam à neruis & iuncturis & hæc tardè. Ob id harum partium affectibus confert, vt etiā ischiadi, clystere iniectum, vel cataplasmate impositum. Musculis item attritis, sed cum panis mica, sale pauco, & melle, vel oleo. Obstructionem hepatis & lienis sanat, colico dolori & ventris prodest, lumbricos necat, & vacuat, mēses mouet, vteri dolorem sanat, fœtum educit.

Styptica verò substātia sputum sanguinis sistit, vulnera glutinat, vlcera etiam dysepulotica glutinat, præsertim puluere per se vel in vnguentum coacto, ac etiam potu decocti ipsius fistulas, & vlcera cacoëthe sanat.

Ambitiosè autem quidā ab eo carnibus diuisis incocto eas glutinari aiunt. Cum mulsa, vel oxymelite, & sale pauco, vel decocto ameos mellito, & salem gemmæ habenti promptiùs purgat, & clementiùs, Masliche autem addita, venas ab eo aperiri prohibet. Coctionem & triturā perfectam sustinet.

Datur à tertia parte vnc. vnius vsque ad sescunciam. Decocto autem ab vncia vna, ad vncias tres.

Radicem inutilem, ramos, magisq́; folia & flores valere scribunt Dioscori. Gale. Sic centaurium paruum Gale. amariss. ac subadstringēs est, magnum autem acre, adstringens, subdulce, quasdam vtriusque centaurij qualitates, & vires Mesuem confudisse, nihil miri est, cùm etiam maius subamarum, & minus subdulce sit, dum recens est: cū etiā Galeno quibusdam conueniat. Succus enim minoris suppositus, menses fœtumq́; educit: maioris autem radix, menses prouocat, mortuos fœtus extrahit, viuos corrūpit, & deijcit Galeno. Eadem pota, torminibus medetur, & sputū cruentum sanat cum vino, si febris abest: cum aqua, si adest Dioscori. Maioris etiam adstringens qualitas ex hoc patet, quòd vulnera glutinat, præsertim si recens tusa adhibetur: minor quoque virens vulnera etiam magna glutinat Dioscor.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

ſcor. & Gale. Maioris herba, adhuc recens, vlcera antiqua ad cicatricem difficillimè euntia, purgat, & ad cicatricem adducit Dioſcor. & Gale. quod Meſues minoris pulueri rectè etiam tribuit amaro, ob id tergenti, & ſiccãti, & quatenus adſtringit, glutinat, & cicatricẽ inducit. Cùm etiam Galenus ſcribat minorem ſiccatum ſiccantibus & glutinantibus miſceri, quæ ſinus, fiſtulas, & maligna vlcera ſanent, & durities molliant: quamuis potionis non meminerit, niſi quòd ſuccum à quibuſdam bibendum dari ſcribit in neruorum paſſionibus, ceu ſiccantem, & abſque moleſtia vacuantem: eundem cum melle illitum oculis purgare ea, quæ luminis claritati obſtant Dioſc. Gal. ad ſpirandi difficultatem, & tuſſim antiquam, & lateris dolores, maius ſalubre faciunt ambo.

Carthamus

Sic Theo. diuiſit Dioſc. ſatiuũ facit ſolũ, ſed atractylidem cnico ſimilẽ facit.

Sic Auic. 3. Gal. Paul. ſi foris admouetur.

De Cnico. CAP. XI.

CNicus eſt agreſtis (nam quem Indicum addunt, & nil vocant, cnicus non eſt) & ſatiuus, idemque melior ſemine, præſertim & eo albo magno, [in æquali] plano, pleno medullæ pinguis, cortice tenui. Nec inutilis eſt flos croci pilorum effigie. Calfacit ordine primo, ſiccat ſecundo, agreſtis calidior, ſiccior: minùs flos. Pituitam & aquas vomitu, & deiectione vacuat ſumptus, & clyſtere iniectus. Ob id morbis inde natis vt colico affectui, & ſimilibus confert. Thoracem quoque & pulmonem expurgat, præſertim eclegmate ſequente & oleo ſuo: vnde & vocem claram reddit: ſperma quoque vſu auget, ſed alimentum eſt prauum. Stomacho valde noxium, in eoque & mammis lac dicitur cogere, faſtidiendum ac nauſeabundum eſt, ac conturbans. Facultate eſt lactariarum plantarum, ſed remiſſa: terget, aperit, etiam flore cum mulſa icterum ſanante.

Ne ventriculum lædat, ei miſce ſtomachica, aniſum, galangam, maſtichem: acria verò, vt cardamomum, zingiber, ſal panis, ſal gemmæ, addita, actionem ipſius celerant, & inteſtinorum noxam prohibent. Sic medullæ eius drachm. decem cum cardamomi aureo vno in catapotia cicerum magnitudine, drach. quinque ſufficienter purgat Paulo autore. Eadem medulla panno ligata, oxymeliti præcipuè ſcillitico dum co-

Gal. li. 5. ſani. cnici & fici pares portiões miſcet ad tutò purgandũ ſenis pituitam, in quã rem cæteris medicamẽtis Auerrhoi præfertur.

Paulus etiã coquit drac. quinque cũ ptiſſana & ſalibus ad aquas educendas ſine cardamomo.

quitur mersa, purgatorium id facit. Medullæ eiusdem aurei duodecim, penidiorum aurei quatuor, cardamomi, zingiberis ana aur. vnum, cum melle forma bolos nucis magnitudine. Da vnam vel duas. Medulla eadem ex iure galli vel gallinæ cum speciebus prædictis cocta idem præstat Gale. Vel medullæ eius drach. tres, amygd. drac. vna, strobylorum drac. semis, cum melle cocto & succo scillæ fac eclegma mirificum in thoracis affectibus. Oleum ex eo semine, vt amygdalis & balano myrepsica, extrahitur. Datur à drach. quatuor, ad aur. quinque. Flos à drach. vna, ad aureos duos.

De Balano myrepsica.

CAP. XII.

BAlanus myrepsica, id est, glans vnguentaria, fructus est magnus quidem nucis auellanæ magnitudine, triãgulus. Paruus verò ciceri similis, malus: vterque tamen medulla leni, & vnctuosa. Magnus est præstantior, præsertim si vetus est, cortice est albo, læui, tenui, medulla intus alba, leni, pingui, & paruus, si ex nigro albescit, & medulla est alba, leni pingui, & vetus, est innocentior. Calfacit maior initio ordinis tertij, siccat secundo. Humiditatẽ habet excrementosam & acrem, qua ventriculum subuertit, nauseam excitat, viscera conturbat. Pituitam crassam & lẽtam vomitu & deiectione purgat: quare confert colico affectui pituitoso & flatulento, sumptus, balano, clystere iniectus, cataplasmate ex ipsius medulla hordei farina, & melle appositus, & calore suo neruorum frigidis affectibus, spasmo, tetano, contractioni. Tumores quoque duros, strumas, nodos, resoluit cũ melle. Hepati autẽ aut lieni obstructo, vel durato cum farina lupinorũ, & spica cõfert imposita. †Adhæc autẽ fructus minor, & eius oleum efficaciùs admouentur. Idem oleum auri infusum, tinnitui, sibilo, surditati auxiliatur, cicatrices fœdas, lentigines, alphos, & cætera cutis vitia emẽdat. Incidit enim, tenuat, terget, expurgat, ape-

Idem.
Alchansi.
Dios. contundi eius grana & dari cum aqua mulsa aut gallinacei iure. In Gal. nondũ legi. Cnici albi, anisi ana sextariũ, amygd. Thasiarũ tostarum & expurgatarũ cyathos tres, aphronitri drach. ficus siccas triginta Dios.
Ben Arab. Myrobalanus Gal. Pli. & Aëtio dicitur.
Fructus magnitudine auellanæ Diosc. Plin. capparisquã titate et figura. Theoph. à basi triangula æquilatera surgit in pyramidem etiam triangulã.
Recens melior Diosc. sed vetus est oleosior.
Caloris gradum Gal. tacet. Cum aqua mulsa podagricis imponit Diosc.
† Ad splenem farina erui vel lolij miscet Gal. cũ oxycrato pota drach. vna viscera purgat, præsertim hepar, lienem quem etiam absumit Gal. Dios.
Myrobalani pyesma Gal. huius fæx terget, incidit, totus aũt fructus etiã adstringit.

rit

rit obſtructa. Paruus autem ad omnia eſt valentior, moleſtè purgat, vires deiicit, ſudoremq́ue frigidum mouet. Ob id non vtendus etiam oleo, niſi emplaſtro, vnctione, cataplaſmate. Magnus ne vẽtriculo noceat, facit aſſatio, vt in canonibus diximus. Ea enim humiditatem excrementoſam & acrem horum ſymptomatum cauſam coquit, & reſoluit: tuncq́ue ſolùm deiectione purgat. Adduntur prætereà ipſi, præſertim coquendo, ſemen aniſi, & fœniculi. Ex huius autem ita cocti medulla cum dimidio pondere amygdalarum dulcium, & melle vuarum paſſarum, formæ fiunt auellanarum effigie. Ipſi autem fructus integri, vel potiùs horum medullæ multùm tritæ aromatibus aliquibus, vel aniſi, & fœniculi ſemine adiecto, inuoluuntur papyro, & maza: pòſt coquuntur ſub cinere calido. Oleum autem ex his extrahitur, vt ex amygdalis. Datur à drach. ſemiſſe ad drach. vnam & ſemiſſem.

Plena candida ſue cortice, facilis ſpoliatu, recens, Dioſco. optima. Petræam nigro cortice, albo nucleo, optimam vult Plinius. Stomacho nocet, etiam valde Dioſcor. Oleum ex cortice extrahi vult Hermolaus, quod Theophi. & Plinius innuunt. Succo carnis eius vnguentarios, id eſt, vnguenta odorata parantes, vti ait Galenus. Balaninum oleũ ſimili modo vt amygdalinum fieri dicit Dioſcor. Ob id ex carne ſeu nucleo faciendum videtur, aluum ſoluit, ſtomacho aduerſatur, eidem. Nucis quoque vnguentariæ nucleo Græcarum nucum more trito, humorem reddere ait, quo ad pretioſa vnguenta pro oleo vtuntur. Carnis drach. cum mulſa pota vomitoria eſt, & ſæpe largiùs deijcit Galeno. Oleum hoc veſtigijs vlcerum, & alijs adhibet Meſues, totã glandem Dioſc. pyeſma cum aceto Gal. apponit ſcabiei, lepræ: nitro autem addito, alphis, cicatricibus nigris cum vrina lentigini, varis, ephelidi, Dioſco.

De lapide Armeno. CAP. XIII.

Albus Alex. apud quem valentior lapide cyaneo non legitur.

LApis Armenus atram bilem purgat tutiùs, quàm elleborus: & valentiùs, quàm lapis cyaneus, autore Alexandro Tralliano. Eligendus colore inter viridem, & obſcurum ter-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

†Lotus autẽ nec calidus, nec siccus valde, vti nec amarus, nec insuauis Alex.

Alex. quinquagies.

Aëtius grãmata quatuor, id est, obolos octo. Alex. illoti scriptula tria vel quatuor, loti quinq; vel sex præbet.

reum, Indumq́;, medio maculis tum viridibus, tum nigris distinctus, tactu lenis, asperitatis expers, lapidea nondum duritie, sed facilè friabilis, & pulverabilis. Calfacit, siccat principio secundi ordinis, atram bilem vacuat etiam ex cerebro.

Proinde melancholicis affectibus, melãcholiæ morbo, maniæ, epilepsiæ, vertigini, cephalalgiæ, mœrori, timori sine causa manifesta, quartanis, cancro, lepræ, lienis denique malis succurrit, quia etiam terget, ac resoluit: sed quoniam non solùm deiectione purgat non lotus, sed etiam vomitu, ventriculũ turbando, & euertendo, & angẽdo. †Lotus est dandus, quòd is solùm deiectione purget, & citra molestiam. Tritus autẽ lauetur aqua dulci, tríties mutata. Deinde aqua rosarum, vel potiùs buglossi cum Alchindo, decies mutata, vt ei vis quædam mira ad affectus melancholicos acquiratur. Datur non lotus à drachm. semisse ad sesquidrach. lotus autem à drachm. vna ad drachm. duas.

Læuis, cœruleus, vbiq; fractu facilis lapillis carens, Diosc. probatur. Plinio autem maximè viridis, communicato colore cum cœruleo. Lapides & metalla Gale. lauat, lib. primo c. ph. gen. & in simpl. donec in aqua nec sordes, nec medicamenti qualitas aliena vlla supersit. Atram bilem, & quicquid crassum & tenax sanguini mistũ est, purgat Aëtio: ob id elephanticis, nephriticis, asthmatis, synãchicis, orthopnœicis, vt chrysocolla, sed hac valentior Diosc. Plin.

Lapis stellatus & lazuli cœruleus Latinis. Marchasita Arabũ, pyrites Græcorũ esse quibusdã videtur

De lapide cyaneo. CAP. XIIII.

Cyaneus acer purgat, discutit cũ quadã adstrictione, Gale. reprimit, exest modicè, crustã efficit, et exulcerat Diosc. scilicet admotus.

LApis cyaneus marmoris species, vulgò etiam stellatus dicitur, quòd maculas quasdam aureas stellarum modo radiantes habet, colore ex viridi, cœruleo, splendente, purus, grauis. Qui verò albus est, impurus, marchasitæ mistus. Marchasita item dictus, macularũ expers, leuis, improbatur. Calfacit ordine secũdo, siccat tertio, vel etiã tertio calfacit Humain: acer est cũ pauca stypticitate. Purgat melancholiã, & vstos humores, hisq́; venas sanguineq́; expurgat. Ob id affectibus melãcholicis magnoperè cõfert, melãcholiæ morbo, maniæ, epilepsiæ, mœrori, & timori [sine causa manifesta] à lepra præseruat, quartanas sanat, tremori cordis, syncope ꝓdest. Cor enim roborat, eius noxas aufert, animã exhilarat, corpus floridũ diu

tue

tuetur, vitã reddit beatam, thoracem & pulmonem crassis, & lentis humoribus expurgat. Ob id confert asthmati ab his nascenti, splenis affectibus remedio est. Menses suppositus educit, hæmorrhoidibus recentibus vsu prodest. Acrimoniã vrit, vlcerat, putrefacit, terget, incidit: nõ lotus quoque pilos radit, lotus eosdem seruat, productiores reddit, & in palpebris nouos gignit. Noxas habet cum lapide Armeno communes: ob id est vt ille abluendus, diutiusque teri sustinet quàm Armenus. Nonnulli eius loti drac. octo miscuerunt vni libræ confectionum lętificantiũ, & dederunt cum succo buglossi depurato, & vino tenui antiquo, cõtra cordis affectus melancholicos, animũq; ita recrearunt, & gaudij ceu mineram quandam effecerunt: & nos hoc modo vtimur. Serici cocco baphica tincti lib. vna, mergatur, hora vna: succi pomorũ dulcium & aquæ rosarũ ana lib. vna & dimidia: pòst modicè coquatur, donec aqua rubeat: extracto tunc serico, reliquum ad mellis spissitudinem percoquitur cum sacchari albiss. lib. vna & dimidia. Ab igne deposito, & adhuc calenti iniice ambræ crudæ frustatim cõcisæ drach. sex: qua liquata, superda puluerẽ sequentẽ: ligni aloës crudi & cinnamomi ana drach. quatuor, lapidis cyanei loti & præparati drach. duodecim, margaritarũ drach. duas, auri boni drach. vnam & tertiam: misce prædictis, remedium est præstantissimum ad cordis tremorem, syncopen, desipientiam, tristitiam sine causa, animamq; mirum in modum roborat. Datur à drach. vna, ad drach. duas, & dimidiam.

Quamuis cyaneo vim purgatoriam non dederũt Græci, tamen lotum valde iuuare dictos affectus nulla aut minima læsione, certò scire se scribit Manardus, ne tãquàm venenum perniciosissimum, vt quidam autumant, fugias.

De Senna. CAP. XV.

SEnna est folliculus plantæ Persis dictæ abalzemer, orobi modo nascentis, satiua est, & agrestis. Folliculo quàm foliis est efficacior, pręsertim si is ex viridi nigricat, modicè amarus, subadstringit absolutus, recens, in quo semen ampliũ compressum, vetustate enim exanimatur: subalbidus & imperfectus improbantur. Folia autem viridia sunt præstantiora subalbidis & tenuibus: surculis est inutilibus. Calfacit initio secundi ordinis, siccat primo, folia etiam primo calfaciunt.

Parum calida & sicca Serap.

Sicca 2. Auer.

Terget, expurgat, digerit, purgat clementer melancholiam & bilem vſtam à cerebro, ſenſoriis, pulmone, corde, hepate, liene. Proinde morbis dictarum partium ab humore huiuſmodi proficiſcentibus ſuccurrit, vt melancholicis febribus & antiquis, gaudium gignit ablato humore ſine cauſa externa triſtante, & floridũ corpus efficit, obſtructiones viſcerum aperit. Foliorum huius & chamæmeli decoctum lotione cerebrũ neruos, roborat. Eadem quouis modo vſurpata, viſum & auditum firmant. Eius purgationem tardam & imbecillam celerant, & intendũt miſta acria, vt zingiber, ſal gemmeus, ſal Indus: ne verò ſtomachũ lædat, cardiaca, & ſtomachica ſunt miſcenda. †Ob id Galeni decreto coquenda largo põdere ex iure galli, gallinæ, vel aliarum carnium, vt citra moleſtiam purget: vel ſero lactis infuſa, cum ſpica deinde parum diu feruefacta, vel puluis eius ex lacte dulci ſumẽdus eſt. Vino muſteo albo miſcebat quidam vim magnam ſennæ, poſt tres menſes potandum dabat, ſicque purgabat cerebrum, & ſenſoria, & gaudium augebat. Sunt qui decocto eius cum prunis, & ſpica feliciter purgant. Mediocrem autem coctionem ſuſtinet. Infunditur ab aureis tribus ad vnciam vnam.

†Græci huius nõ meminere, empetrõ ſic Dioſ. coquit, & nos ſennam et facile purgat.

Tritæ drac. vnam, coctæ dracm. quinq; dat Serapio. vnciã ex aqua coctam mediocriter purgare affirmat. Manardus.

Hanc Dioſcoridis quidam delphinium, alij pelecynon, alij peplium, alij empetron, alij alypon, putant. Res autem noua potius videtur nobilis, & efficax.

Aegyptia eſt præſtantior quam Apula, & hæc quàm noſtras. Folia purgantiora foliculis affirmat Manardus. Nõ debilitare ſtomachũ, quia ſubamara, & adſtringens expertũ ſe dicit Manardus, tamẽ torminoſum maximè medicamentũ hic omnes experimur. Idem purgare pituitam contra Auerrois ſententiam, & morbo Hiſpanico valere, ſe expertum: aquas etiam nobis purgare ſæpe viſa eſt.

Sales.

Qui ſal lignis ſit, nigricat, rubet Mẽphi, rufus circa Oxum Cẽturipis purpureus.

De ſalis generibus.

CAPVT XVI.

SAlis ſpecies ſunt memorabiles quatuor: ſal panis, ſal gemmæ, ſal naphthicus, ſal Indus. Sal panis, vel foſsitius eſt, idemq; durior, & amarior: vel marinus eſt, & hic aquâ facile ſoluitur. Sal gemmæ cryſtalli modo ſcinditur. Sal naphthicus, eſt ſubniger naphthę odore. Sal indus, vel ſubniger, vel ſubruf-

fus,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

fus,obscurus, omnibus fortior:& subruber, melior subnigro: & subniger est fortior,& horũ quiuis quantò est amarior,tantò valentior. Post hunc sal naphthicus,post hũc sal gemma,cui proximus est fossitius,marino omniũ maximè imbecillo fortior. Sal est calidus ,siccus ordine secundo,& quo est amarior, eò calidior est, & siccior. Sal constat substantia terrea per adustionem amara,& aquea insipida, quæ ambæ si sint æquales, saporem salsum perficiunt: si terrea vincit , amarior euadit: si aquea,salsugo est mitior. Sal liquat, incidit, tenuat, modet, purgat, densat,adstringit,siccat,à putredine ob hæc vindicat ventriculum euertit,turbat,ad vomitum incitat, purgat humores crassos,lentos,ipsos vi sua liquando,postea stringendo. Sal panis purgat clementissimè,appetentiam excitat profligato cibi fastidio,purgantibus additus actionem eorum iuuat, clystere iniectus pituitam vitream & lentam educit. Puluis ex sale vsto & portione æquali vasorum de seni fractorum. vel cum smiride lapide, lapides alios incidẽte,vel vitro fracto, dentifricium fit optimum: Nam dentes purgat, firmat adhæc gingiuas laxas. Cui addunt nonnulli cyperum,spumam maris massacumiam,cornu cerui, & similia. Oleum cui is sal incoctus est, tepidum,ambustis illitum,vesicas gigni prohibet,neruos firmat,puncturam nerui occultam, adiecta terebinthina à phlegmone & spasmo vindicat,phlebotomiæ cæcæ est remedio. Idem sal cum furfure & melle attritis neruis,contusis lapsis,aurium dolori prodest:suggillata cum oleo & melle discutit. Omnis sal oculi maculas,pãnos,vngues,carnẽ putrem, & similia consumit,cynanchæ confert,vuæ productioni, linguæ ob humiditatem largam molliori & solutæ,ventriculum euertit,vomitorium est,sperma minuit,scabiem gignit.

Sal gemma pituitam quoque vitream educit & humores alios euelli difficiles,sensoria expurgat,vertiginem iuuat,præsertim cum agarico , & tribus myrobalanis, terget thoracem,ventriculum expurgat, & dolorẽ eius soluit : dentifricio quoque est aptus. Naphthicus & Indus aliis sunt ad omnia valentiores,& ambo melancholiam valenter educunt,& pituitam, corpusque à putredine præseruant,& à lepra, & cæteris affectibus melancholicis. Per se tamen non vsurpantur, sed aliis miscentur in catapotiis confectionibus , enematibus,collyriis,& cæteris remediorum formis. Sal vt alimẽtum non est, sed condimẽtum, sic purgatoria basis non est,sed aliis

Hammoniacum præfert Dioscor.

Sal adstringit terget, expurgat, diffundit, reprimit,attenuat,crustas facit, vrentiũ modo, Dioscor.

Ad lassitudines,hydropẽ, podagræ præcautionẽ Dioscor. *Paul.*

Sal cũ aceto oleo , melle, synãchẽ iuuat, cũ solo melle tostus tonsillas & aphthas, cũ melle et farina luxatos Dios. *Sal cõ melle sugillata delet. cũ aceto et oleo prope ignẽ inunctus, pruritum, impetiginem , & scabiem sedat : sacros ignes &*

mistus vigorem addit, ac stimulos omnibus medicamentis tardè ac imbecilliter purgantibus. Salis autem acrimoniam & morsum præter cætera tollunt myrobalani, & cætera adstringentia, ac etiam insipida.

herpetas cū aceto vt corporibus totis nihil sale, et Sole vtilius dixerit Plin.

Sal Dioscoridi marinus & fossitius, hicq́; vel hammoniacus vel communis, candidus, lucidus, illapidosus, densus, & æqualis, qui sal gemma ob luciditatem & perspicuitatem gēmis familiarem, videtur esse crystallo simillimus, et vt hæc scissilis. Sal autem hammoniacus facilis scindi scissuris rectis Diosc. idem alumini scissili colore similis, longis globis, non perlucidus: nunc tantum factitius est hammoniacus, argētarijs vsui magis quàm medicis non naturalis. Sal naphthicus Plin. asphaltites, seu sodominus Galen. quod naphtha asphalti specie separata fit in Babylone & mari asphaltite ad Sodomos montes in Palestina Syriæ.

Sal Indus Auicennæ nigredinem habet propriam, non acquisititiam, vt naphthicus, alius eidē Paulum secuto, est colore salis, sapore mellis. Sal in india ex Oromeno mōte exciditur Pli. officinis quibusdam pro sale Indo sunt glebulæ salis in albo nigricantes metæ forma.

** Baurach olim quotidiani vsus in balneis et escis, iã vix cognitū, ob id vsu rarū. Vera aūt nitri spuma naturalis est Dios. et Gal. Salpetræ.*

† Auic. in fine secundi.

Nitrū & nitri spuma vires sali similes habēt Diosc.

De Nitro. CAPVT XVII.

NItrum * aliud minerale, aliud artificiale. Minerale mittit Armenia, Aphrica, Aegyptus, Roma. optimū in his est laminosum, fragile in fracturis, lucidū leue, spōgiosum, ex rubro & purpureo, albū, salsum, mordax valētius Armenū Aegyptio, & id Aphrico, & Romano. Artificiale imbecillius naturali, spuma nitri dicitur, alba, leuis, salsa, mordax. Alterū artificiale, flos parietis, vel salis dicitur, nitro valētius. †Calidū initio tertij gradus, siccum tertio, salsum maxima sui parte: subadstringēs terget, siccat, incìdit, humores crassos purgat etiã vomitu, præsertim cū melle, pituitã crudã, crassam, lētã partibus valenter impactã: ob id colico affectui pituitoso & flatulento prodest, vermes necat, & vacuat. Vsurpatur cum melle & aliis, sumptus, vel balano suppositus, vel clystere iniectus, præser-

Calfacit, extenuat, mordet, spissat, siccat, vlcerat, euocat, discutit Pli.

Tritū cū symino, & potū cū aqua mulsa, vel simili flatus dissipante, prodest colicis, & torminibus sumptū, & admotum. Vires alias Diosc. & Plin. tribuunt.

tim

tim ex rutæ decocto, & oleo rutaceo. Idem emplastro cum ficis & stercore mulæ prodest hydropi, dolori splenis & stomachi frigido. Medicamentorum basis non est, vt nec sal, ob id de hoc idem quod de sale statuendum est.

Sal petræ quod pro sale nitro malè supponunt officinæ, veteribus ignotus fuisse videtur. Nam sal arte in Aegypto aliter olim fiebat Pli. Optimum aphronitrum leuißimum, crustaceum, fractu facile, subpurpureum, spumeum mordens, roseo colore vel candido, foraminulentum, vt spongia Dioscor. purum, syncerum, tenuißimum, resolutu facillimum addit Plin. Quæ aphronitri notæ nitro hîc tribuũtur. Quod adulteratum est pungere scribit Plinius, Aphronitro adstrictionem negat Gal. & suo baurach Auic. cui tamen eam paucam post eodem capite tribuit.

De Sarcocolla. CAPVT XVIII.

SArcocolla* est arboris fruticosæ, spinosæ ramis nodosis arbori appressis, gummi albũ, thuris modo, vel pallidum, idq; amarius, & ob id valentius. Calfacit ordine secundo: siccat minùs, coquit, terget, aperit, digerit, vulnera etiam vetera putrida terget, carne implet, glutinat, [vnde illi nomẽ.] Purgat pituitã crudã, & humores alios crassos, præcipuè à cerebro, neruis, iũcturis, vt ischio, pulmonibus. Ob id senibus pituitosis, asthmaticis, tussientibus prodest, sed caluiciũ accersit, corpus impinguat, & sperma auget Diosc. †Ophthalmiam, & lippitudinem & alios oculorum morbos, mirè iuuat nutrita in vase vitreo dies quinque in lacte asinæ, nouo quotidie affuso. Aurium vlceri putrido, & sanioso vtiliter imponitur linamentum mulsa mersum, & puluere huius inspersum. Datur cum zingibere & cardamomo, vt citiùs & valẽtiùs agat, vel his catapotiis Haly senis, sarcocollæ drach. tres, turbith drachmas quatuor, medullæ colocynthidis, zingiberis ana drach. vnam & dimidiam, salis gemmæ drach. vnam: sarcocolla in aqua rosarum soluta, fiant pillulæ in dicta opera efficacissimæ. Ventriculo calido & bilioso est nocentissima sarcocolla: ob id vitanda picrocholis est, aliis datur à drach. vna ad drach. duas.

**Quòd carnẽ glutinet, Græ. dicta. tãquam sit carniscolla, nã vulnera glutinat, et sine morsu siccat Gale. Albã rufæ præfert Pli. & annis nigrescere scribit.*

Aliis primo aut circiter, calida videtur, nã Diosco. subamara. Pli. cum quadam acrimonia dulcis. Gal. emplastica, & parum amara dicitur, siccans sine morsu.

†Hoc nõ lego in Diosc. Ophthalmias discutere expertus est Manar. vbi hæ constiterunt: initio enim cum vino fluxiones oculorum sistit Diosc. & Plin.

Sarcocolla veteres tantũ foris vsi sunt purgatricẽ vim non dederunt, quæ etiam hodiè parum est cognita. Si purgat, & ventriculo calido est noxia impinguare videtur tãtùm per accidens: vacuatis scilicet excrementis, probam nutritionem impedientibus, id quod alijs purgãtibus est commune: sed dũ correcta est lacte asinino, ca lida humida euadit, ob id semen augere, & promouere potest. Hanc dies quinque asinino lacte in dies mutando macerãt: pòst aqua rosarum dissoluunt, vt castigent.

De Sagapeno. CAPVT XIX.

SAgapenum * est liquor fruticis ferulacei oleandro mõtano similis, bonum quidem, colore ex albo subrubente, odore porri, substantia crassa, sed in aqua facilè solubili, leue: improbum verò notis his destitutũ, ac præterea odore sylphij persici viroso (assam fœtidam vocant) aut galbani, quo est adulteratũ. Calidũ ordine tertio, siccum secundo, amarum, & porri modo acre: substantiæ tenuis & igneæ plus quàm terreæ cõplexum. Purgat pituitam crassam, & alios humores lentos, & aquas à vẽtriculo, intestinis, cerebro, neruis, thorace, pulmone, iuncturis etiam longinquis & profundis. Morbis harum partium & aliarũ frigidis inde natis succurrit, quouis modo visurpatum, vt cephalalgiæ antiquæ, hemicraniæ cõtumaci epilepsiæ, paralysi, vertigini, spasmo cynico, tremori, dolori ventriculi, aut coli pituitoso aut flatulento, cũ succo rutæ & aceto dictis partibus illitum, & attritis musculis: vel cũ liquore idoneo sumptũ, & clystere iniectum: cum aqua rutæ verò aut helenij nutritũ & potum, crassa & lenta ex pulmonibus & thorace potenter educit. Illitum quoq; tussi antiquæ, difficultati spirandi, dolori laterũ prodest. Cum duplo item myrobalanorũ citrearum in hydrope aquas serosas mirè extrahit. Splenis quoq; duritiem & inflationẽ dissipat potum, & cũ succo capparis, & aceto illitum: item chæradas, nodos, & alios tumores duros. Nutritum quoque cum succo rutæ aut fœniculi, & felle auis alicuius rapacis, visum clariorem reddit. Fluxionem in oculum præcipuè factum ab ea cohol sanat, hordeolum ex aceto illitum delet. Menses quoque potum & suppositum euocat: fœtum necat, dolori vteri, & præfocationi prodest: quoniam tenua

**Sagapenũ arbor similis panaci Gal. in antidotis. optimus liquor, splẽdidus foris rufus, intus albus acer odore medio inter sylphiũ & galbanum Dios. quod in sagapenũ mutatur Gal. in ant. Crassos humores ex pulmone expurgat Diosco. sed vim per inferna purgatricem. Græci tacuerũt, Arabes inuenerũt. Opisthotono ruptis, cõuulsis, prodest Dioscor. Cicatrices etiã oculorũ tenuat et expurgat Gal. & morsibus serpentiũ insigniter auxiliatur,*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

nuat, resoluit, dissipat, prouocat, soluit. Quod autem ventriculo & hepati noceat, cum stypticis, mastiche, spica, & similibus sumitur: cum enula quoq; proprietate quadam mira perficit. Si colocynthis seminibus tantũ abiectis, aqua cum pauca spica & mastiche impleta sub cinere calido ad tertiæ partis consumptionem coquatur, & hac aqua paulatim sæpe affusa nutriatur sagapenum, ex eoq; siccato trochisci fiant, magnarũ sunt virium ad iũcturarũ affectus, & aquas serosas vacuandas. Potest nutriri aqua macerationis myrobalanorum citrearum, vel succi enulæ non purgati vnciis septemdecim cũ mastiches & spicæ nardi ana drach. tribus, coctis ad dimidij consumptionem, & colatis. Datur à drach. semisse ad drachmam vnam.

Aceto solutum si mulier odoret, præfocationem ab vtero soluit.

Verùm sagapenum aqua infusum aut vino, statim dissoluitur Gale. Galbanum calidum in fine secundi, aut initio tertij, & similiter calidum sagapenum ipsi proximum, licet caloris ordinem in hoc Gale. taceat, tenuium partium, nonnihil tergens.

De euphorbio. CAP. XX.

EVphorbium liquor est arboris in deserto frequentis, hispidæ, foliis item prioribus hirsutis, quibus delapsis succedũt alia polio marino similia. Id esse debet leue, fragile, clarũ, colore pallido, acerrimum sapore, & odore: recens & annotinum est venenosum: igneum, calidum siccùm ordine quarto: omnium lachrymarum calidiss. tenuiss. vrit, rubrificat, vlcerat, penetrat, terget, tam violenter agit, vt præ angustia & labore syncopen & sudorẽ frigidũ accersat. Purgat autẽ præter cætera pituitam crassam & lentam, quantunuis impactã etiam à neruis & iuncturis remotis & profundis sumptum, sed vt mox dicam, emendatum. Idem ex oleo leucoij lutei solutum, affectibus neruorũ frigidis, paralysi, stupori, tremori, spasmo, spasmo cynico, nodis, illitu mirè conducit: hepatis quoque ac lienis tumoribus, & dolori ab intemperie frigida, & flatu, & ei qui per iuncturas, & partes alias turget, occurrit. Puluis eius ex aceto alphis valenter affrictus eos delet: idem sternutamentũ valentissimè ciet. Cum oleo de spica illitum occipiti, lethargicæ obliuioni prodest: aquas quoq; vacuat. Ventriculo & hepati nocet suæ actionis vehementia: ob id parum tenuiter est terendum, & miscendum acrimoniam obtundentibus, calorem

Splendidum vt sarcocolla acre, erui magnitudine vitreo in ventribus ouium collecto præfert. Diosc. Plin. lacteum. Gale. recens album, vetus flauũ scribit esse.

Pituitã purgat, sed magis aquam Paul. Si cũ edorata potione bibatur, ischiadi medetur. Diosco.

Euphorbiũ cum mastiche & tragacātho coctum in pane dedit in morbo Italico Manardus, & sine manifesta noxa iuuit.

Cum melle tantũ Diosc. cũ melle cocto Paulus præbet.

†Id in Dio. non legi, sed drach. tribus necare scribũt, Rhazes, Sera. Auicen.

** Panacis Herculei liquor omnibus dicitur, tamen Asclepium panax hic potius describi cognosces, ex vtriusque notis à Diosc. expressis. Radix scinditur cũ caulis germinat, caulis autem scin-*

rem flammeum extinguẽtibus, lubricãtibus, & horum omniũ tanta copia, vt superficies eius vndique tegatur, & vestiatur. Alkanzi quoq; euphorbij grana oleo amygdalino inuoluta mergit mali citrei diuisi succo acido, & malum maza circundatum, coquit. Sic obtusa acrimonia fit innocentius, vel oleo amygdalino inuoluta: deinde cũ succo glycyrrhizæ, vel manna, vel sapa ex larga stypticorum copia soluto, in catapotia formentur: danda quibus opus est. Humain quoq; euphorbium propinat cum mulsa, & aromatibus quibusdam, & mastiche, spica, communibus aliorum medicamentorum valentiũ epicerasticis. Aqua hordei autẽ, & alia lubricantia cum oleo amygdalino sæpe post euphorbium potanda, vt calorẽ extinguant, & leniendo celeriter ex corpore deturbent. Aureo vno sumptum necat Diosco. †Datur à siliqua vna ad siliquas tres, quo sumpto frigus vitandum est. Anno primo est venenosum, ad annum vsq; quartum est validum, præsertim cum initio, vel lentibus, vel fabis seruatur.

Euphorbium liquor ferulaceæ arboris Diosco. herbæ folijs acanthinis in monte Athlante, Plin. in Tmolo Mauritania Diosco. à Iuba rege inuentum, ab Euphorbo suo medico, Antonij Musæ fratre, vocatum. Paul. dat siliquas quinq; vel septem, imo drach. vnam cum melle cocto, ad pituitam & aquam ducendam ad drach. vnam accedit Dioscorid. Auicen. tres obolos. Serapion duos. Cætera de hoc, & alijs ex nostris simplicibus locupletare potes.

De Opopanace.

CAP. XXI.

OPopanax* est liquor plantæ similis ferulæ, caule cubitali, vel bicubitali pallido, foliis ferulæ, sed minoribus, floribus anethi modo in vmbella dispositis, odoris, flauis. Secto autem caule digitis duobus, aut circiter supra radicem liquor effluit. Flauus qui coagulatus est opopanax optimus, si intus albus est, foris flauus amarus, fragilis, in aqua mox solubilis, odoris boni, sed sui. Adulterant hammoniaco, intectis scilicet ex ipso granis opopanace vero. Dolum prodit odor & albedo in fracturis. Radice etiam planta hæc vtilis est, calida sicca tantùm ordine secundo: tertio autem opopanax vtrunque

ter

terget, digerit, tenuat, flatus dißipat crassos, lenit, expurgat. Purgat pituitam crassam & lentam clam à remotis partibus, cerebro, neruis, sensoriis, iuncturis, thorace.

Ob id prodest harum partium affectibus frigidis inde natis, visui imbecillo, tussi antiquæ, difficultati spirandi, ischiadi, gonagræ, podagræ. Vino musteo incoctum post tres menses potu hydropem leuat, & lienis tumorem. Ex mulsa calente potum, stranguriam sanat, menses mouet, abortum facit: alioqui ab vtero præfocationi & frigidis vteri affectibus saluber. Stomacho item nocet, sitimq; excitat, tardè purgat, corrigitur vt sagapenum. Idem aceto solutum collutionis dentium dolorem & erosionem sanat. Potum cum aceto hora vna ante accessionem, & cum succo apij, & oleo anethino spinæ illitum, rigorem febrilem prohibet. Ex ipso autem & succo apii, & aceto bono emplast. lieni impositum ipsius duritiem dißipat. Datur à drachma vna, ad drach. duas. Nodos, strumas, emplastro dißipat, & resoluit, & ischiadem, gonagram, podagram, & aliorum articulorum dolores quouis modo vsurpatum, hoc est, sumptum, clystere iniectum, admotum præsertim cũ succo brassicæ, melle, pauco sale. Vlcera fistulosa, antiqua, putrida, cacoëthea, dysepulotica, expurgat, carne implet etiam super ossa nuda (quod opus illi est peculiare) & cicatrice tegit, si Ebengezar ait opopanacis vncia vna, rasuræ panni antiqui tenuis, mundi, vncia dimidia cum vino & melle, & oleo rosato paulatim alternis affuso, teratur in mortario, donec fiat vnguentũ. Huic tamen posteriores addiderunt lithargyri, aloës, myrrhæ, sarcocollæ, ana drachmas duas.

ditur tempore meßis exitq; liquor cãdidus, sed vbi aruit, croci colorẽ foris acquirit: optimus intus candidus vel subrufus, foris croceus amarißi. grauis odoris pinguis, friabilis, dissolui facilis, leuis, & verus, qui digitis in aqua contritus diluitur, & lactescit: malus est niger & mollis Diosco.

Opopanax calidus ordine tertio, siccus secundo Gale. calefacit, mollit, discutit radix verò terget, siccat, & quia nõ vehementer calefacit, carnem generat. Ad claritatem oculorum inungitur, ad lateris dolores, tusses, rupta, conuulsa, cum mulsa sumitur: cum eadem verò aut vino, ad stranguriias, vesicæ scabiem, & tormina. Durities vteri & inflationes discutit, & fœtus occidit, cum melle solutus: & radix abrasa & supposita, fœtum educit. Fructus cum vino potus præfocationi vteri medetur, podagræ cum vua passa, illius opopanax, podagram, ischiademq; sanat. Diosc.

vulne

*Mezereon. *Ramis tenuibus speciosis, bicubitalibus* Diosco.

†*Minoribus* Diosco. *fructus initio viridis, post rubet, operimento tegitur duro foris nigro, intus albo* Diosco.

Vulnera antiqua, & cacoëthea radix sanat, carnemq́ in his generat, & ossa nuda carne vestit Diosco. Gale. acopis & capitis medicamentis miscetur, cauis dentium dum dolent, imponitur, carbunculos rumpit, cum pice mistum ad canis rabidi morsum optimum est emplastro. Dioscori. Vim purgatoriam Græci tacuerunt.

De Thymelæa.

CAP. XXII.

THymelæa (quæ Persis mezereon, *id est, rapiens vitam, aliis faciens viduas, multis leo terræ vocatur) planta est lactariarum maxima, caule bicubitali, foliis oliuæ, sed †maioribus, fructu nigro, myrtarum magnitudine, eaq; multiplex, vna foliis magnis, tenuibus: altera foliis quidem paruis oliuæ modo, sed multò spissioribus: alia foliis crispis, asperis. Ex his item quædam foliis virentibus, alia nigricantibus, colorem pauonis referentibus. Præstantior est, quæ foliis est magnis, tenuibus, virẽtibus, in loco libero nata prope alias speciei eiusdẽ. Quæ verò sola in magno agri ambitu oritur, perniciosa est, vti etiam, quæ prope thermas, & quæ foliis est paruis, & spissis: item quæ crispis, asperis, item quæ nigricantibus. Calida est ac sicca ordine quarto potiùs quàm tertio, vt filius Zezar censuit. Vis enim ei inest valenter acris, ignea, vlcerans, mordens, inflammans, cõsumens, virtutes dissoluens. Aquas serosas valenter purgat, melancholiam quoque, vt ait Alexander, si melanogoga miscẽtur: pituitam, si phlegmagoga: bilem flauam, si cholagoga, vt absinthium duplum, aut myrobalani: hydropem ob id mirè iuuat aquis ex ventre eductis. Lumbricos & animalia alia interanea necat, pellitq;. Sed hepati, cæterisque partibus nutritoriis nocet. Ad quartanam cõmẽdatur à Ioannitio. Turunda ex ea & melle vlcera fistulosa cacoëthea, id est, maligna curat. Acetum cui hæc incocta est, collutione

Thymelææ fructus vi caustica fauces vrit, folia fauces mordent, & scarificant, chamelæa minus calet. Chamelæa pituitã, & bilem vacuat Diosco. *hydropẽ sanat* Paul. *thymelææ semen, coccum gnidium dictum bilem, pituitã, & aquam vacuat aluo* Diosco. *Thymelæa nocet stomacho* Diosco. *Chamelæa cum melle vlcera sordida, & crustosa purgat* Diosco. *& Gale. dẽtiũ dolori, et scabiei, impetigini, alphis nec chamelæam, nec thymelæam adhibet* Diosco. *sed schamelæontem nigrum.*

den

Chamelæontis nigræ radix habet quid venenosi: thymeleæ autem & chameleæ, qualitatem venenosam nemo veterum tribuit, tamē ob actionis vrentis vehementiam malefica, & venenosa dici potest.

dentium dolori & erosioni, gingiuarum cruentarum mollitiei medetur. Eadem cum aceto oleo, cera, vnguentum est ad scabiem vtile: cum aceto autem forti: melle, & sulphure, alphos, leucum, lentiginem delet. Quin & folia ex aceto forti iis affricta idem possunt. Quoniam autem id partibus principibus facultatum nos gubernātium, ceu fontibus veneni modo nocet, eas deiiciens ac dissoluens, eius vis acerrima & maligna frangatur cōtrariis, acrimoniam, & calorē flammeum obtundentibus & extinguentibus, qualia sunt olea frigida, & adstringentia. Muccago psyllij, succus portulacæ, & magis intybi, aut halicacabi, aut solani humidi, aut sonchi aut aqua oxyacanthæ, myrobalani quoque: absinthium duplum autore Zezar: acetum item vno die traditam sibi thymelæam corrigit Dios. Idem acetum cui incocta vel infusa fuerit in syrupo acetoso coctum, magnarum & expertarum est virium: melius si eodē aceto antè macerata fuerint cydonia, vel maciana, vel vua oxyacanthæ. Folia quoque eius lacte, vel asinino, vel caprino: dulci vel acido, vel sero lactis infundātur, vel igni lento coquātur despumando, & coletur. Tuto id propinatur malitia eius sic ablata.

Apud Auic. id legitur, non Diosco. Syruporum non meminit Gale.

Vinum thymeleites & chamæleites parat Dios. Nam drach. triginta thymelææ coliculorum foliorum, & seminis in vini cōgios tres inijcit, coquit ad vnius consumptionē: & similiter ex chamelæa nisi quòd nō coquit, sed mustū bullire sinit duos menses.

Syrupus rosatus antequàm sit percoctus, si eo maceretur aliquantisper thymelæa, saluber est ac securus Galeno. Idē ius galli antiqui si in eo macerata sit pollicetur.

Oleum quoq; thymelææ aliis mistum virtutē ipsius frangentibus est efficacissimum. Fit autem sic.

Foliorum thymelææ vncias quinq;, macera horas viginti quatuor, aquæ dulcis lib. tribus, coque igni lento ad dimidias, colato adde olei amygdalarum dulcium vncias octo: percoq; ad aquæ consumptionem. Foliorum quoq; horum vnciæ duæ, cado magno musti impositæ. Post tres menses vinum id ad hydropem efficacissimū reddunt autore Rufo, expulsis ab eo citra noxam serosis excrementis. Ad eundem hydropem benedictum confecimus medicamētum ex foliorum thymelææ præparatorum drach. decem, carnium cydoniorum ex aceto coctorum sacch. albiss. ana drach. septuaginta, mannæ drach. quadraginta, seri lactis cui infusus sit agaricus drachm. triginta, olei thymelææ prædicti drach. duodecim: saccharum &

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

manna in sero illo soluantur, carni cydoniorum misceatur, coque igni lento ad mellis spissitudinem. Puluis foliorum oleo dicto inuoluatur, & misce omnia. Catapotia idem valenter, & tutò præstantia recipiunt foliorum præparatorum drachmas quinq;, myrobalanorum citrearum drach. quatuor, cepularũ drach. tres: misce cum manna vel tamar indis, aqua intybi solutis. Mediocriter coqui potest: multa tritura vis eius vanescit. Aqua hordei & vuarum passarum noxas eius in corpore abolent: aqua autem intybi & sonchi calorem ab eo in nobis relictum extinguunt. Styptica quoq; medicamenta depellunt ex corpore, & frangunt violentiam acrium. Datur decocto à drach. semiss. ad drachmam vnam, pul. autem à siliquis duabus, ad siliquas quinq;.

Thymelæam coquit Dioscori. ad tertiæ partis vini consumptionẽ, chamelæam Serapion ad duarum ex tribus partium, quæ vtraque coctio multa dici potest.

Mezereon Serapionis est chamælæa Dioscori. Mezereon autem hoc Mesuæ est thymelæa Diosco. cum verò differentias eius describit, mezerei nomine vtranque, & præterea chamælæontem vtranque comprehendere videtur cum Auicen. nam folijs magnis, & subtilibus chamælæam intelligere videtur. Paruis autem oliuæ similibus, multum spissis: thymælæam folijs angustioribus & pinguioribus Diosco. Crispis & asperis chamælæontem (nam chamælæa, & thymelæa folijs sunt oliuæ) viribus album, subnigris nigrum. Hic enim nomen habet à coloris foliorum varietate, quæ nunc valde viridia, nunc cyanea, nunc subalba, nũc rubra pro locorum differentia sunt Diosco. modo chamæleontis animalis colores varios mentientis. Folia thymelææ tunsa exemptis fibris dantur, aut vt minùs purgent, elixa, & cum lente vel concisis oleribus mista & sumpta dantur Diosco. Ex folijs chamælææ cum duplo absinthio, & aqua dulci catapotia format Dioscori. Paulus drach. quatuor chamælææ in aqua mulsa, cotylis duabus coctas, donec quarta pars supersit, dat: & catapotia ex duabus absinthij partibus, & vna chamælææ dicit purgare vt elleborum, gnidia verò grana à viginti ad triginta.

De Esula. CAP. XXIII.

Esula herbarum lactariarum species, rusticorum purgatorium. Huius vna est magna, radicibus rotundis, magnis, densis & graui cortice intectis. Altera parua, radiculis exiguis, cortice tenui intectis. Maior viscera vlcerat, ob id perniciosa. Parua est præstantior, præsertim cortice radicis tenui, leui, fragili, subrubro cassiæ modo, ante sex menses collecto. Nam recens quo mensé collecta mala est, vti & niger, & orta loco aliquo prope thermas. Colligenda est Veris initio. Lac autem quod calidius, acrius ac valentius, fine Veris. Calida sicca principio tertij gradus, substantia constat tenui, ignea acri, incidente, tenuante, fundente, siccante, aperiente: & terrea styptica etiam siccante materias altiùs immersas: purgat valenter pituitam, aquas, atram bilem etiam à iuncturis: ob id harum doloribus confert, & hydropi insigniter, sed nocet cordi, stomacho, hepati, viscera excoriat, venarum ora disrumpit, corpus immodicè siccat, semen absumit, febres inflammãdo excitat, lacte suo maximè. Ob id miscenda ei sunt cardiaca, stomachica, hepatica, adhæc glutinosa, cogentia, & adstringentia, glutinantia vt gummi, tragacanthum, bdellium, mucago, psyllij, succus portulacæ. Postremò refrigerantia & calorem illum extinguentia. Infundatur ergo in acetum, præsertim quo cydonia sunt macerata, aut decocta, & succum intybi, vel sonchi, vel portulacæ, vel solani: additis autem myrobalanis, absinthij, aloë, præstantior euadit. Iudæus infundendo in acetum, aut lac sæpe mutando, & siccando corrigebat. Si te autem immodicè purgat, sede in aqua frigida ex Ruffi consilio. Frigus enim ambiens & medicamenti virtutem in vnum cogit, ipsúmque roborat, & per accidens iuuat, protrusis à se materiis ad meatus per quos sunt vacuandæ, succurrendumque est, vt in canonibus diximus. Catapotia ex ea facta idem possunt, recipiunt autem esulæ præparatæ, myrobalanorum citrearum ana drachm. quatuor, aloë drachm. quinque cum succo fœniculi aut intybi misce: dantur à drachma vna & dimidia ad drachmas tres. Quidam ex lacte eius & farina faciunt oblatas purgatorias. Alii ex lacte, aceto, saccharo, alij carne cydoniorum & mastiche. Datur autem cortex radicis à siliquis duabus, vsque ad siliquas septem: lac verò à siliqua vna, vsque ad tres.

Alselran. Hæc pityusæ Diosco. in quibusdam inuentæ videntur conuenire. Malam Serapion & Auic. etiam dicunt. Lac radice valẽtius, et semẽ ex Gale. doctrina videtur. Lactariorũ liquor calet ordine quarto sed radix minus calida est lacte ipso. Auicen. & Paul. idem consulunt. Ex pityusæ succo cũ farina fiũt catapotia Dio. Radicis pityusæ drac. duas fructus vnam, foliorũ tres, succi cochlear dat Dio.

Serapionis esula est Diosco. pityusa: Mesuæ autem esula tithymali species videtur cyparissia, vel potius paralios, quæ pityusæ satis similes sunt folijs ex Diosco. descriptione. Paralios enim folio lini est, quod etiam esulæ herbariæ tribuunt. Vtut est, lactaria est esula. Nam tithymali & pityusa etiam lactariæ sunt.

De Dracunculo.

CAP. XXIIII.

DRacunculus (collum draconis dicta quibusdam) duplex: vnus foliis planis, radice foris nigricante, intus alba: alter est foliis crispis, radice foris cinericia, intus alba pallescente. Caulis vtriusque masculis ceu serpentis est variegatus. Radice valet, magna perfecta, in locis liberis nata: legenda Vere, aut Aestatis initio. Crispa Dioscoridi calidior, quàm plana. Nam Ruffo illa est calida secundo gradu, hęc primo, seu potiùs cùm Galeno crispa calida in fine secundi gradus, plana in principio eiusdem: substantia constat ignea calida, acri, superficiaria: terrea, largiore. Terget, incidit, tenuat humores crassos, & lentore hærentes, aperit, penetrat, sed crispa potentiùs, quàm plana. Pituitam tenuem & crassam purgat, etiam à thorace & pulmonibus, ob id asthmati & tussi humidæ cōfert, præsertim eclegmate ex succo eius & melle, & sapa: vel data cum ouis: renes roborat, vrinas mouet, venerem excitat. Vterque hæmorrhoidum dolores & flatus vel suppositus, vel emplastro admotus, vel quouis alio modo vsurpatus, mirè sedat Democrito, id quod experti sumus. Humorem quoque crudum ventriculi, & renum mirè iuuat. Tumores etiam duros splenis & aliarum partium resoluit, carnem supercrescentem in† vlceribus fistulosis, & malignis, & naribus consumit, rosionemq; ac cancrum in eis nasci prohibet. Succus eiusdem cum melle in aurem instillatus tinnitum, surditatem, dolorem auris sanat, terget eius sordem, & vlcera in ea siccat, faciem vterq; terget,

Luf à Syris dicitur in pha Diosco. Arus Pli. radice nigra, Dios. alba. Dracũculus radice cādida, rotũda, tenui cortice Dios. & albæ radicis nomine intelligit ab Hippo. Vtriusque dracũtij radicem mensibus legit Dios. Arus calidus siccus primo gradu dracunculus aro calidior, acrior, amarior, tenuiorum partium quàm arus Gal. Folia ex aceto & sale aluũ maniũt Plin. Græ. neuter catarticus dicitur, sed crassos & lentos hũores tenuare, & expectorare, ex thorace obstructa liberare Diosc. Gal.

† Hoc de vtroque *Diosco. semen cancrum, & polypum curat Gal. collyrijs factis cũ melle. fistulas Diosc. cum oleo seu succo seminis in aures infundunt Dios. Plin.*

&

& cutim expurgat: lentigines, panum, alphos, præſertim cum melle delet. Cum melle item & ſtercore caprarum podagram, & cõtuſionem neruorum & dolorem, emplaſtro ſanat. Peſſo menſes trahit, & abortum facit. Fugare etiam ſerpentes, viperas, vermes venenoſos dicitur. Vterque dracunculus nocet acrimonia ſua ventriculo & hepati imbecillis, morſuque ſuo ex vicinis partibus in ventriculum fluxionem allicit. Priorem noxam periti prohibent, miſcendo ſapam, aut mel vuatum, & aromata: ſecundam additis ſtomachicis adſtringentibus, vt maſtiche, cydoniis. Trochiſcis quoq; diarrhodon poſt dracunculum ſumptis. Hamech verò ex radice criſpæ in vino lota, cocta, ſi imbecillius vis medicamentum, non cocta, ſi valentius, trita ad libras duas, cum ſapæ libris ſex, vel mellis & ſapæ ana lib. tribus, & piperis, cinnamomi, zingiberis, macis, caryophyll. ana drach. ſex facit electarium dandum à drachmis tribus ad drach. ſex, quod certiſsimè humorem crudum & ab eo flatus in ventriculo, partibusque aliis nutritionis & renibus reſoluit, & inde natum harum partium dolorem mitigat, hæmorrhoidas ſanat, venerem excitat. Ex eadem radice Hermes hieram deſcripſit efficacem ad cephalalgiam, hemicraniam, vertiginem, epilepſiam, paralyſim, tremorem, torturam. Humores enim craſſos, lentos, & tenues educit à capite, neruis, ventriculo, iuncturis, & corpore reliquo. Ob id natis inde doloribus renum, iuncturarum, vteri, mirè ſubuenit. Recipit autem aloës vnciam vnam, pulpæ colocynthidis drach. octo, radicis vtriuſque dracunculi ſiccæ, ireos, turbith, agarici, ſagapeni, myrobalanorum citrearum, cepularum indarum ana drachm. vnam & ſemiſſem: zingiberis, cinnamomi, maſtiches, ellebori nigri euphorbij, aſari, caſsiæ ligneæ, ſalis indi, croci, caſtorij, apij, libyſtici, ſeminis thymelææ, ſtœchados, ana drachm. vnam: ſcillæ aſſatæ drach. duas & ſemiſſem, ſcammonij drach. duas. Omnia curioſè terantur, & ſucco cucumeris comprehendantur: ſiccentur, iterùm eodem comprehendantur, & pauco nucum oleo iterum ſiccentur, & melle deſpumato excipiantur in mazæ craſsitiem. Poſt ſextum menſem detur à drach. vna ad drachm. duas. Philagrius ex radice plani, recenti, munda, pertrita curioſè cum æquali farina tritici tortellas format, & panis modo coquit, & dat quotidie ad hæmorrhoidas delendas. Vterque dracunculus perfectam coctionem ſuſtinet.

Arus podagris illinitur Dioſ. folia cum ſale recentia vel ſicca articulis podagricis Plin.

Caſtigatio.

Qui ſecundus eſt in Dioſcoride, dracunculus eſt ocioſus, ob id ex noſtris exemplaribus Latinis rectè ſublatus. Arum autem Meſues dracunculi nomine continet, tertium tamen non facit. Eumq́; vt dracunculum folijs & radice fauces, & ventriculum velut exurere quotidie experimur, non multò poſt guſtatum. Nam initio nihil ſapit, quamuis amarus, acer, adſtringens ſit, licet in agro Ferrarienſi, à quibuſdam citra noxam mandi libenter folia ſcribat Manard. & Dioſcorid. ob minorem acrimoniam in cibum expeti: & Galenus radicem dracunculi & ari inter veſca lib. 2. alimentorum reponat, non tamen vbique addit, ſed locis quibuſdam. Cleophantus purulenta ſcreantibus dedit apud Plin. farina permiſtum in pane cocto. Ex minoris radice cum multo melle placentas parant. Baleares, & in conuiuijs dant Dioſcorid. Minor vrinas, & venerem mouet Dioſcorid. pota vino: maior venerem mouet eidem. Odor radicis ſolius aborſum facit Dioſcorid. in peſtilentia ſalutaris eſt radix Manardo. Nos vel cocta ex aqua, vel ſub cineribus toſta, melle excepta vtimur feliciter in aſthmate.

> ** Hæc radice foris nigra, intus buxea Dioſ. vitis albæ ad omnia ſimilis ſed imbecillior, lib. 6. ſimp.*
>
> *Folia, fructus, radices dicit acres. Ordines nõ exp̃ſsit Dio. Moderatè calet Gal. Aui. nunc calida ordine tertio, nũc tẽperata dicitur*
>
> *† Hoc nõ habet Gal. lib. 6. ſimp.*
>
> *Albæ radicis ſuccus Vere expreſſus, cũ muſa potus pituitã educit Dioſcor. Radicis drach. vna anno toto potui datur epilepticis Dioſc.*

De Bryonia.

CAP. XXV.

BRyonia* eſt planta, quam vitem albam vocant, radice foris terrei coloris, intus alba, ex qua pullulant ſtipites arboribus aliis plexu multiplici inuolui ſoliti, & in his racemi vuis ſimiles, quos vuas lupinas vocant. Alia eſt vitis nigra radice foris cineritia, intus alba, minus tamen quàm prior, quæ reptilium cucurbita dicitur. Minus item calida, & ad omnia imbecillior quàm alba, quòd in ea plus ſit ſubſtantiæ terreæ amaræ, quàm igneæ acris. Bryonia enim Dioſcoridi calida ſicca ordine tertio, conſtans ſubſtantia terrea, pauca aduſta, ob id amara, multa autem ignea, acri, mordente: † Galeno autem incidit, tenuat, terget, rubrificat, ſubadſtringit. Vtriuſque radix, ac præcipuè ſuccus, pituita etiam putri, cerebrum, neruos,

partes respiratorias purgat, obstructiones viscerum, renum, aperit, vrinas mouet. Quapropter epilepsiæ, vertigini, & cæteris [cerebri, &] neruorum affectibus frigidis confert apertè ac etiam tussi & asthmati, præsertim lambendo sumptum, & laterum dolori. Turiones eius cùm primùm crescunt, eduntur præcipuè cum aromatibus, orisque odorem tetrum emendant, præsertim quem humorum in ventriculo corruptio excitat. Spiritus tamen in cerebro miscere dicitur vsu crebro.

*Tumores etiam splenis resoluit, præsertim cum vino & ficis emplastri modo imposita radix, & oxymelite ex hac facto & sumpto. Paronychiam cum vino sanat, confert vlceribus malignis, fragmenta ossium extrahit, & spinas, & ligna, præsertim cum vino & melle: sorbitio ex succo eius, frumento cocto, & melle, lac auget, bene coctum vterum purgat, abortum facit sumptus & suppositus. Tam radix, quàm ipsius succus faciem terget, & cutis reliquæ fœditatem, panum, vulnerum vestigia, præsertim cum farina cicerum, & fabarum, coctumque cum oleo sugillata delet. Fiunt inde trochisci faciem claram reddentes, fœditatem cutis tergentes, colorem bonum ac roseum seu rubro permistum facientes: accipe farinæ puræ, tritici, hordei, ciceris albi, fabarum, amygdalarum dulcium, tragacanthi ana drachm. duas, radicis bryoniæ siccæ drachm. vnam & dimidiam, cum albumine oui fac trochiscos, line cum decocto hordei, & post duas horas ablue decocto furfuris. Ex succo autem bryoniæ nigræ melle & vino præsertim ana, fit potio ad strumas experta, & emplastrum ex ipsius radice, & melle easdem delet. Confert morsibus animalium venenosorum. Corrigitur vt dracunculus, ob id illi mox hanc subiecimus. Ex bryonia medicamentum à Democrito compositum apertè efficax, ad epilepsiam, paralysim, vertiginem, & cæteros affectus frigidos cerebri, spinalis medullæ, & ortorum vtrinque neruorum, accepit radicis bryoniæ mundatæ, & tritæ, lib. dimidiam, sapæ, vuarum passarum lib. quatuor, squillæ assatæ, strobylorum purgatorum ana, vnciam vnam & semissem, nucis moschatæ, cardamomi, macis, zingiberis ana drachm. duas, caryophyllorum, piperis longi, stœchados ana drachmam vnam, & semissem, seseleos, salis gemmæ, galliæ ana drachmam vnam, spicæ drac. dimidiam, agarici drachmas tres. Datur post sex menses à drachmis duabus, ad drachmas quinque. Idem accipit succi bryoniæ vncias quinque,

Asparagi eius boni sunt stomacho, quia sub amari, leuiter acres adstringũt, & Vere elixi et sumpti aluũ & vrinas mouẽt. Dios. & Gal.

Asparagi, seu prima Veris germina nigra menses mouent, lienes minuũt, epilepticis, paralyticis, vertiginosis vtiles Dios.

aceti scilini libram vnam, aquæ coctionis origani, hyssopi sicci, libystici, seseleos, cardamomi, stœchados ana drachmam vnam, sapæ, vuarum passarum libram dimidiam, mellis libras duas. Fiat syrupus idem pollens, quod prior compositio, si detur vnciis duabus. Ex succo eiusdem & sapa vuarum passarum eclegma ad tussim, & asthma efficax filius Zezar componit. Datur autem radix bryoniæ, & vitis nigræ similiter ab aureo vno ad aureos duos, succus autem à drach. vna, ad drachm. duas.

Calet multum bryonia baccis rubentibus, quibus depilat, & ob id coria, densantibus est vtilis Galen. libr. 6. simpli. & quicquid attigerit, rubrificat ignis modo, vnde nostratibus ignis ardens tota planta dicitur, Gallis colubrata, fortè quòd sub hac colubri sæpe stabulantur. Radix albæ vitis confert epilepticis, attonitis, vertiginosis, serpentum morsibus, aborsiuis: sed mentem interdum turbat, quod spiritus permiscere vocat Mesues. Vitis albæ radix, quia terget, siccat, moderatè calfacit, lienes induratos liquat pota trium obolorum pondere, per dies triginta cum aceto, & foris cum ficubus admota: psoram quoque & lepram sanat Dioscorid. Galen. phlegmonas ex vino discutit, emplastri modo imposita, & abscessus rumpit. Oleo incocta donec colliquescat, pterygia delet, & suggillata Dioscorid. Cum sale, radix, folia, semen albæ, ad chironia, gangrænica, phagedænica, putrida crurum vlcera faciunt imposita: eadem radix trita imposita ossa educit. Succus cum triticeis granis coctus potus, lac auget. Cum eruo ephelidas, ionthos, lentigines, nigras, cicatrices delet, morsibus viperæ prodest, drach. duarum pondere pota.

Panis porcinus.

† Parũ lata est, & nigra. caule digitorum quatuor nudo Dioscor.

De Cyclamino.

CAP. XXVI.

Cyclaminus panis dictus, his fauni, aliis porci, maior inuenitur, & minor. Maioris radix rapæ modo † rotunda, foris

ris terrea & nigra, intus alba, à qua folia & flores violæ nigræ ſimiles, ſubalbi, ſine caule. Minoris radix ſub terra plurima auellanæ: & cicerum forma, vterq; eſt medicatorius, calidus ſiccus initio tertii ordinis, incidit, tenuat, reſoluit, terget, expurgat, obſtructiones aperit, ſudorem copioſum mouet, cũ tem fœditate eius ablata omnium maximè expurgat. Pituitã lentã & craſſam ſumptus, & ſuppoſitus, atq; adeò femori, ilibus, & vicinis partibus illitus purgat. Obſtructiones viſcerum præcipuè ſplenis aperit, maximeque ex oxymelite, & ſumptus & emplaſtri modo admotus colicum dolorem à pituita, aut ſtercore ſuppreſſo ſanat, caput, & oculos inſigniter expurgat, præſertim errhino ex ipſo in nares recepto, præſertim poſt purgationem per hieram, aut theodoricon, aut catapotia fœtida, aut ſimilia. Quapropter viſui imbecillo, & aquis in ipſum ruẽtibus, hemicraniæ, cephalalgiæ, torturæ, paralyſi, & cæteris cerebri affectibus frigidis confert, errhino, vt dixi, attractus. Icterum ſanat experiẽtiâ certâ, præſertim ſucco cum oxymelite, vel œnomelite ſumpto, & operto deinde diligenter corpore. Nam ſic ſudore largo materia etiam in vaporem verſa, bilioſo excremento exonerabitur. Duro lieni confert quouis vtendi modo, & tumoribus aliis, vt etiã ſtrumas iuuet. Menſes mouet, ſumptus & ſuppoſitus hæmorrhoidas potentiſsimè aperit. Eius radix collo mulieris appenſa, conceptum prohibere dicitur, ſedis procidentiam illita iuuat. Corrigitur vt dracunculus, & bryonia, ſucci huius drach. quatuor cum ſaccharo ſolutas, & ad tertiam coctas, manè ſumptas, icterum ſanare, certiſsimum & expertiſsimum affirmat filius Serapionis. Idem præſtare ſuccum eum cum æquali portione oxymelitis, vel œnomelitis, vt prius coctum, & ſumptum Græcus teſtatur. Vnguentum prætereà eſt Alexandri ex cyclamino, quod ventri, femori, ilibus inunctum, aluum deiectione purgat: ſtomacho autem vomitu vacuat aquas ſeroſas, idoneum hydropicis, & à medicamento abhorrentibus: recipit autem ſucci cyclamini libras tres, ſucci cucumeris agreſtis libram vnam, olei irini libras duas, butyri vaccini libram vnam,

Flos roſaceus quidem & ad purpuram vergens, ſed forma violæ nigræ: altera autem eius ſpecies flore cãdide, radice mutili: nulla multitudinis mẽtione Dioſ. Gale. Gradus non finit Gal. nec Aui. Attrahit quoque Gal. cũ hydromelite potus pituitã, & aquam educit & vmbilico, pectini, coxendicibus illitus aluum ducit & aborſum facit Dioſcor. Galen. Succus cum melle errhinũ fit Dioſ. & oculis ſuffuſis, & hebetibus inungitur (nõ naribus immittitur Dioſcor.) Drachm. tribus cum [aſſo:ant melicrato potatur radix in ictero Dioſcor.

euphorbij vnciam vnam, pulpæ colocynthidos vnc. tres, polypodij. vnc. ſex, trita, quæ teri poſſunt, ſuccis octo dies mergantur in vaſe vitreo anguſti oris, obſtructo probè: poſt hos ſemel ferueſiat, coletur: colato adde ſagapeni aureos quinque, myrrhæ aureos tres in aceto priùs diſſolutos, quanto eſt opus: coque ſemper rudicula mouendo, donec ſuccus propè omnis conſumptus erit: tunc adde ceræ vnc. quinque, fellis vaccini aur. quinque, coque donec cera erit liquata: tunc adde ſcammonij, aloës, cocci gnidij, colocynthidos, turbith, ana aur. quinque, ſalis gemmæ aur. tres, euphorbij, piperis longi, zingiberis, chamæmeli, cinnamomi, ana aur. duos: puluериſata in mortario permiſceantur. Vnguentum quoque alterum ex cyclamino fit ad reſoluendam duritiem ſplenis etiam lapidoſam, & ſtrumas: recipit ſucci cyclamini, humoris lenti ex radice filicis emulcti, ana lib. vnam, ſucci extremorū tamaricis ſurculorū vnc. duas, olei irini libras duas, œſypi vnc. quindecim, aceti, vnc. duas, hāmoniaci, bdellij ana vnc. vnā & ſemiſſem, ceræ flauæ vnc. ſex: fac vt priùs Cyclaminus coctionē ſufficiētē ſuſtinet. Datur præſertim ſucco ab aureis duobus ad aur. quatuor.

Alterius cyclamini acinorum denarius in vini albi cyathis duobus, dies quadraginta potus lienem per aluum, & vrinas emittit Dioſ. Prior autem miſcetur medicamentis, quæ tubercula ſtrumas, omnemq́ue duritiem diſcutiunt Gal. Cum vino denique bibitur contra omnia venena Dioſc.

De ariſtolochia. CAPVT XXVII.

Longa, mas rotunda, fœmina Dioſ. Auicēnæ nō Dioſc. ſunt hi gradus. Longa non minus calfacit ſed fortè magis minus tamen tenuium partiū, quā rotūda: amara, ſub

ARiſtolochiæ tres ſunt ſpecies: longa, rotunda, & clematitis, id eſt, ſarmentaria dicta, quòd radices vitis ſarmentorum ſimiles ſpargat. Omnes calidæ ſunt Dioſc. in principio ordinis tertij, ſiccæ ſecundo: longa tamen calidior videtur, quāuis terreæ in ea ſubſtantiæ plus ſit, quàm in rotunda, quæ ob id tenuioris eſt ſubſtantiæ, & ad omnia efficacior. Vtraque tamen obſtructiones aperit, reſoluit, attrahit, ſpinas extrahit & lignorum fragmenta carni infixa, tenuat: ſed hæc omnia rotunda magis ob dictam priùs cauſam: pituitam purgat, & quorundam ſententia etiam bilem, thoracem quoque & pulmones pituità etiam putri expurgat inſigniter: quapropter tuſsi humidæ, & aſthmati etiam antiquo maximè prodeſt quouis vſus modo, vt etiam ſi ſuffitu vaporem per infundibulum æger inſpi

acris vtraque longa terget, digerit minus quàm rotunda. Ob id sarcoticum vtilius est vlceribus & fomentis vteri Galen. Rotunda spinas trahit Diosco. Gale. †Cum pipere & myrrha pota & pesso subdita Dios. vr. de longa. Rotunda cum aqua pota valet rigori Diosc. Clematitis cum oleo aut suillo adipe inuncta spinae rigori valet: suffitu verò ad graues febres Gal.

spiret, horum præsertim trochiscorum accipientium aristolochiæ rotundæ, arsenici pares portiones comprehendendas oui vitello in trochiscum aut auellanæ formam fingendas, vnius fumum certis interuallis, vt dixi, per infundibulum inspiret æger. Aristolochia quoque præsertim rotunda cerebrum expurgat, ob id epilepsiæ confert: stomachum etiam eadem iuuat, singulta à flatibus conflictatum. Hos enim non modò à stomacho, sed liene & aliis visceribus dissipat, horumque obstructiones liberat, & natos inde dolores sedat, præsertim cum oxymelite radicato. Omnis autem aristolochia vterum à partu †expurgat, menses mouet, aborsum facit. Rotunda præter hæc vlcera maligna, fistulas mirè iuuat, quia terget, & carne implet. Podagram quoque & musculos contusos cum melle & pauco sale emplastri modo admota iuuat: cum hydromelite verò curat aurium vlcera & auditum roborat. Acetum denique cui incocta est, gingiuas adstringit, & putredinem ab his aufert: dentes: quoque confricatu deterget. Rigori etiam febrili remedium est singulare. Purgando non nocet, sed visceribus confert. Quod ad alia attinet, vt dracunculus corrigenda. Coqui teriq; plurimùm potest. Datur à drachma vna ad aur. vnum.

Clematitis sesquidrachma Paulo purgat vt colocynthis. Aëtio fructus sicci drach. duabus purgat bilē et pituitam. Rotunda auxiliatur asthmaticis, singultientibus, epilepticis, podagricis, si cum aqua bibatur, ruptis item & vulsis, et doloribus ab obstructione, aut flatu crudo & crasso, putredinibus prodest, vlcera sordida, dentes, gingiuas expurgat.

De Ricino.

CAPVT XXVIII.

RIcinus* granum regium est duplex: paruus & magnus (quod kerua Mauris dicitur) vterq; medicamentis aptus, sed magnus magis, ob id eligendus. Calidus siccus gradu tertio Diosc. Hamech autem in principio tertij. Pituitam ac inter-

**Magnus est Palma Christi, vulgò lathyris: vulgò cataputia, est paruus. Gradus etiā huius tacet Gale. tergere & digerere tātum dicit. Triginta granis pituitā, bilē aquas, purgat suprà et infrà ricinus: lathyris verò granis septē vel octo eadē similiter purgat Diosco. ricini fo*

lia tergent, digerunt, purgant minùs, quàm fructus Gal. Oleum id ad lucernas est vtilißimum, tenuium partium, & calidius quã commune.

†Alij duodecim.

dum bilem violenter purgat, deiectione & vomitu materias quoque & aquam serosam à iuncturis attrahit. Dantur autem grana eius cocta & trita in iure galli antiqui, conferuntq; colico dolori, & iuncturarum, vt podagræ, ischiadi, aut coquuntur in aqua casei, aut lac caprinum super ea mulgetur & colatur, & datur hydropicis vtiliter. Oleum autem cicinum seu ricininũ colico dolori à pituita & flatibus confert. Corrigitur vt balanus myrepsica. Ex vtroque oleum extrahitur vt ex amygdalis. Datur à granis quinque ad grana septem: alterius à granis septem ad grana †quindecim.

Folia lathyridis cum gallinaceo aut oleribus cocta idem præstant, quod semina, Diosc. Oleum id purgat aquam, lumbricos necat, scabiem, capitis vlcera, sedis inflammationem vteri præfocationem sanat Diosc. Ricini grana triginta, lathyridos grana septem vel octo dat Diosc. cum caricis aut dactylis aqua frigida super bibula. Paulus vsque ad quindecim in robustis scilicet vt ea mandant, imbecilliores autem & malo stomacho integra deglutiant. Viginti grana pota cũ aqua pura aut mulsa purgant facilè Plin. bilem & aquam, si munda sumantur: si autem cum folliculo, vehementius purgant & stomachum lædunt.

Myrica tamẽ Latinis est tamarix.

Virgas habet longas absque folijs solidas ad frangendum difficiles: flores leucoij Diosc.

†Phaseoli

Semina & surculorum succus strenuè trahitur Gal.

De genista, seu sparto.

CAPVT XXIX.

SPartum, genista Latinis & myrica est arborum capistrum: est autem arbor montana, cuius rami desinunt in virgas multas rectas, flexiles, fractu contumaces, quibus vites & alia ligantur: flores habet flauos, lunatâ figurâ siliquas †orobinis similes, & semina in his lenti similia, interuallis distincta. Vltra marina & orientalis est, melior, calida sicca ordine secundo Dios. Semen verò calidius, floribus & ramulis humiditas inest incidens, sed excrementosa, & ob id vomitoria. Quin planta hæc omnibus suis partibus conturbat, prouocat, incîdit, tenuat. Pituitam & materiam à iuncturis violenter purgat vomitu & deictione, renes omnibus excrementis perpurgat, vrinas valenter mouet, calculum frangit in renibus, atque adeò in vesica, nec in his materias figi, ac in cal

calculum durescere finit. Flores quoq; huius cum melle rosato aut ouo, strumas resoluunt. Oxymelitem ex his vel seminibus, tumores lienis resoluit. Vomitus quoq; cum his frequens ischiadi, podagræ, & renum doloribus prodest. Nocet stomacho & cordi: ob id cum melle rosato sumi vult Philagrius, vt his partibus nocere desinat, & eadem ratione cum rosis & mastiche. Semen verò eius cum aqua mellis rosati sumẽdum est: anisum quoque, & fœniculi, vel dauci semen eius noxas castigant: flos modicum coqui potest, semẽ diutius. Datur, præsertim flore, à drachmis duabus, vsque ad drach. quinque: semine autem à drach. duabus, ad drachmas quatuor.

Seminis & floris cholos quinq; dat Diosc. Plin. sesquidrach.

Semen & flores cum melicrato pota tuto purgant per superiora, ellebori modo: semen quoque infra purgat: & succus ex ramis aqua madefactis extractus, à ieiuno cyathi mensura potus, ischiade & angina laborantibus est vtilis. Plinius aceto pluribus diebus macerat ad ischiadem, & succum eiusdem cum oleo inungit. Sunt qui maceratum muria, aut aqua marina, clystere iniiciunt ad ischiadẽ, cruentaq́; & strigmenta vacuant. Semen quoque stranguriam sanat Plin. & idem genista tusa cum axungia genua dolentia curat.

De elleboro. CAP. XXX.

Elleborus duplex, albus, & niger, idemque salubrior albo: quin & albus symptomata terribilia minatur: niger autẽ corpus incolume, & velut iuuenile tuetur. Eligendus in eo genere est sapore acri, gustantem mordẽte, colore asari, fragilis, medius ampli & gracilis, recentis & vetusti, grauis & leuis, aut potius leuior quàm grauior: leuis autem ac sine asperitate. Radix eius est præstantior, & in ea fibrarum ac radicularũ cortices, Vere, aut Aestate colligatur. Albus autem minus est tum acer, tum mordax: neque mox acrimonia eius apparet, si amarior est nigro. Cætera nigro facultate est similis, nisi quòd diutius seruari potest. Niger est calidus siccus ordine tertio, tenuat, terget, resoluit, carnem vlceribus supercrescentem exedit. Adde, quòd si is ad arboris alicuius radices crescat, fructus ipsius purgatorios reddit.

Ellebo. olim terribilis fuit: posteà tam promiscuum, vt plerique studiorum causa sumpserint: albus autẽ multò terribilior nigro Plin.

Albus autem calidus siccus in medio tertij, similiter terget,

mor

mordet:sed vomitu multo purgat,& sternutamenta violenter mouet. Vitandus autem hic est, quòd strangulet. Niger autem omnium consensu sumendus, præsertim castigatus natura & arte: solis robustis & animosis dandus,& Vere ipso. Datus autem, quando & cui conuenit, temperamentum facit melius, ob id mores quoque probatiores reddit,& corpus incolume, ac velut iuuenile efficit. Hæc enim propria ipsius sunt opera, Hippocrate autore. Corpus enim totum excrementis corruptis expurgat: cleměter ac sine molestia vacuat bilem vtrãque, & pituitã: sanguinem proinde puriorem reddit attrahendo scilicet excrementa in venis sanguini mista, non à solis cauitatibus partium, sed à toto corpore, ac etiam remotis partibus,& cute ipsa.

Ad cerebrum quoque purgandum,& caput totum, & sensuum instrumenta,& neruos,& viscera,& vesicam,& vterum est efficacissimus: cerebrique affectibus, vt cephalalgiæ hemicraniæ, maniæ, melancholię, vertigini, epilepsiæ, paralysi, aquarũ in oculos defluxui, apertè confert: iuncturarum quoq; morbis, vt nodis,& tumoribus scirrhosis aliis: strumis etiam. In summa, est velut theriaca,& per antonomasiam medicina elephãtiæ, cancri, herpetis, erysipelatis, †exanthematum, phagedęnarum. Puluis quoque tenuissimus ellebori nigri, visum roborat. Acetum quoq; cũ hoc decoctum, auri instillatum tinnitui cõfert,& auditum roborat. Idem acetum si os colluat, dentium dolori confert: præterea splenis affectibus, febrib. diuturnis, quartanæ biliosæ, reliquis affectibus melancholicis sanatu cõtumacibus: vrinam,& menses mouet: corporis colorem & odorem bonum efficit, ac etiã oris, cutis affectus, †& alphos vtrosque quouis vtendi modo sanat: ex aceto affrictus cuti, eius fœditatem & panos delet. Albus autem vomitu immodico,& violento symptomata excitat terrenda: foris autem affrictus cutis vitia, scabiem, impetigines, lentigines valenter iuuat. Vterque autem fistulis & vlceribus putridis ac malignis medetur. Albus igitur quia huius tempestatis corporibus est molestus, quin & velut venenum, præsertim suffocans, vitetur. Nigri autem virtus ad nostra vsq; tempora est tolerabilis, licet etiam difficilis. Sanis enim corporibus elleborus est molestus, inquit Hippocrates: arte autem & industria nostra castigatum quando & cui oportet, rectè propinamus: agitq; salubriter. Filius autem Zezar manna melli simili tepida quantitatem corticis

†Bothor pustulas vocant, variolarũ generi affines.

†Morpheam & baras.

Aph.16.lib. 4.de albo, non de ni-

radi

radicularum ellebori aptam horis octo macerat, colatum dat, in quo virtus est ellebori. Idem fit in melle vuato, aut iure gallinarum vel carnium, aut oxymelite, aut vino dulci, aut condito, aut syrupo, aut sapa aliqua, superaddentes polentam vel orizam, aut pultem, & sorbitioni per se datur. Sunt qui in radicem rhaphani perforatã ellebori fibras immittunt die vno: postridie fibris ablatis, dant rhaphanum vires ellebori habentem. Daucus item & piper longum, anisum, petroselinũ, hyssopus, succus calaminthæ, origanum, opus cyrenaicus, efficaciorem ipsum reddunt: & præter hæc, epithymus, polypodiũ, sal Indus, & similia: se enim hæc confirmant. Ex hoc item catapotia formauit Haly ad affectus melancholicos, elephantiã, alphos nigros contumaces efficacissima, quæ recipiunt hieræ picre drachmas duodecim: ellebori nigri, polypodij, ana drachmas quinq;, epithymi, stœchados, ana drachmas septẽ: agarici, lapidis Cyanei, salis Indi, colocynthidos, ana drach. tres. Dantur tuto à drachma vna ad aureos duos. Vtriusq; verò ellebori virtutem ex corpore deturbat mulsa decoctum vuarum passarum, aut hordei, aut gallorum, aut gallinarum, cum oleo nucum, vel amygdalarum dulcium, vel simili, puluerem verò ellebori sumere tutum nõ est. Datur autem à siliquis sex ad tertiam drachmas vnius, vel vsq; ad drachmam vnam.

gro. Omnis autem medicatio sanis est periculosa. Aph. 36. & 37. lib. 2.

Cum similibus herbis Paulus dat.

Radiculæ graciles, breues, & velut decurtatæ ex cepo so velut capite procedentes, in vsum solæ veniunt Dioscori. nec hæ totæ, sed harum cortex deligendus, carnosus, speciosus, medullosam intus partem, & quæ eximenda est, habẽs tenuem: gustu acer & feruidus, asperis tumulis & locis siccis, qualis Anticyra est, natus, in frangendo puluerem emittens Plin. Semen tamen à quibusdam purgationibus adhibetur: summa quoque radix, quæ velut cæpe canibus datur purgationis causa. Meßibus albi radices leguntur Diosco. & Plin. Albus amarior est, & minus acer nigro Gale. Albus eligendus gustu feruens, non tamen vehementer, sed saliuam particulatim, non simul mouens, mediocriter extentus, candidus, fragilis, carnosus, non acuminatus aut iunceus, nec, dum frangitur, puluerulentus, medul

Albus in pul. potus valde nocet & suffocat: nigrum autem tritum dat cum melicrato Paulus.

dullam interiorem habens exilem, qualis Cyrenaicus. Improbatur Galatius, Cappadocius, Italus, albior, & magis, puluerulentus. Pauli tempore vtebantur elleboriſmo per album, & nunc quoque: ſi enim bonus eſt, venenoſus non fuerit. Quin ellebori nomine apud Hippocratem & Gale. albus venit, vt Apho. 1. lib. 5. Apud Arabes contrà. Ellebori nigri cum alijs miſti vſus non eſt difficilis, ſæpe magno ſucceſſu in melancholia morbo, ſum vſus ſyrupo Saporis, largo ſatis elleboro nigro incocto: & Manard. non difficilem eius vſum expertus eſt, & drachmam integram ſolam potam parum profeciſſe. Paulus infundit aqua dies quinque vncias duas: ergo multus ſatis mannæ, vel melli, vel alijs incoquatur. Si in radicem raphani immittatur albus elleborus, elleboriſmi modus ſimplicior eſt Paulo.

Cũ hoc ſucco calidiſſimo nollem dare.

Albus datur per ſe, & cum ſeſamo, aut thapſiæ ſucco, aut alica, aut mulſa, aut pulte, aut lenticula, aut ſorbitione alia. Niger autẽ coquitur cum lente, aut iure aliquo Dioſco. Nigrum cum ſcammonio & ſale dat idẽ. Album debilibus cum ſucco ptiſſanæ, aut alicæ, aut alio ſimili, Paulus.

Niger pituitam & bilem infernè purgat Dioſco. Bilem maximè flauam, Paulo: Albus autem vomitu purgat res varij coloris Dioſco. Rem viſu terribilem in varijs coloribus vomitionum Plin. Elleborus bonus ad exanthemata, impetigines, lepras, herpetas, eryſipelata, icterum, Paulus. Albus oculorum collyrijs contra caligines imponitur Dioſcori. Oculorum caliginem fotu diſcutit Plin. Niger auri inditur, & poſt biduum aut triduum eximitur in difficili auditu. Albus & niger menſes ciet, & fœtum occidit ſuppoſitus. Dioſco. vel appoſitus. Niger ſcabiem curat cum thure, aut cera, & pice, & cedrino oleo inunctus: cum aceto vitiliginem, impetiginem & lepras Dioſco. Albi puluis ſuffocationem facit: ob id incidẽdus in formas ſeſamorũ magnitu-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

dine. Quibus verò per os accepisse suspectum est, duarũ drachmarum decoctum clystere inijciatur, & balanus ex eo & melle facta Paulo supponitur: & Diosco. cum aceto facta balanus. Niger appositus si triduo maneat, fistulas purgat Diosco. Nigri obolos tres, aut drach. vnam dat Diosco. adiecto etiam scammonio. Manardus quoque drach. vnam dedit cum granis duobus scammonij in malo cydonio assi, minusq́; & leuiùs purgant quàm iusta dosis pilularũ, quas aggregatiuas vocant. Albi Themison dabat drach. duas, Plin *sequentes quatuor, antiquorum vitium cognoscentes, qui ob metum parcius dabãt, cum celerius erumpat, quò largius sumitur. Vetant tamẽ dari senibus & pueris, & mollibus, ac fœmineis corporibus. Paulus dat à drach. vna ad drach. duas, debilioribus in succo alicæ, aut ptissanæ, fortioribus in aqua calida aut melicrato, sectum tamen, non in puluerem tritum, vt antè monuimus. Albo non est vsus Manard. ex Italis tamen robustos ferre posse putat: non dandum tamen nisi in diuturnis & valentibus morbis, per alia remedia non sanatis, vt hydropi, cachexia, elephanto, paralypsi, epilepsia, podagra, morbo Italico, qui pessimus & longissimus esse cõsueuit, & auxilia communia velut contẽnere.*

Cùm præter simplicia medicamenta ad aluum ciendã à Ioan. Mesuæ scripta, alia nonnulla apud medicinæ autores inuenerim: ea annotationibus hisce nostris præmittere, visum est non inutile. Ea sunt: Myxa, id est, sebesten: Cynocrambe, hoc est, Canina brassica: Pulegium, Bdellium Arabicum Pathenium, id est, Matricaria: Tragoriganum: Iuli nucis iuglandis, catuli vocati: Fæx vini, Tartarum dicta: Atriplex, Malua, Asphodeli radix, Allium, Beta, Blitũ, Cestri, id est, Vetonicæ folia. Brassica semicocta. Aqua stillans à cucurbita in fornace excocta. Chamæpitys, dicta Iua. Lapathon, vulgò Rumex vocatum. Lac, præcipuè asi-

ninum. Butyrum. Lentis primum ius. Semen cornicularis, & spumei papaueris, Resina pini piceæ, & laricis, quæ vulgò putatur & vocatur termintina. Item vera, quæ nūc adfertur ex Terebintho, Terebinthina. Vrtica, Sesamoides maius & minus, Peplis, Peplos, Chamesicæ, Lappago, Clematidis semen, Picnocomon. Apios, id est, syluestris Rhaphanus, Alipon, Empetron, Heliotropion, Magnes, Cortex radicis Capparis, Thlaspi, Flos æris, squama æris, Mandragoræ succus, Daphnoides, quæ & Laureola, Sambucus, Ebulus, Lac, & cimæ ficus, Filicis fœminæ folia, Peponis & cucumeris radix, Lactuca syluestris, radix Peucedani, Staphis agria, Thapsiæ succus, Androsæmos, Ascyros, Hippophaes, Hippophestos, Lactariæ multæ species, Mercurialis Struthion, id est, radicula, vel condes. Horū historiā & vires ex ipsis autoribus licet ediscere: mihi satis sit hoc loco nomina conscripsisse.

FINIS.

IN ANTIDOTARIVM Ioannis Mesuæ Annotationes quædam.

*

ANTIDOTARIVM est vocatum, quòd contineat descriptiones antidotorum, hoc est, medicamentorum, quæ non foris admota corpori, sed in corpus recepta, affectibus medentur. Antidotus autem hæc, vel hoc antidotum Græcis dicitur contra affectus datum, unde Gal. lib. de hac materia scriptum, περὶ ἀντιδότων, id est, de antidotis vocauit: nostrates verò libros hac de re scriptos, Antidotarium inscripserunt, etiam si non sola antidota, quæ omnino sumũtur, sed etiã admouenda, olea, vnguenta, cerata, emplastra, ex æquo continerent. Quæ duo causarũ salubriũ materias præcipuè cõprehendunt, quanquã educẽda & faciẽda ipsarum reliqua duo genera magni etiam momenti sunt in multis morbis. De sumendis igitur tantùm & admouendis Mesu. scribit, & illa tanquàm præstantiora, plura, vsu frequentiora, & ferè priora præponit: quibus etiam educendorum ratio quædam complicatur. Hæc propter oppositas rationes postponit: in ipsorum tamen vtrisque quorundam ordinem cur mutarim, paucis accipe. Inter sumenda statui prima omnium condîta, quòd hæc parte sua plurima sint alimenta, non omnino medicamenta. Vt igitur à re nobis familiari magis incipiat oratio, hæc in prima acie locaui. Post hæc autem iulepos & syrupos natura propè tota, viribus, consistentia, parandi modo condîtis proximos (nisi si qui in his sint medicamentosi magis & compositi) vt omittam syrupo suo condîta seruari. Sunt item syrupi succorum

Gal. in initio libr. de Antido.

& aliorum quorundam velut conditurae, ad saporis gratiam, & custodiae diuturnitatem. Quoniam verò in syrupis plerique sunt thoracici & pulmonici, praesertim quos descripsimus postremos: ob id eclegmata viribus his affinia propè omnia subiunximus sectione tertia. Sectione autem quarta descripsi decocta atque infusa his consistentia proxima, & quibusdam syrupis aluum soluentibus facultate affinia: vt alicunde inciperet antidotorum propriè appellatorum tractatio. Quanquam & infusiones & decoctiones syrupis sint necessariae, sed aliae multò quàm quae his Mes. decoctis & infusis, vel purgatoriis, vel saltem eccoproticis, & stercus deiicientibus describuntur. Sectione quinta antidota cōclusi, tum quae electaria vulgus vocat, tum alia: sed in his priora, quae sapore sunt iucundo: post haec amara, & hiera, & alia purgatoria. Sectione sexta descripsi catapotia purgatoriis his proxima viribus, neque iucunda, & consistentia non multò duriora. Septima sectione trochiscos multò his duriores ac sicciores. Octaua autem pulueres quosdam omnium siccissimos. In admonendis praetereà ordinem mutandum censui, ac olea, caeterorum materiam, omniumq́; liquidissima, & ferè simplicissima, vsu frequentissima, vsu prima, non postrema scripsi cum Mes. sed reliquis praeposui sectione nona. Decima verò, his consistentia & viribus propinqua vnguenta, adeò vt saepe olea vocentur. Vndecima autem sectione cerata ex praecedentibus, & cera constantia, ac magna ex parte emplastrorum materiam. Postrema descripsimus emplastra, tanquàm maximè composita & durissima. Habes rationem ordinis in hoc Antido. à nobis parum mutati, non modò in sectionum ordine, sed in plerisque etiam sectionum singularum compositis, vt lectio te docebit: qua autem ratione id fecerim, facilè tuipse coniectabis, vt cur ex fine syruporum con-

dita

dicta quædam incondita retulerimus: in syrupis, cur calidos, thoracicos, iunximus: in eclegmatis, cur viribus finitima: & in cæteris similiter. Ea tamen cautione prædicta mutaui, vt nullam omnino Mes. compositionem omiserim, aut truncauerim: sed omnes integras, verbis tamen non paulò purioribus descripserim, licet interdum coactus Barbaras quasdam voces retinui. Ipsas item libri totius particulas breuiores, quàm vt libri nomen mererentur, sectiones appellauimus, Hippoc. in epidemijs, & Aristotelis in problematis τμήματα, hoc est (vt Gaza in Arist. vertit) sectiones, imitati. An verò probem omnes scriptas hoc lib. compositiones, siue à Mes. inuentas, siue ex alijs corrogatas, dicere malo cum Gal. illas me vt antiquas, & multorũ experientia probatas, recipere, & Galen. consilio satius esse multo vsu expertas, & confirmatas compositiones sequi, quàm nouas effingere: cùm præsertim methodo summa si quis altiùs expendat, plurimas Arabum compositiones conscriptas iudicaturus sit: quas verò paucas damnare conaberis. Si pauca quædam Arabibus certissima receperis, in illorum sententiam omnino abibis, nullamq́; improbandam iudicabis. Quanquam enim harum multæ vsu exciderint, vitiosæ ob id existimãdæ non sunt, aut Hippo. suum pemplium & elleborum nigrum vitio verteris, medicamenta illi etiam in morb. acutis ad corpus purgandum consuetissima quæ ob violẽtam actionem hodie attingit nemo. Et quod purgatoria medicamẽta, antidota, emplastra, vnguenta, trochisci, malagmata, acopa, myracopa, & id genus alia, Dioscor. Galen. alijsq́; celebribus medicis magno in pretio habita, nunc omnino vsurpari desierunt. Vt rerum quæ verborum, conditio quædam similis & vicissitudo sit. Quomodo enim de verbis cecinit ille, sic nos de remedijs pronuntiare possumus, quòd scilicet,

Libr. 2. rat. vic. acut.

Multa renaſcentur, quæ iam cecidere, cadentq́;
Vſurpata modò medicamina, ſi volet vſus
Et ratio, Medicis duo præſtantiſſima doctis
Inſtrumenta, quibus quærunt, carpuntq́;, docentq́;.

Quæ viciſſitudo in iis Meſ. compoſitionibus vbi contigerit, notas propè ſingulis adſcriptas à nobis mutare cuiuis licebit. Adſcripſimus autem opinor non temerè notas huiuſmodi, ne ſcilicet in obſoletis hodie multam operam collocet bonus lector, quibus arithmeticorum neotericorũ circulum nullius per ſe numeri indicem cernet præpoſitam: in reliquis eſſet diligentior, præſertim celebrioribus & vſu frequentioribus quas aſteriſco & ſtellula quadam illuſtrauimus: vti quæ mediam horum conditionem ſuſtinent, cruce ſignauimus; ne verba hæc vſitatum, inuſitatum, toties mihi eſſent repetenda: vtq́; (quod nuper dixi) bonus lector in ſcripturis hodie conſuetioribus operæ plus ponat, quàm in diſſuetis. Quas ob id veru vel obeliſco confodiendas non cenſui, quòd non improbarem: quódque harum nonnullæ fortè fortuna haud ita multò poſt aſteriſcos aliis rapient. Tempeſtiuum mihi iam videtur pauca quædam de menſuris & ponderibus Meſuæ conſuetis dicere, ne quorundam nouitas inaudita lectori adhuc rudi aut imponat, aut ſit remoramento.

Menſuræ & pōdera Meſuæ.

Menſuris admodum paucis vtitur Meſues, vt libra menſurali, ſextario, quem κιστ *pro* ξεστ *interpres vocabat, mina. Ponderibus vtitur ferè Græcis,* κερατίῳ, οὐγκίᾳ, δραχμῇ: γραμμῇ *autem id eſt, ſcriptulo, raró: gaudet nanque parua pondera exprimere per drach. vnius partes tres, quatuor, 5. 6. vel partem tertiam, quartam, quintam, ſextam: vtimur & aureo.* Κεράτιον *autem, id eſt, corniculum:* κερατ *apocope interpreti vocabatur, vt Actuarius* χαῤῥούβιον *appellat: quo nomine etiam hodie vulgus & Meſues ſiliquam ipſam appellat, grana circiter tria lupinis ſimilia,*

ſed

sed minora in carne lignosa & dulci continentem. Horum granorum quodque grana hordei quatuor pendit: octo autem lentis, etiam κεράτιον *Græcis, Mesuæ* κερατ *quod in eo ponderum aliorum more per apocopem scriptum est, Latinis siliqua dicitur.* Κιστ *autem pro* ξεστ *corruptum ab interprete puto, quod, etiam apocope pronuntiatur vocis Græcæ:* ξέστης *enim Græcis dicitur, Latina voce sextarius: in hanc detorta, vt* λιτρα *ex libra iisdem detorta est.* οὐγκία *verò integrum est. Sextarius autē Italicus vt Galeno, sic Mesuæ vsurpari videtur, qui duas cotylas seu heminas, seu libras mensurabiles, id est, vncias viginti-quatuor implet. Sed variū pondus efficit, ob rerū metiendarum naturā: vini enim sextarius capit vnc. mensurales viginti quatuor. Pendit autē librā & bessem, seu vnc. viginti mellis: sextarius duas lib. et semissem: olei sextarius vncias octodecim pendit. Vnius drachmæ partes duæ scilicet ex tribus, sunt scriptula duo: partes verò tres, scilicet ex quatuor sunt scriptula duo, & grana quinque, seu grana quadraginta quinq̃, quæ sunt partes tres granorum sexaginta, quot sunt in drach. Quantū autē pondus drachmæ tribuat, et quot drac. vnciæ impertiat, & quot vncias libræ, nō perinde compertum est. Drachmam autem ipsi pondus minus aureo apertū est ex locis nō paucis in simpl. & in Antid. vbi elect. psyllæ dat à drac. tribus ad aureos tres. Elect. Hamech à drach. duabus ad aureos duos: et in catapotijs sæpe à drac. vna ad aureum vnum, hoc est sesquidrachmā vt quibusdam videtur: vt alijs pondus granis quinq̃ aut sex, drachma grauius, quale est nostri aurei solaris. Idem pondus etiā solidus, & cum Actuario* ἑξάγιον *dicitur. Aureum autem scribit Mesues in hiera Archigenis à Paulo descripta: vbi tamen Paulus semper habet drachmā: id quod in alijs ex Paulo sumptis obseruare licet. Quid quod Serapioni in*

probanda theriaca, aureus est pondus duorum lupinorum, & Auicennas in curando ascite dat catapotiorum quorundam aureum vnum debili: drachmam vnam forti? Alijs aureus in compositionibus purgatorijs est pars septima vnciæ: in alijs est sesquidrachma. Vnciæ autem drachmas octo cum Græcis non videtur tribuere: Nam in hiera Ruffi scribit drachm. octo, vbi scribere potuit vnciam vnam, si illi drach. octo tribueret. In apozemate adianti albi sectione quarta fumariæ vnciam vnam: mox addit, lupuli, violarum siccarum, ana drach. octo: cùm scribere potuisset, vt alibi semel fecit, tantundem: vel omnibus simul connumeratis subscribere ana, id est, æqualiter particulam Galeno frequentem. In elect. Hamech, sennæ & aliorum vnciam vnam, polypodij drach. sexdecim: cùm scribere potuisset vncias duas. In tryphera verò Persica myrob. flauarum vnc. vnam & dimidiam: cepul. Ind. ana vnciam vnam: belleric. emblic. ana drachmas quatuor: hîc pro vnc. dimidia videtur accepisse, vt proportione quadam pondus diminuat. Neque vnciam drachmarum nouem Mesuæ esse potes conuincere: cùm in hiera sua scribat drachmas nouem, vbi dicere potuit vnciam vnam, si vnciæ drach. nouem tribueret. Mallem tamen cùm alia Galeni pondera & mensuras sequatur, etiam cum Galeno vnciæ huius drachmas octo tribuere: non autem nouem cum imperitis quibusdam pharmacopœis, nulla eius autoritate, nec ratione probantibus. Pondera autem drachma minora vitauit: scriptulo tamen vsus in Antidoto ex cocco baphica, & Antidoto aromatico Gabrielis: aliâs drachmæ vnius partes duas, tres, quatuor, quinque, sex, dicere maluit, vt antè diximus.

FINIS.

IOANNIS MESVAE DAMASCENI LIBER TERTIVS DE ANTIDOTIS,

*

IACOBO SYLVIO MEdico interprete.

*

CVM IN commentarios noſtros quædam à nobis experta commemoratione digna cõieciſſemus, nobis viſum eſt hæc in opus vnũ ordine idoneo cogere, cui titulum Grabadin, ſeu de antidotis fecimus: in quo medicamenta experta & ſecretiora, tum à nobis inuenta, tum ab his accepta, qui artis medicæ arcana perſcrutati ſunt, compendio tradere dignũ exiſtimauimus. Hoc autem opus totum in libros duos diuiſimus. Priore medicamenta deſcribimus cõpoſita aliis celebriora. Altero ſingularũ corporis partiũ morbos própriis cuiq; remediis curare edocemus. Priorẽ verò in ſectiones duodecim diuiſimus, docuimusq;, harum

Prima,	condîta.
Secunda,	ſapas, iulepos, ſyrupos.
Tertia,	eclegmata, ſeu linctus.
Quarta,	decocta & infuſa.
Quinta,	antidota, quæ electaria vocant.
Sexta,	catapotia, ſeu pilulas.
Septima,	trochiſcos.
Octaua,	pulueres.
Nona,	olea.
Decima,	vnguenta.
Vndecima,	cerata.
Duodecima,	emplaſtra.

DE CONDITIS SECTIO PRIMA.

CONDIVNTVR plantarum nunc radices,nūc surculi,& similia:nunc flores,nunc denique fructus. De quibus omnibus ordine nobis dicendum est. Primò autem quibus modis radices variè condiri debeant.

Condire est sapidum & palato iucundum reddere, idq; alimentis maximè conuenit:ad medicamenta verò transfertur:ambo autem saccharo vel melle, vel vtroq; cōdiuntur & dulcorantur, vt gulæ & stomacho sint grata, & diu seruari poßint integra, & recentibus proxima, non vt vires eis nouas quæramus,nisi quas saccharum, aut mel & coctio afferunt:præterquàm dum etiam aromata conditis ipsis admiscemus. Condiuntur autem radices, teneri caules,surculi,germina,flores, fructus quarundam plantarum:semina quoque non pauca,& cortices non modò fructuum, sed lignorum etiam. Quæ verò condienda sunt, si ampliora sint, quàm vt vis condimenti coquendo,ad intima vsque penetret, vel si quid intus alienum continent, in frustra prius secantur,& purgantur intus, & si est opus, etiam foris,minora verò quanta sunt, condiuntur. Condita verò hæc nouisse ad medicū pertinere præter, Mesuen,abunde ex Gal.lib.alimētorum colligere licet,atque etiā ex lib. c.ph.p.Illic enim obsonandi,& obsonia parandi artem medico necessariam ait,hìc fructuū aut potius ex his succorū variorū condituram docet:quod magni sit momenti alimenta vel medicamenta condimentis ægro iucunda facere, nihil aut parum minuta ipsorum facultate.Condiendi verò, seu vt vulgò loquimur,conficiendi vocabulum latiùs nobis patet, vt etiam quæ igni clementer coquantur,& quæ sale & aceto seruentur,confici dicamus.Contrà item conditi nomen neotericis medicis in angustum sic est coactum, vt

illius

illius appellatione ea veniant sola, quæ conseruis (vt vulgò vocamus) pulueribus cordialibus, saccharo multo miscentur in grumos exiguos & semisiccos. Quæ cõsistentia ægris est gratior, quàm conseruarum per se, quàm siccorum per se. Cur autem condita hæc prima statuerim, ac in his, vt sequentibus permultis, ordinẽ Mesuæ, nonnihil immutarim, rationem in præfatione antidotarij abundè docui.

ERyngium conditum renes calfacit, venerem excitat, flatus tamen ventriculi dissipat: sic autem conditur. Radices eius amplæ albæ, teneræ, à cortice cinericio & ligno interno purgatæ, in frustra pollicaris magnitudinis sectæ, vno caryophyllo humectato, & particula zingiberis humectati (vt mox in zingibere condito dicam) fartæ intus, vnde lignosa portio execta est coquantur in æquali pondere sacchari, & duplo †melle, vel melle solo sed triplo. coctis addatur aromatum põdus iustum. Datur ab vncia vna ad vncias duas.

Radices cõditæ.

†Saccharo recentiores.

Cur sim secacul Mesuæ interpretatus eryngium, lege in nostris annotationibus in Antidotarium. Quæ verò aromata, & quanto pondere addi poßint, ex sequentibus conditis colliges: quanuis & sine his solo melle aut saccharo, aut vtroque condita hæc radix sit odorata Dioscoridi, & gustu aromatico. Datur dormituris: mox etiam à cibo, & ante cibum tuto sumi potest etiam largiore mensura. Radices cynosorchis & serapiadis, & vtriusq; satyrij similiter in eundem vsum hodie cõdiuntur. Nam hæ omnes etiam Dioscoridi ad venerem proniores reddunt. Mesues autem has radices hoc modo condit.

DIasatyrion analepticum & renutritorium phthisicis, hecticis vel aliter consumptis & emaciathis: semen auget, veneremq; incitat. Accipit radicum satyrij plenarum & recẽtium lib. vnam: tere, coque exactè in lacte ouino dulci quantum satis esse videbitur, ad lactis consumptionem. Posteà tere pistillo ligneo cum vnciis tribus olei recentis amygdalarum dulcium. Deinde syrupum ex succi buglossi cocti & despuma

ti libris duabus ſucci pomorũ dulciũ vnc.duodecim cum ſacchari optimi libris tribus coctũ ſuperfunde: miſce percoquendo. Poſtremò ab igni depoſito iniice cinnamomi drac.quinq;: been albi & rub.ana drach.duas: ligni aloës drach.tres: croci, ſantali flaui, tragacanthi, gummi Arabici, ozimi caryophyllati, cubebæ, macis, ana drach.vnam & dimidiam: repone vae vitreo. Da ab aureis tribus ad aureos quinque.

Hoc inter electaria confectionem de teſticulis vulpis appellabat Meſues: Rarum vſu eſt: nec ſalubre hecticis, aut alia febre laborantibus, niſi aromata tollas: quæ condito præcedenti etiam addi poſſunt ad venerem plenius augendam. Venerem verò quæ excitant, humida ſunt ad ſecundum ordinem, calida temperata & flatulenta. Vult autem Meſues eam radicem ſumi, quæ ſuperior eſt ac plenior, non eam quæ flaccida eſt, & vetuſtior alterius ceu parens. Quantum autem vtriuſque vires differant, leges in Dioſcoridis cynoſorchi: ad renutriendum autem, datur vnc.ſemiſſe manè horis duabus aut tribus ante cibum: ad venerem verò, dormituris, aut etiam ante cœnam.

Gal.lib.5. ſimpl.

† Diaſatyrion alterum ſemẽ auget ac promouet, veneremque arrecto valenter pudẽdo concitat. Accipit autem libram vnam radicum eryngij in aqua cicerum ſecunda coctorum, quæ cum radicum ſatirij plenarum & recentium vnciis octo, radicis rhaphani domeſtici vnc.tribus: radicis draconthij vnc.duabus terantur, & adiectis olei ſeſamini & butyri vaccini ana vnciis quatuor, exactè igni lento coquantur in lactis vaccini, vel ouini quantitate ſufficienti, ad iuſtam craſſitiem: tunc adde mellis deſpumati libras†ſex: ſucci cepæ librã vnam & ſemiſſem perfectè coctum vbi erit, ab igne depoſito adde hunc puluerem, ſcinci caudarũ & lumborum drachmas octo, ſeminis erucæ, naſturtij, paſtinacæ, napi, aſparagi, zingiberis, cinnamomi, piperis longi, †linguæ auis, ana drac.quatuor: cum prædictis miſce. Poſtremò adde ſtrobylorum depellatorum libram vnam & dimidiã, piſtaciorum depellatorum vncias decem, cerebrorum paſſerum vncias duas: miſce omnia probè, aromatiza drachma vna moſchi boni. Datur ab vnc. ſemiſſ.ad vnc.vnam, cum vino generoſo & puro, ſed pauco.

†Tres tantum hodie.

†Semen eſt fraxini.

Miſta

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

Mista hæc conditura quæ promitit, potenter præstat: nam calidis humidis flatuosis ferè constat, qualia maximè sunt idonea Galeno libro quinto simplicium, ad semen non solum augendum, sed etiam promouendum. Cicerum autem decoctum secundum miscetur, quod flatu iuuet, & cùm vretica sint, cætera ducunt ad partes genitiuas. Pro succo autem cepæ, mallem miscere succum bulborum, qui flatulenti sunt, & venerem excitant Galeno libro sexto simplicium: quod & Martialis innuit hoc disticho,

Cùm sit anus coniunx, cùm sint tibi mortua membra.
Nil aliud bulbis quàm satur esse potes.

Vel radices solæ ex aqua aut lacte coctæ, melle deinde condiuntur: radices enim primò melle vix percoquantur, & mel coctione tam longa vreretur.

Radix pastinacæ idem potest quod radix eryngij: & similiter conditur.

Conditur etiam ex melle & aceto elixa, sicq́ in mensas nō inutiliter venit: alij quoque aliter. Radices etiam dauci, cari, sesari, raphani, panacis hortensis, apij, & similiter calidæ, in pituitosis hominibus idem præstant etiam tantum frixæ, vel ex iure carnium, aut cum butyro largo coctæ. Quin & raparum & naporum radices ex paucis aromatibus conditæ & sumptæ, viribus sunt proximis, ari, dracōtij, assatorum: bryoniæ, iridos, hermodactylorum, gentianæ, asphodeli, pæoniæ vtriusque radices conditæ fuerint efficacissimæ. Elenij autem radix saccharo aut melle cōdita, partes nutritorias roborat, obstructa liberat, pesti resistit. Hactenus radices domesticæ quas vires conditæ habeant dictum est: nunc exoticæ sunt dicendæ.

Zingiber conditum intemperiem ventriculi frigidam & humidam sanat, & ab ea tardam & deprauatam coctionem quæ cibos in acidam cruditatem corrumpat. Viscerum lubricitatem corrigit, flatus dissipat, alimenti in hepar

& cor

& corpus reliquum distributionem celerat: sic autem fit. Zingiberis recentis, si haberi potest, sin minus, saltem arte humectati pars vna coquitur, vt eryngium cum mellis partibus tribus, & sacchari parte vna. Sunt* qui zingiberis humectati, & eryngij portionem æqualem simul condiunt, fitq; delicatius. Quidam præterea cōdiunt aromatibus, alij aliter. Humectandum autē zingiber album, purum, recens, aqua affusa primū: deinde arena obrutū, vt in cepulis, myrobalanis mox dicam.

** Neoterici solo sacchato condiunt. Nicolaus Salernitanus simul cōdit.*

Zingiber viride, nobis etiam vulgo dicitur, quia recens sacchato conditum, ob hæc delicatius affertur ex loco natali Arabia, & troglodytica in Aegyptum, & inde ad nos. Hyeme, & seni est, & aliter frigidis salubre: calidis natura aut morbo, & æstate, est noxium.

O Diazingiber idem pollens quod zingiber conditum sic fit: Sacchari albi partes octo, mellis albi partes quatuor. Saccharum aqua & melle solutum coquatur quantum necesse, tunc zingiberis boni, albi, læuissimè puluerati partes tres curiosè misceantur.

Despumatū sit mel.

Electarium hoc fuerit, vt vocat, tamen ob rei affinitatem & virium conditis iunxit. Potes etiam saccharo in aqua soluto & cocto puluerem hunc comprehendere, & in offas aut tabellas, vt vocant, formare: idq; ventriculo frigido fuerit salubre, & inflationi discutiendæ.

ACorus conditus cerebri & neruorum affectibus cōfert: conditur vt eryngium. Quin & singulis eius partibus duæ eryngij boni adduntur.

Acorus Indicus iam notior, & galanga maior dictus sumatur, non nostras palustris. Frigidis cerebri & neruorum affectibus saluber est sumptus, & ore diu retētus, qualis vsus est rectus eorum quæ his capitis affectibus prodesse volumus, vt inde vapor in cerebrum promptè tollatur. Idē pollet electarium diacorum à Mesue descriptum in sua praxi, capite de affectibus neruorum. Nostrum tamen acorum officinæ conditum habent, sed inutilē omnino censemus ad neruorum & cerebri frigidos affectus. Quapropter damnā

dus

dus est atque abijciendus, ne posthac medici parum periti hallucinentur, & eius vsu ægros prodant, ac in sumptum nō necessarium conijciant.

LActucarum, buglossi, cirsij, brassicæ, asparagorũ, & aliarum herbarum multarum teneri adhuc caules, à multis hodie condiuntur saccharo, & iucundissimè eduntur.

Surculi conditi.

SAccharum rosatum, ventriculum, & cor, & viscera reliqua firmat, ipsorumq; intemperiem humidam emẽdat: fit autem sic. Folia rosarum albarum vel rubrarum nondum perfectarum in vmbra siccantur, donec ipsorum humiditas excrementosa resoluatur: teruntur tunc in mortario lapideo, additur sacchari albi triplum, reponuntur vase vitreo aut vitrato pergamena operculato, mẽsibus tribus insolantur, in dies sæpe agitantur, soli auferuntur, seruantur. Sunt qui rosas omnino imperfectas condiunt, vt valentius astringant. Sunt item qui rosas non terunt, sed forficibus incisas cum saccharo manibus curiosè confricant, pòst insolant.

*

Flores conditi.

Conserua rosarum hodie ex folijs rubris exunguatis, non siccatis, duplo saccharo cōditis, mox reponitur etiam citra insolatum.

Cùm agat hoc loco Mesues de floribus saccharo aut melle conditis ad dulcorationem & cõseruationem: rectius, rosas saccharatas aut mellitas appellauerit, & eodem modo violas, & flores buglossi, & rorismarini saccharatos aut mellitos: vel vt hodie omnes appellamus, conseruam rosarum, violarum, buglossi, rorismarini, quàm saccharum, aut mel rosatum, violatum, buglossatum, rorismarinatũ. Quin & hodie aliter nobis fit horum sic appellatorum vnumquodque. Nam rosis tantũ rubris exunguatis recentibus tritis in mortario lapideo duplum sacchari hodie miscemus, mox citra insolatum reponimus, vase tamen non ad cumulum repleto, vt ferventi sit locus, nec foras exiliat. Saccharũ rosatum fit saccharo soluto in aqua æquali rosarum albarũ, vel melius in succo rosarum rubrarum exunguatarum, & cocto ad iustam crassitiem. Id verò postremũ vires quasdã aluum mouendi retinet. Sunt qui saccharum in aqua infusionis aut coctionis rosarum rubrarum siccarum solutum coquunt:

quunt: sed hoc vt præcedens rubrũ est, & tanto præstantius eo, quod ex aqua rosarum fit albũ, quanto rosæ rubræ etiam à Mesue albis præferuntur. Intemperiẽ calidam emendat, & partes, spiritusq; à calore dissolui periclitantes cogendo firmat, præsertim recens, & sitim extinguit. Ob hæc febribus biliosis iam coctis prodest ad sescunciam, cũ aquæ frigidæ triplo: initio autem obstructionũ & cruda adhuc materia, nocet. Antiquatum verò sanguinis sputo & sequenti hoc sputum phthisi prodest, vt mulier quædam largo huius vsu à phthisi persanata narretur quorundã testimonio. Idẽ aqua hordei dissolutũ disenterias lenit. Rosis tum siccis, tum recẽtibus, tum harũ succo & aqua, ambarum quoq; decocto vel infuso variè vtimur, vt in syrupis præcipuè audies. Rosas autem rubras intellige: nã albis non vtimur nisi distillatis, dum recentes sunt, quòd siccæ nihil oleant, cõtrà quàm rubræ. Sunt præterea qui rosarũ & aliorũ florũ conseruã faciant ex folijs florum purgatis non tritis, sacchario optimo & siccissimo puluerato alternatim instratis, deinde insolatis, eoq; gratissimam, quòd tritura floribus odorem ferè aufert, vel saltem minuit.

Conserua violarum.

* SAccharum violatum bilis incendium sitimque extinguit: aluum subducit: fit vt rosatum, nisi quòd violæ paulò diutiùs, & in vmbra siccandæ, & cum saccharo insolandæ.

Violarum humiditatẽ excremẽtosam siccando vult absumi, vt in simplicibus docuit: quanquàm sunt qui putant ob id quòd vim earum facilem resolui iudicant, minùs diu siccandas in vmbra, & insolandas. Valentiùs refrigerat quàm rosatum, sed ingratiùs. Fauces item & asperã arteriam lenit & dilatat, ob id biliosæ cynanchæ & pleuritidi salubre est, si per se paulatim lambatur, vel eius vncia vna cum aqua hordei paulatim sumatur. Horum violæ nigræ seu purpureæ florum vsus est etiam in melle violato, & syrupo

rupo violato multiplici. Flores violæ nigræ recentes cauda & viridi ceu caliculo purgati in mortario lapideo triti duplo saccharo miscentur, mox vt conserua rosarum reponuntur, aut cum Mesue triplo saccharo aut melle. Efficacius fit saccharum & mel violatum ex violarum recentium succo, aut infusione multiplici.

Saccharum buglossatum cor ipsum roborat, eiusq; tremorem & syncopen sanat, manicos & melancholicos iuuat: fit vt violatum. *

* *Cõserua buglossi.*

Datur ad vnciam vnam per se: miscetur autem sæpe alijs cardiacis, vt saccharo rosato, margaritis, corallijs, & similibus. Similiter fit ex floribus boraginis etiam recentibus, & capitello cui inseruntur purgatis, in mortario lapideo tritis: addito sacchari duplo, aut cum Mesue triplo.

Saccharum rosmarinatum, cor, ventriculum, cerebrum roborat, flatus pellit: fit vt rosatum. †

Fit ex floribus rorismarini, & harum partiũ intẽperies frigidas suo calore corrigit, quo etiam flatus dissipat. Saccharum quoq; cichoriatũ fit seu conserua florum cichorij recentiũ ad partiũ nutritoriarũ intemperiẽ calidã, & obstructiones. Fit itẽ ex floribus persici chalogoga & hydragoga, ex floribus saluiæ ad frigidos affectus cerebri & neruorũ: ex floribus genistæ nostratis ad obstructiones renum. In his sacchari condituris, & in sequentibus ex melle his respondentibus, singulis libris sacchari aut mellis adduntur rosarum, violarum, & aliorum florum vnciæ quatuor, vt triplum sit saccharum, & mel: hodie autem ferè duplum tantùm miscent, vt sit valẽtius, licet ingratius. Quinetiam flores capparis sale conditi seruantur, & flores genistæ nondum aperti aceto & sale seruati primis epulis capparum loco sumuntur magno successu, nec ingrato sapore.

Mel rosatum sic fit: foliorum rosarum, vt dictum est, in vmbra siccatorum partes duæ in mellis boni par-

Mel sit despumatum.

tibus

tibus sex coquantur clementer quantum oportet. Sunt qui foliorum loco succi eorum, & mellis portionem æqualem coquant. Alij foliorum & succi ana partem vnam & dimidiam, mellis partes tres.

Mel rosatū Nicolai hodie est vsu frequētius.

Folia rosarum & violæ flores, & buglossi, & rorismarini, vt saccharo, sic melle condiri diximus, vt delicatiora sint, & seruari queant: Viribus autem tantum differunt, quantum mel & saccharum. Porrò id mel rosatum nō modo hac conseruæ seu electarij mollis, aut eclegmatis forma seruatur rosis tusis, sed etiam syrupi, cum scilicet colatum est. Primum genus mellis rosati Mesuæ, sunt qui appellant mel rosatum cum folijs, seu non colatum: secundū ex succo scilicet ac melle, mel rosatum colatum: tertium verò ex ambobus mistum. Hîc autem mel rosatum ex tritis rosarum folijs recentibus facimus. Id verò posteà igni liquatum, linteoq́ percolatum, mel colatū vocamus. Rectius ex infusionis multiplicis rosarum recentium, & mellis pari mensura in syrupi consistentiam mel rosatum colatum coquunt, & quò plures sunt infusiones, eò valentius: ex rosarum autē siccarū infusione non fiat, nisi medicus imperet. Secundam mellis rosati speciem non ex æquali succo & melle cū Mesuæ coquit Aëtius: sed succum rosarum exunguatarum melli triplum miscet, ac insolat, aut colatum coquit: cui affine est Diosco. ex succo rosarum, & melle rhodomeli, quanquàm quomodo fiat, & qua vtriusque mensura, non addat: nec dissimile est Pauli rhodostactum ex duabus succi rosarum exunguatarum partibus, & vna mellis coctis simul despumando ad partis quartæ consumptionem. Id mel rosatū colatum ex largiore succo, vt triplo, aut multiplici infusione cum pauco melle liquidius & potabile, fluxiones calidas, & febres ardentes etiam in accessionis vigore datū larga copia, tempestiuè & cocto iam morbo febres acutas sæpe

extem

extemplò soluit sudore, aut acrium & calidorum succorum per aluū deiectione. Coquit mel rosatum vtrunque in partibus nutritorijs pituitam, & terget (non enim hepar trāscendit eius facultas) coctionemq́ suo calore modico iuuat: affectibus autem solum biliosis insalubre est, vt mel. Idem sex matutinis à quibusdam datur vere ipso cum decocto ex vuarum passarum, anisi, glycyrrhizæ, adianti albi, ana vnc. vna, masticbes granis sex, vt pituitam probè apparet purgationi insanis, sed ægrotare timentibus, aut etiam tum ægrotantibus.

MEl violatum, buglossatum, rosmarinatum, fit vt rosatum, nisi quòd rosmarinato sunt qui aromata adiiciāt.

Mellis violati vsus est frequens clysteribus, quoties abstergendum, refrigerandum, lubricandum: reliqua duo sunt rara, frequens tamen florum buglossi vtriusque, & rorismarini conserua, quam priùs saccharum buglossatum & rosmarinatum Mesuæ vocari diximus, pro floribus buglossi & rorismarini, saccharatis, seu, saccharo condîtis.

Mel passulatum quod vocant, quod ex vuis passis calente aqua maceratis, coctis, colatis, ad mellis crassitiem recoctis, fit, est frequens in Mesuæ compositionibus, vt eclegmate pineo, elect. diabryonias: id nos inter sapas reiecimus: mel item emblicarum, scilicet myrobalanorum, hoc est, quo hæ sunt condîtæ, & seruantur.

COnditum buglosi efficax & expertum ad cordis tremorem, stomachi imbecillitatem, deiectam appetentiam, coctionem imbecillam, & formæ corruptionem: recipit buglosi, menthæ siccæ, florum rosarum, corticum, aut foliorum citri, ana vnc. tres: ozimi caryophyllati vnciam vnā: trium generum cydoniorum, trium generum pomorum, ana vnciam vnam & dimidiam: serici crudi incisi, nucis moschatæ, zedoariæ, galangæ, been vtriusque, santali citrini, croci, ana vnciam vnam & dimidiā: ligni aloës drachmas duas: vini & aquæ ana

O *Tria hæc genera sunt acidum seu acerbū, dulce, dulcacidum.*

Crocus est largior.

lib.ſex, mellis libras octo. aromatizetur moſchi ſcriptulo vno, galliæ drachmis duabus.

Semina condita.

SEmina quoque non pauca, ſi magna ſint, interdum depellata: ſi parua, qualia tulit natura, ſaccharo ad ſyrupi conſiſtentiam cocto his manu ſubinde motis, ſuccuſsis, confricatis paulatim cochleari affuſo incruſtantur, & ceu tectorio quodam veſtiuntur: quo modo citri corticem Meſues poſteà veſtiet, ſuccuſſa tamen ſolùm pelui, non etiam manibus verſatum: & nos arancij corticem minutim ſectum, & cinnamomi vulgaris integimus, & caryophyllum, vocamusq; ſaccharum aranciatum, vel cannellatum. Idem in cortice cucurbitæ fit, carbaſſatumq; vocant. Inter ſemina verò ferè incruſtantur amygdalæ frequentiùs dulces cum furfure parum terendo ſiccatæ, piſtacia, ſtrobyli, nuclei perſicorum, prunorum, ceraſorum, bombacis, coriandrum, aniſum, anethum, fœniculum, carum, cuminum, ami, ſemen agni, cannabis, amomum, cardamomum, cardamum, cardamine, eruca, eryſimum, ſinapi, vrticæ, cucumeris, cucurbitæ, melonis, citreoli ſemina: papaueris albi ſemen, abſinthij marini ſemen, quod barbotinam vocant, & ſemen contra lumbricos. Sed ex his minora manibus ſubiguntur, maiora pelui ſuccuſſa teguntur, ſaccharo primùm, vt dixi, cocto, ad poſtremum paulò crudiore, vt læues & polita ſint facie.

Fructus conditi.

FRuctus aut ſaccharo, aut melle, aut ambobus condiũtur, interdum integri & cum ſeminibus, ſed ferè imperfectis, interdum ſeminibus purgati.

Ex fructibus ſiliquæ non paucæ adhuc teneræ & virides, ac molles, nondum ob ſiccitatem lignoſæ & exuccæ condiuntur: ſic ceratium, caßiam Arabum, ſiliquam rhaphani, erucæ, ſinapis, leucoij omnis, eryſimi, cardamomi cuiuſdam, à quibuſdam condiri videmus, vt gratiora ſint, & viribus imbecilliora, quòd ante maturitatem decerpuntur: ſic & ſiliquaſtrum pyramidale dum viret, quidam condiunt, non expectata maturitate, per quam rubet ſemine plano, flauo iura crocante, feruidißimo turgida, ventriculo frigido ſaluberrima, zingiberis conditi vice. Fructus verò alij quibus eſt plus carnis, frequentius condiuntur vt ab exteris

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

teris sic à nobis. Externorum autem priùs condituram declarabo, quòd pauci sint, & quorum declaratio lucem afferet necessariam Zingiberis condiendi prædictæ humectationi. De myrobalanis ergo conditis dicendum est, pòst ad fructus nostrates transibimus, in quibus sermo & prolixior, & nobis multò vtilior est futurus. Nam myrobalani conditæ maioris, quàm pro merito fieri hodie videntur, quasi pars pretij sit eas è longinquo venisse, & ob raritatem apud magnates magis in pretio sunt, quàm ob singularem aliquam facultatem, cum nihil aliud quàm valenter adstringere deprehendantur, vt taceam, quòd alioqui coctu sint difficiles, vt nescias an ventriculo coquendi sui difficultate plus obsint, quàm adstrictione roborando prosint. Non addo, plurima ex adstringentibus, imò veriùs omnia quatenus adstringunt, & proinde siccant, nonnullas ventriculi imbecillitates, vt quæ ab intemperie sicca proueniunt, lædere, vt Galen. libr. method. 7. demonstrat. Qua limitatione adhibita, sunt vera quæ à Mesue scribuntur, scilicet.

CEpulæ myrobalani conditæ stomachum & ventriculum firmant, appetentiam inuitant, coctionem promouent, rationalem animæ partem vegetam reddunt & sensificam: quapropter visum quoque clariorem, & vsu crebro iuuentutem diu tuentur. Accipiendæ verò sunt quotlibet humidæ & recentes si harum est potestas, vel saltem arte & industria idonea humectatæ, quæ stylo passim compunctæ coquantur ex aqua igni lento, donec tenerescant. His in asserē immissis aqua exprimatur. Deinde biduo hydromelite mergantur. Deinde igni lento clemēter coquātur, vase vitreo recondātur, ac melle cui incoctæ fuerint, mergātur. Dātur post sex mēses. Arte autē sic humectantur. Infunde his aquam plurimā, insola dies octo: deinde separatim obrue arena humida † quarto quoque die nouanda, aqua sæpe superfusa, donec tumefiant, & humectentur: idq; vel in dolio, aut alio vase magno fiat, vel in fossa quadam subterranea magna & loco humido.

Fructus externi cōditi.

Eadē ipsarum conditura & humectatio antè in simpl. est scripta.

† Tertio, in simpl. Mes.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

Cepulæ ex Aegypto condîtæ in Italiã afferuntur, quia verò caßiam olent, speciarij aqua madefactas rursus saccharo condiunt. Humectatio autem earum, quã docet Mesues, suspitionem quandam ingerit, recentes non fuisse Damasci tunc temporis, nisi dicas Mesuen addidisse hanc humectandi rationem, vt etiam exteris consuleret, siccas ferè recipientibus. Hac autem arte poßis fructus quoq; alios sicciores recentibus similes reddere. Quinetiam pruna passa modicè cocta, compuncta, in aquam frigidam mox cõiecta, tumere multum vidimus, nec minus si quis ea paßim puncta sine coctione aqua frigida biduo maceret, quod & vuæ passæ, & fructus alij, atque adeò pisces ipsi verum testatur. Hydromeli autem cui incoctæ sunt, his exemptis percoquẽdum est ad aquæ consumptionem, pòst eo melle mergantur, vt in cerasis, & fructibus alijs quos condimus, integros facimus: eos enim quantum sufficit coctos eximimus ne vrãtur, aut distabescant. Humorem deinde per se percoquimus cum saccharo in syrupi consistentiam, & fructibus vasi ad repositionem impositis superfundimus: sic enim fructus integriores manent, & cocto probè syrupo fideliter seruantur. Vna manè ieiuno dari potest singulis aliquot diebus. Placent enim sapore austero & per conditurã dulci, & nõnihil aromatico. Quæ autẽ recentes sunt condîtæ, sunt præstantiores: ac diutius seruãtur, quàm post humectationẽ cõdîtæ. Ventriculũ roborant vt austera reliqua, appetentiã inuitãt sucto stomacho, vt cætera adstringentia, & cõtracto: coctionem iuuant per ventriculi roborationem, & suo calore modico, quẽ aromatica qualitas indicat, & sacchar ũ, coctioq́; acquisiuit, facultatẽ animalem per siccatũ vẽtriculum synceriorẽ reddit, ob id vegetiorẽ. Nã lux sicca, anima prudentißima. Ventriculi autem maximus est cum cerebro cõsensus, & affectus suos hæ partes inuicem communes faciunt.

Pro

Proba autem coctione prima, si reliquæ non errent, corpus bellè nutritur, & iuuenili simile diu perseuerat, neq; humoribus excremẽtosis est obnoxium, nec inde orientibus morbis. Vt enim siccitates aëris imbribus in totũ sunt salubriores, sic corpora sicca sunt à morbis ex putredine ortis tutiora, quàm humida, vt docet Gal. lib. p. feb. temper. & lib. metho. 8. Ex his patet, quæ priùs diximus, eas in pretio maiori apud medicos haberi, quàm sint meritæ, cùm ex nostris fructibus non pauci, vt oliuæ Colymbades, vt nuces condîtæ, vt persica Corboliana, vt cydonia condîta, vt pruna Damascena, & Iorrana, & Dactylia quæ vocamus, si condiantur, eadem præstare poßint. Quibus si quid exiguum desit, vt qualitas aromatica in his myrobalanis sanè quàm exigua, per rosas, per poma dulcia & odora, & alia propè infinita, impertiri promptè poterit.

Emblicæ myrobalani condîtæ ventriculum roborãt, eius substantiam & facultatem contrahendo, & intemperiem humidam corrigendo. Hæ autem aqua affusa Soli exponẽdæ donec tenerescant, & humectentur: tunc expressæ, vt priores, hydromelite biduo macerantur: pòst igni lento coquũtur, coctæ vbi parum refrixerũt, mellis albi quarta parte adiecta reconduntur. Sunt qui prætereà condiant aromatibus, cinnamomo, xylaloë, cardamomo, croco, moscho, gallia, & similibus.

In simp. hæc cõditura antè est scripta.

Datur vna semel tota diebus aliquot, vt superior. Hæ autem duæ species quia sunt amplæ, ad cõdiendum sunt aptæ, & item flauæ. Ob id etiam condîtæ afferuntur: raro bellericæ, & nigræ recentes cõdîtæ afferũtur, & vires habent à Mes. adscriptas: ipsæ recẽtes aut illis proximæ, non autẽ quæ ligno aut veriùs lapidi siccitate & duritie persimiles in officinis habẽtur. Vide igitur ne opinione magis quàm veritate adductus has myrobalanos tanti facias, & ægros quãtumuis opulẽtos sumptu parũ necessario, ne dicam noxio, ipse oneres. Quàm sim verus, iudicare poßunt, qui vsu harũ

multo, parum admodum profecerunt. His autem ſi vtendum ſit, mallem contuſas accuratè probare, quàm dentibus parum probè commanſas deuorare, ne ſua dura ſubſtantia ventriculum lædant, & coctioni ſui diutius reſiſtant adeò, vt ne horis quidem quatuor (quantum tempus harum coctioni tribuere ſolenne eſt) percoqui poßint, & forſan vix ſemicoqui. Nuces myriſticæ, hoc eſt, vnguentariæ, vulgò moſchatæ cùm nullam moſchi qualitatem olfactui præferant: recentes conditæ ad nos Luſitanorum nauigationibus ex India cōuehuntur, noſtris iuglandibus amplioribus perſimiles, cortice viridi, carnoſo, & alio lignoſo, inter quos eſt macis, & ſub lignoſo ipſa nux moſchata nobis vſu frequens ad ventriculi robur & intemperiem frigidam: condîtam integram dono mihi iucundißimo dedit Bertrandus in ſummo Parrhiſienſi ſenatu Præſes conſultißimus pariter ac æquißimus.

Fructus noſtrates condîti.

CYdonia condîta fluorē alui vomitumq; ſiſtunt, ventriculum roborant, ob id & coctionem iuuāt. Sic autem condiuntur. Cydonia ampla, nulla putredine vitiata, depellata, intus purgata, in fruſtra idonea ſecta coque in iulepo multùm aquoſo: poſtridiè in iulepo alio propemodùm perfectè cocto percoque, aromatiza moſcho, vaſe vitreo repone, eo iulepo cui incocta ſunt ſuperdato. Sunt qui ex melle coquunt, alij ex ſapa, alij præterea condiunt aromatibus, alij aliter.

Cydonia vtraq; intus & foris purgata, quadripartitò diuiſa, ſaccharo diuitibus hodie cōdiūtur, odorē, ſaporē, et vim cydoniorū propè totā retinētia. Eadē quadripartitò ſecta, diutiùs cocta ex aqua donec tabuerint, poſtea per linteum colata ſine cōpreßione, deinde cū ſaccharo percocta in cerati cōſiſtentiā, faciunt gelatinā cydoniorū: quod eſt reliquum, violentiùs cōprimenti cochleari cretū, & cū ſaccharo percoctū, ad emplaſtri propè conſiſtentiā, cydoniatū vile cōſtituit. Si autē tā clarū illud quàm craſſum ſimul cernantur, cum ſac-

cha

charo vt prius percoquantur, Cydoniatum fit, quod omnibus in vsu est, quodq; ante epulas ad vnciã vnam sumptum aluum sistit: post epulas verò soluit, & vapores ad caput ex ventriculo attolli prohibet. Quæ virtus est etiam valentior cydonijs, & aliorum austerorum sub cineribus coctorum, sine saccharo sumptorum. Quorum ratio est initio lib. 1. & ab finem lib. 2. alimen. & lib. simp. cap. 5 & lib. 6. sani. tuẽ. vbi diacydonium cydonijs conditis viribus affine describitur. Nam appetentiam excitat, quibus ea languet, coctionem iuuat parum feliciter coquentibus. In summa, ventris robur conciliat, & viscerum in eo omnium: ob id vomitum et fluorem alui cedat: sic autem fit. Accipe succi malōrum cotoneorũ dulciorũ, & minus acerborum, ac maiorum (quæ Asiatici strutia vocant, Galli cotonea fœminina) & mellis optimi ana sextarios Romanos duos, aceti sextarium vnum & semissem. Hæc cum super prunas modicè coxeris & despumaueris, immitte Zingiberis vncias tres, piperis albi vncias duas. Deinde rursus in simili igne recoques ad mellis crassitudinem stomachicis medicamentis debitã. Datur mediocris mystri mensura horis duabus aut tribus ante cibum, vel aliquandiu post, vel ante cœnam. Piper ad vncias tres, vel duas & semissem: Zingiber autẽ ad vnc. quatuor, si frigida intemperie laborat ventriculus: tolles omnino vtrunq;, si calida: si neutra adsit, piperis. vnc. vna, Zingiberis vncia vna & dimidia sufficiet, in qua media mensura cõponere satius est: in ipso autẽ vsu si opus est, aliquid vtriusq; adijcies: valẽtius idẽ adstringit ex succo cotoneorũ, quæ parua rotũda sunt, & absolutè cotonea nobis dicuntur: Διὰ μήλων seu διάμηλον idem dicitur Galeno lib. 6. c. ph. p. hoc est, ex malis scilicet cydonijs, quæ absolutè μῆλα dicuntur, vnde oleum μήλινον id est, cydaniorũ & emplastra μήλινα, quæ colorẽ mali cydonij referũt ex ærugine vsta

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

lib.2.c.ph.g. Malo cydonio mistum ſcammonium efficit ipſum cholagogum Galeno libro primo alimentorum: vnde, opinor, Arabum conſuetudo emerſit, ſcammonium in malo cydonio vt miteſcat coquentium, & inde etiam cydoniatum Lugdunenſe ſcammoniatum.

Idem diacydonium à Meſue in electarijs ſic deſcribitur.

DIacydonium factum cum ſucco cydoniorum, appetẽtiã languentem excitat: ventriculum & hepar roborat, coctionem iuuat & retentionẽ, eam adſtringẽdo: recipit ſucci cydoniorũ & mellis deſpumati ana lib. tres, aceti boni, puri lib. duas: coque igni lento cõtinenter deſpumando ad mellis craſsitudinem. Tunc inſperge piperis longi, zingiberis, cinnamomi ana vnciã vnã, caryophyllorum, ligni aloës ana vnc. dimidiã, moſchi drach. vnius partẽ tertiam. Fit interdum etiam cũ aliis aromatibus, interdum ſine aromatibus, pro varia vtentium neceſsitate. Fit etiam cum ſaccharo: alii quoque aliter parant.

DIacydonium aliud ventriculum firmat, coctionem iuuat, vomitum bilioſum & pituitoſum ſiſtit, colorem corporis floridum efficit: recipit autem carnis cydoniorum in vino coctorum, & mellis deſpumati ana libras tres: percoque igne lento: tunc adde cinnamomi, caryophyllorum, cardamomi, galangæ, ana drachmam vnã: cinnamomi craſsi drach. tres: zingiberis, piperis longi, macis, ana drach. quatuor. Si autem affectus eſt calidus, coquenda ſunt cydonia cum aceti parte tertia vel dimidia: addito interdum ſucco malorum granatorum acidorum pondere cydoniorum dimidio: interdum etiam ſucco citri quarta parte ponderis ipſorum addito. Idque vel ſine ſpeciebus, vel cũ ſpodii, oxyacanthes, roſarum rubrarum, trium ſantalorum, ſeminis oxalidis ana portione æquali: vel etiam cum aliis pro vario medicorum ſcopo. Aromatizant interdum moſcho, interdum caphura, aliquando vtroque: condîturque nunc ſaccharo, nunc melle.

Si affectus eſt frigidus, deſideratur.

Hoc duplex diacydonium ex electarijs huc iure optimo transtuliſſe mihi videor, hodie ſuccum hunc coctione & ſaccharo miſto cogunt, vocantq́, gelatinam rem perlucidam pulcherrimam, & gratiſsimam. Idem variè purgatorium fit ab eodem in electarijs, hoc modo.

Dia

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

Diacydonion cholagogum colico dolori, & aliis partium nutritoriarum morbis ſalubre, accipit ſucci cydoniorum libras tres, mellis albi lib. duas, ſcammonij vnciam vnam & dimidiam, galliæ bonæ caryophyllorum, zingiberis, maſtiches, piperis longi, cinnamomi, nucis moſchatæ, ana drach. tres: miſce ſimul omnia. Da ab aureo vno ad tres: ſi facere vis cholagogũ ſimul & phlegmagogum, miſce ſcammonij drachmas quinq;, turbith drachmas duodecim: ſi ſolùm phlegmagogũ, abiecto ſcammonio, miſce turbith drachmas vigintiquinque, cnici excorticati, pondus ſcammonij: ſi bilem atram vis vacuare, prædictorum loco miſce elleborum nigrum, vel epithymum. Quidam cum ſaccharo coquunt: alij quoque cum carnibus tantùm: alij cum ſucco tantùm: alij cum ambobus.

Diacydoniũ huic ſimile habet Nicolaus Salernitanus in vſu frequentius, quam hoc, quod nonnulli quoque parant, ſine aromatibus tamen potius. Diacydonium præter dicta Meſuæ eſt quadruplex in ſyrupis, & conditum cydoniorum, ſeu miua aromatica, hoc eſt, ſuccus ad mellis conſiſtentiam coctus, & multis aromatibus conditus: hoc modo.

Conditum ex cydoniis ventriculum, hepar, & cætera viſcera roborat, appetentiam excitat, coctionem iuuat, vomitum & lienteriam ſedat, medicamentum eſt celebre, ac expertum: accipit autem ſucci cydoniorum acidorum lib. viginti, vini antiqui, boni lib. decẽ, coq; igni lento ſemper deſpumãdo ad tertiæ partis conſumptionẽ, cola, reſidendo clareſcat. Claro adde mellis boni & deſpumati lib. ſex: iterũ coq; deſpumãdo, & in eo ſuſpẽde nodulo ligata hæc aromata: cinnamomi, cardamomi ana drac. tres: caryophyllorũ drac. duas, zingiberis, macis ligni aloës, maſtiches ana drach. vnã & dimidiã, croci drac. duas, omnia præter crocũ parũ terantur, & ſuſpendãtur nodulo vt dictũ eſt: identidẽ fricãdo eũ in ipſo medicamẽto donec craſſeſcat. Deinde aromatiza moſchi drac. vnius parte tertia, galliæ drach. duabus: ſunt qui ſaccharum mellis loco miſcent, & vtrunque ſine & cum aromatibus componunt. **Miua aromatica.**

Conditũ ex cydoniis alterũ idẽ pollens accipit ſucci cydoniorũ libras centũ, coq; in vaſe lapideo mundo igni lento ad dimidias, ſemper deſpumãdo, cola· horis circiter tribus reſideat: claram partem exemptam, & vini antiqui libras qua- **Miua ſimplex.**

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

Mel hîc desideratur.

draginta coque prunis ad crasſitiem. Nonnulli loco mellis addunt ſaccharum, alij etiam aromata ingerunt, & aromatizant vt prius.

Tūc eadem prope eſt cū priore.
Mina acetata.
† Alij 40.

CONditum ex cydoniis tertium acetatum idem pollet quod priora, præſertim ſi etiam calida intemperies adeſt: accipit ſucci cydoniorum libras † ſexaginta, coquantur ad dimidias, percoque cum aceti albi libris viginti.

Mellis aut ſacchari libras octo, aut circiter, hîc quoque tacet: hæc diacydonio Galeni ſimplici eſt affinis.

Vt valentius roboret adſtringentia auget.

COnditum ex cydoniis quartum, accipit ſucci cydoniorum acidorum lib. ſexaginta: menthæ ſiccæ, & foliorum citri ana vnc. octo, foliorum roſarum vnc. tres: coque ad dimidias: cola cum vini albi antiqui libris vigintiquinq;, percoque addito melle, vel ſaccharo, cum, vel ſine aromatibus: quidam item vini loco acetum incoquunt.

Hæc omnia & præter ea iulepum & ſyrupus ex cydonijs idem pollent, & ὑδρόμηλον Pauli lib. ſeptem ex ſucci cydoniorū ſextarijs duobus, mellis ſextarijs tribus, aquæ ſextarijs ſex, omnibus ſimul coctis ad tertiam partem, & expumatis. Hæc cum melle condîta magis calent, & tergent, minùs ſtomacho iucunda, cum ſaccharo contrà. Dantur ad vnc. duas, nunc per ſe, nunc cum aqua plantaginis, menthæ, roſarum, ſi aluus adſtringenda eſt, poſtquam ſatis fluxit, aut purgata eſt: alioqui putres materiæ ab his ſuppreſſæ putridas febres excitarent.

Quamuis hæc condîta inter ſyrupos à Meſue ſcribantur, huc tamen potiùs transferenda iure cenſui, quod cuique eſt perſpicuum, tum præter hæc iulepum & ſyrupum habet cydoniorum, & ſuccum cydoniorum liquidum et ſiccatum, vt poſt in ſyruporum initio audies.

PYra condîta, cor, & ventriculum roborant, condiuntur vt cydonia.

Pyrorū vt aliorum quoq; fructuū magna eſt differentia, nō in generibus ſolum, ſed etiā eadem in ſpecie, qua ſaporibus diſtingues, ex his q; facultates iudicabis, vt lib. 4. ſimp.

docuit

docuit Gale. Ex pyris præsertim acerbis, aut acidis, & fructibus similibus tot compositionum genera fieri possunt, quot ex cydonijs dicta, & ea cum saccharo, vel melle, cum, vel sine aromatibus. Ex his quoque iulep. & syrupus fieri potest, & succus horum liquidus & siccus seruari potest: eodem modo in fructibus propè reliquis, atque adeò in herbis ipsis facere possis. Est præter hæc syrupus de pyris, & succus pyrorum sole vel igni siccatus, vt in syrupis leges.

POma condîta cor firmant, syncopen & cordis palpitationem sedant: condiuntur vt cydonia.

Poma condienda sunt odora, hæc verò condîta saccharo, partium principum intemperiem calidam siccam emendãt refrigerante vi sua & humectãte: odore autem etiam vitalem spiritum instaurant. Quam ergo syncopen & palpitationem emendent, ex his patet, quanquàm deposito cortice & coctione odoris magnam partem deponant.

COndîtum alterum de pomis salubre ad cordis & stomachi imbecillitatem, coctionemq; iuuandam, recipit carnium pomorum dulcium & redolentium, intus & foris purgatorum, & in frustra incisorum lib. sex, sacchari albi boni lib. quinque, aquæ rosatæ lib. duas, ligni aloës drach. quinq;, santali flaui drach. tres, caryophyllorum drachm. quatuor, cinnamomi drach. quatuor & dimidiam, ambræ drach. duas, moschi drach. vnius partem tertiam. Eodem modo condiuntur poma acida & parua. & aromatica, & dulcia. Sunt prætereà ex pomis syrupi quatuor, & succus pomorum, vt cæt. siccatus, vt in syrupis dicemus.

Ex electarijs huc trãslatum.

Saccharo etiam condîmus hodie cerasa, corna, vuam oxyacanthæ, vuam ribes nostratis: & ex his vt ex cydonijs & fructibus alijs gelatinam, vt vocant, coquimus, ex ribes verò omnium gratissimam sanis & febricitantibus.

PErsica condîta ventriculum calidum, & cor firmant, sitim sedant, oris fœtorem emendant: condiuntur vt cydonia.

Hæc, quòd frigida humida odorata sint, imbecillas

par

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

partes has ab intemperie calida sicca roborant, sitim extingunt à calida, vel sicca, vel vtraque causa nasci solitam, vt lib. 1. simpli. cap. 30. præcipuè cum saccharo condita, vt lib. 7. simpl. cap. de melle: odore præterea cor ipsum, spiritumq́; vitalem recreant, & oris odorem tetrum præcipuè ex putribus in ventriculo humoribus procedentem tegunt.

COnditum ex persicis ventriculi ardorẽ mitigando ipsum roborat, sitim extinguit, tetrum oris halitum emendat: accipit persicorum propemodùm maturorum intus & foris purgatorum, & succi persicorum aliorum ana lib. tres, sacchari albi libras duas: tere persica in medullæ consistentiam, coq; cum syrupo, vt in condito ex cydoniis diximus. Vbi coctum erit, pulueriza super ipsum ligni aloës, santali flaui ana drach. duas, cinnamomi, cubebæ, macis, ana drachm. quatuor, moschi scriptulum dimidium. Est cùm fit sine aromatibus: salubre est ac expertum.

Vt sitim extinguat, & aliter refrigeret, humectet, tollenda sunt aromata.

Salubre, efficax & iucundum.

COnditum ex prunis ventriculi ardorem, & inde natam sitim extinguit, febres mitigat, aluum soluit: accipit carnium prunorum nigrorum, oblongorum, mediorum, subdulcium, elixatorum in aqua, cui portulaca incocta fuit, lib. duas, sacchari albi lib. vnam, aquæ violarum lib. duas: coq; igni lento ad crassitudinem, reconde vitreo vase. Da ab aureis quatuor ad sex aureos.

COnditum ex sorbis ventriculum roborat, immodicam purgationem sistit: accipit carnis sorborum propemodũ maturorum coctorum in aqua, cui rosæ prius incoctæ fuerint, & cortices granatorum, libras quatuor: mellis, aut sacchari libras duas & dimidiam: coq; ad crassitudinem, & reconde vase: da vnciam vnam.

Fluorem alui immodicum sistit ante epulas sumptum, præsertim cum saccharo conditum. malicorij vnciæ duæ aut tres, rosarum vnciæ quatuor aquæ prius incoctæ fuerint.

Ex mespilis vtrisque, & similibus fructibus idem fieri potest.

Citra

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

CItra condita ventriculum, corq́; roborant, coctionem iuuant, oris halitum commendãt.

Cortices citrorum tam magnorum, quàm vola manus capere poteſt, carne purgati lixiuio claro mergãtur dies nouem, mutato ad diem quintum: pòſt merge aqua clara, donec amaritudine depoſita dulceſcant: tũc vaſe mundo, aqua fontis plurima coquantur, donec tenereſcant: aquoſa deinde ſubſtantia ab his expreſſa in vaſe lapideo mergantur vigintiquatuor horas, iulepo ſufficienti ex ſaccharo albo & aqua tripla conſtante, pòſt coquantur igni lento ad penidiorum cõſiſtentiam. Extracti ex hoc iulepo cortices, vaſe vitreo reponantur, ſuperfuſo ſingulis viciſsim velut incruſtandis iulepo roſato ad mediocrem, ſeu ſacchari candefacti craſsitiem cocto. Sunt qui ambra & moſcho aromatizant. Datur poſt menſem.

Conditi cortices hi in compoſitiones cardiacas ob id recipiuntur, quia cor roborant, & calefaciunt. Conditur etiam caro quibuſdam idem pollens, ſed refrigerat, vt ambo ſimul condita ſint temperata. Eodem modo condiuntur cortices aranciorum & limonum, quos vocant, quinetiam ipſi fructus parui toti condiuntur interdum, vti virentes multùm nuces, & amygdalæ, & alia pleraque.

COnditum citri, cor, ventriculum, hepar roborat, coctionem iuuat; oris gratiam commendat: fit ex corticum, vel foliorum citri vnciis quatuor, cydoniorum vnciis duabus, pomis quatuor odoris fruſtratim ſectis, maceratis biduo in vini antiqui libris octo cum pondere aromatum. Pòſt aliquoties feruefiunt, & cum mellis deſpumati, & ſacchari albiſsimi, & aquæ roſarum ana libris duabus, percoquitur in craſsitudinẽ iulepi, aromatizatur cum moſchi granis quindecim: ſi autem recens, per ſe bibendum eſt: multò parcius coquatur. Vel fit ex corticum citri vnciis ſeptem, †bugloſsi vncia vna & dimidia, melißophylli ſemuncia, caryophyllorum aureis duobus, ligni aloës aurei ſemiſſe: macerentur triduo, vini boni lib. quatuor, pòſt cum ſacchari lib. duabus coque, aromatiza galliæ aurei ſemiſſe, croci granis quindecim, maſtiches drach. vna, moſchi granis decem.

†Alij menthæ ſiccæ.

Idem pollet quod prius, & appetentiam excitat, flatus diſ

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

dißipat, pulsum cordis emendat, intemperiem frigidā corrigit, ob id huc ex syrupis transtulimus.

Conditum ex fructibus appetentiam excitat, & bilem flauam ex ventriculo deturbat, eiusq; intemperiem calidā corrigit: accipit carnis cydoniorum, & pyrorum austerorum, & malorum acidorum ana lib. vnam: coque ex aceto forti, in quo rhus vigintiquatuor horis maceratus fuerit: deinde addita lib. vna omphacij ex acinis cum seminibus multum diuque tritis expressi, & carnis sorborum immaturorū vnciis quinq;, omnia cum sacchari lib. quatuor coquuntur ad mellis crassitudinem: tunc adduntur succi baccharum, oxyacanthæ vnciæ duæ, spodij, seminis oxalidis ana vncia vna: percoctum conde vase vitreo. Datur à drachmis duabus ad drach. tres cum aqua frigida & succo citri, aut succo ribes, aut alio eiusdem naturæ.

Efficax est ac iucundum: dari autem potest ab vnc. vna ad sescunciam, cùm nullius in eo simplicis vires sint formidandæ.

Conditum ex succo fructuum accipit succi cydoniorum iam cocti ad dimidias lib. duas, succi malorum syluestriū, & pyrorum syluestrium cocti etiam ad dimidias ana libram vnam, vini antiqui libras duas: coq; vt prius cum, vel sine aromatibus, cum melle vel saccharo.

SEC

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

SECTIO SECVNDA DE SAPIS, IVLEPIS, ET SYRVPIS.

ABSOLVTA vtcunque præter alia fructuum conditura, vel integrorum, vel incisorum, vel etiam curiosè contritorum, ordine optimo consequitur, succorum ex ipsis, & floribus quibusdã herbisq; tritis expressorum cõditura, quanquàm & horum etiã quosdam prius leuiter attigimus in saccharo & melle rosato, & alijs paßim. Nec omnes succos huiusmodi semper condîmus, sed quidam, quales sunt expreßi, reponuntur vt vinum, omphacium, agrestium pomorum succus, quo vice omphacij septentrionales populi vitium penuria vtuntur, vt vini loco pyrorum & pomorum succo similiter seruato: nisi quòd omphacium salem paucum ad sui custodiam requirit. Seruantur similiter succus rosarum, violarum quibusdam, cydoniorum, limonum, granatorum, oxyacãthæ, vuarum: sed his vase vitreo conclusis. Similiter quoque seruari possunt fructuum omnium succi, præsertim acerborum vel austerorum. Aliorum autem, ac herbarum succi seruandi, parua coctione & residentia purgentur ante repositionem: in vasis plenis, vel oleo, si lubet, superfuso reponantur: sic fumariæ, absinthij, eupatorij, & aliarum quarundam herbarum succos quidam hodie reponũt loco frigidiore. Succos alios ante repositionem mediocriter sole feruente vel igni siccamus, vt absumpta humiditate excrementosa feruoris & corruptionis autore, integri seruentur, quales Mesuæ rob & robub appellantur, nobis verò sapæ: hi verò sunt.

Vinum pomatum & Pyratum.

SApa est succus à nobis tantùm purgatus, & crassatus solis aut ignis calore.

Sapæ.

Hos

Hos succos electarij mollis, vel eclegmatis consistentiam à nobis adeptos per consumptionem aquosæ substantiæ, sapas vocauimus, vti Arabes rob & robub, quod illis absolutè pronunciatum, sapa Latinorum est, seu defrutum. Græcorum verò σιραῖον ἢ ἕψημα, hoc est, vinum ad dimidias vel tertias coctum. Quæ nomina vino soli cocto licet vtriq; tribuerint, fortè quòd ex succis vinum aut solum, aut frequentißimè ad hanc consistentiam coquerent. Arabes tamen alios quoque succos similiter coxerint, & rob vel robub non quidem absolutè, sed addito plantæ nomine vocãt: nobis visum est eorum imitatione eos ipsos sapas nominare non absolutè quidem (vt vini succum sic coctum, hactenus appellatum scimus) sed expresso nomine rei cuius est sapa: vt sapa ribes, sapa oxyacanthæ, &c. sapa autem ipsa (cuius Mesues non meminit) vires habet maximè varias pro vuarum ex quibus coquitur natura. Ferè autem nobis ex vuis albis coquitur, vt sit dulcius, eademq; coctione rubet, anodyna est, condimentis magnam saporis gratiam conciliat: calfacit, quia vinosa: humectat, quia nutrit: aluũ subducit, quia dulcis: libro secundo rat. vict. acut.

SApa ribes refrigerat, adstringit: ob id ventriculum calidum, & cor roborat, amborumque feruorem, & inde natam sitim extinguit, biliosam vomitionem, & deiectionem sedat, & alterat.

Succi ribes libræ decem coquuntur igni lento ad tertiæ partis consumptionem, colantur, subsidere permittuntur donec clarescant. Clarum deinde igni clementi percoquitur, aut insolatur ad iustam craßitudinem, qua seruari poßit. Datur cum aqua frigida aut niuis. Succus herbæ oxalidis illi est facultate proximus. Sapam verò ex vuis dum coquimus, quantum vi expressum est, id totum percoquimus ferè ad trium partium consumptionẽ, quòd vina nobis magna

gna

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

gna ex parte vt cæteri terræ fœtus sunt humidiora & aquosiora. Hæ autem sapæ à Mesuæ descriptæ refrigerant, & adstringunt, & propemodùm idem pollent, aduersus scilicet calidas intemperies, & inde natam partium imbecillitatem: quibus abactis, temperieq; natiua seu sanitate restituta, robur facultatum partis in ipsa temperie situm, tanquàm rediuiuum recreatur. Quòd autem sitis non à stomachi tantùm, sed etiam cordis intemperie calida & sicca fiat, docuit Galenus in arte medica: factam verò à caliditate, sapæ refrigerando extinguunt: siccando autem nouam excitarent, nisi aqua mista remedio esset. Sic granata, & alia adstringentia in febribus & alijs affectibus calidis & siticulosis refrigerando sitim sedant. Quatenus verò siccant, sitim nouam mox excitant, nisi ex aqua succus eorum bibatur, eaq; frigida vel niuosa. Adde quòd hæ sapæ ob craßitiem bibi non poßunt, nec promptè in corpus totũ permeare. Quæ res necessaria est ad febrilis caloris alterationem & sitis naturalis extinctionem, quæ partibus inest omnibus, vel calfactis, vel siccatis, vel vtraque qualitate alteratis & inanitis. Bilis prætereà vomitum & deiectionem adstringit & alterat, siue seorsum hæc duo symptomata accidunt, vt in febribus sæpe, & in plurimis dysenterijs, siue simul, vt in cholera, morbo acuto, & ob multam & repentinam vacuationem bilis primùm, sed aliorum deinde humorum periculoso. Si enim solus humor biliosus redundans & naturã grauans vacuaretur, tolerabile malum esset: at deprauato naturæ impetu, etiam benignus humor expellitur, & tandem sanguis. Ob id sistenda hæc vacuatio sumpto hoc condîto, vel simili, paulò quidem ante cibum ad sistendam deiectionem: ad vomitum verò post cibum per se, vel cum aqua rosarum, plantaginis, & similiter adstringente. Cum autem bilis flaua sit omnium quæ in

corpore sunt, calidißima, partes per quas permeat & excernitur, ignis modo vrit, præsertim cum vstione malignior euasit. Hanc calfactionem sapa ribes alterat, & euincit refrigerando. Aiunt ex Syriæ montanis, & ex Aegypto succum hunc frigidum siccum adstringentem ab arborum fructibus prunorum æmulis expressum, nunc siccatum, nunc liquidum, nunc sacchare aut melle conditum afferri. Eius loco ex nostris ribes expressum coquimus cum saccharo in gelatinam, vel in syrupum.

SVccus granatorum acidorum similiter fit, & potest.

Vinum granatorum est eius loco in vsu.

SVccus persicorum intemperiem ventriculi calidam iuuat, sitim sedat.

SVccus acidus citrorum, idem quod succus ribes.

SVccus fructuum intemperiem calidam tollit, vẽtriculum roborat, vomitum & fluorem alui sistit: fit ex succi granatorum acidorum & acidodulcium, succi cydoniorum acidorum, succi pyrorum immaturorum, succi pomorum montanorum, succi mespili tricocci, succi acidi citrorum, omphacij partes æquales: merge his baccarum, oxyacanthæ, & rhois ana partem dimidiam, & fac vt in succo oxyacanthæ dixi.

SVccus fructuum alius intemperiem calidam & sitim extinguit, aluum subducit: fit ex succi granatorum acidorum & acidodulcium, aquæ prunorum, aquæ tamar Indorũ, parte æquali, succi acidi, citrorũ parte dimidia: fac vt in ribes.

Pro acidis, dulcia ventrem magis molliunt, libr. primo sanitatis tuend. lubricando: sed hæc comprimendo.

SVccus myrtinus vt succus ribes: in summa, omnis syrupus ex succis factus, si absque melle & saccharo igne vel sole incrassetur, rob vocatur.

Hi succi propè omnes non modo fluorem alui sistunt, & dysenteriæ conferunt, & vomitui, sed etiam immodicis vrinis, immodico fluori mensium: vomitui & screatui sanguinis, intemperaturis calidis hepatis, renum, & aliarum partium.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

succi autem huiusmodi in vsu esse desierunt, fortè quòd ægriùs seruentur integri etiam siccati: quorum loco in vsu frequentiore sunt syrupi omphacij, oxyacanthæ, ex cydonijs, granatis, acida parte citrorum, de quibus & cæteris syrupis mox dicemus. Aequè verò desierũt syrupi Mesuæ idem pollentes, de prunis, pomis, pyris, cornis, succo rhois.

SVccus omphacωn, id est, vuarum immaturarum, scilicet omphacium, earundem est virium, & pulsum cordis cohibet: fitq́; modo eodem. *Robub de agresta.*

Omphacium succum vocant, & parant quidam, alij cum melle coquũt, appellantq́; ὀμφακόμελι. Huius crassi omphacij meminit Gal. lib. 6. c. ph. p.

SVccus cornorum maturitati propinquorum idem pollet, ac similiter siccatur.

SVccus baccarum oxyacanthæ idem potest, & eodem modo paratur: vel baccarũ eius siccarum libr. duæ, omphacij lib. tribus triduo macerantur, manibus fricantur, exprimuntur, omphacium id expressum percoquitur. *Rob berberis.*

SVccus rhoïs, & mororum domesticorum, vel potiùs batinorum nondum maturorum, & cydoniorum, fit & valet vt prædicti. *Rob de sumach.*

SVccus pomorum, cor & stomachum roborat, syncopen sanat, vt prædicti.

Poma acida vel acidodulcia eligantur, qualia sunt mala agria nobis dicta, vel syluestria, & immatura, quorum succo Picardi & Normanni vice omphacij vtuntur.

SVccus pyrorum similiter fit, & valet.

SVccus prunorum inflammationem extinguit, sitim sedat, ventrem subducit.

Pro varia prunorum natura variam habet facultatem, vt priùs in iulepis docuimus: hodie succus prunorum siccatus, & in casei formam coactus, mensis quadragesimalibus circunfertur. Est etiam agrestium prunorum succus siccatus loco acaciæ nobis in vsu, refrigerans, siccans adstringens.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

Præter sapas, succos magis siccatos, seruamus succum glycyrrhizæ, prunorum agrestium, aloën, scammonium, quod tamen, si liquor sit, præstantius est, quàm succus vt in simplicibus docuimus.

Succus prunorum agrestium quo acaciæ loco vtimur, sic paratur. Baccas pruni syluestris aqua in vase pauca aliquot diebus maceratas coque, cola, recoque donec crassescant, serua qua voles figura, si vis in vasculis.

Vuas quoq; passas aqua calida horis viginti quatuor macerant, percoquũt, colo exprimunt, expressum ad mellis consistentiam recoquunt, & mel passulatum vulgò vocant à consistentia, colore, dulce, Io. Man. in consilio de lepra, nos sapam vuarum passarum in Mesuæ compositis.

Syrupi. Lib. 1. simp.

SApas syrupis præposuimus, quòd hæ omnino sint simplices: nisi compositas ea ratione dicas, qua Galenus aquã calfactam: syrupi autem omnes compositi, etiam si eorum permulti exemplo Dioscoridis & Galeni in alijs, à Mesuæ simplices dicantur, quòd sint minimùm medicamentosi, & parum multis constent. Simplex autem composito & natura & docendi ratione prius est. Syrupus verò est medicamenti forma liquidior, ex succis vel alijs plantarum partibus, cum humore aliquo percoctis & mellitis, vel saccharatis ad saporis gratiam, & custodiæ diuturnitatem. Syruporum copia quàmmaxima, & parum necessaria luxuriarunt Arab. cum longè præstaret succos medicis vsibus necessarios vel synceros seruare, quibus seruari licet, vel siccatos ad mediocrem craßitiem, vt sapas ipsas prædictas, vel ex melle, aut saccharo conditos; reliquas verò plantarum partes siccas seruari donec vtendi incideret neceßitas, nisi si quarum adhuc virentium facultatem expetimus, quam decocto similiter condito seruare conueniat: sine tamen illa aliorum simplicium farragine. Quæ tamen syrupis poly-

chre

chrestis, & ad multos affectus efficacibus debetur quomodo theriacæ, mithridatios, & aliæ magnæ veterū cōpositiones, numerosa simplicium præstantißimorū congerie sunt mistæ ob vsus plurimos & maximos. Syrupi autē ab Arabibus inuenti sunt, vt vis plantarum alioqui euanida & lubrica, efficax diu seruetur, & fomētando (vt cum vulgo dicam) interdum increscat, interdum facultatem nouā pariat, vtq́ remedia huiusmodi ad manū sint, quoties vtendi neceßitas inciderit, sintq́ vtentibus iucundiores. Syrupus verò dicitur, quasi Syriæ regionis ὀπὸς, id est, liquor, vt Hermolao in vnguento susino videtur: alij Barbaræ voci etymū aliud Græcum somniant, cum Actuarius & Simeon scriptores Græci, nō syrupum sed σιράπιον vocent, & affinem ei potionem ζουλάπιον vel ζούλαπον, quod alij iulapium, alij iulepum, vel iulebū, alij ἰολάβον, ceu violarum infusionem, malunt appellare. Porrò inter iulepū & syrupū quod interest apud Mesuem, sequens eius dictio docebit, vbi syrupi simplicis speciem facit iulepum, quamuis eidem iulepū multò magis coquatur, quàm syrupus, adeò, vt humoris sacchare incocti, vncia tantùm vna manet in libra iulepi: in libra autē syrupi vnciæ duæ. Simplicißimū item iulepum, vt ex violis, rosis, saccharo, aqua, ob id lympidius & delicatius: quia tamen coctū magis, aqua largiore, vt tripla, quadrupla, vtendi tempore diluitur: syrupus tantùm dupla, vt ex conditis præcedentibus, præcipuè citris cōditis patet. At huius ætatis medicis contrà inoleuit consuetudo iulepos minus multo coquere, quàm syrupos, ne tam multa aqua egeant, vtq́ sint minus glutinosi. Quin & syrupos aqua aliqua dupla solutos vocant hodie iulepos.

SYrupus aut simplex est, vt iuleporum species, vel ex multis cōpositus, ob effecta & plurima & maxima. Item syruporū aliqui sunt species oxymelitis, alij etiā aromata recipiunt.

Primùm iulepa Meſuæ deſcribam, quòd condìtis roſarũ & violarum ſint affinia. Deinde ſyrupos ex ſuccis fructuum condìtis quibuſdã fructuum conſiſtentia & viribus multùm ſimiles. Poſteà ſyrupos ex ſuccis herbarum, poſt eos qui magis ſunt compoſiti. Syruporum autem ſimplicium, præſertim ex ſuccis fructuum typus & imago quædam à Galeno delineata lib.6.c.ph.p. vbi ſuccum mororum, batinorum, pyrorum agreſtium, cydoniorũ, vini muſti ex melle coquit, & item potiones quædam Græcis ἡδέα, ὠφέλιμα, προπόματα, id eſt, ſuauia, vtilia, præpotiões dictæ, & alia quædam mox dicenda. Genus iuleporum, vna eſt ſimplicium ſyruporum differentia, aliæ ſyruporum ſimplicium nomen vſurpant.

IVlepum roſatum, febrium, thoracis, & ventriculi incendium, caloremque flammeum extinguit, ſitim inexpletam ſedat: recipit aquæ in aqua roſæ ſunt maceratæ libr. quinque, igni lento coquendas cum ſacch. lib. quatuor. Datur cum aqua frigida.

Hoc iulepũ refrigerat ordine primo, & leniter ſiccat, & adſtringit: ob id vẽtriculum, & hepar, & cor ignita, & à calore diſſoluta roborat, tũ refrigerãdo, ad temperiẽq; reducendo, tum ſubſtãtiam harũ partium triplicẽ in vnum cogendo. Idem etiam putredini febres gignenti reſiſtit, ſiccitate ſubamara, & aromatica qualitate. Propterea in febribus peſtilentibus eſt longè præſtantius violato, vt quod venenis, aërisq; corruptelæ ſua qualitate aromatica reſiſtit. In febribus quoq; ſomnum conciliat, tam per ſe refrigerando & humectãdo (nam cũ aqua quadrupla ſumitur) quàm per accidens, dum vapores calidos, acres, ab humoribus putrentibus ad caput elatos, inſomniam excitare ſolitos, adſtringendo, & per frigus cogendo meatus prohibet. Quanquam

quàm & refrigerãdo putredinẽ in præsens remittat, eiq; ut dixi, aromatica qualitate resistat: sitim eadem ex causa sedare certissimum est, tum à calido, tum à sicco, tum à calido & sicco simul natam, quia rosis & aqua refrigerat, & humectat aqua: nec solùm sitim animalem in ore ventriculi sedat, sed etiã naturalẽ in singulis corporis partibus calfactis, siccatis. & inanitis: quam actionem saccharum essentiæ tenuitate iuuat, & dulci sapore hepati iucundo. Quo modo vinum vel acetum aquæ mistum sitim magis & citiùs extinguit, quàm horum trium per se quodque, ut abundè probat Galen. libr. 1. simpl. capit. 30. & alijs. Hoc iulepum ex rosarum rubr. siccarum infusione aliquando in usu est, frequentius tamen ex infusione rosarum recentium, sed nomine syrupi, non iulepi: de quo mox. Hydrorosatum Paulus ex coctis libris quatuor rosarum in aquæ sextarijs quinque & duobus mellis componit. Aqua verò sit optima, qualem Galenus describit primo sanitatis tuendæ, & ea (si valenter est refrigerandum) priùs calfacta, pòst niue vel aliter refrigerata, ut idem docet libr. methodi. 7. vel eius loco aqua destillata tuo proposito idonea. Potentius fiet hoc iulepum ex succo rosarum recentium, vel etiam earundem infusione multiplici, & sacchari libis duabus.

IVlepum alterum rosatum fit ex aquæ rosarum libris tribus, sacchari libris duabus. *

Id iulepum est hodie usu frequentissimo in febribus & siti aquæ quadruplo mistum, quia suauissimum, paratu facilius & clarius quàm præcedens. Id quia REGI NOSTRO FRANCISCO in usu est fre-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

quēti, iulepum Regium à medicis Parrhisiensibus appellari cæptum est: idq́ solum medici hodie in suis placitis absolutè requirunt. Veteribus ignotum, rhodostagma, seu aquam rosarum, & hunc sacchari vsum nescientibus. Quibusdam verò vni libræ sacchari in aqua communi clarificatæ adduntur aquæ rosarum vnciæ duæ, vt sit ex aqua rosarum pauca, & multa communi compositum, sed id inefficacius.

IVlepum violatum, febres, phlegmonas, pleuritidē, asperitatē gutturis & thoracis, tussim mitigat: fit vt iulepū rosatū.

Violæ enim siccæ aqua macerantur cui saccharum incoquitur, vt violarum vnc. sint tres, aquæ sextarijs tribus, horis 24. macerētur, colatum coquitur cum sacchari lib. tribus, vel aquæ ex violis recentibus destillatæ, vel infusionis violarum siccarum, aut potiùs recentium lib. 3. saccha. lib. tantum duabus, non tribus, quorundam more percoquitur ἰοζουλάπιον *Græcis recentioribus dicitur, &* ἰοσάχαρ *Actuario quod est* ἰῶν*, id est, violarum succus saccharatus. Paruarum autem est virium ex aqua violarum destillata, quod tamen à plurimis hodie paratur & coquitur: minus quàm syrupus refrigerat, humectat primo gradu, febribus acutis, tussi siccæ, affectib us calidis siccis partium thoracis, & ventris inferioris salubrius & somniferum magis, quàm rosatum.*

IVlepum de succo violarum fit ex succi violarum libris tribus coctis cum sacchari lib. duabus: similiter fieri potest ex succo rosarum, estq́ue purgatorium.

Id iulepum ex succo violarum & rosarum, & cæterorum est præstantissimum, quod plantarum succus ipsarum velut quidam sanguis est. Iucundius est ex florum infusione, minus efficax, nisi multiplex fiat infusio, & flores recentes sint: iucundissimum et maximè imbecillum ex aqua destillata: in febre ardenti, æstu stomachi aut thoracis, siti

inex

inexpleta. Ad idem valet Actuario iosachar, id est, succus violarum cum saccharo coctus, bilis acrimoniam obtundens, idemq; ob lentorem thoracis vitijs est aptum, & aqua cum saccharo cocta, & aqua floribus nymphea & saccharo cocta, bilis ardorem mirè frangit, & refrigerat.

INfusio rosarum & violarum hoc fit modo: foliorum rosarum & violarum recentium libræ sex, horis octo macerentur libris quindecim, aquæ calfactæ, in vase terreo vitrato, stricti oris operculato: posteà colantur. Eidem aquæ iterum calfactæ, rosarum & violarum recentium tantundem immittitur, tandiu maceratur, colatur: id si velis seruare, oleo affuso, & vase eodem bene operculato dies quadraginta insola, vocaturq; id mucharum rosarum, aut violarum.

Ex hac infusione fit syrupus rosatus & violatus ex infusione rosarum & violarum. Infusiones verò istæ seorsum faciendæ sunt: quamuis simul breuioris sermonis causa docẽtur. Possunt tamen simul infundi ana vt ambarum vires mistas habeat. Si verò quinquies rosæ vel violæ mutetur, aut etiam frequentius, & addito saccharo percoquantur, syrupus fiet rosatus vel violatus purgatorius: & eò magis, quò plures factæ fuerint infusiones violarum vel rosarum omniũ: maximè tamen purgatorias experimur quotannis, quas vulgus incarnatas à carnis per cutim colore, quæ omniũ sunt odoratissimæ dum recentes sunt: citò enim odorẽ amittunt, & syrupus ex his purgatorius magis est recẽs: post mensem verò sextũ paruarũ est viriũ. Eius ex infusionibus quinque sunt qui dant vnc. sex, nos ex nouem infusionibus ab vnc. duabus ad tres. Si autẽ ex vna infusione, vel duabus fiat syrupus, est rosatus, aut violatus, absolutè dictus. Post expressas autẽ rosas & violas, magna abijciendũ est & aliæ recẽtes quoq; sunt immittendæ. Frequentius autẽ ne corrumpantur, eius infusi libræ quinq; cũ sacchari libris quatuor per albumina clarificatis, igni lento coquuntur ad,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

syrupi consistentiam. Quòd si infusionis & sacchari ana lib. quatuor cum Nicolao sumantur, citiùs percoquetur. In febribus calorem extinguit, ob id sitim sedat, et ventriculum roborat. Huic affine est Aëtij et Pauli hydrorosatum ex rosarum exunguatarum libris quatuor in aquæ sextarijs quinque, & mellis sextarijs duobus coctis ad tertiæ partis consumptionem, aut insolatis: sed citò corrumpitur, nisi loco frigidißimo seruetur. ὕδωρ ῥοσάτον Actuarij dosibus ab hoc parùm variat. Alij syrupũ violatũ, vt & rosatũ ex succi violarũ libris tribus coctis igni lento, cum sacchari libris duabus, vt iulep. antè scriptum componũt cæteris efficatiorem. Alij huius succi vncias 4.6.8.12. cum sacchari libra vna coquunt, vt in saccharo violato & rosato ex violis, & rosis integris. Alij penuria recentiũ violarum, aridas infundunt, aut coquũt, aut aquã ex violis destillatã coquunt, vt ex omni iulepo syrupum faciant, maiore tamen coctione adhibita. Qui verò syrupus fit ex aqua destillata, vel infusione violarum et rosarum siccarum, paruarum est virium. Contrà verò ex infusionibus multis recentium violarum, vel rosarum albarum, rubrarum, præcipuè autem (vt dixi) incarnatarum, aquas & bilem purgat, æstate salubriter ab vncijs duabus ad vncias quatuor: sunt qui ad vncias sex, pauco anisi, aut fœniculi, aut cinnamomi addito, ne flatus in ventre moueat, & liquore idoneo. Præstantior autem multò est hic syrupus rosatus purgatorius, quàm qui ab Auicenna componitur ex succi rosarum libris duabus, mellis libris quatuor, scammonij tosti vncia vna, coctis ad spißitudinem. Si autem libræ infusionis dimidiæ incoquatur libra vna sacchari, minimùm soluit noster syrupus: si libra libræ, mediocriter: si infusi libræ vni & dimidiæ sacchari libra vna incoquatur, mirè soluit. Coqui etiam cũ melle in hyemem potest. Qui verò ex succo rosarum clarifica

fica

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

ſicato coquitur cum æqua portione ſacchari, vncijs tribus, etiam aluum comprimẽdo ſoluit, ſed multò clemẽtiùs, quàm qui ex multis infuſionibus roſarũ recentiũ. Qui deniq; ex infuſionibus tribus roſarum ſiccarum fit ſyrupus, ſic, vt roſarum unciæ quatuor ſingulis aquæ colandæ libris inijciantur, valenter adſtringit, & ventriculum roborat, à neotericis inuentus, & ſyrupus roſarum ſiccarum appellatus.

Purgatorius quoque aquarum & bilioſi ſucci fit ſyrupus ex 4.5.6. infuſionibus florum recẽtium perſici: idemq; odorus, ſaporis iucundi, modicè calidus. Ex iiſdem floribus ſaccharatis, ſeu cum ſaccharo contuſis conſerua, vt vocant, eodem modo purgatoria eſt, præſertim recẽs. Vis enim ignea & purgatrix ab his omnibus facilè vaneſcit.

IVlepus zizyphorum aſperitatem gutturis & tuſsim iuuat, ſputum tenue, quia incraſſat, faciliùs expelli facit: ob id raucitati & pleuritidi confert: fit ex zizyphis magnis & pinguibus centum coctis in lib. quatuor aquæ ad dimidias, quæ libræ duæ reliquæ cum ſacchari libra vna percoquuntur in ſyrupum, id eſt, iulepum ſimplex. *Iulep. ex iuiubis.*

Non eſt in vſu, quamuis in hos affectus fuerit efficaciſs. cum aqua hordei, vel adianti, vel communi. Eius loco in vſu eſt ſyrupus Zizyphorum poſt dicendus. Syrupus Zizyphorum ſimplex ad catarrhum tenuem in pectus, ad ſputũ liquidius incraſſandum modicè, fit ex Zizyphis centum coctis in aquæ pluuialis lib. quatuor ad dimidias: colatum percoquitur in ſyrupo cum ſacchari lib. vna: poſteà compoſitus ſcribetur valentior.

SYrupus de prunis valet idem quod ſyrupus de violis, & ſimiliter fit.

Eius ſyrupi, vt prunorũ, varia eſt natura: ſi enim dulcia ſint, aluum ſubducit: eius autẽ loco Diaprunõ ſimplex vſurpamus: ſi auſtera ſint, aluum cohibet, niſi ſummis epulis ſumptus, firmatis partibus ventriculi ſuperioribus, deor-

ſum

ſum pellat. Si acida ſint, refrigerat, humectat incîdit, tenuat, appetentiã excitat. Dulcacida verò Meſues videtur intelligere, quæ parùm aluum ſubducant, & magis refrigerent modo violarum.

O SYrupus de pomis cor imbecillum roborat, ob id ſyncopen & cordis tremorem ſanat: fit ex pomorum dulcium & acidorum ſucci ana lib. quinq; coquendis ad dimidij conſumptionem: deinde biduo reſidere permittentis donec clareſcant. Tũc colẽtur, & cum libris tribus ſacchari fiat ſyrupus. Quidã huic ſucco nondum per reſidentiam purgato immergunt ſericum crudum, cocco baphica recenti tinctum donec is rubeſcat, & cocci ac ſerici facultatem receperit, isque eſt præſtantior.

Syrupus de pomis ſimplex quibuſdam in vſu, alijs compoſitus poſt dicendus, magis. Efficacior erit, ſi poma dulcia augeas, quòd illa odore cor magis roborant, vt Pauli hydromelum ex cydonijs odoris, & aliud ex ſolis dulcibus pomis oſtendunt, vt contrà Serapio ex ſolis pomis acidis: acida enim putredinem prohibent, appetentiam inuitant, ſitim ſedant, ventriculum poſt vomitum bilioſum roborant. Ne autẽ accipe ſericũ pannum ab infectoribus tinctum in chermes cum alumine, & alijs, quòd illud chermes à ſucco baphicæ cocci ſit diuerſiſſimum, vt dicemus in ſyrupo corticis citri. Hæ compoſitiones ex fructibus ſyrupi ſunt, quia minùs coquuntur iulepis, aut affines, quia ſimplices, minus tamen claræ.

O SYrupus de pyris vẽtriculum roborat, & cibum in eo continet: fit vt ſyrupus de pomis.

Pro varia pyrorum natura variæ ſunt eius vires: in hunc autem adſtringentia pyra, nõ tamẽ acerba, ſed ſolùm auſtera aut ſubauſtera Meſues acceperit, quæ refrigerãdo, et adſtringẽdo vẽtriculũ à calore imbecillũ, vt in febribus, roborat, et cum cibi tenax non ſit, ſed vomitu, aut deiectione mox excernat firmata retẽtrice, & oſculo vẽtriculi vtroq; adſtricto cohibet. In vſu nõ eſt, tamen ſaluberrimus fuerit.

Sy

SYrupus de cydoniis idem pollet, & eodem fit modo. *

Dyſenteriam hepaticam mirè ſanat, modicè per caſſiam aut mannam vacuato corpore.

Sed valentior eſt ex ſucco cydoniorum paruorum, quæ maſcula vocamus, & quæ acerbiora ſunt, quàm ex ſucco ſtruthiorũ ſeu prægrandium, quæ fœminæ vulgò dicuntur. Hoc recentiores quidã μηλοζούλαπον & κυδωνίων χύλισμα vocãt. Alijs miua cydoniorum ſimplex dicitur, licet poſteà Meſuæ ſcribatur miua ſine ſpeciebus & cũ ſpeciebus. Paulus etiam hunc hydromelum vocat.

SYrupus de perſicis intemperiem calidam ventriculi, & inde natam ſitim compeſcit, oriſq; fœtorẽ: fit vt ſyrupus de pomis. o

Syrupus ex ſucco perſicorum præſertim minus humidorum (qualia nos Corboliana vocamus, quòd in Corbolij territorio & plurima & præſtantiſsima proueniant) profectò fuerit præſtantiſsimus & multo vtilior, non minus iucundus, quàm perſica ipſa condita: refrigerat, humectat, ob id intemperiem calidam ſedat, & ſitim, & odore iucundo tetrum oris odorem tegit, & epicraſim emendat, eum ſcilicet qui à corruptis in ventriculo humoribus, vel vlceribus excitatur, non eum qui à putredine humorum vel partium in pulmonibus, faucibus, ore toto, naribus prouenit, quia vel in has partes non fertur, vel in his vix momento manet: adde, quòd qualitate aromatica putredini reſiſtit.

SYrupus ex ſucco cucurbitæ febres ardentes bilioſasq; reliquas gutturis aſperitatem, pleuritidem emendat: cucurbitam magnam maza inuolutam clibano coque, eius expreſsi ſucci libras quinque cum ſacchari libris tribus percoque. o

Nobilis quidam noſtras, in peregrinatione Hieroſolymitana Ioppe ardentiſsima febre correptus, à medico Iudæo eſt confeſtim hoc ſyrupo perſanatus: id obiter addendũ putaui, vt lector intelligat multa in Meſuæ præſtantiſsima medi

medicamenta velut neglecta iacere, quorum vsus est saluberrimus. Hic ergo sitim & vehementem febrium ardorem poteter extinguit magna frigiditate & humiditate. Gutturis hæc asperitas calidam & siccam expirationem per febres ardentes sequitur, pleuritis ab omni humore fit, frequentißimè tamen à bile, vt apho. 33. lib. 6. ob id biliosis & calidißimis morbis pleuritidem biliosam tanquam acutißimam & calidißimam hîc commemorat.

* SYrupus de granatis acidis febres biliosas, & quæ ex pituitosis flammam multam inuehunt, iuuat.

Ex succo purificato granatorum acidodulcium, vel acidorum simul & dulcium, vel acidorum tantùm, aut acidorũ maiori portione, cum sacchare fit hic syrupus, vt præcedẽtes, quia refrigerat, humectat, & obstructa nonnihil liberat, essentiæ tenuitate biliosis febribus est efficax, sed etiam pituitosis (quia sapor acidus etiam incîdit) & præcipuè multum inflammatis. Nam vt ligna viridia ægrè incenduntur, sic pituita putrendo vix vritur: vbi autẽ accensa omninò est, modo aliarũ ardet: quod & Hippo. causus pituitosus & hybernus declarat. Syrupus ex succo omnis oxalidis, idẽ pollet, vt pòst leges. Paulus ῥοιτὸν *parat ex partibus tribus succi granatorum & vna mellis. Sunt qui sericum mergant, putantes id magnam vim habere roborandi cordis.*

Lib. 3. rat. vict. acuto.

* SYrupus de granatis dulcibus, sitim, tußim, pleuritidem iuuat: fit vt prior: præstantior euadit si succo maceratis sericum cocco baphica tinctum,

Sitim à sicco sedat, humectãdo minùs eam, quæ à calido est, quòd dulcia in ventriculo calido promptè in bilem flauam vertantur, & sitim inde excitent: si videlicet exactè dulcia sunt vt mel: aliud autẽ sentiendum de minùs dulcibus. Sunt enim in dulci sapore aliјs ceu gradus quidã maioris & minoris ratione distincti, vt pituita dulcis in 1. sit

gra

gradu, lac in 2. glycyrrhiza in 3. mel & sanguis dulcißi. in 4. ob id mel quia summè est dulce, à calore vel suo vel alio promptè amarescit glycyrrhiza autem recens etiam diu coqui potest citra periculum adustionis, vnde & ipsa Græcis ἄδιψος dicitur, quòd sitim sedat: lac coqui diutiùs potest, pituita diutißimè. Quatenus autem dulcia tergent, hic syrupus asperitatem gutturis lenit, si ab humore siccato inæquale est, & humectando, si à siccitate exasperatum est. Quoniam item dulcia tergendo sputa promouent: in omni autem pleuritide facilè spuere est saluberrimum, & quò citiùs & largius spuitur, eò breuior & tutior est pleuritis. Cor prætereà roborabit hic syrupus, si succo huic sericũ crudum grano tinctorio, (κέρμες, Mauri vocant) infectum immiseris, donec succus ruber euadat. Nam vtrunque, sericum inquam & coccus baphica vim cordis roborandi habere creditur. Posset eadem ratione cæteris huius generis syrupis hoc ipsum misceri, non huic, & syrupo de pomis tantùm.

Lib. 4. simp. cap. 16.

Aphoris. 12. lib. p. lib. 1. crisewn, & lib. 2. prog.

*

Syrupus acetositatis citri.

SYrupus ex succo citri acido bilis flauæ, & febrium ab ea, aut viscerum phlegmone ortarum ardorem flammeum potenter extinguit, ac sitim vehementem: ebrietati resistit, vertiginem iuuat, febribus denique pestilentibus, præsertim constitutione æstatis venenosa & pestilente opitulatur, sic fit: Succi citrorum acidi libras duodecim in vase vitrato coque igni prunarum lento ad tertiæ partis cõsumptionem, cola, residere donec clarescat permitte. Clari succi libras septem percoque ad iustam crasitudinem cum iulepi clari & purgati libris quinq;. Aut si æstas est, in sola donec aquosa eius substantia consumatur.

Vertiginem biliosam.

Venenis etiã resistit.

Cola per linteũ sine expreßione.

Hoc aquosum in fructibus causa feruoris & putredinis, Gale. in simp.

Sapor acidus refrigerando vehementiam bilis potenter obtundit, præsertim mistus aquæ frigidæ, cum qua dupla huius syrupi vnciæ duæ propinantur, vel eius loco aqua buglossi, intybi, melißophylli, vel alia pro scopis varijs: cor, ventriculum, & partes alias ab intẽperie calida imbecil-

las

las firmat, & dum spiritus calore immodico tenuatos resolui prohibet, ac ipsorum putredini, & humerum, & aëris tota sua substantia resistit, per accidens naturam roborat, febresq́; pestilentes, aut gigni prohibet, aut genitas emendat. Refrigerando item ac humectando (nam per se frigidus ac modicè humidus, duplo autem aquæ assumpto vtraq; qualitatem intendit) febrium maximè biliosarum incendium compescit, & sitim ac somnum conciliat. Quoniã postremò vapores minuit extincto calore vaporem causam effectricem ebrietatis poto iam vino potente & vaporoso reprimit frigiditate.

Cesus. Paulus.

Qua de causa nonnulli cùm vinũ meracius bibere cogantur, ob ventriculi imbecillitatem, ab eo ne caput vaporibus calidis tentetur, aquam superbibunt: alij pomum aut pyrum, aut aliquid simile postremum ingerũt: alij ore tantùm ea continent: alij ore aperto respirãt, vt vaporum à vino calidorum pars magna cum expiratione foras exhalet, non deferatur in caput, vbi spiritibus mista pro suo impetu, errabundo motu spiritus ipsos animales dimoueant, vt inde nobis appareant communia ebriorũ symptomata. Inter quæ vnum quoque est vertigo, cum scilicet omnia circumagi videntur. Cui syrupus iste etiam succurrit, & visis quæ vapor nunc biliosus, nunc alius à ventriculo, vel etiam toto corpore elatus in caput, & spiritui visorio permistus nobis mentitur.

Lib.3. prog. & crisewn.

Qualia multa ieiunis quibusdam, omnibus verò febrem deposituris crisi per vomitum, aut emorrhagiam narium accidunt. Citrea mala septentrionalis Gallia cum desideret, hũc syrupum ex Prouincia, & Gallia Narbonensi coëmit. Possis tamen ex succo limonum (quos plurimos, & integerrimos prædictæ regiones quotannis transmittunt) isto non multò inferiorem: magis tamen refrigerantem & penetrantem coquere: ambo præterea cor, & stomachum roborant, & spiritus resolui

pro

prohibent:nec malus fuerit ex ſucco aranciorum indidem magna copia huc anno prope toto delatorum.

Syrupus item acetoſus ſimplex, & de granatis acidis, facultate refrigeratoria huic eſt affinis, viribus alijs longè inferior. Iulep.clarum eſt ſaccharum aqua diſſolutum, coctum,cum albuminibus clarificatum: vel iulepum accipe cum ſucco citri factum,aut roſatum. Potes etiam ſacch.libr. duas in aquæ triplo ad penidiorum conſiſtentiam coctas illi ſyrupo incoquere,poſt inſolare dies 40. vt diutius ſeruetur. Si contra bilem ſumitur manè dentur eius vnciæ duæ cum dupla aqua:ſi ad ſitim & calorem febrilem, longè à cibo frequenter die ſumitur vncijs duabus cum aquæ quadruplo.

SYrupus ex corticibus citri ſtomachum firmat,& oris gratiam cõmendat. Corticum citri libra vna in aquæ fontis libris quinque coquitur ad duarum librarum cõſumptionem, & cum ſacchari libra vna percoquitur in ſyrupum condiendum moſchi granis quatuor. Alij corticum quantitatem iuſtã in iulepum probè coctum proiiciũt, & fit delectabile. Quòd ſi aqua cui cortices citri ſint incocti, ſericum cocco baphica tinctum maceraris, præſtantior euadet.

Cortices ſint recentes.

Alij libris 2. ſacchari, alij 3.

Cerebrum,cor ſtomachum,& reliquum etiam ventriculum,ſi frigida intemperie laborant,calore aromatico roborat iſte ſyrupus, & cortex condîtus,ſiue humidus,ſiue ſiccatus,diligenter manſus,& ore contentus, vel deglutitus. Nobis,vt dixi,citrorum deſiderio non paratur,ſed eius loco ſæpe vtimur eo ſyrupo,in quo ipſi cortices citrorum condîti ſeruantur. Quia verò eſt odore iucundo,tetrum oris halitum tegit,& obtundit,præſertim qui à corruptis in ventriculo humoribus effertur. Nam à partibus alijs ori vicinis odorem fœdum,nec multum, nec diu diſſimulat. In idẽ vitium cortex citri condîtus eſt efficaciſſimus,ſiue ore contineatur,ſiue etiam præmanſus deuoretur,præſertim aëre frigido,aut temperato,& in ventriculi intemperie frigida

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

potius,quàm alia quæuis:nam manifestè calfacit. Odorem verò huius syrupi aromaticum moscho addito auget, vt etiam partes principes valentius roboret. Quamuis autem calidus sit,tamen pestilentibus morbis,& veneno resistit, partes principes roborando. Ne autem accipe pannum sericum tinctum in chermes,rem à nostra natura & cocci alienam,non solùm per se,sed ob aluminis & aliorum tincturæ panni huius necessariorum mistam malignitatem. Miscetur hic syrupus sæpe alijs compositionibus ad cerebrum,cor,stomachum roborandum. Idem pollet conditura corticum citri liquida. Nam sicca minùs est efficax, quæ fit corticibus in saccharum propè percoctum iniectis. Fieri similiter potest syrupus & conditura ex corticibus limωnum & aranciorum,sed postremi, quòd amariores sunt, aqua macerando sunt antè dulcorandi.

Syr. de acresta. Cholera morbus, fellon Gallis, quòd fel siue bilis vomitu simul & deiectione vacuatur.

* SYrupus de omphacio ventriculum roborat,etiã prægnantium,ne aliarum partium excrementa facilè recipiat,ob id choleræ morbo medetur,intemperiem calidam ventriculi febres biliosas,sitim vehementem extinguit,venenis resistit. Fit vt syrupus ex succo citronũ. Nonnulli condiunt caryophyllis.

Refrigerat,& potenter adstringit, si ex vuis natura austeris(quales vulgò nobis dictæ Burdegalenses) & immaturis expressum sit omphacium:ob id hic syrupus ad vncias duas cum vncijs duabus aquæ coctæ & chalybatæ, ante cibum præsumptus,non modo deiectionem immodicam in cholera sistit,sed etiam omni dysenteriæ,præsertim biliosæ,quæ frequentissima est,multùm cõfert,purgato prius, si opus fuerit,corpore per rhabarbarum etiam tostum, vel aliud idoneum medicamẽtum. Si autẽ paulò post cibum sumatur eadẽ aut propinqua mensura,vomitũ immoderatiorem,& à cholera,& à causa alia cohibet: Quia verò refrigerat,siccat,adstringit vt acetum,tribus his qualitatibus putredini resistit, vt sal duobus postremis, mel & saccha

cha

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

charum, & coctio à sole vel igne sola siccatione, ob id conditioni pestilenti vsu est frequentissi. omphacium. Vt aromatico sit odore, miscent nonnulli caryophylla, quibus multò aut paulò minus refrigeret pro caryophyllorum quantitate & viribus. Paulus omphacij sextarios tres cum mellis sextario vno igni lento coquit: vel dies 40. insolat, donec aquosa eius substantia sit consumpta, & ob id ὀμφακόμελι appellat. Actuario ad eadem fit ex omphacij libra vna, sacchari libris duabus, bilis ardorem & febriũ magis refrigerando obtundit: nympheo sacchar eiusdem ex florum nymphea libris duabus in aqua parùm coctis expressum, deinde percoquitur, cum sacchari libris duabus seruatur: & omphacium cum sale & omphacium siccum cuius meminit Galen. lib. 6. com. ph. p. Fit ex omphacij coctione, & residentia purgati lib. septem, & sacchari clarificati libris quinque, additis caryophyllorum drachmis duabus, aut circiter.

SYrupus myrtorum ventriculum & viscera alia roborat, ob id fluorem alui antiquatum sistit, & tussim mitigat: fit vt syrupus de omphacio prædictus.

Hæmorrhagiam omnẽ cohibet, sumptus cum aqua chalybata, vel plantaginis, siue à pulmone est, siue ab vtero, siue renibus. Diabetem quoque reprimit, & omnem immodicam vacuationem quia refrigerat, siccat, adstringit. Eadem opera omphaco sacchar præstat. Viscera ab intemperie calida imbecilla & soluta roborat, tussi à defluxu calido & acri medetur dictis qualitatibus, & suo lentore velut incrustando muniens fauces, ac guttur: fit ex succi myrtorum, id est, myrti baccarum libris duodecim, coctis ad tertiæ partis consumptionem, deinde colatis, & quiescendo purgatis libris septem, quibus affunde sacchari clarificati libras quinque, percoque igni lento in syrupum, vel si æstas

est, in sola vsque ad partis aquosæ consumptionem: sic Mesues & Serapio componunt. Parrhisijs autem quod myrtos parum recentes habemus, ex ipsis in aqua temperatis & coctis paramus, sed imbecilliorem. Hic ventris fluorem etiam antiquum sistit, & screatum sanguinis, quæ vt præstet efficacius astringentium catalogum, rosas, rhoa, acaciam, hypocistidem, balaustia, oxyacanthā, baccam, mespila, carnem cydoniorum, succum granatorum, mastichen, santala, ebur vstum miscent, cum horum vnum aut saltem pauca sufficiant. Myrteton Pauli libr. 7. huic affine est, ex succi myrtorum sextarijs tribus coctis, cum melle sextario vno ad tertiæ partis consumptionem semper despumando.

* *Syrupus ribes (sic enim vocant Barbari, doctis ignoratum fructice) vel Damasceni, vel nostratis calorem, febres biliosas, sitim extinguit, profluuium biliosum, vomitum, hæmorrhagiam sistit, cardiacis succurrit, appetentiam excitat, exanthemata seu morbillos & variolas sanat, in pestilentia est efficax, ebrietati resistit, visum acuit: fit vt syrupus ex acida parte citrorum, cui viribus æquale est. Ex baccis item ribes rubentibus racematim cohærentibus in aqua coctis, & expressis cum saccharo percoctis, fit cremor gelatinæ vulgari similis, qualis ex cydonijs, cornis, oxyacanthæ, vuis, gelatina vulgò dictus, quòd gelu concretione refert: sed hic omnium est gratissimus, & potest eadē, quæ syrupus, & sapa ribes prædictus. Quàm vellem simplices herbarū succos vt fructuū, melle vel saccharo condîtos & coctos, vel etiam igni aut sole siccatos seruari, potius quàm sic variè initio misceri, cùm posset medicus vtēdi tēpore pro suis indicationibus & scopis miscere. Est multū in vsu, nomine syrupi de baccis myrti. Est alius syrupus myrtorū compositus pòst scribendus, frigidus est ac siccus ad primum gradum, mista etiam pauca caliditate aromatica.*

Syru

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

SYrupus ex vuis purgatis prodest tußi & thoraci: fit vt syrupus zizyphorum. O

SYrupus ex dactylis ventriculum adstringendo roborat, ob id vomitum, & fluorem alui sistit: fit ex dactylis enucleatis, tritis, coctis ad consumptionem duarum partium, deinde in syrupum percoctis. O

Succo dactylorum caremus, vuarum abundamus, tamen cocto in syrupum non vtimur: potest, qui volet, componere, & composito ad dictos affectus vti. Quæ ex vino, & aceto, succis fructuū, cum melle, aut sacchar o fiunt potiones, œnomeli, oxymeli, oxysacchar simplicia hîc adscribi possunt, quia tamen multipliciter componuntur, in compositos syrupos distuli.

SYRVPI SIMPLICES EX SVCCIS HERBARVM.

SYRVPVS ex succo oxalidis febribus biliosis & pestilentibus saluber est, cordis & ventriculi flammeum calorem extinguit, ipsaque roborat: fit vt syrupus violarum. *

Syrupus item ex intybi succo ad hepatis intemperiē calidam, et obstructionem, accipit succi intybi purgati lib. octo, sacch. albi lib. quinque & dimidiam, coque in syrupū. Sic fiat syrupus ex succo cichoriorum, lactucæ, portulacæ, betæ, braßicæ, buglossi vtriusque, eupatorij, absinthij fumariæ, hyssopi, menthæ, marrubij, arthemisiæ, & similium herbarum tam frigidarum, quàm calidarum, & temperatarum. Poßis etiam sacchari quantitatē succo æqualem in aqua æquali prunis liquare, et per pannū laneū colare, mox percoquere, etiam vltra aquæ consumptionem, ad consistentiam scilicet penidiorum, quæ vocāt, aut sacchari rosati, mox à prunis deposito saccharo sic percocto, succos huiusmodi residendo, puros paulatim miscere, parū coquere, & seruare, Potes etiā succos parū coctos, residendo purgatos colatos simul cum saccharo vel iam clarificato, vel simul clarificando,

sine aqua coquere in syrupum: sed coctione tam longa vis succorum, præsertim refrigerantium, propè tota corrumpitur: quod priori modo non ita accidit. Quando autem in syrupum succus est coquendus, modo posteriore priùs residendo est purgandus: deinde ouorum albuminibus, posteà cum melle, aut saccharo coquendus ad mellis crassitiem, aut circiter, vt seruari possit.

HActenus syrupos simplices & iulepos descripsimus, nunc cõpositos aggrediamur, primùm refrigerãtes ferè, posteà calfacientes & roborantes.

Syrupos ex succis fructuum medicamentosis, præsertim refrigerando, & adstringendo, & obiter ex succis herbarum etiam calfacientibus, simplices explicuimus: compositi supersunt, inter quos Mesues acetatum, ex aceto, aqua, saccharo recenset, quanuis minimum sit compositus.

Frigidi autem hi aduersus biliosos affectus & sanguineos sunt efficaces, vt calidi ad pituitosos & melancholicos, nisi quibus melancholia feruet.

Primum autem compositos ex succis fructuum docebimus, quo ordine simplices prius sunt descripti.

O SYrupus acidus ex prunis potenter refrigerat, ob id magnã sitim sedat, intẽperiem calidam partium internarum cum febre, & sine febre extinguit, & ebrietatem, & vertiginem, & vomitum sistit cordis tremorem & syncopen sanat. Fit ex succi seu aquæ prunorũ acidorũ, granatorũ acidorũ, & tamar Indorũ ana lib. vna, succi acidi citrorũ lib. dimidia, cum sacchari lib. vna, igni lento coctis. Datur cũ aqua frigida, vel aqua niuis. Si absq; saccharo coquitur ad crassitiem, sapa quædã fiet.

Aqua hic vel succus est, vel prunorum, & tamar Indorum decoctum, minùs quàm succus efficax.

O SYrupus acidus de pomis, cor, & ventriculum roborat, sitim sedat: fit vt syrupus acidus de cydoniis.

O SYrupus alter acidus de pomis, ad tertianas exquisitas & ardentes æstiuas, sitim ventriculi & hepatis intẽperiẽ calidã, recipit succi malorũ acidorũ, granatorũ acidorũ, vuarũ agrestium

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

stium,ana lib.vnam,aquæ rosarum,aquæ cui infusi sunt tamar indi,& pruna,ana lib.vnam & dimidiam,succi intybi cocti & despumati,& aceti ana lib.duas, sacchari lib.octo. Conditur à quibusdam caphura. Datur cum aqua frigida, vel melonum hyemalium.

Delicatus est ac vtilis, ablata tamen caphura. Hi melones sunt citri forma & colore, in hyemem seruari soliti.

SYrupus alius acidus de pomis eadē promittēs, recipit succi pomorū acidorū lib.vnā, succi acidi citri lib.dimidiā, iulepi boni lib.duas. Datur cū aqua niuis. Si maceraueris sericū cocco baphica tinctum, succis prædictis valentiùs corroborabit.

Sericum quidam malunt auferre, & morbis biliosis æstate feliciter vsurpant.

SYrupus Saporis de pomis ad melancholiam, & maniam, cor etiam exhilarat, accipit succi pomorum redolentium † lib.†tres, succi buglossi domestici & syluestris ana lib.duas, folliculorum sennæ vnc.quatuor, croci drach.duas, sacchari albi lib.tres. Fit autē sic: senna contrita, horis 24. succis maceretur: semel deinde feruefiat, aut bis coletur, expressum pòst cum saccharo percoquatur in syrupum. Crocus autem panno lineo ligatus inter coquendum infricetur.

† *Alij quatuor.*

Hic apud Mesuën est in praxi, capite de mania et melācholia sanguinea. Sapor verò hic rex fuit Persarū, cuius meminit Crinitus lib.13.cap.4. à quo, vel in cuius gratiā hic syrupus est cōpositus. Alius est apud Mesuen in cephalalgia melancholica valentior. etiā ad quartanas, & lienē obstructum efficax, ex adianti albi, radicum & florum buglossi domestici & syluestris, polypodij, epithymi ana vnc. vna, folliculorum sennæ, fumariæ, chamæmeli, stœchados ana drach. septem, chamædryos, schœnanti, ellebori nigri, ana drac. tribus, eupatorij drach. quatuor, succi pomorum dulciū vnc. octo, coctis simul præter epithymum, & succum in aquæ libris tribus ad libræ vnius consumptionem, tunc adde epithymum, & parum coque, & cola: deinde succum, & lib. duas sacchari, & percoque.

SYrupus acidus ex cydoniis,ſtomachum roborat, & naturã calore diſſolutam:ob id vomitum cohibet, ſitim tollit, fit ex ſucci clari cydoniorum acidorum partibus decem, aceti parte vna & dimidia,ſacch.partibus duabus.

Raſis lib.9.ad Almanſorem huic ſimilem habet ſyrupum ex cydonÿs.Obſerua hîc pro ſucci quantitate immodica ſaccharum parcius.

O SYrupus acidus de ſuccis fructuum, refrigerat:ob id ſitim ſedat,ardorem bilis,& febrium,& phlegmones,aut intemperaturæ calidæ, cordis, ventriculi, hepatis, extinguit: recipit ſucci granatorum acidodulcium & acidorum ana partes tres, coque igni lento ad tertiæ partis conſumptionem, biduo clareſcere permitte,eius partes duas cum iulepi partibus tribus, vel pluribus,vel paucioribus percoque.

O SYrupus acidus de ſuccis & aquis fructuum ventriculum præſertim calidum roborat, ob id vomitum etiam prægnantium,& fluorem albi bilioſum ſiſtit, recipit ſucci granatorum acidodulcium,cydoniorum,pomorum,pyrorum,meſpilorum tricoccorum, ſingulorum parem portionem aquæ, cui rhus & vua oxyacanthæ incoctæ ſint, partem vnam & dimidiam,ſacchari partes tres,coque in ſyrupum.

Fuerint hi ſyrupi etiam ad condimenta aptiſsimi, quæ appetentiam excitent.

O SYrupus acidus ex manna febri æſtuanti & cum ſyncope confert,ac ſiti inexpletæ, tuſsi ſiccæ, ventriculi & hepatis inflammationem ſedat,accipit mannæ vncias tres in ſucci intybi cocti & purgati lib.vna,macerandas in vaſe lapideo.Deinde ſimul feruefiant, manibus fricentur, colentur, poſt cum aquæ roſarum,ſucci granatorum acidodulcium ana lib.vna, ſucci vuarum agreſtium,ſucci citrorum ana lib.dimidia, ſacchari lib.tribus percoquitur.

* SYrupus portulacæ valentes refrigerat,ob id ſitim,febrium ardorem,vẽtriculi & hepatis intemperiem calidã corrigit, accipit ſeminum portulacæ tritorum lib.vnam, horis 24.macerandam in ſucci intybi cocti & purgati lib.†quatuor,poſtea igni lento coque ad dimidias,& tunc cum ſacchari lib.duabus percoque in ſyrupum:additur interdum aceti lib.vna,vel ſucci granatorum acidorum lib.vna & dimidia.

†Alÿ ſex, vel etiam octo.

Po

Potest succus intybi cum succis alijs refrigerantibus coqui ad vsus eosdem. Syrupus quoq; intybi à Gentile scriptus refrigerat, humectat, obstructiones aperit, intemperiẽ calidam hepatis, renũ, emendat, bilis acrimoniã frangit, recipit succi intybi & lichenis herbæ ana lib. tres, rosarum, violarũ, lentis palustris, polytrichi ana vnc. dimidiã, adianti albi, hordei mũdati, seminum cõmuniũ frigidorũ ana vnc. vnã cum saccharo quantũ sufficit: fac syrupum, aromatiza santalis albis & rubris, & vua oxiacanthes: cui si cinnamomum, lignum aloës, corticem citri aromatis gratia immittas, cor magis roborat, sed minus refrigerat. Est etiam in vsu syrupus cichorij compositus à Nicolao Florentino vreticus, splenicus, melancholiam vacuans, hepatis obstructionem liberans: recipit autem intybi hortensis & syluestris, cichorij hortensis et syluestris ana manipulos duos, fumariæ, cucurbitæ, lichenis herbæ, lupi salictarij ana manipul. vnũ, hordei mundati, fructuum halicacabi. ana vnc. quatuor, glycyrrhizæ, trium adiantorum, asplenij cassuthi ana drach. sex, radicis fœniculi, asparagi, apij ana vnc. duas, coque in aqua, cola, percoque: addunt nõnulli lib. singulis rhabarbari panno raro ligati vnciã dimidiã, sæpe inter coquendum exprimendã: aliũ compositiorẽ habet Gulielmus Placentinus: simplex verò, aut simplici proximus, & minimium cõpositus ratione bona efficax probatur: mallemq; rhabarbari aut substantiã, aut expreßionẽ syrupo simplicem miscere vtendi tẽpore, quã parãdi, quòd minus pretiosam, & efficacem magis portionẽ reddat. Quòd si per hũc syrupum vis lienem aut hepar, aut renes purgare, præstabit multò syrupum simplicẽ miscere decocto simplicium splenicorum, vel hepaticorum, ve nephriticorum. Ex succo lactucæ, oxalidis, portulacæ, & aliarum similiter refrigerãtium atq; buglosi vtriusq; & reliquarum quoque herbarũ viri*

* Species quatuor seridis Diosc. Nam quod Nicolao huic est iaraxacon Serapioni est cichoriũ, seu seris sylvestris Dios.

bus saltem insignibus præditarum, possunt parari multò meliores, quàm qui vulgò sunt in vsu.

O Syrupus de cannis ad tussim, pleuritidem, sitim, vtilis, recipit succi granatorum dulcium libras duas, aquæ malorum dulcium, & aquæ cannarum, sacchari, aut penidiorum ana lib. vnam & dimidiam.

Per aquas, succos intellige. Mala verò dulcia nostratia substituimus pro malis Mesuæ de Senitarum regione: alij mora, quibus fit diamoron, intelligunt.

†alij triginta. †alij septē. †alij lib. duab.

* Syrupus violatus pleuritidi & tussi à causa calida prodest, fit ex violarum vnc. duabus, seminum cydonij, & maluæ ana vnc. vna, zizypha, myxa ana †viginti, cum aquę cucurbitę lib. †sex, coque ad tertiam partem, & cum sacch. lib. †vna & dimidia fiat syrup.

Ad pleuritidem & alios affectus biliosos efficax initio, & augmento: refrigerat enim & humectat primo gradu, ob id tussim siccam iuuat, sitim sedat cum aquæ frigidæ quadrupla, somnum conciliat vesperè sumptus vnc. duabus cum æquali aquæ portione, vel solus. Syrupus autem violatus absolutè est, qui ex violarum infusione prædictus est, hic verò dicitur syrup. violatus compositus.

Syr. capili vener.

* Syrupus adiantinus ad thoracis affectus calidos, & viscerum obstructiones, recipit glycyrrhizæ vnc. duas, adianti albi vnc. quinque, tempera aquæ fontis lib. quatuor, horis vigintiquatuor, coque ad dimidias, expressum percoque cum sacch. clarificati aquæ adianti albi ana vnc. octo.

†alij cētum. †alij drac. 5. †alij sex.

Syrupus zizyphorum raucitati, tussi, pleuritidi confert: sic ex zizyphis †sexaginta, violarum, seminis maluæ ana †vnc. quinque, adianti albi, glycyrrhizæ hordei mundati ana vncia vna, sem. cydoniorum, papaueris, melonis, lactucæ, tragacanthi, ana drachmis tribus: coque cum aquæ fontanæ lib. †quatuor, & sacchari lib. duabus.

Alij coquunt ad dimidias, colatum percoquunt in syrupo cum sacch. libra vna potiùs, quàm libris duabus. Tussi siccæ & asperitati arteriæ, omnibusq́; thoracis affectibus et fluxionibus calidis confert. Viribus affinis est violato, sed eo

mi

minùs refrigerat: Vlceribus vesicæ etiam vtilis est: minùs in vsu est hic compositus, quàm simplex priùs scriptus. Malè hîc legebatur Zizyphorum lib. x. quod libras decem interpretati sunt, pro lx. hoc est, sexaginta. Nam libris Zizyphorum decem, &c. capiendis, aquæ libræ quatuor non suffecerint. Id addo, vt intelligas vitia contingere plurima ex notis ponderum, & numerorum, quæ nos ob id integra, aut propè dimidia scribimus.

SYrupus contra catarrhum calidum, coryzam, pleuritidem, tussim, recipit zizypha, & myxa ana centum, violarum, mannæ ana vnciam vnam, glycyrrhizæ, florum buglossi ana vnciam & dimidiam, sem. maluæ, cydoniorum, ana drach. sex, sacchari libras duas, succi mali granati dulcis libram vnam: fiat syrupus.

Coqui omnia debent in aqua, nodulo ex seminibus imposito.

SYrupus papaueris ad catharrum & tussim causam insomniæ: fit præsertim ex capitum papaueris albi & nigri, ana drachmis sexaginta coctis in libris quatuor aquæ pluuialis, ad consumptionem librarum duarum & dimidiæ: tunc percoquantur cum sacchari albi, & penidiorum ana vnciis quatuor.

Galenus in diacodio hunc terminum decoctionis nõ vult tam longum in recentibus præsertim capitibus, quia vim perdit: sed donec ipsa capita coquendo tabescant. Potest fieri ex solo semine, sed præstat ex capitibus cum semine decoctis ipsum componere, quod in capitibus vis refrigeratoria sit insignior, vt indicat opiũ ex his præsertim nigris incisis, emanans liquor maximè omnium narcoticus. Hic syr. simplex vsu frequẽtior, quàm sequens, catharrhum calidũ, tenuẽ, & acrẽ, in asperã arteriam sistit, quia frigiditate sua cogit, & crassum efficit humorẽ, ob id ad fluẽdũ ineptiorẽ. In quem vsum diacodion adhibet Gal. Caloris quoq; incendiũ extinguit, somnum conciliat, sitim sedat, guttur lenit.

Tus

Tußim quoque ab eodem catarrho siccam finit, aut saltē mitigat, sicca autē est, quòd nihil materiæ tenuioris, & efflationem tußis materiam eludentis expectoratur, & lentore suo gutturis asperitatem lenit. Pro pluuiali aqua quidā malum fontanam, & coquunt ad cōsumptionem tantùm libræ vnius, vel vnius & dimidiæ in formā iulepi. Capita autē papaueris sint recentiora, quia frigidiora sunt, & diu minus coqui desiderant, quam sicca: somnum quoque conciliat, tum per se refrigerando & humectando sumptus vncijs duabus hora somni, tum per accidens mitigata per tußi vigilias excitante. Eadem vi sitim extinguit, à calido & sicco nasci solitam. Papaueris non nigri sed rubri legunt nonnulli, quòd papauer rhœas est Dioscoridi refrigerans, & omnibus suis partibus somnum concilians, ne putes cū quibusdam ipsum anemonem esse calidam herbam.

O SYrupus papaueris ad tußim siccam, phthisim, catarrhū insomniæ causam, recipit papaueris albi & rubri ana drach. †quinquaginta, adianti albi drach. quindecim, glycyrrhizæ, drach. quinq;, zizypha triginta, seminis lactucæ drach. quadraginta, seminis maluæ & cydoniorum ana drach. sex: coque in libris quatuor, aquæ ad dimidij consumptionē, colatum cum sacchari & penidiorum ana vnc. octo in syrupum percoque.

† Alij triginta: & in priore legūt: vide diacodium in eclegmatibus.

Alij papaueris nigri legunt, de quo nuper. Catarrhum calidum, acrem, tenuem, in pulmones ruentem prohibet, incrassando, lenit asperam arteriam, somnū conciliat. Datur ad thoracis partium affectus cum aqua adiātorum, vel bechij. Semina muccaginosa panno lineo ligata, facultatē syrupo tradūt: muccaginem in linteo retinet, quæ syrupos minimum glutinosos redderet. Rarus vsu est, frequentior simplex nuper dictus. Competūt etiā hi syrupi papaueris fluori alui & dysenteriæ post totius purgationē, aut quia somnum conciliant, qui fluxiones sistit, & coquit: aut quod intemperiem calidam siccā intestinorum à materiæ ferè bilio

liosæ, aut melancholicæ affluxu emendat. Diacodiũ & eclegma papauerinum in eclegmatibus dicenda, idẽ propè possunt. Huc adscripturus eram syrupos alios thoracicos, sed calidos, nisi ante compositos frigidos absoluisse præstitisset. De his igitur in fine syruporum agam, quibus continenter succedent eclegmata remedia, maximè thoracica & pulmonica.

SYrupus acetatus simplex materias calidas frigiditate, tenuitate verò crassas & glutinosas ad expulsionem apparat Galeno, etiam in partibus remotis, ad quas essentiæ suæ tenuitate alia quoq; medicamenta affectus in his contumaces victura conuehit: humorem tamen melancholico sibi temperamento affinem iuuare non videtur: recipit aquæ fontis libras quatuor, cum sacchari libris quinque, coquantur in vase lapideo, ad dimidias semper despumãdo, carbonibus accensis, aut flamma exigua, & sine fumo, tunc adde aceti albi, clari libras duas. Si autem valentissimum vis, libras quatuor: si viribus mediocre, lib. tres: & percoque in syrupum: datur ab vnc. vna ad vnc. tres cum frigida.

Affectibus biliosis saluber, quia bilem tenuitate & caliditate furiosam frangit: crassat, extinguit: humores autẽ crassos tenuat, incidit, obstructiones aperit, vrinas mouet ac sudores. Quæ contraria potest, nimirum contrarijs constans substantijs etiam aceti ratione. Cum autem acetũ sit frigidum siccũ, viribus maximè, & humor melancholicus frigidus siccus, & melancholia extincto iam calore frigida sicca Galeno dicatur, ob id humores & affectus melancholicos augere videtur acetum, præsertim in mulieribus, quia vterum lædit Hippocra. lib. 3. rat. vic. acu. & eius ratione syrupus acetatus tamen, quia hos humores & similiter crassos, lentos expulsioni apparat tenuando, incidendo, meatus aperiendo: saluber etiam est affectibus melancholicis, vt quartanæ libro primo ad Glauconem, & splenicis remedijs sumendis, & admouendis miscetur in methodo medendi,

& lib.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

& lib.9.c.ph.p.putredini etiam resistit, vt acetum, ob id pestilentibus febribus est saluberrimus cum aqua buglossi. melissophylli, & alijs, partes principes roborantibus. Non abs re autē in vase lapideo, aut siliceo, aut terreo vitrato coquit. Nam acetum à vase æneo, æruginosum aliquid cōtrahit, & corrodens. Quòd autem Galeno autore hanc ei syrupo vim tribuit, rerum affinitate fecit. Id enim Galenus oxymeliti tribuit, à quo hic syrupus nullo differt, nisi quòd mellis loco, saccharum mellis speciem accipit, & quod crassius coquendo efficitur, quàm Galeni oxymeli, ad diuturnā custodiam. Potest tamen hic syrupus vt Galeni oxymeli parum coqui, æstate præsertim, & fiet liquidissimus, clarissimus, iucūdissimus in hos omnes affectus, vt quotidie experimur, potiùs, quàm tantam crassitiem ex multa coctione natam aqua vel dulci, vel destillata dissoluentes, præsertim quibus affectibus mel timetur. Acetum autem album tenuius & potentius alio est.

Syrupus acetatus cōpositus.

Radicē intybi omittūt quidam.

† Expressum vbi est.

* SYrupus acetatus cum radicibus bilem crassam & auulsu difficilem, ac pituitam incîdit, terget, obstructa hepatis, lienis, renum, aperit: recipit radicum apij, fœniculi, intybi ana vnc. tres, seminum apij, fœniculi, anisi, ana vnc. vnam, seminis intybi vnc. dimidiam: hæc omnia igne lento coquantur ad dimidias in aquæ fontanæ libris decem: †tunc additis sacchari lib. tribus clarificetur, deinde acetum additur, quantumlibet pro scopis, vt dixi nuper, variis.

Nam si imbecillum vis, aceti libras quinq; adde: si valentissimum, decem: si medium, libras septem, & dimidiā. Sed hic aceti modus atque adeò primus, in hoc syrupo, & in præcedente nobis est molestus, præsertim quibus frigidus est ventriculus, quem vt cæteras partes neruosas acetū lædit. ob id etiam Galenus mel duplum acetum miscet, & melli duplam aquam, Mesues quoque aquam propè duplam saccharo vbique miscet. Quinetiam sæpe sine aceto hic syrupus

rupus fit, & tunc de duabus radicibus sine aceto dicitur, quia ex radicibus quinque vreticis, apij, fœniculi, petroselini, rusci, asparagi, duas tantùm recipit. Febribus pituitosis quàm biliosis aptior est, quia modicè calet, & ijs incipientibus vt Bizantinus paulò valentior procedentibus.

SYrupus Bizantinus ad icterum, & febres putridas, biliosas, & phlegmaticas solutu contumaces, recipit succi intybi & apij ana lib. duas, succi lupuli & buglossi hortensis vel sylvestris ana libram vnam, feruefiant semel, & purgentur eius succi clarificati lib. quatuor, igni lento coque in syrupum, cū sacchari lib. duabus & dimidia. Interdū acetum mensura succorum purorum dimidia incoquitur, interdum rosarum vnciæ duæ, glycyrrhizæ vnc. dimidia, spicæ nardi drach. duæ, semi. anisi, fœniculi, apij, ana drach. tres succis incoquuntur, & vi mirus euadit. *

Coquendo despumentur & clarificentur, & colentur succi. Si hunc vis obstructa potentiùs aperire, adde acetum album, apium, petroselinum, fœniculum, & alia vel splenica, vel hepatica, vel nephritica, aut ei iunge, vtendi tempore syrupum de radicibus vel duabus, vel quinque.

SYrupus de quinque radicibus ad eadem efficacior, proximus viribus syrupo Bizantino, incerti est autoris, accipit radicum apij, fœniculi, petroselini, asparagi, rusci ana vncias duas, coque in lib. sex aquæ fontis ad tertiæ partis consumptionem, expressum percoquitur cum sacchari lib. tribus, addendo ad finē aceti vnc. octo. Alij addunt decocto seminis apij, fœniculi, petroselini, ana vnc. vnam, & in libras decem aquæ coquunt ad dimidias. Expressum percoquunt cum mellis potiùs quàm sacchari libris quatuor. *

SYrupus acetatus de succis herbarum, recipit succorum syrupi Bizantini partes tres, sacchari partes duas, aceti partem vnam. O

SYrupus acetatus diarrhodon ad febres complexas, & eas, quæ formam corporis corrumpunt, obstructiones hepatis O

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

patis & lienis idem aperit, recipit ſucci intybi, apij, ana libras duas & dimidiam, radicum apij, fœniculi, intybi ana vnc. duas, roſarum vnc. vnam, glycyrrhizæ vnc. dimidiam, ſpicæ nardi drach. duas & ſemis, ſem. apij, fœniculi, aniſi, ana drach. ſeptē, cum aquæ lib. ſex coque ad duarum partium conſumptionē, deinde cum lib. duabus aceti, & lib. tribus ſaccha. fiat ſyrupus. Datur ab vnc. vna ad vnc. tres.

Affinis eſt Byzantino viribus, niſi quòd paulò eſt eo calidior, qui ſequitur autem, multò efficacior & calidior.

O SYrupus acetatus de ſuccis herbarum cum aromatibus, obſtructiones aperit, ob id febres putridas, & implexas, & morbos alios obſtructioni ſuccedentes curat: recipit ſuccorum apij, fœniculi, intybi, lupuli, coctorum & purgatorum ana lib. duas, ſucci bugloſsi, lib. duas & dimidiam, roſarum vnc. vnam, ſpicæ nardi drachmas tres, glycyrrhizæ vnc. vnam, ſeminum apij, fœniculi, aniſi, rhabarbari, eupatorij, abſinthij, caſſuthæ, ana drach. quinque, ſacchari lib. duas & dimidiam, aceti libras duas: condiatur galliæ aromaticæ drach. duabus.

O SYrupus acetatus, cholagogus, & refrigeratorius, recipit pruna paſſa, myxa, ana centum, tamar Indorū librā dimidiam, myrobalanarum citrearum vnc. quatuor, ſucci roſarum recentium vnc. tres, mannæ, caſsiæ, ana vnc. tres & ſemiſſem, ſacchari libras quatuor. Fac ſyrupum, pòſt adde aceti libras duas, ſucci granatorum acidorum libram vnam & dimidiam, percoque igni lento cum ſcammonij drachmis ſex, panno tenui illigatis, & ſæpe confricatis.

Huius imitatione ſyrupus vnius humoris vel plurium, vel omnium purgatorios ad præcautionem, vel curationem morborum, præſertim longorum, deſcribunt medici, potiones multò iucundiores ægris, quàm ipſa purgantia medicamenta, vel ſaccharata, vel liquore aliquo ſoluta: vt ad pituitam purgandam, ex radicibus fœniculi, apij, petroſelini, polypod. ſemi. aniſi, anethi, fœnic. ameos, cnici, hyſſopo, calaminthe, pulegio, & ſimilibus, cū agarico, turbith, & ſimilibus: ad melancholiam, ex radicibus capparis, tamaricis, polypodij, lapathi, aſpleno, phillitide, adiantis, bugloſsis, lupo, fu

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

po, fumaria, floribus cordialibus, epithymo, senna folliculis, & sero lactis, præsertim caprini.

HActenus syrupos compositos refrigerantes docuimus, nunc ad calfacientes morbis frigidis salubres transeamus: oxymelitis genera primùm dicturi, si priùs de aqua mulsa, & vino mulso egerimus.

Morbi frigidi sunt pituitosi & melancholici, præsertim à pituita insipida, vitrea acida, & humore melancholico. Nam pituita salsa ex putredine aut bile mista iam calida est: vt melancholia ex putrefactione, vel vstione sanguinis, vel humoris melãcholici, vel bilis flauæ genita, quamuis actu frigida videtur vt calx, fæx vini, vsta tamen potestate calida est: ac vbi actu per nouam putredinem, vel causam aliam calida euasit, est ardentissima, & calcis, ac fæcis vstæ in morem vrit, & cancrũ facit sæpe vlceratum.

AQua mulsa magnarum est virium ex maiorum nostrorum sententia, siquidẽ sitim sedat, affectus frigidos, præsertim cerebri & neruorũ, & iuncturarum, iuuat: loco vini potum tussim humidam, puris & pituitæ crassæ & lentæ expectorationem promouet, lauat, terget, purgat intestina, viscera, meatus vrinarios: ob id colicis prodest, & aluum subducit, calculum in viis vrinæ gigni prohibet. Fit ex mellis boni (quod colore sit pallido, odore iucundo, sapore modicè acri, & dulci consistentia crassi & tenuis, media, non vetus) libra vna aquæ fontanæ dulcis & claræ lib. octo in vase lapideo, vel vitrato igni lento coctis, & continenter despumatis: deinde panno dẽso colatis. Quod si mox per se bibendum est, aquosius fiat: larga enim coctione crassatum, vt iulepus, diu quidem seruatur, sed in partes remotas ægrè penetrat, in bilemq; ob multã dulcedinẽ facilè vertitur, & ob id sitim auget, nisi largiore aqua mista dissoluatur, vt insipidum, aquæ modo, videatur. Alias quoq; facultates coctio varia ei acquirit, quia parum coctum inflat, magis aluum subducit, minus nutrit: largiùs verò coctum, inflationem dissipat, magis nutrit, minus deiicit. Addũt nonnulli aromata, zingiber, crocum, cinnamomum, macis, & similia: alij galliam moschatam, lignũ aloës, & similia. Fit etiã ex mellis parte vna, aquæ fontanæ partibus octo, fermenti in

Aqua Paulo etiã octupla. Dios. & Auic. tãtum dupla. Coquẽdo ad partis quartæ aut quintæ consumptionem.

his diſſoluti vnciis tribus, in ſingulas libras aquæ mellitæ, quæ vaſi ligneo trade, relicto trium digitorũ ſpatio vacuo, in quod dum muſti modo feruebit, recipiatur: vbi feruere deſierit, obturato vaſe modo vini doliorum, tertio pòſt menſe ſit potabile. Immitti poſſunt aromata panno lineo ligata.

Μελίκρατον recens ὑδρομέλι ſepoſitum, vt ſeruetur, Dioſcoridi dicitur: alijs cõfunditur pro aqua mulſa, ſeu mellita.

Melicratum malè pro οἰνομέλι Meſuæ interpreti dicebatur. Has vires hydromelitis ex Hippocratis & Galeni libris probare, quia eſt cuiuis procliue, ſi vel lib. præcipuè tertium rationis victus acutorum, aph. 41. lib. 5. li. ſan. tuend. & methodi medendi legerit, ob id ſciens omitto. Addam tantum, inflationes, & tormina maximè excitare, quando in aqua tãtum calfacta mel diſſolutum eſt: qualem mulſam crudam Serapio vult dari dormituræ mulieri, quam conce- Aphor. 41. lib. 5. *piſſe ſuſpicamur, niſi eius potui ſit aſſueta. In arthritide calida, pro mulſa, aqua ſaccharata eſt præſtãtior. Quòd ſi vel à mulſa, vel ſaccharata aqua poſt vſum ſeptem dierum aut vires nimis collabantur, aut ventriculus malè coquat, ad vinum eſt redeundum, vel potiùs vinum mellis tranſeundum. Secundum hydromelitis genus eſt infinitis partibus valẽtius & generoſius, & item quod vinum mellis vocat* Li. 14. c. 17. *Plinius. Vtrunque enim colore, & calore, & ſaporis gratia vinum exoticum, quòd Baſtardum vocant: mentitur: eſtq́; efficaciſsimum in affectibus cerebri, & partium neruoſarũ frigidis, paralyſi, apoplexia, epilepſia, lethargo, colicis item, & nephriticis, & ventris inferioris intemperie frigida: ſeruaturq́; vtrunque, & valentius euadit tempore & loco calido. Vires eius miraberis, ſi parũ antè coxeris, & deſpumaueris: deinde dies quadraginta, aut circiter, extra pluuiã ſoli verno expoſueris. Expoſui etiã æſtiuo, & autũnali, nec infeliciter, niſi quòd ſemel in acetum longè omniũ acerrimum abijt, quod ſolem nõ habuerat liberũ, nec poſt feruefactio*

factionem & insolationẽ fuerat operculatũ. Fermentum nõ misceo, ut nec Plinius: id tamen accelerare feruorẽ, & augere acrimoniam certum est: quanta verò mensura sit miscendũ, ex Mesuæ corruptis codicibus difficile est coniectare: hi enim unc. tres in libras centum aquæ, & mellis expetunt: alij in singulas libras aquæ, & mellis simul mistorũ uncias tres fermenti miscent: alij ad mellis lib. unam, aquæ lib. octo, fermenti unc. unam Melicratũ Hippocrati est noxium biliosis, & quibus magna sunt viscera, Gale. etiam febribus colliquantibus: aquosius vrinas & sputa magis promouet, minùs aquosum aluum magis subducit.

OΙνομέλι vinum mulsum, intemperiem frigidam ventriculi, hepatis sanat: flatus in eis & hypochondriis dissipat: oris odorem, cutis colorem commendat: fit ex vini antiqui boni lib. decem, mellis boni & despumati libr. duabus, addendo cinnamomi tenuis drach. quinque, spicæ nardi drac. vnam, caryophyll. zingiberis, ligni aloës, macis, ana semunciam, cardamomi† drachm. duas, croci drach. vnam, & semiss. tere negligenter, cola panno raro, aromatiza moschi drach. tribus.

† Alij drac. tres.

Oenomeli Gal. podagricis, arthriticis, nephriticis, & senibus, ex melle, & vino Sabino, aut simili, & petroselino componit, adiecta bethonica, & saxiphago in nephriticis. Qui verò curiosius componunt, etiam spicæ nardi aliquid inijciunt: hodie verò eidem magnam aromatum miscellam immittunt. Olim fuit vsu celebre ad cerebri, neruorum, & aliarum partium affectus frigidos, sed id medicamẽtosius, quale hîc scribitur: nunc magno harum frigidarum regionem incommodo in vsu esse desijt, præterquàm quòd circa natalem Christianum in Bacchanalibus vulgi regalibus, plebecula ad palati gratiam, non ad intemperaturæ frigidæ propulsionem, etiam largiùs bibit, & claretum vocat: magnates verò pretiosius, οἰνόσακχαρ, parciore tamen mensura, quod ferè ex sacch. vnc. quatuor, & cinnamomi vnc.

Lib. 5. sa. tu. Oenomeli simplex.

dimid. in lib. vini singulas conficitur, & Hippocraticũ vinum appellant, tanquam Hippocrate inuentore dignum, ob virium & saporis excellentiam, cui etiam mellis parũ addunt quidam, præsertim si vinũ austerius, ad saporis gratiã, & coloris: clarius enim euadit colatũ. Vinum mulsum Dios. fit ex vini veteris austeriq́ metretis duabus, & mellis boni metreta vna, aliisq́ duobus modis parat, semper tamen sine aromatibus. Vinum verò melitites, ex musti austeri congiis quinq́, mellis cõgio vno, salis cyatho vno: vinũ autẽ aromatites Dios. longè diuersum est ab hoc Mesuæ mulso aromatite, præsertim primũ: nã secundũ quadãtenus conuenit. Aliæ sunt eidẽ, & Actuar. variæ vinorũ conditure, vt absinthites, saluiatũ, pycatũ &c. Ex quibus vinũ absinthites ad atrophiam ex ventriculi imbecillitate efficacissimũ etiam Imperatorũ experientia docet Gal. lib. de Theriace ad Pisonem.

Diosc.

Oxymeli simplex Galeni. seu acetũ mulsum.

OXymeli fit ex aqua, aceto melle: aqua verò miscetur, vt longa coctione causa inflationis in oxymelite resoluatur, vt etiam prõptiùs despumetur, vt deniq; medicamẽti huius facultas ob aquosam substantiam in corpus distribuatur: mel verò additur ad oppugnandam pituitã. Ex melle autẽ & aceto mistis facultas quædã tertia horũ neutri tãta consurgit, certissima, & efficacissima ad tenuãdũ, incidendũ, resoluendũ humorẽ crassum, lentũ, vẽtriculi, hepatis: præsertim verò iunctúrarũ, & in febribus diuturnis, quarũ materiam incîdit, & coquit, fit ex aceti parte vna, mellis partibus duabus, aquę partibus quatuor. Necesse tamen est, interdum augere acetũ, vt in syrupo acetoso diximus. Primũ autẽ mel & aqua simul coquũtur, vbi despumata probè sunt, addito aceto percoquũtur, semper quoq; despumãdo. Datur ab vncia vna ad vnc. tres.

Lib. 8. meth.

Oxymeli simplex Galeni.

Iam quæ ex aceto (in quod vinum corruptione degenerat) fiũt cõpositiones, dicamus. Oxymeli Græcis, nobis acetũ mulsum, crassa in ventriculo & venis tenuat, lenta incîdit, ac strenuè terget, obstructa liberat, sine manifesto calore: ob id nec febres accendit: sputũ euocat, sitim sedat, aliaq́

per

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

permulta efficit Hippoc.lib.3.rat.vict.acut.morb.Si tamen immodicè vtare,intestina rodit,neruosa lædit,tussim excitat,etiam in synochis tutò datur lib.11.meth. Sic Galeno componitur lib.4.san.tuen. Aceti albi acerrimi libr. vna, mellis optimi lib.duæ,aquæ fontis lib.quatuor,coquuntur simul ad tertiam, vel etiam ad quartam,spuma interim detracta,quam si multam mel egerat,malū est,& ob id diutiùs coquendum.Optimum verò vel minimum spumæ euomit,& breuissimo tempore coquitur,& plurimùm quartam partem eius,quod fuerat initio,amittit.Si vis oxymeli valentius,misce tantum aceti,quantum mellis,aquæ duplo,quale est oxymeli Pauli lib.7.Idem Mesues imitatus est in syrupo acetoso simplici,quem facit mitiorē aceti partibus tantùm duabus mistis: valentē verò mistis quatuor: mediocrem deniq; tribus.Sed cùm vna omnibus mensura non placeat,quia hi acetosius,illi mellitius magis ament, pro cuiusq; palato misceatur.Aut si vnicum vis,para imbecillius:cui medicus acetum addere vtēdi tempore,si opus erit,poterit.Si diutius vis seruare,coq; perfectius, donec aceti & mellis qualitates planè fuerint vnitæ,nec acetū adhuc crudum gustanti appareat.In syrupi consistentiam cū Mesue coquunt ea ratione nostri pharmacopolæ,cum liquore aliquo dissoluendum,vt potabile fiat. Quod autem cum Galeno quadrifariā coquitur ad tertiam, vel etiam quartam partem,parum diu, vt dies octo, vel circiter, æstate præsertim, etiam si loco frigido condatur, seruatur integrum.Nam corruptione abit in acetum acerrimum, quod hydromeliti quoque calido aëre accidit, tamen longè est omnibus medicis potionibus idem iucundius, vt id etiam vino ægri plerique præferant, præsertim si paulò est aquosius, quale æstate & in febribus coquere soleo, aut aqua cocto mista parare.Ferè autem aquæ pintis sex mel-

lis libras duas igni lento despumo, vt sit clarius, pòst aceti quartaria tria incoquo, cætera, vt mox audies, persequor. Quia autem mel nostrum improbius est cinnamomo vulgari, pauco odoris, & saporis gratiam augemus immiscendo, dum colatur, in lib. singulas ad drach. duas, & albuminibus ouorum sordem eius omnem cogimus, quam panno laneo, dum parumper refrixit, colantes secernimus, vt iam sit quàm purissimum, & vino albo simillimum, vbi mel album, & acetum album accepit: aut flauo, si mel flauum, & acetum vulgare recipit. Oxymeli aliter coquit Dioscor. & post eum Plinius. Oxymeliti vt hydromeliti incoquere potes quæ eius actionem intendunt, tenuantia, incidentia, tergentia, vt hyssopum, thymum, satureiam, origanum, pulegium, calaminthem, & quæ ipsius vim ad partem affectam deducunt, vt asplenium, tamaricem, in obstructione lienis, eupatorium, cichorium, obstructo hepate. Vnde Paulo est oxymeli splenicum, & oxymeli calculosis efficax. Quinetiam purgantia eidem incocta clementiùs et efficaciùs vacuant, vt cnicus, agaricus, pituitam, epithymus, polypodium, chamædrys, chamæpytis, elleborus niger: melancholiam, rhabarbarum, scammonium, bilem flauam cortex rad. sambuci, colocinthis, aquas: vt id vnū pro omnibus propè tū iulepis, tum syrupis esse possit, si quis cognouerit vti. Vnde & Mesuæ est oxymeli cholagogū, phlegmagogū duplex & melancholiam vacuās. Id oxymeli qua ratione sit coquēdū, libro 4. san. tuend. vt dixi, docetur, quas vires habeat, ibidem & locis alijs permultis præsertim libro 3. rat. vict. acut. Vt verò mulsa multum cocta est calidior, magis incidens, tenuans, tergēs, quia mel retinet largius, aqua in vaporem magna parte soluta: sic oxymeli, quod pharmacopolæ ad consistentiam syruporum coquunt, vt seruari possit, est potentius quàm aquosius, & minùs coctum: sed

Gal. aphor. 24. lib. 1. & lib. 13. meth. ad finē vt ād vnū sit typus quidam syruporum.

hoc

hoc est gratius, & citius ob fluxilem consistentiam penetrat, quam vim aceti tenuitas non minus, quàm aquæ fluxilis substantia iuuat, vt libro 1. simpl. Aquam verò, vt cætera humida iuuare distributionem docet Hipp. aph. 11. lib. 2. & Gal. initio libro 4. vsus part. Illud autem vix potabile, nisi aqua vel cruda, vel alia diluatur.

Oxymeli diureticum.

OXymeli de radicibus, incîdit, tenuat, terget, ob id obstructiones ventriculi, hepatis, lienis aperit febres diuturnas à bile crassa aut pituita iuuat, vrinam mouet: fit ex corticum mundatorum & incisorum, radicis apij, fœniculi, ana vnc. duabus, sem. apij, fœniculi, anisi, ana vnc. vna, macerentur omnia vigintiquatuor horis in vase lapideo, aceti lib. decem, aquę lib. viginti, coque ad tertiæ partis consumptionem, colato adde mellis dimidium, igni lento percoque.

Acetum sit albũ & antiquum.

Vsu frequens procedentibus morbis: nam ineuntibus tutius est oxymeli simplex, hodie verò frequentius fit, hoc modo. Corticum rad. apij, fœniculi, petroselini, rusci, asparagi, ana vnc. duæ, sem. apij, & fœniculi ana vnc. vna, aquæ libris duodecim, & aceti lib. vna macerantur, & ad dimidias coquuntur, expressum pòst cum mellis quantitate idonea percoquitur: alij loco seminum, radicis raphani vnc. vnam & dimidiam miscent, alij vtrunque, alij neutrum pro scopis varijs, alij quoque sine aceto parant, & vocant syrup. de quinque radicibus sine aceto, sunt qui saccharum mellis loco miscent, vt minus caleat, & sit iucundius. Non modò ad affectus ex bile crassa, & pituita etiam crassa & lenta natos valet, sed etiam ad melancholicos, vt febres quartanas, præsertim in declinatione. Valentius est quàm oxymeli de duabus radicibus, & quàm syrupus Byzantinus: etiam sudores mouet, si calidum bibatur, & corpus bene tegatur, præsertim cocta iam materia.

Oxymel cõpositũ quinque rad.

OXymeli phlegmagogum fiet id prædictum, si inter coquendum medulla sem. cnici panno lineo raro ligata mergatur, & identidem confricetur. Potentiùs vacuabit si etiã

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

turbith cum zingiberis nodulo prædicto addatur.

Alios humores vacuare poterit incoctis similiter simplicibus, quæ peculiariter illos humores trahunt. Potest verò poni in prædictam quantitatem Mesuæ, cnici medullæ lib. vna & turbith vnciæ tres.

OXymeli vacuãs melancholiam recipit thymi, calaminthes, agarici, buglossi hortensis & erratici, glycyrrizæ, ana vnc. vnam, polypodij vnc. tres, chamædrios, chamæpytios, stœchados, spinæ albæ ana drach. quinque, vuarum passarum purgatarum lib. dimidiam, macera vigintiquatuor horis, aceti albi, succi buglossi ana lib. duabus, & dimidia, aquæ lib. duabus, coq; igni lento ad dimidias, cola, cum mellis lib. tribus percoque: inter coquendum autem epithymi vnc. vna, ellebori nigri aurei tres, nodulo ligata, mersaq; sæpe confricentur.

Humorem melancholicum & melancholiam expulsioni apparat, & vacuat, in affectibus melancholicis mitissimum & saluberrimum. Quod verò ellebori vnc. duas reciperet, cum Manardo esset vehementius.

OXymeli ex ligustico ad pituitam crassam, lentam, putrem, obstructiones hepatis & splenis aperiendas, vrinam mouendam, recipit radicum apij, fœniculi, petroselini, calaminthes, dauci, ana vnc. vnam: zingiberis, sem. ligustici, apij, fœniculi, anisi, cari, eupatorij, asari, absinthij, ana vnc. semis. caryophyll. galangæ, ana drach. tres, spicæ nardi drach. duas: coque in aceti libris decem ad dimidias, & cum mellis lib. quinque percoque.

OXymeli ex calaminthe calfacit, incidit, terget humores crassos, lentos, putres, ob id intemperiem frigidam ventriculi & hepatis corrigit, scirrhum, lienis, & aliorum viscerum dissipat, febres diuturnas iuuat. Recipit rad. apij, fœniculi, intybi, ana vnc. vnã, schœnu anthûs drach. duas, sem. apij, fœniculi, anisi, ana drach. sex, calaminthes montanæ & domesticæ, spicæ, asari, casiæ, mastiches, dauci, petroselini, ana vnciã dimidiam: caryophyllorum, ligustici, zingiberis, galangæ, ana drac. duas: coque in aceti lib. octo, & aquæ lib. sex, ad duarum partium consumptionem: adde mellis despumati libras quinque. Datur ab vncia vna ad duas.

ACetum ſcillinum veterum conſenſu & experientia eſt efficaciſsimũ ad cerebri affectus frigidos & curatu cõtumaces epilepſiã, vertiginẽ, gingiuas laxas & putres ſanat, dẽtes cõfirmat, oris odorẽ cõmendat, fœtore eius valẽter diſsipato: partes reſpiratorias iuuat & expurgat, & muſculos laringis roborat, ob hæc vocem clarã efficit. Ventriculum putridis humoribus deterſis expurgat, appetentiã excitat, coctionẽ iuuat, hepar, & lienem quoq; expurgat, horumq; dolorem leuat. Inteſtinorum, & veſicæ retentricẽ vim firmat, præfocationi ab vtero, affectibus iũcturarũ prodeſt: humores enim craſſos tenuat, lentos incidit, & fluxiles ad expellendumque promptos reddit, & expellit, interdum etiam bilem atram: corpus laxum & molle firmat, in iuuentute conſeruat, à putredine vindicat, coloratum bene efficit, ſed vſu multo emaciat: ſic autem fit, ſcillæ laminas inter corticem & cor medias, acu lignea filo conſutas tanto interuallo, ne ſe contingant, ſiccabis in vmbra dies quadraginta, poſteà conciſam cultello ligneo lib. vnã dies alios xl. inſolabis in aceti boni lib. octo in vaſe vitrato, ſtricti orificij, bene obſtructo: poſteà colabis & vteris: ſi verò accelerare cogeris, ſepeli vas in calido cinere, vel ſabulo, non repentè, ſed paulatim, vt horarũ ſpatio intercedente. Paulus verò, ſcillæ laminas recẽtes in aceto inſolat à Veris initio, ad æſtatis finẽ, in vaſe vitreo probè obturato, & poſteà vtitur. Datur ieiunis quotidie paulatim, donec ad ſeſcunciam perueniatur.

Acetum ſcillites Veteribus frequens Vſu, hodie rarum per ſe, ob amaritudinem & acrimoniam mordacem: idq; multi cum melle: & fit oxymeli ſcillitum alij cum ſaccharo in ſyrupi formam percoquunt. Id acetum incîdit, tenuat, terget humores craſſos, lentos, putres quales pituitoſi & melancholici in omnibus corporis partibus, ob id affectibus ab eorum copia excitatis, & diuturnis conducit, epileſiæ, Vertigini: auditui obtuſo, aſthmaticæ, raucitati, familiaribus ſenectuti Vitijs: & cæteris ob hæc à morbis præcauet, & ſanitatem tuetur, ſi per ſe ſumatur: melius autem cum melle in ſyrup. Datur à drach. Vna ad drachm. octo manè cum aquis aut decoctis aptis: in affectibus autem thoracis paulatim lambatur. Si tamen æſtas

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

*est, aut febris hectica, vel alia adest: abstine huius vsu ob scillæ caliditatem: aqua ex aceto scillitico destillata est gratior, & efficacior. Vomitu etiam valenter purgat humores in ventriculo crassos, lentos, putres, datum ad sescunciam cum mellis aut sacchari rubri vnciis tribus, aquæ hordei cyathis tribus. Acetum autem scilliticum Dioscoridi & Paulo sic fit, scillæ candidæ purgatæ concisa segmenta lino traiecta modicis interuallis, ne se contingant, in vmbra dies quadraginta siccantur, iterum purgantur: horum miua mergitur aceti boni sextariis duodecim, sic, vt vas folia non tangat: deinde vase operculato probè insolatur diebus *sexaginta, post quos exempta, expressaq́ scilla abiicitur, & defæcatum acetum transfunditur, ac reponitur: veteratum valentius euadit: alias eius compositiones tibi recenset Dioscorides, hæc consuetior. Cultro ligneo partes inter centrum & superficiem medias separant: acu etiam lignea consuunt quidam, ne ferrum tangat, quo venenari opinantur. Partes autem medias etiam Dioscor. lib. 4. præferre videtur. Eodem prope modo hodie nobis fiunt ex floribus siccatis rosarum, saluiæ, sambuci, rorismarini, acetum rosatum, saluiatum, sambucatum, rosmarinatum, vulgò authozatum dictum, & præter hæc, vuatum, ex vuis passis.*

**Septem Diosco.*

**Coquitur in syrupum vt oxymeli.*

* OXymeli scilliticum humores crassos, lentos auulsu cõtumaces separat, ob id confert ventriculi & aliorum viscerum affectibus hos humores sequentibus, ructum acidum sanat, & vesicæ mollificationem, seu vrinæ incõtinentiam fit ex aceti scillitici libris duabus, mellis despumati libris tribus coctis despumando, vt in oxymelite diximus.

Efficacius est aceto scillitico & iucundius ad cerebri, pulmonis, vẽtriculi, affectus pituitosos, aut melancholicos, etiã contumaces: nam humores hos dictis partibus etiam impactos educit. Compositum id quidam faciunt additis simplicibus

cibus

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

cibus compoſiti oxymelitis: aliter Paulus libro ſeptimo compoſitius facit & efficacius: ſunt qui huic aquæ libras quatuor addendas putent, quæ aceti ſit dupla, vt in oxymelite ſimplici, ſed cum mel iam ſit deſpumatum, & acetum ſcillites paratum. Potes cum Meſuæ ſine aqua coquere, vt Nicolaus etiam oxymeli compoſitum coxit.

Oxymeli ſcilliticum de radicibus, fit vt oxymeli cōpoſitū de radicib. ſed pro aceto cōmuni accipit acetū ſcilliticū.

Id potentiùs multò incidit, tenuat, terget, obſtructa aperit, in diuturnis quartanis, & quotidianis, quàm oxymel compoſitum de radicibus.

Oxymeli ſcilliticum Democriti epilepſiam, vertiginē, cephalalgiam, hemicraniam, cerebri, & pulmonis obſtructionem ab humoribus valenter impactis ſanat. Recipit origani, hyſſopi ſicci, thymi, liguſtici, cardamomi, ſtœchados ana drach. quinq;: coq; in libris tribus aquæ ad librarum duarum conſumptionem, percoque cum mellis libris duabus, mellis vuarum paſſarum libra dimidia, ſucci bryoniæ vnciis quinq;, aceti ſcillitici libra vna & dimidia, ſemper deſpumando.

Eſſet efficaciſsimum ad eos affectus quibus eſt deſtinatum, ſi quis ipſum coqueret. Oxymel Iuliani laudatum Galeno libro ſecundo ad Glauconem in podagra, Paulo libro tertio cap. 13. Tralliano in cephalalgia deſcribit Paulus lib. ſeptimo principio medicamentorum compoſitorum purgantium: id eſt parari digniſsimum. Oxyrhodinon propriè eſt miſtum aceto roſaceum oleum, Gale. cap. octauo, lib. tertio ſimplicium: hodie etiam aquam roſarum miſcent varia ſingulorum menſura, Arculanus. Quoniam mellis & ſacchari vires ſunt finitimæ, vt docet Galenus libro ſeptimo ſimplicium, tamen veteribus conſuetiſsimum erat mel, inuſitatum ſaccharum, contrà, quàm Arabibus & neotericis: ob id Arabes Græcorum velut ſimiæ ex ſaccharo permulta repræſentarunt, quæ Græci ex melle pararunt: hinc.

Et lib. 13. met.

Oxy

Syrupus acetosus Mesuæ.

* OXysaccharum simplex ex aceti libris duabus, aquæ libris quatuor, sacchari libris quinq;, semper despumando igni lento percoctis: valentius fit adiecta aceti libra vna, valentissimum libris duabus adiectis.

In potionibus febricitantium.

Nicolaus aceti vncias quatuor, succi granatorum acidorum lib. dimidiam, saccha. lib. vnam miscet, morbis æstiuis & biliosis præstantius est, quàm oxymeli. Oxosachar ex aceti lib. vna, sacchari libris duabus sine aqua coctis ad bilem flauam & cephalalgiam calidam, maluit appellare, quòd τὸ ὄξος acetum sit, ὀξὺς, ὀξεῖα, ὀξὺ, acidus. Oxosachar è radicibus Actuarij bilem vstam, pituitam incîdit, terget, obstructa aperit, hepar, lienem, renes: fit autem ex corticum radicis, fœniculi, apij, intybi satiui, ana sextante, coquendo in aceti libris tribus, ad libræ vnius cõsumptionem: deinde expressum percoquitur cum sacchari libris duabus. Simile, sed compositius eidem scribitur, initio serapiorum. Sumptum id videtur ex syrupo acetoso cum radicibus Mesuæ, nisi quòd hic aquam addit, & sem. apij, fœniculi, intybi, anisi, & ponderibus variat. Oxysaccharum multò cõpositius facit Nicolaus ratione nulla: potes vt diximus, quælibet incoquere oxymeliti, sic oxysaccharo pro scopis varijs. Oxosachar διὰ μήλων Actuarij corpus refrigerat, stomachum roborat, cor, & hepar æstate exhilarat, appetentiam inuitat: capit aceti selibram, succi cydoniorum librã vnam, sacchari libras duas, coque ad iustam consistentiam. Sumptum ex syrupo acetoso de cydonijs Mesuæ, sed ponderibus mutatis.

†

** Senibus familiares affectus, & splenem durum.*

SYrupus de calaminthe, asthma, tussim antiquam, intemperiem viscerũ frigidã, & splenicos, & * senes iuuat. Recipit calaminthes domesticę & syluestris, ana vncias duas, ligustici, dauci, schœnu anthûs, ana drachmas quinque, vuarum passarum purgatarum lib. dimidiam mellis lib. duas.

Quibusdam in vsu est, ad calfaciendum, incidendum,

tenu

tenuandum, aperiendum, tergendum obſtructiones viſcerum, ob id ſplenem tumefactum minuit, cum aqua aſpleni, vel phyllitidis, thoracem & pulmones expurgat cum aquis thoracicis. Coquitur in lib. ſex aquæ ad dimidias, expreſſum percoquitur cum mellis lib. duabus.

SYrupus de calaminthe alter, ſingultum, & vomitum à pituita, vel bile flaua, craſſa, ſedat. Recipit ſucci calaminthes, & vini odori, ana lib. quatuor, ſucci malorum granatorũ acidorum, cum ſua pulpa interiori, lib. quinque: coque ad dimidias, biduo permitte, vt craſſum ſubſideat, & clarum percoquatur in ſyrupum cum ſacchari lib. quatuor, aromatizetur drach. duabus galliæ aromaticæ, in vaſe vitreo bene obſtructo, inſola dies quadraginta.

Quibuſdam in vſu eſt cum aqua menthæ & abſinthij: parum calet, ventriculum, & hepar expurgat, & ſimul roborat. Fuerit igitur ſaluberrimus, tum etiam quòd alimentum cum medicamento coniunctum habet: quod genus medicamentorum Galenus maximè commẽdat. Nam calaminthe amara, acris, expurgationem propè ſola facit: vinum putredini reſiſtit, vires eius & granatorum vehit: granata acida incîdunt quoque, & tenuant, ſed etiam roborant: ſaccharum dulcorat, & cuſtodiam ſiccando iuuat cum igni & ſole. Gallia iucundiorem facit, & facultatum noſtrum corpus diſpenſantium robur auget. Cùm igitur ſit paratu facilis, & magnarum virium, in vſu frequentiore habendus fuerit, niſi ſyrupo menthæ viribus proximo ſis contentus.

SYrupus abſinthij ventriculum, & hepar roborat, ob id appetentiam excitat, retentricem vim firmat, amborum dolorem ſedat, & aliorum viſcerum mollificationem iuuat. Recipit abſinthij Romani lib. ſemiſem, foliorum roſarum vncias duas, ſpicæ nardi drach. tres, vini albi, antiqui, boni, odori, ſucci cydoniorum ana libras duas & dimidiam, in his macera horas vigintiquatuor prædicta, coque igni lento ad dimidias,

cum

† Aut cum ſacchari lib. duabus.

† Alij vnc. 12.

† Alij ad dimidias.

cum † mellis libris duabus, fiat ſyrupus efficax, & multa experientia probatus. Vel abſinthij Romani † drach. centũ coquantur in aquæ libris tribus † vſque ad partem tertiam, fricetur manibus, coletur, expreſſum cum mellis, & vini ana libra vna, percoquitur in ſyrupum.

Hic autem ſimplex eſt, ſerapium de abſinthio Actuarij ab hoc eſt diuerſiſsimum. Prior ſolus eſt in vſu ad ventriculi, & hepatis, & viſcerum aliorum imbecillitatem etiam dolorificam, & cachexiam. Datur etiam in albo mulierum fluore, & ad febres billioſas iam procedentes, non multùm calidas: ad ineuntes verò poſterior, & ſimplicior & aptior. Quanta autem vis ſit abſinthio Pontico (quem Romanum à Meſue vocari in ſimplicibus probauimus) in deturbanda bile flaua ex ventriculo, in roborando ventriculo, & hepate, Galenus in ſimplicibus, & methodo, in compoſitis partium medicamentis, & alibi paſsim abundè inculcat, vt non ſit opus teſtimoniorum multitudine eius facultatẽ demonſtrare. Datur per ſe ſi materia appetentiam lædens eſt frigida: ſi autem calet, datur cum frigidis.

SYrupus de eupatorio ventriculum, & hepar roborat, obſtructiones aperit, calore digerit, ob hæc, incipienti hydropi, hypochondriorum dolori, febribus antiquis, ventriculi, & hepatis formam corrumpẽtibus confert, flatus diſsipat, intemperiem frigidam expugnat. Recipit radicum apij, fœniculi, intybi, ana vnc. duas, glycyrrhizæ, ſchœnu anthûs, caſſuthæ, abſinthij, roſarum, ana drachmas ſex, adianti albi, ſpinæ albæ, & Arabicæ, florum aut radicum bugloſsi, aniſi, fœniculi, eupatorij, ana drachmas quinque, rhabarbari, maſtiches, ana drach. tres, ſpicæ nardi, aſari, folij, ana drachmas duas, coque in aqua lib. octo ad † tertiam, & cum ſacchari libris quatuor, & ſucci apij, & intybi quantitate ſufficienti fiat ſyrupus.

† Partis tertiæ conſumptionem.

Hic ſyrupus quia calfacit, incîdit, tenuat, terget, roborat partes omnes nutritorias, appetentiam excitat, coctionem firmat, obſtructiones in eis aperit, per vrinas expurgat,

gat, intemperiem frigidam corrigit: propterea hydropem omnem ab hepatis, vel lienis primario affectu proficiſcentem ſanat, & inde natum cutis colorem plumbeum, cacochymiam item, atque adeò cachexiam dictarum partium vitio natam emendat. Cui malo ſuccedit corruptio formæ ventriculi, & hepatis, & corporis reliqui per harum partium actionem toti corpori communem, habentium vitium, malè nutriti. Expreſſum percoque cum ſacchari clarificati libris quatuor, & ſucci purgati apij, & intybi, ana lib. duabus paulatim addendis, vt in ſyrupo fumariæ maiori.

SYrupus de mentha ventriculum frigidum roborat, ob id nauſeam, vomitum, ſingultum, fluorem arui ſedat: recipit ſucci menthæ libram vnam, ſucci granatorũ dulcium, & acidorum ad dimidias cocti libras duas, mellis, vel ſacchari libras quatuor. Vel ſucci cydoniorum mezorum & dulcium, ſucci granatorum mezorum & acidorum & dulcium, ana librã vnam, & dimidiam, in quibus horas vigintiquatuor macera menthæ ſiccæ lib. vnam & dimidiam, foliorum roſarum vnc. duas, coque igni lento ad dimidias cum mellis, vel ſacchari lib. duabus: fiat ſyrupus aromatizetur cum gallia. *

Vel accipit menthæ parum ſiccatæ libram vnam, & dimidiam, roſarum rubrarum vncias duas, ſucci cydoniorum dulcium, ſucci granatorum acidorum, dulcium, acidodulcium, ana libram vnam, & dimidiam, coque igni lento ad dimidias, expreſſum percoque cum mellis, aut ſacchari libra vna, aromatizetur cum gallia Meſuæ. ſi autem ſiccior ſit mentha, quia ſuccorum plus ebibit, ſuccos auge. Poſterior eſt valentior, & ſolus in vſu cum ſaccharo, quia mitior eſt & gratior, quàm cum melle. Ventriculum & ventrem reliquum inferiorem frigidum ſuo calore blando, & lenicula adſtrictione roborat. Ventriculum vel diſſolutum, vel à cauſa frigida imbecillum roborat.

* SYrupus fumariæ maior, ventriculum & hepar roborat, obstructiones aperit, cutis morbos, præcipuè ab humore salso vel vsto natos, vt psωram, lepram, impetiginem, serpiginem curat, recipit myrobalanos cepulas & citreas ana† viginti, florum, violarum, boraginis, vel buglossi, violarum, absinthij, cassuthæ, ana vnc. vnam glycyrrhizæ rosarum ana vnc. dimidiam, epithymi, polypodij, ana drachmas septem, pruna centum, vuarum passarum purgatarum libram dimidiam, tamar Indorum, cassiæ fistulæ, ana vnc. duas: coque in libris decem aquæ ad lib. septem consumptionem, & cum succi fumariæ cocti & purgati, & sacchari ana lib. tribus, fiat syrupus.

† Aliq legũt 3.20.

Ab vncijs tribus ad vncias quinque vel sex sumptus, etiam purgat pituitam salsam, & bilem vtranque vstam: purgatoria enim clementia & parua quantitate recipit, curatiuq; cutis vitijs colorem commendat: vt apertis obstructionibus febres putridas, præsertim dictis humoribus natas, & icterum vtrunque sanat: ne putes hanc facultatem posteriori à Mesue attributam, illi esse peculiarem, cum sit communis vtrique, vt morbum Hispanum iuuare: id quod ex generalibus his facultatibus coniectare non est difficile, cùm sit maior, compositior, & potentior minore. Vterque sumitur cum aqua intybi, buglossi, sed hic in multo vsu est. Hic ob pruna, passas, cassiam, tamar Indos est crassissimus, proinde ingratissimus, & qui æquè citò vt syrupus portulacæ situm ducit, atque corrumpitur, nisi facta simpliciũ decoctione, coquas in syrupum, succum fumariæ despumatum & clarificatum, cum saccharo aqua fontis clarificato, tuncq; paulatim addas decoctionem, semper coquẽdo: tandem verò cassiam, & tamar Indos ob substantiæ raritatem, & virium imbecillitatem, parum diu coquendo: sed cùm parui sit momenti, & tam operosa paratio & iniucunda, satius est omittere, vt syrupus epithymi ad eadem efficax.

* SYrupus fumariæ minor, hæpatis obstructionem aperit, ob id icterum sanat, pituitam salsam, & bilem vstam vacuat, pro

pro

proinde pſωram, lepram, pruritum, & alia cutis vitia inde orta ſanat, & corporis colorem floridum reddit. Recipit myrobalanorum flauarum vnc. duas, violarũ, caſſuthæ, abſinthij, ana vnc. vnã: coq; cum lib. ſeptẽ aquæ vſq; ad partẽ tertiã. Expreſſum cũ ſucci fumariæ cocti & purgati, & ſaccha. ana lib. duabus percoq;. Datur ab vnc. vna ad vnc. duas. Quidã ſcãmonij vnciam dimid. panno lineo raro ligatam, in eo ſuſpendunt.

Hic poteſt eadem quæ prior. ſed imbecillior eſt, nec vſu frequens: aſſumpta autem ſcammonij facultate, purgantior efficitur, vt ventriculum, hepar, lienem pituita ſalſa & bile vtraque vacuet, ob id icterum vtrunque ſanat.

SYrupus de epithymo atram bilem & alios humores vſtos vacuat, ob id morbos ex his naſcentes, elephantiam, cancrum, vlcera maligna, fiſtuloſa, pſωram, lepram, ἀχῶρας præcauet curatq;. Recipit epithymi boni hortenſis drachmas viginti, myrobalanorum Indarum & citrearum, ana drac. quindecim, caſſuthæ, fumariæ, ana drachmas decem, thymi, calaminthes, bugloſsi, ſtœchados, glycyrrhizæ, polypodij, agarici, myrobalanorum emblicarum & bellericarum ana drach. ſex, roſarum, ſem. fœniculi, aniſi, ana drach. duas & dimidiam, pruna viginti, vuarum paſſarum purgatarum vncias quatuor, tamar Indorum vnc. duas & dimidiam, ſacchari libras quatuor, ſapæ lib. duas, fiat ſyrupus. *

Affectibus ex melancholia, vel pituita ſalſa, & alijs humoribus vſtis confert magis, quàm ſyrupus fumariæ, quia obſtructiones aperit, & humores eos potentiùs apparat, & expellit per aluum vrinas, ſudores: clementer tamẽ purgat myrobalanis, fumaria, polypodio, prunis, tamar Indis, & quia datur ad vncias duas cum aqua lupuli, fumariæ, boraginis, intybi, vel decoctione conuenienti: quod pondus ſi augeas, apertè aluum ſubducit. Sunt qui dant ab vncijs quatuor ad vncias ſex. Hic etiam ob pruna, paſſas tamar Indos, ſapam, craſſus ob id & ingratus eſt.

Hunc etiam ad ſcabiem Neapolitanam adhibent, quam inter melancholicos morbos recenſent. Melior fuerit ſyrupus aliquis ſimplex, qualis eſt Saporis, vel alius ex aſplenio: &,

si vis, paucis alijs splenicis ad melancholicos affectus, non autem ex farragine simplicium melancholiam succumq; melancholicum apparantium, aut purgantium.

SYrupus de thymo calfacit, incîdit, tenuat, ob id omnẽ frig. intemperiem thoracis, pulmonis, vẽtriculi, hepatis, & aliarum partium iuuat, & hyberno frigori resistit: recipit comarũ thymi vnc. duas: calaminthes, menthæ siccæ, ana drac. quinq;: seminis apij, fœniculi, anisi, dauci, ana semunciam: vuarũ passarum purgatarum vnc. quatuor & dimidiam: cum mellis lib. duabus fiat syrup. aromatizetur drach. duabus galliæ.

In vsu rarus est, tamẽ ad ea quæ promittit, est efficacissimus, modò thymus sit vel Creticus, vel ex locis editis & siccis & insolatis, & calaminthe mõtana: obstructa etiam liberat, & menses mouet, sed omniũ valentissimè syrupus * *sequens. Syrupus Artemisiæ Matthæi Gradi, ad menses ciendos ex catalogo simp. menses mouentium: cùm tamẽ singula, vel horum pauca sufficerent. Artemisiæ manip. duos: pulegij, calaminthes, origani, melissophyli, sampsuchi, sabinæ, persicarũ, chamædryos, chamæpityos, hyperici, centaurij parui, parthenij cum flore, rutæ, bethonicæ, buglossi, dictami: rad. fœniculi, apij, petroselini, asparagi, rusci, saxifragiæ, iridis, enulæ, rubiæ, pæoniæ, ana manipu. vnum: sem. iuniperi, smyrni, petroselini, apij, anisi, gith, carpobalsami, cardamomi, costi, asari, pyrethri, phu, calami aromatici, casiæ, ana vnc. dimidiam: macera aqua fluuiali, coque ad dimidias, expressum percoque cum saccha. & mellis q. s. Addi potest acetum simplex, vel scilliticum: alij aliter parant, & syrupum parthenij, id est, matricariæ, vocant.*

* SYrup. stœchad. iuuat omnes affectus frigidos cerebri & neruorũ, vt paralysin, epilepsiam, spasmum, spasmum cynicũ, tremorem: recipit florum† stœchad. drach. triginta: thymi, calaminthes, origani, ana drach. decem: anisi, pyrethri, ana drach. septẽ: piperis longi drach. tres, zingiberis drachm. duas, vuarum passarum purg. vnc. quatuor: mellis lib. quinq;. Condiatur cinnamomi, calami aromatici, spicæ nardi, croci, zingibe

† *Arabicæ.*

gibe

giberis, piperis nigri & longi, ana drach. vna & dimidia, ligata in panno raro & appensa in syrupum. Datur vnc. vna cũ aqua cui incocta sint & spica & rosmarinus.

Sericus sit pannus, aut similis, sed non tinctus.

Coquitur in lib. decẽ aquæ ad dimidias, expressum percoque cum lib. quinq; mellis, aut si vis delicatius, sacchari. Datur ab vncia vna ad vncias duas cum aqua decoctionis: aut potiùs destillationis sumptum, & florum rorismarini. Syrupus hic pituitam horũ affectuum frigidorum causam potenter tenuat, incîdit, dißipat, siccat: catarrhos frigidos consumit sumptus cum aqua fœniculi, melissophylli, vel decocto has facultates ferente in cerebrum, spinalem medullam, & neruosas partes: ventriculũ prætereà roborat. Alter huic diuersus Mesuæ scribitur in affectibus neruorum, in vsum non receptus. Est præter hos syrupos alius à Mesue in cephalalgia melancholica descriptus ad omnes affectus melancholicos, & splenicos, vt quartanam, & melancholiam, & priùs dictos in syrup. epithymi saluberrimus. Recipit adianti albi, radicum & florũ buglossi domestici & syluestris, polypodij, epithymi, ana vnciam vnam: folliculorum sennæ, chamæpityos, stœchados, fumariæ, ana drach. septem, chamædryos, schœnu anthûs, ellebori nigri, ana drac. tres: eupatorij semunc. succi pomorũ dulciũ vnc. octo. Omnia præter epithymum & succum, coque in aquæ libr. quatuor ad tertiæ partis consumptionem, pòst adde epithymum, & semel feruefiat, coletur, cum succo pomorum, & saccha. lib. duabus percoquatur in syrup.

SYrupus glycyrrhizæ tussim antiquã iuuat, thoracẽ & pulmones expurgat: recipit glycyrrhizę vnc. 2. adiãti albi vnc. vnã: hyssopi sicci vnc. dimi. horas vigintiquatuor macera aquę lib. quatuor, coq; ad dimidias, expressum percoque cum mellis, sacch. penidiorum, ana vnc. octo: aquæ rosarum vnc. sex. *

Est frequens vsu initio pleuritidis, & aliorum thoracis affectuũ, etiã si aquam rosarũ recipiat. Nam in horũ affe-

ctuum à fluxione proficiscentiū initio modicè adstringentia non modò sumi posse, sed omnino sumēda imperat Gale. lib. meth. 12. Et rhabarbarū, & electariū cui manus Christi nomen est, in vsu quotidiano sunt cōtra tales affectus, quāuis ambo adstringunt, vt partes ob laxitatē ad fluxionem recipiendā opportunæ, vbi adstrictæ fuerint, amplius nō recipiant, & roboratæ valentiùs repellant nouam, & expellant veterem materiā. Incipientibus itaq; thoracis & pulmonis affectibus frigidis & pituitosis, saluber est hic syrupus: augescentibus & vigentibus, syrupus hyssopi, declinantibus syrupus prasij, nisi magna expurgandi has partes necessitas, metusq́; suffocationis à postremo nos incipere coëgerit, qui omniū valētissimè calfacit, incîdit, tenuat, terget, expurgat, lenit, siccat: quæ omnia syrup. glycyrrhizæ præstat, sed moderatissimè, vt tussim antiquā sanet tātùm, quæ à pauca, nec crassa, nec lenta pituita excitatur. Syrupus autem hyssopi viribus est in medio. Hic syrup. aperit, dilatat, terget partes præsertim spiritales, asperam arteriam, pulmonem, thoracem ad expellendumq́; roborat.

SYrup. hyssopi asthma, tussim, dolorē thoracis & hypochōdriorū iuuat: recipit hyssopi [mediocriter] sicci, radic. apij, fœniculi, †glycyrrhizæ, ana drac. decē, hordei nudi vnc. dimi. sem. maluæ, & cydoniorū, tragacāthi: ana drac. tres: adiāti albi drach. sex: zizypha, myxa, ana triginta: vuarū passarum purgatarum drach. duodecim: ficus siccas, dactylos pingues, ana decem: penidiorum alborum libras duas: fiat syrupus.

† Petroselini addunt aliqui.

Huius syrupi & sequentis facultas nuper est declarata. Potenter præterea obstructiones liberat, vt etiam in adulescentibus renum calculos frangat sumptus cum aquis, aut decoctis vrticæ, quomodo ad affectus thoracis cum aqua scabiosæ, vel bechij, vel decocto thoracico sumendus est: subadstringit quoque dactylis, & sem. cydoniorum. Nec abs re penidia exigit alba, hoc est, ex saccharo albissimo, & purissi

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

rißimo facta: non autem ex saccharo vel crasso, & pingui, vel rubro cum amylo & sublito marmori butyro. Nam ex his facta penidia ægrè colantur, & impurum ac ingratum magis syrupum reddunt. Alias quinque huius syrupi descriptiones habet Mesues cap. de tußi. Pleuritidem quoque, & obstructiones viscerum liberat. Coque omnia in lib. octo. aquæ ad lib. quinque consumptionem. Expressum in syrupũ percoque cum libris duabus penidiorum alborum.

SYrupus Prasij thoracem, & pulmones expurgat, pituita crassa, lẽta, putri, & ab ea asthmati, antiquæ tussi prodest, quales affectus senibus & natura frigidis sunt frequẽtes. Recipit prasij vnc. duas: hyssopi, adianti albi, ana drac. sex, glycyrrhizæ vnc. vnam: calaminthes, anisi, radi. apij, & fœniculi, ana drach. quinque: ireos, sem. maluæ, & fœnigræci, ana drac. tres, sem. lini, & cydoniorum, ana drac. duas: vuarum passarũ purgatarum vncias quinque: ficus passas pingues † quindecim: penidiorum, mellis boni despumati, ana libras duas.

* *Prasium viride.*
Hyssopus siccus.
† *Alij sexdecim.*

Syrupus hic pituitam crassam, lentam, putrem, ac pus ex pulmonibus, & thorace incidit, tenuat, terget, educi adiuuat leniendo, & aperiendo meatus, & vim expultricem roborando. Strenuè enim sputum promouet in declinatione horum affectuum, si à fluxione pendeant: quam suo calore multo, si initio vsurparetur, geminauerit, nisi, vt dixi, suffocationis à multa, crassa, lenta materia periculum impenderet. Vacuata autem materia, quæ thoraci, aut pulmoni, & asperæ arteriæ angustiam pariebat, proindeq; spirandi difficultatem, æger iam multò quàm antè liberius respirat. Alias descriptiones duas habet Mesues capi. de asthmate, sed inusitatas. Vsurpatur autem cum aquis prædictis, vel hyssopi, vel alia thoracica. Coque in libris decem aquæ ad dimidiam, expressum percoquatur cum penidiorũ, & mellis despumati ana libris duabus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

SECTIO TERTIA DE ECLEGMATIS.

Loch. ECLEGMATVM quædam ſunt iucunda, alia ſu-mentibus ingrata. In vtroque genere deſcribam ordine celebriora, vt ſalubriora in particularium morborum curatione.

Eclegma, id eſt, linctus, thoracicum & pulmonicum eſt præſidium, ex medicamentis ferè dulcibus, & tergentibus, ac etiam glutinoſis, interdum amaris & acribus (quæ valida ſunt) parciùs coctis, quàm electario liquido vel ſolido conueniat. Hæc autem humore multo in rem præſentem idoneo ſunt diluenda: præſertim cùm craſſum & lentum pus, aut pituita ſimilis ex thorace, aut pulmonibus educenda eſt. Quæ enim conſiſtentia fiunt, vt aſperæ arteriæ affectibus quibuſdam conuenire poſſunt, ita craſſa, & lenta thoracis & pulmonis excrementa magis morentur, quàm promoueant.

O ECLEGMA ad gutturis intemperiem calidam, & aſperitatẽ, & inde natam tuſsim: recipit glycyrrhizæ drach. quindecim: paſſarum pinguiũ purgatarum vnc. duas: zizypha, myxa, ana vigintiquinq;: coque igni lento in aquæ lib. quatuor ad librarum trium conſumptionem: adde caſsiæ fiſtulæ vnciã vnã: colatũ, & ſeminibus ac membranis purgatũ percoq; cum penidiorum libra dimidia, ſapæ vnciis quatuor, ad iuſtam craſsitiem: tunc miſce farinæ fabarum vncias duas: lambe, vt alia.

Huius loco eclegma papauerinum vſurpetur, vel tragacanthi à Nicolao ſcriptum.

O ALIUD noſtrum idem promittens, recipit ſeminis papaueris drach. decem: glycyrrhizæ drach. ſeptem myxa viginti: ſeminum pſyllij, & cydoniorum, ana drach. quinque: coque libris tribus aquæ ad dimidij conſumptionem, colatum percoque cum ſapæ, & penidiorum, ana vnciis quatuor, ad iuſtam craſsitudinem: deinde miſce tragacanthi, gummi, ana drachmas quinque: papaueris albi, trium granorum, ana drachmas duas.

Tria

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

Tria semina, melonum, citrulli, cucumeris, vt in tryphera Persica 4. semi. hæc tria, et semẽ cucurbitæ intellexit.

EClegma papauerinum iuuat tusſim, & gutturis aſperitatem à catarrho calido tenui (quem ſputum liquidum indicat) eum enim coquit, & craſſat. Confert etiam febribus ardentibus, dolenti thoraci, pleuritidi. Recipit autem papaueris albi drach. vigintiquinque, amygdalarum dulcium depellatarum, nucleorum pineorum, gummi Arabici, tragacanthi, ſucci glycyrrhizæ, ana drachmas decem: amyli, ſeminum portulacæ, lactucæ, cydoniorum ana drachmas quatuor: croci drachmam vnam: penidiorum alborum vncias quatuor: ſyrupi papaueris, præſertim albi, & nigri cum ſemine lactucæ, & violis facti, quantum ſufficit. †

In catarrho calido tenui (qualis eſt ſalſus, & amarus, & acer) in pulmones procumbenti, & tuſsi inde ſicca eſt efficax multùm. Nam craſſata ab eo materia expui poteſt, quæ prius ob tenuitatem tuſſes eludebat, nec ſpuebatur, prohibetq́ nouam affluere: ſomnum item conciliat, tum refrigerando, tum in febribus calidos vapores in caput tolli prohibẽdo: frigidum enim humidum eſt ad primum gradum. Sumitur lambendo ad drachmas quatuor, hora vna, aut circiter, à cœna, ſi ſomnus quæritur: ſi verò materia tenuis in capite contenta eſt craſſanda etiam hora vna poſt prandium, ad prædictos verò affectus, horis quibuſlibet, ante cibum tamen rectiùs ſumitur, dicta priùs quantitate: nec admodum ſæpe, ne ventriculum offendat, præſertim frigidum humidum. Cùm ſyrupo papaueris fit hodie, non cum iſto à Meſuæ hìc obiter deſcripto.

DIacodyon Galeni ſimplex catarrhum à cerebro in pulmones tenuem, & inde natam tuſsim, & inſomniam iuuat. Sic paratur: capita decem papaueris magnitudine mediocri, & humidorum ac ſiccorum media, in aquæ† pluuiæ ſextario vno macera [ad biduum,] ſi autem ſint ſicciora, diutiùs: ſi humidiora, horas vigintiquatuor. Pòſt coque ad ipſorum diſſolutionem, ſeu ad duarum aquæ partium conſumptionem, *

† vel fontanæ per tubos plũbeos non defluentis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

cola,& cum sapæ dimidio prunis percoque, si catarrhus tenuis in asperam arteriam,pulmones,thoracem, impetum minatur & insomniam. Tunc enim mel quia sua acri substantia tenuat materias noxium est,cùm hæ sint nimis tenues.

Cum veò materia largior in pulmone,vel thorace collecta, est tergenda, & tenuanda & habilis ad expuitionem reddenda,mel miscendum,quod prædicta præstat, & intereà dormire facit:si ambo scopi cõcurrant,mel,& sapa miscenda.Datur autem drachma vna,aut plus minus, si affectus postulat, ore retinetur,& quantum eius est saliua solutum cum ea paulatim deglutitur.Si autẽ per id naturæ impetum vis sistere, & sanguinis reiectionem à visceribus thoracis,cuique huius libræ miscebis,acaciæ rubræ, hypocisthidos, mirrhæ, croci, balaustij,ana drachmam vnam:†ramich drachmas quatuor, vtere. Sunt qui diacodyum simplex loco mellis coquunt,cum penidiis, alii cum saccharo.Vbi autem affectus magnopere calidus est,ac mordax,fit ex capitibus papaueris nigri ad quinquaginta,interdum ex albo simul & nigro, addendo tunc loco mellis penidia,aut saccharum.

Glycyrrhizam vel succũ eius, dũ coquitur miscet Gal. Ad somnũ cũ sapa est melius, ad sputum cũ melle Gal. Duo cochlearia magna plus minus, pro catarrhi natura ætate, aëre, &c. Gal. nã his frigidis minus, calidis plus datur, & magno catarrho plus quàm paruo. †Ramich in trochiscis.

Eclegma hoc viribus & vtendi modo conuenit cum papauerino. Est autem scriptum à Galeno lib.7.c.ph.p.inter arteriacas antidotos, vbi varias eius cõpositiones etiam ab eodẽ factas describit ad scopos varios: aliqui enim diacodyum simplex cõponũt ex capitibus papaueris viridibus solis aquæ pluuiæ inditis, & donec intabuerint, coctis: quibus abiectis mel Atticum solum immiscent, percoquuntq́; ad spißitudinem mediocrem, quæ lingi poßit: quantum autem aquæ,capitum, mellis, pòst dicetur. Alij addunt crocum Cilicium, succum hypocisthid.& acaciam.

Capitibus papaueris centum viginti, quidam aquæ sextarios viginti infundunt, vt quisque sextarius capita sex habeat. Alij vt Crito, capitibus octingentis, sextarios octoginta, vt quisque sextarius capita decem habeat. Alij sextario capita octo tradunt. Alij sextarijs tribus capita nescio quomodo incoquunt octingenta. Alij vt Heras, his tribus sextarijs capita centum viginti. Galeno autem aqua hæc

par

parcior tam multis capitibus indicatur. Capita præterea papaueris viridia Andromachus & Heras iniiciunt: capita vero papauerum syluestrium octingenta aquæ sextarijs octoginta Crito coquit ad tertias, exprimit, addit mellis libras decem. Quod si varium magis placet, croci, myrrhæ, hypocisthidos, acaciæ, ana drachmas duodecim, thuris drachmas sex adde cum Critone, quorum nullum addebat Galenus. Heras coniecta capita in vas fictile aqua pluuia triduo macerat cum croci drachm. vna nodulo ligata, coquit ad tertias, tollit ab igni, exprimit, percolat, addit mellis sextarium vnum, coquit in duplici vase ad spissitudinē: tūc addit acaciæ rufæ, succi hypocisthidos ana drachmam vnā. Addunt alij myrrhæ in passo solutæ drachmam vnam: Galeno placet aqua simplicissima, sicq; parat, nullo alio addito. Soranus capitibus centum quinquaginta addit aquæ sextarios viginti, sine maceratione coquit ad dimidias, exprimit, reliquias abijcit, addit mellis sextarium vnum, & croci, myrrhæ, hypocisthidos, acaciæ, ana drachmam vnam, obolos tres: quæ linteolo ligata suspendit in lebete cum melle coquenda. Damocrates papaueris syluatici, & quod non seritur, capita viridia (quæ κωδύας vocat) semen rubens, nondum nigrum habentia, iustæ magnitudinis, centum viginti in ollam nouam oris lati indita aquæ pluuiæ sextarijs tribus vigintiquatuor horas macerat, igne leni coquit, multum exprimit, addit mellis Attici libras tres, rursus coquit igne lenioris ad mellis Attici non iquidi spissitudinem, refrigeratum vase vitreo reponitur. Datur mystri mensura sub noctem, aut die ore continetur, donec liquescat tunc sensim deuoretur. Galenus autem, vt sequitur, composito à se frequenter probato vtendum censet. Capita paparum mediocria decē (nam si grandiora essent, pauciora iniici oporteret: si minora, plura) in aquæ pluuiæ vel simplicis

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

sextarium vnum, vt Crito: aut capita quindecim in aquæ sextarios duos, vt Soranus: aut modo inter vtrunq; medio, cap. octo vel nouem in sextarium vnum coijce, macera, si humidiora & molliora sunt, horas vigintiquatuor: si duriora & sicciora, diutius vno die, etiam ad triduum: quod tempus Heræ est perpetuum. Multum autem sicca, quia succi modicum habent, reijce, ac etiam multùm humida, præcipuè ex locis humidis & palustribus: quoniam licet multum habent succum, quia tamen crudus est, atque aquosus, inualidus iudicatur. Finis autem coctionis sit, non tertiam aut quartam, aut talem aliquam partem relinqui, sed cùm primùm omnino intabuerint, vt eorum succum exprimere poßis: superfluum enim est ampliùs coquere. Miscebis verò mellis Attici mensuram dimidiam, & coques igni fumi experti ad mellis Attici consistentiam. Aquam pluuiam quidam deligunt, quia in putridam qualitatem non mutatur: tibi abundè sit fontana, si pluuialis deest, eáque pura, & omnis permistionis expers. Fugienda verò quæ per canales plumbeos defertur, fæces enim aliqua plumbi, & vitia in ea resident, vnde & qui sedimentum ipsius biberint, dysenterici fiunt. Datur dormituris in catarrho acri & tenui ex capite in asperam arteriam, tusses excitante somnum prohibentes. Ad quem conciliandum non modò diacodyon, sed etiam medicamenta quæ opio constant, sæpe coacti damus. Sed tunc diacodyon cum sapa, id est, vino cocto mellis loco, aut cum vino dulci, aut potius Thereo Creticó ve coquendum, & aqua, donec ad dimidias peruenerit. Miscebis etiam glycyrrhizam, aut si desideratur, eius succum ex Creta delatum. Mel autem fugiendum est, quia cùm sit naturæ tenuātis, fluxiones ipsas admodum tenues intendit. Si verò multus humor in pulmonem fluxerit, vt is promptè sputo excerna-

tur

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

tur, diacodyon cum melle vtilius est. Si autem & somnus conciliandus, & sputum æquè prouocandū est, ambo æqualiter miscenda. Si alterum præpolleat, & maiore auxilio ob id egeat, plus eius quod requirit, miscendum. Mensura verò mediocris est duorum cochlearium iustæ magnitudinis, augendo aut minuendo pro corporis sumpturi magnitudine, ætate, parte anni, regione: calidioribus, augendo: pro frigidioribus, minuendo. Hæc paulò fusius ex Gale. lib. 7. cōp. ph. p. tradidi, vt lector intelligat tum variam rationē componendi diacodyon medicis veteribus fuisse, tum quàm fideliter & compendiosè ex Galeni sententia hanc compositionem, variam eius condituram, vires, quātitatem, vtendi tempus, Mesues sit mutuatus.

DIamoron phlegmonas oris partium, vt columellæ, faucium, & eas à quibus impendet suffocationis periculum, sanat. Fit autem hoc modo: succi mororum domesticorum, & †batinorum ana libra vna, & dimidia, cum sapæ & mellis ana libra vna, igni lento coquuntur ad mellis spissitudinem, reponuntur. Simplex hoc fit à quibusdam: ab alijs, præsertim necessitate magna coactis, adduntur aluminis, myrrhæ, croci, omphacij, ana portiones æquales. *

†Mora rubi in simpl. nostris.

Succus per se incipienti phlegmonæ est melior, quia tūc repellendum: alijs eius tēporibus cum melle melior, vt etiā digerat.

Diamoron Nicolai vsu est frequentius, hoc rarius, in gargarizatu cum aqua hordei, vel plantaginis, vel rosarū, vel alia ad oris phlegmonas. De Diamoro Galeni abundè egimus libro quarto nostræ meth. Phlegmonæ verò suffocatoriæ sunt, cynanchæ præsertim, & quæ fauces occupāt. Galenus quintam partem mellis miscet mediocri, vt sint succi lib. quinque: mellis lib. vna: croci & myrrhæ ana drach. vna & dimidia: omphacij drachma vna. Myrrha, crocus coquunt, præterea crocus repellit, vt rhus, alumen, omphaciū, balaustium, malicoriū, flos rosarū, galla, & alia adstringentia, quæ interdum miscet Galenus initio, vt in fine, ad cocta dissoluendum, sapa, nitrum, sulphur.

Διακάρυον, id est, ex nucibus, à Græcis dictũ, medicamentum est efficax ad catharrum acrem & tenuem à capite in asperã arteriam, pulmones, thoracem, à quo phlegmone, suffocatio, mors, impendent. Libræ quatuor succi ex corticibus nucum viridium, diebus canicularibus extracti, semel feruefiunt: tunc mellis libris duabus additis, coquũtur ad mellis crassitiem: idque medicamentum pueris, mulieribus, & natura humidis salubre est. Quòd si phlegmones initium, adstringentium aliquid miscendum est, vt rosa, balaustium: si in statu, crocus, & myrrha: si in declinatione, nitrum, & sal hammoniacus, & similia.

Hoc diacaryon Galeni inuentum, vires habet easdem cum diamoro ad omnes oris phlegmonas, & cynanchas sed efficaciores, vt ex Galeno docui lib. quarto nostræ meth. in antidotis stomaticis.

† Eclegma de scilla, materiam crassam, lentam, coctu difficilem in partibus respiratoriis, expelli facilem strenuè reddit, & natã inde spirandi difficultatem, & thoracis dolorem leuat: recipit succi scillæ, mellis despumati partes conuenientes, coquendas ad eclegmatis consistentiam. Vtere lambendo.

In fine lib. 7. c. ph. p.

Huic simile est eclegma Antonij Musæ ex Asclepiade, ad crassa, & lenta ex pulmonibus vacuãda, pleuriticis, empyis, asthmaticis, senibus salubre. Scillæ crudæ succum expressum cum mellis Attici eadem mensura prunis incoque. Da mystri mensura ante, & post cibum. Sed Mesues melli despumato miscet. Id eclegma calidum siccum ad secundum gradum, incîdens, tenuans, tergens potenter, asthmaticis, senibus, & cæteris pituitæ crassæ, lentæ, vel etiam puris copiam in pulmone, vel thoracis spatio habentibus. Calidis autem natura, vel ex febre nocet. Datur ad drachmas duas ieiunis.

Eclegma ad asthma, & tussim antiquam (humorem enim crassum tenuat) recipit scillæ assatæ drachmas quatuor: radicis ireos drachmas duas: hyssopi, prasij ana drachmam vnam: myrrhæ, croci, ana drachmam dimidiam: melle excipe.

Validissimum est, sed etiam ingratissimum, quia ama-

ris

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

ris & acribus propè omnibus constat, ob quæ multũ etiam calet. Multò adhuc fieret valẽtius, si radicem ari, aut draconty reciperet, & mellis loco terebinthinam. Validum itẽ & ingratum, ex radice bryoniæ, quod quædam Mesuæ exemplaria hoc loco etiam habent.

Eclegma ex radice bryoniæ idem pollet, eodemq́; modo paratur.

Eius compositio est in simplicibus capi. de Bryonia antè descripta, & quanuis in vsu non sit, digna tamen recipi, præsertim quibus Galliæ partibus scilla desideratur. Nos etiam sæpe ex ari radice, & etiam dracunculi simile eclegma paramus, valentissimum ad hos affectus, vt etiam in simplicibus docet Galenus.

Eclegma sanum & expertum inuenimus ad tussim, raucedinem à frigore, vel pituita crassa thorace, aut pulmone * comprehensa: recipit cinnamomi, hyssopi sicci, glycyrrhizæ, ana drach. dimidiam, zizypha, myxa, ana triginta: vuarũ passarum à semine purgatarum, ficuum passarũ siccarũ, dactylorum pinguium, ana vnc. duas: fœnigræci drach. quinq;: adianti albi manip. vnum: seminum anisi, fœniculi, lini, ireos, calaminthes, ana drach. quatuor: coque omnia in † aqua ad librarũ duarum consumptionem, colatũ coq; cum penidiorum libris duabus ad mellis crassitudinem, tunc adde nucleorum pineorum depellatorum drach. quinq;: amygdalarum mundatarũ, glycyrrhizæ, tragacanthi, gummi Arabici, amyli, ana drach. tres: ireos drachm. duas. Misce omnia probè, donec album fiat medicamentum. Datur à drach. quinque ad drach. decem, & lambendo sumitur.

† *Lib. quatuor.*

Hoc eclegma idẽ potest quod ex scilla, & pino: sed potentius incîdit, tenuat, terget: est etiam gratius, minusq́; calidum & siccum est, vt in fine primi gradus. Has autem vires habet à substantiæ tenuitate adianti, ficuum: & etiam calidorũ, cinnamomi, hyssopi, ireos, sed à frigidis, vel temperatis fractorum. Ad drach. quatuor dedisse sufficit, si febris abest, & cœli caliditas, nec sumpturus calido sit tem-

pera

peramento.

* Eclegma ex pulmone vulpis, ad phthisin, recipit pulmonis vulpis siccati, succi glycyrrhizæ, adianti albi, seminis fœniculi, ana drach. tres, confice cũ saccharo in † aqua sufficienti cocto. Cum succo autẽ myrtino confectum valẽtiùs roborat.

† Bipinnella soluto, &c.

Id ex Mesuæ practicæ cap. de phthisi huc transtuli. Nicolaus Florentinus lib. 3. cap. de catharro, & coryza idem ad verbum mutuatur: hodie autem fit cum melle, licet Mesues, & Auic. cum sacc haro parari imperent. Eius loco datur puluis pulmonis cum saccharo rosato.

Eclegma de allijs Mesuæ in praxi cap. de tussi humida, recipit alliorum purgatorũ libram dimidiam: coq; exquisitè in aqua cui cicer & hyssopus sicca antè sint incocta. Hæc allia tere, cerne: hanc medullam percoque igni lento ad eclegmatis consistentiã, cum mellis & butyri ana vnc. sex.

O Eclegma phthisicis saluberrimum, sed etiam hecticis & aliter consumptis, pure & sanie pulmones purgat, & tussim lenit: recipit autem seminis papaueris albi, seminis lini torrefacti, spodij, croci, amygdalarum dulcium, ana drach. tres: amyli, tragacanthi, gummi, seminis cydoniorum, seminis citrulli, ana drach. sex: seminis nasturtij torrefacti, amygdalarũ amararum, fabarũ, ana drach. vnam & dimidiã: penidiorum drach. sexaginta. Hæ aqua fontana dissolutæ coquantur, deinde cætera misceantur. Dantur drach. duæ cum hydromelite.

Vellem nasturtium, & amygdalas amaras tolli, si hectica adest, & hydromeli valde aquosum propinari.

O Eclegma de amygdalis ad intemperiem multùm siccam pulmonis & thoracis, & tussim inde siccam, recipit amygdalarum dulcium & amararum, seminis lini torrefacti, nucleorum pineorum, anisi, tragacanthi, gummi Arabici sicci, & radicis glycyrrhizæ, ana drach. vnam & dimidiam: sacchari, penidiorum, ana drach. tres: excipe mellis & succi fœniculi simul coctorum quantitate sufficienti.

† Eclegma ex pineis nucleis, tussim antiquam, sputum glutinosum, asthma, & spirãdi ex partium spiritalium angustia difficultatẽ iuuat: recipit verò nucleorũ pineorum drach.

tri

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

triginta:amygdalarum dulcium,auellanarum assatarum,tragacanthi,gummi Arabici,glycyrrhizæ,& succi ipsius amyli, adianti albi,radi.ireos,ana drach.quatuor,carnis dactylorum fuluorum drach.trigintaquinque : amygdalarum amararum drach.tres:sapæ,vuarum passarum,sacchari albi,butyri recentis, ana drachmas quatuor.mellis q.s. sume velut lambendo vnc.vnam.

Eius eclegmatis semuncia ore contenta,paulatim deglutita,portione sui liquidiore in pulmones deerrat,pituitamq́ multam,crassam,lentam incîdit:tenuat,terget:ob id habilem expui reddit,ac etiam pus.Quapropter pulmonis & thoracis affectus ab illorum quantitate, vel qualitate natos curat, vt empyema,asthma,spirandi difficultatem ob plenas pure vel pituita asperas arterias,& pulmonis carnes:peripneumoniam quoque & pleuritidem iuuat declinante iam febre:calfacit enim ad primum gradum,& siccat.Præstantius autem multò fiet(vt dixi)si apozemate thoracico diluatur, vel ptissana vulgari,aut decocto ordei, vel brassicæ, vel simili, vel hydromelite, vel oxymelite, nisi vlcus aut tussis adsit. Mel tabarzet album potiùs, quàm cum Manard.succus ipse,ex quo per cocturã fit saccharum:quod si album est,tabarzet quoque vocant.Serapio conficit cum melle.Farina etiam seminis lini torrefacti vel non tosti,cum melle,optimum est eclegma tussi puerorum.

Hæc eclegmata quæ etiam inuicem misceri possunt,pro scopis medici varijs,hodie magna parte interciderunt,& ex hypoglottide alba,saccharo Cando,electario diatragacanthi,& syrupus pulmonicis,& thoracicis è re nata fiunt à medicis,fortè,quòd antiquata hæc vires suas & saporis gratiam amittunt, vel quòd compositis non fidunt.Eclegma de allijs,brassica,radice ari,dracunculi,ireos,& alijs multis fieri possunt,quorum quædam in Nicolai antidotis posteà describemus.

SEC

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

SECTIO QVARTA DE *DECOCTIS, ET* INFVSIS.

*

HAC sectione quarta decoctorum, & infusorũ differentias, quomodò in superioribus, ordine describemus.

Apozema, id est, feruefactum & decoctum, fit ex plantarum partibus, præcipuè radicibus, folijs, surculis, floribus, fructibus, seminibus, corticibus, lignis, interdum etiã succis, rarò ex liquoribus, gummis, resinis, rarò item ex animalium partibus, rarißimè ex terreis, & metallicis corporibus. Coquuntur autẽ hæc, nunc ex aqua, tum simplici, qualis fontana, pluuia: tum medicamentosa, qualis ex plantis destillata, marina, salsa, sulphurosa, aluminosa, bituminosa: nunc ex alio humore, vt lixiuio, vino, aceto, lacte sero, vel quouis: in quem tamen hæc medicamenta vires suas deponant, & humoris illius facultatum aliquid assumant, quanuis magna parte absoluta coctione exprimantur, ac mox ceu inutilia abijciantur. Exprimuntur autem horum quædã valenter, alia clementer, alia ne tantillum quidẽ, pro rerum coctarum & humoris in quo incocta sunt natura & vario medici scopo, vt interim taceam colorum differẽtias, & coctionum, & contusionum. Quæ enim liquida malumus & parum valentia, parũ diu cocta, non contusa colo denso, nulla aut minima expreßione excipimus. Contrà verò quæ crassa glutinosa appetimus, diu cocta, probè contusa propemodum tota per colum rarum vel trãsmittimus, vel exprimimus. Coquuntur quoque nõnulla multùm, alia parum, alia mediocriter, nõ modò ob coquendorum naturam, vt in libro secũdo de præparationibus medicamentorum ad pharmacopœos scribimus, sed ob medicamen

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

eamenti constituendi formam, & indicationes varias. Infunduntur, seu macerantur eadem humore simili: sed ferè calfacto cineribus calidis, vel sole, vt medicamenti vires promptiùs, & valentiùs trahat: quanquàm infusio imbecillius eas ad se alliciat, quàm coctio: ob id diutiùs fit, & sæpe leui coctione adsoluitur. Infusa item colantur: sine expreßione quidem imbecilliora sunt, sed tenuiora, & iucundiora: cum expreßione autem valenti, contrà.

APozema adianti albi sanguinem à mistis ipsis putribus materiis purgat, clarumq́ue reddit, ardoremq́ue ipsius, ac bilis flauæ compescit. Adianti albi vnc. vnam & dimidiam: fumariæ vnciam vnam: lupi salictarij, violarum siccarum ana drach. octo: pruna quadraginta: zizypha viginti: coque libris tribus aquæ igni lento ad duarum librarum consumptionem, tunc adde casiæ fistulæ purgatæ vncias tres: tamar indorum vncias duas, mannæ vnciam vnam: rhabarbari boni drachmas tres: frica manibus, & cola. Datur mane. Interdùm loco aquæ, coquuntur hæc in seri lactis caprini libris quatuor.

Horum apozematum multa aluum subducunt, quædam leniendo, alia comprimendo, sunt etiam quæ attrahendo. Ob id autem quòd parum sunt iucunda, propter craßitiem, & nigrorem, quódque parum diu, vt ad triduum, seruari possunt, præsertim äere calido, parari hæc desierunt. Coquuntur autem nunc frequenter sine caßia, & tamar Indis, & id genus alijs. Huius dari possunt vnciæ sex.

AQua fructuum, sanguinis & bilis flauæ feruorem reprimit, sanguinem clarum facit, bilem clementer educit: pruna quadraginta, myxa, zizypha ana triginta, tamar Indorum vncias duas, casiæ fistulæ vncias tres, mannæ vnciam vnam. Fiat vt diximus.

Proximum hoc superiori est vt materia, sic viribus. Est tamen illud ob rhabarbarum, fumariam, adiantum paulò purgantius.

DEcoctum fumariæ sanguinem bile flaua, & adustis humoribus purgat, mundumq; reddit: hepatis obstructio-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

nem aperit, ac inde natum icterum ſanat: recipit ſucci cichorij, intybi, lupi, bugloſsi ana vncias quatuor, ſucci fumariæ vnciam vnam & dimidiam: quibus coctis & purgatis, adde myrobalanorum flauarum, & Indarum ana drachmas duas, paſſarum purgatarum tritarum vnciam vnam, tamar Indorum vncias tres. Fiat ſyrupus vt diximus.

Syrupus fumariæ prædictus in vſu eſt huius loco, vt ſyrupus thymi, ſtœchados, eupatorij, epithymi loco decocti eorum mox ſcribendi.

DEcoctum thymi phlegmagogum, ob id ſenibus, & aliter pituitoſis ſalubre, ventriculum firmat, coctionem iuuat, flatus à viſceribus, & hypochondriis diſſoluit: recipit thymi, caſſuthæ, hyſſopi ana vnciam vnam: paſſarum purgatarum drachmas † viginti: cepularum emblicarum ana vnciam vnā: turbith drachmas quatuor: ſtœchados, polypodij ana drachmas quinque: eupatorij, abſinthij, aniſi, dauci ana drachm. tres: radicum apij, fœniculi ana drachmas ſeptem: coque omnia in libris tribus aquæ ad librarum duarum conſumptionem, cola: adde colato turbith, agarici ana drachmam vnam, zingiberis drachmam dimidiam, macerari noctem ſine, poſtridie cola, & vtere.

† Drachm. quatuor Manard.

DEcoctum myrobalanorum bilem vtranque, & pituitam purgans, recipit myrobalanorum flauarum, cepularum Indarum ana vnciam vnam, tamar Indorum vnciam vnam & dimidiam, fumariæ drachmas octo, abſinthij drachmas duas, pruna triginta, paſſarum purgatarum vnciam vnam, coque in libris tribus aquæ ad duarum librarum conſumptionem, reliquæ libræ dimidio, vel circiter, adde caſsiæ vncias duas, cùm imbecillum voles medicamentum: cùm autem valentius, caſsiæ fiſtulæ vnc. vnam, turbith, agarici ana drach. dimidiam. Præſtantius fiet, ſi cum aqua caſei coquantur.

DEcoctum ſtœchados confert pituitoſis affectibus, vt febribus quotidianis, iuncturarum & neruorum dolori, & frigidæ intemperiei: recipit ſtœchados, origani ana drachmas quatuor. ſeminis apij, fœniculi, eupatorij ana drachmas tres, ſchœnanthi, hyſſopi ana drachmas duas, paſſarum purgatarum drachmas octo, turbith albi arundinacei drachmas quatuor, coque & vtere.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

DEcoctum eupatorij hepatis, & lienis obstructionem, & inde nascentes dolores, & febres compositas iuuat: recipit eupatorij, absinthij, asari, spicæ, adianti albi, † cyperi rhabarbari, fumariæ, † spinæ albæ* Aegyptiæ ana drachm. quatuor, cepularum Indarum ana drach. octo, passarum purgatarum vnciam vnam, coque & vtere.

† Alij Cypri, id est, florum ligustri.

† Bedegar.

** Sucaba.*

DEcoctum epithymi atram bilem vacuat, ob id affectibus melancholicis, vt cancro, elephātiasi, & cæteris confert: recipit autem myrobalanorum Indarum, stœchados, epithymi, passarum purgatarum ana vnciam vnam, cepularum, fumariæ ana drachmas quatuor, folliculorum sennæ drachmas octo, polypodij drachmas sex, turbith drachmas quatuor, eupatorij drachmas quinque: omnia præter epithymum coquantur in aquæ casei libris tribus, ad duarum librarum consumptionem: tunc adde epithymum, & semel feruefac: cola, frica in eo ellebori nigri drach. vnam, agarici drach. dimidiā, salis Indi aureum vnum, vtere.

Vtile in morbo Hispano, & ab eo vlceribus & doloribus.

INfusum aquæ casei, bilem flauam clementer educendo, sanguinem purgat: recipit foliorum rosarum recentium completarum vnc. duas, rhabarbari boni aureum vnum & dimidium, spicæ drachmam vnam & dimidiam: rhabarbarum & rosæ parum terantur, & macerentur per noctem in seri lactis: præsertim caprini lib. duabus, cola, propina: penuria rosārum recentium fit interdum ex siccis.

Serum lactis per se sumptum, sanguinem reddit puriorem & frigidiorem, quòd acrimonia sua subducat aluum: id multo efficacius præstat maceratis in ipso per noctem rosis, lupulo, fumaria, sumíque tunc potest vere singulis tribus aut quatuor matutinis ab vncijs sex ad vncias octo. Si autem rhabarbarum simul infuderis, pondere sufficienti, vt ad drachmas duas aut tres cum pauca spica, vel schœnantho actionem celerante semel sumpsisse sufficit. Spicam ceu non necessariam, & ingratam tollit Manardus.

INfusum succi herbarum idem potens quod præcedens recipit succorum intybi, lupi, buglossi, purgatorum ana vncias octo, in quibus macera corticum myrobalani flauæ vnciam vnam, rhabarbari boni drac. tres, tamar Indorũ vnciam vnam & dimidiam, cassiæ fistulæ vncias tres: fiat vt suprà.

INfusum hieræ ventriculum & caput purgat, proinde amborum doloribus etiam assiduis & hemicraniæ confert, ac febribus antiquis: recipit hieræ & aloës ana drachm. quinque, macera decocto eupatorij prædicto ad libram vnam, in vase vitreo, insola dies duodecim aut plures: da singulis matutinis vnciam vnam, plus minùs vti opus erit.

INfusum aliud hieræ purgans humorem crassum & melancholicum, ob id affectibus cerebri melancholicis salubre, recipit hieræ & aloës ana drach. quinque, macera lib. vna decocti epithymi antè descripti, vtere vt priore.

INfusum tertium hieræ phlegmagogum, in aquæ decoctionis thymi libras duas.

Puluis hieræ picræ Galeni intelligitur, cui aloën præterea addit, qua ratione Galenus aloës interdum drachmas centum, & centum ac viginti, singulorum aliorum drachmas sex addebat, vt valentior esset. Id infusum antiquatis affectibus aliter atque aliter pro vario scopo factum est vtilius, quàm aquæ balneorum naturalis potæ. Decoctum autẽ commune Italis, & Lugdunensib. est ex partibus æqualibus anisi, fœniculi passarum, glycyrrhizæ, myzorum, zizyphorum enucleatorum, adianti albi, prunorum, hordei mundi, quo medicamenta purgantia leniendo, comprimendo, attrahendo dissoluunt, præsertim cœlo, & morbo frigido. Calido autem vtroque, dissoluuntur potiùs decocto partium æqualium passarum, glycyrrhizæ, violarum, hordei, prunorum enucleatorum, seminum communium frigidorũ purgatorum, in aqua simplici. In affectibus verò capitis frigidioribus priori decocto etiam stœchadẽ, vel maioranã, vel nucẽ moschatã addimus: thoracis autem hyssopum, dactylos, tragacanthum, vel adiantum augemus: ventriculi, cinnamomum,

momum, mentam, absinthium, mastichen: hepatis eupatoriū, absinthiū: lienis, tamaricē, cappares, aspleniū: renū, & vesicæ, radices quinq; vrticas, vel semina cōmunia frigida, si calidus est affectus: & in alijs partibus similiter ea miscemus decocto, quæ proprietate & particulari respectu eas iuuare sunt comprobata. Delectis tamen semper his, quæ gustatu sunt gratiora. Loco horum decoctorum medicamēta sæpe cùm festinandū est, dissoluuntur aquis destillatis fœniculi, maioranæ, chamæpityos, saluiæ, vini in frigidis cerebri & neruosarum partiū affectibus, aqua fœniculi, menthæ, absinthij, ventriculi, aqua absinthij, fumariæ, eupatorij, hepatis, aqua cichorij, intybi, et similiū in calidis hepatis affect. asplenij, tamaricis, capparum: lienis, aqua hyssopi, prasij, scabiosæ, verbenæ: thoracis, & pulmonis, aqua melissæ, boraginis, buglossi, rosarū cordis. Decoctū itē radicū quinq; vrticarū elignatarum, & cicerum rubrorum saccharatum, aut mellitū, hepatis, lienis, renum, vesicæ obstructiones potenter aperit, flatus dissipat, pituitam & humorem melancholicum incîdit, & tenuat. Aqua hordei bilis acrimoniam obtundit, obstructa aperit, sudorem mouet, & vrinas, si calida bibatur: aluum lenit, sitim sedat, somnum conciliat, si frigida.

Diacassia recipit succorum violæ, betæ, mecurialis maluæ, muralis herbę ana quartarium vnum, succi absinthij pontici vncias duas: coque cum mellis quantitate sufficienti ad iustam crassitiem, tunc adde medullæ cassiæ libram vnam. Vtile catharticum pauperibus, etiam diuitum clysteribus percommodum. Ex succis autem componi malo quàm harum plantarum decocto.

Diacassia triplex pro enematibus in Dispensario, sine autore certo.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

SECTIO QVINTA, DE ANTIDOTIS, QVAE ELECTARIA VOCANT.

ELECTARIVM *qua forma antidotarium dicitur, cõpositio scilicet electa aliquot simplicia medicamenta cõprehendens: id quod licet medicamentis omnibus cõpositis cõmune est (omnia enim delectis summa diligentia simplicibus perfectissimis componi debent, non adulteratis, aut aliter vitiatis & imperfectis) tamen vt antidotorum genus duplex contractum est vsu neotericorum. Alterum solidum & durũ, reliquũ molle, nõ tamen liquidũ. Fit vtrũq; ex pulueribus maximè, iisq; vel saccharo, vel melle, vel vtroq; cõprehensis, addito etiam melle aëreo, nonnunquàm penidiis, quãdoq; miua, sapa. Quæ quidẽ iis miscentur, non modo vt pulueres per illa comprehensi facilius deuorentur, sed etiam diutius efficaces seruentur, & vt dulcorentur, præsertim qui sunt gustu ingratiores. Qui enim grati sunt, iusculis inspergi & condimento possunt, & salis vice sumi, qualia sunt Galeno, diatrionpepereon, diacalaminthes, & quæ Mesues prima scribit. Possunt tamen hæc etiã iisdem autoribus melle despumato excipi, vel etiam Arabum, & neotericorum more, saccharo in aqua rei propositæ idonea dissoluto, & ad iustam crassitiem cocto comprehendi, mox complanari, & in tabellas solidas, nũc quadratas, nunc quadrangulas, sed oblongas, nunc rhomboïdes secari quas vulgus lozengas vocat, vt oblongas manum Christi, à digitorum longitudinis forma. Qui verò pulueres sapore sunt ingrato magis, melle omnino vel saccharo, vel penidiis, vel miua, vel simili sunt dulcorandi, siue solidum, siue*

molle

molle faciendum ſit electarium, quanuis mel & minus mollibus ſint ferè deſtinata, vt ſaccharum & penidia duris. Sic vt pro vncijs tribus pulueris aromatum, & aliarũ ſpecierum tritarum & cretarum, miſceatur libra vna, vel mellis, vel ſacchari, vel vtriuſque ana ſelibra. Quo autem plus horum habet dulciũ, minus eſt efficax, ſed delicatius: ob id libra ſacchari, vt loquuntur, ſyrupizati, & perfectè cocti, hodie vnciam tantùm vnam pulueris ſpecierum tenuiſsimè triti & creti comprehendunt: alij etiam ſemunciam. ſunt qui tantùm drachmas tres vel etiã duas, quando delicatiſsimis hominibus ſcilicet tabellas ſolidas paramus. Creti addo propter amygdalas & ſemina alia gummi, quæ cùm cribrari nequeant, non æſtimantur: ob id in diatragacantho Nicolai quia pauca ſunt creta, vncias tres pulueris miſcemus vni libræ ſacchari, licet gummi aqua violarum vel alia ſcopo idonea meliùs diſſoluatur. Quæ verò electaria mollia tam grata palato quàm ingrata paramus, mellis deſpumati libra vna, & pulueris ſpecierum tribus vncijs, omnino temperamus apud Meſuen & alios, niſi in alicuius gratiã aut mel augemus, aut puluerem etiam vncia vna minuimus, cuius quãtò plus habet medicamentũ, tantò eſt valentius, cùm vis eius omnis à puluere pendeat, cuius parua quantitas mellis, aut ſacchari copia obtunditur. Molle autem ſicco eſt efficacius, quia pulueris plus capit, melius feruet, ægrè expirat, prõptiùs in corpus diſtribuitur. Quapropter vini libræ ſacchari parum coctæ ſunt qui miſcent hodie rhabarbari pulueris, vel alterius vncias quatuor, quinq;, ſex, palati voluptate vtcunq; neglecta, quãdo parũ diu ſeruare libet, ac paucis tabellis magis medicamentoſis æger gaudet potiùs, quàm multis minus efficacibus. Id quod in electarijs quoq; mollibus quidam hodie etiam factitant. Nec fortaſſe alienum à ratione eſt, quòd hodie ſicco electa-

rio, quàm humido minus puluerum miscemus, quòd in subiecto sicco valentiores appareant, præsertim cum maxima ex parte potentia sint calidi. Sunt autem qui pulueres electarijs vtriusque parciùs misceant, non de palato ægrorum solliciti, sed sumptum fugientes, præcipuè cum puluis preciosus est, vt in electarijs cardiacis. Quam rem à medicis animaduerti quàm diligentißimè vellem. Alij preciosa medicamenta pondere medico appendunt, alia viliora pondere (quod medicũ quoq; sed grossum vocant) tam graui tamen vt vncijs suis duodecim (quot libra medica complectitur) æquet podus vnciarũ sexdecim, quot libra mercatoria & negotiatoria continet. Nec desunt qui drach. nouem vnc. habet: & octo his preciosa, illis vilia appendentes, hoc se modo compositioni satis fecisse rati. Quam verò differentiam Arabistarum vulgus inter confectionem, hoc est, compositionem, omni composito medicamento conuenientẽ, & electarium sunt commenti, non seruant ipsi perpetuò, vt illa solum sit electarium solidum: electariũ verò latiùs pateat, & etiam molle comprehendat. Quam nominũ confusionẽ planè indicabat Mesuæ interpres, scribens confectionẽ de baccis lauri, confectionem alkermes, confectionem pilularum talium & talium, & alibi sæpe. Sed hæc nominũ portenta ex Mesuẽ de industria sustulimus, vt facie paulò tersiore lectorem magis alliciat, & contentũ reddat. Nec tãtum dulcia, & amara sunt electaria, sed etiam acida, vt diaprunum, diatamar Indorum Nicolai, & quouis sapore prædita inueniũtur. Sed ad hos sapores duos, dulcẽ & amaram, tanquam ad gratum, & ingratum Mesues reduxit, quomodo & odorum species omnes (quæ Galeno tot sunt, quot saporum sed non omnes nominatæ) ad suaueolens, & graueolens, seu odorem gratum, & ingratum reduxerunt maiores nostri. Nec omittendum est, quod cæteris pa-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

ribus electarium molle est, valentius est sicco: hoc est, si pondus idem specierum libra mellis ad molle, libra sacchari ad durum acceperit, potentius aget molle, quàm siccum, etiamsi mox à componendo vtrunque sumatur. Qua de causa hieram mellitam potentiùs purgare censuit Gale. lib. septimo methodi. Sed si vtrunq; seruetur, quod dicimus apparebit euidentiùs nam electaria sicca initio sunt valentiora, & quo diutiùs seruantur, quia vis eorum promptiùs exhalat ex corpore tabellarum tenui, eò imbeciliora euadunt. Mollia contrà tempore in se mutuo agentibus ipsis simplicibus & patiētibus à suo calore natiuo, tandē coquuntur illa sua velut fermentatione, tantarū virium, vt medicamentū vires acquirat, non modò his quas recēs habebat cōtrarias, sed à simplicium omniū viribus diuersas, vnā scilicet velut specificā formam nouā adeptum: id quod theriace & opiata multa alia medicamenta Sole clariùs ostendūt quæ mox vt sunt cōposita, tam valētes habent opij, et aliorum refrigerantium vires, vt stupefaciant, & tāquàm partes mortificent, vbi verò post menses aut annos coctionē acceperunt, nunc celeriorem, vt si optimum recipit cinnamomum theriace, nunc tardiorē, si deterius: iam calefaciunt, & quo diutiùs seruata sunt viribus integris, eò calidiora euadunt, & suam velut florētem ætatem ostentant. Túncque non modò calefaciunt pro simplicium suorum ratione, sed etiam valentius, & facultatem sortiuntur à forma acquisititia nouam: vt cum ex maza feruendo euasit fermentum, vires à maza diuersas omnino nanciscitur, et ex vino acetū, et ex vino nouo vinū idem vetus, id quod Galenus in theriaca abundè docuit, & in Antidoto Philonis libro methodi medendi. Vt molle item electarium sicco sit præstantius, nisi quando potentiùs siccandum, non mediocriter facit promptior ipsius in corpus distributio.

Vt enim potu quam cibo impleri est facilius, sic medicamenta quanto læuius trita sunt & liquidiora, tantò celeriùs in corpus rapiuntur: tamen pro cuiusque palato nunc illud, nunc hoc sumendum est, nisi aliud intercedat, quod vnum altero reddat vtilius. Electaria autem tam solida, quàm mollia non purgatoria, sumantur horis duabus ante cibum, si apparare humores expulsioni, obstructiones liberare, vrinas, aut menses, aut sudores mouere, crudos in corporis habitu succos coquere debent: horis quoque duabus ante cœnam sumi possunt: quæ verò coctionem iuuant, partes nutritorias roborant, aut etiam cor, illa mox antè vel pòst, vel etiam inter epulas sumi possunt, vti et analeptica inter cibos ferè sumuntur. Quæ alimẽti in corpus distributionem iuuant, absoluta in ventriculo coctione. Id quod ex cibi ingesti quantitate, qualitate, & tempore coniectabis adhæc ventriculi coctricis robore aut imbecillitate consueta adhæc ructu nullam alimenti prioris qualitatem referente, ventriculi tumore iam submisso, & noui alimenti appetẽtia. Quæ cerebrũ roborant mox à cibo, vti quæ os ventriculi respiciũt, simul enim cũ vapore ex alimentis elato, vis medicamenti sursum tolletur. Cerebrum autem roborãtia quidam exhibent horis duabus à cœna: quæ appetentiam inuitant, paulò ante cibum: quæ flatus dissipant, cruditates & obstructiones corrigunt, ventriculo vacuo tribus aut quatuor horis ante cibum: quæ coctionem iuuant, etiam inter epulas, & paulò antè, aut paulò post cibum, aut etiam mox à cibo, sed cardiaca ore tenenda. Quæ item hypnotica sunt, paulò post cœnam, hora scilicet qua æger per sanitatem dormire consueuit, sumenda sunt eadem stupefacientia si ad dolorem sedandum, aut sanguinem sistendum, datur horis quatuor, quinque ante cibum stomacho vacuo. Purgantia verò manè horis duabus, tribus, quatuor ante

cibũ

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

cibum, pro medicamenti Viribus tardis, celeribus, & corporis humore multo, pauco, craſſo, tenui, lento, liquido, pleni natura & morbi temperie. Ad annum ſeruari poſſunt: ſed electarium quo Vtuntur Reges, ad dies tantùm Viginti, aut triginta: nam ranceſcit facilè. Pulueres autẽ miſcendi melli Vel ſaccharo modicè refrigeratus, non autem multùm adhuc calentibus, nam aromatum Vires calor diſſipat.

ELECTARIA GVSTATV IVCVNDA, TRIGINTA SEX,

ELECTARIVM de aromatibus Galeno adſcriptum, ad ventriculi, & hepatis affectus frigidos, ex pituita craſſa & flatibus natos efficax: flatus enim diſsipat, coctionem iuuat: ob id acidos ructus, nauſeam, cibi faſtidium compeſcit, colorem cuti floridum affert, canitiem tardat, oris & ſudoris odorem commendat: ſed hepar & renes immodicè calfacit, ac inde ſemen & venerem promouet. Recipit autem ligni aloës crudi, roſarum ana aureos duodecim, calami aromatici aureos quatuor, galliæ moſchatæ, macis, doronici, piperis longi, nucis moſchatæ, menthæ ſiccæ, ſpicæ nardi, caſsiæ, maſtiches, cinnamomi, caryophyllorum, aſari ana aureos tres: croci, cardamomi maioris & minoris, trium ſantalorum, rhabarbari, coſti, cubebarum, zingiberis, ſeminis, fœniculi, & aniſi, & lyguſtici ana aureos duos, ſacchari vncias ſex, miuæ aromaticæ vncias duodecim, mellis deſpumati, quantum ſufficit. Datur à drachmis duabus vſque ad aureos ſex.

Hoc medicamentum ex aromatum catalogo commiſtum (Vnde nomen habet) Valenter calfacit, leniter adſtringit: in Vſu eſſe deſijt: neque ignauum fuerit etiam ſi componatur abſque cinnamomo, Vel calamo aromatico, cardamomo, ſemine libiſtyci, ſimplicibus etiam hodie in Gallia deſideratis, atque etiam ſine reliquorum bona parte, quando ſingula propè idem pollent: calfaciunt enim, tenuãt incidunt, tergent: quædam adhæc leniter adſtringendo ro-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

borant. Hoc antidotum non esse Galeni apertè declarant gallia moschata, nux moschata, macis, doronicum, caryophylla, santala, rhabarbarum, cubebæ, miua aromatica, omnia Galeno ignota, & sacchari vsus infrequens, etiam si non id modò, sed alia non pauca tam simplicia, quàm composita Galeno, vel ignota, vel indicta Mesues ex Galeno citet, nisi fortasse antidotariũ aliquod falsò Galeni titulo circumlatum viderit Mesues, & præter eum Auicennas, & Nicolaus medicus Salernitanus in Antidotario suo, tum magno, tum paruo Galenum persæpe citantes autorem compositionum ipsi indictarum. Quanquàm certũ esse magnum aliquod Antidotarium à Galeno scriptum, nondum tamen Latinitate donatum affirmet Christophorus Georgius Florentinus: quod falsum esse præter dicta facilè conuincit, quòd eius nusquàm Galenus meminit, nec in numero, nec in ordine librorum suorum, nec libris duobus de Antidotis, homo aliâs eius rei studiosus maximè. Rhabarbarũ huic inest parciùs, quàm vt purgare posšit.

ELectarium ex gemmis ad frigidos affectus cerebri, cordis ventriculi, hepatis, vteri, efficacissimum: nam melancholicos sine causa manifesta tristes, timidos, solitarios iuuat, exhilarat, ad mores probos inuitat: emendat cordis tremorem, syncopen: ventriculum à frigida intemperie imbecillum roborat, & coctione tum eius, tum hepatis meliore reddita, corpus bene coloratum, & odoratum efficit, ob sumptum. Regibus, & magnatibus magis in vsu est. Accipit verò margaritarum albarum drach. duas: † saphiri, hyacinthi, sardinis, granatorũ, smaragdi fragmentorum ana drach. vnam & dimidiam: zedoariæ, doronici, corticum citri, macis, seminis oxymi caryophyllati ana drach. duas: coralli rubri, electri, limaturæ eboris ana drach. vnius partes duas: ben albi & rubri, caryophyllorũ, zingiberis, piperis longi, spicæ nardi, folij, croci, cardamomi ana drachmã vnam: trochiscorum diarhodon, ligni aloës ana drach. quinque: cinnamomi, galangæ, zurumbet ana drach. vnam & dimidiam: auri, argenti foliorum ana aureum dimidium:

† Ab his nomẽ sortitur.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

dium: moſchi boni drach. dimidium, ambræ drach. duas. Confice cum† melle emblicato & melle roſato colato ana, vel etiã † Alij. ſucco. ſaccharo roſato ſi ſolidum facturus es, non molle. Datur ab aurei ſemiſſe ad aureum vnũ cũ aqua bugloſsi, & vino odoro.

Sic parandum eſt hoc electarium ad frigidos dictarum partiũ affectus ſalubre: ad calidos verò, & cũ febre cõiunctos ablatis aromatibus cõponẽdum eſt, niſi datur vt lib. 12. meth. Vinum calidũ, odorum, tenuium partium in ſyncope etiam cũ febre, & à bile flaua ſtomachũ mordente: vbi verò ſuccis & ſpiritibus ob tenuitatem, corporis raritatem facilè & multũ difflatis fit ſyncope, vti nec vinum tenue, ſic neque hoc electarium cõuenit, niſi ablatis aromatibus. Rarum eſt in tabernis, & ſi gemmis his facultas aliqua dictis partibus roborandis apta inſit: optimæ gemmæ ſunt læuigãdæ, non fragmenta, & raſuræ quædam veris gemmis ſolo colore affines, & earum vel purgamentũ, vel ſi gignuntur in terra, & aluntur gemmæ metallorum modo (vt chymiſtis placet) gemmarum ſunt velut rudimentum à natura excoli cœptum, nondum abſolutũ. Quanuis autem hos gemmarum pulueres Græci veteres non ſumpſerint: tamen eſſe efficaces Arabum experientia probauit, nec à Græcorum placitis abhorret, cũ etiam integrum iaſpidẽ viridem è regione ſtomachi appenſum, roborare ipſum affirmet Galenus libro nono ſimpl. & margaritæ, & corallium viribus non obſcuris valent. Auri verò & argenti folia, an ad decorẽ addantur tantùm, & ſumptum, oſtentationemq́;, an vires præterea aliquas medicamento, vt Meſues vult, afferant, docui in ſimplicibus Zurumbet à Zedoaria hic ſeparat: id cũ deſideretur, Zedoariæ illi facultate ſimilis duplum eſt miſcendum. Cũ emblicas recentes habere nõ poſſumus, quarum ſucco pulueres excipias, vt quidam legunt (vt in ſimplicibus dictum eſt, & pòſt in conditis) ex ſiccis vino vel aqua

pro

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

probè maceratis succum exprime. Id electarium siccum & puluere Parrhisiis hodie seruatur: potest tamen cum saccharo in aqua buglossi (cui infusa sint myrobalani, emblicæ) soluto percoqui in formam siccam, & siccari in offas quadrangulas, vel rhomboïdes, vti cũ melle in electariũ molle.

Confectio alkermes vulgò.

† Electarium ex granis tinctoriis ad cordis palpitationem, syncopen, mentis alienationem, seu desipientiam, mœrorem sine causa manifesta: facultates enim nostrum corpus dispensantes mirificè roborat. Accipit serici succo granorum tinctoriorum recenter tincti libram vnam, succi pomorũ dulciũ, & aquæ rosarũ ana libram vnã & dimidiam viginti quatuor horis macerandam: deinde paulisper his incoquendam, donec liquores isti rubeant. Quos expresso & abiecto serico coq; cũ sacchari optimi libra vna & dimidia ad mellis crassitudinem: ab igne depositis, sed adhuc calentibus misce ambræ crudæ minutim concisæ drach. quatuor: qua liquata, iniice puluerem sequentem, ligni aloës crudi, cinnamomi ana drach. sex, lapidis cyanei loti, & præparati, margaritarum albarũ ana drach. duas, auri boni foliorũ drach. vnam, moschi laudatissimi scriptulum vnum. Datur ab aureo vno ad aureos duos & dimidiũ.

In simplicibus eadem hæc compositio in lapide cyaneo à Mesue describitur, ponderibus errore librariorum nõ parum deprauatis. Efficacissima multorum etiam Regum ac Reginarum in Gallia testimonio est probata, maximè in quibus vel longo morbo fessis, & iam moribundis, vel ab eo reualescentibus, natura languet: etiam si quibusdã maximè improbari audiam, dicentibus coccum baphicam solũ adstringere, & suo colore rubro sanguinem, & spiritum similitudinis ratione magis ad se distrahere, & dissipare, quàm cogendo firmare: prætereà lapidẽ cyaneũ vomitu & deiectione purgatorium, naturam turbare tantũ, & humores melancholicos exagitare, ob quantitatem tam exiguam non vacuare. Quæ obiecto momenti nõ est maioris: quam de rhabarbaro in electario præcedenti: vtrunque enim largiore copia sumptum est purgatorium, parciore verò, alia sua

sub

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

substantia roborat, purgatrice imbecilla ne mouet quidem corpus vel tantillum. Rationabilius obijcerent, hæc purgatoria, cùm inferiora sunt ob paucitatem, verti in humorem eum quem attrahere nata sunt. Sed id verum est, vbi sola sumuntur, non castigata aliorum hanc noxam prohibentiū mistione, διὰ κοκκῶν βαφικῶν id est, ex granis tinctorijs dici potest. Sericum autem rufum & crudum tingitur succo ex granis tinctorijs recentissimis extracto: id triduo siccatum maceratur vno die aquæ rosarū solius lib. tribus, vel aquæ rosarum & succi pomorū dulciū ana lib. vna & dimidia, calfactumq́ modicè in vase duplici lauatur, exprimitur, expressus liquor cum sacchari lib. vna & dimidia percoquitur ad mellis crassitiem, aufertur igni, & calido adduntur quæ Mesues docet. Siccum idem medicamentum vsurpari hodie video.

ELectarium xylaloës morbos cordis, ventriculi, hepatis frigidos sanat, & partes ipsas roborat. Ob id cordis palpitationem, syncopen sanat: exhilarat, coctionem iuuat, ac inde & odore suo halitum oris cōmendat: accipit autē ligni aloës crudi, rosarum rub. ana drach. octo: caryophyllorum, spicæ nardi, macis, nucis moschatæ, galliæ moschatæ, cubebæ, cardamomi vtriusq;, mastiches, cinnamomi, cyperi schœnu anthûs, zedoariæ, behen albi & rub. folij, serici crudi, margaritarum, corallij rub. succini. citri corticum & foliorum, ozymi caryophyllati, sisymbrij aquatici, menthæ siccæ, piperis longi, zingiberis, ana drach. quatuor: ambræ drach. vnam & dimidiam, moschi scrip. vnum: excipe melle emblicarum, & miua aromatizata. Datur à drach. vna, ad drach. tres. o *Cōfectio ligni aloës.*

ELecta. lætificans, Hamech filij Zachariæ ad affectus cordis, ventriculi, hepatis, quas partes etiam roborat, palpitationem cordis emendat, valenter exhilarat, coctionem iuuat, proindeq; oris & corporis reliqui odorem commendat, coloremque viuidum facit: accipit verò rosarum, ligni aloës, ana drach. sex: macis, nucis moschatæ, galliæ moschatæ, cardamomi vtriusque, ana drachm. duas, cinnamomi, croci, ana drach. duas & semiss. cyperi drachm. quinque: caryophyl. mastiches, o

spicæ

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

ſpicæ nardi, aſari, ana drach. tres. Excipe melle emblicarum: aromatiza moſchi granis quindecim. Datur à drachm. vna, ad drach. tres.

Lætificans compoſitio hæc apud Raſim (quem Hamech filium Zachariæ vocatum quidã volunt) eſt lib. 5. continentis, quibuſdam tamen mutatis: alia eidẽ lib. 9. ad Almanſ. cap. de melancholia, multò præſtantior iſta: alia etiã Meſ. cap. de melancholia: alia Meſ. & Nicolao ex Gale. (quo tamen lib. nondum legi) citata: alia denique Nicolao Salernitano vſu frequẽs. Hîc verò deſcripta, quanquàm in vſu non ſit, tamen ad ea quæ pollicetur eſt efficax: harũ omnium loco frequentius vſu eſt elect. lætificans Conciliatoris differentia. 196.

O Electa. ex citro, cor & ventriculum roborat, coctionem iuuat, oris halitum cõmendat, flatus craſſos diſſipat: accipit autẽ corticum citri aureos viginti: caryophylli, ligni aloës, cinnamomi, macis, galangæ ana drach. duas: cardamomi, zingiberis ana drach. vnam: moſchi drach. quinque: melle excipitur. Datur ad vnc. quinque.

In vſu non eſt, ſed cortex citri ſaccharo tum liquido, tum ſicco condîtus, ad cordis & ventriculi robur, & coctionem probiorem diligenter manditur per ſe, vel alijs miſtus: odore. n. aromatico & calore mediocri, & tota ſua ſubſtantia dictis partibus confert: huncq; ſicci loco miſcere præſenti compoſitioni, vt ſit ſuauior, nec minus efficax, præſtiterit Moſchi largior quantitas hîc eſt: ſuffecerit. n. ſcrip. dimid. Adhæc in doſi pro vnc. quinque legerem drach. 5.

† Elect. dulce ex moſcho, ad frigidos cerebri affectus ſine febre, melancholiam & ei connatam triſtitiam ſine cauſa manifeſta, vertiginem, epilepſiam, paralyſin, oris torturã, ſeu ſpaſmum κυνικόν, cordis palpitationem, pulmonis affectus, & ſpirandi difficultatem. Accipit autem croci, doronici, zedoariæ, ligni aloës, macis ana drach. duas: margaritarum alb. ſerici crudi vſti, electri, corallij rubri, ana drachm. duas & ſemiſſ. galliæ moſchatæ, oximi citrati ana drach. duas & ſemiſſ. been albi

albi & rubri, folij, spicæ nardi, caryophyllorum ana drachm. vnam: zingiberis, cubebæ, piperis longi, ana drachm. vnam & dimidiam, moschi scrup. duos. Excipe mellis crudi quadruplo, vase vitreo conde: datur à drach. vna ad drach. duas. Amara autem fiet, atque ad prædicta efficacior, & prætereà ventriculi humores etiam putres potentius absumet, si addantur absinthij, rosarum ana drach. tres, aloës lotæ drac. quatuor, castorij, ligustici ana drach. vna, cinnamomi drach. vna & semis.

Electarium dia moschu dulce, multis in vsu est: amarum, ob saporis ingratitudinem, nulli: humores ac spiritus tenuat, atque purgat, principesq́ partes roborat. Margaritarum, non albarum, sed ambarum quidam legunt: scilicet crassarum, & minutarum, vel integrarum, & perforatarum, quarum crassæ & integræ præstantiores sunt. Datur autem manè horis duabus ante cibum: affectibus quoq; cerebri pulmonisq́ pituitosis confert, vertigini, paralysi, apoplexiæ, epilepsiæ, asthmati. Secunda Actuarij compositio dia moschu viribus eadem cum ista, licet simplicibus multis variet, vt aliorum diamoschu. Iisdem propè simpl. constat elect. ex xylaloë, & idem promittit. Mel quadruplum erit, si pul. Creti vnc. tres lib. mellis singulis misceantur: sit autem id mel purum, aut despumetur. Hodie autem elect. fit solidum ex sacch. cocti lib. vna, & pul. vnc. vna. Cōfect. testiculorum vulpis incondita reiecimus.

ELect. diagalanga, ventriculi & hepatis intemperiem frigidam sanat: ob id coctionem iuuat, ructus acidos cōpescit, & flatus crassos potenter dissipat, atque ab eis natas inflationes: oris halitum commendat, ac gigni prohibet: accipit autem galangæ, ligni aloës ana drach. sex: caryophyll. macis, ligustici ana drach. duas: zingiberis, macropiperis, piperis albi, cinnamomi, calami aromatici ana drach. vnam & sem. calaminthes siccæ, menthæ siccæ, cardamomi, sem. apij, fœniculi, cari, anisi ana drach. vnam: sacch. albi vnc. decem: mellis despumati q. s. Datur à drach. duabus ad aureos duos. *

Nunc ferè cum solo sacchraro componitur, aut sicca seruatur, per se, aut cum vino decoctionis galangæ horis duabus

ante cibum datur: inflationemq; potenter depellit. Vitanda æstate, & calidis naturis, ac morbis. Etiam radix sola hyeme in regione frigida commansa idem præstabit.

ELect. diarhodon commune, ventriculum & hepar roborat, coctionem ob id iuuat, & dolorem horum à calenti & acri, ac mordente bile mitigat: accipit rosarum rub. drach. triginta: trochiscorum diarhodi, trochisc. ex spodio, glycyrrhizæ ana vnc. dimid. caryophyllorum, trium santalorum, galliæ moschatæ ana drachm. tres: spodij, croci, mastiches, ligni aloës ana drach. duas: asari, spicæ nardi indicæ, macis, cardamomi, sem. portulacæ, lactucæ, sereos, scariolæ, cucumeris, cucurbitæ, melonis, citrulli, margaritarum alba. ozimi caryophyllati, rasuræ eboris, tragacanthi, gummi Arab. ana drach. vnam: caphuræ drachm. vnam & semis. moschi script. dimid. excipe syr. rosato, & aqua rosarum: datur ad vnc. dimid.

Gentili de Fulgineo & eius discipulo Thomæ de Garbo vsurpatis. Alterū est diarhodon Abbatis à Nicolao descriptum, alijs in vsu. Elect. molle hoc fingere potes solidum pro vario sumentis palato. Sunt qui hoc releuatis à febribus biliosis, vt tertianis nothis, esse saluberrimū dicāt, quia totum ventrem inferiorem, atq; adeò renes ipsos roborat, obstructa liberat, intemperiē calidam tollit, appetentiam excitat, & sumitur cū aquis destillatis cichorij, eupatorij, &c. pro vario scopo. Si verò magis est refrigerandum, recens cōponatur, & aromata vel tollantur, vel multum minuantur, vt cum elect. triū santal. facultate multū cōueniat: hic autē syr. seu iulep. rosatus fit ex sacch. clarificato in aqua infusiōis rosarū, & aqua rosata: & deinde percocto ad aquarū cōsumptionem, tuncq; reliqua sunt addenda, & fiat cōpositio, vel liquida, vel in bucellas. De hoc syrup. antè actum est. Alij lib. quinque aquæ rosarum feruentibus lib. duas rosarū recentium macerant, manibus exprimunt: idem opus iterum & tertiò repetunt: deinde cum sacchari clarificati libris quatuor aquam hanc percoquunt in syrupum.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

ELect. aromaticum roſatum, cor, ventriculum roborat, appetẽtiam excitat, coctionem iuuat, nauſeam & vomitum ſedat: viſcerum humiditatem excrementoſam abſumit: accipit autem roſarum rubrarum drach. vnam & dimid. ligni aloës, macis, galãgæ, caryophylli, zingiberis: trochiſcorũ diarhodon, nucis moſchatæ, galliæ moſchatæ ana drach. duas & dimid. glycyrrhizæ raſæ vnc. vnam: cinnamomi drachm. tres: cardamomi, ſpicæ nardi ana drach. vnam: ſyrupi roſati & ſyr. corticum citri quantum ſufficit. Sunt qui aromatizant moſchi ſcrip. dimidio. Datur à drach. tribus ad drach. quinque. O

In vſu non eſt, licet intemperaturas frigidas efficacius ſanat, quàm quod ſequitur vſu frequentiſſimum.

ELectarium roſatum Gabrielis, cerebrum, cor, ventriculum, atq; adeò totũ ventrẽ inferiorẽ roborat, appetentiã excitat, coctionẽ iuuat, vẽtriculi humiditatẽ excremẽtoſam & ab ea putredinẽ omnẽ corrigit: ob hæc reualeſcẽtibus & imbecillis mirè ſubuenit: accipit verò roſarũ rubrarũ drach. 15. glycyrrhizæ raſæ drac. 7. ligni aloës, ſantalorũ citreorũ ana drac. tres: cinnamomi drac. 5. macis, caryophillorum ana drach. 2. & ſemiſſem: gummi Arabici, tragacanthi ana drac. 2. & ſcriptula duo: nucis moſchatæ, cardamomi, galangæ ana drach. vnam ſpicæ nardi drachm. 2. ambræ ſcript. duo: moſchi ſcriptulum vnum: ſyrupi † roſati, & ſyrupi corticum citri quantũ ſufficit. *

† *Seu iulep. roſati.*

Omnes nutritorias partes, cor, cerebrum roborat, ventriculi totius & ſtomachi imbecillitatẽ ab humiditate multa, & ab ea putredinem corrigit, appetentiam excitat, coctionem iuuat, conualeſcentibus & debilibus mirè ſubuenit. Idem propè pollent apud eundem Meſuen deſcripta, aromaticum minus, ſtomachicum roſatum, aromaticum moſchatum, aromaticum caryophyllatum, aromaticum nardinum, & aromaticum Galeno à Meſue adſcriptum. In vſu eſt frequentiſſimo, parum calet aëre calido, & temperatura calida, tutius eſt prædicto, ſed ferè cum ſacchare in aqua roſarum ſoluto, forma ſolida coquitur, ſicq́ magis calet, ac ſiccat: delectat tamen, ac iuuat. Melle autem exceptum terget quidem magis, ſed etiam fit calidius.

O ELect.roſatum minus,cor,& ventriculũ roborat, & eorũ flatus,& ab his inflationes diſsipat:recipit enim roſarũ rubrarũ drac.decem:ligni aloës, ſantalorum citreorũ,ana drac. duas:cinnamomi vnc.dimid.maſtiches ſcriptula quatuor:ambræ ſcript.duo:moſchi ſcript.vnum:ſyrup.roſati q.ſ.

O ELectarium aromaticum moſchatum cerebrum,cor,ventriculum roborat:ob id cõfert epilepſiæ,palpitationi cordis,& ſyncopæ,ſuffocationi quoque ab vtero:oris odorẽ commendat.Recipit ligni aloës drachm.ſeptem:cinnamomi craſsi drac.decẽ:ambræ drac.tres:moſchi ſcrip.duo:ſyrupi roſati q.ſ.

† ELect.aromaticum caryophyllatum, cor, ventriculum,& reliquum ventrem inferiorem roborat, nauſeã & vomitum ſedat:flatus diſsipat,putredinem humorum in ventriculo arcet:recipit caryophyllorũ drach. ſeptem: macis, zedoariæ, galangæ,ſantali citrei,trochiſcorum diarhodων, cinnamomi, ligni aloës,ſpicæ nardi,piperis longi, cardamomi, ana drach. vnam roſarum vnc.dimid.glycyrrhizæ,galliæ moſchatæ,ana drach.duas:folij,cubebæ ana ſcript.duo:ambræ,drach.vnam: moſchi ſcript.dimid.Syr.de citro q.ſ.Datur à drach.tribus ad drach.quinque.

Quibuſdam in vſu eſt, proximum viribus aromatico Gabrielis prædicto,ſed eo calidius: vtendum verò præcipuè cocta & vacuata putri aut frigida ex dictis partibus materia. Quidam cum ſaccharo in aqua roſarum diſſoluto electarium formant ſolidius.

† ELectarium aromaticum,nardinum,cor, vẽtriculum, hepar,renes,& cætera viſcera roborat,& veſicam: coctionẽ iuuat,ob id oris,& ſudoris odorem commẽdat,flatus diſsipat: tamen veneris appetitum excitat,reſpirationem facit liberiorem.Recipit autem ſpicæ nardi drachmas duas, roſarum rubrarum vnc.dimidiam:cubebæ,ligni aloës,macis,caryophyllorum,cinnamomi,folij Indi,aniſi,corticum citri,trochiſcorũ diarhodων,& galliæ Sebellinæ ana ſcriptula quatuor: ſtrobylorum,amygdalorum excorticatorum ana drachm.quinque: gummi Arabici,tragacanthi ana drach.duas:moſchi ſcript.dimidium:ſyrup.roſati q.ſ.

Hæc in trochiſcis declarantur,

† ELect.diacyminon ventriculum,& viſcera reliqua calefacit:coctionẽ iuuat:flatus in dictis viſceribus natos diſsipat recipit

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

recipit autem cymini pridie in aceto macerati & ſiccati drac. decem: zingiberis, cinnamomi ana vnc. dimidiam: caryophyllorum, ligni aloës, macis ana drach. duas & dimid. galangæ, piperis longi, cardamomi ana drac. duas: moſchi ſcript. dimid. mellis deſpumati q.ſ.

Diacyminō Nicolai minoris cōſtat, & vſu frequēs eſt, præſertim cū ſaccharo forma ſolida, quia gratius quàm cū melle forma molli, licet inefficacius. Vtrūq; flatus à pituita craſſa aut frigiditate natos diſsipat: ob id colicos leuat, & ſingultum præfocantem ex plenitudine, præſertim flatuum craſſorum, ructum acidum emendat, obſtructa liberat.

ALterum electarium diacyminum ad eadem, ſed inefficacius: accipit cymini pridie aceto macerati, & ſiccati drach. viginti: zingiberis, thymi ana drach. tres: piperis, cinnamomi ana drach. duas: ameos drach. vnam & dimidiam foliorum rutæ ſiccorum, nitri rubri ana vnc. dimidiā: excipe melle deſpumato.

Hoc affine eſt dioſpolitico Galeni, quòd coctionem iuuat, flatus diſsipat: hypochondria turgida & inflata cruditate & flatu liberat, ſi omnia tenuiſsimè trita ſint & cribrata: recipit cymini Aethiopici in aceto maximè acri macerati: pòſt modicè frixi in vaſe fictili probè cocto. rutæ modicè ſiccatæ, piperis longi, veri & integri vel albi ana: nitri dimidium, trita miſce: ſiccis vtere, vel melli curioſè deſpumato miſce. Si verò nitri par alijs pondus accepit, & craſsius teritur, aluum ſubducit. Dioſpolites quaſi Iouis ciuem dicas, vocatur Paulo, lib. 7. *Dioſpoliticum lib. 4. ſan. tu.*

ELectarium Dianiſon, intemperiem frigidam ventriculi à pituita cruda, vel etiam flatibus ſanat, & tuſsim diuturnam à frigida cauſa genitam: recipit aniſi drachmas viginti: glycyrrhizæ, maſtiches ana vnciam vnam: fœniculi, cari, macis, galangæ, zingiberis, cinnamomi ana drach. quinque: trium piperum, calaminthes, pyrethri, caſiæ ana drach. duas: cardamomi, caryophyllorum, cubebarū, croci, ſpicę nardi ana drac. vnam & dimidiam: ſacchari vncias duas: mellis deſpumati q.ſ. Diacymino calidius: cætera idem pollet. †

ELectarium Diambra, cerebrum, cor, ventriculum, ac ventrem reliquum inferiorem calfacit & roborat, exhilarat, coctionem iuuat, affectibus vterinis, & omnibus aliis frigidis prodest, senibus ob id ac mulieribus salubre: recipit verò cinnamomi, doronici, caryophyllorum, macis, nu. moschatæ, folij, galangæ ana drac. tres: spicæ nardi, cardamomi vtriusque ana drach. vnam: zingiberis drach. vnam & dimidiã: santali, citrei, ligni aloës, piperis longi ana drach. duas: ambræ aureum vnum: moschi drach. dimidiam: excipitur syrupo rosato, & aqua rosarum: datur aureis tribus, aut quatuor.

Vel cum sacchari libra vna in aqua rosarum soluta, & pulueris vnc. vna fiat electarium solidum vel siccum, vt ferè fit. Forma etiam solida cum saccharo in aqua rosarum soluto paratur, preciosum est, ac efficacissimum: spiritus & multos, & puros efficit: calorem natiuum senibus auget: mulieres ob intemperiem frigidam humidam, steriles reddit fœcundas.

ELectarium de cinnamomo coctionem iuuat, etiam pituitæ putredinem prohibet, distributionem alimenti in corpus promouet: recipit cinnamomi subtilis drachmas quindecim, cinnamomi crassi, cymini, enulæ campanæ ana vnciam dimidiam: galangæ drach. septem: caryophyllorum, piperis longi, cardamomi vtriusque, zingiberis, macis, nucis, moschatæ, ligni aloës ana drach. tres: croci drach. vnam: sacchari vnc. quinque: mellis despumati q. s. vel sacchari læuissimè triti duplo ad pulueres tenuissimos pondere excipiunt, & siccum seruant. Quidam moschi script. duo miscent puluerando, vt cerebrum & cor magis roboret. Datur à drach. vna ad drachmas duas.

Electarium de cinnamomo dulcem pituitam in ventriculo, & primis venis coquens, & appetentiam excitans est inusitatum. Dignum tamen in vsum recipi, præsertim si puluere illo saccharato escæ specierum vocatarum loco cõdiantur.

ELectarium de baccis myrti, ventriculum & hepar firmat, eorumque coctionem iuuat, ob id lienteriç & dysenteriæ hepaticæ confert, recipit autem baccarum myrti tenuissimè tritarum libram vnam: myrobalanorum nigrarum, belleri-

carum

carum, emblicarum in aqua cydoniorum, & vino odorifero semel feruefactarum ana drach. septem: seminum anisi cymini, apij aceto horis vigintiquatuor maceratorum & siccatorum ana drachmas quinque. Additur id totum electario de aromatibus: excipitur miua aromatizata. Datur cum syrupo decoctionis cydoniorum.

ELectariũ diacalaminthe Galeni, humores crassos & lentos tenuat, flatus etiam crassos dissipat: singultum inde natum vehementem soluit coctionem & alimenti in hepar & corpus reliquum distributionem peculiariter iuuat: affectus partium ventris inferioris frigidos sanat, & rigores febrium, spinæ illita vrinas: & menses mouet. Recipit autem calaminthes fluuialis & montanæ, seseleos, petroselini, ligustici ana drach. sex: zingiberis drachmas tres: seminis apij, summitatum thymi ana drachmas duas: piperis nigri vnciam vnam & dimidiam: melle despumato excipe: dã ad drachmam vnam. †

Hoc etiam Auicennas 5. canone ex Gal. sumptum describit, idem cum Mesue, nisi quòd pro thymo miscet xylobalsamũ: sed vterq; à Galeni diacalaminthe recessit nõ modo põdere, sed etiam quòd hîc pro pulegio, calaminthẽ fluuialem communi Arabum errore scribit, & Zingiber addit: cætera Galeno consentit: vsui est interdum Italis. Quod verò Nicolaus describit, hodie magis est in vsu. Lib. 4. sani. tuen.

ELectarium dia trion pepereon commune stomachum & ventrem calfacit calore suo coctionem iuuat: ob id ructus acidos curat, & compescit dolores ventriculi à pituita multa crassa, cruda: recipit trium piperum ana aureos quinque: zingiberis thymi, anysi, ana aureos duos: spicæ nardi, amomi ana aureum vnum: casiæ, asari, enulæ siccæ, seminis apij & seminis seseleos, ana aureum dimidium, melle despumato excipe. Datur à drach. vna ad drachmas duas. †

Hæc compositio ponderibus & multis simplicibus adiectis, quam damnat Gal. à Galenica differt. In vsu est frequenti quibsdam, purgato priùs corpore: calida sicca est ad gradum tertium: pituitam crudam & flatus ab ea crassos vacuat, & gigni prohibet. Electaria de cydonijs, pomis: Lib. 4. sani. tuend.

persicis, fructibus ad condita hinc transtulimus.

Diacalaminthe.

Anti. diacalaminthe Gal. libr. quarto sanitatis tuendæ, coctionem imbecillam iuuat, & alimenti in corpus distributionem, crassa tenuat, lenta incîdit & terget, ciet menses & vrinas, flatus dißipat, rigores febrium arcet spinæ illitum. Recipit calaminthes Cretensis aut ex regionibus editis pulegij Cretici, petroselini Macedonici, seseleos Massiliensis ana vnc. duas: sem. apij, cacuminum thymi Cretici vel ex regione alta & sicca ana vnc. quatuor, libystici vnc. sexdecim: piperis grauis vnc. quadraginta octo. Quod lignosum est ac durū, ex herbis abijce, & folia tenuißima & virentißima, & in summis herbis nata accipe. Flores itē, & cum his festucas herbarū minutißimas, omnia simul tundātur, cribrētur tenui cribro, vt in totū corporis habitum maximè digerātur, & citißimè siccū repone, & salis vice vtere in obsonijs: ptissana & alijs vice piperis, vel melle optimo curiosè despumato excipe. Mesues ac Nicolaus paucis mutatis vel adiectis Galenum sequūtur suo diacalamento, & Actuarius, nisi quòd pondera multum immutat. Ant.

Diapipereō.

dia trion pepereon, Gal. lib. quarto sanitatis tuendæ dandū eis, qui malè coxerūt, ob recens ventris frigus, & succū pituitosum, ac cruditatē in primis venis habētibus, recipit autē trion pepereon ana drac. quinquaginta, anisi Cretici, thymi Attici, Zingiberis non pertusi ana drac. octo. Hoc est simplicißimum minimumq́; medicamentosum ac ex parum varijs compositum: simplicius adhuc, si tollas Zingiber: compositum magis, si anisi, thymi, Zingiberis ana drachm. sexdecim misceas. Actuarius pondera mutat semen lini addit, melle excipit: Alterum medicamentosius ad fluxiones à capite in pectus: recipit ammi, seseli, libysticum, enulam, spicam nardi, casiam. Qualis propemodum est Mesuæ descriptio, nisi amomum, cinnamomum, asarum, apij

se

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

ſemen reciperet, & ponderibus variaret: melle deſpumato idem excipit. Galenus mellis non meminit. Eo adhuc paulò medicamentoſius eſt apud Nicolaum, ob additum melanopiper, leucopiper, macropiper, maratrũ, hyſſopum, crocum, trochiſcos hedicroos, bethonicam, rutam, vt interim ponderum varietatem omittam.

ELectarium de ſeminibus coctionem iuuat obſtructiones aperit: ob hæc lienteriam ſanat, & dolores viſcerum à flatibus excitatos placat, recipit ſeminum, cymini, anisi, fœniculi, cari, dauci, ameos, apij, amomi, aceto horis vigintiquatuor maceratorum & ſiccatorum, ana drachmas ſex. cinnamomi, zingiberis, macropiperis, ſeſeleos, galangæ, ana drachmas quinque: cardamomi. ſpicæ nardi, caryophyll. ana drach. quatuor: libyſtici drach, tres: melle deſpumato excipiuntur, vel duplo ſacchari adiecto puluis fit leuiſsimus.

Omnia loco ſpecierum vulgò dictarum vſurpãtur, ſimile viribus diacymino, ſed calidius, obſtructaq́; valentius aperit: eſt enim efficaciſsimum, & quibuſdam in vſu. Quod à Serapione in Antidotario deſcribitur, parũ ab hoc differt: plurimũ autem quod Auicennas, deſcribit quinto canone, vti & quod Gal. & cæteri Græci vocant διὰ σπερμάτων.

Electarium de prunis vt cætera de fructibus, in condita reiecimus.

ELectarium Regium, cerebrum, cor, thoracem, ventriculum roborat: ſtrobylorũ excorticatorũ vnc. octo: amygdalarum ſimiliter purgatarũ vnc, ſex: ſacchari libras quatuor: aquæ roſatæ libram vnam & dimidiam: olei amygdalarũ dulcium recentis, & roſati, ana vnc. tres: cinnamomi drac. octo & ſemiſſem, caryophyllorũ, & ſantali citrei ana drach. tres: ligni aloës drach. quatuor: ambræ drach. vnã moſchi ſcrip. dimidiũ.

Ab hoc tolle oleum, ne ſit vomitorium ſi vti libet.

ELectarium Regium alterũ, idem pollet: nam ipſum complent ſtrobylorum excorticatorum vnc. ſex: amygdalarum dulciũ etiam delibratarum vnc. quatuor: aquæ roſarum lib. vna & dimidia: roſarum rubrarum vncia vna & dimidia ſantalorum citreorum drachmæ tres, & dimidia: ſacchari lib.

quatuor, ambræ drach. vna: moschi script. semiss.

Vsui esse potest sublatis santalis ferè ingratis, aromatibus etiam diminutis, & in eorum locum semine cucurbitæ & melonum addito, vel alio, pro varijs scopis.

O ELectarium de oxalide Galeno adscriptum ad intemperaturam calidam totius, vt in febre æstuosa, vel solius ventriculi aut hepatis syncopem, cordis palpitationem, ebrietatem recipit xylaloës, cubebæ ana vnciam dimidiam: rosarum rubrarum, coralli rubri, margaritarum albarum, santali citrei, auellanæ Indicæ, ana drachmas duas: baccarum oxyacanthæ, seminis citreoli, seminis cucurbitæ, sem. cucumeris, ana vnc. semiss. sem. oxalidis, sem. portulacæ, & buglossi, ana drachmas tres & semissem, spodij, electri, gummi Arabici, tragacanthi ana drachmas tres: boli Armeni drachmam vnam & semissem: caphuræ drachmam vnam: excipe succo citri aut omphacij coctione inspissato: datur à drachmis duabus ad vnciam dimidiam cum aqua frigida.

Galeno id malè tribui indicant santala & caphura, & auellana Indica, cubebæ, spodium Arabum, id est, ebur vstum (nam Græcorum spodium, id est, cinerula, metallicum est excrementum pompholygi congener in corpus non recipiendum) margaritæ nusquam quod sciam, Galeno appellatæ vel vsurpatæ.

ELECTARIA AMARA.

Antiqua et vtilis compositio.

† THeriaca antidotus diatessaron, id est, ex quatuor, ad affectus frigidos, tum cerebri, vt epilepsiam, paralysin spasmum cynicum, id est, oris torturã: tum ventriculi vt inflationem, & ab eo dolorem, tardam coctionem: tum deniq; hepatis, vt hydropem, cachexiam, obstructionem, præterea morsui scorpionis, & potioni veneni confert. Recipit autem gentianæ, baccarum lauri, myrrhæ, aristolochiæ rotundæ, singulorum portionem æqualẽ: trita curiosè omnia melle† despumato excipiuntur. Datur ab aureo dimidio ad aureum vnum.

†Mel sit quadruplũ ad species hîc, & in similibus.

Theriaca dicitur, quia valet ad morsus ferarum: addito ebore diapente faciunt Absyrtus & Vegetius mulomedici, iumentis seruandis saluberrimum, à circunforaneis pro magna theriaca passim venditur.

Τρυφέρα antidotus Sarracenica magna, coctionem ventriculi & hepatis ſuo calore iuuat, ob id flatus diſsipat, humores in ventriculo, & aliis viſceribus putres abſumit: oris & corporis reliqui odorem & colorem commendat, laſsitudinem tollit, ſanitatem præſentem tuetur, & morborum generationem prohibet, venerem auget, hæmorrhoïdas ſanat. Recipit autem myrobalanorum, cepularum Indarum, emb. bellericarum, citrearum ana drach. quinque, cinnamomi, trium piperum, eryngij, folij, ſpicæ nardi, cardamomi vtriuſque, caſiæ, lepidij, cyperi: apij, linguæ auis, caryophyllorum, behen vtriuſque, zingiberis, ana drach. duas: nucis moſchatæ, macis, ſeſami excorticati ana drach. tres: amygdalarum ambarũ ana drach. quinq;: ligni aloës, maſtiches, rhabarbari, ſeminis fœniculi, ana drach. duas: ozimi, menthæ ſiccæ, origani Perſici ana drachmam vnam & ſemiſſem. Myrobalani fricentur cũ butyro recenti: cæteræ ſpecies cum oleo amygdalino, melle excipiuntur omnia, datur à ſeſquidrachma ad drachmas tres: addunt aliqui turbith drach. quinque, moſchi drach. vnius partẽ quartam, ſeu grana quindecim.

Tryphera Sarracenica Nicolai Gallis eſt vſitatior. Tryphera autem, id eſt, delicatæ, dictæ videntur per antiphraſim: ſunt enim ob amaritudinem ingratæ. Arabum inuentum eſſe oſtendunt myrobalani, & alia quædam: alij hominem iuuenem reddentes interpretantur. Annos duos ſeruant: poſſunt cum ſacchari lib. vna in vnciam ſolidum fieri electarium.

TRyphera antid. moſchata eadem promittit, quæ prior, ſed imbecilliùs: recipit verò myrobalanorum, cepularum nigrarum. emb. bell. piperis nigri & longi, zingiberis, caſiæ, ſpicæ nardi, ana drachm. quinque: ſeminis anethi, ſeminis porri, ana drach. duas: ſeminis dauci, roſarum rubrarum, cinnamomi, nucis moſchatæ, caryophyllorum, ana drach. vnam & dimidiam: macis, cardamomi maioris, galangæ, ligni aloës, moſchi, ana, drach. vnam: ſeminis naſturtij drachmas decem: excipitur melle deſpumato: datur à drach. duabus ad drach. quatuor: adduntur interdum ſcoriæ ferri nutritæ drach. duæ.

TRyphera antid. Galeni eadem omnino promittit: recipit omnium myrobalanorũ ana drachmas decem, zingibe

giberis & mastichis, cinnamomi, caryophyllorum ana drach. septem: galangæ, spicæ nardi, asari, croci, sem. fœniculi, anisi, apij, ameos ana vnciam dimidiam: costi, piperis nigri & longi, casiæ ana drach. tres: nucis moschatæ, cardamomi vtriusque, macis, calami aromatici, ligni aloës ana drach. duas: †behen albi & rubri, rad. piperis, cyperi ana drachmas tres & semissem: ambræ drachmam vnam: moschi script. vnum. fricentur myrobalani cum oleo amygdala. dulcium: melle despumato omnia excipiuntur. Scoria ferri in aceto nutrita aliquando additur à Galeno ad mensuram omnium, vel dimidij. Datur à drach. vna ad duas.

† Alij, santali.

Non esse Galeni, indicant simplicia Galeno indicta & incognita, myrobalani, ambra, moschus, galanga, caryophylla, nux moschata, macis.

TRyphera antid. minor Phenonis, ventriculum, hepar, renes, vesicam roborat: ob id fluorem alui, hæmorrhoidū, mensium, immodicū cohibet, sanguinis corruptionem & cruditates, & in ventriculo putredines humorum emendat, colorem bonum reddit, ac formæ corrumpi cœptæ vitium redimit: accipit autē myrobalanorum cep. Ind. beller. embl. nucis moschatæ, ana drach. quinque, nasturtij, asari, origani, persici, piperis, thuris, ameos, zingiberis, fructus tamaricis, spicæ nardi, schœnu anthûs, cyperi, ana vnc. dimidiam: scoriæ ferri diebus quinq; in aceto nutritæ drach. viginti: myrobalani, assentur in butyro vaccino, & cætera inuoluantur oleo amygdalarum dulcium: aromatizentur moschi drach. vna, melle despumato excipiantur. Post sex menses datur à drach. vna, ad drachmas tres.

Ex his omnibus sola ferri scoria & fructus tamaricis apertè adstringunt, spica nardi, & alia quædam imbecilliter. Eademq́ multò plus calore suo, & essentiæ tenuitate menses ac hæmorrhoidas promouerint, quàm adstrictione leui steterint: ob id in hos affectus duos ea omnia tollerem, vel horum partem bonam, neque solum pondus minuerem. Ad affectus alios frigiditati succedentes, & menses, vt vocant, albos esse posit salubris, non autem ad eos qui calorem

rem ſequuntur: nam putredo humorum & formæ corruptio, qualis in elephanticis, calorem ferè ſequitur, rariùs caloris imbecillitatem: licet hac miſtione integra mirificè valere ad menſium corruptionem & fluorem eorum, ac hæmorrhoidum immodicum vſu ſuorum affirmet autor Luminaris maioris. Scoria autem in aceto nutritur, dum eo diu maceratur, aliquoties mouendo, vt docemus in nutritione lib. 2. pharmacopœiæ.

TRyphera alia minor ventriculum & hepar firmat, lienteriæ confert & hæmorrhoidibus malignis, & formæ corruptæ. Fit ex myrobal. cepularum Indarum, beller, embl. ſingularum portione pari: hæ butyro vaccino inuolutæ fricētur, melle emblicarum excipiantur: aromatizentur moſcho. Addunt alij, ciperi, thuris, aſari, ſeminis apij & naſturtij, ana ſcriptulum vnum: ſcoriæ ferri nutritæ partes.

TRyphera Perſica, quòd apud Perſas experta ſit cōtra febres acutas, intemperiem calidam ventriculi, hepatis. Morbis omnibus ex humorum vſtione natis confert, in Aeſtate peſtilenti, & Autumno: ſitim ſedat: ictерum calidum ex obſtructione ſanat, hypochyſim à vaporibus bilioſis viſui incommodantem diſcutit. Recipit autem ſuccorum ſolani, intybi, apii, lupuli, purgatorum, ana libras duas. Quibus immitte violarum recentium, aut ſiccarum libram vnam: folliculorū ſennæ, vncias duas, agarici, vnciam vnā, pruna Damaſcena, quinquaginta: caſſuthæ, ſemunciam: myrobalanorum, cepularum, citrearum, Indarum, frixarum in oleo violato, aut amygdalarum dulcium, ana drach. duas: ſpicæ nardi, drachm. tres: coque igni prunarum lento, donec libra vnica ſuperſit: cui iniice epithymi drachmas quadraginta. Myrobalani autem oleo amygdalarum dulcium merſæ, ſemel feruefiant: tollantur ab igne, colentur. In parte colati diſſolue tamar Indorum recentium vncias tres: mannæ ſeſcunciam: pulpæ, caſsiæ vncias quatuor: ſacchari violati vncias duodecim: cola, vt munda ſint à ſeminibus, & aliis: in parte reliqua, & aceti libra vna, coque igni lento ſacchari albiſsimi libras tres. Adde quod priùs in ſuccis eſt diſſolutum: miſce, percoq; ad mellis craſsitudinem. Poſtremò adde paulatim rhabarbari boni vncias duas: myrobalanorum citrearum ſeſcunciam: cepularum & Indarum ana vnciā vnā: belle

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

bellericarum, emblicarum ana drach. quatuor: seminis fumariæ, trochiscorum, diarhodωn, macis, mastiches, cubebarum, spodij, santali, citrei, seminum quatuor, ana drach. duas, & dimidiam: anisi drach. quatuor, spicæ nardi drachm. duas: inuoluantur oleo violato, & reponantur vase vitreo. Datur ad vnc. cum aqua frigida, & succo intybi, vel solani.

Hæc antidotus tryphera, id est, delicata, vsu rara est, opinor quòd simplicibus multò paucioribus nobis licet affectũ idem assequi: præterquàm quòd componendi modus & longus est, & negotij plenus. Prætereà myrobalanis recētibus caremus, à quibus vis plurima medicamenti expectatur: quanquàm & simplicia alia quamplurima recipiat, quæ bilem vtranque, & præcipuè atram, aut expulsioni apparent, aut etiam trahant, & vacuant, vt interim taceam mista refrigerantia non pauca, & quædam partibus principibus robur afferentia.

Diacurcuma magna, ventriculi, hepatis, lienis, morbos frigidos, ob id diuturnos, sanat; & quæ his succedunt symptomata, obstructiones, hydropen, cachexiam, colorē corporis fœdum, humorũ in ventriculo corruptelã, à flatibus crassis inflationem: dolorem quoq; renum & vesicæ à causa frigida, vel obstructione mitigat, vrinamq; prouocat. Recipit autē croci, asari, seminum petroselini, dauci, anisi, apij, ana vnc. dimidiam rhabarbari, mei, spicæ nardi, ana drac. sex: costi, myrrhæ, casiæ, schœnu anthûs, carpobalsami, rubiæ, succi absinthij, succi eupatorij, olei balsami, ana drach. duas: calami aromatici, cinnamomi, ana drac. vnam & semis. scordij, scolopendrij, succi glycyrrhizæ, ana drachmas duas & dimid. tragacanthi drach. vnam: melle despumato excipitur. Datur à drach. vna ad drach. tres.

Δι᾽ ἐρυθροδάνου Græcis potest vocari: nam curcuma est Arabicus, ἐρυθρόδανον, id est, rubea: alijs placet curcuma esse chelidonium, à cuius colore flauo huic antidoto sit nomē, vel corruptè pro διὰ κρόκου, quem capit largiorem.

Diacurcuma minor idē pollet, sed imbecilliùs: recipit spicæ nardi, myrrhæ, casiæ, croci, schœnu anthûs, costi, cinnamomi, ana: melle despumato excipiuntur.

Hæc

Hæc ab vsu recessit, & quæ maior, & minor, tã Auicen. quinto canone, quàm Serapioni in antidotario scribitur.

DIamorusia præstat quæ diacurcuma: nam affectus ventriculi, hepatis, lienis frigidos proindeq; chronicos sanat, hydropem, frigidam ventriculi intemperiem, ac inde natam crudorum succorum copiam & dolorem: recipit autem croci, acori, ana drach. duas: myrrhæ, drachm. tres: baccarum lauri, drach. duas & dimid. dauci, cinnamomi, casiæ, cymini carmani, carpobalsami, schœnu anthûs, sem. apij, anisi, cardamomi, spicæ nardi, menthæ siccæ, marrubij, ameos, ana drach. vnam: costi, trium piperum, ana drach. vnam: melle despumato excipitur. Datur à drach. vna ad drach. duas.

Electarium hamorusia dicitur Auic. 5. can. & Serap. in Antidotario.

DIalacca magna ventriculum & hepar roborat, hepatis obstructiones aperit, eius schirrum dissoluit, & ex his nascentem cachexiam & hydropem sanat, vrinas mouet, lapidemq; renum & vesicæ frangit: recipit laccæ lotæ, rhabarbari, ana drach. duas: spicæ nardi, mastiches, schœnu anthûs, costi, myrrhæ, croci, cinnamomi, bdellij, seminum apij, anisi, ameos, fœniculi, succi absinthij, succi eupatorij, sabinæ, asari, aristolochiæ, gentianæ, hyssopi siccæ, amygdalarum amararũ, rubiæ, ana drach. vnã: & dimidiã, piperis nigri, zingiberis, ana drach. vnam: myrrham & bdellium vino infunde, cætera tere, omnia melle despumato excipe. Dabis ab aureo vno ad aureos duos.

Διακαγκαμὸν *Græcis diceretur: id gũmi sæpe adulteratur, eoq; infectores passim vtuntur, sericum colore Kermesino tincturi. Hæc tutior est, quàm diacurcuma. Lauanda autem hîc lacca decocto schœnu anthûs, & aristolochiæ, vt essentiæ tenuitate assumpta valentiùs aperiat, calida pr. gr. sicca secundo. Cymas, seu summitates schœnu sustuli, quòd hæ cum floribus sumantur, quibus sunt inferiores.*

DIalacca minor, eadem potest, sed inefficaciùs: fit ex laccæ lotæ, croci, costi, schœnu anthûs, rubiæ, aristolochiæ longæ, glycyrrhizæ, piperis ana drach. vna & dimidia: rhabarba. drachm. tribus: myrrhæ, bdellij, ana drachm. vna, mistis vt in priore.

Aclua

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

Actuario describitur διὰ λακχᾶς duplex, ex his duabus fere sumpta: ut hæ, & aliorum aliæ, ab usu recesserunt.

ELect. ex rhabarbaro, obstructiones potenter aperit, & inde natos affectus, icterum, febres putridas etiam inueteratas, formæ corruptionem sanat. Recipit rhabarbari, succi eupatorij, succi absinthij, ana drach. quinque: myrrhæ, croci, drach. vnam: spicæ nardi, asari, casiæ, schœnu anthûs, fumariæ, sem. anisi, apij, amygdal. amararum excorticatarum, ana drach. dimidiam: melle despumato excipe.

ELect. diacoston, obstructa viscera liberat, & inde natum dolorem mitigat: hydropem gigni cœptum, perfici prohibet. Recipit costi amari, casiæ, cinnamomi, ana drachmas quinque: asari, drachmas quatuor: rhabarbari, schœnu anthûs, seminum apij, anisi, ana drachm. tres: croci, aristolochiæ, myrrhæ, ana drach. duas: mellis despumati q. s.

ELect. à nobis inuentum, ventriculum & cæt. viscera roborat, & calfacit: ob id linteriam, diarrhœan, dysenteriam hepaticam, & alios dictarum partium affectus frigidos sanat, & immodicam medicamenti purgantis vacuationem sistit, & hæmorrhoidas: flatus quoq; discutit: recipit ligni aloës, galliæ moschatæ, spicæ nardi, cyperi, calami aromatici, ana drachm. duas: cymini Carmeni, aceto vigintiquatuor horis infusi & assati, drach. tres: seminis porri torrefacti drach. vnam & dimid. emblicarum & bell. succo intybi infusarum & tostarum, nucis moschatæ ana drach. duas & semis. se. nasturtij tostorum drach. sex: sem. vuarum drach. quinque: sem. myrti tenuissimè tritorum drachm. viginti sex: balaustij, concharum vstarum, thuris, fructus tamaricis, ana drach. duas & semis. ameos drac. tres. Tere omnia, & frica in vino odorato, & sicca, frica iterum aqua cydoniorum, aut baccarum myrti, & sicca: iterum tere subtilissime: excipe miua aromatica: dātur drach. tres cum syrupo cydoniorum, aut myrtino.

ELecta. alterum confirmans, ventriculum, & viscera alia roborat, fluorem alui à causa calida, vel medicamento nimis purgante sistit, appetentiam excitat: recipit nucleorum myrti læuissimè tritorum vnciam vnam & dimidiam: rosarū, spodij, rhu, trium piperum, santali, balaustij, gummi asi, ana drach. vnam & dimid. granorum granatorum assatorū drach. septem: coriandri infusi in aceto & assati vnc. semis. seminis

rosa

roſarum,ſe.oxalidis,ſem.plantaginis,ana drac.duas:trita probè omnia frigantur ex omphacio, vel ſucco myrti, & aceto, ſiccenturq́;:excipiantur deinde miua acetoſa.Dãtur drachmæ duæ vel tres cum ſyrupo cydoniorum acidorum.

ELect.alkanzi,ventriculum & hepar calfacit, & roborat: O ob id appetentiam excitat,coctionem iuuat, flatus diſsipat,vomitum pituitoſum,& ab eo virium diſſolutionẽ emendat:recipit autem roſarum,coſti,ſpicæ,ana vnc.dimid.florum granati ſyluestris vnc.vnam:nucis moſchatæ, calami aromatici,caryophyllorum,macis,cardamomi,ana drach.tres & ſemiſ.zingib.drach.duas:myrobal.Indarũ,embl.bell.ana drac. ſex:granorum myrti lib.vnam: balauſtij, thuris, corticum citri,fructus tamaricis ana vnc.ſemiſ. Feruefiant ſemel omnia in vino generoſo antiquo,pòſt ſiccentur:feruefiant deinde ſemel in ſucco cydoniorum, exſiccenturque in vaſe terreo vitrato:terantur tenuiſsi.miua excipiantur. Dantur drach.tres cum ſyrupo cydoniorum.

ELect.ex laſere ad febres antiquas, & circuitu repetentes, O vt quartanas quotidianas,ſomnum grauem, tremorem, venenoſos morſus: recipit liquoris Cyrenaïci, piperis, myrrhæ,foliorum rutæ ſiccorum,ana vnc.dimidiam: melle deſpumato excipe.Datur à drachma vna ad aureum vnum in febre cum oxymelite per horam ante acceſsionem: contra venenũ, cum vino calido.

Vtile eſt hoc electarium in declinatione vniuerſali quartanæ, horis duabus ante acceßionem, ad drachmam vnam & dimidiam cum vino tenui calido, Malo opum Cyrenaïcum vulgò,aſſam aromaticam (quam dictum beniouin quidam putant) miſcere, ſi proba habetur, quàm Medicam, vel Parthicam virus olentem,ob id aſſam fœtidam vulgò dictam.Proba autem fuerit ſubrubra,ſplendida,myrrham referens odore,non porrum, & ſolutu facilis in album colorem.

ELect.anacardinum ad ventris totius inferioris & cerebri † affectus frigidos,ſanguinem reddit puriorem,& inde ſpiritu animali reddito purgatiore & tenuiore,ſenſus omnes,apprehenſionem,intellectum,& memoriam iuuat,coloremq́ue

Cõfectio anacardina.

r

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

viuidum corpori tribuit. Recipit autem piperis nigri & longi, myrobalanorum, cepularum, embl. bell. Indarũ, caſtorij, ana drachmas duas: coſti, anacardi, melanthij, ſacchari boni, ana drach. ſex: cyperi drach. quatuor: tere anacardos per ſe: deinde alia excipe butyro vaccino & melle ſimul coctis portione æquali. Datur poſt ſex menſes ad drachm. duas cum aqua fœniculi & apij: quo ſumpto, vitabis laborem, iram, coïtum, ebrietatem.

Et cætera immodicè calfacientia & vacuantia, quia calidiſſi. eſt ſolisq́; multùm frigidis ſecurum. Nam ſpiritibus accenſis, febres excitat diarias, à quibus ſæpe tranſitur in putridas, vel hecticas: ferè autem vſurpatur ad febrem excitandam in morbis frigidioribus. Datur autem poſt ſex menſes, cùm ſcilicet vis anacardorum feruendo expirauit, antè nanque vti eſt periculoſum. Ant. dianacardon Aët. ad vertiginoſos, comitiales, difficulter ſpirantes, & ileoſos, menſes pellit, incipientem hydropem, & cachexiam ſanat: recipit anacardiorum, epithymi, acori, piperis, ſaxifragæ, maſtiches, iridis, myrobalani, ſingulorum quadrantem: croci, caſiæ, folij, ſpicæ nardi, mei, agarici, iunci odori, rhei, ſingulorum ſeſcunciam: aloës ſextantem, caryophyllorum vnciam vnam: mellis quantum erit ſatis. Mel verò anacardinum, id eſt, cui incocti ſunt anacardi recentes & relicti, vſu frequens eſt, in compoſitionibus præſertim, vt pòſt leges.

Hactenus electaria, nunc antidoti opiatæ ſcribendæ.

† ANtidotus Philonis efficaciſsima, & expertiſsima ad ſedandos vehementes & lethales partium dolores, ventriculi, cœli, hypochondriorum, hepatis, lienis, renum, vteri, excitatos à crudis humoribus, aut flatu craſſo, aut amborum cauſa intemperie frigida: valet etiam ad ſuffocationis periculum, ſingultum vehementem, vrinæ difficultatem: ob hæc à morte impendente vindicat. Recipit autem piperis albi, hyoſcyami albi, ana drachmas viginti: opij drachmas decem: croci drachmas quinque: ſpicæ, pyrethri, caſtorij, ana drachmam vnam: mellis:

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

mellis despumati quadruplo omnium excipe: addunt aliqui moschi scriptulum vnum. Datur quantitas ciceris, aut fabæ paruæ, cum liquore aliquo conuenienti.

Sic Philo medicus Tharsensis præstantissimus scripsit elegiaco carmine eleganti, sed ænigmatibus de industria obscurato, apud Galenum libro nono comp. phar. secundum partes: nisi quòd euphorbium habet, Mesues verò castoriũ: in cæteris & ponderibus idem sunt. Hoc ferè primum anodynorum antidotorum celebre extitit. Huic autem quidam ademerunt, alij addiderunt, nonnulli etiam ponderibus euariantes, magnum fecerunt numerum antidotorum anodynorum principalium, quæ etiam antidoti colicæ vocantur, ab affectu maximos dolores experiente. Ex aromaticis tamen dictis medicamentis Philo solam nardum imposuit. Qui verò illius ætate extiterunt, alius aliud, nonnulli plura adiecerunt, vt schœnu anthos, casiam, cinnamomum, amomum, costum: alij loco croci crudos humores & dispositiones crudas coquentes, alia etiam coquentia, myrrham, castorium, iniecerunt: alij etiam semina hæc, seseleos, apij, anisi, cumini, dauci, petroselini, ameos, vt medicamenti amari suauitatem obtunderent, vtq́ medicamentum facilius distribueretur, & vrinas moueret, & humores crassos, si essent, tenuaret. Hoc Philonis medicamentum, & si- Gale. ibidẽ. *milia, post annum à compositione sumenda sunt, ad annum vsque decimum: ad quod vsque tempus stupefaciendo sensum partis, dolorem tollunt efficaciter, pòst languidis sunt viribus. Gal. lib. 12. meth. Dosis est adultis, auellanæ ma-* Paulus. *gnitudo: minoribus, fabæ: pueris, ciceris: cum potione conuenienti. Quidam addunt moschi scrup. vnum. Aëtius, Paulus, Oribasius, Actuarius, Mesues, sic vt Philo componunt: nisi quòd Paulus, & Actuarius, & Mesues piperis albi inyciunt drac. viginti: Oribasius vigintiquinq́: hyoscyami*

autem drachm. viginti Mesues & Oribasius, sed Paulus drach. octo: & Mesues castorium pro euphorbio miscet: excipitq́ mellis despumati libr. duabus. Philonis medicamentum aliud facit Mesues in opere medico, cap. de sputo sanguinis longè ab hoc diuersum, quod Persicum appellat. Hæc antidotus frigiditate immodica neruorum spiracula (per quæ spiritus animalis sentiendi & mouendi vim transferens distribuitur) contrahit, & densat: ob idq́ illi spiritui viam præcludit, quomodo compreßio violenta & diuturna neruorum à vinculo, seßione, innixu, tumore aliquo præter naturam. Vbi verò partes sentire desinunt, dolere non possunt, cùm citra sensum tactus dolor non fiat, vt docet Hippocrates in lib. de Nat. humana: & Gale. lib. de elementis. Hac ratione dolores omnes sedare opium, & ex eo composita, dicitur, abusiuè scilicet loquentibus, cùm propriè anodynum sit nequaquam. Hi verò dolores: præsertim colici, sæpe tam sunt vehementes, vt quosdam syncope sustulerint: a-

Li.12.meth. *lios ad consciscendam sibi mortem impulerint: ob id Philonis antidotus à morte liberare dicitur. Opiata, & ob opium stupefacientia medicamenta ante sextum mensem non vtenda, post sex annos imbecilla sunt. De vsu recto huius & similium Galenus abundè lib. 12. methodi, & aph. 31. lib. 6. Dolores oculorum, &c. & nos lib. 3. nostræ methodi. Quamuis dolores hos à causa frigida procedentes iuuet Philonis antidotus, tamen quia dispositionem horum causam auget, parum tuta est in his affectibus: nec adhibenda: nisi summa neceßitate: in calidis verò dispositionibus dolores tutiùs sedat, & horum sæpe causas vnà abi-*

Li.12.meth. *git. Cùm multis ex causis ex spirandi difficultate adueniat suffocationis periculum, id cui esse remedio hæc antidotus scribitur, videtur esse, quòd à cordis, aut pulmonis incendio prodit: vt æger scilicet efflare magis, quàm expirare*

rare

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

rare cogatur, & citò multum inspirare. Nec singultum ab intemperie frigida sedare videtur, sed eum quem mordax, & calidus humor, vel piper, vel aliud excitauit, præsertim quibus os ventriculi est magis sensile, qualem singultum Galenus sæpe se expertum ait. Vrinæ difficultatem Libr. 3. loc. aff. cap. 7. intellige, quæ ob lotij mordacem multùm acrimoniam fit, siue ea sit à pure, seu bile, seu arenulis, seu pituita salsa, seu calculo vesicæ, seu qualitate alia lotij mordente. Dum enim sensum vesicæ stupefacit, non doletur, sed periculosus est vsus, quia vt virium aliquid retineat, quando ad vesicam ventum erit, sumi vehemens, aut largum, & partibus quas permeat noxium, oportuit: nisi per meatum vrinarium inijcias. Sed neque in his dispositionem sanat: sed datur vt quiescente interim dolore vires omnes multùm prosternente per apprehensionem, spiritus animales conquiescant & somno etiam conciliato instaurentur. Quibus iam confirmatis, nec alijs dißipatis, æger poßit dispositionis remedia sustinere. Eadem ratione in ardentibus, & mordentibus vrinis semen papaueris, hyoscyami, & similia hodie miscent apozematis, conditis, & alijs horum remedijs. Alterum est Philonicum antidotum Mesuæ in sputo sanguinis, quod Persicum vocat, fortè quòd in Perside sit inuẽtum: quomodo Nicolaus suum Philonium vocauit Romanum, quòd Romæ in vsu celeberrimo fuerit. Præter dicta Philonij huius medicamẽti opera, hæmorrhagiam omnem potenter sistit, siue sputo fiat, siue vomitu, siue ex vtero, vel hæmorrhoïdibus. Somnum item conciliat, & per se refrigerando, & per accidens sopito dolore somnum interrumpente. Vtendum verò non est Philonium, nec aliud opiatum ante menses à compositione sex, & horis quinque ante cibum est sumendum, vacuo scilicet omnino ventriculo, & factis priùs totius vacuationibus idoneis. Castorium

omittit Galenus. Vide lib. 9.compo.ph.local. Pueris datur ciceris quantitas: debilibus, fabæ paruæ: grandioribus & robustis, auellanæ.

ALia Philonia antidotus descripta ab Hamech filio Zachariæ, earundem virium: recipit melanthij, castorij, piperis, ameos, baccarum lauri, cymini, foliorum rutæ, calaminthes, opij, hyoscyami, cortic.rad.mandragoræ, partes æquales, melle excipe. Alij scribunt opij partes duas: croci partẽ vnam. Datur à drach. duabus ad aureos duos.

Videtur in hac descriptione crocus desiderari, quam coniecturam & suspitionem ingerit alia lectio: & certè si crocum, & alia habet æqualia, est præstantior. Priorem verò latiùs sum persecutus, quòd hæ antidoti opiatæ medicum desiderant prudentem, non autem temerarium in dando, vbi opus est: neque formidolòsum, si eius vtendæ necessitas contigerit.

ZAzenea frigidam intemperiem sanat, flatus dissipat, & sedat inde natos dolores ventriculi, coli, vteri, dentium: vrinæ item difficultati medetur, & fœcundas facit mulieres, potum, & pesso cum lana & oleo liliorum collo vteri impositum. Recipit castorij, opij, piperis macropiperis, galbani, costi, cinnamomi, phu, mei, dauci, asari, croci, æquales partes: excipitur melle despumato: aliis sapa. Datur aureus vnus.

Purgato corpore, & coɛta quadantenus materia, denti dolenti imponi potest ter quater die, sed non diu, vt per horam tantùm, citráque deglutitionem, ne opium simul deuoretur. In sterilibus etiam ob vteri intemperiem frigidam, quæ semen extinguit, aphoris.62.libr.5. Pesso inditur semel in die per horas tres, aut quatuor, & alijs diebus aliquot sequentibus idem. Nam nouasse periculum est propter opium, cuius vim calida in partes deducũt: frangere omnino non possunt nisi tempore longo. Ob id tutius, id est ab anno post compositionem secundo ad septimum: sed in dolore

den

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

dentium à sexto mense vsurpari potest ad sensum obtundendum. Manardus hoc sæpe vsum se contra hanc sterilitatem scribit non infeliciter. Alij Azaranij antidotum: alij egeteam: alij sageneam vocant.

ATHanasia magna, obstructionem hepatis & lienis liberat, dolorem sedat, tum dictarum partium tũ ventriculi, renum, hæmorrhoidũ, quomodo Philonium antidotum. Thoracem pulmonesque expurgat, ob id asthma & antiquam tussim iuuat, hæmorrhagiam, diarrhœam, lienteriam antiquam dysenteriam cohibet. Hepar autem lupi, quod tota sua substãtia morbos hepatis iuuat, huic mistum Galenus voluit. Nã recipit hepatis lupi, eupatorij, croci, myrrhæ, casterij, costi, cardamomi, spicæ nardi, opij, papaueris nigri, hyoscyami albi, cornu dextri capræ, vel (vt alij legunt) cerui, portiones æquales terenda terantur, & alia in vino liquefiant: excipe omnia melle despumato, & post sex menses vtere ab aureo dimidio ad aureum vnum, cum vino dulci & grato, aut cum sapa & succo intybi, & apij.

Effecta antidoto Athanasiæ contraria tribuit Mesues, vti theriacæ, & alijs opiatis medicamentis. Nam quæ obstructionem liberant, hæmorrhagiam et vacuationes alias sistentibus sunt contraria. Item sensu stupefacto dolorem sedare, & crassa lentaq; ex thorace expectorare, causis pugnant. Illud enim frigidi cogentis opus est, hoc calidi dilatantis: accedente vi tenuante incîdente, tergente. Sed id facilè recipies, vbi medicamentum hoc, vt alia eius generis multa, animalium more temperiem per ætates mutare didiceris: sed contrario illis modo. Nam animalia primò, calida sunt: postrêmò, frigida. Hæc verò medicamenta primò frigida, deinde calida euadunt. Effecta igitur frigoris efficit à sexto mense ad annos tres, cum aquâ plantaginis, intybi, rosarum, ab anno tertio, ad decimum: victa iam frigidorum vi à calidis: sumpta cum vino dulci, sapa, succo apij. Athanasiæ antidoti, & ambrosiæ, passim meminit

Galenus in libro ſanitatis tuendæ, & methodo: in quibus theriacæ eas comparat: ſed non deſcribit, niſi quòd Mithridatis athanaſiam, antidotum ab hac multum diuerſam, ſine hoc hepate deſcribit lib. 2. Antidotorum: ob id, an hepar lupi athanaſiæ miſceri voluerit, compertum non habeo. Quid autem de hepate lupi cenſuerit Galenus in hepatis affectibus, in noſtris ſimplicibus abunde expreſſimus.

Cornu cerui & capræ vſta, & ſi opus eſt, lota idem pollere docet Galenus lib. vndecimo ſimpli. & lib. quarto c. ph. p. Athanaſia autem .i. immortalis, dicitur, vel quod longo tēpore efficax perduret vel potiùs quòd homines à morte, ex venenoſorum ictu, morſu, vel cauſa alia malefica vindicet, quæ vis eſt præcipua Athanaſiæ Mitridatis, à qua vel ſimili iſta videri poteſt denominata, quæ magna quoque dicitur, quòd pluribus conſtet ſimplicibus, quàm parua Serapioni & Haly etiam deſcripta, & Auicennæ, ex quo hæc deſcripta eſt. Quæ autem à Nicolao deſcribitur, eſt adſtringentior, & conſuetior. In Athanaſia Pauli ex Oribaſio ſumpta, cornu nulla eſt mentio. Superſtitioſum autem eſt dextrum potiùs quàm ſiniſtrum imponere.

Diaſulphur confert febribus diuturnis vt melancholicis phlegmaticis: thoracem ac pulmones purgat pituitâ craſſa lentâ pure: ob id tuſſim antiquam & difficultatem ſpirandi inde natam leuat. Splenis duritiem minuit, & inde natum hydropem: vrinas mouet, calculum frangit: morſibus venenatis, & poto iam veneno prodeſt. Recipit autem piperis albi & longi, ana drach. ſex: ſulphuris flaui, thuris, mei, hyoſcyami albi, myrrhæ, ſtyracis, cardamomi, ana drach. octo: rutæ, coſti, caſiæ, ana drach. quinque: opij, mandragoræ, ana drachmas tres: croci, drach. duas & dimidiam: melle deſpumato excipe: poſt ſex menſes vtere.

Fuerit hæc antidotus efficaciſſima ad ea, quæ pollicetur. Sulphur viuum autem vbique Galenus prædicat: hic citreum, ſeu flauum, quod ignem expertum videtur: quem-

ad

admodùm & viride, pallidum, & cineritium in cannas coniectum, & ab his formatum. Optimum exiſtimarim, quod chymiſtæ ſublimando (vt loquuntur) purgant & tenuant, odoriſq́; & ſaporis inſuauitate exuunt. Opera prope omnia hîc adſcripta ſulphur ſolum præſtat, vt vires eius legenti in noſtris ſimplicibus patebit. Tamen quæ illi adduntur, actiones eius reddunt meliores, quorum plurima venenis reſiſtunt. Sunt & in eo ſtupefacientia quædam miſta potiùs, vt aliorum valenter calentium vehementiam frangant quàm vt ſtupefaciant: ita, vt vis eorum paucorum ſexto menſe fracta, multis calentibus elanguerit. Magnam verò vim habet in dolore renum, & ſpirandi difficultate.

Confectio ex ſtyrace, alui immodicum fluorem bilioſum aut pituitoſum ſiſtit: tineſmum à cauſa frigida natum ſanat. Recipit ſtyracis liquidi, opij, aſari, hyoſcyami albi, caſtorij, croci, myrrhæ, thuris, partes æquales: melle ſufficienti comprehenduntur.

Per ſtyracem liquidum à Meſue intelligi miſcellã quandam grauem & ſomniferam putat Manardus ex Dioſco. & Gal. antidotis.

DE MEDICAMENTIS PVRGANTIBVS COMPOSITIS.

MEDICAMENTA purgantia sunt quædam aloë, alia colocynthide, alia turbith, nonnulla scammonio, alia aliis. De quibus ordine nobis dicendum est, primùm de hieris.

Quædam non ab vno tantum simplici purgatorio purgandi vim obtinēt, sed à pluribus. Quæ verò simplicia sint Mesuæ purgatoria, libro ipsius secundo docuimus.

Hiera picra, id est, amara Galeni, facultatibus multis insignibus efficax. Si quidem calfacit, tenuat, incidit, terget, siccat, obstructiones aperit: humores, ac flatus prauos, crassos, lentos, poris corporis tanquàm spongiæ cauernulis imbibitos separat: digerit, expurgat commodè. Magis autem purgatrix est cum aloë illota, sed minùs roboratrix: contrà verò quæ cum aloë lota paratur, minus aluum subducit, magis ventrem roborat: affectibus capitis, ventriculi, hepatis, renum vteri, iuncturarum, & cæterarum partium frigidis, mirè confert, humorem ab his partibus frigidum, aut putrem vacuando. Recipit cinnamomi, masliches, asari, spicæ nardi, carpobalsami, croci, xylaloës, casiæ partes æquales, aloës duplum pondus omnium. Quidam addunt schœnu anthos: alij absinthiũ: alij alia. Quidam melle excipiunt: alij sine melle in trochiscos fingunt cum aqua bdellij, & tragacanthi.

Gal. lib. 7. meth.

Antidotus hiera, id est, sacra ab operibus diuinis & mirabilibus, picra, id est, amara, ob aloën, vnde & hiera dialoës etiam dicta est, Galeno describitur libro sexto sanit. tuendæ: libro septimo meth. & lib. secundo, & octauo comp. ph. p. ad purgandum maximè ex ventriculo, intestinis, venis mesaraicis bilem flauam, & pituitam non modò tenuẽ, tunicis ventriculi altius infarctam: sed promptius eam, quæ in eius spatio innatat. Cùm autem vis eius purgatrix hepar non superet, qua ratione affectibus frigidis capitis, & aliarum partium tam remotarum cum Mesua conferet?

Lib. 7. met.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

feret? Vt phlebotome à toto corpore vacuat, non primo, sed succedente in locũ vacuati sanguinis alio sanguine ex reliquo corpore, sic vacuato per hieram vetre inferiore, successione quadam aliarum partium excrementa aut mole sua ruere, aut vi partium expultrice mitti videntur: nec alienum fuerit ab hiera, si non valenter, saltem leniter trahi, vt momento vacuandi semel accepto, ferri in ventrem perseuerent: quod in clysteribus paulò acrioribus sæpe fieri probauit Galenus. Quæ res tibi si nõ ad plenũ satisfacit, in memoriam reuoca ventriculi actionem toti corpori communẽ. In quo si multa est excrementosa materia, ea chylo mista, in corporis dictas partes cum sanguine tandem distribuitur, & partes ipsas tali excremento onerat. Si verò contrà excrementis omnibus his biliosis, pituitosis, putribus omnino vacuus est ventriculus, & perfectiùs coquet, & alimentũ in corpus purum transmittet. Quo partes singulæ velut recreatæ, & meliores redditæ, quod in se habent excrementosum coquent, si coqui habile est: aut si tota sua substantia est ab alendo iam alienum, excernent. Omitto ventriculi cum cerebro consensum maximum, & oculis. Vis igitur hieræ huius à Gale. non inuentæ (nam multis ante ipsum annis celebrata est, vt ex lib. c. ph. p. colligere potes) sed vsu crebro celebratæ, est maxima. Sicq́ Romæ Gale. tempore parabatur: Cinnamomi, xylobalsami, asari, spicæ nardi, croci, mastiches Chiæ, ana drach. sex: aloës drach. centum. Sed centum drachmæ ipsius, magna nimis mensura est visa Galeno aliorum proportione lib. 2. comp. ph. p. Ob id præstantius medicamentum feceris, si minus aloës inijcias, vt drach. nonaginta, qua tanquàm optima, se vsum Gale. asserit. Interdum drachmas octoginta miscebat, cùm gratiorem, sed calidiorem volebat: interdum contrà etiã centum & viginti, cùm purgantẽ magis. Aloë autẽ non lota, Lib. 7. meth.

magis

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

magis vacuat:lota,magis roborat, ventrem minus vacuat. Crocum item parcius misceri vult Galenus, vt drachmas quinque:præsertim quibus medicamento vtentibus crocum caput ferit odore, vti nobis ante mistionem. His etiam suffecerint croci drachm.quatuor. Sex verò croci drachmas Galenus miscebat mulieribus malè per menses purgatis, & aloës drach.octoginta, & carpesium loco asari:interdum vtrunque. Vtebaturq́; non in his solis quibus dolet caput per consensum stomachi ab humore bilioso morsi, sed etiam in his,qui suffusionum phantasmata et symptomata patiuntur ex simili stomachi affectu, & quibus aluus supprimitur,& quibus ructus est fumosus. Cinnamomi penuria inijce optimæ caßiæ duplum quæ nihil virtute ab inualido cinnamomo abest,à generoso multùm superatur. Quidā carpobalsamum loco xylobalsami: alij vtrunq;,alij etiam xylaloën, casiam, schœnu anthûs addunt. Dosis summa est drac. vnius cum aquæ cyathis tribus:minima est semidrac. alijs in medio pro ætate,corporis magnitudine, consuetudine:seu minima est vnius cochlearis parui, mediocris, duorum paruorum:maxima,duorum cochlearium magnorum cum aquæ temperatæ cyathis duobus aut tribus: aut in catapotia fingitur. Dat Aēt.à drach.vna ad drach.duas Hodie eius siccæ(quæ vtilior est)etiam vnc.dimid.cum drach. vna diaphœnici ex hydromelite etiam mulieri innoxiè propinari vidimus. Gal.item vel siccum puluerem exhibet vel melle exceptum, vt gratior,durantior,purgantior:licet tunc ventrem minùs roboret, quia mel stomacho malum est, & roborantium vim dissoluit. Mes.puluerem tacuit, trochischos expreßit:alij quoque in catapotia fingunt, quòd propter multam aloës amaritudinem ægrè puluis ex vino, vel iure pulli, vel aqua hordei, vel alio liquore deuorari queat:nec multò facilius cum melle excepta est hiera hæc,

Lib.4.loc. aff.cap.1. Lib.1.loc. aff.

Lib.2.cōp. ph.p.lib.7. metho.

siue

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

sive bolis deglutienda sit, sive liquore (vt puluis solet) dissoluta. Adde quòd catapotia ex hiera ob moram in ventriculo longiorem à remotis partibus trahere magis possunt: minimum, si potu deuoratur. Nam sic à ventriculo celerrimè & effluit, & expellitur. Si bolo autem sumitur, vt cõsistentia, sic mora in ventriculo, & viribus in vacuando est media. In hac antidoto autem sola est aloë purgatrix, & tam imbecilliter, vt vix hora pòst duodecima vacuare incipiat, duretq́; eius vacuatio interdum ad horas viginti quatuor. Quæ cõsuetudo est tardiùs & imbecilliùs vacuantium, cùm valentia mox vires suas exerant, & non multò pòst terminent, nisi quantitate immodica hypercatharsin moliantur. Cùm autem Gale. hiera ad cinnamomi, mastiches, asari, spicæ nardi, croci, xylobalsami, ana drachm. sex addat aloës drach. centum, drach. vna sicca probè purgat, cum vulgaris officinarum hiera hæc sicca drach. vna & dimid. parum sit efficax, quòd aloën ad omnia simplicia simul sumpta duplam tantùm misceant: cùm apud Gale. ferè sit tripla: nam pro aliorum sex ana drach. sex, quæ sunt triginta sex, miscet Gale. aloës drach. centum, & interdum centum viginti. Quæ verò Gale. hiera melle excepta est, vnc. vna mediocriter purgat, in qua sunt pulueris drach. duæ. Cùm enim tribus pulueris vnciis miscenda sit lib. vna mellis, in tribus autem vnciis drachmæ sunt viginti quatuor: in libra, vnciæ duodecim, sequitur vt in qualibet hieræ mellitæ vncia sint propè pulueris drach. duæ. Addidi propè, quòd pulueres ipsi cum melle iuncti pondus augent.

Cur autem mellita Galeno purgatoria magis dicitur, quàm sicca, leuiter attigi in Mesuæ aloë libro secundo.

Ab hac autem hiera velut antiquissima incœpit. In quam xylaloën, & casiam inuexit: & pro xylobalsamo, carpobalsamum. Actuarius autem pro spica, xylocasiam.

Mel

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

Albuchasis. *Mel verò quantùm species, vt vnc. tres. Huic hieræ, & alijs medicamentis, quorū aloë est basis, miscēdum quidam contendunt, & hieram Iulio aut Iunio faciendam, in hordeoq́ sepeliendā volunt per sex menses, vt fermētentur. Aestas alioqui vires ei adimit, nec vtendam ante hanc fermentationem seruariq́ integras omnes hieras à sex mensibus ad annos quatuor.*

Hiera Andrômachi initio lib. 8. c. ph. p.

Schœnu anthûs, xylobalsami, mastiches, croci, nardi Indici, asari, cinnamomi, singulorum drach. sex: aloës lotæ drach. centum: simul læuigata reponito, datoq́ ieiuno à cochleario vno ad duo, cum aquæ frigidæ, aut calidæ cyathis à duobus ad quatuor: alij singulorum sex drach. octo miscent: alij aloës drach. octoginta: multi præter illa sex etiam schœnu anthûs addunt. Asclepiades Andromacho consentit, nisi quòd aloës simpliciter scribit, & horum simpl. vnc. vnam, id est, drach. octo, vel drach. septem & semissem miscet, & oxobalsamum pro xylobalsamo, & schœnu anthûs omittit. Aloën quidam cum Andromacho lotam, alij illotam ponunt: cū lota minùs aluum subducat, quia multū virtutis medicamentosæ lauando deponit, sed tunc conueniet magis febri non valida, sed admodū remissa laborantibus, quibus etiam hieram ex aloë illota citra euidentem noxam multi dederūt, in alijs febribus noxam maximam ex ea sunt experti. Nam aloë etiā lota est maximè aduersa his, qui intemperie calida & sicca laborant sine prauis humoribus: deinde his qui sicca & frigida: in totum his, qui ex solis qualitatibus partē aliquam habent vitiatā. Nam intemperies cum humoribus medicamentis illos vacuantibus indigent, quæ sine humoribus sunt, à medicamento ex aloë in marcorem omnino perueniunt. Vbi igitur humiditas praua ventriculi tunicas irrigat, picra ex aloë vtilis est,

humi

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

humiditatem vacuās prauā, quæ nauſeam maiorē aut minorem excitat. Eam autē noxiam humiditatē ſola aloë vacuat ſua vi purgatoria non valente, ſed quæ ex ventriculi regione quæ attingit, vacuare poßit: ſi tamen largior ſit exhibita, ad iecoris partes peruenit: non tamen vacuat totum corpus aloë. Hiera quoque ipſa valet ad purgandū ventriculum prauis humoribus, præcipuè tenuibus & bilioſis, & coctionem impedientibus, iuuat etiā ventriculum intemperie humida citra humorē laxatum, vt ligamenta, ſeu nerui colligantes articulorum laxantur: omnium autem præſtantiß. eſt remediū his qui bilem altius inter tunicas ventriculi receptam habēt. Datur etiam tutò phlegmone ventriculi iam cocta, poſt declinationem ſcilicet, nullo autem phlegmonis tempore. Hieram picram alij habent ſiccam, alij melle non cocto modicè exceptam. lib. 5. ſanit. tuend.

Hiera Hermetis cum dracunculo maximarum & certiſ. eſt virium ad cephalalgiam, hemicraniam, vertiginē, paralyſin, epilepſiam, tremorē, ſpaſmū cynicum, dolorem colicum, nephriticum, vterinū, arthriticum. Vacuat enim humores tam tenues, quàm craſſos & lentos à capite, ventriculo, neruis, iuncturis & reliquis partibus. Recipit autem aloës vnciam vnam, trochiſcorum Alandhal aureos octo: turbith, agarici, dracunculi vtriuſque ſicci, iridis, ſagapeni, myrobalanorum, cepularum, citrearum, Indarum, ana ſeſquidrachmam: zingiberis, cinnamomi, maſtiches, bdellij, ellebori nigri, euphorbij, aſari, caſiæ ligneæ, ſalis Indi, caſtorij, croci, apij, liguſtici, cocci gnidij, ſtœchados, ana drachmam vnam: ſcillæ aſſatæ drach. duas & dimidiam: ſcammonij drachmas duas. Curioſè omnia terantur: gummi & ſucci vino odoro diſſoluantur: pulueres ſucco cucumeris agreſtis comprehendantur. Siccentur iterum, eodem ſucco & pauco nucum oleo excipiantur, & ſiccentur: poſtremò melle deſpumato omnia comprehendantur. Datur poſt ſex menſes à drachma vna ad drachmas duas.

Deſcripta etiam Meſuæ in ſimplicibus cap. de dracunculo.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

lo. Potentiſsimum & efficaciſsimum eſt medicamentum, vbi remedijs alijs mala hæc contumacia non ceſſerunt. Trochiſci Alandhal inter trochiſcos deſcribentur, quos tamen tempore Hermetis nondum compoſitos ſcribit Manardus, ſed ſine teſtimonio. Hi autem colocynthidis loco in compoſitiones veniunt tutiùs quàm ipſa colocynthis, niſi hæc miſtis probè caſtigetur.

Hiera Archigenis omnibus deſcripta, confert affectibus melancholicis & ex pituita craſſa natis, vt vertigini, epilepſiæ, ſpaſmo, hypochiſi incipienti, voci ob humiditatẽ multam raucæ, dolenti aſperæ arteriæ, difficultati ſpirandi, pſωræ, lepræ, & cæteris tuberculis à craſſa materia naſcentibus, aut ſeroſo excremento, ventriculo, inteſtinis, meſaræo, vterò à flatu dolentibus, aut prædictis humoribus. Datur aliquando potui cum rutæ decocto, adiecto etiam caſtorio ad ſiliquas tres. Dolentibus autem ſpinæ, renibus, ilibus, inguinibus cum decocto apij, ad iſchiadem, & ſimiles articulorum affectus cum aqua centaurij, adiecto etiam electario, id eſt, cucumeris agreſtis ſucco, & colocynthidis pulpa, ad ſiliqu. quatuor. Morſos denique à cane rabido, ab hydrophobia, id eſt, aquis formidatis ſecuros reddit data cum aqua abrotoni: præcipuè adiecta drach. vna pulueris cancrorum fluuialium vſtorum. Recipit autem pulpæ colocynthidos drachm. duas: praſij, ſtœchados, ellebori nigri, chamædryos, ſcamonij, leucopiperis macropip. ana drach. duas: ſcillæ aſſatæ, euphorbij, aloës, croci, gentianæ, petroſelini, hãmoniaci, opopanacis, ana drach. vnam: polij, cinnamomi, ſagapeni, myrrhæ, ſpicæ nardi, ſchœnu anthûs, calaminthes montanæ, ariſtolochiæ rotundæ, ana drach. duas: melle ſufficienti excipiantur omnia. Datur ad aureos quatuor cũ decocto epithymi, & vuarum paſſarum mundatarum.

Hiera hæc ad verbum ex Auicenna deſcripta longè eſt præſtantiſsima: multò autem valentior fiet, ſi colocynthidis pulpæ vnc. duæ, aut drachmæ viginti duæ miſceantur, vt quidam codices habent. Quod ad hydrophobiam ſymptoma pernicioſiſsimum eorum qui à cane rabido ſunt morſi, attinet, lege Gale. in libro de commodis theriacis. De

pul

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

puluere autem cancrorum fluuialium vstorum mira Galenus lib. vndecimo simp. prædicat ex Aeschrione. Magni præterea est facienda decoctorum ratio varia pro vario affectu, ex quibus hieram propinat. His verò affectibus omnibus valenter opitulari hanc hieram nemo inficiabitur, qui simplicium & plurimorum, & efficacissimorum eius naturam perpenderit. Doses tamen minuerem, quòd his ferendis nostratium corpora sint imparia. Valet igitur ad congestam vel fluentem pituitam, aut melancholiam, & affectus omnes inde natos in quauis corporis parte, auribus, dentibus, collo, &c. Eius loco quidam vtuntur hodie hiera Logadij, quam Paulus, Aëtius, Nicolaus, & alij plerique describunt. Ante tamen tutum harum hierarũ tam potentium vsum, apparanda est materia hoc est, tenuanda, incidenda, tergenda, fluxilis reddenda, & meatus sunt aperiendi, per quos est vacuandum: in summa corpus fluidum est faciendum, quod tutò & salubriter purgandũ est.

Hieralogodion corruptè.

Aph. 9. li. 2.

HIera Archigenis Paulo aliter descripta, recipit prasij, agarici, chamædryos, pulpæ colocynthidos, stœchados, ana aureos decem: opopanacis, sagapeni, petroselini, aristolochiæ rotundæ, piperis albi ana aureos quinque: cinnamomi, spicæ nardi, polij, croci, ana, aureos quatuor. Sicca terantur, liquores frangantur, hydromelite infundantur, & omnia melle excipiantur. Datur ad aureos quatuor cum salis triti drachm. vna, & aqua mulsa. O

Aureos decem pro quinque scripsi, quòd Paulus drachmas decem habet: Auicennas viginti. Absurdum item esset in prima simplicium classe aureos quinque scribere, & in secunda similiter aureos quinque. Omnia enim illa simplicia si eodem pondere conuenirent, vna classe conclusisset. Paul. præterea spicæ nardi subscribit myrrham à Mesu. omissam. Addit Paul. arida simul tundenda & incernenda, sed opopanacem & sagapenum (quæ gummi malè

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

ab interprete Meſuæ vocantur, vt in ſimplicibus docemus) & myrrham contuſa per noctem vnam mulſa in pila macerat. Poſteà læuigat, & ſiccis miſcet. Melle deinde optimo excepta omnia, vaſe vitreo, vel plumbeo reponuntur. Hæc ratio omnium hierarum eſt communis: ſummus ipſarum modus eſt, denarij duo cum ſalis denario vno, & mellis heminis duabus: & aqua quanta ſatis eſt. Si vehementiores vis, quibus ſcammonium non ineſt: inijcietur, & his ſingulis obulus. Hæc Paulus. Quæ Pauli verba me mouerunt, vt dictioni Meſuæ liquorum in hydromelite infuſionem adderem.

HIera, dia colocynthidos à Rufo inuenta, caput, ventriculum & corpus reliquum purgat humore craſſo & lento, & atra bile. Ob id maniæ, melancholiæ, epilepſiæ, paralyſi, ſpaſmo cynico, vertigini confert, ac vlceribus malignis, fiſtuloſis, cancro, elephantiæ: flatus quoque diſcutit: ventriculum roborat coctionem firmat. Recipit autem ſtœchados, agarici, chamædryos, ana drachmas decem: colocynthidos, drach. viginti (alij legunt colocynthidos, trochiſcorum alandahal, ana drach. vigintiquinque:) ſagapeni, opopanacis, ana drach. octo: petroſelini, ariſtolochiæ rotundæ, piperis albi, ana drachmas quinque: caſiæ drach. ſeptem: cinnamomi, croci, ſpicæ nardi, myrrhæ, polij drach. quatuor. Myrrham vino infunde: cætera tere, & melle deſpumato excipe.

Stœchadem, agaricum, opopanacem in hiera Rufi Epheſij medici præſtantiſſimi, quæ etiam colocynthidem recipit, Paulus omiſit: ponderibus præterea cum Meſue non conſentit multum autem in cæteris ſimiles ſunt hieræ Rufi à Meſue, Auicenna, & Paulo deſcriptæ. Hieram dia colocynthidos Nicolai quidam parant: ego autem hieram diacolocynthidos Antiochij, Paccij, à Scribonio deſcriptam, & mirè celebratam, & poſt eum à Galeno in libr. c. ph. p. compono & omnibus componẽdam ſuadeo: cuius vires ſunt

à Pac

à Paccio, Scribonio, & alijs probatæ. Ad lateris dolorem, epilepsiam, maniam, melancholiam morbum, scotoma, cephalæan, suspirium, vocis abscissionem subitas præfocationes, incubum, tetanum, spasmum cynicum, contusum corpus ex ictu, lapsu, tremorem, paralysin arthritidas, dolores spinæ, mammarum duritias, cancrosq́ earum, & vlcera in his cacoëthea, stomachi imbecillitatem, ructum acidum, inflationem, tormina, nauseam, stomachi saliuam, colicum dolorem, menses suppressos ex decocto artemisiæ, aut dictamni. Has eius vires Scribonius ex Paccij lib. ad Tyberium Cæsarem scripto descripsit, & probauit. Constat autem stœchados, marrubij, chamædryos, agarici, colocynthidos, singulorum drachmas decem: opopanacis, sagapeni, petroselini, aristolochiæ rotundæ, piperis albi, singulorum drachmas quinque: cinnamomi, spicæ nardi, myrrhæ, folij croci, singulorum drachmas quatuor: opopanax & sagapenum mortario teruntur, adiecto melle tenui, id est, quàm liquidissimo: trita cætera & cribrata melle ad comprehendendum sufficienti cum his excipiantur, vase vitreo reponantur. Vbi autem affectus sunt curatu difficiliores, aut natura sua, aut ex diuturnitate, adde prædicto ponderi colocynthidis drachm. viginti: opopanacis & sagapeni, singulorum drachm. tres. Hoc autem medicamentum non solum non nocet stomacho, sed etiam reficit eum, ac confirmat supra omnem opinionem: hæc Scribonius. Datur puluis ex liquore aliquo, vel in catapotijs à scrup. dimidio ad scrup. duos: cum melle verò à drachmis duabus ad drac. quinq́. Hæc eadē est cum ipsa Rufi à Mes. scripta, nisi quòd poliū pro folio, & casiā pro marrubio habet, & ponderibus nōnihil variat. Hi trochisci Rufo incogniti fuerunt, vti & Act. Gal. qui eo longè fuit posterior, ob id eorū loco sunt qui elaterium misceāt. Hiera Legadij plus alijs bilem atram trahit:

recipit myrrhæ, spicæ, scillæ torrefactæ, euphorbij, ammoniaci, bdellij, Zingiberis, aloës, stœchados, hyperici, chamædryos singu. vnciã: epithymi vnc. duas: cinnamomi vnc. tres: veratri nigri sescunciam. petroselini semunciam, scrup. duos: amomi, folij Indici, casiæ, piperis triplicis, castorei, opopanacis, medullæ colocynthidis, sagapeni. singu. semunciam: aristolochiæ drach. vnam mellis modum, qui tibi videbitur.

Hiera Logodion corruptè Nicolao dicitur, & aliter, quàm hîc describitur.

Actuarius. Huic multùm affinis est hiera Logadij scripta sic ab Aëtio, pulpæ, colocynthidis drach. viginti: scillæ assatæ, agarici, ammoniaci, scammonij, corticis ellebori nigri, hyperici, singu. drach. vna: epithymi, polypodij aridi, bdellij, aloës, chamædryos, casiæ marrubij, singu. drac. octo: myrrhæ Troglodyticæ, piperis albi & nigri, cinnamomi, croci, opopanacis, sagapeni, castorei, petroselini, aristolochiæ, singulorum drachm. quatuor, melle excipe: datur à drachmis duabus ad drach. quatuor. Huic eandem facit Aëtius hieram Galeni, nisi ponderibus differret, & præterea haberet stœchadem, & piper longum: recipit enim pulpæ colocynthidis drachm. octo: scillæ, assatæ, agarici, ammoniaci, scammonij, corticis ellebori nigri, †stœchados, hyperici, ana drachm. sexdecim, epithymi, polypodij sicci, bdellij: aloës, chamædryos, marrubij, casiæ, ana drachm. octo, in alio vnc. duas myrrhæ Troglodyticæ, sagapeni, croci, aristolochiæ, piperis albi longi & nigri, cinnamomi, opopanacis, castorei, petroselini, ana drachmas quatuor: mellis quod sufficit. Huic Aëtij descriptioni si adieceris polij, gentianæ, pulegij, spicæ nardi, iunci odorati, ana drachm. quatuor: aut ex hiera Galen. ab Actuario descripta, aristolochiam longam, & Zingiber sustuleris, & pro aiuga stœchadem: pro porro, prasium, id est, marrubium scripseris: medicamentum habebis celebre triginta duobus constans simplicibus, ad contumaces morbos omnes efficacissimum: & tu-

† Euphorbij alij.

tissi

tißimum: ex hieris alijs Rufi, Antiochi, Iusti, Legadij, Archigenis, à Galeno excerptum, cuius meminit lib. 8. c. ph. p. & lib. meth. 12. Ab eo autem non fuisse descriptam miror, cùm præsertim hieram dialoës. lib. 2. & 8. c. ph. p. describat, & vtroq; hieræ diacolocynthidos meminerit: nisi fortè descripsit in lib. de comp. ph. purgātiū, quem aliquoties in opere prædicto pollicetur, nondum tamen visus nobis est. Aristolochiam tamen rotundā & longā habet hiera Iusti. Aliæ vnicam ex tribus & hiera Rufi Aëtio habet chamæpityn: huius rei dū hæc scriberem, me admonuit Sigisbertus medicus Romæ doctißimus & diligentißimus.

HIera nobis inuenta purgat vtranque bilem & pituitam, flatus crassos cerebri, & ventriculi, & corporis reliqui dissipat: ob hæc visioni imbecillæ confert, ac cæteris affectibus causas illas sequentibus. Recipit aloës drach. quindecim, epithymi, costi, ana drach. quinq;: euphorbij, croci, spicę nardi, chamædryos, ana drach. sex: agarici drach. nouem: caryophyllorum drach. duas: calami aromatici, mastiches, casiæ, ana drach. septem: xylobalsami (alij xylaloës) drach. quatuor: piperis albi & nigri, gentianæ, anamomi, ana drachmam vnam scammonij in malo cydonio cocti drachm. duas: mellis quantum sufficit. Datur aureo vno.

DIamanna nobis descripta celebris, præsertim ad febres acutas & multùm ardentes. Nam cordis, ventriculi, hepatis, sanguinis intemperiem calidam, & feruorem, & sitim extinguit. Recipit mannæ bonæ, & recentis, casiæ ana vncias quatuor: tamar Indorum immaturorum vncias. sex: medullæ casiæ, sacchari violati vncias sexdecim: succi intybi, apij, malorum dulcium, acidorum, & acidodulcium, succi acidi citrorum, ana vncias † tres. In quibus purgatis prædicta tria dissolue, cola, vt munda sint omnia. Præter hæc accipe radicum intybi, apij, ana vncias tres, foliorum lupuli, adianti albi, ana vnc. duas: pruna passa centum: violarum vnc. vnam & semissem: rosarum vnciam vnam: spicæ nardi drach. tres: coque hæc libris tribus aquæ fontanæ ad dimidias: colato adde sacchari libras tres: aceti boni libram vnam: semel ferueſiant. Adde colatum priùs, & percoque ad mellis craſ-

† *Alij quatuor.*

ſitudinem: poſtremò adde ſantalorum, citreorum, roſarum, ſpodij,ſuccini,oxyacanthæ, ſem.portulacæ, ſem.oxalidis,ſem. melonum,citreoli,cucurbitæ,cucumeris,anà drach.tres: ligni aloës drach.quatuor:cubebarum drachmas quinque:caphuræ drach.vnam:repone vaſe vitreo.Datur Aeſtate cum aqua frigida ab vncia vna ad vncias duas.

Operoſa hæc compoſitio,& quæ paucioribus idem præſtare poſſet:cui calida pauca miſcentur, vt frigidis in corpus ſpargendis viam parent.Pro folijs lupuli ſume ipſius aſparagos, & prima germina, vel ſumma cacumina. Valentius fiet, ſi in libras ſingulas acceperit ſcammonij ſemunciam.

O
Diamāna.

ELectarium aliud mannæ Galeno inuentum, cholagogū, benignum & delicatum:ob id morbis omnibus bilioſis ſalubre:recipit mannæ thuris & recentis libram vnam in libra vna ſucci roſarum rubrarum diſſoluendam & coquendam ſufficienter igni lento: tunc adde ſcammonij vnciam vnam: maſtiches drachmas tres. Datur vncia dimidia: compoſitum hoc celebre medicamentum (inquit Galenus) ex ſimplicibus temperatura & proprietate maximè idoneis.

Scammonium hîc caſtigatum miſceri quidam volunt. Datur à drachmis quatuor ad drachmas ſex: Vbi à Galeno ſcribatur,non legi.Si tamen legeris, mel aërium vocat, quod Meſues mannam. Nam ei, vt Dioſcoridi manna thuris aliud eſt. Meminit huius Meſues in ſimplicibus de manna.

O

ELectarium Alharif ſaporis iucundi,in æſtate faciendum: purgat ventriculum, hepar & corpus reliquum: vſu corpus viuidum & iuuenile reddit,& ſeruat.Recipit verò myrob. citrearum,cepul.Ind.partés æquales:tere [cribra] oleū amygdalarum dulcium ſuperfunde q.ſ.inſola triduo, frica ſæpe manibus:oleū nouū ſuffice quantum abſumitur. Iterum eadē triduo continenter tere in aqua fontana, in qua ſacchari partē decimā diſſolueris,affuſa identidem pauca aqua. Hoc fac,donec myrobalanorū ſapor ingratus auferatur:pòſt ſicca in vmbra.Accipe relictæ huius maſſæ drachm.quindecim : turbith drachm.ſex:aniſi,maſtiches,ana drachmas duas:ſpicæ nardi, ſem.

Vide caput de myrobalanis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

ſem.apij,ana drachm.vnam & dimidiam:violarum ſiccarum drachmas ſeptem:ſacchari albi,candefacti ana drach.decem. Excipe melle deſpumato. Datur drac.tribus cum aqua calida.

Alterum elect. Alharif earundem virium, præterea ventriculum roborat, & cæteras partes nutritorias frigidas: appetentiam excitat:coctionem iuuat:propter hæc colorem corporis, & odorem commendat: iuuentutem tuetur: canos remoratur, & ſpiritibus tenuatis & purgatis viſum & reliquum ſenſum omnem & cogitationem exacuit: venerem excitat. Recipit myrobalanorum,cepul.nigrarum,citrearum, ana partes duas: embl.belleric.ana partẽ vnam & dimidiam: tere,cribra, vt nuper dixi præpara. De hac maſſa accipe drachmas quatuordecim:turbith drach.ſeptem:zingiberis, cardamomi,maſtiches, cinnamomi, ligni aloës, caryophyllorum, piperis cubebarum,galangæ,macis,ſem.apij,ana ſeſquidrachmam:ſpicæ nardi ſcriptula duo:ſtrobylorum,ſacchari albi & candefacti ana drachmas duodecim:excipe melle deſpumato. Datur drachmis tribus cum aqua calida. O

Electarium Indum maius, purgat vẽtrem totum inferiorem,atq; adeò iuncturas,pituita etiam putri flatuq; diſsipat:& affectibus inde natis,dolori colico & nephritico,& ventriculi,& aliorum viſcerum. Recipit cinnamomi, caryophyllorum,ſpicæ nardi, roſarum,†caſiæ, macis cyperi,ana drach. quatuor:ſantalorum citreorum drach. duas & dimidiã, ligni aloës,nucis moſchatæ,ana drac.duas:turbith boni,albi, gummoſi arundinacei drach. quinquaginta: ſacchari,penidiorum ana vnc.viginti:galangæ, cardamomi vtriuſque,aſari, maſtiches ana ſeſquidrachmam,ſcammonij boni & in malo cydonio decocti drachmas duodecim:omnia cum oleo amygdalino fricentur. Pòſt ſucci cydoniorum,& granatorum,& apij,& fœniculi ana libra dimid.coque cum melle ad ſpiſsitudinem idoneam,& miſce aromata. Datur ad aur.tres. †

†caſsia fiſtula intelligitur, quia elect. eſt purgatoriũ leniente aliquo indigens. Si vnciæ tres pulueris libræ mellis miſcentur.

Potentius eſt diaphœnico,ſi neutrum acceperit ſcammonium aut ſi vtrunque æqualiter acceperit, idemq́ coctum ambo vel crudum. Grandioribus dari poteſt vncia vna, pueris verò Meſuæ doſis. Huius drac.ſex, caſsiæ drachmas tres,ſimul dabat Manardus ad renes expurgandos. Penidia miſcent purgantibus ventriculum inteſtina, ve-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

nas magnas, ut huic & diaphœnico: non autem his quæ à remotis partibus attrahunt.

ELectarium Indum minus eadem promittit: recipit turbith, sacchari ana drachmas centum: macis, piperis, zingiberis, caryophyllorum, cinnamomi, cardamomi, nucis moschatæ, ana drachmas septẽ: scammonij drachmas duodecim: misce cum melle despumato. Datur ad aureos tres.

Hoc minus est calidum, & simplicius, sed est valentius ad purgãdam pituitam, ac etiam bilem flauam, utrũque vacuat. Quamuis enim turbith phlegmagogus in hoc largior phlegmagogum hoc electarium magis faciat, tamen & maius etiam est phlegmagogum turbith adiuto à scammonio bilem primo & per se purgante, sed etiam pituitæ vacuationem iuuante. Ob id electariũ Indum si absolutè scribitur, hoc minus, quia efficacius, & tam delicatum etiam sine melle, ut eius puluis possit cũ iure sorberi, à multis intelligitur: estq́ in usu frequentiore, quia efficacius pituitam expulsioni paratam, & bilem mistam purgat, & minus calefacit. Ob id salubre in quotidianis febribus, nothis à mista bile. Potest dari ad drachmas quatuor, vel etiã quinque minus, ut maius ad drachmas sex, non solùm aureos tres cum Mesue. Nam hic singulis mellis libris miscet pulueris uncias tres. nos tantùm duas: quod si quis uncias tres misceat, ut hodie fit, dosis Mesuæ placet. Ferè miscetur casiæ, mannæ, & alijs imbecilliter vacuantibus, ad actionem earum celerandam & augendam. Manardus in affectibus renum sex drach. Indi maioris, & drac. tres casfiæ exhibet: ac robustis dat unciam integram, & dosim Mesuæ vix pueris sufficere ait. Si autem diu ante usum est seruandum, misce scammonium: si autem mox utendum, diagredium, quod vocant.

Phlegmagogũ ob turbith est magis quã ob *alia cholagogum.*

ELectarium diaphœnicum à filio Zezar descriptum, purgat clementer, & tutò humorem crudum & bilem. Ob hæc

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

hæc conuenit febribus complexis & diuturnis, dolori ventriculi, & colico, intẽperaturę harũ partiũ frigidæ. Recipit autem φοινικῶν κίῤῥων id est, dactylorũ fuluorũ, aceto per triduũ maceratorum drach. centum: penidiorum hordeatorum drach. quinquaginta: amygdalarum purgatarum drach. triginta: turbith drachmas triginta quinque: scammonij drachmas duodecim: zingiberis, piperis longi, foliorum rutæ siccorum, cinnamomi, macis, ligni aloës, anisi, fœniculi, dauci, galangæ, ana drachmas duas & dimidiam. Tere omnia probè, melle despumato sufficienti excipe. Datur ab aureis tribus ad septem.

Φοινικὰς κίῤῥους *lego, id est dactylos fuluos, quo colore sunt immaturi, vt maturi flauiores, aut iam nigricantes. Hanc autem Græcam vocem an rectè diuinem à Mesue vsurpatã, & ab interprete corruptã, lectoris cãdido iudicio cõmitto. Neque interpretatio Arabicæ familiæ mihi repugnat: kheyron enim (sic nanq; scribũt) immaturos aiũt significari, & ob id adstringẽtes magis. Sic tamen tamar Indorum kheyrõ, id est, immaturorum, vt interpretantur: qui licet sint species dactylorum syluestriũ, tamen dum sunt immaturi & acerbiores, quales ad nos afferuntur colore fuluo, nõ sunt vt vinum* κίῤῥον*, id est, fuluum, igneum, medium Hippocrati & Galeno dicitur, sed nigricant. Id potest vocari diaturbith, quãquã est aliud diaturbith in simp. cap. de turbith, multò hoc valentius & periculosius, præsertim si turbith horis vigintiquatuor maceratum sit succo cucumeris agrestis, & scammoniũ acceperit. Viribus cõuenit cũ electario Indo maiore, sed clementius purgat & bilem magis per scammonium: sed etiam non ignauiter pituitam per turbith, ob id febribus complexis, vt tertianæ nothæ ex bile flaua & pituita conuenit. Datur ad drach. quatuor per se. Frequenter cum casia & manna. Quidam diaphœnicon minus vocant, cui immittuntur scammonij drachmæ vndecim vel duodecim: maius autem, cui induntur drach. eiusdem tres & viginti, vel quatuor & viginti.*

Deſcripta erat prius in ſimplicibus ex Zezar cap.de turbith(baſis enim eius eſt turbith & ſcammonium) eadem omnino niſi quòd vno tantum die dactylos ibi macerat, & zingiberis,piperis lõgi,foliorũ rutæ ſiccorũ ana drach.quatuor ſcribit,aucta horum trium doſi, & omiſsis ſimplicibus reliquis.Penidia autem & dactyli hîc & in alijs purgantibus miſcẽtur vt lentore ſuo purgãtia retineant, ne in longinqua promptè ferantur. Adde quòd ibi penidiorũ tãtùm ſcribitur,non vt hîc penidiorum hordeatorum, quod interpretãtur,ex ſaccharo albo & optimo cum aqua decoctionis hordei ſex horas infuſo & cocto ad iuſtam conſiſtentiam. Drachmas ſcripſi, vbi Meſues ponebat partes,quòd ita facilior intellectu eſſet deſcriptio,neque res mutatur: quãquam & Gal. & veterum pleriq; pondus aut menſurã nomine partiũ indefinitã quandoq; ſcripſerũt,cõtenti ſingulorũ ſimplicium proportione. Poteſq; pro drach.ſemũciã, vel vnciã, vel ſelibram, vel librã, vel pondus aliud quoduis,ſed vnicum ſumere. Magna ratione autem dactyli, & in alijs adſtringentia alia ſcammonio in varijs purgantibus miſcentur:ſic enim rhu ſuccum,carnem mali cydonij, carnem palmularum ſeu phœnicum myrta maſtichem & ſimilia ſcãmonio,& alijs multis purgantibus adiecerunt,quæ ſtomachum adſtringendo roborarent, & grato ſapore medicamenti abominabilem qualitatem tegerent:effecto autem quid poſſent purgantia monſtrarent. In his enim ſubſtantia purgatix exigua,ſed validis prædita viribus, miſta alteri ſubſtantiæ plurimæ,ſed imbecillæ,ſumpta guſtu non percipitur:agit tamen efficaciùs pauca hæc, quàm plurima alia libro 3.ſimpl.capit.decimoquarto. Sic cydonijs ſcammonium rectè miſceri docet libro primo alimentorum. Crudum autem miſcendum hîc,quia per dactylos & aromata ſatis caſtigatur, & non impeditum, vapo-

rib

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

ribus longè transmissis à longinquus trahit: quanquam etiã penidia suo lentore turbith & scammonij substantiã in corpus distribui prohibent. Sauonarolæ tamen vapores ab his eadem virtute præditos omnino non prohibent.

ELectarium ex psyllio cholagogum, ob id febribus solutu cõtumacibus, acutis, & ardẽtibus, & cephalalgiæ, ac vertigini à bilis vapore nascenti, & ictero, & intemperiei calidæ hepatis confert. Recipit autem succi buglossi domestici & syluestris, intybi, apij, coquendo despumatorum, ana libras duas, quibus misce vigintiquatuor horis cassuthæ, anisi: folliculorum sennæ, ana vnc. semiss. adianti albi manipul. vnum: succi fumariæ vnc. tres: asari vnc. quatuor: spicæ nardi drachmas duas semel feruesiant. Prætereà adde violarum viridium, vel siccarum vncias tres: epithymi vncias duas: & semel quoque feruesiant: cola, exprime: colato psyllij vncias tres macera vigintiquatuor horis, in singulas rudicula agitãdo: pòst exprime totam muccaginem, in cuius lib. quatuor coque igni lento sacch. libras duas, & dimid. scammonij in malo cydonio cocti vncias tres, & dimidiam. Coctis omnibus his adde pul. trochiscorum diarhodon, & de spodio, & de rhabarbaro ana vnc. vnam: trochiscorum oxyacanthæ vnc. dimidiã. Datur à drachmis tribus vsq; ad aureos tres. Hamech. hoc electarium de trochiscis appellat. Addunt aliqui aceti libram vnam & dimid. alij violarum lib. vnam.

Seminis psyllij drach. trium muccago sumpta soluit bilem lubricando, & calorem eius obtundit & suum, frigida sua substantia, vt ipsi volunt licet Dioscoridi & Galeno tantum refrigerare dicatur. Scammonium crudum quidam miscent, quia coquendum: quòd si coctum, iterum coquendum misces: leniet tantùm medicamentum, non etiam soluet. Dari tutò potest ad vnciam vnam.

ELectarium Episcopi excrementa flatusque corpore toto educit, ob id dolorem colicum hypocond. iuncturarum leuat, renes & vesicam purgat, venerem excitat. Recipit scammonij Antiocheni, turbith albi, ana drach. sex: caryophyllorum, cinnamomi, zingiberis. nucis moschatæ, emblicar. polypodij ana drachmas duas & dim. sacchari vnc. sex: excipe melle despumato. Datur ab aureis duobus ad tres.

Hoc

*Hoc elect. Episcopi pro elescoph cum Auicenæ interprete appellauimus, à quo tamen cardamomum & piper huic descriptioni adduntur: cætera similis est. Vacuat bilẽ scammonio, & pituitam turbith. Quidam eo vtuntur ad purganda corpora in lue Hispanica, in omnibus corporibus, licet melancholicis minus conueniat, quàm electarium Hamech. In hoc vnciæ sex mellis cum æquali saccharo cocti sufficiunt. Si autem saccharum pulueratum vis inspergere, largiore tum melle opus esset, ac dosi etiam ampliore. Ex his speciebus, & saccharo confectæ placentæ nihil purgant, interdum vstis scilicet speciebus: est quãdo immodicè purgãt, ijsdem simul malè commistis. Potest tutò dari largiùs quàm * scribat Mesues.*

Confectio Hamech vulgò.

** Alij octodecim.*

†Caprini in sereno acrimonia exuti.

Seri lactis li. quatuor. Die sexto calefacta exprimantur. Alij expressum cũ saccha. sesquilib. igni lento sesquihora percoquunt, percocto addũt particula-

ELecta. Hamech purgat bilem vtranque, & pituitam salsam: ob id affectibus inde natis, impetigini, psoræ, lepræ, cancro exedenti, & similibus mirè confert. Recipit myrobala. citrearum vncias quatuor: cepularum, & nigrarum, rhabarbari, ana vncias duas, agarici, colocynthidos, polypodij, ana drac. * sexdecim: absinthij, thymi, sennæ, ana vnciam vnam (in alio drach. sex:) violarum drach. quindecim: epithymi vncias duas: anisi, rosarum, fœniculi, ana drach. sex: succi fumariæ lib. vnã: pruna sexaginta: vuarum passarum mundatarum vncias sex. Macera dies quinque sero lactis† sufficiente in vase vitreo stricti oris, & obturati: semel deinde feruefiant: manibus fricentur, & colẽtur. Colato adde casiæ fistulæ purgatæ vncias quatuor: tamar Indorum vncias quinque: mannæ vncias duas. Frica manibus: cola, percoque ad mellis crassitiem cum sacchari libra vna & dimidia: scammonij vncia vna & dimidia. Postremò adde myrobalanorum, citrearum, cepul. Ind. ana vnc. dimid. belleric. embl. rhabarbari, seminis fumariæ, ana drach. tres: anisi, spicæ nardi, ana drach. duas. Datur à drach. duabus vsque ad aureos duos.

Consuetissimum est hoc medicamentũ in affectibus melancholicis, mania, melancholia, alphis nigris, cancro, elephantia, & cutis vitijs, psora, lepra, impetigine, quæ effe-

cta

cta Mes. peculiariter tribuit electario sequenti. Tutò datur vncia Manardo ad pruritum, maniam, melancholiā morbum, elephantiam psωram, lepram. Scammonium hîc crassius tritum quidam volunt, vt coctionē aliquam sustineāt ad malitiam eius castigādam. Si autem coctum esset (quod δακρύδιον quasi lachrymulam Græci recentiores appellāt: Arabes corruptè diagredion) non coqueretur, ne vim purgatoriam perderet. Eodem modo in elect. rosato, in his enim crudum scammonium miscetur, quia coquendo corrigitur: & his quæ diu seruantur ante vsum: in cæteris scammoniū coctum ponatur.

tim caßiā. tamar Indos super cineres calidos in vnc. duabus expreßi crudi dissoluta & colata, manna vnc. tres in sescuncia prædicti expreßi solutas & colatas, idq́; faciūt, ne tria hæc coquantur, vti nec scammoniū, & reliqua.

ELect. alterum Hamech purgat melancholiam, & vstos humores alios: ob id confert maniæ, melancholiæ, vertigini, obliuioni, & vitiis cutis, qualia sunt, psωra, id est, scabies, lepra, alphi, id est, morphea, cancer, elephantia, impetigo. Recipit myrobalanorum nigrarum, cepularum, epithymi, ana drach. quinquaginta: fumariæ, absinthij, ana drac. viginti: thymi, calaminthes, polypodij, agarici, glycyrrhizæ, buglossi, ana drachm. decem: stœchados, chamædryos, chamæpityos, spinæ albæ, anisi, ana drach. quinque: pruna, zizypha, myxa, ana septuaginta: vuarum passarum mund. lib. vnam: coque in aqua sufficienti ad partem tertiam: in qua igni lento ad mellis crassitiem percoq; sapæ lib. duas: mellis lib. vnam: scammonij vnc. duas. Datur à drach. tribus ad drach. sex.

Aly legunt à drach. duabus ad drach. quinque. Indæ myrobal. nigris addebantur, cùm tamen eædem sint Mesuæ in simpl. ob id sustulimus. Hoc in vsu non est: tamen esse poßit loco superioris, quo maximè vtimur hodie ad luem Hispanicam. Ἄκανθαν λευκὴν Dioscori. & Gal. id est, spinā albam cum omnibus Arabum interpretibus, in locum bedegar suffecimus.

ELectarium rosatum cholagogum clemens, ob id salubre † biliosis affectibus, arthritidi calidæ, cephalalgiæ calidæ, vertigini, oculorum dolori, ictero. Recipit autem succi rosarū rubrarum perfectarum libras quatuor: sacchari lib. vnam & dimid.

dimid. mannæ puræ & recentis vnc. ſex, ſcammonij Antiocheni vnc. vnam & dimidiam. Coque flamma lēta ad mellis craſſitudinem: adde tunc trochiſc. ſpodij vnc. vnam: galliæ, croci, ana drach. duas: trochiſ. oxyacanthæ drach. quatuor: repone vitreo vaſe. Datur ad drach. quinque.

Eo in formandis catapotijs (quæ aggregatiua vocant, & de hermodactylis minora, & à Meſue inuēta) vtēdum eſt, non elect. de ſucco roſarum: aliàs in vſu eſt raro, vt Nicolai electarium de ſucco roſarum eſt vſu frequentiſſimum. Hoc tamen celebre eſt, ac delicatum.

De ſucco roſarum.

Diarhodon Alexandri Tralliani cholagogum citra moleſtiam cephalalgiam, arthritidem, vertiginem, oculorum dolores, icterum, & cæteros affectus calidos & bilioſos mirè leuat. Succi roſarū rub. lib. vna: ſcammonij vnc. vna: agarici ſemuncia: piperis drach. vna. Mellis vnc. ſex cum ſucco coque ad craſſitiem: tunc prædicta cætera læuiganda. Alterum eiuſdem ex ſucci roſarum vnc. tribus: ſcammonij vnc. vna: lactis tithymali drach. tribus mellis Attici lib. vna, ac podagricis, ictericis, tertianarijs, oculorum doloribus tutò dari, quia citra angorem purget, prædicat. Aliud ex Nicolao & Meſue deſcriptum nobis ad dictos affectus: coque ſacchari lib. vnam & dimid. in ſucci roſarum rubrarum lib. tribus ad mellis craſſitiem: tunc adde ſcammonij vnc. vnam: trium ſantalorum ana ſemunciam: galliæ moſchatæ, trochiſcorum oxyacanthæ ana drach. tres: mannæ vnc. ſex: caphuræ ſcrup. vnum: forma teſſellas, aut cum melle ſacchari loco coque & ſerua. Rhodomeli catharticum Actuarij ex ſucco roſarum, ſcammonio, agarico, melle.

Alpheſera.

ELecta. διὰ βρυωνίας Democriti, cerebrum & neruos purgat excrementis: ob id epilepſiæ, paralyſi, vertigini, & aliis cerebri & neruorum frigidis affectibus medetur. Recipit radicis bryoniæ purgatæ & tritæ lib. dimid. ſapæ, vuarum paſſarum lib. quatuor: ſcillæ aſſatæ, ſtrobylorum depellatorum,

ana

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

ana ſeſcunc. nucis moſchatæ cardamomi, macis, zingiberis, ana drachmas duas: caryophyllo. piperis longi, ſtœchados, ana drachmam vnam & dimidiã, ſeſeleos, ſalis gemmæ, gallıæ, ana drachmam vnam: ſpicæ drachmã ſemis: agarici drachmas tres. Datur poſt ſex menſes à drachmis duabus ad drachmas quatuor.

Prius deſcripſit omnino ſimiliter in cap. de alpheſera, id eſt, vite alba, ſeu bryonia, vbi doſim drach. quinque ſcribit, quamuis etiam drach. ſex eſſe poſſit.

Diaturbith Meſuæ idem promittens, hîc non repetitur. Potes tamen ſi vtendum tibi eſt, ex ſimplicibus requirere.

ELectarium διὰ κόκκου κνιδίου hydragogum, in hydrope efficaciſsimum, recipit foliorum thymelææ præparatorum, partes decem: carnis cydoniorum in aceto coctorũ, & ſacchari, ana partes octoginta: mannæ partes quadraginta: olei ex cocco gnidio partes duodecim: ſaccharum & manna diſſoluantur in ſeri lactis, cui infuſus erit agaricus, partibus triginta: miſce carnem cydoniorum: coque igni lento ad mellis craſsitudinem. Puluis foliorum thymelææ miſtus prædicto oleo reliquis addatur. Dantur drach. quatuor. *Almezereō.*

Violentum medicamentum in aſcite virorum robuſtorum tantum experiundum. Oleum hoc prius deſcriptum eſt, atque hoc electarium in ſimpl. cap. de thymelæa: præparanda autem folia vt in cap. eodem docuit. & poſteà docebit in alkekengi. Cydoniorum partes ſeptuaginta in ſimplicibus ſcripſit, & mannæ partes ſexaginta. Hoc autem contigit ob notas vel ablatas, vel luxatas, vel tranſpoſitas.

Nam lxxx. id eſt, octoginta: ſi vnum x. tollas, manent ſeptuaginta: & xl. id eſt, quadraginta ſi tranſponas, lx. id eſt, ſexaginta fient. Vtrobique igitur ſimile pondus eſt ſcribendum.

ELect. alſebran pituitam & melancholiã purgat, & aquas: O recipit alſebran boni, myrobalanorum citrearum, ana vnc. duas: trita & creta mergantur ſucco fœniculi, & inſolẽtur dies

dies quinq;,affundendo ſæpe ſuccum nouum: ſiccatum repone vaſe vitreo. Datur à drach. vna ad drach. duas cum ſaccharo,& aqua calida.

Hanc attigit in ſimpl. cap. de alſebran, id eſt, eſula, vbi ſuccum intybi, vel portulacæ, vel ſimiliter frigidum expetit, vt hoc loco legendum non eſſe fœniculi ſuſpitio ſit vehemens.

ELectarium de eupatorio,ad icterum & hydropem incipientem, recipit ſucci eupatorij, rhabarbari, ana drach. quatuor:croci drach.duas: laccæ, ſeminis caſſuthæ,cacuminũ ſchœnu anthûs,ſem.citreoli,cucumeris,portulacæ,ſucci abſinthij,ana drach.tres:ſcammonij in cydonio cocti drach.duas & dimidiam:tere curioſè. Datur aureo vno cum lacte camelarũ, aut aqua caſei alcherigi. Quòd ſi calor adeſt,ſucco ſolani,aut intybi,aut volubilis reprime.

Per volubilem, lupum ſalictarium, id eſt, lupulum intellige: aliæ enim volubilis ſpecies nimis calent. Eupatorium eſt agrimonium: poteſt dari etiam maior menſura: ſemen caſſuthæ non colligitur, an colligi poßit, obſerua.

O Aluexangi. DIaphyſalidon , efficaciſ.ad hydropem & cachexiam & affectus hepatis,lienis,iuncturarum,lubricitatem partiũ nutritoriarum formæ corruptionem,hæmorrhoidas. Recipit ſuccorum lupi ſalictarij, intybi,apij purgatorum,ana libras quatuor. In quibus myroba. citrearum,cepul.ana drach.duodecim:emblic.drach.quinquaginta:Indarum,bell.ana drach. octo:agarici,ireos,ana drach.decem : abſinthij,caſſuthæ,rad. apij,fœniculi,aniſi ana drach.quatuor:vuarum paſſarũ mundatarum drac.octoginta:coquantur igni lento ad cõſumptionem dimidij ſuccorum:frica probè manibus : cola. Vni huius parti adde tamar Indorum,cheyron,& caſsiæ fiſtulæ ana vnc. octo:mannæ vncias tres:cola,& munda. Alteri ſuccorum parti adde penidiorum hordeatorum libras quatuor:miſce omnia ſimul:bis feruefiant : tunc adde olei ſeſamini recentis vncias quindecim: percoq; ad mellis craſsitudinem:ab igne depoſitis adde troch.diarhod.troch.de eupato.troch.de abſinthi.troch. de rhabarba.ana vnciam vnam & dimidiam: ireos vnciã vnã agarici,foliorum thymelææ nutritorum in aceto ana aureos octo : ſcammonij,ſucci eupatorij, ſucci abſinthij, croci, laccæ

lotæ,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

lotæ, myrobal. citrearum, cepularum, ana aureos quatuor: belleric. embl. Ind. ana aureos tres, spicæ, anisi, ana aureos duos: turbith, vnc. sex cum olei thymeleæ tribus vnciis: omnia priùs inuoluta: prædictis misceatur: Datur à drach. tribus ad drach. quatuor cum aqua intybi.

Quibusdam in vsu est ad ascitem, & corporis colorem cineritium, & plumbeum & hepatis, cachexiam, quæ hydropis est initium. Hic per volubilem potius cum Manardo intellige lupulum, quàm eam, quæ vitibus circumplexa fert campanulas, lactariam & purgatricem, quam Mesuæ interpres intelligit. Cum saccharo vel melle confici potest, bis in mense sumpta, multos hydropicos sanauit. Trochisci diaphysalidon Pauli septimo ab hac compositio diuersissi.

ELectarium Diacydonites cholagogū & phlegmagogū, colicos affectus & alios partium nutritoriarum iuuat: recipit succi cydoniorum libras tres: mellis libras duas: scammonij sescunciam: galliæ, caryophyllorum, zingiberis, mastiches, piperis longi, cinnamomi, nucis moschatæ, ana drachm. tres: misce. Datur ab aureo vno ad aureos tres: Si vis cholagogum fieri & phlegmagogum, adde scammonij drac. quindecim: turbith drach. duodecim. Si vis tantùm esse phlegmagogū, omisso scammonio misce turbith drach. vigintiquinque: cnici excorticati drac. quindecim. Si bilem atram vis eo vacuare, prædictorum loco misce elleborum nigrum, aut epithymum, aut polypodium, melle vel saccharo excipitur: fit cum cydoniorū nunc succo, nunc carnibus, nunc ambobus simul.

Id non est in vsu, sed quòd à Nicolao scribitur. Electarium Indum vtrunque & diaphœnicum phlegmagoga sunt, etiam in febribus clementia. Diamanna, & electarium de succo rosarum Nicolai etiam in febribus sunt cholagoga idonea.

SECTIO SEXTA DE CATAPOTIIS, SEV PILVLIS.

*

* *Pil. alephãginæ.*

CATAPOTIA aromatica nobis inuenta, ventriculum, cerebrum, & sensoria humoribus crassis, putribus, pituitosis purgat, & inde natum dolorem dissipat, ventriculum roborat, coctionem eius iuuat: recipiunt cinnamomi, cubebæ, ligni aloës, calami aromatici, macis, nucis moschatæ, cardamomi, caryophyllorũ, asari, masticħes, schœnu anthûs, spicæ, carpobalsami, ana vnc. vnam: absinthij sicci, rosarum, ana drac. quinque: terantur, parum coquantur in aquæ libris † duodecim ad duarum partium consumptionem: fricentur tunc manibus, & colentur, exprimantur. Accipe aloës bonæ libram vnam, laua sæpe in scutella lapidea vitrata cum aqua pluuia: siccetur: ipsi affunde decocti prædicti circiter lib. duas: tere in sole: deinde ipsi aloën misce, myrrhæ, mastiches, ana drach. quinque: croci drac. tres: tere curiosè: prædicti decocti reliquum ipsis affunde: tere donec siccentur: fac catapotia ciceris magnitudine. Dantur à drach. duabus ad aureos duos. Interdum aloës tantum vncias quatuor indimus. Interdum aloë lauanda aqua myrobalanorum, tunc dantur à drachmis quatuor ad drach. octo: coquatur autem in ea aqua: deinde siccetur: postremò lauanda aqua aromatum, vt diximus: sunt enim salubria hæc catapotia.

† Alij sex, alij quatuor lib.

Auget potius aloën Manar.

Sunt qui lauant succo braßicæ, alij aqua cui diu infusum fuit rhabarbarum.

Καταπότιον *Græcis à* καταπίνω, *est medicamentum quod integrum deglutitur, vulgò pilula vocatum, à paruæ pilæ figura, nullo angulo ventriculum lædente & habiti simul tangi multis ventriculi partibus. Fieri autem catapotia possunt, tum ex prædictis omnibus antidotis, tum ex alijs mox declarandis. Purgantes verò materiæ hac forma ferè concluduntur, vel vt faciliùs deuorentur, etiam saccharo, folijs auri, carne fructuum non autem pelle, vel alio quopiam simili intecta: vel vt mora in ventriculo longius*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

giore diutiùs agant, à remotioribus'q; in ipsum, & intestina humores vacuandos attrahant. Massa enim durior qualis est catapotiorum ægriùs à ventriculo comminuitur, ob idq; tardiùs agit: liquida verò contrà confestim vacuant, & simul vacuantur. Quæ horum in medio sunt, tempus ad actionem mediocre requirunt. Propterea quæ citò agere volumus catapotia, damus admodũ mollia & parua: præcipuè quibus imbecillus est ventriculi calor. Catapotia diu seruanda ex aqua aliqua sola, aut succo solo ne formaueris, quòd citiùs siccentur, vel situm contrahant, nec vires simplicium cohibent; sed syrupis actionem catapotiorum iuuantibus, vel alio & glutinoso, & iucundo humore. Catapotia sunt inuenta, vt semel deuorentur (vnde & nomen habẽt) ne suo sapore ingrato linguã vitient, vtq; diuturna in ventriculo mora, à remotis etiam partibus attrahant. Cùm verò ferè sint valentibus simplicibus composita, initio febriũ cruda adhuc materia nõ sunt danda, quia mouent & agitant, nec vacuant. Vnde symptomata sequuntur à Gal. scripta apho. Cõcocta medicari. Neq; danda sunt emaciatis, & ventriculum habentibus imbecillum, vt à quo nõ sint dissoluenda, & in actum reducenda à quibus si sumpta sint cochlearia tria iusculi multùm calida sorbeantur. Si autem ob duritiem non dissoluantur, vomitu reijciantur. Nisi quæ in his sunt clementissima, & mollissima, & minimè deuorãtur, qualia aromatica communia, mastichina, & alia quædam, de quibus pòst. Catapotia Thomæ de Garbo secreta his affinia ad affectus cerebri, spinæ, neruorũ contumaces, à materia frigida, crassa, lenta, præsertim sub finem morborum. Cubebarum, nucis moschatæ, cinnamomi, spicæ, anisi carpobalsami, schœnu anthûs, mastiches, asari, caryophyllorum, calaminthes, ana drach. duas: turbith, colocynthidis, ana drachmas tres: myrobalanorum omnium ana

Κόκκια etiã vocari Græcis ait Manard.

drach. duas, agarici, sennæ, ana drachmam vnam: aloës pondus omnium cum succo menthæ.

† CAtapotia stomachica, pituita & bile flaua ventriculum, hepar, caput, sensoria, iuncturas purgant: recipiunt hieræ picræ drach. septem: † trium myrobalanorum, ana drac. tres: agarici drachmas duas: turbith boni drachm. decem: epithymi Cretensis, anisi, ana drachm. duas & semissem: salis Indi drach. duas: absinthij, scammonij, ana drachmas tres: fac catapotia cum penidiorum drachmis tribus, & succo cichorij, dantur darch. duæ.

†Cepularũ, citrearum, Ind.

Sumuntur ad drachmam vnã & dimidiam, tantùm coctione ventriculi absoluta ad affectus pituitosos præsertim, sed etiam biliosos & melancholicos. Horis quatuor pòst sume iusculum lauatorium, & hora vna pòst prande, sed parciùs: quin & drachma vnica mediocriter purgant hiera picra Galeni, myrobalani flauæ, nigræ, cepulæ.

O CAtapotia stomachica alia cerebrum, & ventriculum corruptis humoribus purgant, ventriculum roborãt, coctionem iuuant, appetentiam excitant: hieræ picræ drach. decem: trium myrobalanorum, absinthij, ana drach. duas: mastiches, anisi, bellericarum, emblicarum, agarici, ana drach. tres & semissem: zingiberis drachmas duas: caryophyllorum, salis gemmæ, schœnu anthûs, ana drachmã vnam: turbith drachmas duodecim: confice cum succo absinthij. Da drachmas duas vel tres.

Possunt dari tantùm à drachm. vna, ad drach. vnam & dimidiam, vt prædicta: nam corpora regiones frigidas habitantia, quia pituitosa, alba mollia, minùs valentia ferunt medicamenta, quàm corpora nigra sicca, dura regiones calidas, vt Aegyptum, Aethiopiam colentia, Gale. in lib. c. ph. g. Catapotia autem ex puluere solius hieræ picræ Galeni cum melle rosato, vel syrupo rosato, vel alio formata idem possunt quod hiera ipsa, & ad drachmas duas sumi possunt. Catapotia Rufi ex aloës vnc. duabus: croci myrrhæ, ana vnc. vna, cum vino albo aromatico: vel potiùs syrup.

rup.limonum: vel ſucco citrei formãda, illis proxima ſunt viribus. Pro croco autem ammoniacum, thymiama miſcet Paul.lib.3.cap.de peſtilentia ex Rufo. Sunt enim contra peſtem ſalubria, præſertim additis vncijs duabus boli Armenicæ & aloë, ſi æſtas ſit, lota in aqua intybi & roſarũ. Nam ventriculum, inteſtina, meſaræum, hepar, cerebrum purgant humore putri, bilioſo, aut pituitoſo. Dantur manè ieiunis drach. vna.

CAtapotia ſtomachica alia idem pollentia, recipiunt trium myrobalanorum ana drachmas tres, roſarum maſtiches, ana drachmas duas: cardamomi, ligni aloës, ſantali citrini, cubebæ, caryophyllorum, ſchœnu anthûs, nucis moſchatæ, ana drachmas duas: rhabarbari vnciam ſemiſſem: turbith drachmas ſeptem: aloës pondus omnium: comprehende omnia vino odoro.

CAtapotia ſtomachica alia nobis inuenta, ventriculum & caput expurgant: quouis tempore ſumi poſſunt: recipiũt turbith drachmas decem, maſtiches drachmas quatuor: roſarum drachmas tres: aloës bonæ pondus omnium: comprehende ſucco abſinthij.

Materiam pituitoſam, putrem, præcipuè aquoſam ex ventriculo & cerebro vacuant à drachma vna ad drachmam vnam, & ſemiſſem.

CAtapotia ſtomachica alia, caput & ventriculum purgantia, recipiunt aloës drachmas ſex: maſtiches, roſarum, ana drachmas duas: compone cum ſucco ſolani.

Hæc oſtendunt hieram picram Galeni tribus his ſimplicibus abſolui poſſe, ſed minus efficacem, vt antè docui.

CAtapotia ſtomachica alia recipiunt myrobalanorum flauarum, aloës, turbith ana drac.decẽ: roſarum ſpicæ, maſtiches, ana drachmas duas & dimidiam: aniſi drachmã, vnam & ſemiſſem ſalis Indi, croci, ana drachmam vnam: miſce cum ſucco abſinthij.

Hæc ob myrobalanos flauas, bilẽ flauã leuiter vacuant.

CAtapo. diarrhodon, ventriculum firmant, coctionem iuuant, oris odorem commendant: recipiunt trochiſcorum

diarhodon, absinthij, ana drach. quinq:, summitatum scœnu anthûs, mastiches, ana drach. duas: salis Indi drachm. vnam: aloës bonæ pondus omnium: comprehende aqua foliorũ citri.

Pituitam, præsertim tenuem & putrem, à ventriculo vacuant, & vi aloës etiam bilem.

* *Pil. aggregatiuæ multorum affectuum.*

CAtapotia polychresta nobis inuenta, ob idque sic appellata, quòd sint efficacia ad multos affectus capitis, ventriculi, hepatis: purgant enim ex his & sensoriis pituitam, & bilem vtranque: quapropter febribus antiquis, complexis, & inuicem complicatis commodant, recipiunt myrobalanorum flauarum, rhabarbari, ana drachm quatuor: succi eupatorij, succi absinthij, ana drachmas duas: scammonij Antiocheni in pomo cocti drachmas quinque: cepularum Indarum, agarici, colocynthidis, polypodij, ana drachmas duas: turbith, aloës, ana drachmas sex: mastiches, rosarum, salis gemmæ, epithymi, anisi, zingiberis, ana drachmam vnam: †electarij rosarum quantum sufficit ad comprehensionem. Fiant catapotia crassa: da à drachma vna ad aureum vnum.

† à Mes. non Nicol. scripti.

Humores tenues & calidos potius quàm pituitosos, crassos, frigidos, vacuant à toto corpore. sed præcipuè à dictis partibus. Dantur cocta iam materia & iam mista in febribus heterogenibus inuicem complicatis. Sunt etiam salubria purgationi vernæ. Dantur hora vna ante diluculum. Omnium pilularum quibus vtimur, has maximè excellentes scribit Manardus, & quia tutiores, & efficaciores, per aggregatiuas absolutè scriptas intelliguntur.

O CAtap. polychresta maiora, pituitam crassam lentam purgant, & inde natos affectus, colicum, arthriticum, ischiadem, podagram, ventris totius inflationem: præter hæc hæmorrhoidas sanant. recipiunt bdellij, myrobalanorum nigrarum, emblicarum ana drachmas quatuor: turbith boni & electi drachmas tredecim: seminis apij, fœniculi, anisi, carui, ameos, origani, rosarum, lepidij Indi, rutæ agrestis, hermodactyli, salis Indi, mastiches, hammoniaci, ana drach. vnam: cinnamomi, cardamomi, acori, spicæ, croci, † casiæ, ana drach. semissem: sagapeni drachmas quatuor: colocynthidos drac. tres: pe-

† Ligneæ, seu cinnamomi vulgaris.

nidio

nidiorum alborum drachmas quatuor: aloës drachmas quindecim: commiſce cum ſucco braſsicæ, manibus tuis oleo iaſmeno inunctis.

CAtapotia polychreſta minora, pituitam & bilem vtranque à ventriculo, & capite purgant, obſtructiones hepatis liberant: ipſumque ac ventriculum roborant, febres antiquas, pruritum, vlcera [maligna] iuuant: recipiunt myrobalanorum flauarum, nigrarum, emblicarum, ana drach. tres: maſtiches, aniſi ſucci eupatorij, abſinthij, roſarum, ana drachmas duas: rhabarbari drachmas quinque: hieræ picræ drachmas duodecim: confice cum ſucco apij. Da drachmas duas cum aqua calida.

CAtap. ex eupatorio maiora, obſtructionē hepatis liberant, & icterum inde ortum ſanant, ac dolorem & febres circuitu repetentes: recipiunt myrobalanorum, flauarum ſucci eupatorij ſucci abſinthij, ana drachmas. tres: rhabarbari drachmas tres & ſemiſſ. maſtiches drachmam vnam: croci drach. ſemiſſ. aloës drach. quinque: forma cum ſuco intybi. Dantur drach. duabus cum ſero lactis.

Bilem liquidam & tenuem, & hos affectus inde natos ſanant drachma vna & dimidia, etiam ſine ſero lactis.

CAtapot. ex eupatorio minora idem potentia, recipiunt myrobalanorum flauarum, rhabarbari, ſucci eupatorij, aloës, ana partes æquales: comprehende aquâ apij, vel intybi. Da drachmas duas.

CAtapotia ex rhabarbaro vacuant humores craſſos, lentos, multùm putres, & inde ortas febres antiquas & ex aliis quoque humoribus, ſanant & hepatis dolorem, ac hydropem incipientem: recipiunt rhabarbari drac. tres: ſucci glycyrrhizæ, ſucci abſinthij, maſtiches, ana drachmam vnam: myrobalanorum flauarum drach. tres & ſemiſſem: ſeminis apij, fœniculi, drach. ſemiſſ. trochiſcorum diarhodon, drachmas tres, & ſemiſſem: hieræ picræ drachmas decem: excipe aquâ fœniculi. Da veſpere drachmas duas, cum ſero lactis.

Obſtructiones hepatis aperiunt: & bilem, pituitamq́; putres præſertim, purgant.

CAtapot. ex rhabarbaro alia ad hepatis & lienis obſtructionem, & hydropem: recipiunt rhabarbari drachmas ſeptem: ammoniaci, ſagapeni, bdellij, ana drachmas decem:

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

Vnica drac. sufficit, sunt enim longè valētiores prioribus.

cancami, drachmas octo, opopanacis drachmas quatuor, thymelææ, gummi, ana drachmas quatuor: turbith drachmas decem: spicæ, polij, aloës, ana drach. quinq; masliches drac. duas: myrobalanorum flauarum drahmas decem: dissolue lachrymas vino, & forma. Dantur drachmis duabus cum aqua casei.

Catap. Imperialia his affinia, bilem & pituitam ex nutritorijs partibus vacuant. Rhabarbari vnciam vnam: aloës vnc. duas: turbith, agarici, folliculorum sennæ, quinque myrobal. cinnamomi, amomi, cardamomi, caryophyllorum, Zingib. macis, nucis moschatæ, Zedoariæ, cubebæ, xylaloes, croci, anisi, masliches, spicæ nardi, mellis aërij, ana scrup. vnum, cum syrupo rosato, aut violato.

O CAtapot. ex halicacabo à nobis inuenta, ad febres diuturnas ex humoribus variis ortas, obstructionem hepatis soluunt, & inde ortum dolorem, & incipientem hydropem: recipiunt absinthij & succi eius, & succi eupatorij, aloës, myrobalanorum flauarum, masliches, croci, rhabarbari, cancami loti, asari, anisi, †casiæ, seminis fumariæ ana drachm. duas, hierę picræ drachm. tres: confice cum aqua solani. Da à drach. vna aureum vnum & semissem. Si autem tussis est cum febre, pone venarum glycyrrhizæ pondus dimidium ad omnia.

†Ligneæ vt prius. Eandem mistionem in tussi cum febre potes in alijs pilulis facere.

Solanum id, cuius aqua aut succo vult comprehendi, sunt qui putant esse halicacabum solani speciem, & inde nomen his impositum: alioqui halicacabum non reciperent, nisi malè halicacabum omissum causeris, aut titulum corruptum pro alchindi, vel alio.

O CAtap. Philagrij ad febres antiquas: recipiunt trochiscorum diarhodon, trochisco. de rhabarbaro ana drach. quatuor: succi eupatorij, spinæ albæ, ana drachmas duas: absinthij drachmam vnam & semissem, mirobalanorum flauarum, seminis cassutæ, turbith, ana drachmas quatuor: agarici, aloës, ana drachma. octo: salis Indi drachmam vnam & semissem: confice cum aqua fœniculi. Da drachmas duas.

* CAtapotia Inda Haly ad affectus melancholicos, cancrum, elephantiam, alphos nigros curatu difficiles, melancholiam morbum, & inde ortum timorem [& mœrorem] quartanam, icterum splenicum, splenis dolorem recipiunt myroba

robalanorum nigrarum, ellebori nigri, polypodij, ana drach. quinque: epithymi, stœchados, ana drach. ſex: agarici, lapidis cyanei loti, colocynthidos, ſalis Indi, ana drach. quatuor: ſucci eupatorij, ſpicæ, ana drac. duas caryophyllorũ drac. vnã: hieræ picræ drac. duodecim: fiat maſſa cũ ſucco apij. Dãtur à drach. duabus vſq; ad aureos duos cũ aqua caſei: Salubria ſunt experta. *Vnica drac. ſatis eſt.*

Humorem melancholicum et melancholiam vſtam purgant. Icterus ſplenicus eſt, qui niger Galeno dicitur initio libro 6. locorum affectorum, quod ſplenis vitio fiat: fœdos et pallidos colores in puellis, nubilibus præſertim, vulgò appellamus, licet etiam viros occupet. Indæ autem vocãtur, vel quia in India celebrentur, vel à ſale Indo, qui niger eſt eiuſq; loco ruber vtendus eſt, non ſaccharum candefactum. Idem pollicentur pilulæ fumariæ Auicennæ: ad pruritum enim, ſcabiem, & affectus alios ab vſta materia natos valent: recipiunt autem myrobalanorum citrearum, cepul. Indarum, ſcammonij, ana drach. quinque: aloës, drach. ſeptem: tere omnia non multum ſubtiliter: aqua fumariæ irrora, inſola ad mediocrem ſiccationem: ſecundo, et tertiò idem fac: pòſt ſicca perfectè, & repone.

Catap. Hermetis ex trochiſcis colocynthidos, ad cephalæam & hemicraniam difficilem, & affectus neruorum, & iuncturarum, recipiunt trochiſcorum colocynthidos, drach. duodecim, hieræ drach. ſeptem: maſtiches drach. duas: ſalis, gemmæ, aureum vnum, ladani boni vnciam vnam, omnia præter ladanum & maſtichem tere, & cribra: maſtiche verò pulueretur cum pauco oleo nucum, quo ſpecies tritæ illinantur: deinde cum ladano miſceatur in mortario piſtillo calido: fiant catapotia craſſa. Da à drach. ſemiſſe ad drachmã vnam.

Catapotia alia ex eiſdẽ trochiſcis efficacia ad affectus cerebri, neruorum, & iuncturarum pituitoſos: recipiunt trochiſcorum colocynthidos, drachmas decem: ſalis gemmæ, drachmam vnam: ladani drachmas duodecim: olei roſarum, quantum ſufficit.

Catapot. ex colocynthide, ad affectus pituitoſos & melancholicos, vt alphos curatu difficiles, & iuncturarum

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

dolores:recipiunt colocynthidos drach.sex:myrob.nigrarum & flauarum,sagapeni,bdellij,sarcocollæ, ana drach.quinque: aloës drach.septem:melanthij,cumini carmani,origani, persici,†nasturtij albi,salis gemmæ,absinthij Romani, ana drac. vnam:infunde lachrymas*aquæ porri, & cum cæteris finge massam.Dantur à drachma vnam ad aureum vnum.

†Thlaspeos Manard.

**Id est, succo.*

Pituitam crassam,lentam à cerebro,& partibus omnibus neruosis potēter trahunt drach.vna in fortibus: parum tuta sunt per se, cum alijs parua portione misceri possunt alium humorem vacuantibus,& ab alia parte, si his scopis erit aliquando seruiendum.

Catap.ex sarcocolla,alba sunt:pituitam vacuant,ob id pituitosis affectibus commodāt:recipiunt sarcocollæ drac. tres:turbith,drach.quatuor:colocynthidos,drach.vnam & semissem:zingiberis tantundem:salis gemmæ, drach.vnam: dissolue sarcocollam in aqua rosata,hisque alia comprehende.

Violenter pituitam crassam & lentam trahunt,parum tuta vsu,nisi parua dosi in valentibus,& cum alijs mista: descripta sunt etiam in simpl.cap.de sarcocolla.

* Catapotia fœtida maiora,vacuant pituitam crassam, crudam,ob id conferūt affectibus inde natis, arthritidi,podagræ,gonagræ,dolori spinæ & aliarum iuncturarum,ventriculi,colico,alphis, elephantiæ, albaras: recipiunt sagapeni, hammoniaci,opopanacis,bdellii,colocynthidis,rutæ agrestis, aloës,epithymi,ana drach.quinque: hermodactylorum, esulæ,ana drachmas duas:scammonij drach.tres:cinnamomi,spicæ,croci,castorij,ana drachmam vnam:†turbith drach.quatuor:zingiberis drachm.vnam & semissem: euphorbij drach. vnius partes duas:dissolue lachrymas aqua porri,& finge massam.Dabis drachmas duas.

†Vnica drachma sufficit.

Catapotia hæc arthritica δυσώδια,pituitam crassam, lētam,à cerebro,iuncturis,& partibus alijs remotis trahunt: vtenda potius in fine morborum pituitosorum, vt paralysis. Dantur drachma vna. Fœtida vocantur, quòd castorium, rutam agrestem & liquores graueolentes recipiant potius quàm quòd putres humores vacuent.

Cata

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

CAtapotia fœtida minora idem pollentia, recipiunt sagapeni, hammoniaci, opopanacis, bdellij, myrrhæ, ana drac. quinque: turbith drach. decem: colocynthidos drach. sex: fiant vt priora. Da drach. duas.

Quòd paucioribus constant simplicibus dicuntur, tamen minus tuta sunt quàm priora: quia minùs correcta sunt simplicia: fortibus dari possunt à script. duobus, ad drach. vnã.

CAtapotia sagapeni pituitam lentam purgant: ob id iuuãt paralysin, spasmum, dolorem iuncturarum, dorsi podagram frigidam: recipiunt sagapeni, hammoniaci, bdellij, opopanacis, aloës, castorij, rutæ agrestis, ana drach. duas: colocynthidos drach. tres. Fac massam cum aqua porri.

Pituitam crassam lentam, expulsioni paratam, à cerebro, spina, & alijs partibus neruosis potenter educunt drac. vna: tutiora tamen sunt fœtida maiora.

CAtapotia ex sagapeno, ad ischiadem, podagrã: & reliquarum iuncturarũ dolorẽ, ac etiam vteri, mensesq́; promouent: recipiunt sagapeni, hammoniaci, opopanacis, bdellij, ana drach. duas & semiss. seminis apij, ameos, rutæ agrestis, anisi, ana drach. vnam: acori, lepidij Indi, calaminthes, folij, centaurij, polij, costi, salis gemmæ, ana drach. semiss. aloës, drach. sex: colocynthidos, drach. quinque: fac massam, vtere. *

Catapotia coccia pituitam à cerebro & alijs neruosis vacuant: ob id conferunt dolori capitis frigido, seu pituitoso: sic à Mesue describuntur in praxi: recipiunt pul. hieræ picræ Galeni drach. decẽ: colocynthidos drach. tres & tertiã partẽ drach. vnius: scammonij, drach. duas & semissem: turbith, stœchados, ana drach. quinque, cum succo absinthij forma: dantur drach. vna. Adscripsimus his quòd vsu sint frequentia. Catapotia Galeni ex aloë idem præstantia, recipiunt colocynthidos & succi absinthij, ana partem vnam: aloës, scammonij, singulorum partes duas: mastichen Chiã & bdellium, antè etiam miscebat Gale. sed postea sustulit. Dat vndecim ciceris magnitudine adulescenti bene habito.

Lib. 1. cõ. pla p. & lib. 14. metho.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

bito. Paulus autem lib. 7. medullæ colocynthidos, aloës, ſucci abſinthij, ſingulas partes: ſcammonij partes duas miſcet, ac fingit κόκκια, hoc eſt, granula erui magnitudine, datq́ue vndecim: vnde vulgò pilulæ cocciæ dicuntur. Aliter Raſis, Gradi, Nicol. componunt. Gale. item lib. 5. methodi ad varias excrementorum ſpecies pilulas ſuas commendat ex aloë, ſcãmonio, colocynthide, agarico, bdellio, gummi Arabico, non adſcripta ſingulorum menſura.

CAtap. euphorbij, pituitam frigidam, crudam, ad neruos fluentem vacuant: ob id conferunt paralyſi: recipiunt euphorbij, colocynthidos, agarici, bdellij, ſagapeni, ana drachm. duas: aloës, drach. quinq;: finge cũ aqua porri. Dantur à drach. ſemiſ. ad drach. vnam.

Non vtenda niſi in neceßitate magna, idq́ue in robuſtis.

O *Pil. mezereon.* CAtapotia ex thymelæa, ſeroſum excrementum valenter purgant, ſeu aquas: ob id hydropem iuuant, recipiunt foliorum thymelææ aceto infuſorum & ſiccatorum, drachm. quinque: myrobalanorum flauarum, drachmas quatuor: cepularum, drach. tres: forma cum manna, & tamar Indis aqua intybi ſolutis.

Dantur à drach. vna ad ſcript. quatuor in aſcite. Validè enim purgant aquas: tutiùs autem rhabarbaro, aut catapotijs rhabarbari miſcentur.

* *Pil. lucis.* CAtapotia optica maiora, viſum roborant, & augent, excrementa vacuant, corpus ſanum ſeruant: ſumptis his, à cibo abſtinere non eſt neceſſe: recipiunt roſarum, violarum, abſinthij, colocynthidis, turbith, cubebæ, calami aromatici, nucis moſchatæ, ſpicæ, epithymi, carpobalſami, xylobalſami, ſeſeleos, ſeminis rutæ, ſchœnu anthûs, aſari, maſtiches, caryophyllorum, cinnamomi, aniſi, fœniculi, apij, caſiæ, croci, macis, ana drach. duas: myrobalanorum flauarum, cepularum Indarum belleric. embli. rhabarbari, ana drach. quatuor: agarici, ſennæ, ana drach. quinque: euphragiæ, drach. ſex, aloës, pondus omnium: comprehende ſucco fœniculi. Dantur à drach. duabus ad drach. tres.

Pituitam à cerebro & oculis vacuant, ob id oculorum

mor

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

morbos inde natos curant: adhæc viſorium ſpiritum roborant, augent, puriorem reddunt, ſic viſionem iuuant. Optica, id eſt, viſoria, ſeu cum vulgo, lucis inde dicta. Hæc roborat Manardus in pituita educenda coccys: in bile, aureis pilulis.

CAtapotia optica minora idem pollentia, recipiunt xylobalſami, carpobalſami, ana drach. vnam: chelidonij, drachmas quinque: roſarum, violarum, abſinthij, euphragiæ, ana drach. tres: ſennæ, epithymi, myrobala. flauarum, cepul. Ind. bellericarum, emblic. agarici, colocynthidos, ſchœnu anthûs, lycij, lapidis cyanei, ana drach. duas & ſemiſ. aloës, pondus omnium: finge cum ſucco fœniculi, aut chelidonij.

Minora hæc ſunt vocata, quòd paucioribus cõſtant ſimplicibus: viribus enim valentiora ſunt prioribus, præſertim ad purgandam melancholiam magis, quàm pituitam: cùm illa contrà pituitam potentiùs purgent, quàm melancholiam.

CAtap. ex agarico, thoracem purgant pituita craſſa & putri: ob id antiquæ tuſsi, & aſthmati conferunt: recipiunt agarici, drach. tres: radicis ireos, praſij, ana drach. vnam: turbith, drach. quinque: hieræ picræ, drach. quatuor: colocynthidos, ſarcocollæ, ana drach. duas: myrrhæ, drachm. vnam: miſce cum ſapa. Da drach. duas. *

Trahunt etiam à capite & iuncturis: & peripneumoniæ etiam conferunt ſcript. quatuor, ſine myrrha fiunt Auicen. cap. de aſthmate.

CAtap. ad febres bilioſas, & morbos ex bile flaua, & ſanguine natos, recipiunt myrob. flauarum, & Ind. emblicarum, ſeminis fumariæ, caſſuthæ, ana drach. duas: foliorum roſarum ſeminis citruli, rhabarbari, ana drach. duas: alij rhabarbari drachm. ſex: ſcammonij in cydonio cocti, drach. vnam & ſemiſ. alij drach. duas & ſemiſ. ſucci eupatorij, ſucci abſinthij, ana drach. duas: agarici, drach. duas & ſemiſſem: hieræ picræ, drach. octo: mellis cum caſsia fiſtula, tamar Indis, & ſucco intybi miſti, quantum ſufficit. Dantur à drach. duabus ad aureos duos.

O *Tuta non ſunt in magnis febrib.*

Catap

† Catapotia ex turbith aurea dicta, bilem & pituitam citra molestiam purgant: hepar & ventriculum roborant, coctionem iuuant: recipiunt turbith boni drach. sexdecim: aloës vnciam vnam & semis. mastiches, rosarum, ana drach. septem: myroba. flauarum, drach. decem: croci drach. tres: confice cum succo absinthij.

Nomine aurearum pilularum medicis veniunt quæ à Nicolao describuntur. Hæ autem turbithicæ his appellantur Mesues sine Zingibere parat, vt sint mitiores, & minus longè trahant: Zingiber enim turbith actionis vim talem impartit.

Catapotia ex turbith alia idem potentia, recipiunt turbith, myrobala. flauarum, aloës, ana, drach. decem: mastiches, rosarum, spicæ, ana drach. duas & semis. anisi drach. vnā & semiss. croci drach. vnam: fiat massa vt priùs. Alij addunt salis Indi drach. duas.

* Catapotia ex lapide cyaneo, ad affectus melancholicos, & bile vsta natos: recipiunt lapidis cyanei loti, drach. sex, epithymi, polypodij, ana drachmas octo: scāmonij, ellebori nigri, salis Indi, ana drachm. duas & semissem: agarici drach. octo: caryophyllorum, anisi, ana drach. quatuor: hieræ picræ, drachm. quindecim: misce cum succo intybi. Da drach. duas cum aqua casei.

Cancro, elephantiasi, quartanæ, tutò & sine molestia purgando conferunt à drach. vna ad drach. vnam & semiss. atram bilem purgant valentiùs quàm Indæ.

Non parantur, quia lapis Armenus desideratur Manardo.

† Catapotia ex lapide Armeno, melancholiam, & bilē vstā multiplicem vtranque clementer vacuant: ob id morbis inde natis conferūt: recipiunt lapidis Armeni loti & præparati, hieræ picræ, ana drach. quinque: epithymi, polypodij, ana drach. octo: scammonij in cydonio cocti, drachm. tres, caryophyllorum, drach. duas: salis Indi, drac. vnam & semissem: confice cum succo solani.

Rariùs vsurpantur, quàm prædictæ: quia impotentiùs purgant, licet clementiùs. Actuarius habet pro polypodio, agarici drach. quatuor, & ponderibus variat. Alexander picræ,

picræ, epithymi, agarici, ſcammonij, ana ſcrip. quatuor: lapidis Armeni loti, drach. quatuor: caryophyllo. grana viginti: in alio exẽplari ſcammonij ſcrip. duo: lapidis Armeni ſcrip. quatuor: in alio ana ſcript. quatuor. Meſue in cephalalgia melancholica accipit aloës drach. quatuor: ſcammonij, drach. quinque: caryophyllo. drach. vnam.

CAtapotia ad catarrhum, coryzam, tuſsim, aliosq; his ſuccedentes affectus: recipiunt myrrhæ, drachmas ſex, thuris drachmas quinque: opij, hyoſcyami, ana drachm. quatuor: croci drach. vnam & ſemiſſem: radicum linguæ canis, drach. quatuor & ſemiſſ. forma maſſam. Da à drach. ſemiſſ. ad drach. vnam.

Pilulæ de cynogloſſa alijs dicuntur: tenuem deſtillationẽ ſiſtunt: ſed parum tutæ ſunt, vt aliæ ſtupefacientes. Alias ex Alexandro in eundem vſum deſcribit Meſues cap. de catarrho, quas cum ſucco cynogloſsi conficit: Alexander verò cum aqua in qua opium ſit diſſolutum.

CAtapotia ex bdellio maiora ad fluxum hæmorrhoidum & vlcerum in eis, & ad menſes immodicos, recipiũt bdellij, drach. duodecim: ameos, drach. tres: cepularum, Ind. belleric. emblic. † pectinum vſtorum, ſuccini, ana drach. duas & ſemiſſem: infunde bdellium † ſucco porri, & forma maſſam. Dantur à drach. duabus ad aureos duos. *

Humore melancholico & vſto per inteſtina clementer his catapotijs vacuato, deriuatio fit ab hæmorrhoidibus, & vlceribus inteſtini recti, quæ vſti humores illi erodendo excitarunt: & ab immodica per vterum vacuatione: & vim retentricem hepatis, ac lienis imbecillam roborant.

† Cõcharũ: alij auellanarum, alij veneriarũ, id eſt, radicum acori legunt.

† Vel decocto, vel deſtillata aqua porri ſectilis, & nõ transplantati.

CAtapotia ex bdellio minora, idem pollentia, recipiunt myrobalanorum, cepularum, Indarum, emblicarum, & belleric. ana drach. quinq;: bdellij, drach. quindecim. Forma vt priùs.

CAtapotia de bdellio alia nobis inuenta, idẽ pollentia, recipiunt myrob. nigrarum, emblicarũ, belleric. ana drac. quinq;: bdellij, drač. decẽ: ſcoriæ ferri, ſeminis porri, ana dra

drach.tres:coralli vsti,succini, pectinum vstorum,ana drach. vnam & semissem:margaritarũ,drach.semis. Forma vt priùs.

Omnes pilulæ ex bdellio valent profusioni sanguinis ex ano: non autem his, quas cæcas hæmorrhoidas vocant. In maioribus, cortices auellanarum vstos, vel radicem aliquã stypticam vstam cape, pro venarum, seu pectinum. Vltimæ ad fluorem immodicum sanguinis per sedem, vel vterum, vel os sunt efficacissimæ.

† Catapotia ex opopanace,ad paralysim, spasmũ cynicum, gonagram, podagram,& aliorum articulorum dolores, morbosq; partium neruosarum frigidos: recipiunt opopanacis, hermodactyli, sagapeni, bdellij, ammoniaci, colocynthidos,ana drachmas quinque: croci, castorij, myrrhæ, zingiberis, piperis, macropiperis, casiæ, myrobalano. flauarum, belleric.emblic.ana drach.vnam:scammonij,drach.duas:turbith,drach.quatuor: aloës,drach.duodecim: infundantur lachrymæ aquæ brasicæ,& cũ his fac massam. Dantur à drach. vna ad aureum vnum cum aqua chamæpytios.

Vacuant à cerebro neruosisq́ partibus pituitam crassam: sed etiam melancholiam, & bilem.

* Catapotia ex hermodactylis maiora,ad podagram,& dolores frigidos aliarum iuncturarum: recipiunt hermodactylorum, aloës, myroba. flauarum, turbith, colocynthidos, bdellij,sagapeni.ana drach.sex:castorij,sarcocollæ,euphorbij, opopanacis,rutæ agrestis,apij,ana drach.tres:croci,drach.vnã & semissem. Forma cum succo brasicæ.

Pluribus constant simplicibus, suntq́ composita magis: ob id maiora vocauit. Hæc, vt sequentia quædam, cathartico rosato Mesuæ excipiunt.

Catapotia ex hermodactylis minora, ad podagram calidam,recipiunt hermodactylorum drach.quinque:scammonij,drach.duas & semissem: myrobalanorum flauarum,drach.tres:rosarum,drach.duas:aloës,drach.decem. Forma † cum cathartico rosato. Da drach. duas.

† *Elect. rosatum Mes. non elect. de succo rosa. Nico.*

Materiam ex iuncturis biliosam præsertim vacuant, sed &

ſed & pituitoſam: ob id calidæ arthritidi conducunt, ſed etiam frigidæ.

CAtap. ex hermodactylis à nobis deſcripta, recipiunt, hermodactylorum, aloës, ana drachmas quinque: myrobalanorum flauarum, turbith, ana drachmas quatuor: zingiberis, drachmas duas: forma cum electario roſato. Da drachmas duas. †

CAtapotia Sebellia, obſtructiones ventriculi, hepatis, lienis ſanant, & hydropem, materiámque vacuant: recipiunt ſpicæ Indæ, drachmas quinque: ſpicæ Romanæ, drachm. duas: rhabarbari, agarici, epithymi, ana drachmas tres, coſti, maſtiches, chamædryos, amomi, ana drach. tres: croci drachmas duas: myrrhæ, cinnamomi, caryophyllorum, ſchœnu anthûs, ana drachmam vnam: aloës drach. decem: cum vino antiquo forma. Da drachmas duas, cum vino. O

Materiam bilioſam, pituitoſam, melancholicam, ex dictis partibus obſtructis vacuant, & aquas hydropicorum, ad ſcrip. quatuor ſumpta: ab inuentore Sabellia quidam dici opinantur. Hactenus Meſuæ catapotia, præter quæ alia quædam vſurpamus, qualia ſunt communia omnibus dicta: ab Almanſore ſcripta cap. de præcautione à peſte: recipiunt autem aloës drachmam vnam: myrrhæ, croci, ana drachmam ſemiſſem cum vino tenui, odoro: fac maſſam. Dantur ventriculo vacuo ad drachmam vnam, etiam ad conſueta opera ituro: ob id ſine cuſtodia ſcilicet cubiculi vulgò dicuntur. Aeſtate autem aloë lauanda præſtantiora fuerint, ſi boli Armenicæ drachmam vnam acceperint. Vacuant à ventriculo, meſaræo, hepate, excrementa pituitoſa, bilioſa, putria, & abſumunt, partéſque dictas roborant: ob id à peſte ſeruant, quia corpus ſiccant, vacuant, à putredine vindicant. Catapotia ex fumaria Auicennæ, ad ſcabiem, recipiunt myrobalanorum flauarum, cepularum, Indarum, ana drachm. quinque: aloës drach. ſeptem: ſcammonij cocti, drachm. quinque puluerentur omnia, & cum ſucco fuma-

riæ comprehendantur: ſiccentur dies aliquot in vmbra, forma offam, & omnino ſicca: & iterum in mortario puluera, & iterum ſimili ſucco comprehende, & ſicca: iterum puluera, ſucco comprehende, & forma maſſam. Soluunt humores acres, bilioſos, pituitam ſalſam, & alios aduſtos, à quibus pruritus & ſcabies. Dantur ad ſcriptula quatuor.

* Catapotia Bechica, ad tuſsim ſiccam cum caliditate & aſperitate faucium, & gutturis: recipiunt ſucci glycyrrhizæ, ſacchari boni, ana drachm. decem: amyli, tragacanthi, amygdala. dulcium depellatarum, ana drachmas ſex, excipe muccagine ſeminis cydoniorum: fac catapotia in ore tenenda. Fiunt autem hodie forma trochiſcorum, inter quos repetentur. Meſues ſic deſcribit in practica. cap. de curatione tuſsis ſiccæ. Fiunt etiam ex benedicta, & item ex hiera picra Galeni catapotia, quæ à remotioribus trahant, quàm dum hæc melle excepta ſumuntur forma molliore.

Catapotia maſtichina Petri de Ebano Conciliatoris, ventriculum, cerebrum, viſcera reliqua, oculos, vterum putribus humoribus purgant, & roborant: accipiunt autem maſtiches, drachm. quatuor: agarici albi, drachmas tres: aloës, drachmas decem: cum ſucco arthemiſiæ, vel ſyrup. ſtœchados, vel ſapa formantur pro vario medici ſcopo. Catapotia Aſſeieret dicta Auicen. in cephalalgia: recipiunt pul. hieræ picræ Gale. vnciam vnam: maſtiches, myrobala. citrearum, ana ſemunciam: aloës vncias duas, cum ſyr. ſtœchados formentur.

*

SECT

SECTIO SEPTIMA DE TROCHISCIS.

*

Τροχίσκος, κυκλίσκος, ἀρτίσκος, Græcis omnibus, & alio quoque diminutiuo τροχίσκιον, κυκλίσκιον, Democrati dicitur medicamentum quoduis in formam rotulæ, orbiculi, paſtilli, qualis eſt ſemini lupino, coactum. Eius generis ſunt antidoti cephalicæ, oticæ, ophthalmicæ, arteriacæ, & hypoglottides multæ. Trita ſimplicia humore conueniẽti ſubiguntur, & in paſtillos digeruntur, vtendi tempore ex vino, aqua alio quouis liquore congruenti ſoluti, ebibuntur: vel admouentur, vel alijs miſcentur. Trochiſci enim quidam magnis compoſitionibus miſcentur, vt theriaci, hedychroi, ſcillini theriacæ in ea dicti, alipta moſchata, gallia moſchata, diarhodon, & alij permulti alijs, de quibus hîc agendum, vti & de his, qui interdùm per ſe vſurpantur, interdùm alijs miſcentur, quidam ſumuntur, alij illinuntur, alij inijciuntur.

IN hac ſectione ſeptima de trochiſcis, eos præcipuè deſcribemus, qui tum à maioribus noſtris, tum à nobis ſunt inuẽti: quóſque experti ſumus.

Trochiſcorum ſequentium vſus eſt rarus, præter quàm in magnis compoſitionibus, vt theriace: qui autem ſeorſum vſurpantur, puluerati, vt quando compoſitionibus miſcentur, ex vino, vel iure, vel aquis diſtillatis quidam ſumuntur: alij in cote medica liquore idoneo ſoluuntur: alij aliter in vſum veniunt, pro varijs ipſorum viribus, varia partis & vlceris forma & ſitu. Fiunt autem trochiſci, id eſt, rotulæ, vel cycliſci, id eſt, circuli, vel artiſci, id eſt, paſtilli, ſeu parui panes, conſiſtentia dura, forma lupuli, aut paulò al-

tiore: ponderis ferè drachmæ vnius, quò faciliùs ad diuturnam conſeruationem ſiccentur.

TRoch. galliæ moſchatæ, cerebrum, córque roborat, oris atq; adeò corporis totius odorem commendat, compoſitionibus aliis miſcetur: recipit xylaloës crudæ, bonæ, electæ, partes quinq;: ambræ, partes duas: moſchi boni, partẽ vnã, glutinis, tragacanthi † & aquæ roſatæ quantũ ſufficit ad ea comprehendenda. Fiant trochiſci figura folij myrtei, ſigillentur, vaſe vitreo reponantur. Alij ambram in vaſe vitreo diſſoluunt oleo balanino pauco: ac eo cætera comprehendunt.

† *In aqua roſarum ſoluti.*

Poteſt huius drach. vna multis conſequenter matutinis ex vino, vel iure, vel aqua deſtillata idonea ſumi, ad roborandum ventriculum, hepar, & partes alias nutritorias longo morbo fractas. Poſſunt ijdem in electaria ſolida cum ſaccharo, vel liquida cum melle recipi, vt horum vnc. duæ, ſi delicatius: vel tres: ſi efficacius vis medicamentum, ſacchari vel mellis libram vnam habeant. Electarij autem huiuſmodi ſumitur vnc. dimid. vt priùs. Afferri ex Oriente, ſed malè paratam dicit Manardus.

TRoch. galliæ Sebellinæ, ventriculum, cor, hepar, imbecilla roborant: in alias compoſitiones magnas immittuntur: recipiunt foliorum roſarum recentium, humidarum, ſe aperire incipientium vnc. vnam & dimidiam: tere curioſsimè in mortario lapideo: tunc ipſis aloës bonæ, caryophyllorum, gummi, ſpicæ Indæ, ana drachmam vnam & dimidiam: ſantali citrini, drachmas duas: ramich, drachmas tres: omnia minutiſsimè trita commiſce, & contere diem vnam cum roſis, aliquoties affundendo aquam roſatam infuſionis gummi Arabici. Poſtremò aromatiza moſchi drachm. vnius partibus duabus, ambræ & caphuræ ana aureo dimidio. Forma trochiſcos, & ſigilla.

Recipitur in aromaticum nardinum. Sunt tamen qui eius loco troch. galliæ moſchatæ miſcent.

O TRoch. galliæ aromaticæ, veteribus celebratiſsimus ad cerebrum, cor, ventriculum, hepar, cæteráſq; partes nutritorias roborandas, neruóſque imbecillos illitu firmat: celebri

bribus deniq; compositionibus miscetur:recipit autem emblicarum exossatarum, vnc.quatuor,quæ parum tritæ triduo in vase vitreo probè operculato macerentur lib.dimid.aquæ rosatæ,cui priùs rosæ siccæ,& cortices citrorum sint immersi,infusiq;:deinde aquæ rosarum prædictæ infusionis vnc.quatuor prætereà immitte,& postridie tantũdem, donec emblicarum virtus aquis sit impressa.Tunc accipe ligni aloës drach.octo: ramich vnc.vnam & dimid.rosarum, caryophyl.ana drac.decem,spicæ Indæ drach.tres:santali flaui aromatici drach.quatuor:gummi Arabici drach.sex:tere tenuissimè, & cum prædicta infusione emblicarum paulatim adiecta misce, & finge trochiscos:sigilla,aromatiza caphuræ & moschi ana drac.vna: ambræ drach.duabus,serua vitreo vase.

TRoch.galliæ magnæ,seu regalis, ventriculum, cor, hepar,cæteràsque partes nutritorias roborat: appetentiam excitat,coctionem iuuat:recipit succi dactylorum immaturorum,lib.vnam quæ semel feruefiat,cola:in ea coque ad mellis crassitiem,gallarum recentium curiosè tritarũ,vnc.tres:deinde rosarũ rubrarum,vnc.vnam: cardamomi, seminis fraxini, caryophyllorum, nucis moschatæ, mastiches, ligni aloës,ana drachmas septem & dimidiam:cinnamomi drach.tres: santali flaui drach.quinque:croci drachm.dimidiam,gummi Arabici drach. vnam:tere,cribra,misce prædictis,extende super marmor oleo amygdal.vnctum donec siccentur:terantur tunc tenuissimè,moschi aureo dimidio aromatizentur cum aqua rosata:fiant trochisci parui,siccentur in vmbra.

TRoch.diarhodon,efficacissimi ad febres pituitosas, antiquatas,aliis implexas,formam corrumpentes, ventriculi dolorem leniendũ,& humores ipsi adhærentes detergendos: recipiunt foliorum rosarũ rubrarum aureos sex:spicæ aromaticæ,ligni aloës,ana aureos duos:glycyrrhizæ aureos tres:spodij aureum vnum:croci aureum dimidium: masliches drach. duas cum vino albo fac trochiscos drach.vnius pondere.

Hos trochiscos Mesues suis compositionibus magnis miscet.Nicolaus autem suos diarhodon his diuersos suis.

TRochi.de rosis, ventriculum & hepar firmant, humorésque ab illo detergent : ob id phlegmaticæ febri conducunt: recipiunt foliorum rosarum,drachmas decem: glycyrrhizæ drachmas quinque:spicæ aromaticæ,drachmas duas

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

& dimidiam: vino albo excipe: si purgatorios vis, adde scammonij drachmas tres.

Dantur ad ventriculi & hepatis, & aliarum partium nutritoriarum imbecillitatem ex morbo longo, & intemperie frigida, humida, febres antiquas, hydropis initium. Quanuis autem diarhodon significet de rosis, tamen hoc loco differunt, vt apud Galenum, & alios leucacantha, & acantha leuce: chalcanthum: & chalchu anthos: aphronitron, & aphros nitru, & alia pleraque, ob aliquam differentiam nunc coniuncta, nunc diuisa.

O TRoch. de rosis & eupatorio, obstructionem hepatis probè leuant, & inde nascentes, icterum, febres antiquas, & aliis complexas: recipiunt foliorum rosarum, drachmas octo: spicæ, rhabarbari, glycyrrhizæ, ana drachmas tres: spodij, drachmam vnam & dimidiam: succi eupatorij drachm. decem: cum manna fac trochiscos.

O TRoch. de rosis multorum scriptis celebrati, efficaces ad multos affectus: præsertim ad ventriculi dolorem, malam coctionem, febres antiquas, hydropem incipientem, & illos maximè, quibus forma corrumpitur: recipiunt rosarum drachmas quatuor: ligni aloës, drachmas duas: masticbes, drachmam vnam & dimidiam: absinthij Romani, cinnamomi, spicæ nardi, casiæ ligneæ, schœnu anthus, ana drachm. vnam: cum vino antiquo, & aqua decoctionis radicum, fac trochiscos drachmarum duarum.

Radices sunt vreticæ quinque intelligendæ, rusci, asparagi, apij, petroselini, fœniculi.

Troch. Ramich Arab. id misturæ ex gallijs et vuis paßis, vt quidam interpretātur.

† TRoch. Ramich, ventriculum, cor, hepar imbecilla firmat, & lubrica viscera ac intestina, choleram morbum sistit, acrimoniam obtundit, animum reddit tranquillum, omnem hæmorrhagiam cohibet: ob quam naribus sanguine fluentibus flando impellitur, aliis medicamentis miscetur: recipit oxalidis vncias sexdecim: semel feruefiant cum rosarum vncia vna: baccarum myrti, vnciis duabus: cola: his misce gallarum recentium curiosè tritarum vncias tres: coque iterum. Deinde pulueriza super ipsa foliorum rosarum vnciam

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

ciam vnam: ſantali flaui vnc. vnam, & quartam: gummi Arabici, vnciam vnam: & dimidiam carnium rhoïs, ſpodij, ana drach. octo: omphacij, drachmas ſeptem: ſucci baccarum myrti multùm tritarum, vncias quatuor: ligni aloës caryophyllorum, macis, nucis moſchatæ, ana drachmas quatuor: miſce omnia ſimul, & extende in ſcutella lapidea vſque dum ſiccentur: pòſt tere minutim, & cum caphuræ aureo vno, & aqua roſarum fac trochiſcos paruos, ſicca in vmbra. Sunt qui loco ſucci oxalidis ſumunt ſuccum cydoniorum immaturorum: quidam quoque aromatizant moſchi drachmæ vnius quarta parte.

In multas compoſitiones recipitur, propter quas ſolas quibuſdam paratur, illas compoſitiones vſurpantibus. Ramich autem Serapioni gallia eſt, aut galliæ materia. Galliæ autem videntur trochiſci quidam prædicti vocari à gallis fructibus: quas ferè recipiunt, aut per ſe aut per trochiſcos ramich, qui gallarum vncias tres recipiunt.

Gallia autem moſchata cur ſit appellata, non video, cùm nec gallas, nec ramich accipiat: ramich autem neſcio an ex rumice Latina voce corruptum eſt, quem largiſsimum hæc compoſitio recipit.

TRochiſci caphuræ, ad febres ardentes bilis & ſanguinis † feruorem, ventriculi & hepatis intemperiem calidam, & ab his ſitim inexpletam, icterum, quoque, ac phthiſim & hecticam conferunt: recipiúntque foliorum roſarum drachmas quatuor: ſpodij, glycyrrhizæ, ana drachmas duas: ſantalorum flauorum, drachmas duas, & dimidiam: croci, ſeminum melonum, citruli, cucumeris, cucurbitæ tragacanthi, gummi, ſpicæ, ana drachmam vnam: ligni aloës, cardamomi, amyli, caphuræ, ana drach. vnius partes duas: ſacchari albi, & mannæ, ana drachmas tres: comprehende muccagine ſeminis pſyllij, & †aqua roſarum.

†Extracta cum ſucco roſarum.

Vt præcedentes parantur, non quòd per ſe vſurpentur, ſed quòd in alias compoſitiones veniant. Spicam tamen & crocum, xylaloën, cardamomum, & etiam ſaccharum, mãnam, febribus acutis noxia tolle, ſi contra ipſas his es vſu-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

rus. Trochisci albi, seu collyrium album Rasis his affines sublatis calidis: recipiunt cerusæ lotæ, drachmas decem: amyli drachmas quatuor: gummi Arabici, tragacanthi, ana drachmas duas: caphuræ drachmam dimidiam: Fiant trochisci sic, gummis aqua rosarum solutis addatur reliquorum puluis tenuißimus. Fiant trochisci à medico vtendi in in collyria sicca, vel humida.

† TRoch. rhabarbari, valent ad hepatis obstructionem, dolorem, tumores præter naturã, affectus inueteratos eiusdem, & hydropem, & icterum, & formæ corruptionem: recipiunt rhabarbari boni, drachmas decem: succi eupatorij, amygdalarum amararum, ana drachmas quatuor: rosarum, drachmas tres: spicæ, anisi, rubiæ, absinthij, asari. seminis apij, ana drachmam vnam: fac trochiscos ponderis vnius aurei.

Quibusdam sunt in vsu ad frigidos, & pituitosos, ac etiam biliosos affectus hepatis, quibus corporis habitudo seu forma cachexia corrumpitur, vt in hydropicis & ictericis & cæteris cachecticis, ob hepatis deprauatam actionem. Dantur drachma vna ex aqua aut vino, pro affectuum & aliorum indicantium natura. Ad comprehendenda autem omnia, vt trochisci fiant, succo eupatorij largiore opus est. Troch. ex rheo Indico Actuarij sunt his affines: ponderibus tamen variant.

O TRoch. spodij efficacissimi in febres acutas ventriculi, & hepatis inflammationem, & sitim vehementem: recipiunt spodii, drachmas quatuor: rosarum rubrarum, drachmas septem: seminis portulacæ, succi glycyrrhizæ, ana drachmas duas cum muccagine sem. psyllij, fac. trochiscos drachmæ. vnius, vtere cum succo mali granati. Sunt qui addunt seminum quatuor, gummi Arabici, tragacanthi, croci, ana drach. vnam & dimidiam.

† TRoch. spodii alii, cum semine oxalidis ad febres biliosas cum alui fluore valent: inflammationem ventriculi & hepatis, & sitim continuam sedant: recipiunt rosarum rub. drach. duodecim: spodij, drachmas decem: seminis oxalidis, drachmas sex: seminis portulacæ, seminum coriandri aceto

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

to maceratorum, & torrefactorũ, pulpæ rhoïs, ana drachmas duas & dimid. amyli aſsi, balauſtiorũ, baccarũ oxyacanthæ, ana drach. duas: gummi Arabici aſsi, drach. vnam & dimidiam: comprehende omphacio: vtere cum aliquo ſucco adſtringẽte.

Fluorem alui & dyſenteriam iuvant, vel poti drachma vna cum aqua plantaginis, aut vino auſtero, aqua chalybata iugulato, ſi febris adeſt: vel drachmis duabus clyſtere iniecti: purgato tamen prius corpore per rhabarbarum torrefactum, vel ſimile, & inteſtinis clyſtere alio antè deterſis: ſitim verò et febrilem ardorem extinguit cum aqua intybi, cichorij, vel alia.

TRoch. oxyacanthæ, febres ardentes extinguunt, ac ſitim vehementem: recipiunt baccarum oxyacanthæ, aut ſucci earũ, ſucci glycyrrhizæ, ſeminis portulacæ: ſpodij, ana drac. tres: roſarum, drachmas ſex: ſpicæ, croci, amyli, tragacanthi, ana drach. vnam ſeminis citruli, drach. tres & dimid. caphuræ, drach. dimid. cum manna fac trochiſcos.

TRoch. oxyacanthæ alij, ad intemperiem calidam, fluorem alui, hepatis dolorem: recipiunt baccarum oxyacanthæ drachmas duas: ſpodij, maſtiches, xylaloës, galliæ, ſpicæ, ſeminis oxalidis, ana drachmam vnam: roſarum, drachmas quinque: gummi, drachmas tres: cum aqua roſarum fac trochiſcos.

Rarior vſu hic, quàm ſuperior: amborum loco fuerit vua oxyacanthæ condita.

TRoch. abſinthij, obſtructiones ventriculi & hepatis, & ab his dolorem, & febres antiquas tollunt: dictas partes, reliquasque nutritorias roborant, appetentiam excitant: recipiunt roſarum, abſinthij, aniſi, ana drachmas duas: rhabarbari, ſucci eupatorij, aſari, apij, amygdal. amararum, ſpicæ, maſtiches, folij, ana drachmam vnam: fac trochiſcos cum ſucco intybi. Da cum ſucco herbarum.

Scilicet abſinthij, eupatorij, apij, aut cum aqua ex ipſis deſtillata.

TRoch. eupatorij, obſtructionem & tumorem præter naturam hepatis & lienis ſanant, ac inde natas febres antiquas, & harum rigorem, icterum incipientem hydropem:

recipiunt mannæ,ſucci eupatorij,ana vnciam vnam:roſarum, vnciam dimid.ſpicæ,drach.tres : rhabarbari, aſari, aniſi, ana drachmas duas: ſpodij, drachmas tres & dimid.cum†herbarum ſuccis forma trochiſcos,& cum iiſdem vtere.

†eupatorij.

O TRoch.aniſi , obſtructiones hepatis, & alios eius morbos,& inde natas febres antiquas ſanant: recipiunt aniſi,eupatorij, ana drach. duas : ſeminis aneti, ſpicæ, maſtiches,folij, abſinthij, aſari,apij amygdalarum amararum, ana drachmam dimidiam : aloës drachmas duas: compone cum ſucco abſinthij & apij.Da cum ſyrupo acetoſo & ſucco herbarum.

O TRoch.aniſi alij ex decem ſimplicibus,hepatis vitia, & inde natas febres antiquas, & quartanas, & formam corrumpentes ſanare ſunt à veteribus probati:recipiunt aniſi,ſucci eupatorij,ana drach.quatuor : maſtiches, ſpicæ, apij, abſinthij Romani,aſari,folij, ana drach.vnam: amygd.amararum drach.vnam & dimid.aloës bonæ, drach.duas: confice cum decocto abſinthij.

Materiam craſſam tenuant : obſtructiones hepatis & lienis liberant:flatus diſsipant.

† TRoch.cancami,ad obſtructiones hepatis & lienis, & inde natas febres varias antiquas, & aſcitem, vrinas mouent:recipiunt cancami mundati,ſucci glycyrrhizæ,abſinthij,oxyacanthæ,ſucci eupatorij, rhabarbari, ariſtolochiæ longæ,coſti,aſari,amygdalarum amararum,rubię,aniſi,apij, ſchœnu anthûs,ana drach.vnam:fac trochiſcos ponderis drachmæ vnius.

* TRoch.terræ ſigillatæ noſtri admodum efficaces ad ſputum ſanguinis, cum aqua plantaginis poti:ad fluorem verò ſanguinis è naribus, fronti illiti ad menſes immodicos,vtero iniecti,vel pubi illiti:ad mictum ſanguinis, in veſicam iniecti,& ad alias hæmorrhagias,parti ſanguine fluenti impoſiti:recipiunt ſanguinis draconis, gummi Arabici aſſi ramich,foliorum roſarum,& ſeminis earundem,amyli aſſi,ſpodij, acaciæ , hypociſthidos, lapidis hæmatitæ balauſtij, boli Armenicæ terræ ſigillatæ , fumariæ , corallij , ſuccini, ana drachmas duas:margaritarum,tragacanthi,papaueris nigri, ana drach.vnam & dimid.portulacæ aſſæ, cornu cerui vſti,thuris maſculi,croci,ana drach.cum aqua plantaginis fac tro

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

trochiſcos. Da cum aqua infuſionis ſpodij, gummi, boli Armenicæ, ſpicæ: ad ſputum ſanguinis ex thorace aut pulmone reiecti, cum aqua portulacæ ſumitur: ad excoriationẽ, cum ſucco cydoniorum, vel alio adſtringente: ad hæmorrhagiam partium infernarum iniicitur cum aqua burſæ paſtoris. Cogimur interdum his trochiſcis addere opij drach. duas, aut plures, aut pauciores.

Troch. ſphragidis Lemniæ, ſeu ſigillati terræ Lemniæ, in fluore ſanguinis è naribus, ex ſucco plantaginis & oui albumine ſoluti, fronti, & temporibus applicantur in menſibus immodicis, coxis internis, & lumbis. Sedenagi autem (quod hîc habebat interpres) quidam non fumariam, ſed cannabis ſemen intelligunt, quod euphiſtitidem alij dictum volunt.

TRoch. colocynthidos in hieram Hermetis, & compoſitiones alias iniiciendi loco colocynthidos: recipiunt pulpæ colocynthidos albæ & leuis, & ſeminibus purgatæ, drach. decem: forcipibus incidantur, & fricentur cum vncia vna olei roſati: fac trochiſcos cum muccagine ex tragacanthi, gummi, bdellij, ana drach. ſex: aqua roſarum dies quatuor maceratis, ſicca in vmbra: tere iterum curioſè, & cum eadem muccagine forma rurſus trochiſcos, & vtere. *Tr. albădal.*

Nec hiera Hermetis, nec hi trochiſci etiam in ſimplicibus Meſuæ deſcripti vſurpantur: ſalubriores tamen quàm ipſa colocynthis ſunt.

TRoch. ſantalorum, ad febrem ardẽtem, ventriculi & hepatis intemperiem calidam, & ſitim: recipiunt trium ſantalorum ana drach. octo: ſpodij, ſeminum cucumeris, cucurbitæ citruli, portulacæ, boli Armenicæ, ana drach. quatuor: roſarum, drach. ſex: fac trochiſcos cum aqua portulacæ. Da cum lacte acido, aut omphacio, aut ſucco acido citri, aut ſucco ribes.

TRoch. ſantalorum alij idem promittentes, recipiunt ſantalorum flauorum, drach. duas: gummi Arabici, ſeminis citruli excorticati, ana drach. vnam: ſeminum lactucæ, portulacæ, tragacanthi, ſucci glycyrrhizæ, ana drac. dimid. Fac trochiſcos, vtere vt priùs.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

TRoch. Hamec, sedant inflammationem, ventrem leniunt, thoracem purgant: recipiunt foliorum violarum humidi & sicci mediorum, aureos duodecim: turbith albi & gummosi, aureos sex: succi glycyrrhizæ, aureos tres: mannę, drachmas tres: fac trochiscos. Dantur aurei duo cum saccharo, aut pulpa casiæ fistulæ: his interdum coacti addimus scammonij drachmas duas.

Drachmis duabus purgant aquas & pituitam crassam, flatusq́; dissipant. Si autem scammonium acceperint, etiã bilem purgant sesquidrachma dati. Trochisci de violis in turbith, & capite de asthmate istis sunt finitimi.

TRoch. cyperi, corruptionem, malámque coctionem ventriculi, & inde natum oris fœtorem salubriter, & certò emendant: recipiunt zingiberis, cardamomi, nucis moschatæ, cubebarum, macis, caryophyllorum, galliæ, gummi Arabici, ana aureum vnum: corticũ citri, mastiche, florũ schœnu anthûs, cyperi, spicæ cinnamomi, emblicarum, extremitatum myrti, ana aureos duos: sunt qui addunt moschi ceratia duo: fac trochiscos cum melle vuato, vtere cum vino odoro post purgationem & vomitum.

Horum trochiscorum drachma vna post vacuationem materiæ in ventriculo putris & corruptæ, suo vapore tetro expirationem corrumpentis, odorem fœdum emendant, tum quia coctionem iuuant aucto calore natiuo, & ventriculo ab his roborato: tum quòd odore aromatico etiam cor & cerebrum roborante, oris halitum fœdum tegunt. Multùm tamen calent, ob id æstate suspecti, & quibus hepar est calidius.

TRoch. ligni aloës, ventriculum, cor, hepar, imbecilla roborant: ob id valent ad oris fœtorem, pulsum cordis, & syncopem, hydropem: recipiunt ligni aloës, rosarum rubrarum, ana drachmas duas: mastiches, cinnamomi, caryophyllorum, galliæ, spicæ, macis, nucis moschatæ, cubebarum, cardamomi maioris & minoris, corticum citri, pastinacæ, ana drach. vnam & dimidiam: moschi, ambræ, ana drachm. vnius partem sextam: fac trochiscos cum melle vuato. Da cum vino odoro & aromatico.

Tro

TRoch.capparum,ad splenis duritiem & flatus eius dissipandos,recipit corticum radicis capparis, seminis agrij, ana drac.sex:melanthij,calaminthes,acori,amygdalarũ amararum,nasturtij,hammoniaci foliorum rutæ,aristolochiæ rotundæ,succi eupatorij,ana drachm.duas: cyperi,scolopendrij, ana drach.vnam: puluis horum omnium comprehendatur hammoniaco aceto dissoluto. Datur aureus vnus cum vino, cui incoctà sint,radix capparis,cortex fraxini,& cortex tamaricis,aut extremitates ramorum eius & cortex salicum. Sunt qui valentius efficiunt duplicato hammoniaco. †

Materias crassas melancholicas tenuant,lienis & hepatis obstructiones liberant,sicq; duritiem eorum sanant: flatus crassos indidem & ex partibus alijs dissipant. Dantur ieiunis cum vino tenui,vel aqua aspleny. Cortex salicis adstringens,parum scopis propositis conuenit.

TRoch.electri,omnem hæmorrhagiam sistunt: recipiunt succini,aur.sex:cornu cerui vsti,gummi vsti,corallij vsti, tragacanthi, acaciæ, hypocisthidos, balaustij, masticheś, cancami, papaueris nigri assi,ana aureos duos,thuris,croci,opij, ana aureum vnum & dimidium:fac trochiscos cum muccagine seminis†psyllij.

* *Tro. Carabæ.*

†Aqua feruente macerati.

Δι' ἠλέκτρȣ, seu ex succino,fluxum sanguinis præsertim à thorace,pulmone,hepate,renibus,vtero,hæmorrhoidibus drach.vna sumpti cum aqua,aut succo plantaginis,vel polygoni, vel similium,aut vino granatorum,aut omphacio non salso,aut vino austero imbecillo,& aqua pluuia chalybata.In dysenteria quoque clystere injciuntur corpore purgato per rhabarbarum, vel alio comprimendo vacuato. Paulo autem fiunt troch.diaelectru ex psylly vnc.quinque, mastiches, electri,scobis,iridis,croci, ana vnc.quatuor,vel cum Gale.Oribasio, Actuario,drachm.triginta.opy, vnc. duabus,vel cum Oribasio & actuario drach. quindecim: cætera apud hos sunt eadem,nisi quòd Actuarius scobis loti rectè addit. Nam lotus arbor siccat, adstringit decocto suorum ramentorum in aqua aut vino,etiam Gale.lib.7. simpl.

ſimpl. Vt pilos fluentes cohibeat, & fluxum muliebrem, dyſenteriam, cœliacum affectum.

† TRoch. halicacabi, ad renum & veſicæ vlcera, & natam inde dyſuriam, recipiunt baccarum, halicacabi, drachm. tres: ſeminis citruli, melonis Indi, cucurbitæ, ana drach. tres & dimidiam: boli Armenicæ, gummi Arabici, thuris, ſanguinis draconis, papaueris albi, amygdalarum amararum, ſucci glycyrrhizæ, tragacanthi, amyli, nucleorum pineorum, ana drac. ſex: ſeminis apij, ſuccini, †boli, hyoſcyami, opij, ana drac. duas. Da drach. vnam cum iulep. aut cum hydromelite.

† Sinopidis, vel milti, ſeu macræ Mauard.

Hi trochiſci διὰ φυσαλίδων, id eſt, de halicacabo: conueniunt ardori vrinæ quam vocant ab vlceratis renibus, vreteribus, veſica, meatu vrinario pluribus continenter diebus aſſumpti cum iulep. roſato vel hydromelite, vel vino auſtero imbecillo. Nam vlcera tergent, glutinant, & cicatrice tegunt, & vrinæ acrimoniam vlceribus mordacem mitigant, ſtrigmenta cum vrinis muccoſa & dolorifica obtundunt. Poſſunt etiam ſine opio parari. Alia eſt compoſitio Pauli & Actuarij, magna parte cum hac conueniens. Hactenus trochiſci Meſuæ. Trochiſci ex agarico fiunt ex ipſius puluere cum vino albo, cui Zingiber fuerit infuſum, vires habet agarici, ſed tutiùs agit, minoreq́; ventriculi noxa. Trochiſci dia glauciu Gal. ad phlegmonas mediocres, non pulſatiles, incipientes præſertim aurium, oculorum, & eryſipelata incipientia, & œdemata, & aurium vlcera. Glaucium ex aqua pluuia diligẽter tere: forma paſtillos, addita gummeos parte duodecima, aut decimaquinta, ſi fragilius fuerit, quàm formari poßit. Tro. Andronis, Paſionis, Polyidæ multiplex lib. c. ph. g. & Paulo lib. 7. Tr. dia opiu Galeni, ad aurium inflammatarum dolorem magnum, & implacabilem: recipiunt caſtorij per ſe læuigati accuratè, drach. vnam, opij in ſapa diſſoluti, drachmam vnam, ſi dolor ſit vehementißimus: ſi minor eſt, drachma dimi

Lib. 14. me.

Li. 3. c. ph. p.

dimidia: tempore vtendi dissolue sapa ex musto (hoc enim magis mulcet dolorem, quàm vinum dulce) in consistentiam, quæ clystere auriculario poßit auribus infundi. Trochisc. bechici tußim ab arteriæ asperæ siccitate & caliditate leniunt, in catapotijs dicta recipiunt succi glycyrrhizæ, sacchari optimi, ana drach. sex: amyli, tragacanthi, amygdala. dulcium, ana drach. quatuor: cum succo sem. psyllij, vel sem. cydoniorum forma. Troch. albi idem pollentes, ex gummi tragacanthi, in aqua rosarum dissoluti, & saccha. albiss. q. s. Si insomnia adest, misce sem. lactucæ, & papaueris, ana drach. vnam: & in catharro acri. Mirum est vulgus catapotia vocare has hypoglottidas, & arteriacas antidotos, cùm lupini forma fiant vti cæteræ. Etiam si Mesues harum autor pilulas vocet: aliæ sunt bechicæ Alexandro pag. 120. Quanuis catapotia etiam bechica inueniantur, qualia sunt hæc Gale. lib. 7. com. ph. par. dolorem lenientia, somnum conciliantia, & sanguinem spuentibus salubria: styracis vncia vna, opij, myrrhæ, ana semunciã, passo dissoluta finge in catapotia, erui magnitudine dãda dormituro.

SECTIO OCTAVA,

DE PVLVERIBVS.

Pulueres odorati tenuißimi, & compositi, cum liquore aliquando bibendi: Arabibus Suffuf dicti, vsu hodie rarißimi.

Pvluis ligni aloës, ventriculi humiditatẽ immodicam siccat, flatus dissoluit, coctionem iuuat: recipit ligni aloës vnciam dimidiã: galliæ aureum vnum & dimidiũ, saccha. albi, vnciam vnam & dimidiam, potatur drach. tribus cum miua.

Cum miua simplici, vel aromatica, & aqua fœniculi, vel menthæ, vel absinthij horis duabus ante cibum, & si vis, vespere hora somni.

PVluis ligni aloës alius, cor, & ventriculum roborat, oris odorem commendat, coctionem iuuat: recipit ligni aloës drach. tres: cardamomi, menthæ siccæ, spicæ, marrubij, cyperi, corticis citri, ana drach. duas: galliæ, schœnu anthûs, ana drac. vnam: masticheѕ, anisi, apij, ana drach. duas: sacchari pondus omnium. Da cum miua.

PVluis diarhodon, intemperiem ventriculi frigidam corrigit: ob id, dolorem inde natum sanat, ipsumq; roborat: recipit trochiscorum diarhodon, mastiches, ana drach. tres: succini, menthæ siccæ, ligni aloës, ana drac. duas & dimid. Da drac. vnam cum vino odorifero.

Humores in ventriculo superfluos, etiam putres, frigidos, flatuosos absumit, coctionemq; adiuuat.

PVluis aromatum ventriculum roborat, coctionem iuuat, flatus dissoluit, halitus gratiam commendat: recipit anisi aureos duodecim: seminis fœniculi, aureos quatuor: glycyrrhizæ zingiberis, ana aureos tres: caryophyllorum, macis, cinnamomi electi, galangæ, galliæ moschatæ, ana aureos duos: ligni aloës, corticis citri, ana aureum vnum & dimidium: moschi boni, drachm. vnius quartam: sacchari albi, ad pondus omnium: sacchari candefacti, dimidiũ pondus omniũ. Datur aureis duobus cum vino bono.

† PVluis impinguare expertus, recipit farinæ cicerum infusorum lacti dulci, & siccatorum, & iterum infusorum lacti & siccatorum, ac tertiò, deinde coctorum vncias sex: oryzæ frequenter lotæ, vncias duas: tritici, & hordei excorticatorũ, & sæpe lotorum, & siccatorum, & sæpe lacti infusorum & siccatorum, ana vncias tres: amygdalarũ dulcium, vncias quinque: papaueris, panis albi bis cocti, seui ana vncias quatuor: sacchari albi, libram vnam: tere. Da sorbendas in dies manè vnc. tres coctas cum lacte, aut aqua cicerum.

Conuenit emaciatis etiam lacte, & decocto cicerum dissolutus hic puluis: ad venerem quoque ciendam facit.

PVluis baccarum myrti, ad ventriculi & aliorum viscerum imbecillitatem: recipit baccarum myrti, & granorũ granatorum acidorum tostorum, ana drachm. viginti: cymini Carmani aceto vigintiquatuor horas infusi, & siccati, coriandri sicci similiter infusi & siccati, & torrefacti, polentæ, succi mespilorum immaturorum, ceratiorum, rhoïs, glandium, ana drach.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

drachmas decem: acaciæ, hypocisthidos, ana drachmas quinque: confice & da.

Diarrhœan, lienteriam, & omnem viscerum lubricitatem, siccando & adstringendo, valenter corrigit.

PVluis ad tussim, & thoracis dolorem, recipit amygdalarum dulcium, sacchari, ana vncias duas: seminis fœniculi vnciam vnam: tere. Da cum iulep. [scilicet violato, & aqua adianti albi.]

Hi pulueres recipi possunt in electaria mollia & dura mellita, vel saccharata. Puluis Galen. lib. 5. methodi, omnem hæmorrhagiam etiam ex arteria sistit: recipit thuris partem vnam: aloës partis vnius semissem: vtendi tempore cum oui albumine subige ad mellis crassitiem: pilo leporis mollissimo excipe: vasi ipsi & vlceri liberaliter impone: lanam eodem medicamento madentem super hæc applicat Aëtius. Guido Gauliacus pilos incîdit, & alijs miscet. Alij præter pilos miscent bolon Armeniam, sanguinem draconis, mastichen, terram sigillatam: succum plantaginis addunt, & stupis excipiunt. Puluis Auicennæ inspersus, carnem gignit abraso cranij osse, & vlcere suppurato, etiam si crassa meninx appareat: recipit sarcocollæ, thuris, ireos, sanguinis draconis, myrrhæ, aristolochiæ longæ, ana fiat puluis.

Multis in vsu est, sumptus ex Galeno lib. 3. meth. & ex catagmaticis in lb. de compositio. phar. g. Puluis ex limatura chalybis aceto aliquoties macerata & siccata, sumptus drachma vna & dimidia cum sacchari vncijs duabus: ieiuno sumptus, humiditatem excrementosam & putrem ventriculi, hepatis, lienis, & aliarum partium nutritoriarum absumit, obstructiones liberat: ob id saluberrimus est ictero vtriq;, & incipienti hydropi, cachexiæ, cacochymiæ, coctionem ob id iuuat, & appetentiam inuitat, ablatis scilicet causis prosternentibus. Alumen rupis vstum, vl-

ceribus omnium partium putridis, fistulosis, vel aliter maleficis confert, & multò magis si antè vlcera lauentur, & foueantur aqua vel lixiuio, vel vino quo puluis iste maceratus sit, & colando remotus. Chirurgis in vsu multo est.

Turbith drachma vna: hermodactylorum, drachma dimidia Zingiberis. script. vnum: sacchari, vnciam dimidiã. Da drachmam vnam & dimidiam ieiuno cum iure pulli, vel alio idoneo pituitam à partibus remotis purgat: ob id saluber est affectibus juncturarum. Cymini drach. duæ cum vino calido à ieiuno diebus aliquot sumptus, curat colicum dolorem, & prohibet.

Puluis contra pestem vsitatiss.

Recip. radic. tormentillæ, dictamni, tunici, scabiosæ, rad. buglossæ, ana vnc. semiss. sem. citri & acetosæ, ana drachm. quatuor: coriandri præparati, sem. portulacæ, rasuræ eboris, ana drac. duas: coralliy vtriusque, ana drach. vnam semiss. rosarum rubrarum drac. vnam: terræ sigillatæ veræ, vnci. semiss. boli Armenicæ veræ, vnc. duas: fiat puluis.

Dosis ad pestẽ, Boli Arme. drachm. duas, cũ aquæ ros. vn. duab. vini vnc. semis.

Pul. elect. de bolo.

Recip. omnium santalorum, galangæ, ligni aloës, cinnamomi, corall. rub. rosarum rubrarũ, se. melonum, ana drac. semiss. rad. tunici & tormentillæ, ana drachmas tres: rasuræ eboris, cornu cerui, ana drach. semiss. nucem moschatam vnam: macis, cubebarum, ana drachmam vnam: anisi, marathri, Zingibe. ana grana quindecim: se. acetosæ, citri, iuniperi, bombacis, caryophy. ana drach. semiss. boli Armen. drach. duas: fiat puluis.

Puluis contra lumbricos.

Recip. se. contra lumbricos vnciam vnam: lupinorum, vnciam semiss. absinthy, drach. duas: cornu cerui vsti, drac. vnam semiss. Fiat puluis.

Penidia ex Bulcasi in Seruitore vsitatiss.

Sacchari boni, si vis pulueriZati, libras duas aqua dulci, aut hordei mersas cum mellis vncijs duabus, nisi saccharum sit dulciß. & ne id candefiat (qua fini etiam syrup. interdum miscetur) coque prunis in vase æreo stannato potiùs, quàm terreo vitrato, quoad fila inter digitos ducat, & manus non inquinet, affundendo paulatim oleum amygdalarum dulcium, vel commune: subige in marmore, quod eodem oleo illeueris. Deinde in clauo parieti affixo, longo, curuo, tanquàm funem aliquem nunc trahe, nunc rumpe, nunc duplica, quoad omnino albescat: calido loco serua, vt sit diutiùs tractabilis, forcipibus diuide in offas exiles, oblongas, vel in quam voles figuram finge cum pul. amyli.

Alij oleum tantùm adhibent marmori, in quo subiguntur.

Quidam ex melle solo coquunt: alij ex mell. & sacchà. portione æquali vel inæquali. Addunt nonnulli aquam rosatam, & caphuram, vt sint temperatiores.

Pineolatum vulgatum.

Saccharo in aqua rosarum dissoluto, probè clarificato, & cocto, nuclei pinei mundati refrigerati conduntur.

Aliqui hos, præsertim recentes, aqua calente parùm diu maceratos persiccant, priusquàm aut condiant, aut compositis medicamentis misceant, vt acrimoniam, & quandam substantiæ densitatem stomacho noxiam adimant Auic. consilio. In pineolato autem abundè corrigi videntur: vt hac maceratione non sit opus.

Pul. pro epithemate cordis.

Recip. Florum buglossi, boraginis, melissæ, ana manipu. semiss. santalorum omnium rosarum, rub. ana drach. duas: doronici, been albi & rubri. carabæ, ossis de corde cerui, ana scrup. quatuor: corticum citri, se. oxalidis, ligni aloës, caryophyll. ana drachm. vnam semiss. croci, scrupu. semiss. marg. drac. semiss. moschi grana tria: camphoræ, grana sex: fragmentorum lapil. omnium pretiosorum, drach. vnam: coralli

vtriuſque,ſpodij,ana drach.ſemiſſ.trita per ſe miſce.

Pul.cordialis ex iiſdem,vel ſic.

Recip.corallij vtriuſque, ſigilli Lemnij veri.ana vnc, ſemiſſ.raſuræ eboris,cornu cerui,ana drachmas duas: marga.drachmam vnam:coriandri præparati,ſpodij,roſarum, ana ſcrupu.duos: ſemiſ. oxalidis, fragmentorum pretioſorum,oßis à corde cerui,ana drachmã ſemiſſ.ſacchari, vnci. tres:folia auri & argenti,ana vigintiquinque, per ſe trita probè,ſerua.

Pul.violarum odorus.

Recip.rad.iridis Florentinæ,lib.quatuor:maioranæ ſiccæ,quart.vnum: calami aromatici, vncias tres:roſarum, violarum,ana vncias quinque: caryophyl. vnciam vnam & ſemiſſ.moſchi,drachmam vnam.

Pul.alexipharmacus ex cordialibus.

Pul.bezear dicus.

Ex bolo Armenica cum aceto præparata:ſemine rutæ, doronico, carabe, cardui benedicti ſemine, xylaloë, ſerico crudo,rad.tormentillæ,dictamno,tunico,ſcabioſa,croco,ambra, moſcho, pul. diamarg. fiat pul. vel cum ſyrup. de ribes opiata.

Pomum ambræ.

Recip. ſtyracis,calamitæ, vnciam vnam: caryophyllo. drach.duas:beniouin,vnc.ſemiſſ.ambræ, drach. ſemiſſem, moſchi,grana quindecim:pul.violarum dicti q.ſ.cum aqua roſarum cogatur.

SECT

SECTIO NONA

DE OLEIS.

OLEVM MVLTIS fit modis: nunc expreſsione, nunc impreſsione, cùm materiæ in ipſo maceratæ, incoctæ, qualitatem ſuam & vires in ipſo relinquunt: nunc reſolutione, cùm materiæ heterogenes in corpore concluſæ, & velut concretæ, vi caloris ſeparantur operâ pręcipuè chymiſtarum, de quo genere quantum licet, agemus: plura autem ſi audire cupis, chymiſtas præceptores tibi adhibe, & cum illis verſare. Primùm autem dicam oleorum, quæ per expreſsionem fiunt, naturam & facultatem, ac extrahendi modũ, poſteà de cæteris, ſi per Dei gratiã mihi vita dabitur.

Inter admouenda medicamenta compoſita, ſimpliciſsimum & vſu frequentiſsimum eſt oleum ſimplex & compoſitum, ex cóque & alijs quibuſdam ferè reliqua conſtant vnguenta, cerata, emplaſtra. Primum itaque de oleis dicere ſtatui, poſteà de vnguentis natura, conſiſtentia, & viribus tam propinquis, vt etiam hæc ſæpe olea vocentur, μύρον μήλινον καὶ μαστίχινον, καὶ νάρδινον *initio lib. 7. meth. quorum primum non multo pòſt, & alibi oleum vocat, niſi melinum, id eſt, cydonium ſit vnguentum, & ſimul oleum, vt roſatum, & alia pleraque. Tertio loco de ceratis, quæ iam conſiſtentia duriore ſunt, & emplaſtris omnium duriſsimis proxima. Oleum maximè propriè ſuccus eſt pinguis ex oliuis tritis expreſſus, vel immaturis, quod omphacinon ob id & omotribes, id eſt, acerbum & crudũ eſt appellatum idémque refrigerans & adſtringens eſt: vel maturis, quod oleum commune dicitur: ac vtrunque vel inſulſum eſt, vel ſalſum, & illotum vel lotum ídque ad ſalem tollendum, vel vt fiat albius, vel morſus expers. Vtrũque item vel recens eſt, vel antiquatum, & ex hoc vel illo agro: vt Sabino prope Romam laxat, tenue eſt, præſertim vetuſtum. Quæ olei communis differentiæ diligenter*

sunt obseruandæ, vt medicamẽtorum ex his compositio iustior fiat: nam facultatibus secundum has differẽtias multùm variant, ac composita quibus miscentur, plurimũ immutant. Has igitur oleorum differentias, præsertim omphacinum & commune, recens & vetus, domi serua (nã insulsum lotione cum libet, promptè reddideris) vt cum postulat vsus, medici opinionem nunquàm frustreris. Oleum secundo loco abusiuè succus est oleaginus & fluxilis, ex quibusdam tritis, tum fructibus, tum seminibus, vt nucibus regijs, auellanis, moschatis, amygdalis vtrisq; nuce Indica, anacardis, balano myrepsica, nucleo persicorum, præcocium, cerasorum, prunorum, pistaciorum, strobylorum, napi, sinapis, cannabis, lini, ricini, staphidos agriæ, cnici, citri, arancij, pomorum, pyrorum, cucumeris, cucurbitæ, melonis, citreoli, & alijs propè infinitis pinguem in nucleo ipso vel semine ceu medullam sortitis. De quorum quibusdam pòst agetur. Non enim sunt omnia hæc in vsu. Huic generi proximũ est balsamelæon & petrelæon, vt pòst audies. Illa duo genera sunt simplicia, nec illis educendis ac exprimendis aliud misceri consueuit, præterquàm quòd pauxillum aquæ quibusdam extrahendis miscetur, vt alijs oleum commune paucum. Est his affine genus tertium, quod est humor quidam oleaginus ignis vehementia extractus: humido etiam substantifico sæpe mistus, idq; opera chymistarum inuentum, siue id oleũ in capitellum sursum tollant, siue in vas subiectum mox defluat: quale ex liquoribus, succis multis, gummis, resinis, cera, melle, lignis resinosis permultis educitur. Quartum genus oleorum est omnino compositum ex simplicibus in oleo communi vel alio maceratis, insolatis, incoctis: quod genus quia latissimè patet, de eo nobis pluribus est agendum, non modò propter huius multitudinem, sed variam quoque in multis componendi rationem, quæ est propemo-

dum

ctum vnica cuique prædictorum generum. Adde quòd oleum philosophorum, & alia quædam mista sunt, et in tertium simul & quartum genus incidunt. De primo genere tanquam omnibus perspicuo nihil dicemus: de tertio pauca quædam hodie consueta: de secundo et quarto dicendum nobis est, quantum rei propositæ scopus exigit.

DE OLEORVM GENERE SECVNDO.

OLeum ex amygdalis dulcibus, asperitatem gutturis, pulmonis, & partium cæterarum etiam externarum lenit: duritiémque omnem ac siccitatem iuncturarum, & partium aliarũ emendat: ob id impinguat, hecticis confert, semẽ quoque auget, ardoríque vuluæ & vrinæ iniectum commodat. Fit autem hoc modo: Amygdalæ dulces cortice lignoso, & cute membranosa purgatæ, plurimum teruntur, in offas coguntur: horis circiter quinque loco calido continentur, vel in vase duplici hora vna coquuntur, aut sub calente arena, aut cinere, sacculo inuolutæ & pannis, aliquandiu fouentur. Posteà rursus teruntur, & sacculo conclusæ torculari exprimuntur: vel tritæ amygdalæ in vase quomodo maza subigũtur in aëre calido, paucâ calidâ identidem affusâ. Hísq; modis oleũ exprimes largius torculari, quod assere inferno sit cauato & decliui versus emissariũ: superno autem pro cauitatis magnitudine & forma gibboso, vt vndique ceu sigillo quodã amygdalæ æqualiter exprimantur.

Id oleum ex amygdalis dulcibus iure optimo primum omnium à Mesue describitur, quòd sit tam alimentum (nutrimur enim solis dulcibus libro 4. simpli. cap. 9) quã medicamentum ad multa efficax blandissimum, vsu frequentissimo consuetissimum, gratissimum, & velut quidam typus aliorum oleorum generis eiusdem. Ab eo igitur tanquam notissimo & vtilissimo rectissimè incepit. Asperitas gutturis & pulmonis vna est insita, & ex partis essentia profecta, brũchys enim, quæ sigmoïdes sunt cartilagines, constat tota hæc arteria, vnde τραχεῖα, id est, aspera cogno-

minatur, Græcis eam ab arteria læui ita separantibus. Cum verò eadem intus sit læuis admodum, sanis hominibus ob membranæ cartilagines illas et ipsarum ligamenta vtraque integentis naturam: interdum aspera fit ac inæqualis, siue rugosa fiat ob siccitatem, siue eius superficiei humor aliquis largior quàm pro ipsius natura insideat, et ibi inæqualiter affigatur & siccetur, vnde tussis, raucitas, & sæpe etiam spirandi magna difficultas, interdũ ægrè curabilis: præsertim dum vt cucumæ terreũ excrementum accreuit, & œnophoro sordes crassa, sic ei pituita tãdem agnata tenacius inhæsit. Hanc autem secundam asperitatem, quæ sola est præter naturã: oleũ amygd. dulciũ sanat. Nam humectat siccitatẽ, (vt oleum cõmune in ferro rubiginem omnium

Lib.6.simp.

maximè emollit) & suo lentore siccationi nouæ multũ resistit: prætereà inæqualitatẽ explet quomodo succus portulacæ glutinosus in hæmodia. Sed paulatim id velut lambendo est deglutiendum, non affatim deuorãdũ, vt paulatim eius substantiæ portio in asperam arteriam deerret: non eam mo-

Lib.2.& 3. sani.tuẽ.& lib.11.met.

dò quæ collo anteriore sita est: sed quæ eius portio ramosis propaginibus pulmonũ substantiam totã, cum duobus alijs vasorum generibus intertexit, quas pulmonum nomine videtur Mesues intellexisse: quanuis pulmonũ quoq; essentiam æquabilem magis & mollẽ, mediocri lẽtore reddat, etiam citra nutritionem, quomodo pinguis frictio cutem, ob id rectè addidit, corrigere asperitatẽ partium aliarũ etiam externarũ. Nam hac in re oleo communi non fuerit inferius, mirum ni etiam superius, ob essentiæ tenuitatẽ, qua videtur commune oleum vincere. Ob quam, nõ ob solam saporis gratiam, hodie & colicis, & nephriticis potui datur ad vnci. vnam, cum vini aromatiteos aut similis sesqúcia, aut vncijs duabus: pleuritidi & alijs thoracis affectibus propè omnibus illinitur, & collo vteri vel dolẽti, vel sicciori, quàm vt

exten-

extendi facilè poßit, quantũ fœtui pariendo satis esse possit. Quibus igitur cutis est asperior ob excrementorũ ad eam expulsorum naturam, vel ob siccitatem, quæ atrophiæ, ætati, viscerum intemperiei calidæ, & siccantiũ vsui superuenit, his oleũ id saluberrimũ est. Quam eius facultatẽ doctæ mulieres, cutim hoc oleo erugant. Duritiémq; omnem emendat. cùm enim modicè digerat, quia temperatè calidum est, durum tensione seu repletione mollit, vacuata per resolutionem eius materiæ parte aliqua. Cùm verò sit moderatè calidum, vt dixi, etiam durum concretione à frigido excitata mollit, fusa & colliquata ea materia quam frigus coagulauerat. Cùm denique humectet etiam secundo gradu, vt etiam posteà fusius docebo, durũ siccitate (quod maximè propriè durũ appellatur) mollit, ac humiditate delibutũ tractabile reddit. Ob hæc iuncturis podagricorũ, & nobis arthriticorũ emolliendis salubriter illinitur. Siccitatem partium ex atrophia, & iuncturarũ etiam ex itinere multo aut labore alio, illitũ corrigit etiam potentius, quàm oleum commune: præterquàm si quod essentiæ est admodũ tenuis, quale Gal. vbique Sabinum prædicat. Adhibẽdum verò cũ frictione molli, aut mollis & duræ vt multæ & paucæ media, quæ poros rarefaciat, & corpus calidum reddat: ob id paratius ad oleum id tenuandum & attrahendum: quod planè coriorum concinnatores declarant. Corium enim crenatis assulis, & falcatis malleis, & flamma rarefaciunt, mox oleo & adipe calido largiter imbuunt. Quod autem eam siccitatem sumptum id oleum corrigat, planißimum est, quia alimentum est. Omne enim actu nutriens, corpus calfacit & humectat. Nec solùm corpori humidum dat alimentum, sed etiam mediocriter diuturnum, ob mediocrem illum lentorem, qualis in cremore ptissanæ, & oleo communi. Quæ enim cum lentore coniunctam habent essentiæ cras-

Durũ et molle triplex, lib. 5. simp. cap. 3. 4.

Libr. 3. tẽpe.

Lib. 7. simp. & aph. 18. lib. 2.

sitiem, ut suilla, diuturnius alimentum corpori exhibent, quàm quæ lenta sunt modicè simul essentiæ tenuioris. Impinguat verò non solùm quia plenius nutrit, sed quia substantiam corpori tribuit parum igneam & aëream, quæ multum habilis est per tunicas vasorum exhalare, & in adipem concrescere partium spermaticarum contactu. Rationes aliæ & causæ obesitatis huc afferri possunt ex lib. 6. sanit. tuendæ: & lib. 14. meth. & libr. 2. temperamentorum. Nec solùm adipem gignere, sed etiam carnem, natum est id oleum, quia ob dulcedinem promptè ab hepate trahitur, & in sanguinem bonum mutatur, quo partes omnes abundè nutriantur. Hæc addidi, ne putes tantùm corpus externum impinguare, si illinatur. Nam id corpus ab alio est pingue, non propriè, & in sua essentia. Hecticis & aliter

Lib. 1. feb. cap. 2.

consumptis, hac de causa est saluberrimum. Cùm enim his facultates omnes non solæ naturales sint imbecillæ, malè coquunt, nisi alimentum coctu & distributu est facile: quale est id oleum ob essentiæ tenuitatem coqui paratissimum, & distribui. Quanquam distributionis celeritatem hepar intendat ob eius dulcedinem. Adde quòd etiam alimentum dat corpori, quod aliquandiu furori febrilis in hectico caloris resistat, ut cremor ptissanæ. Ad hæc cùm calore sit temperatum, omnem intemperiem corrigit & cùm humidum sit ad secundum ordinem, hecticis febribus est saluberrimum, non modò sumptum, sed etiam cum oleo violaceo mediocrem illum calorem obtundente, illitum spinæ.

Lib. 5. simp. c. 20. et 22.

Semen auget, ut omne alimentum modicè calidum & humidum, præsertim si plenius alat: quæ omnia huic oleo inesse antè ostendimus: & fortasse etiam semē promouebit, præsertim ex recentibus amyg. aliorum fructuum recentium modo, semicocta humiditate abundantibus, quam ob cruditatem & lentorem esse nonnihil flatulentam, nihil miri

est,

est: sed flatuum vim exiguam facilè frangit vinum aromatites, ne sumptum colicos dolores, aut nephriticos flatibus à se excitatis geminet. Ardorē vteri & vesicæ etiam hodie vulgus appellat, cùm menses aut muliebre profluuium, aut vrina, calore, frigore, acrimonia, morsúq; alio quouis partes, quibus continetur, aut per quas vacuantur, lacerant, & tandem vlcerant, quam affectionem Gallorum vulgus eadem ratione coctionem vocat, sibíque aliquam partem coquere ait cū materijs mordacibus, aut alia vlcerante causa lacessitur. Tales affectus adsunt cacochymis mulieribus & viris ex putri pituita, & sæpe ex calculo, etiam ex pure ex arenulis, ex adusto in hepate & venis, vel renibus, lotio. Affectionē hāc oleū hoc tollit sumptū, sed imbecillius, quia in partibus quas permeat, alteratur, et multis alijs miscetur: potentius autem iniectum in vterū quidē: μητρεγχύτῃ in vesicam verò, fistula ænea vel potius, vt nunc argentea, quam vulgus ob id σύριγγα appellat. Lenit porrò ardorē hūc quatenus & ἐπικεραστικὸν est (quod multis alijs qualitate insigni carētibus, & aliā vehemētē obtūdētibus est cōmune) & ἐμπλαστικὸν, meatus ipsos tanquā quodā tectorio illinens, ne corpus attingat humor ille mordax. Qua etiā causa in dysenterijs multū mordacibus & dolorificis, cremores & muccagines, et butyrū: et id genus alia glutinosa inijcimus: sed etiam crassæ essentiæ potius, ne corrumpantur facilè. Quæ in capacitatem intestinorum promptò inijciuntur, in meatum viri vrinarium ob angustiam & obliquitatem geminā, & viæ longitudinem (quæ iniectionis impetum frangit et frustratur) inijci non possunt, cùm etiam tenuia ægrè inijciantur, nisi siphunculo in meatum altiùs immisso excipiantur, & velut deducantur. Quòd meatus latera in se concidunt, & à sphinctere arctius vndique constringitur, quo tempore vrina non redditur. Ob id liquidißimū inijciē-

dum,

dum, & tepidum, & meatu vrinario per balneum, vel aliũ quendam fotum dilatato, adiuuante, vt dixi, argentea vel ærea fistula prius meatui immissa. Mediam inter hæc duo naturā collum vteri obtinet, si rectitudinem & capacitatem intestini recti: obliquitatem verò & angustiā meatus vrinarij in viris spectas: nam meatus colli vteri, omnium trium est breuissimus. Quòd si in meatũ mulieris vrinarium eadem affectio inciderit, ratio eius eadē propè habenda est, quæ & vteri, nisi quòd graciliore est opus tubo. Hæc verò de corruptis intelligēda sunt. Quandò nec virgines his vitijs sunt obnoxiæ, præsertim fluxui muliebri: nisi quæ religioni monasticæ addictæ ex vita sedentaria, & magna parte ociosa pituitam putrem, largam, huius mali causam frequentiorem collegerunt. Hæc de facultatibus olei amygdalarum dulciũ dicenda putaui, vt tanquàm iter indicarem ei, qui in cæteris eius medicamentis idem præstare voluerit: statuimus enim cætera leuiter, & velut canis è Nilo attingere, locosq; tantùm indicare, ex quibus possit qui volet, rem ipsam pro dignitate interpretari. Depellat amygdalas, vt purius & syncerius sit oleum, & largius. Terit curiosè easdem, vt intus mersa humiditas promptiùs in apertum proferri possit: vt autem copiosius exprimatur, calfacit. Nam vt vetustate nuces & nuclei omnes oleosi magis à calore natiuo percocti euadunt, sic etiam ignis vel Solis calore semicrudæ humiditatis coctio acceleratur: aut saltem eo calore tenuata, liquata, fluxilisq; magis reddita, foras tracta oleosa humiditas promptiùs & largius exprimitur: quantoq; hic calor est valentior (modò oleum vrendo nõ absumat) tantò expeditiùs. Ob in vase duplici & sub calente arena, aut cinere hora vna calefecisse satis est: in aëre autem calido, quinq; horis est opus. Porrò calefiunt amygdalæ vase duplici, impositæ scilicet postquàm tritæ sunt vasi vitreo,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

in vas aliud aquam calentem continens insidenti: ne ignis aut aquæ contactu: & mistione oleum vitietur. Sacculo autem, vel stamine vulgari, & pannis inuoluuntur, & eadē ratione: & ne his materijs amygdalæ conspurcentur, etiam per sacculi inanes poros facilè ob tenuitatem incidentibus. Sed in vase duplici calefecisse fuerit satiùs, quòd hoc modo empyreuma, hoc est, vel ignis substantia, vel qualitas amygdalis minùs misceri possit: & vitrum resudantē ex amygdalis calfactis succū non ebibat, vt sacculus, panni, arenæ, cineres, bibula omnia. Adde quod possis tutius calorē intendere in vase duplici, quàm cineribus, aut arenis, calore sicco magis vrentibus, & consumentibus. Postremò visu per vitrū & aquam corpora diaphanea coniectare potes quando satis incaluerunt, & oleosæ sunt redditæ: quod indicium conuolutis & sepultis in cinere, & arena, amygdalis habere non potes, nisi recluseris. Neque tunc in offas velut panes quosdam cogere oportet, sex mox à mortario, vt tritæ sunt, in vitrum transferuntur. In aëre autem calido mora longior non modò rufat purgatas, & tritas amygdalas, sed etiam odoris gratiam, & saporis nonnihil dissipat: nisi etiā vitreo vase per calidum aërem calente includantur: tunc enim præstantius fuerit: sed cū plerunque sit opus celeritate nec hodie paretur potabile id oleum, nisi in affectum præsentem, & vrgentem, tot horarum inducijs frui non licet. Multò minus aqua paulatim affusa largior hic succus & fluxilis magis est reddendus: cū hoc modo compositum sit, & verius hydrelæum, quàm syncerum oleum. Ob id vase duplici calfaciendum potiùs est, quàm igni ipso, quàm aëre, quàm affusa calente aqua. Qui modus hodie magis in vsu est, licet minus diu coquant, opinor ob præcipitem necessitatis occasionem: qua etiam fit, vt amygdalas etiam non depellatas, sed electas, & recentes mox terant: deinde quartæ

horæ parte, aut etiam minus diu in vase duplici calfaciunt: post exprimunt, ex libra scilicet amygdalarum vna vnciã olei purissimi, aut sextantes tres, siue drach. sex. quòd si magna recalfacias, vnciam alterã extrahes. Sunt qui vt properent magis, tritas in sartagine frigunt, sed parcius & ingratius, tostamq́; substantiam redolens oleum exprimũt. Alij mola trusatili per candelarios exprimunt, sed ignobile, quale ex nucibus, linospermo, & similibus. Exprimit autem Mesues torculari infernè cauo, supernè gibberoso, vt exquisitè & æqualiter amygdalæ sacculo cannabino, vel stamine vulgari concluso comprimantur: quomodò in articulis omnibus cauitas est, & ei æqualis ossis oppositi condylus, vt motio sit exquisita, non ob angustiam impedita, aut ob laxitatem incerta & errabunda. Cũ tamen id torcular vndique amygdalis contiguum viã non det emananti oleo liberam, cauitatem totam occupante partim amygdalarum mole, partim gibba asseris superioris parte: mihi non admodum probatur. Rectius fuerit asserem supernũ omninò æqualem & planum esse, & infernum: sed hunc ambitu circinato sensim cauari: vt in hunc velut canalem oleum vndiq; diffluat, & inde ob insitam grauitatem in emissariũ parte decliui maximè excauatum. Qualia sunt nobis vinaria torcularia. Quamuis hodie adhuc Mesuæ torcular multis in vsu esse video, etiam ex ferro albo infernam cauitatẽ imitantibus, cùm vel olea exprimunt, vel capos & perdices assas, vel triticum virens tritum ad condimenta, vel alia. Torcularis tamen plani & caui meminit Mesues in oleo laurino. Vtroque tamen torculari expeditum magis hodie est prelum libros colligãtium: ob id vsu iam frequentissimo: ligna enim sunt duo quadrata, ferè fagina, aut tiliacea, longitudine tricubitali, crassitiæ palmi, in extremis cochleatim pertusa, transuersis per hos cochlearum velut capreolos,

& cin

& cincinnos clauiculis insertis, quæ ferro tortæ ligna illa dum adducunt, quod in medio est, valenter premunt: dum abducunt, compressa liberant. Amygdalas igitur probè tritas sacculo cannabino nouo, aut stamine vulgari calfacto inuolutas, asſicula etiam calfacta vtrinque muniunt, pòst dicto prelo tradunt, contrahunt prelum, & firmant, exprimuntq́; in vas subiectum oleum aëre quantũ licet calidissimo, vt prope ignem luculentum, vel si Aestas est, in sole. Sacculo autem opus est, ne amygdalæ diffluãt, ac dissiliant; quomodò dum prelo vinario solos vuarum acinos abiectis pediculis euulsos sunt pressuri, aut tela noua includunt, aut festulas lectatim intersternunt. Tela enim cannabina noua firmitate fili facilè amygdalas cohibet, preliq́; violentiæ resistit, minusq́; est bibula, & adhuc hac minùs stamẽ vulgare, ob pili caprini, quo contexitur, soliditatem. Vtrunque autem cum sit rarum, per nexuum interualla oleo viam præbet, substantiæ amygdalarum viam negat. Sunt qui horum loco etiam cilicio vtuntur ex seta equina contexto, quod prædictis non cesserit, nisi quòd propter panni huius crassitiem amygdalæ minùs sentiunt vim preli, & oleum multum in magnis huius panni inanitatibus pigrũ cessat. Prædicti verò panni tenues prelorum violentiam intercipiunt quidem, sed non cludunt, ac per mediã breuius amygdalis recipi permittũt. Quòd si depellare amygdalas libet, cultello potiùs, quàm aqua vel calida, vel frigida effeceris, ne ob aquæ mistionẽ oleum largius, sed aquosius & ingratius reddãt. Adde quòd calida viriũ aliquid dissipat. Non probo eos, qui frigẽdo pellẽ adurunt, posteà rudi sacculo confricant, & depellant, quòd partim vrant, partim dissipent earũ succũ nobis expetitum. Ex his iam expressis, magna in panẽ coactũ sub cineribus coctũ, panis loco esse possit.

Quod antẽ oleum amygdalarum dulciũ quotidie vendum

dunt officinæ ad litus partium dolentium, fit ex integris amygdalis, & magna ex parte ob vetustatem magis oleosis, ijsq; mola trusatili, aut tractili contusis, & cilicio inclusis, & per candelarios expreßis, cuneo valentius adacto: quo etiam ex nucibus exprimunt. Ob id etiam oleũ nucum redolet ab his expressum, oleum amygdal. dulciũ & amarorum. Hæc de modo extrahendi oleum ex dulcibus amygdalis fusius sum persequutus, quòd is sit, vtilißimus, & huic oleo, & cuiuis alij ex nucleis, vel seminibus extrahendo: de quo posteà paucis cum Mesue est agendum, si priùs adiecero huius olei cõpositionem parũ diuersam Græcis autoribus fieri.

Dioscori.

Quæ exempla nobis in rem præsentem commodare non parũ poterunt, & Mesuæ lucem non mediocrem conferre. Semodius ex amygdalis dulcibus vel amaris repurgatis & siccatis, pistillo ligneo in pila leniter tunditur in offas, & aquæ feruefactæ sextarius adijcitur: vbi verò hora dimidia humorem hauserit, vehementius quàm antea tunditur: mox tabellis premitur, & quod digitis tergentibus hæserit, concha digitis affricta excipitur. Preßis nucibus his, rursus aquæ hemina inspergitur, quam vbi ebiberint, similiter exprimuntur: singulas heminas reddunt singuli modij. Pistillo ligneo, non ferreo terendas obserua: in mortario autem æreo terimus interdum, & lapideo. Vides præterea aquam affundi, quæ succum illum liquidiorem reddat & paratiorem ad exprimendum. Sed id imbecillius multò fuerit, etiamsi posteà oleum aquæ innatans colligas. Nã sic mistum est aquæ, vt ab ea omnino absolui non queat, qualiter dum aquæ lauando oleum si immodicè agitatur, omnino misceri scribit Gale. Satius fortasse fuerit, si largius oleum expetis, oleum cõmune tritis amygdalis miscere, quàm aquam. Id quod in plerisq; parũ oleaginis ob naturam vel siccitatem facere cogimur. Verbosius

de oleo

de oleo amygdalarum dulcium egimus, non modò propter dictas priùs causas, sed etiam quòd eius componendi modus multis sequuturus est communis: & qui modi oleo amygdalarum amararum ab alijs traduntur, hos Mesues ferè oleo amygdalarum dulcium tribuit. Paulus enim amygdalarum vnc. duas in olei dulcis sextario vno ponit, & coquit in vase duplici, & Dioscor. sextarijs amygdalarum cocto addit cotylas duas aquæ, & semihoram dimittit: deinde attritione facta maiore, cotylam aquæ iterum miscet, ídque oleum ex amygdalis amaris scilicet vtile Dioscoridi ad vteri dolores, præfocationes, euersiones, asthmata, calculosos, ægrè meientes, nephriticos, adhibet: vt nos hodie ex dulcibus expressum, & recens potui damus in colico dolore & nephritico ad vnc. vnam, cũ vncia vna semis, aut vncijs duabus vini albi.

OLeum ex amygdalis amaris, obstructa aperit, flatus resoluit & dissipat, etiam in aurium tinnitu, & tono auditũ efficiente obtusum: asperitates lenit, neruorum dolorem mulcet, duritiem mollit, panum faciei delet. Extrahitur vt oleum ex amygdalis dulcibus præcedens.

Adhibet verò Diosc. ad vteri affectus, dolorem, præfocationem, euersionem, & nephriticos, difficulter meientes, calculosos asthmaticos, lienosos, rugas & ephelidas faciei, quas pani nomine interpres Mesuæ videtur intelligere: aut lentigines faciei, quas etiam idem oleum tergendo delet. Calidum igitur cùm sit ad primum ordinem, ac humido & sicco temperatum, & amarum, nullam peculiarem habere facultatem videtur, sed amaris omnibus communem calfaciendi, incidendi, tenuandi, digerendi, potenter tergendi, nullum animal nutriendi, sed contrà potiùs enecandi, præsertim lumbricos. Quibus facultatibus ea præstat, quæ ipsi Mesues rectissimè tribuit. Nam tenuando & tergendo obstructiones expedit, flatus vel in auribus frigidis natos,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4280/A

vel aliunde in ipsas ruentes, calore suo, & tenuandi vi ac digerendi dissipat, auditúmque ab his flatibus per aures tinnientibus difficilem, meliorem reddit: asperitates verò lenit tergendo humorem inæqualitatis causam. Neruosi generis frigidos affectus, & ab his dolores calore tenuante & digerente sanat, ac durum tensione mollit & concretione, minimum iuuat durũ siccitate. Iisdem rationibus sumptum & iniectum frigidis vteri & aliarum partium affectibus prodest, tenuando quoque ac tergendo calculosis & asthmaticis, crassam pituitam incidendo, tenuando, tergendo: & si à sola intemperie frigida est asthma, calfaciendo mirè iuuat, linctum si recens est, & bonum, & thoraci illitum, præsertim toto corpore priùs vacuato, si vacuatione egere videbitur.

OLeum καρύϊνον id est, ex nucibus Regiis, flatus etiam crassos dissipat, tumores discutit, neruis attritis, vel punctis, præsertim cum calce lota confert, scabiem emarginat. Fit vt oleum amygdalinum.

Gale. lib. 7. simp. *Oleosum quod parte vesca nucum præsertim vetustarum facilè exprimitur, tenuium est partium: per halitum digerit, siccat sine morsu. Ob id neutrωτα, id est, neruorum puncturas & vulnera quædam eo sanant: gangrænas quoque, carbunculos, ægylωpas sunt qui eodem percurant: quod vstis earum nucleis tribuit Dioscor. Si verò ex recentibus est nucibus expressum, etiam subadstringit, & semicoctæ humiditatis adhuc aliquid retinet, quæ in viridibus fructibus erat plurima.* Diosc. *Καρύϊνον oleum vim habet eandẽ quam balaninon. Doctè igitur & ex Galeni sentẽtia scribit Mesues flatus discutere calore, tenuitate essentiæ, vi resolutrice, id quod experientia quotidiana probamus in dolore colico à flatibus. Nam iniectum cum vino generoso, aut sumptum potenter flatus discutit, & dolore tensiuo liberat.*